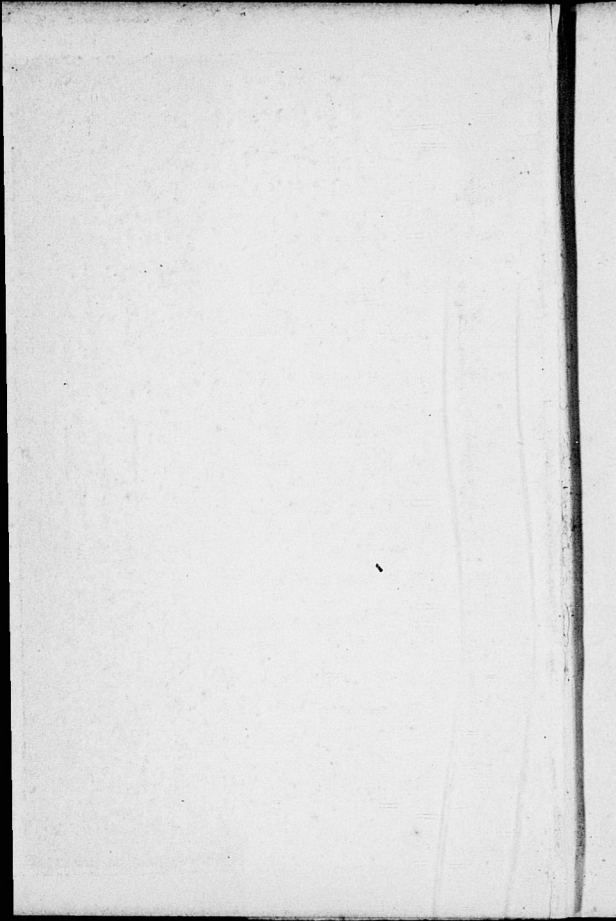

Vak 82

2

W

K R A M E R S'

WOORDENTOLK

VERKORT

BEVATTENDE DE VERTALING EN VERKLARING VAN
DE MEEST GEBRUIKELIJKE

VREEMDE WOORDEN EN UITDRUKKINGEN,

WAARVAN DE KENNIS VOOR DEN AMBTENAAR, KOOPMAN,
FABRIKANT, KUNSTENAAR, DAGBLADLEZER ENZ.

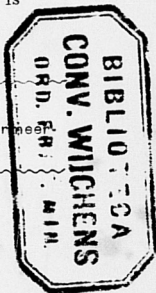
EENE DAGELIJSCHBEHOEFTE IS

ELFDE DRUK

Geheel herzien en aanzienlijk verbeterd
derd en verbeterd

GOUDA

G. B. VAN GOOR ZONEN

en
k
v
e

VOORBERICHT.

Op uitnoodiging der Uitgevers heb ik mij met de herziening en aanvulling van dit bij het Nederlandsche publiek zoo bekende Woordentolkje belast. Het is aanzienlijk vermeerderd, vooral wat betreft de uit het Engelsch en andere nieuwe talen ontleende woorden, benevens allerlei inzonderheid Latijnsche spreekwijzen en citaten. Overigens is de inrichting dezelfde gebleven. De grooter lettersoort, gepaard aan het handige formaat, mag zeker als eene groote verbetering beschouwd worden.

*Wie omtrent de vreemde woorden, hun afleiding enz. meer weten wil, dan deze beknopte verzameling geven kan, neme den door mij bezorgden Vierden Druk van den Kunstwoordentolk *) ter hand, die onlangs verschenen is.*

H. W. F. BONTE.

*) **KRAMERS—BONTE, Algemeene Kunstwoorden-tolk**, bevattende de Vertaling en Verklaring van alle Vreemde Woorden en Zegswijzen, die in geschriften van allerlei aard, in de Taal der Samenleving, in Handel, Bedrijf. enz. voorkomen. Met aanduiding van de Uitspraak en den Klemtoon dier Woorden en Nauwkeurige Opgave hunner Afstamming en Vermeerding. **Vierde druk.** Geheel herzien en aanzienlijk vermeerderd en verbeterd naar de beste bronnen f 9,75. In linnen band geb. f 10,25. In halflederen band f 10,75.

Verklaring der verkortingen en teekens.

adj.	= adjectivum , bijvoeglijk naamwoord.
adv.	= adverbium , bijwoord.
afg.	= afgekort.
afk.	= afkorting.
alg.	= algemeen.
bet.	= beteekenis; beteekent.
bv.	= bij voorbeeld.
d. i.	= dat is.
e. a.	= en andere.
eig.	= eigenlijk.
eng.	= Engelsch.
enz.	= en zoo voort.
fam.	= familiaar; gemeenzaam.
fig.	= figuurlijk; oneigenlijk.
fr.	= Fransch.
gl.	= gulden.
gr.	= Grieksch.
hd.	= Hoogduitsch.
inz.	= inzonderheid.
iron.	= ironisch, boertend.
it.	= Italiaansch.
lat.	= Latijn.
N.	= Noord.
ned.	= Nederlandsch.
O.	= Oost.
o. a.	= onder anderen.
nl.	= namelijk.
pl.	= pluralis , meervoud.
pop.	= populair, bij 't volk thuis behoorend.
port.	= Portugeesch.

VERKLARING DER VERKORTINGEN EN TEEKENS.

r. k.	=	roomsch-katholiek(e).
R. K.	=	Roomsche-Katholieken.
rom.	=	Romeinsch.
russ.	=	Russisch.
sing.	=	singularis , enkelvoud.
sp.	=	Spaansch.
v.	=	van.
vgl.	=	vergelijk.
W.	=	West.
Z.	=	Zuid.
z.	=	zie.
z. ald.	=	zie aldaar.

Het teeken = beduidt: gelijk aan, gelijkstaande met, zooveel als.

Het korte streepje (-) moet somwijlen het eerste gedeelte van het onmiddellijk voorafgaande woord, soms ook het laatste gedeelte van een volgend woord vervangen (bv. overladen, -stelpen, lees: overstelpen; toon- of klankleer, lees: toonleer). — Dat hetzelfde teeken, waar het tusschen twee woorden staat (bv. te-goed), de samenkoppeling dier woorden aanduidt, behoeft wel niet gezegd te worden.

De komma-punt (;) strekt ter afscheiding van de verschillende of gewijzigde beteekenissen van een en hetzelfde woord.

De woorden aan 't hoofd van ieder artikel beginnen òf met eene kapitale, òf met eene kleine letter. Door de eerste worden de zelfstandige naamwoorden, ook de van eigennamen afgeleide bijvoeglijke naamwoorden aangeduid; al de andere woordensoorten hebben een kleine aanvangsletter.

Het woord, dat aan 't hoofd van een artikel staat, wordt, bij herhaling daarvan in dezelfde alinea, vaak uitgedrukt door de eerste letter met een punt daarachter.

Krijgt zoodanig herhaald woord eene buigingsletter (hier doorgaans de **e**) achter zich, dan geschiedt die herhaling dikwijls door de voorletter gevolgd door een hyphen en de buigingsletter (bv. **apostolisch.....**; **a-e kamer**, lees: **apostolische kamer**).

A.

- a**, (fr. à) voor, tegen, om (b. v. de meter a l gl., tegen **A^o**, — **anno**, in het jaar. [1 gl. de meter.)
- A.** — **are**, vierkante roede. (voor Christus.)
- A. a. c.** (of **Ch.**) **Anno ante Christum**, het (in het) jaar
- A. C.** — **anno Christi**, in 't jaar van Christus, d. i. na Christus' geboorte. (boorte.)
- A. C. (Ch.) n.** (**ante Christum natum**) voor Christus ge-
- A. D.** — **anno Domino**, in 't jaar onzes Heeren.
- A. M.** — **anno mundi**, in 't jaar der wereld; ook: — **artium magister**, meester der vrije kunsten.
- a. m.** (op het adres van brieven) — **amica manu**, met vriendenhand.
- A. & O.** — **Alpha & omega** (eerste en laatste letter van 't gr. alphabeth), begin en einde, eerste en laatste.
- ab**, van.
- ab extra**, van buiten af.
- Abaliënatie**, vervreemding, overgang van eigendom.
- abaliëneeren**, vervreemding; afkeerig of afvallig maken.
- Abandón**, afstand, overgave; recht van afstand; hulpe-
- Abandóno**, gelaten (in de muz.) (looze toestand.)
- abandonneeren**, verlaten, laten varen, opgeven.
- Abandonnement**, verlating, afstanddoening, afstand.
- à bas!** naar beneden! er onder! weg met!
- Abat-jour**, keldervenster, vallicht, koekkoek; (ook:) sierlijk uitgesneden papier over den ballon v. een lamplicht.
- Abattement**, neerslachtigheid, verslagenheid, uitputting.
- Abattoir**, slachthuis, slachtplaats.
- abattú**, neerslachtig, moedeloos; afgemat.
- Abba**, vader. (of prove heeft.)
- Abbé**, abt; wereldgeestelijke in Frankrijk, die nog geene abdij
- Abbreviatie**, verkorting, afkorting. (inz. van een woord).
- Abbreviatuur**, verkorting, z. **Abbreviatie**.
- Abbreviëeren**, verkorten, afkorten, (inz. een woord).
- Abcés**, of **Abcsés**, gezwel, ettergezwel, etterbuil.
- Abderiseeren**, beuzeltaal, zotteklap uitslaan, beuzelen.
- Abderieten**, inwoners van de oude gr.-stad Abdera, wegens hunne onnoozelheid vermaard; (vandaar in 't algemeen:) onnoozele mensen, stumperds, sukkels.
- Abderitisch**, onnoozel, zot, ongerijmd, belachelijk.

- Abdicatie**, vrijwillige nederlegging van een waardigheid; vrijwillige afstand van een recht. (opgeven.)
- abdiceeren, abdiqueeren**, afstand doen; zijne aanspraak abdominaal, tot het onderlijf behoorende.
- Abductie**, af- of wegvoering.
- Aberratie**, afdwaling, afwijking, onregelmatigheid.
- ab hoc et ab hac**, in 't wild, in 't honderd, zonder orde of regel, van den os op den ezel.
- abhorreeren**, verafschuwen, een afgrijzen hebben.
- Abhorréntie, Abhorrescéntie**, afschuw, afgrijzen.
- Abime**, afgrond. (moed benemen.)
- abimeeren**, te gronde richten, in een afgrond storten, den
- ab initio**, van het begin af.
- ab intestáto**, zonder uiterste-wilsbeschikking of testament.
- ab irato**, in een vlaag van toorn.
- Abituriént**, hij die eene school verlaat om naar eene hogere te gaan b. v. van het gymnasium naar de academie.
- Abituriénten-examen**, eindexamen.
- abjéct**, laag, verachtelijk, laaghartig.
- Abjéctie**, wegwerping, laaghartigheid, zelfverlaging.
- Abjudicátie**, gerechtelijke ontzegging.
- abjudiceeren**, gerechtelijk ontzeggen.
- Abjurátie**, afzwering.
- abjureeren**, afzweren, met een eed loochenen.
- Ablactatie**, het spenen der zuigelingen.
- Ablata**, gestolen dingen.
- Ablativus, Ablatief**, zesde naamval (nemer, derver).
- Ablegaat**, pauselijk gezant.
- Ablútie**, wassching, reiniging, enz., die door dezen en genen godsdienst wordt voorgeschreven, handwassching.
- Abnegátie**, verloochening; weigering, ontzegging.
- abnórm, abnormal**, tegen den regel; gebrekkig, misvormd.
- Abnormiteit**, afwijking van den regel; misvormdheid.
- aboleeren**, afschaffen, opheffen (b. v. wetten).
- Abolitie**, opheffing, afschaffing.
- Abolitionist**, afschaffer, inzonderheid iemand, die de afschaffing der slavernij begeert of voorstaat.
- abominábel**, afschuwelijk, verfoeilijk.
- Abominátie**, verfoeing; verwensching.
- abomineeren**, verfoeien, vervloeken, eenen afschuw hebben.
- abondant, Abondantie**, enz., zie **abundant**. enz.
- à bon droit**, met recht.

à bon marché, goedkoop.

Abonnement, vooraf bestelling, intekening.

abonneeren (zich), intekenen, vooruitbestellen.

Abonnet, intekenaar.

abordage, aanlanding; entering; het aanspreken.

abordeeren, aanlanden; enteren; aanspreken.

ab origine, van het begin af. (land.

Aborigines, oorspronkelijke of eerste bewoners van een
aborteeren, eene miskraam krijgen, te vroegtijd. bevallen.

Abórtus, ontijdige bevalling, miskraam; (in rechten):

abortus procuratio, opzettelijke vruchtafdrijving.

aboucheeren, een mondgesprek houden.

Abouchement, mondeling onderhoud.

à bout, op het uiterste; radeloos; **à bout portant**, van
zeer nabij (b. v. op iemand schieten).

ab ovo, van het begin af.

ab ovo usque ad mala, van het begin tot het eind.

Abracadábra, niets beteekenende, zinledige taal; toover-
woord, als amulet op een driehoekig briefje geschreven.

Abregé, uittreksel, korte inhoud.

abregeeren, verkorten, kort samenvatten.

abréviëeren, z. **abb**—.

Abrivent, windscherm.

Abrogatie, afschaffing, opheffing, b. v. van eene wet door
eene latere, die de voorgaande te niet doet.

abrogeeren, afschaffen, buiten werking stellen. (bereid.

abrúpt, afgebroken, onsamenvhangend, plotseling, onvoor-

abruteeren, abrutisseeren, verdierlijken, tot een beest
maken, geheel verstompen.

Abrúptie, afbreking; het plotseling zwijgen in de muziek.

Absces, zie **abces**.

absent, afwezig; verstrooid van gedachten.

absenteeren (zich), zich verwijderen.

Absenten, afwezig.

Absentie, afwezigheid; verstrooidheid van gedachten.

Absentisme, het gedurig afwezig zijn, inz. de gewoonte
der Iersche grondeigenaars om buiten Ierland te wonen.

Absint, alsem, alsemdrank.

absit invidia, nijd of afgunst ter zijde.

absolument, volstrekt, gebiedend, noodzakelijk.

Absolútie, vrijspreking van zonden. (voering.

Absolutisme, willekeurige heerschappij, onbeperkte gezag-

Absolutist, aanhanger d. onbeperkte alleenheerschappij.
absoluut, volstrekt; op zich zelve; onbepaald, onafhankelijk; onvoorwaardelijk.

Absoluutheid, onbeperktheid, onbepaaldheid.

absolveeren, vrijspreken, de absolutie geven; voleinden.

absorbeeren, inzuigen, opslorpen, verzwelgen.

Absorptie, inzuiging, opslorping.

abstineeren (zich)^e, zich onthouden.

abstinént, onthoudzaam, matig.

Abstinéntie, onthouding, inz. van spijs en drank.

Abstinéntie-dagen, vastendagen.

abstráct, afgetrokken; op zich zelf beschouwd; enkel ge-

Abstráctie, afzondering; verstrooidheid van gedachten.

abstraheeren, afzonderen, aftrekken; uit eene zaak iets af-

absúrd, ongerijmd, zot, onverstandig, onnoozel. (leiden.

Absurditeit, ongerijmdheid, strijdigheid met de rede, on-

Abuis, vergissing, misrekening. (zin, bespottelijkheid.

Abundant, rijkelijk, overvloedig.

abundantie, overvloed, rijkdom.

abundeeren, overvloeien, overvloed hebben.

ab uno disce omnes, uit een enkele moogt gij de overige leeren kennen.

ab urbe condita (a. u. c.), van den bouw der stad, d. i. van de stichting van Rome. (zich vergissen.

abuseeren, misbruik maken; misleiden; **zich abuseeren**,

abusief, per abuis, bij vergissing; bedrieglijk.

abusus non tollit usum, het misbruik sluit het (behoorlijk) gebruik niet uit.

a. c. anno currente, in den loop van het jaar, **anni currentis**, van 'tloopend jaar.

Academie, hogere oefenschool voor een of ander vak of faculteit; gezelschap van geleerden, van kunstenaars, (ook, maar minder goed, voor :) hoogeschool, universiteit.

Acajou, mahoniehout.

a capite ad calcem, van het hoofd tot de voeten(eig. hiel).

accarezzevole, streeleend, vlelend.

accableeren, overladen, -stelpen, bezwaren, nederdrukken.

Accablement, neerslachtigheid; hartzeer.

Accapareur, woekerachtige opkooper.

accedeeren, bijvallen; toestemmen.

Acceleratie, versnelling, bespoediging.

accelereeren, bespoedigen, versnellen, verhaasten.

Accént, de toon en nadruk op lettergreep en woord, klemtoon; een toonteekeken op eene letter; gewestelijke of plaatselijke uitspraak, tongval. (toonteekeken.

Accentuátie, toonaanduiding, klemlegging; plaatsen der

Accépt, z. **Acceptatie**.

acceptabel, aannemelijk, aanneembaar.

Acceptant, degene, die een op hem getrokken wissel door zijne naamteekening goedkeurt.

Acceptátie, aanneming. (Men verstaat daaronder de handteekening eens koopmans onder eenen wissel, met het woord **geaccepteerd**; het is eene formeele verklaring, dat men dien op den vervaltijd zal betalen).

accepteeren, aannemen; met zijne naamteekening voor geldig en goed erkennen. (woord.

Accéptie, aanneming; aangenomen beteekenis van een

Accés, toegang, vergunning, inz. de toestemming tot verkeer over een meisje; aanval (bv. van eene koorts).

accessibel, toegankelijk, genaakbaar.

Accéssie, aanwas, vermeerdering, toeneming; (ook:) toestemming, toetreding (bv. tot een verdrag).

Accéssist, iemand, die onbezoldigd wordt aangesteld met het uitzicht om eene hoogere plaats met bezoldiging te verkrijgen.

Accessit, de tweede prijs, bijprijs.

accessoir, bijkomend, toegevoegd, bijbehorend.

Accessóriën, bijbehorende zaken, aanhangsels.

acciaccáto, onstuimig.

Accident, toeval, voorval; (ook:) lichamelijk ongemak.

Accidentália, toevalligheden.

accidenteel, toevallig.

Accidéntiën, toevallige ambtsvoordeelen, buitenkansjes.

Accidenti musicali, bijtonen (in de muz.)

Accijns of **Accijs**, waren-impot, verbruiksbelasting.

Acclamátie, toejuiching, luide goedkeuring; **bij acclamatie aannemen**, zijne goedkeuring in vergaderingen met gejuich, handgeklap, getrappel, eenparig uitbrengen, zoodat de opneming der bijzondere stemmen onnoodig wordt.

Acclimatátie, gewenning aan 't klimaat.

acclimatiseeren, aan eene vreemde plaats, hemelstreek of klimaat gewennen, inheemsch maken.

accludeeren, aan-, bij- en insluiten.

Acclúsum, ingesloten of bijgaand stuk, bijlage.

Accoláde, omhelzing; ridderslag; haakjes ter verbinding van woorden of regels of wel van noten.

accoleeren, omarmen; samenvatten, ompalen.

Accommodátie, aanpassing, schikking; toegevendheid; inschikkelijkheid; **A. van het oog**, vormverandering der ooglens, waardoor het oog, om duidelijk te zien, zich accommodeert of schikt naar den afstand der voorwerpen.

accommodeeren (zich), een vergelijk treffen, met zijne schuldeischers eene overeenkomst, schikking in der minne treffen; **accommodeeren**, in orde brengen, opmaken.

Accommodement, inrichting, toerichting; schikking, vergelijk, inz. van een koopman met zijne schuldeischers.

accompagneeren, vergezellen, begeleiden; den zang met muziek begeleiden, medespelen. (speelt of zingt.

Accompagnement, begeleiding, wat men met een ander

Accomplissement, vervulling, voltrekking.

Accoord, verdrag, vergelijk; overeenstemming, welluidende samenklank van speeltuigen.

accordábel, overeenstemmend, vereenigbaar, voor bewilliging vatbaar. (overeenstemmen.

accordeeren, een vergelijk treffen; toestaan, bewilligen,

accostábel, genaakbaar, handelbaar.

accosteeren, op zijde komen; aanspreken.

Accouchement, bevalling, verlossing.

Accoucheur, vroedmeester; **Accoucheuse**, vroedvrouw.

accoupleeren, paren, samenvoegen, koppelen.

Accoutumance, verwendheid, kwade gewoonte.

accrediteeren, in vertrouwen brengen, krediet verschaffen, iemand door aanbeveling bij eenen derde vertrouwen doen

schenken; een **geaccrediteerd gezant** is zulk een, die

zich bij een vreemd hof aan den vorst heeft doen voorstellen en deze zijne kredietbrieven overhandigd heeft.

Accres, **Accrescéntie**, aanwas, toeneming.

accresseeren, aanwassen, toenemen; aanbesterven.

Accueil, onthaal, ontvangst, bejegening.

accueilleeren, ontvangen, onthalen; verwelkomen.

Accumulatie, aangroeiing, ophooping, opeenstapeling.

accumuleeren, opeenhoopen, samenhoopen.

accuraat, nauwkeurig, stipt, juist. (liefde tot orde.

Accuratésse, nauwkeurigheid, stiptheid, zorgvuldigheid;

accusábel, beschuldigbaar, te beschuldigen.

Accusátie, beschuldiging, aanklacht.

- Accusativus, Accusatief**, vierde naamval (voorwerp, lijd.).
accuseeren, beschuldigen, aanklagen; bericht geven (van de ontvangst eens briefs, enz.) (heid.
Acerbiteit, wrangheid; bitterheid, hardheid, onvriendelijk-
Acetáten, azijnzure zouten.
achalandeeren, beklant maken, klanten of koopers lokken.
à charge, ten laste; **getuigen à charge**, tegengetuigen, getuigen die ten nadeele des beschuldigten spreken, d. i. door het openbaar ministerie zijn opgeroepen.
achemineeren, den weg banen; in gang brengen.
à cheval, te paard, schrijlings.
acheveeren, afmaken, voltooien; volmaken.
Achilles-hiel, eene kwetsbare plaats.
Acholie, gebrek aan gal; Indische cholera.
Achor, hoofdzeer, melkkorst bij kinderen.
Achromasie, opheffing, vernietiging der kleuren.
achromátisch, kleurloos, ongekleurd (van kijkglazen).
Achromatopsie, onvermogen om de kleuren te onderschei-
Acidum, een zuur. (den.
Acidotie, verzuring.
Aciditeit, zuurheid.
Acidimeter, zuurmeter.
Acoliet, altaardienaar; volgeling, aanhanger.
à compte, ter gedeeltelijke betaling, op afrekening, in
à conditión, op voorwaarde. (mindering.
Aconiet, wolfswortel.
a cónto, op rekening, in vermindering.
a cónto nuóvo, op nieuwe rekening.
a cósti, aldaar, op uwe plaats, ten uwent, in uwe stad.
à couvert, beschut. (gen.
acquireeren, verkrijgen, zich eigen maken, in bezit krij-
Acquisitie, verwerving; verworven eigendom.
Acquit, kwijting, quitantie, ontvangstbewijs (bij wissels wordt het gewoonlijk op de keerzijde geschreven, en beteekent dat men de in den wissel staande som ontvangen heeft); eerste stoot, uitstoot; plaats waar de gemaakte biljart-bal wordt gezet. (ven.
acquiteeren, verrichten, tot stand brengen; quitantie ge-
Acre, een $\frac{1}{2}$ hectare lands (in Eng. en Amer.)
acroamatisch, hoorbaar; op de rede gegrond; moeilijk te verstaan; geheim; **acroamatische leervorm**, samenhangende voordracht, waarbij de leerling slechts luistert.

Accoláde, omhelzing; ridderslag; haakjes ter verbinding van woorden of regels of wel van noten.

accoleeren, omarmen; samenvatten, ompalen.

Accommodátie, aanpassing, schikking; toegevendheid; inschikkelijkheid; **A. van het oog**, vormverandering der oog lens, waardoor het oog, om duidelijk te zien, zich accommodeert of schikt naar den afstand der voorwerpen.

accommodeeren (zich), een vergelijk treffen, met zijne schuldeischers eene overeenkomst, schikking in der minne treffen; **accommodeeren**, in orde brengen, opmaken.

Accommodement, inrichting, toerichting; schikking, vergelijk, inz. van een koopman met zijne schuldeischers.

accompagneeren, vergezellen, begeleiden; den zang met muziek begeleiden, medespelen. (speelt of zingt.

Accompagnement, begeleiding, wat men met een ander

Accomplissement, vervulling, voltrekking.

Accoord, verdrag, vergelijk; overeenstemming, welluidende samenklank van speeltuigen.

accordábel, overeenstemmend, vereenigbaar, voor bewilliging vatbaar. (overeenstemmen.

accordeeren, een vergelijk treffen; toestaan, bewilligen,

accostábel, genaakbaar, handelbaar.

accosteeren, op zijde komen; aanspreken.

Accouchement, bevalling, verlossing.

Accoucheur, vroedmeester; **Accoucheuse**, vroedvrouw.

accoupleeren, paren, samenvoegen, koppelen.

Accoutumance, verwendheid, kwade gewoonte.

accrediteeren, in vertrouwen brengen, krediet verschaffen, iemand door aanbeveling bij eenen derde vertrouwen doen

schenken; een **geaccrediteerd gezant** is zulk een, die zich bij een vreemd hof aan den vorst heeft doen voorstellen en deze zijne kredietbrieven overhandigd heeft.

Accres, **Accrescéntie**, aanwas, toeneming.

accresseeren, aanwassen, toenemen; aanbesterven.

Accueil, onthaal, ontvangst, bejegening.

accueilleeren, ontvangen, onthalen; verwelkomen.

Accumulatie, aangroeiing, ophooping, opeenstapeling.

accumuleeren, opeenhoopen, samenhoopen.

accuraat, nauwkeurig, stipt, juist. (liefde tot orde.

Accuratésse, nauwkeurigheid, stiptheid, zorgvuldigheid;

accusábel, beschuldigbaar, te beschuldigen.

Accusátie, beschuldiging, aanklacht.

- Accusativus, Accusatief**, vierde naamval (voorwerp, lijd.).
accuseeren, beschuldigen, aanklagen; bericht geven (van de ontvangst eens briefs, enz.) (heid.
Acerbiteit, wrangheid; bitterheid, hardheid, onvriendelijk-
Acetáten, azijnzure zouten.
achalandeeren, beklant maken, klanten of koopers lokken.
à charge, ten laste; **getuigen à charge**, tegengetuigen, getuigen die ten nadeele des beschuldigten spreken, d. i. door het openbaar ministerie zijn opgeroepen.
achemineeren, den weg banen; in gang brengen.
à cheval, te paard, schrijlings.
acheveeren, afmaken, voltooien; volmaken.
Achilles-hiel, eene kwetsbare plaats.
Acholie, gebrek aan gal; Indische cholera.
Achor, hoofdzeer, melkkorst bij kinderen.
Achromasie, opheffing, vernietiging der kleuren.
achromátisch, kleurloos, ongekleurd (van kijkglazen).
Achromatopsie, onvermogen om de kleuren te onderschei-
Acidum, een zuur. (den.
Acidotie, verzuring.
Aciditeit, zuurheid.
Acidimeter, zuurmeter.
Acoliet, altaardienaar; volgeling, aanhanger.
à compte, ter gedeeltelijke betaling, op afrekening, in
à conditión, op voorwaarde. (mindering.
Aconiet, wolfswortel.
a cónto, op rekening, in vermindering.
a cónto nuóvo, op nieuwe rekening.
a cósti, aldaar, op uwe plaats, ten uwent, in uwe stad.
à couvert, beschut. (gen.
acquireeren, verkrijgen, zich eigen maken, in bezit krij-
Acquisitie, verwerving; verworven eigendom.
Acquit, kwijting, quitantie, ontvangbewijs (bij wissels wordt het gewoonlijk op de keerzijde geschreven, en beteekent dat men de in den wissel staande som ontvangen heeft); eerste stoot, uitstoot; plaats waar de gemaakte biljart-bal wordt gezet. (ven.
acquiteeren, verrichten, tot stand brengen; quitantie ge-
Acre, een $\frac{1}{2}$ hectare lands (in Eng. en Amer.)
acroamatisch, hoorbaar; op de rede gegrond; moeilijk te verstaan; geheim; **acroamatische leervorm**, samenhangende voordracht, waarbij de leerling slechts luistert.

Accoláde, omhelzing; ridderslag; haakjes ter verbinding van woorden of regels of wel van noten.

accoleeren, omarmen; samenvatten, ompalen.

Accommodátie, aanpassing, schikking; toegevendheid; inschikkelijkheid; **A. van het oog**, vormverandering der ooglens, waardoor het oog, om duidelijk te zien, zich accommodeert of schikt naar den afstand der voorwerpen.

accommodeeren (zich), een vergelijk treffen, met zijne schuldeischers eene overeenkomst, schikking in der minne treffen; **accommodeeren**, in orde brengen, opmaken.

Accommodement, inrichting, toerichting; schikking, vergelijk, inz. van een koopman met zijne schuldeischers.

accompagneeren, vergezellen, begeleiden; den zang met muziek begeleiden, medespelen. (speelt of zingt.

Accompagnement, begeleiding, wat men met een ander

Accomplissement, vervulling, voltrekking.

Accoord, verdrag, vergelijk; overeenstemming, welluidende samenklank van speeltuigen.

accordábel, overeenstemmend, verenigbaar, voor bewilliging vatbaar. (overeenstemmen.

accordeeren, een vergelijk treffen; toestaan, bewilligen,

accostábel, genaakbaar, handelbaar.

accosteeren, op zijde komen; aanspreken.

Accouchement, bevalling, verlossing.

Accoucheur, vroedmeester; **Accoucheuse**, vroedvrouw.

accoupleeren, paren, samenvoegen, koppelen.

Accoutumance, verwendheid, kwade gewoonte.

accrediteeren, in vertrouwen brengen, krediet verschaffen, iemand door aanbeveling bij eenen derde vertrouwen doen

schenken; een **geaccrediteerd gezant** is zulk een, die

zich bij een vreemd hof aan den vorst heeft doen voorstellen en deze zijne kredietbrieven overhandigd heeft.

Accres, **Accrescéntie**, aanwas, toeneming.

accresseeren, aanwassen, toenemen; aanbesterven.

Accueil, onthaal, ontvangst, bejegening.

accueilleeren, ontvangen, onthalen; verwelkomen.

Accumulatie, aangroeiing, ophooping, opeenstapeling.

accumuleeren, opeenhoopen, samenhoopen.

accuraat, nauwkeurig, stipt, juist. (liefde tot orde.

Accuratésse, nauwkeurigheid, stiptheid, zorgvuldigheid;

accusábel, beschuldigbaar, te beschuldigen.

Accusátie, beschuldiging, aanklacht.

- Accusativus, Accusatief**, vierde naamval (voorwerp, lijd.).
accuseeren, beschuldigen, aanklagen; bericht geven (van de ontvangst eens briefs, enz.) (heid.
Acerbiteit, wrangheid; bitterheid, hardheid, onvriendelijk-
Acetáten, azijnzure zouten.
achalandeeren, beklant maken, klanten of koopers lokken.
à charge, ten laste; **getuigen à charge**, tegengetuigen, getuigen die ten nadeele des beschuldigten spreken, d. i. door het openbaar ministerie zijn opgeroepen.
achemineeren, den weg banen; in gang brengen.
à cheval, te paard, schrijlings.
acheveeren, afmaken, voltooien; volmaken.
Achilles-hiel, eene kwetsbare plaats.
Acholie, gebrek aan gal; Indische cholera.
Achor, hoofdzeer, melkkorst bij kinderen.
Achromasie, opheffing, vernietiging der kleuren.
achromátisch, kleurloos, ongekleurd (van kijkglazen).
Achromatopsie, onvermogen om de kleuren te onderschei-
Acidum, een zuur. (den.
Acidotie, verzuring.
Aciditeit, zuurheid.
Acidimeter, zuurmeter.
Acoliet, altaardienaar; volgeling, aanhanger.
à compte, ter gedeeltelijke betaling, op afrekening, in
à conditión, op voorwaarde. (mindering.
Aconiet, wolfswortel.
a cónto, op rekening, in vermindering.
a cónto nuóvo, op nieuwe rekening.
a cósti, aldaar, op uwe plaats, ten uwent, in uwe stad.
à couvert, beschut. (gen.
acquireeren, verkrijgen, zich eigen maken, in bezit krij-
Acquisitie, verwerving; verworven eigendom.
Acquit, kwijting, quitantie, ontvangbewijs (bij wissels wordt het gewoonlijk op de keerzijde geschreven, en beteekent dat men de in den wissel staande som ontvangen heeft); eerste stoot, uitstoot; plaats waar de gemaakte biljart-bal wordt gezet. (ven.
acquiteeren, verrichten, tot stand brengen; quitantie ge-
Acre, een $\frac{1}{2}$ hectare lands (in Eng. en Amer.)
acroamatisch, hoorbaar; op de rede gegrond; moeilijk te verstaan; geheim; **acroamatische leervorm**, samenhangende voordracht, waarbij de leerling slechts luistert.

Accoláde, omhelzing; ridderslag; haakjes ter verbinding van woorden of regels of wel van noten.

accoleeren, omarmen; samenvatten, ompalen.

Accommodátie, aanpassing, schikking; toegevendheid; inschikkelijkheid; **A. van het oog**, vormverandering der ooglens, waardoor het oog, om duidelijk te zien, zich accommodeert of schikt naar den afstand der voorwerpen.

accommodeeren (zich), een vergelijk treffen, met zijne schuldeischers eene overeenkomst, schikking in der minne treffen; **accommodeeren**, in orde brengen, opmaken.

Accommodement, inrichting, toerichting; schikking, vergelijk, inz. van een koopman met zijne schuldeischers.

accompagneeren, vergezellen, begeleiden; den zang met muziek begeleiden, medespelen. (speelt of zingt.

Accompagnement, begeleiding, wat men met een ander

Accomplissement, vervulling, voltrekking.

Accoord, verdrag, vergelijk; overeenstemming, welluidende samenklank van speeltuigen.

accordábel, overeenstemmend, verenigbaar, voor bewilliging vatbaar. (overeenstemmen.

accordeeren, een vergelijk treffen; toestaan, bewilligen,

accostábel, genaakbaar, handelbaar.

accosteeren, op zijde komen; aanspreken.

Accouchement, bevalling, verlossing.

Accoucheur, vroedmeester; **Accoucheuse**, vroedvrouw.

accoupleeren, paren, samenvoegen, koppelen.

Accoutumance, verwendheid, kwade gewoonte.

accrediteeren, in vertrouwen brengen, krediet verschaffen, iemand door aanbeveling bij eenen derde vertrouwen doen

schenken; een **geaccrediteerd gezant** is zulk een, die

zich bij een vreemd hof aan den vorst heeft doen voorstellen en deze zijne kredietbrieven overhandigd heeft.

Accres, **Accrescéntie**, aanwas, toeneming.

accresseeren, aanwassen, toenemen; aanbesterven.

Accueil, onthaal, ontvangst, bejegening.

accueilleeren, ontvangen, onthalen; verwelkomen.

Accumulatie, aangroeiing, ophooping, opeenstapeling.

accumuleeren, opeenhoopen, samenhoopen.

accuraat, nauwkeurig, stipt, juist. (liefde tot orde.

Accuratésse, nauwkeurigheid, stiptheid, zorgvuldigheid;

accusábel, beschuldigbaar, te beschuldigen.

Accusátie, beschuldiging, aanklacht.

- Accusativus, Accusatief**, vierde naamval (voorwerp, lijd.).
accuseeren, beschuldigen, aanklagen; bericht geven (van de ontvangst eens briefs, enz.) (heid.
Acerbiteit, wrangheid; bitterheid, hardheid, onvriendelijk-
Acetáten, azijnzure zouten.
achalandeeren, beklant maken, klanten of koopers lokken.
à charge, ten laste; **getuigen à charge**, tegengetuigen, getuigen die ten nadeele des beschuldigten spreken, d. i. door het openbaar ministerie zijn opgeroepen.
achemineeren, den weg banen; in gang brengen.
à cheval, te paard, schrijlings.
acheveeren, afmaken, voltooien; volmaken.
Achilles-hiel, eene kwetsbare plaats.
Acholie, gebrek aan gal; Indische cholera.
Achor, hoofdzeer, melkkorst bij kinderen.
Achromasie, opheffing, vernietiging der kleuren.
achromátisch, kleurloos, ongekleurd (van kijkglazen).
Achromatopsie, onvermogen om de kleuren te onderschei-
Acidum, een zuur. (den.
Acidotie, verzuring.
Aciditeit, zuurheid.
Acidimeter, zuurmeter.
Acoliet, altaardienaar; volgeling, aanhanger.
à compte, ter gedeeltelijke betaling, op afrekening, in
à conditión, op voorwaarde. (mindering.
Aconiet, wolfswortel.
a cónto, op rekening, in vermindering.
a cónto nuóvo, op nieuwe rekening.
a cósti, aldaar, op uwe plaats, ten uwent, in uwe stad.
à couvert, beschut. (gen.
acquireeren, verkrijgen, zich eigen maken, in bezit krij-
Acquisitie, verwerving; verworven eigendom.
Acquit, kwijting, quitantie, ontvangbewijs (bij wissels wordt het gewoonlijk op de keerzijde geschreven, en beteekent dat men de in den wissel staande som ontvangen heeft); eerste stoot, uitstoot; plaats waar de gemaakte biljart-bal wordt gezet. (ven.
acquiteeren, verrichten, tot stand brengen; quitantie ge-
Acre, een $\frac{1}{2}$ hectare lands (in Eng. en Amer.)
acroamatisch, hoorbaar; op de rede gegrond; moeilijk te verstaan; geheim; **acroamatische leervorm**, samenhangende voordracht, waarbij de leerling slechts luistert.

Accoláde, omhelzing; ridderslag; haakjes ter verbinding van woorden of regels of wel van noten.

accoleeren, omarmen; samenvatten, ompalen.

Accommodátie, aanpassing, schikking; toegevendheid; inschikkelijkheid; **A. van het oog**, vormverandering der ooglens, waardoor het oog, om duidelijk te zien, zich accommodeert of schikt naar den afstand der voorwerpen.

accommodeeren (zich), een vergelijk treffen, met zijne schuldeischers eene overeenkomst, schikking in der minne treffen; **accommodeeren**, in orde brengen, opmaken.

Accommodement, inrichting, toerichting; schikking, vergelijk, inz. van een koopman met zijne schuldeischers.

accompagneeren, vergezellen, begeleiden; den zang met muziek begeleiden, medespelen. (speelt of zingt.

Accompagnement, begeleiding, wat men met een ander

Accomplissement, vervulling, voltrekking.

Accoord, verdrag, vergelijk; overeenstemming, welluidende samenklank van speeltuigen.

accordábel, overeenstemmend, vereenigbaar, voor bewilliging vatbaar. (overeenstemmen.

accordeeren, een vergelijk treffen; toestaan, bewilligen,

accostábel, genaakbaar, handelbaar.

accosteeren, op zijde komen; aanspreken.

Accouchement, bevalling, verlossing.

Accoucheur, vroedmeester; **Accoucheuse**, vroedvrouw.

accoupleeren, paren, samenvoegen, koppelen.

Accoutumance, verwendheid, kwade gewoonte.

accrediteeren, in vertrouwen brengen, krediet verschaffen, iemand door aanbeveling bij eenen derde vertrouwen doen

schenken; een **geaccrediteerd gezant** is zulk een, die zich bij een vreemd hof aan den vorst heeft doen voorstellen en deze zijne kredietbrieven overhandigd heeft.

Accres, **Accrescéntie**, aanwas, toeneming.

accresseeren, aanwassen, toenemen; aanbesterven.

Accueil, onthaal, ontvangst, bejegening.

accueilleeren, ontvangen, onthalen; verwelkomen.

Accumulatie, aangroeiing, ophooping, opeenstapeling.

accumuleeren, opeenhoopen, samenhoopen.

accuraat, nauwkeurig, stipt, juist. (liefde tot orde.

Accuratésse, nauwkeurigheid, stiptheid, zorgvuldigheid;

accusábel, beschuldigbaar, te beschuldigen.

Accusátie, beschuldiging, aanklacht.

- Accusativus, Accusatief**, vierde naamval (voorwerp, lijd.).
accuseeren, beschuldigen, aanklagen; bericht geven (van de ontvangst eens briefs, enz.) (heid.
Acerbiteit, wrangheid; bitterheid, hardheid, onvriendelijk-
Acetáten, azijnzure zouten.
achalandeeren, beklant maken, klanten of koopers lokken.
à charge, ten laste; **getuigen à charge**, tegengetuigen, getuigen die ten nadeele des beschuldigten spreken, d. i. door het openbaar ministerie zijn opgeroepen.
achemineeren, den weg banen; in gang brengen.
à cheval, te paard, schrijlings.
acheveeren, afmaken, voltooien; volmaken.
Achilles-hiel, eene kwetsbare plaats.
Acholie, gebrek aan gal; Indische cholera.
Achor, hoofdzeer, melkkorst bij kinderen.
Achromasie, opheffing, vernietiging der kleuren.
achromátisch, kleurloos, ongekleurd (van kijkglazen).
Achromatopsie, onvermogen om de kleuren te onderschei-
Acidum, een zuur. (den.
Acidotie, verzuring.
Aciditeit, zuurheid.
Acidimeter, zuurmeter.
Acoliet, altaardienaar; volgeling, aanhanger.
à compte, ter gedeeltelijke betaling, op afrekening, in
à conditión, op voorwaarde. (mindering.
Aconiet, wolfswortel.
a cónto, op rekening, in vermindering.
a cónto nuóvo, op nieuwe rekening.
a cósti, aldaar, op uwe plaats, ten uwent, in uwe stad.
à couvert, beschut. (gen.
acquireeren, verkrijgen, zich eigen maken, in bezit krij-
Acquisitie, verwerving; verworven eigendom.
Acquit, kwijting, quitantie, ontvangstbewijs (bij wissels wordt het gewoonlijk op de keerzijde geschreven, en beteekent dat men de in den wissel staande som ontvangen heeft); eerste stoot, uitstoot; plaats waar de gemaakte biljart-bal wordt gezet. (ven.
acquiteeren, verrichten, tot stand brengen; quitantie ge-
Acre, een $\frac{1}{2}$ hectare lands (in Eng. en Amer.)
acroamatisch, hoorbaar; op de rede gegrond; moeilijk te verstaan; geheim; **acroamatische leervorm**, samenhangende voordracht, waarbij de leerling slechts luistert.

- Air**, gelaat; voorkomen, uiterlijk; houding; **zich airs geven**, zich voornaam, grootsch aanstellen.
- Aise**, gemak; welbehagen, schik; **op zijn a. zijn**, op zijn gemak zijn; er warmpjes in zitten, het goed kunnen stellen.
- à jour**, doorzichtig, getralied, opengewerkt; (in het boekhouden:) tot op den loopenden dag in 't grootboek gebracht.
- ajourneeren**, eene zaak tot een anderen dag verschuiven of voor onbepaalden tijd uitstellen; verdagen.
- Ajournemént**, uitstel tot een bepaalden dag.
- à l'abandon**, in het wild, aan zichzelf overgelaten.
- à la bonne heure!** het zij zoo! goed!
- à l'abri**, onder beschutting, onder dak.
- Alacriteit**, levendigheid.
- à la dérobée**, steelsgewijze.
- à la française**, op zijn Fransch.
- à la lettre**, naar de letter, letterlijk.
- Alalie**, sprakeloosheid.
- Alambiek**, distilleerkolf.
- à la mode**, naar de mode, naar hedendaagsch gebruik.
- Alárm**, oploop, woest getier; ontsteltenis, schrik.
- alarmeeren**, schrik aanjagen; opschudding maken.
- Alarmist**, alarmmaker; oplooptichter; schrikverspreider.
- à la tête**, aan het hoofd, aan de spits.
- à la volée**, ter vlucht, in 't wild, onbezonnen.
- Alba** of **albe**, wit priestergewaad, mis- of koorhemd.
- Albatros**, de stormvogel (tusschen de keerkringen en aan de Kaap).
- Albínos**, Witlingen, Kakkerlakken, witte Negers of Mooren.
- Al'bion**, Grootbrittanje, het Britsche rijk.
- albo lapillo notare diem**, een dag met een witten steen aantekenen, d. i. als gelukkig beschouwen.
- Al'bum**, gedenkboek, vriendenrol.
- Albumen**, eiwit.
- Albumine**, eiwitstof.
- Alcálde**, **Alcáde**, dorpsrechter in Spanje. ('t water.
- Alcarréza**, zeer poreuse waterkruik ter koelhouding van
- Alchimie**, goudmakerij, de steen der wijzen.
- Alchimist**, goudmaker.
- Al'cohol**, beste wijngeest, hoogstgezuiverde wijngeest.
- Alcoholometer**, wijngeestmeter.

al cón
Al der
naa
(b)
Ale,
álea
Aléct
alért
Aleu
't
Alex
12
al fr
Al'g
m
alge
Alg
ália
álib
d
o
p
alié
Ali
s
(
Ali
ali
ali
Al
A
al
à
a
a
A
A

al córso, naar den wisselkoers.

Al derman, oudste; Engelsch stedelijk overheidspersoon, naam der gildehoofden, die gezamenlijk den lord-mayor (burgemeester van Londen) kiezen.

Ale, Engelsch ongehopt bier, eel.

álea jacta est, de teerling is geworpen.

Alécto, eene der 3 Furiën.

alért, wakker, vlug, levendig, handig.

Aleurometer, meelmeter, werktuig om de qualiteit van 't bakmeel te bepalen.

Alexandrijnen, Alexandrijnsche verzen, dichtregels van 12 en 13 lettergrepen, doorgaans uit 6 jambische voelal fresco, in de open lucht. (ten bestaande.

Algebra, letterrekening, stekunst; dat is algebra voor mij, daarvan versta ik niets.

algebráisch, stekunstig.

Alguacil, gerechtsdienaar in Spanje.

álias, anders, bovendien (bv. geheeten).

alibi, elders; **zijn alibi bewijzen**, beteekent in rechten, dat de beschuldigde of verdachte 't bewijs levert, dat hij op het oogenblik van het gepleegde feit op eene andere plaats dan die des misdrijs was.

aliénábel, vervreemdbaar; verkoopbaar.

Aliénatie, vervreemding, verkoop, verpanding; (in de staatkunde:) afstand van grondgebied, van rechten enz.; (ook:) verstandsverbijstering.

Alién bill, vreemdelingenwet, de door het Engelsch parlement in 1693 uitgevaardigde wet, volgens welke de vreemdelingen onder streng toezicht gesteld worden.

aliéneeren, vervreemden, overdragen, verpanden.

alieni appetens, sui profusus, begeerig naar eens anders goed, kwistig met zijn eigen.

aligneeren, naar eene richtingslijn, op eene rij plaatsen.

Alignemént, richting volgens een rechte lijn; richtsnoer.

Alimentátie, verpleging, onderhoud, voeding.

alimenteeren, onderhouden, verplegen.

à l'improviste, onvoorziens, onverwacht. (regel.

a linea, van de lijn af. **Alínea**, begin van een nieuwen aliquando bonus dormitat Homerus, soms dut zelfs de goede Homerus.

Alizarine, kleurstof van den meekrapwortel.

Alkali, loogzout.

Alkalisátie, loogzoutbereiding.

alkálisch, loogzoutachtig, loogzout bevattend.

Alkoof, z. **Alkóve**.

Alkorán, wet-, geloofsboek der Mohammedanen, de koran.

Alkóve, **Alkoof**, slaapvertrekje, afgesloten plaats in eene kamer tot plaatsing van een ledikant; nis.

Alla breve, op korte wijze.

Alla camera, in den kamertoon. — stijl.

Alla diritta, volgens de toonschaal.

Allah, naam van God bij de Mohammedanen.

Allamente, onvoorbereid, voor de vuist.

alla militare, op militaire wijze, krijgshaftig.

Allantotoxicum, het worstvergif.

Allárm, z. **Alarm**.

Allée, laan, wandelweg tusschen twee rijen boomen.

Allegátie, aanhaling, verwijzing; vermelding.

Allége, lichter, hulpboot; (ook :) = **Tender** (z. a.)

allégeeren, aanhalen (bv. eene schrijftuurplaats); zich be-
roepen op, verwijzen naar. (spraak.)

Allegorie, zinnebeeldige, verbloemde voorstelling, beeld-
allegórisch, zinnebeeldig, verbloemd, oneigenlijk.

alleggrétto, eenigszins vlug en levendig (te spelen).

alleggríssimo, zoo vlug mogelijk (te spelen).

allégro, vroolijk, vlug, levendig (te spelen); **allégro di
molti**, zeer levendig; — **con moto**, gezwind; — **con
spirito**, met vuur; — **moderato**, matig vlug; — **non
tanto**, niet zeer gezwind.

Allemande, een Duitsche of Zwabische dans,

allez! ga heen! ga uw gang! och kom!

Alliage, metaalmengsel, legeering; toevoegsel of alliërsel.

Alliántie, verbond, verbintenis, bondgenootschap.

alliëeren, verbinden; vermengen, samensmelten, legeeren.

Alliërsel, toevoegsel, metaal met een edeler vermengd.

Alligátie, samenstelling, vermenging van verschillende me-
talen; het toevoegsel.

alligeeren, vermengen, legeeren.

(kardinalen.)

Allocútie, aanspraak, inz. van den paus aan de vergaderde

allodiaal, ervvrij, onleenroerig, vrij van leencijns.

Allódium of **allodiaal goed**, een eigen, vrij erfgoed, dat

Alloi, z. **Allooi**.

(men vervreemden mag.)

Allónge, verlengstuk. **Allonge-pruik**, staartpruik.

allongeerén, verlengen, uitrekken, langer maken.

allóns! laten we gaan! voorwaarts! komaan!

Allooi, het gehalte der muntspeciën; de hoeveelheid van geringer metaal met een beter gemengd.

Allopaath, voorstander der allopathie; andersdenkende.

Allopathie, geneesmethode, naar welke men door de geneesmiddelen zulke uitwerkingen zoekt voort te brengen, welke tegenover de ziekteverschijnselen staan.

Alloquium, aanspraak, toespraak.

Allótria, bijzaken; vreemdsoortige bezigheden; (ook :) onrechtmatigheid, schelmerijen.

all' ottáva, in den achtsten toon, octaafsgewijs.

allouabel, geldig, toe te staan.

alloueerén, billijken, toestaan, inwilligen.

all right, alles in orde.

alludeeren, toespelen, stekelige zinspelingen maken.

allumeeren, aansteken, ontsteken, doen ontbranden.

all' unisóno, in samenklank.

Allure, gang, houding; gedrag.

Allúsie, toespeling, zinspeling, wenk.

alluviaal, aangespoeld, aangeslibd, opgespoeld.

Allúvie, op- of aanspoelig, aanslibbing.

Allúvie-recht, recht der oeverbewoners om zich het aangeslibde land toe te eigenen.

Alluvium, het aangeslibde land. [siteiten).

álma máter, eerwaardige moeder (cernaam voor univer-

Almanak, tijdwijzer, dagwijzer, kalender; jaarboekje.

alma parens, weldoende moeder (d. i. het vaderland).

al márco, naar het marktgewicht der munten; d. i. naar hare eigenlijke metaalwaarde.

al número, naar het getal. (in ledigen tijd.

à loisir, op zijn (hun, haar) gemak, zonder overhaasting,

aloof, loefwaarts, naar de windzijde toe.

Alpáka, bergschaap (der Andes, in Z. Amerika) met voortreffelijke wol.

al pári of pari, (bij kooplieden :) van gelijke waarde, gelijk, zonder opgeld, zonder aftrek of verlies.

al péso, naar het gewicht.

al pézzo, stuksgewijze, bij het stuk.

Alphabet, de letters in volgorde, het A B C.

alhabétisch, naar volgorde der letters.

Alpha et omega, de eerste en de laatste letter van het gr. alphabet; het begin en het einde.

- al piacere**, naar verkiezing.
Al reverso, omgekeerd.
Alrunen, waarzeggende, heilige vrouwen.
Al segno, van het teeken af.
Alt, tweede zangstem, hooge middelstem.
Altaan, open uitstek aan een huis, balkon.
al tempo, volgens tijdmaat (in de muz.)
alterábel, veranderlijk; aan bederf onderhevig.
Alterátie, verandering, verslimming; ontsteltenis, schrik.
alterato, veranderd (in de muz.)
Altercatie, oneenigheid, twist, tweespalt.
altereeren, veranderen (veelal ten kwade); verschrikken, ontroeren, ontstellen. (gestrekte volmacht.
Alter égo, ander, tweede ik, plaatsbekleeder met de uit-
alter idem, elkander volkomen gelijk.
alter ipse amicus, een vriend is een tweede ik.
Alternátie, afwisseling, verandering.
Alternatief, gedwongen keus tusschen twee moeilijke of bezwarende omstandigheden, moeilijke tweestrijd.
alternatief, beurtelings, afwisselend. (nemen.
alterneeren, afwisselen, onwisselen, bij beurten waar-
álterum tántum, het dubbele, nog eens zooveel.
Altése, Hoogheid, Doorluchtigheid (als titel).
Altiméter, hoogtemeter (werktuig).
Altimetrie, hoogtemeetkunst.
Altist, altzanger (vgl. **Alt**).
Alumnaat, **Alúmneum**, kweek- en kostschool.
Alumnus, kosteloos kweekeling, scholier die uit de openbare kas vrij onderwijs en verpleging geniet.
Alvária (in Portugal:) de koninklijke besluiten, die slechts voor één jaar kracht hebben en door den minister gecontrasigneerd moeten worden.
à main armée, gewapenderhand.
Amalgáma, mengsel van een of ander metaal en kwik; mengsel; mengelmoes.
amalgameeren, innerlijk met kwik verbinden; vermengen.
Amant, minnaar.
Amanuénsis, handlanger; schrijver, klerk.
Amaríl, smergel (zware en harde metallische steen tot polijsten en slijpen van metalen, glas, enz.)
amasseeren, verzamelen, opgaren, samenhoopen.
Amateur, —**trice**, liefhebber, -ster, kunstvriend, -in.

- Amazóne**, strijdbare vrouw, heldin; damesrijkleed.
Ambages, omhaal, wijdloopigheden.
Ambassáde, gezantschap. **Ambassadeur**, gezant.
Ambe, twee uitgekomen nommers van de vijf in zekere
Amber, z. **Ambra**. (loterijen).
ambiëeren, streven, staan (bv. naar een post).
ambigeeren, aarzelen, weifelen, besluiteloos zijn.
ambigu, dubbelzinnig. **Ambigu**, maal, waarbij allerlei
 warme en koude gerechten, fruit en gebak te gelijk
 worden opgedischt. **Ambiguitéit**, dubbelzinnigheid.
Ambitie, eergevoel, eerzucht, eergierigheid.
ambitiëus, eerzuchtig, eergierig.
Ambitioneeren, eerzuchtig naar iets streven. (gewend).
Ambra, grauwe, harsige stof, als liefelijk reukwerk aan-
Ambrósia, godenspijs.
Ambuláncé, ziekenwagen, veld-lazaret, veldhospitaal.
ambulánt, heen en weer loopend, rondtrekkend.
ambuleeren, heen- en weergaan, rondtrekken, zwerven.
Ameliorátie, verbetering, verfraaiing.
amelioreeren, verbeteren, veredelen.
ámen, het zij zoo! het geschiede! (belijdenis).
Aménde, geldboete; **Amende honorable**, openbare schuld-
amendeeren, verbeteren, wijzigen; wijzigingen voorstellen.
Amendemént, verbetering, inz. voorslag ter verandering
 of wijziging van een wetsontwerp.
ameneeren, aanbrengen, aanvoeren; teweegbrengen.
Ameniteit, minzaamheid, liefelijkheid, aanvalligheid.
a mensa et thoro, van tafel en bed.
Amerij, een oogenblik, ommezien (het woord is eene sa-
 mentrekking van Ave Marij, Ave Maria, z. ald.)
à merveille, opperbest, voortreffelijk, wonderschoon.
a méta, ter helfte, voor de helft.
Amethodist, knoeier, kwakzalver.
ameubleeren, met huisraad voorzien.
Ameublement, huisraad, stoffeering.
Amí, vriend. **Amíe**, vriendin.
Amíant, z. **Asbest**.
amicaal of **amicabel**, vriendschappelijk.
Amíce, vriend; **Amicíssime**, beste vriend (beide als toe-
 spraak of als opschrift in brieven).
Amicitia, vriendschap.
Amicus humani géneris, de vriend van het menschdom.

Amicus Plato, sed magis amica veritas, ik ben een vriend van Plato, maar nog meer van de waarheid.

Amiraal, z. **Admiraal**; (ook:) zeildoeksche slagputs om water te hijschen bij 't schoon-schip maken.

Amirante, admiraal; veldmaarschalk.

Ammoniák, vluchtig loogzout.

Ammunitie, z. **Munitie**.

Amnestie, het vergeven en vergeten van gedane beledigingen, kwijtschelding van straf. (Zoo wordt bij opstand soms aan een geheel land amnestie geschonken, omdat de straf naar de strengheid der wet niet uitvoerbaar zou zijn). (den.

a'mnestieëren, vergiffenis schenken, de straf kwijtschelden.

A'mor, de liefdegod, Venus' zoon; **amor patriae**, vader-

Amorétten, kleine liefdegoodjes. (landsliefde.

Amortisatie, ongeldigverklaring, bv. van verloren papieren van waarde; inz. rente-uitdelging, vernietiging der openbare schuld door geregelde aflossingen.

amortiseeren, een document voor ongeldig verklaren; een leen cijnsvrij maken; aan de doode hand verkoopen; door aflossing uitdelgen (inz. de staatsschuld).

Amotie, verwijdering, opruiming, slechting, slooping, ontzetting (van een ambt).

Amouréte, voorbijgaande minnarij of minnehandel.

amoureux, verliefd.

Amour-propre, eigenliefde, ijdelheid.

amours maken, vrijen. (ten, afbreken, wegruimen.

amoveeren, ontzetten (bv. van een post); sloopen, slecht-

amovibel, afzetbaar.

Amovibiliteit, afzetbaarheid.

ampel of **ámple**, wijdloopig, breedvoerig, in bijzonderheden (bv. vertellen). (koudbloedig longdier.

Amphibie, dier, dat op 't land en in 't water kan leven,

Amphibolie, dubbelzinnigheid.

Amphion, naam, soms aan een groot toonkunstenaar gegeven (naar een beroemd lierspeler der oudheid).

Amphitheáter, halfronde schouwplaats met schuins oplopende zitplaatsen tegenover het tooneel.

Amphítryon, mild gastheer of onthaler; horendrager.

Ampliátie, uitbreiding; duplicaat dat men van eene rekening enz. geeft; verdaging van een rechtsgeding.

Amplificatie, uiteenzetting, ontwikkeling; vergrooting.

amplíssimus, Hoogaanzienlijk, Hoogedel (titel van een aartspriester; ook eeretitel aan universiteiten).

Amputátie, de afzetting van een lichaamsdeel.

amputeeren, een lid of lichaamsdeel afzetten.

Amulét, gewaad voorbehoedmiddel des bijgeloofs tegen ziekte, tooverij en gevaren.

amusánt, vermakelijk, onderhoudend, tijdkortend.

amuseeren, vermaken, verlustigen, aangenaam bezighou-

Amusemént, vermaak, uitspanning, tijdkorting. (den.

Amylum, zetmeel.

Anabaptíst, wederdooper.

Anachoreet, kluizenaar, spelonk- of boschbewoner.

Anachronísme, fout in de tijdrekening bij de opgave van gebeurtenissen, tijdverplaatsing.

anachronistisch, in strijd met de tijdrekening.

Anaemie, bloedgebrek.

Anaesthesie, gevoelloosheid.

Anagly'pten, half verheven beeldwerk.

Anaglyptiek, de kunst om gedreven beeldwerk te maken.

Anagóge, geestverheffing, zielsverrukking.

Anagráam, letterkeer, letterwisseling, wisselwoord (bv. neger, regen; kurk, kruk; rekel, kerel).

anakathartisch, braakwekkend.

Anaklase, straalbreking. (gelezene.

Analécten, leesvruchten, bloemlezing, uittreksels van het

Analépsis, herstelling der krachten, genezing; **analéptisch**, versterkend. (eenstemming.

Analogíe, overeenkomst, overeenstemming, inz. taalover-
analoog, overeenstemmend, overeenkomst hebbende.

Analy'se, **Análýsis**, ontleding; ontbinding, oplossing.

analyseeren, ontleden; oplossen, ontbinden.

analy'tisch, ontledend; oplossend, ontbindend.

Anamnésis, het terugroepen in het geheugen.

Anamorphóse, omvorming, gedaanteverandering.

Anapaest, de opspringer, een versvoet (v v —).

Anaphora, herhaling van hetzelfde woord aan het begin van verscheidene op elkander volgende zinnen.

Anarchie, regeeringloosheid, wetteloze toestand.

Anarchisten, zulken, die door omverwerping van alle gezag en orde in den Staat regeeringloosheid zoeken te weeg te brengen, onruststokers, woelgeesten.

anastáltisch, stelpend, terugdrijvend.

Anastrophe, woordverplaatsing.

Anathema, vervloeking; banvloek, kerkban.

anathematiseeren, vervloeken; in den kerkban doen.

Anatocísme, ergerlijke woeker, rentewoeker, woeker-inter-
rest, rente van rente; (ook:) conversie der renten in

Anatomíe, ontleedkunst; snijkamer. (kapitaal.

anatómisch, ontleedkundig.

anatomiseeren, ontleden, inz. het menschelijk lichaam.

Anatomíst, ontleedkundige.

Ancienniteit, voorrang naar den dienstouderdom, opvol-
ging naar de dienstjaren.

Ancien régime, de oude heerschappij of staatsvorm, die
door eene revolutie of hervorming vernietigd is, inz.
de oude monarchie vóór de fr. revolutie.

andánte, niet te schielijk, gematigd (te spelen). **andan-
tíno**, eenigszins langzaam.

Androgenie, menschenschepping.

Androïde, lededop.

Andromanie, mansdolheid.

Androphaga, menscheneter. (aardig voorval.

Anecdóte, kleine, korte geschiedenis, historische trek,

Anemologie, de leer der winden.

Anemométer, windmeter. (zelf aanteekent.

Anemometrograaf, werktuig dat de windveranderingen

Anemoscoop, windwijzer, weerhaan.

Aneríe, ezelachtigheid, ezelsstreek, groote domheid.

Aneurisma, ziekelijke hartverwijding, slagaderbreuk.

angeliek, engelachtig, hemelsch, allerbekoorlijkst.

Anglaise, Engelsche dans; vrouw of meisje uit Engeland.

Anglicomaníe, = **Anglomanie**.

Anglicaansch, Engelsch; **de A-e Kerk**, de Engelsche bis-
schoppelijke kerk. (Engelsch maken.

angliseeren, kortstaarten (een paard) op Engelsche wijze;

Anglomaan, voorstander, naäper van al wat Engelsch is.

Anglomaníe, voorliefde tot Engeland en zijne staatsrege-
ling, wetten, zeden, enz., zotte zucht voor al 't Engelsche.

Anguis latet in herba, er zit een adder onder het gras.

angulair, hoekig.

Angustatie, vernauwing, beklemming.

Anhydrie, waterloosheid. (kleurstof.

Aniline, een uit indigo of uit steenkolenteer gedistilleerde

animálisch, dierlijk.

animaliseeren, in dierlijke stof veranderen, verdierlijken.

Animalisme, de dierlijke levensverrichting.

Animátie, bezieling.

animeeren, bezielen, opwekken, aanmoedigen.

Animisme, stelsel, waarin de ziel als beginsel van het verstand en van het organische leven tevens aangenomen wordt.

Animositeit, vijandelijkheid, verbittering. (men wordt

Ankylose, vergroeiing, gewrichtsstijfheid.

Annálen, jaarboeken, geschiedboeken.

Annáten, jaargelden, datgene wat van de inkomsten der eerste jaren van een geestelijk ambt in de pauselijke schatkist moet gestort worden; jaarmissen in de r. k. Kerk.

annéx, aanhangend, bijbehorend, verbonden.

Annéxa, aanhangsels, bijlagen. **Annéxie**, aanhechting.

Annexátie, inlijving (van een land). [(een land).

annexeeren, aanhangen; verbinden, bijvoegen, inlijven

annihileeren, vernietigen, voor nietig verklaren.

Anniversaire, verjaardag; jaarlijksche gedenkdag.

Anno domini, in het jaar onzes Heeren.

Anno mundi, in het jaar der wereld.

Annónce, bericht, aankondiging.

annonceeren, aankondigen, berichten; aandienen.

Annotátie, aan-, opteekening.

annoteeren, aan-, opteekenen, aanmerkingen schrijven.

annueel, jaarlijksch; jaarlijks.

Annuíteiten, jaarrenten; jaarlijksche aflossing der renten van een kapitaal, te gelijk met een gedeelte van dat

annulleeren, vernietigen; afschaffen. (kapitaal.

Annunciátie, aankondiging, inz. Maria-boodschap.

Annus grátiae, gunstjaar voor weduwen en weezen van bezoldigde ambtenaren, inz. het dienstjaar, dat na het overlijden van een predikant ten voordeele van de weduwe door de ringbroeders wordt waargenomen.

Annus mirabilis, het wonderjaar.

Anody'na, pijnstillende middelen.

anomaal, van een regel afwijkend, onregelmatig.

Anomalíe, onregelmatigheid, afwijking van den regel.

Anomie, wetteloosheid.

anoniem, naamloos, ongenoemd.

Anonimiteit, naamsverzwijging (het ongenoemd-blijven).

Anónymus, een ongenoemde.

Anopsie, blindheid, het scheelzien.

Anorexie, gebrek aan eetlust.

anorgánisch, onbewerktuigd; onbeziel.

Anorganisme, de levenlooze natuur.

anormaál, onregelmatig, van den regel afwijkend.

Antagonisme, tegenwerking, bestrijding, vijandschap.

Antagonist, tegenwerker, vijand, partij.

antapoplektisch, tegen beroerte dienende.

antarktisch, tegen den Beer (een sterrenbeeld aan de Noordpool) over staande, tot de Zuidpool behorende.

antecedeeren, voorafgaan; den voorrang hebben.

Antecedént, vroeger gebeurde zaak, voorafgaand geval;
iemands antecedénten, iemands vroegere verrichtingen,
 denk- en handelwijze, iemands verloopenen leven.

Antecéssor, voorganger.

antedateeren, op vroegere dagteekening stellen.

Antediluvíanen, wie vóór den zondvloed geleefd hebben.

Anteloquium, voorrede, het voorrecht om eerst te spreken.

ante meridiem, vóór den middag.

Antennen, de voelhorens der insecten.

Anterioriteit = **prioriteit**.

Anthelmintika, wormverdrjvende middelen.

Antheren, helmknopjes der bloemen, meeldraden.

Anthologie, bloemlezing, verzameling van kleine gedich-

Anthraciet, koolblende, glanskool. (ten of opstellen.)

Anthrax, pestkool, pestbuil.

Anthropogenie, de wording, het ontstaan van den mensch.

Anthropologie, natuurleer van den geest en het lichaam
 der menschen, menschkunde.

Anthropophaag, menscheneter.

Anthropophobie, menschenschuwheid.

anti (Grieksch voorzetsel), tegen.

Anti-aristocraat, tegenstander van de heerschappij des
 adels, der grooten. (kamer.)

Antichambre, voorkamer in de huizen der grooten; spreek-

antichambreeren, vaak zijne opwachting bij de grooten
 maken; lang wachten eer men toegelaten wordt.

Antichrist, tegen-Christus, bestrijder van het Christendom.

Antichronisme, fout tegen de tijdrekenkunde.

Anticipátie, het vooruitnemen; beschikking bij voorraad;
 vooruitbetaling; het bij voorraad verstrekte of genotene.

anticipeeren, vooruitnemen; vooruitgenieten; vooruitbe-
 schikken (bv. over de staatsinkomsten).

- anticonstitutioneel**, met de grondwet strijdig.
Anticritiek, weerlegging eener (boek)beoordeeling.
antidateeren, z. **antedateeren**.
Antidotum, tegengif, behoedmiddel tegen vergiftiging.
antiek, oud, ouderwetsch, in den smaak of trant der Ouden.
Antilogie, tegenspraak.
anti-ministeriëel, tegen de ministers of het ministerie.
antimonarchaal, tegen de monarchie; republikeinsch.
Antimónium, spiesglas, spiesglans. (de natie.
antinationaal, strijdig met de belangen, met den geest van
Antimonie, strijdigheid van (twee) wetten met elkander;
Antipathie, natuurlijke afkeer. (onwettigheid.
antiphlogistisch, ontstekingwerend.
Antiphonie, wisselgezag; logische strijdigheid.
Antiphora, tegenstelling.
Antipóden, tegenvoeters; fig. wederstrevers.
Antiqua, eene der hoofdsoorten van drukletters, romein.
Antiquáilles, kleine oudheden van weinig waarde; oude
vodden, rommel. (oude boeken.
Antiquárius, oudheidkenner; handelaar in oudheden, met
Antiquiteit, oudheid. **Antiquiteiten**, oudheden, voorwer-
pen, gebruiken, zeden enz. der Ouden.
antirepublikeinsch, wie of wat tegen de republiek is.
Antirevolútie, tegenomwenteling.
antirevolutionnair, tegenstander der omwenteling en hare
gevolgen; wat de omwenteling wederstreeft.
Antiroyalist, vijand van 't koningschap.
antiroyalistisch, tegen het koningschap.
antiseptisch, bederfwerend.
antisociaal, ongezellig, onmaatschappelijk, in strijd met
de burgerlijke orde.
Antispasmatica, krampstillende middelen.
Antistrophe, tegenzang.
Antithese, tegenstelling.
Antæci, tegenwoners, die menschen die onder denzelfden
meridiaan maar onder tegengestelde breedten van ge-
lijke graden wonen.
Antonomasie, naamsverwisseling.
apagogisch bewijs, terugvoering op een ongerijmdheid.
apaiseeren, stillen, bevredigen, doen bedaren.
Apanage, jaarwedde van niet-regeerende vorstelijke per-
sonen, prinsen-lijftocht.

28 A. P. anni præsentis—a posse ad esse

A. P. anni præsentis, van het loopend jaar; **anni præteriti**, van het verschenen jaar.

apárt, ter zijde, voor zichzelve, afzonderlijk.

Apartement, vertrek, bijzondere woonkamer; afdeeling, inz. van een aanzienlijk huis; ook het heimelijk gemak.

Apathie, gevoelloosheid; onverschilligheid.

Ap- en dépendentie, al het aan- en bijbehorende.

Apepsie, onverteerbaarheid.

Aperçu, kort overzicht, hoofdinhoud; ontwerp, schets.

à perte de vue, verder dan het oog reikt.

aperto libro, met open boek, voor de vuist.

Aphaeresis, afkorting, wegneming.

Aphélium, verste afstand eener planeet van de zon.

aphlogistisch, onverbrandbaar.

Aphonie, stemmeloosheid.

Aphorismen, korte spreuken, stellingen, voorschriften, regels enz., zonder schijnbaren samenhang.

Apirie, gebrek aan ondervinding.

Aplómb, loodrechte stand; vastheid van handeling, van karakter, van gedrag.

Apocalýsis, openbaring; de Openbaring van Johannes.

A poco a poco, zoetjes aan, niet op eens.

Apocope, eindverkorting van een woord.

apocrief, verdicht, ondergeschoven, geen onvoorwaardelijk geloof verdienend, verdacht, niet geloofwaardig.

Apocriefen of apocriefe boeken, door de Kerk niet als echt erkende bijbelschriften.

apodíctisch, bewijzend, onwederlegbaar; **apodictisch bewijs**, volkomen klaar en voldoende bewijs.

Apogaeum, aardverheid; dat punt in de baan der maan, als zij het verst van de aarde verwijderd is.

à point, van pas; om niet (in 't biljartspel); ook eene uitdrukking, die de juiste ontvangst en uitgaaf eener re-

Apoloog, leerfabel. (kening aanduidt.)

Apologetiek, de wetenschap der verdediging, inz. van het Christendom tegen zijn tegenstanders.

Apologie, verweerschrift, verantwoording.

apologiseeren, een verdedigingsrede houden.

Apologist, verdediger.

Apophtegma, zede-, kernspreuk.

Apoplexie, beroerte, geraaktheid. [sluiten].

a posse ad esse, van het mogelijke tot het werkelijke (be-

Apostaat, afvallige, geloofsverzaker, partijverloochenaar.

Apostasie, geloofsverzaking, afvalligheid.

Apóstel, geloofsbede, naam van Jezus' jongeren; voortplanter en verdediger van eene leer, van een stelsel of gevoelen; (ook:) boegstuk, verlengstuk van den steven voor den boegspriet.

a posterióri, van achteren, aan de ervaring ontleend.

Apostíl, **Apostílle**, kanteekening, naschrift.

apostólisch, van de apostelen komend; **a-e kamer**, beheerders van 's pausen inkomsten te Rome; **a-e stoel**, het pauselijk hof.

Apostróphe, afkappingsteeken ('), aanduiding van eene of meer weggelaten letters; (ook:) toespraak; scherpe vermaning, hard verwijt.

Apotheek, artsenijwinkel.

Apotheóse, vergoding, het plaatsen in den rang der goden.

Apparáát, toestel, toerusting.

apparént, oogenschijnlijk, duidelijk; waarschijnlijk.

Apparéntie, uitwendig voorkomen; (ook:) waarschijnlijk-

Appartement, z. **Appartement**. (heid.

Appél, oproeping, verzamelsein voor de soldaten; beroep, inz. op hooger rechtbank; vernieuwde inzet bij het spel, om andermaal in dezelfde partij te mogen meespelen; **nominaal appel**, het afroepen der namen.

appellábel, bevoegd om voor hooger rechtbank getrokken te worden, geschikt voor appellatie.

Appellánt, in appél gekomene, iemand die zijne zaak voor hooger gerechtshof wenscht behandeld te zien.

Appellátie, beroep op hooger rechtbank.

appelleeren, zich van de uitspraak eener lagere rechtbank tot die van eene hoogere wenden; opnieuw inzetten (bij verloren spel).

Appéndix, aanhangsel, toevoegsel.

Appercéptie, opvatting; waarneming; zelfbewustzijn.

Appertinéntiën, bijbehorende zaken, toebehooren.

Appeténtie, natuurdrijf, geslachtsdrijf; lust, begeerte.

Appetijt, **Appetit**, eetlust, honger, trek.

appetissant, lustopwekkend, gaandemakend, graagmakend.

applaneeren, gelijk maken, effenen; in orde brengen.

applaudisseeren, toejuichen, grooten bijval door handgeklap te kennen geven.

Applaudissemént, **Applaus**, goedkeuring met handgeklap.

- applicábel, applicatief**, toepasselijk, van toepassing.
- Applicátie**, toepassing; ijver, inspanning, leercvlijt; toediening van uitwendige geneesmiddelen; verband.
- Applicatuur**, vingerzetting (bij 't instrument-bespeleu).
- appliceeren**, op-, aanleggen; aanwenden (inz. een middel); toepassen; **zich a.**, zich toeleggen, bevljtigen.
- appoggiato**, gesteund, gedragen.
- Appóint**, pasmunt, kleinere munt tot vólmaking eener grootere; (bij kooplieden:) som, die op 't geheel bedrag eener rekening te kort komt, saldo; (ook:) eene remise, uit vele kleine wissels bestaande.
- appointeeren**, bezoldigen; de partijen bescheiden; eene rekening met de boeken vergelijken.
- Appointement**, bezoldiging; rechtsbescheid.
- apporteeren**, aanbrengeu, halen; **apport!** zoek op!
- Apposítie**, oplegging, aanhechting (bv. der zegels); (in de spraakkunst:) bijstelling, ophelderend bijvoegsel.
- appreciëeren**, z. **appretiëeren**. (zen, schromen.)
- apprehendeeren**, vatten, gevangen nemen; duchten, vrees-
- Apprehénsie**, gevangenneming; bezorgdheid, vrees, schroom; begripsvermogen.
- apprehensief**, bezorgd, vreesachtig uit inbeelding.
- appreteeren**, toebereiden, gereedmaken, inz. waren toerichten, laken glanzeu, weefsels pappen, enz.
- appretiëeren** of **appreciëeren**, schatten, waardeeren.
- Appretuur**, toebereiding; glanzing van stoffen; datgene, wat tot het appreteeren der weefsels dient, pap.
- Approbatíe**, goedkeuring; vergunning.
- approbeeren**, goedkeuren, billijken.
- approcheeren**, naderen; (ook:) loopgraven maken.
- Approches**, aannaderingswerken (om bij eene belegerde stad of vesting te komen), loopgraven.
- approfondeeren**, doorgronden; grondig onderzoeken.
- appropriëeren**, behoorlijk inrichten; in overeenstemming brengen met, gepast of geschikt maken voor; toe-eigenen. (zien.)
- approviandeeren, approvisioneeren**, van proviand voor-
- Approximátie**, raming, begrooting.
- approximatief**, bij raming, benaderend, geraamd.
- appuyeeu**, drukken; ondersteunen; aandringen op.
- a prima vísta**, op het eerste gezicht, van het blad weg (spelen); op zicht (te betalen)

a priori, van voren, vooruit, niet op ervaring berustend.
à proportion, naar evenredigheid.

à propós, van pas, juist ter snede, ter rechter tijd, gelegen; eer ik 't vergeet, wat ik wilde zeggen, zeg eens!

hij raakte van zijn apropos, hij dwaalde van zijn onderwerp af, raakte van zijn stuk. (zonsverheid.

Apsiden, gewelfde bogen; lijn tusschen zonsnabijheid en apteeren, aanpassen, geschikt maken.

Aptera, vleugellooze insecten.

Aquæduct, **Aqueduc**, waterleiding.

aquamarijn, zegroen. **Aquamarijn**, zegroene edelsteen, beril; zegroene verf of kleur.

Aquarél, teekening met waterverf.

Aquárium, kunstmatige waterkom voor levende dieren en planten. **Aquárius**, de Waterman (sterrenbeeld des dierenriems).

Aquatinta, een soort van waterkleur in de graveerkunst.

A'qua Toffána, zeer langzaam doodend giftwater.

à quatre mains, voor of met vier handen (te bespelen).

à quatre mani, voor vier handen.

à quatre voci, voor vier stemmen.

Aquavíta, afgetrokken en verzoete brandewijn.

Aqueduc, z. **aquæduct**.

A'quila non cápit muscas, een arend vangt geen vliegen.

Arabésken, Arabische sieraden aan huizen, meubelen enz.; versierd loofwerk; bouwsieraden.

Arachniden, dieren van het spinnengeslacht.

Aræometer, dichtheids- en zwaartemeter voor vloeistoffen, vochtmeter, vochtweger, melk-, wijn-, zuurweger enz.

Arák, rijstbrandewijn.

à ravir, verrukkelijk, schoon, overheerlijk.

Arbiter, **arbitrator**, scheidsman, scheidsrechter.

Arbitrage, raming, benadering; beslissing door scheidsrechters; (bij kooplieden :) vergelijking der koersen en speciën van verschillende plaatsen.

arbitrair, willekeurig, eigenmachtig, naar goëddunken.

arbitreeren, geld of wisselkoersen berekenen.

Arbítrium, de meening, beslissing van den scheidsman.

Arcáde, boggvormige opening, booggewelf, verwelfde boog; overwelfde gang tusschen zuilen.

Arcádisch, herderlijk, landelijk; boersch; onschuldig.

Arcánium, geheimenis, geheim geneesmiddel.

32 Arceeren—Argumentum ad invidiam

Arceeren, bij 'tgraveeren en teekenen kruiswijze streepjes trekken ter aanwijzing van de schaduw enz.

Archaïsme, verouderde uitdrukking, verouderd woord.

Archeologie, oudheidkunde, kennis van de kunstgewrocht.

Archeoloog, oudheidkenner. (ten der Ouden.

Archidiakónus, eerste (geestelijke) ambtshelper.

Archief, bewaarplaats van schriftelijke oorkonden, acten enz.; verzameling van zulke stukken.

Archimandriet, overste van een klooster, Grieksche abt.

Archipel, **Archipélagus**, eilandenzee.

Architéct, bouwmeester.

Architectónisch, bouwkunstig, overeenkomstig de regelen der bouwkunst.

Architectuur, bouwkunst. (onder- of bindbalk.

Architrááf, onderste gedeelte der kroonlijst of kornis;

Archivárius, bewaarder of opzichter van een archief.

ártisch, noordsch, noordelijk.

A're, eenheid der vlakke- of landmaten in het metrieke stelsel, vierk. Ned. roede = 100 vierk. meters of ellen.

à regret, met weezin of tegenzin, ongaarne.

Aréna, kampplaats.

Aréometer, liever **Aræometer** (z. ald.)

Areópagus, oud gerechtshof te Athene; (fig.) vergadering van wijzen, geleerden.

à revoir, tot weerziens.

Argándsche lampen, lampen met eene holle rolvormige pit en eene glazen buis rondom de vlam.

Argentaan, kunstzilver, nieuw zilver (mengsel van koper zink, ijzer en nikkel).

Argent comptant, contant geld.

argenteeren, verzilveren.

Argenterie, zilverwerk.

Argentum vivum, kwikzilver. (gingen veroveren.

Argonauten, Grieksche zeehelden, die het gulden vlies

Argument, bewijsgrond.

Argumentátie, bewijsvoering, betoog.

argumenteeren, betoogen, bewijzen, bewijsvoeren.

Arguméntum ad hóminem, een weerleggend argument, genomen uit de eigen beginselen des tegenstanders (een argument op den man af).

argumentum ad invidiam, bewijsgrond waarbij men zich op de lagere hartstochten beroept.

- Ar'gus-oogen**, altijd opene, waakzame oogen.
- A'ria**, lied, gezang, zangstuk voor éene stem of partij.
- Ariaan**, aanhanger van het **Arianisme** of de leer van Arius (4de eeuw), die Jezus' godheid loochende.
- Ariádne (de draad of het kluwen van)**, het middel om uit een netelige omstandigheid te geraken, of om een ingewikkeld vraagstuk op te lossen.
- Ariditeit**, dorheid, droogheid, magerheid.
- A'ries**, de Ram (sterrenbeeld des dierenriems).
- Aríon**, toonkunstenaar van veel invloed op zijne hoorders.
- arióso**, voor zang geschikt, te zingen.
- Aristárch**, streng, maar billijk beoordeelaar.
- Aristocráát**, voorstander, lid van de aristocratie.
- Aristocratie**, heerschappij der adellijken of voornamen, regeering der edelsten; (ook :) de gezamenlijke grooten.
- aristocrátisch**, wat tot de aristocratie behoort.
- Aristocratisme**, gehechtheid aan de adelheerschappij.
- Aristo-democratie**, adel- en volksregeering.
- Arithméтика**, rekenkunde. **Arithméticus**, rekenkundige.
- arithmétisch**, rekenkunstig; rekenkundig.
- arktisch**, noordelijk.
- Armáda**, uitgerust leger, krijgsvloot, inz. de zoogenaamde onoverwinnelijke Spaansche vloot van 1588.
- Armadilla**, eskader, kleine vloot.
- Armatuur**, bewapening; wapenrusting; (ook :) de ijzeren banden, het beslag, waardoor de deelen eener machine enz. samengehouden worden.
- Armee**, krijgsleger, leger, heir.
- Armee-corps**, legerafdeeling, die zelfstandig handelt en waartoe troepen van alle wapens behooren.
- armeerén**, wapenen, uitrusten, toerusten.
- Armída**, eene bij uitstek schoone en verleidelijke vrouw.
- Armilla**, armband, armtooisel.
- Arminiánen**, z. **Remonstranten**.
- Armoriáál**, wapenboek, boek met geslachtwapens.
- Arnica**, wolverlei (een krachtig geneesmiddel).
- Aróma**, geur, geurstof der planten en kruiden.
- aromátisch**, kruidig, specerijachtig, geurig.
- aromatiseeren**, kruidig, geurig maken.
- Arpeggiato**, afgebroken toon.
- Arpeggiatura**, reeks van afgebroken tonen.
- Arpeggio**, het afbreken der tonen.

Arpent, een Fransche morgen lands.

arracheeren, uitrukken, losrukken, afrukken, wegscheuren.

Arrak. z. **Arak**.

arrangeeren, in orde brengen, rangschikken; eene schikking maken, bijleggen. (king.

Arrangement, rangschikking; inrichting; vergelijk, schik-

Arrêt, verzekerde bewaring, inhechtenisneming; beslaglegging; z. ook **Arrêt**.

Arrestánt, aangehouden persoon, gevangene.

Arrestátie, aanhouding, gevangenneming; beslaglegging.

arresteeren, aanhouden, vastzetten; beslag leggen; vaststellen, bekrachtigen (bv. raadsbesluiten, notulen enz.)

Arrêt, ook **Arrest**, rechterlijke uitspraak, vonnis.

arrideeren, aanlachen, toelachen.

Arrière-garde, achterhoede.

Arrière-pensée, een voorbehoud in gedachten (*reservatio mentalis*), dat een Jezuiet volgens zijne ordensregelen bij het afleggen van een eed mag hebben; geheim voorbehoud, bijoommerk.

Arrimage, het stouwen of schikken der scheepsgoederen.

arrimeeren, stuwen of stouwen, schikken, stapelen.

arriveeren, aankomen; gebeuren.

Arrivement, aankomst.

arrogant, verwaand, laatdunkend, aanmatigend.

Arrogántie, aanmatiging, verwaandheid, laatdunkendheid.

arroegeeren, aanmatigen.

arrondeeren, afronden; in samenhang brengen.

Arrondissement, afronding; onderafdeeling van eene provincie, van een departement.

arroseeeren, bevochtigen, besproeien, begieten.

Arrowroot, zetmeel van den Indiaanschen pijlwortel.

Arsenaal, tuighuis, wapenmagazijn.

Arsénicum, **Arsenik**, een enkelvoudig metaal van hoogst vergiftigende eigenschap; eene zijner verbindingen, het

Arsenigzuur of **wit arsenicum-oxyde** draagt in de wandeling den naam van rottenkruit. (bij het maatslaan.

Arsis, de stem- of toonverheffing, het opheffen der hand

Arsjine, de Russische el (0.71 meter).

ars longa, vita brevis, de kunst is lang, het leven kort.

Artériën, slagaderen, pilsaderen.

Artésische putten, geboorde welputten, die het water uit eene diepliggende waterader opbrengen.

- Artes liberales**, de schoone wetenschappen en kunsten.
- Arthritis**, de jicht.
- Articulatie**, de geleding, gewrichtsverbinding; de bepaaldheid en duidelijkheid van de uitspraak.
- articuleeren**, duidelijk de woorden uitspreken; iets van lid tot lid ontwikkelen of uiteenzetten. (woord.)
- Artikel**, lid, stuk, afdeeling, hoofdpunt; handelswaar; lid.
- artificieel**, kunstmatig, kunstig.
- artificieus**, listig, sluw.
- Artillerie**, grof geschut; geschutkunde; legerafdeeling, die 't geschut bedient. **Artillerie-park**, reserve der artillerie.
- Artillerist**, soldaat, die het grof geschut bedient.
- Artist**, kunstenaar. **Artiste**, kunstenaressen.
- artistiek, artistisch**, tot de kunst behoorend; naar de regels of eischen der kunst; kunstlievend.
- Artium magister**, meester der vrije kunsten.
- Artolatrie**, brooddienst, dienst om brood, aanbidding van het brood.
- Asa foetida**, duivelsdrek (harsig sap eener Perzische plant).
- a salvo**, onbeschadigd (op vrachtbrieven).
- Asbést**, vezelsteen (in het vuur onverbrandbaar), ook steenvlas, bergglas, amiant geheeten.
- Asceet**, vrome; fijnvrome.
- Ascendénten**, verwanten in opklimmende lijn.
- Ascenseur**, toestel om personen en goederen naar boven te brengen ten einde het trappenklimmen in hotels enz. te vermijden; vgl. **hoist**, **lift**.
- Ascénsie**, opstijging, klimming; hemelvaart.
- Ascése**, deugdoefening, doeding des vleesches.
- Ascetiek**, de leer van een godzalig leven, deugdoefening.
- ascétisch**, fijnvroom; **a-e schriften**, stichtelijke schriften.
- Ascítes**, de buikwaterzucht.
- Asiel**, toevluchtsoord, vrijplaats; bewaarschool; gesticht ter verpleging van hulpbehoevenden.
- A'sínus ásinum fricat**, de eene ezel prijs den ander.
- Asitie**, het vasten; gebrek aan voedsel.
- Asmodéus, Asmodée, Asmódi**, vorst der demons; huwelijksduivel; koningsslang in Japan.
- Aspéct**, aanblik, voorkomen; voorteeiken; uitzicht in de toekomst. **A-en**, verschillende standen der planeten on-
- Asperiteit**, ruwheid, scherpte, hardheid. (derling.)

- Aspersione**, besprenging, besprenkeling (vooral met wjwater).
Asphált, jodenlijm, jodenpek, berg- of steenhars.
Asphyxie, hoogste graad van onmacht, schijndood.
asphyxiëeren, schijndood worden of zijn; doen stikken.
Aspiránt, dinger (naar een post, een graad enz.)
aspireeren, naar iets streven; met aanademing uitspreken.
Asa foetida, z. **Asa foetida**.
assaisonneeren, toebereiden, kruiden, sausen, peperen enz.
Assaut, aanval, bestorming; soort van schermoefening.
Assemblée, bijeenkomst; voornaam gezelschap.
assenteeren, toestemmen, goedkeuren, bijval schenken.
assermenteeren, beëdigen.
Assértie, bewering; het beweerde.
assertórisch, bewarend. (terraad enz.)
Assessor, bijzitter in eene rechtbank, in eenen gemeen-
assez, genoeg.
assidú, aanhoudend vlijtig, volhardend, onverpoosd.
Assiéento-compagnie, maatschappij tot slavenhandel.
Assiétte, tafelbord, kleine schotel; fig. gemoedsstemming;
 hij is niet in zijn gewone **assiette**, hij mist zijn ge-
 wone kalnte, bezadigdheid, opgeruimdheid.
Assignátie, schriftelijke aanwijzing op betaling.
assigneeren, eene aanwijzing op betaling geven.
Assimilátie, vereenzelviging.
assimileeren, vereenzelvigen; in voedingsstof veranderen.
Assises, openlijke rechtszittingen; **hof van a.** (**cour d'as-**
sises), hof van lijfstraffelijke rechtszitting (in Frankrijk).
assisteeren, helpen, bijstaan.
Assistént, helper, hulp; toegevoegd persoon.
Assisténtie, hulp, bijstand; onderstand.
Associátie, vereeniging, maatschap, vennootschap.
Associé, deelhebber; handelsgenoot, vennoot, compagnon.
associëeren (zich), zich vereenigen; in een handelsge-
 nootschap treden, eene vennootschap aangaan.
Assonantie, gelijkheid van klank, van toon.
assorteeren, naar soorten uitzoeken (sorteeren); **zich a.**,
 zich met verscheidenheid van waren wel voorzien.
Assortiment, warenvoorraad; toestel, volledige verzame-
 ling van bij elkander passende dingen. z. **Sortiment**.
Assúmtie, Maria-hemelvaart; sterfdag van een heilige.
Assuradeur, verzekeraar; waarborger tegen schade van
 brand, van hagelslag, van zee enz.

- assuránt**, stout, vermetel, aanmatigend. (In het dagelijksche leven hoort men het vaak verbasterd tot **astránt**).
- Assurántie**, verzekering, waarborging tegen schade; stoutheid, driestheid, zelfvertrouwen; brutaalheid.
- assureeren**, verzekeren, waarborgen tegen schade.
- Asteróiden**, kleine planeten tusschen Mars en Jupiter.
- Asthenie**, krachteloosheid, zwakte.
- asthenisch**, krachteloos, zwak.
- Asth'ma**, aamborstigheid, borstbenauwdheid.
- asthmátisch**, aamborstig, kortademig.
- Astraal-lamp**, sterren- of glanslamp (zonder schaduw).
- Astræa**, de godin der gerechtigheid.
- Astrolábium**, graadboog, sterren- of poolshoogtemeter.
- Astrologíe**, sterrenwichelarij, voorzegkunde uit de sterren.
- Astrologíst**, **Astroloog**, sterrenwichelaar.
- Astrometer**, sterrenmeter, werktuig ter meting van de grootte der sterren.
- Astronomíe**, sterrenkunde.
- Astronomíst**, sterrenkundige.
- Astroscoop**, sterrenkijker; **-scopie**, sterrenkijzerskunst.
- astutiëus**, geslepen, sluw.
- Asyl**, z. **asiel**.
- Asymmetrie**, wanverhouding, onevenredigheid.
- Asymphonie**, wanklank, wanluidendheid.
- Asymptoot**, steeds nader komende, maar nooit rakende lijn; het onbereikbare.
- à tâtons**, op den tast.
- Atavisme**, overerving van lichaamsvormen en verstandshoedanigheden, inz. gelijkenis op den grootvader.
- Ataxie**, wanorde; **atáktisch**, onregelmatig.
- Atelier**, werkplaats, inz. eens kunstenaars.
- Athanasíe**, onsterfelijkheid.
- Atheïsme**, **Atheïsterij**, godverzaking, godloochening.
- Atheïst**, godloochenaar, godverzaker.
- Atheïstisch**, godverzakend, godloochenend.
- Athenæum**, doorluchtige school of inrichting van hooger onderwijs.
- Athleet**, kampvechter, worstelaar (bij de oude Grieken), zeer zwaar gebouwd en sterk man.
- at home**, te huis, in eigen land.
- Atlantisch**, tot het Atlas-gebergte behoorend (vandaar **Atlantische zee**); reusachtig, groot en sterk.

Atlas, hooge berg in Afrika; verzameling van landkaarten; zware zijden stof; eerste halswervel, draaier.

Atmologie, leer van de verdamping des waters.

Atmometer, verdampingsmeter.

Atmosfeer, dampkring (die den aardbol omgeeft).

atmosphérische drukking, die drukking, welke de dampkring op de lichamen uitoefent.

Atmospherologie, dampkringskunde, weerkunde.

Atol, atolle, ringvormig koraaleiland.

Atôme, z. **Atoom**.

Atonie, verslapping, ontspanning, zwakte des lichaams.

Atoom, **Atôme**, lichamelijk bestanddeeltje der stof (als volstrekt ondeelbaar gedacht); zonnestofje.

à tort et à travers, zonder overleg, onbezonnen; in 't wild.

à tout prix, tot elken prijs, het koste wat het wil.

atrabilaire, **atrabileus**, zwartgallig; (fig.) ijzegrimmig.

Atrabiliteit, de galzucht, zwartgalligheid.

a tre, voor drie stemmen; — **voci of parti**, driestemmig.

Atresie of atretisme, sluiting van een kanaal des lichaams.

Atrium, voorhof, voorzaal; een het voorhuis vormende zaal.

Atrociteit, afschuwelijkheid, ijselijkheid.

à trois, met zijn drieën; **à trois voix**, driestemmig.

Atrophie, wegkwijning, uittering.

Attaché, de aan een gezantschap of legatie toegevoegde, onbezoldigde leerling-diplomaat.

attacheeren, aankleven; zeer genegen zijn; lief krijgen.

Attachement, verkleefdheid, gehechtheid, genegenheid.

Attâque, aanval.

attaqueeren, aantasten, aanvallen, aangrijpen.

Attelage, bespanning, span paarden; paardentuig.

attendeeren, acht geven, opmerken, letten op.

attént, opmerkzaam, oplettend.

Attentaat, inbreuk op de rechten eens anderen, aanranding, gewelddadigheid; beproefde, maar mislukte aan-

attenteeren, een aanslag maken. (slag.)

Atténtie, opmerkzaamheid, oplettendheid, aandacht.

attenueren, verzwakken.

Attést, **Attestátie**, getuigenschrift.

attesteeren, getuigen, verklaren, bekrachtigen.

Atticisme, attisch spraakgebruik; fijnheid in taal en stijl.

Attirail, gereedschap, toerusting; reisbagage.

Attisch, met den goeden smaak der bewoners van Attica

- (de Atheners) overeenstemmend, smaakvol, vernuftig;
Attisch zout, fijne scherts, vernuftige taal, geestigheid.
Attitúde, lichaamshouding, lichaamsstand.
Attórney, (in Engeland :) gemachtigde; procureur.
Attouchemént, aanraking, betasting.
Attráctie, aantrekking; aantrekkingskracht.
attraheeren, aantrekken.
Attrahéntia, aantrekkende middelen.
Attraits, bekoorlijkheden, aanlokselen.
Attrápe, valstrik, misleiding; **op A. spelen**, iemand in de val zoeken te krijgen, hem willen beet hebben.
atrapeeren, betrappen, beet hebben; misleiden.
attribueeren, toeëigenen; toeschrijven; wijten.
Attributie, bijlegging, verleening; volmachtiging.
Attribuut, zinnebeeldig kenteeken, onderscheidingsteeken (bv. de knots is een attribuut van Hercules).
Attritie, wrijving van twee lichamen tegen elkander.
atroupeeren, te hoop loopen, samenscholen.
Atroupement, oploop, samenscholing, volkshoop.
Atypisch, ongeregeld, onregelmatig.
Aubáde, ochtendbegroeting met muziek of zang.
Auberge, herberg, klein logement.
au contraire, integendeel.
au couránt, in den loop (bv. der maand); tegen den loopenden prijs; **au courant zijn**, met den tijd en zijne nieuwste verschijnsels gelijken tred houden; (ook :) den samenhang eener zaak begrijpen, op de hoogte zijn.
Auc'tie, openbare verkooping, veiling.
auctioneeren, aan den meestbiedende verkoopen, veilen.
Audáces (of **audéntes**) **fortúna juvat**, die waagt, wint.
Audiátur et áltera pars, men hoore ook de andere partij.
Audiéntie, gehoorverleening; toegang; rechtszitting.
Auditeur, toehoorder; raad en bijzitter in gerechtshoven;
a. militair, openbaar aanklager bij een krijgsraad.
Auditórium, gehoor, gezamenlijke toehoorders, gehoorzaal.
au fait, ter zake; **au f. zijn**, ergens van weten, op de hoogte zijn, in een geheim ingewijd zijn.
au fond, in den grond, in 't wezen der zaak, wel ingezien.
Aúgias-stal, zeer moeilijk en onaangenaam, ja schier ondoenlijk, onmogelijk werk.
Augmént, vermeerdering, toevoegsel.
Augmentátie, vermeerdering, versterking.

- augmentatief**, vermeerderend, vergrootend.
augmenteeren, vermeerderen, bijvoegen, verhoogen.
Augur, vogelwichelaar, waarzegger uit de vogelvucht.
Augúrium, waarzegging, voorspelling der toekomst.
Aúla, open zaal, groote vergaderzaal op universiteiten.
au large, ruim, breed, gemakkelijk.
au moment, op het oogenblik.
au pair = **al pari** (z. ald.)
au porteur, aan den brenger, aan toonder.
aurea mediócritas, de gulden (gelukkige) middelmaat.
Aureool, licht- of straalkrans om 't hoofd der heiligen.
au reste, overigens, voor 't overige.
Auripigment, z. **arsenicum**.
auri sacra fames, de verwenschte gouddorst.
Auróra, godin des dageraads; het morgenrood.
Auscultánt, hoorder, toehoorder, inz. jong rechtsgeleerde, die de rechtszittingen tot zijne vorming bijwoont.
Auscultatie, het onderzoeken door 't gehoor (bv. van eene ausculteeren, toehooren, luisteren. [borstziekte].
a úso, à usáncé, naar wisselgebruik, op gewoon zicht.
Auspiéñ, voortekens; bescherming, toezicht.
Austeriteit, strengheid, strafheid, stugge ernst.
austraal, zuidelijk. (is.
Austriomaníe, blinde gehechtheid aan al wat Oostenrijksch
Autarchíe, zelfheerschappij, zelfbeheersching.
aut Cæsar aut nihil, of Cæsar of ambteloos burger (zijn).
Auteur, schrijver van een boek; bewerker, oorzaak.
Authenticiteit, echtheid, geloofwaardigheid.
authenthiek, geloofwaardig, echt; in rechten geldig.
Autobiographíe, eigen-levensbeschrijving.
Autochthonen, oorspronkelijke bewoners van een land.
Autocraat, zelfheerscher, eigenmachtig vorst.
Autocratie, zelfheerschappij, onbeperkte heerschappij.
Auto-da-fé, geloofs- of halsgericht, ketterverbranding bij de inquisitie.
Autodidáctus, zelfoefenaar, iemand, die alleen door zelfoefening geleerd heeft.
Autognosie, zelfkennis.
Autograaf, copiëer-machine, zelschrijver; (ook:) eigenhandig schrift.
autográphisch, eigenhandig geschreven.
Automaat, kunstige machine, in welke alles zich van zelf

- schijnt te bewegen; dom mensch, die, zonder eigen geest-
of wilskracht, als eene machine handelt, stroopop.
- automátisch**, zich van zelf bewegend; werktuiglijk, on-
willekeurig, als een automaat of machine.
- Autonomie**, het recht om zich zelve wetten te geven,
zelfregeering.
- Autopathie**, zelfervaring, eigen gewaarwording.
- Autopsie**, eigen waarneming, in tegenstelling met de
slechts van anderen door vertellen verkregen aan-
schouwing; lijkopening.
- Autor**, vader, vervaardiger, schrijver.
- Autorisatie**, volmacht, wettelijke goedkeuring.
- autoriseeren**, machtigen, volmacht geven.
- Autoriteit**, erkende geloofwaardigheid; gezag, gestelde
macht; getuigenis (uit schriften).
- Autotype**, eerste of oorspronkelijke afdruk; zelfafdruk.
- autumnaal**, herfstachtig, tot den herfst behoorende.
- aut vincere, aut mori**, overwinnen of sterven.
- aux armes**, te wapen.
- auxiliair**, hulp verleenend, hulp....
- auxiliaire troepen**, hulptroepen.
- Avál**, wisselborgtocht.
- Avance, avans**, winst; voorschot; vooruitbetaling; **a-s**
maken, de (eerste schreden (bv. tot eene verzoening) doen.
- avanceeren**, voorwaarts gaan, vooruitkomen; voorschie-
ten; bevorderen; bevorderd worden.
- Avancément**, bevordering, standsverhooging.
- Avantage**, voordeel, winst; overhand.
- avantageeren**, bevoordeelen. **avantageus**, voordeelig.
- Avant-garde**, voorhoede.
- avant la lettre**, vóór het onderschrift; eerste en beste
afdrukken van koperen platen.
- Avant-propos**, voorrede.
- Averie, Averij, z. Haverij.** [Kerk (z. **Amerij**).
- Ave Maria**, Wees-gegroet-Maria; klein gebed der r. k.
- avenánt**, minzaam, innemend, z. **advenant**.
- Avenue**, toegang tot eene plaats, voorplein, oprijlaan.
- a verbis ad verbera**, van woorden tot slagen.
- Avérs**, voor- of beeldzijde van een munstuk of penning.
- Avérsie**, afkeer, tegenzin, walging.
- Avertissement**, bericht, kennisgeving; waarschuwing.
- Aviditeit**, begeerigheid, gretigheid; belustheid.

Avilissement, verlaging, vernedering.

Avis, aviseeren, z. adv—.

à vista, op zicht, op vertooning des wissels (te betalen).

avitailleeren, van levensmiddelen voorzien, proviandeeren.

aviveeren, verlevendigen; helderder, glanziger maken.

avoceeren, afroepen, terugroepen.

a voce sola, voor eene stem alleen. (kilo.

Avoir-du-poids, het handelspond in Engeland = 0,508

à vol d'oiseau, in vogelvlucht; als uit de lucht (bv. geteekend); (ook:) hemelsbreed, in rechte lijn.

avontureeren, avonturen, wagen, op het spel zetten.

Avontúren, lotgevallen; z. ook **avontureeren**.

Avonturier, gelukzoeker; waaghals.

Avontuur, zonderling voorval; gewaagde onderneming.

avorteeren, z. aborteeren.

à votre santé, op uw gezondheid.

Avoué, pleitbezorger; z. **Procureur**.

avoueeren, bekennen, erkennen. [drinken].

à vous, aan u (bij het spel); op uwe gezondheid (bij het

à vûe, op zicht (betaalbaar).

Avulsie, de af- of losscheuring.

axillair, de oksels betreffende.

Axióma, axioom, onloochenbare grondstelling, onomstootelijke en klaarblijkelijke, geen bewijs vorderende waar-

Axiopistie, geloofwaardigheid (van een geschrift). (heid.

A'zimuth, boog van den horizon, begrepen tusschen den meridiaan eener plaats en een of anderen verticaal- of hoogte-cirkel, toppuntshoek.

Azótum, stikstof, stiklucht, stikgas.

Azuur, hemelsblauw; (in de heraldiek:) blauw.

B.

B., Bc., Bco. = **banco** (z. a.)

B L. = **Benévole Lector** (z. a.)

B. M. *beatae memoriae*, zaliger gedachtenis.

Bto. = **bruto** (z. a.)

Baar, nog onbevaren matroos, nieuweling aan boord.

Bábel, Bábylon, verwarring, warboel; (ook:) uitschot.

- Babiche**, klein ruigharig hondje, schoothondje.
Babillage, gesnap, gekal, gebabbel, gekakel.
Babillard, babbelaar.
Babiolen, speelgoed, beuzelarijen.
Baboe, Indische min of kindermeid.
Baccaláureüs, gelauwerde; iemand die de naaste academische waardigheid vóór den doctorsgraad heeft verkregen.
Bacchanáliën, Bacchus-feesten; drinkgelagen, zuippartijen.
Bacchanten en **Bacchantinnen**, dronken dwepers en dweepsters; tierende lichtmissen.
bacchantisch, dronken, door den drank bezeten, tierend.
Bacchus, de god van den wijn, van de dronkaards; (ook:) de wijn zelf; een groot wijndrinker.
Bacilláriën, stofdiertjes, draadbacteriën (infusiediertjes).
Backwoodsmen, de blanke bewoners en bebouwers der *backwoods* (achterwouden) in 't verre Westen der Vereenigde Staten van N. Amerika.
Baculátie, afrossing met den stok (*báculus*).
Badaud, onnoozele bloed, uilskuiken.
Badinage, kortswijl, scherts, grap, schalkkerij.
Badine, dun wandelrietje, speelrottinkje, rijzweepje.
badineeren, kortswijlen, schertsen, boerten; stoeien.
Bagage, het gezamenlijke reisgoed; passagiersgoed; veld-, krijgs- en legertuig; slecht volk, gespuis.
Bagatél, kleinigheid, nietigheid, armzaligheid, vodderij.
Bagijnen, z. **Begijnen**. [tinopel]; badhuis.
Báño, gevangenis der galeislaven; galeistraaf (in Constan-
Bag-pipe, doedelzak.
Baguétte, roetje, gardje; laadstok; tooverroede.
Baignoire, badkuip; loge in 't parterre met zitplaatsen, die van achteren breed en van voren smal zijn.
Bailli, ambtman, baljuw; schout.
Bain-marie, warm-waterbad, vat (pot, bak) met heet water, waarin men een ander vat ter verwarming, uitdamping enz. plaatst. (tuiging, plichtpleging.
Baise-main, handkus als huldiging; nederige dienstbe-
Baiser, kus; hol, met schuim gevuld suikergebak.
Baisse, het dalen der staatspapieren; **à la baisse** speculeeren, op de daling der effecten handelsplannen maken.
Baissier, speculant op daling der effecten; vgl. **Haussier**.
Bajadere, Oostindische danseres.

Bajazzo, hansworst, potsenmaker.

Bájert, zooveel als **Chaos** (z. ald.)

Bajonet, geweerddolk.

Bal, danspartij, dansgezelschap. **Bal masqué**, gemaskerd bal. **Bal paré**, pronk- of prachtbal, staatsiebal. **Bal champêtre**, landelijk bal, bal in een tuin, in de open

Baladin, balletdanser, hansworst. (lucht.

Baláncé, z. **Balans**.

Balancé, danspas, waarbij men zich van den eenen voet op den anderen in evenwicht houdt of balanceert.

balanceeren, zweven, het evenwicht houden; weifelen, besluiteloos zijn; eene rekening afsluiten.

Balans, evenwicht; weegschalen, elk werktuig, waarmede men 't gewicht der lichamen bepaalt; (bij kooplieden:) slotrekening, afsluiting der rekeningen of handelsboeken.

Balcón, uitstek of buitentred vóór aan den buitengevel

Báldaquin, troonhemel; draaghemel. (van een huis.

Balein, vischbeen.

Baljuw, landrechter, drost, schout. (beurtenis.

Balláde, verhalend gedicht over eene avontuurlijke ge-

Ballét, tooneeldans, opera met dans.

Ballistiek, werpleer, werpkunde.

Ballón, luchtbol.

Ballotáge, **Balloteering**, het stem uitbrengen door middel van zwarte en witte balletjes of boontjes, door briefjes, enz.

balloteeren, met balletjes, boontjes enz. stemmen.

Balneograaf, beschrijver van baden.

Balneologie, de wetenschap der baden.

Balneotherapie, genezing door middel van baden.

Balneum, een bad.

Balustráde, eene op kleine kolommen of stijlen rustende leuning, hekwerk.

Bambochádes, onnatuurlijke schilderijen, wonderlijke gedrochten, laaggrappige voorstellingen.

Bambóche, hanssop; draadpop; dwerg, dreumis.

bambocheeren, zwieren, rinkelrooien.

Bamboes, Indisch riet.

Ban, **Bannus** of **Bánus**, Slavonisch heer, oude rijkswaardigheid in Hongarije, Croatië enz.

banaal, aan dwang onderworpen; voor ieder gereed, veil; alledaagsch, gemeen, plat, afgezaagd.

Banaliteit, rechtsban, dwanggerechtigheid; alledaagsch, gemeen, afgezaagd gezegde.

Báncó, bankgeld, muntvoet, waarnaar het geld bij de bank berekend wordt; **banco intacceeren**, meer in banco op zich laten schrijven, dan mente vorderen heeft; **banco-conto**, boek, dat een koopman tot afrekening met eene bank houdt.

Bandage, chirurgisch verband, windsel, breukband.

Bandagist, breukbandmaker; (ook:) breukmeester. (zijn.

bandeeren, spannen, in spanning brengen; in spanning

Bandelier of **Bandoulière**, schouderriem, draagband der soldaten; sabelkoppel, patroontaschkoppel.

Bande noire, de zwarte bende; speculanten die landgoederen opkochten om te sloopen; gezelschap uitdragers die voor gezamenlijke rekening alles bij aucties goedkoop opkopen.

Bandiet, landlooper, straatroover, sluipmoordenaar.

Bánianen, onderhandelaars en tolken in Indië, die tot de handelskaste behooren. (watteerde zijde.

Bánians, Chineesche of Oost-Indische slaaprokken van ge-

Banier, vaandel, vendel, standaard, veldteeken.

Banjerheer (verbastering van **baanderheer**), groot heer; pronker.

Bánc-actiën, bewijsstukken van de aandeelen, die iemand in eene bank heeft. **Bank-actionnair**, **bank-actionist**, houder van zulke bewijsstukken.

Banket (Banquet), groot, prachtig gastmaal; zeker gebak.

Bankier, wisselaar, wisselkoopman, geldhandelaar; (ook:) bankhouder bij kansspelen.

Bankroet, staking der betalingen en handelsverrichtingen van een koopman of handelshuis, wegens een (wezenlijk of geveinsd) onvermogen om zijne schulden te betalen. (Bij geveinsd onvermogen noemt men 't een **frauduleus bankroet**). (rekenmunt.

Banc-valúta, bankgeld als louter verdichte of gefingeerde

Bannaat, het onder een ban of banus staande staatsgebied, inz. de landstreek in Hongarije, aan gene zijde der Theiss.

Bannissement, verbanning, uitbanning; ballingschap.

Bánnus, z. **Ban**.

Banqueroute, z. **Bankroet**.

Banquét, z. **Banket**.

banquetteeren, smullen, brassen; een groot feestmaal houden.
Bánus, z. **Ban**. (den.

baptiseeren, doopen.

Baptist, de dooper, doopende; doopsgezinde.

Bar, sluitboom; gerechtszaal; de balie (advocatenstand); schenktafel of buffet.

Barak, **Baráque**, veld- of legerhut, soldatenhut; (ook:) slecht, bouwvallig huis, krot, nest.

baratteeren, waren tegen andere omzetten, verruilen; (ook:) op tijd koopen en terstond beneden den koop-prijs verkoopen.

Baratterie, warenvervalsching; bedrog der schippers met de koopmanswaren; elk feit ter benadeeling der reed-ers of assuradeurs.

Barátto, warenomzetting, ruilhandel.

Barbaar, (bij Grieken en Romeinen:) ieder buitenlander; (bij ons:) een ongevoelig, wreed mensch, woesteling.

Barbacane, schietgat; wachttoren.

Barbarésken, de Barbarijsche of Noord-Afrikaansche lan-den; de bewoners daarvan.

Barbarisme, fout tegen de zuiverheid der taal, taalver-valsching, wantaal, vreemde woordvorming.

Barbonnage, knorrig humeur van oude lieden.

barbouilleeren, bezoedelen; kladschilderen; stotteren.

Barcarole, gezang der gondeliers te Venetië.

Barchént of **Parchént**, wollen stof met linnen ketting.

Bárden, priesters, zangers, dichters der oude Celten.

Bardot, pakezel; zondebok.

Barége, wollen, niet gekeperde stof voor sjaals.

Barét, muts der r. k. geestelijken; riddermuts; doctorschoed.

Bárgé, soort van volksschuit in Nederland, ook **Bárgie**,

Bérgie geheeten.

Bariolage, bonte schilderij.

Báriton, z. **Baryton**.

Barkan, z. **Bercan**.

Barkás, de groote boot van een zeepschip.

Barkeeper, buffethouder, bediende in de koffiekamer.

Barley, gerst.

Barn, schuur; **barn-floor**, dorschvloer.

Barn-burners, scheldnaam der radicale democratische partij in N. Amerika.

barók, scheef, vreemd, wonderlijk, belachelijk.

Bárometer, luchtzwaartemeter, weerglas.

Barón, vrijheer. **Baronés**, vrijvrouw.

Baronet, Engelsch edelman, die 't midden houdt tusschen den pair of rijksbaron en den knight of ridder.

Baronie, vrijheerlijkheid.

Baroscoop, chemisch weerglas.

Barouchet, licht rijtuig met twee wielen, halve koets.

Barquerólle, pleizierschuitje zonder mast; (ook:) gezang der visschers en gondeliers in Italië.

Barrel, een eng. vat van verschillende grootte.

Barricáde, versperring, straatversperring.

barricadeeren, versperren, straatverschansingen opwerpen.

Barrière, slagboom, hek; grensweer, grensvesting.

Barroom, koffiekamer, buffetkamer.

Baryt, zwaarspaath; zwaaraarde. (eene stem heeft.

Báryton, hooge basstem, diepe tenorstem; hij, die zulk

Basar, z. **Bazaar**.

Basalt, grauwe rotssteen.

Bas-bleu, blauwkous, geleerde vrouw.

Bascúle, tegenwicht; wip, zwengel; zekere weegtoestel.

Basculé-stelsel, het weifelen in de grondstellingen der staatkunde; het dienstbewijzen op hoop van wederdienst.

baseeren, grondvesten, den grond leggen.

Basílica, -**liek**, stiftskerk, domkerk, kathedrale kerk.

Basílicum, koningskruid; ettermakende zalf.

Basilíscus, koningshagedis, een fabelachtige draak.

Básis, grondslag, grondvlakte, zuilvoet, voetstuk; hoofdbestanddeel van een scheikundig praeparaat.

Básket, korf, mand.

Bas-relief, half verheven beeldhouwwerk of gietwerk.

Bássa, z. **Pasja**.

Basse-lisse, tapijtweverij met waterpas liggende ketting, met ingewerkte figuren; vgl. **haute-lisse**.

Bassesse, laagheid, gemeene denkwijze.

Bassín, bekken, kom; veilige ankerplaats in eene haven.

Bassíst, basspeler, baszanger.

Basso continuo, generale bas; — **repieno**, aanvullingsbas; — **violoncello**, basviool.

Bassón, baspijp, blaasbas, fagot.

Básta, genoeg! halt! (ook, in sommige kaartspelen:) de naam van klaveren-aas, de derde in rang.

Eástaard, **Básterd**, onecht, buiten 't huwelijk geboren

- kind; dier of plant, uit tweeërlei soort ontstaan; een
fijne wolstof. [vernield].
- Bastille**, voormalige staatsgevangenis te Parijs (in 1789)
- Bastión**, bolwerk eener vesting.
- Bastonnade**, stokslagen, afrossing; slagen op de voetzo-
len (Turksche straf).
- bastonneeren**, stokslagen uitdeelen; afrossen, afranselen.
- Bataille**, **Batálje**, slag, veldslag, gevecht.
- Bataljón**, gedeelte van een regiment voetvolk.
- Batelage**, goochelarij; **bateleur**, goochelaar. [ding].
- Báthometer**, zeediepte-meter (werktuig van Nederl. vin-
Bathométrie, of **Bathymetrie**, dieptemeting.
- Báthos**, het diepe, verhevene; (nu :) het lage, platte en
kruipende in schrijf-, dicht- en spreektrant.
- Batíst**, fijnste linnensoort, kamerdoek.
- batonneeren**, met den stok (**baton**) schermen of vech-
ten; afrossen.
- Batonnier**, deken der advocaten (in Frankrijk).
- Batonnist**, vechter of schermer met den baton of stok.
- Battemént**, het tegen-elkander-slaan der in de lucht op-
geheven voeten (bij 't dansen).
- Batterij**, geschutwal, schietschans; het geschut zelve;
geschutlaag aan boord; rij flesschen tot electrische proe-
ven; de metaalzuil bij het galvanisme.
- Battologie**, ijdel geklap, noodelooze omhaal van woorden.
- Baume**, balsem.
- Bavárd**, snapper, wauwelaar, zwetser.
- bavardeeren**, wauwelen, klappeien.
- Bavaroise**, warme thee met stroop.
- Bazaar**, Oostersche overdekte marktplaats; (bij ons :) wa-
renmagazijn, groote winkels en verkoopplaatsen.
- Bean**, boon.
- Beatificátie**, zaligspreking.
- beau**, schoon; **Beau-monde**, de beschaafde deftige stand;
beau sexe, het schoone geslacht.
- Beauté**, schoonheid; schoone vrouw, schoon meisje.
- Beaux-esprits**, geestige mannen.
- Bébé**, klein kind, zuigeling.
- Becassine**, poelsnip.
- Bédlam**, naam van een groot hospitaal voor krankzinni-
gen te Londen. **Bedlamiet**, gek, dolleman.
- Bedoeïenen**, rondzwervende, roofzuchtige Arabieren.

- Beef**, rundvleesch; **Bééfsteak**, snelgebraden rundvleesch-lappen (bij ons doorgaans **biefstuk** geheeten). (joe.)
- Beëlzebub**, opperduivel; (ook :) zekere gestaarte aap, sapa-
- Beg**, ook **Bey**, heer, titel van zekere Turksche beampten.
- Béglerbeg**, heer der heeren, opperstadhouder van een groot landschap in Turkije.
- Begijnen**, geestelijke zusters zonder ordesregel, die gezamenlijk op een hofje leven.
- Behemoth**, een reusachtig dier (olifant of nylpaard).
- Beiram**, hoofdfest der Turken.
- Belemnieten**, versteening van een gestorven schaaldier.
- Bel-esprit**, fraaie geest, zinrijk, vernuftig mensch.
- Bel-étage**, voornaamste verdieping, eerste verdieping van een huis. (mensch.)
- Bérial**, hellevorst. **Belials-kind**, deugniet, doorslecht
- Belladonna**, schoone dame; vergiftige wolfskers.
- Bellánde**, een plat, in 't Noorden gebruikelijk zeilschip.
- Belles lettres**, **Belletrie**, de fraaie letteren, schoone wetenschappen, letterkunde.
- Belletrist**, kenner en vriend der schoone wetenschappen.
- belletristisch**, wat tot de fraaie letteren behoort.
- Bellevúe**, **Belvédère**, schoonzicht, huis of plaats met een
- Bellóna**, de oorlogsgodin. (schoon uitzicht.)
- Bench**, bank; gerechtshof.
- béne**, goed.
- Benedictie**, zegenspreking, priesterlijke zegen.
- benedijen**, zegenen, prijzen, zaligspreeken.
- Beneficie**, weldaad; geestelijke standplaats met fondsen-komen; een uit gunst verleend ambt; **onder beneficie van inventaris**, onder voorrecht van boedelbeschrijving;
- Beneficie-representátie**, voorstelling van een tooneelstuk ten voordeele van een tooneelspeler (die dan de **Beneficiant** heet).
- beneficiëeren**, eene weldaad of gunst bewijzen.
- Benévole léctor** (B. L.), welwillende lezer.
- Benevoléntie**, welwillendheid.
- Bengaalsch** of **Indisch vuur**, mengsel van zwavel, salpeter enz., dat eene buitengemeen heldere, witte, sterke
- Benigniteit**, goedheid, minzaamheid. (vlam afgeeft.)
- ben trovato**, goed gevonden.
- Benzoë**, Indische hars.
- Bercán**, van geitenhaar en wol gemaakte stof, barkan.

Berceau, wieg; bakermat; priëel; overdekt tuinpad; booggang, gewelfboog. (wenkapsel.)

Bergère, herderin; gemakkelijke ruststoel; zeker vrouw.

Bergerie, schaapskooi; herderslied.

Bergie, z. **Barge**.

Berlíne, lichte reiswagen, die men kan openslaan.

Berserker, geducht krijgsheld; **berserker-woede**, dolle strijd lust.

Beryl of **Beril**, zeegroene of gele doorzichtige edelsteen.

Besógne, bezigheid, drukte, lastig werk; (in de staats-taal:) raadpleging van ministers en hooge ambtenaren.

besogneeren, arbeiden; beraadslagen.

Bestialiteit, dierlijkheid, beestachtigheid.

Bête, beest, domkop; **bête worden**, zijn spel verliezen, beest worden.

Betél, **betélpeper**, Indisch blad dat gekauwd wordt.

Bête noire, (eig. zwart beest) iets of iemand daar men bang voor is of niet van houdt.

Bêtise, domheid, domme streek.

Betón, soort van weeke metselspecie uit waterkalk en kiezelzand, die zelfs onder water steenhard wordt.

Bétting, het wedden; **bettingbook**, boek om de weddenschapen bij wedrennen aan te teekenen; **bettingmen**, de wedders; **bettingroom**, lokaal voor de wedders.

Beurré, boterpeer.

Bevue, verziening, feil uit onachtzaamheid, abuis.

Bey, titel der vorsten van Tunis en Tripoli; (in 't algemeen:) heer.

Biais, schuine reep, als sieraad op vrouwenkleederen.

Bláncó (bláncó) **krediet**, verlof tot het trekken eener som op zekeren tijd, onder voorwaarde van de zijde des trekkers, de traites vóór den vervaltijd te dekken.

Bibliognosie, boekenkennis.

Bibliograaf, boekbeschrijver; geleerde boekenkenner.

Bibliographié, boekbeschrijving.

Bibliomaan, ijverig boekverzamelaar, boekengek.

Bibliomanie, hartstochtelijke liefhebberij voor boeken.

Bibliophiel, boekenvriend, liefhebber van boeken.

Bibliothecáris, opziener eener boekerij.

Bibliotheek, boekverzameling, boekerij.

Biblistiek, bijbelkunde.

Bicamerisme, het staatsstelsel met twee Kamers.

- biceps**, tweehoofdig, twee gezichten hebbende.
Bichón, klein langharig hondje, leeuwteje.
Bicinium, tweestemmig zangstuk.
Biconcaaf, aan weerszijden holrond, dubbelholrond.
Biconvex, aan weerszijden bolrond, dubbelbolrond.
Biduum, tijd van twee dagen.
Biënnium, tijdruimte van twee jaar.
Bien public, het algemeen welzijn, het gemeene best.
Bienséance, welvoeglijkheid.
Bienveillance, welwillendheid.
bienvenu, welkom.
Bigamie, dubbele echt, tweewijverij, tweemannerij.
bigarreeren, bontkleurig, veelvervig maken.
bigót, schijnheilig, bijgeloovig, domvroom.
Bigotterie, schijnheiligheid, vrome huichelarij, geloofsblindheid, domvroomheid.
Bijou, kleinood, kostbaarheid, juweel; puikstuk.
Bijouterie, allerlei meer of minder kostbare voorwerpen tot opschik, galanteriewaren.
bilateraal contráct, wederzijds verbindend verdrag.
Bilboqué, vangertje, balvanger (een kinderspeeltuig); duikelaartje; lichtzinnig mensch, spring-in-'t-veld.
billéus, gallig.
biljardeeren, twee ballen te gelijk voortstooten; (ook:) denzelfden bal tweemaal in één stoot met de keu raken.
Biljart, baltafel.
Biljet, briefje. (kwartiering.
Biljetteering, inlegering door middel van biljetten van in-
Biljoen, kopersgeld; slechte zilvermunt; verwerpelijke zaak.
Bill, (in Engeland:) voorslag, ontwerp tot eene nieuwe wet.
Billet doux, B. d'amour, minnebriefje.
Billioen, duizendmaal duizend millioen; (bij de Franschen:)
Billion, duizend millioen.
Billonnage, handel met verboden geld.
binair, tweedeelig, zich in tweeën splitsend.
Binócle, kijkglas voor beide oogen, tooneelkijker.
binomisch, tweeledig, tweedeelig.
Biograaf, levensbeschrijver.
Biographie, levensbeschrijving.
Biologie, levensleer, levenskunde, natuurbeschrijving der levende wezens; ook geeft men dien naam aan de voor eenige jaren zoo veel geruchtmakende, geheimzinnige

- kunstabewerking op den mensch, waarbij de wilskracht en de zintuigen van den eenen mensch, zoo 't schijnt, geheel onder beheer gesteld worden van den verrichter dier kunstabewerking: den **Bioloog** of **Biologist**.
- biologiseeren**, iemand de kunstabewerking der biologie doen ondergaan, hem van alle wilskracht berooven.
- Biometrie**, berekening van den levensduur.
- Biosophie**, levenswijsheid.
- Biquadraat**, dubbel vierkant, 4de macht eener grootheid.
- Birch**, berk.
- Bird**, vogel.
- bis**, tweemaal, nog eens.
- bis dat, qui cito dat**, die haastig geeft, geeft dubbel.
- Bisam** = **Muscus** (z. ald.)
- Bisbille**, geschil, oneenigheid, gehaspel, gekijf.
- Biscuit**, beschuit, tweebak; (ook :) onverglaasd porselein; halfgare stukken bij het kalkbranden.
- Biseau**, schuinsch vlak, scheeve kant; lip eener orgelpijp.
- bismarck**, geelbruine modekleur. (aschtin, parelwit.
- Bismuth**, roodachtig wit, zeer bros metaal, spiegeltin,
- Bison**, buffelos.
- Bisque**, krachtige soep.
- Bister**, roetzwart, roetbruin (tot graveeren en tot waschen van teekeningen).
- Bistouri**, krom insnijdingsmes der heelmeeesters.
- bitumineus**, aardpek of aardasch (**bitumen**) bevattende.
- Bivouac**, nachtwacht onder den blooten hemel.
- bivouaqueeren**, in de open lucht den nacht doorbrengen, zonder tenten legeren.
- bizár**, zonderling, wonderlijk, grillig, eigenzinnig.
- Bizarrerie**, ongerijmd, zot gedrag, grilligheid.
- Blague**, blufferij, grootspraak, opsnijderij.
- blagueeren**, bluffen, opsnijden, grootspreken.
- Blagueur**, bluffer, opsnijder, praalhans.
- blamábel**, berispendwaardig, laakbaar.
- Blâme**, blaam, schimp, kwade naam, eerschennis.
- blameeren**, in kwaden naam brengen, belasteren.
- Blanc-manger**, een gerecht van melk, suiker en amandelen.
- blanco krediet**, z. **bianco**. In **blanco** onderteekenen geschiedt zóo, dat men eene ruimte tot latere invulling onbeschreven laat.
- blandeeren**, naar den mond praten, flikflooiën.

- Blankét** of **Blanquét**, **Blanc-seing**, oningevulde volmacht.
Blasé, door overmatig zingenot uitgeput, geblaseerd.
Blasón, **Blazoen**, wapenschild, veldteeken; (ook:) de wapenkunde of kennis der geslachtwapens.
blasoneeren, wapens volgens de regels der kunst verklaren of schilderen.
blasphemeeren, God lasteren, godlasterlijk spreken.
Blasphemie, lastering, godlastering; majesteitshoon.
Blazoen, z. **Blason**.
Blennorrhæa, slijmvoed, slijmontlasting. (leedigen).
blesseeren, wonden, kwetsen; beschadigen, krenken, be-
Blessuur, wond, kwetsuur.
bleu-mourant, bleekblauw, matblauw.
Blikvuur, nachtsignaal, dat door aansteken van los kruit gegeven wordt. (houwen boomstammen).
Blockhouse, huis gebouwd uit op elkander gelegde, be-
Blokkade, **blokkeeren**, z. **Bloqu**—.
blond, lichtkleurig, lichtgeel (van het haar).
Blondín, **Blondíne**, een jongeling, een meisje met lichtkleurig hoofdhaar.
Bloom, bloem, bloesem.
Bloquade, **Blokkeering**, insluiting, omsingeling van eene haven, van eene vesting.
Bloqué, een rechtuit en met forschen stoot te maken of gemaakte bal (op het biljart).
bloqueeren, af-, insluiten, de toegangen eener plaats met troepen of schepen omsingelen; een biljartbal met forschen stoot maken of in den zak werpen.
Blouse, kiel, voermanskiel; ruim geplooid dameskleed; (ook:) de biljartzak.
Blue-stocking, blauwkous, al te geleerde vrouw.
Bluffs, hooge oeverstreken langs de Amerik. rivieren.
Blúnder, fout, misgreep, domme zet, bok.
Bóa, de konings- of reuzenslang; (ook:) lange damespels.
Board, plank; tafel; kast; terechtzetting.
Boardinghouse, kosthuis.
Boat, boot.
Bocage, boschje, boschage.
Bodemerij, geldleening op een schip als onderpand.
Bodinerie, z. **Bodemerij**.
Boekanier, z. **Boucanier**.
Boernoos, **Bournous**, Arabische mantel van witte wollen

stof met eene kap; soort van nieuwerwetsche vrouwenmantel.

Boeuf à la mode, gestoofd of gesmoord rundvleesch.

Bohea of **Bohea-thee**, theeboei, zwarte thee.

Bohémiens, in Frankrijk wat wij Heidens noemen; z.

Boiserie, houtbekleding. (Zigeuners.

Boîte, doos. (landen.

Bojaar, adellijk grondbezitter, vrijheer in vele Slavonische

Bokaal, groote drinkbeker, hansebeker.

boksen, vuistvechten op de Engelsche manier.

Bokser, Engelsch vuistvechter.

Boléro, Spaansche volksdans, met castagnetten begeleid.

Bólus, Leninische aarde, zegelaarde; artsenijballetje, slikbrok; zeker gebakje.

bombardeeren, met bommen beschieten; beschieten; bij iemand onstuimig aandringen.

Bombardemént, beschieting met bommen of holle werpkogels; beschieting.

Bombardier, bommenwerper; kanonnier.

Bómbast, woordenpraal, brommende uitdrukkingen, hoogdravende, gezwollen, maar vaak zinledige voordracht.

bon, goed; **een bon**, aanwijzing op betaling, bewijs van ontvang, van levering enz.; **bon jour!** goeden dag! goeden morgen! **bon soir!** goeden avond! **bon voyage!** goede reis! (trouw.

Bóna, goederen, vermogen, bezitting; **bona fide**, te goeder

Bona immobilia, onroerende goederen.

Bona mobilia, roerende goederen.

Bona vénia, met welwillende toestemming.

Bonbón, suikergoed, snoepgoed, lekkers.

Bon chien chasse de race, kinderen hebben de hoedanigheden hunner ouders.

Bond, schuldbekentenis, obligatie.

bón gré mál gré, goed- of kwaadschiks, willens of onwillens, tegen wil en dank.

Bonheur, geluk; gelukkig voorval; buitenkansje; **par bonheur**, bij geluk. (onnoozelheid.

Bonhomie, natuurlijke goedhartigheid; gulle eenvoudigheid;

Bonhomme, goed en eenvoudig mensch, goede ziel; onnoozele hals, goede sukkel, sul.

Bonificátie, vergoeding, schadevergoeding.

bonificeeren, vergoeden, schadeloosstellen.

Boniteit, goedheid, deugdelijkheid, degelijkheid.

Bon môt, geestige zet, kwinkslag.

Bónne, kindertoezienster, kindermid, gouvernante, die niet met het onderwijs der kinderen belast is.

bonne bouche, lekkerbeetje.

Bonne fooi, verbastering van **bonne foi**, goede trouw; op de **bonne fooi**, in goed vertrouwen, op goed geluk

Bonnet, muts, kap; bijzeil, broodwinder. (af.)

Bon sens, gezond verstand.

Bon ton, goede, beschaafde gezelschapstoon, wereldtoon.

Bon-vivánt, vroolijke broeder, losbol, doorbrenger.

Bónze, Japansch en Chineesch priester.

Bookmaker, boekhouder der weddenschappen bij wedrennen, speculant bij wien men op de renpaarden wedden

Boot, laars. (kan.)

Bórax, **boraxzure soda**, de natuurlijk voorkomende verbinding van het boraxzuur met soda, vaak als smeltmiddel voor de metalen gebezigd.

Bordage, scheepsbekleding.

Bordeel, huis der ontucht, hoerenhuis.

Bordereau, **Borderél**, speciebriefje, lijst der geldsoorten, waarmede men betaalt op handelsplaatsen, alwaar verschillende vreemde munten gangbaar zijn; uittreksel uit eene rekening.

bordúren, bloem- of loofwerk in een weefsel naaien, stikboreaal, noordelijk. (ken.)

Boreas, de Noordenwind.

borneeren, begrenzen, beperken (z. **geborneerd**).

Borough, marktvlek.

Borussomaníe, overdreven zucht, blinde voorliefde voor al wat Pruisisch is.

Bosquet, boschje, dreef.

Bosse, bult, buil.

(figuren vervaardigen.)

bosseeren, uit gips, was of andere weke stof verheven

bosseleeren, gedreven werk in goud, zilver enz. maken.

Bóston, eene naar het whist gelijkend kaartspel.

Botánicus, z. **Botanist**.

Botanie, plantenkunde, kruidkunde.

botánisch, plantkundig, kruidkundig; **botanische tuin**, plantentuin, kruidtuin.

botaniseeren, planten of kruiden zoeken.

Botanist, plantenkenner, kruidkundige.

Bottelier, hofmeester (op schepen); keldermeester.

Bottine, halve laars.

Bottomland, vruchtbare, maar ongezonde vlakten langs de Amerikaansche rivieren.

boucaneeren, vleesch naar Indiaansche manier rooken.

Boucanier, Amerikaansche roofjager, buffeljager; ook = **Flibustier** (z. ald.)

Bouche close! mondje dicht! gezwegen! **Bouche, que veux-tu**, (woordelijk: mond, wat wilt ge?) allerlei lek-

Boucle, gesp; lok. (kere spijs.)

boudeeren, pruilen, grijnen; mompelen, pruttelen; (iemand) wrevelig behandelen.

Boudoir, dames-vertrekje of -kabinetje.

Bouffante, pofkleed, bolstaand kleed; lange en dikke manshalsdoek, soort van overdas.

Bouffon, windbuil; nar, grappenmaker, komiek.

Bougie, waskaars.

Bougre, (hoogst onwelvoeglijk woord) schoft, rekel.

Bouillants, warme vleeschpasteitjes.

Bouilli, gekookt rundvleesch.

Bouillon, krachtig vleeschnat; samengerold goud- of zil-verdraad; opbolling aan vrouwenkleeren.

Bouilloire, waterketel, theekeketel.

Bouillotte, een hazardspel met kaarten.

Boule, kogel, bal.

Bouletten, balletjes van fijn gehakt vleesch.

Boulevard, bolwerk; walweg, als wandelplaats aangelegd; thans: breede straat met boomen aan weerszijden.

bouleverseeren, het onderste boven keeren.

Bouquet, bloemruiker; kruidige geur van den wijn.

Bouquinist, boekenkramer, kooper en verkooper van oude boeken. (orgelregister.)

Bourdón, brombas, diepste bassnaar; het 16- of 32voets

Bourgeoisie, de burgerij, in tegenoverstelling van den adel.

Bournous, z. **Boernoës**.

Bourrasque, plotselinge stormwind, bui.

Boussole, zeekompas.

Boutade, vreemde gril, snelle, wonderlijke inval.

Bouteille, flesch, bottel.

Boute-selle, het signaal om op te zitten (bij de cavalerie)

Boutique, winkel; kraam; (ook wel:) boel, warboel, santenkraam (of santenboutiek), sitsenwinkel.

- Bouts-rimés**, gedicht op gegeven eindrijmen; ook die eindrijmen zelve[n]. [den].
- Bouw**, landmaat in Ned. Indië (= 500 vierk. rijnl. roe-Bowie-mes, Amerikaansch jachtmes.
- Bowl**, **Bowle**, kom, drinkschaal, ponskom.
- boycotten**, van alle verkeer afsluiten, voor dood verklaren.
- Brabançonne**, het Belgisch patriottisch lied van 1830.
- Bracelétten**, armbanden.
- Brachygraaf**, snelschrijver door middel van verkortingen.
- Braconnage**, wilddieverij, strooperij.
- braconneeren**, wilddieverij plegen, stroopen, op verboden grond jagen. **Braconnier**, wilddief, strooper.
- brageeren**, den pronker langs straat spelen.
- Brahminen**, priesters der Hindoes (naar hunnen oppergod *Brahma*). (schreeuwen.
- brailleeren**, luidruchtig, veel en ten onpas spreken,
- Bramárbas**, grootspreker, windbuil, snoever.
- Brancard**, draagzetel, draagberrie. (zaak.
- Branche**, tak; inz. van een geslacht, wetenschap, handels-
- Bránpiket**, soldaten, met de handhaving der orde bij brand belast; wachthoudend schip bij eene vloot.
- bras-dessus**, **bras-dessous**, arm in arm, gearmd.
- Brasseletten**, hetzelfde als **Braceletten** (z. ald.)
- Braváde**, opgeblazenheid, snorkerij, snoevende uitdaging.
- braveeren**, trotseeren, tarten; hoonen.
- bravissimo!** opperbest! uitmuntend! heerlijk!
- Brávo**, moedig strijder; gehuurd sluipmoordenaar in Italië.
- bravó!** braaf! goed zoo! ferm! (ger.
- Bravour-ária**, meesterzang, aria voor een meesterlijk zanger.
- Bravoure**, dapperheid, onverschrokkenheid.
- Break**, vierwielig licht rijtuig met ingang van achter en
- Breakfast**, ontbijt. (banken op zij.
- Bredouille**, verwarring, verlegenheid. (hangen.
- Breloque**, sierlijke kleinigheden, die aan horlogekettingen
- Bretaille**, snoeshaan, opsnijder, vechtersbaas.
- Bretél**, draagband, broekdrager, galg.
- Bréve**, pauselijk schrijven aan vorsten of staten.
- Brevét**, open geschrift, waarbij iemand eene gunst, een titel, een pensioen enz. wordt toegestaan; uitvindingspatent, octrooi.
- breveteeren**, zulk een octrooi verleenen.
- Breviatuur**, verkorting, kort begrip.

Brevier of **Breviárium**, Latijnsch gebedenboek der r. k. geestelijkheid.

brévi mánu, kort en goed, zonder omstandigheden.

Bric-à-brac, oude rommel, meubelen, schilderijen enz.

Brick, baksteen; **brickhouse**, huis uit baksteen.

Bricóle, terugsprong, terugstuiting van den bal tegen den band op het biljart.

bricoleeren, door afstuiting van den band een bal maken; (ook :) slinksche wegen gaan, oneerlijk handelen.

Bride, bruid; **bridegroom**, bruidegom.

brideeren, gevoegelte oppinnen en de pooten samenbinden om te braden.

Brigáde, legerafdeeling uit eenige regimenten bestaande.

Brigadier, (weleer :) aanvoerder eener brigade; (thans bij de ruitery :) de krijgsman, wiens rang met dien van korporaal bij 't voetvolk overeenkomt.

Brigand, roover, struikroover.

Brigantijn, galeivormig schip met laag boord.

brigeeren, door kuiperijen, door gunst of medewerking van anderen zoeken te verkrijgen; najagen, met drift naar iets staan.

Brillánt, geslepen edelgesteente, de diamant, inz. als deze zoodanig is geslepen, dat zijn bovendeel een vlak (tafel) heeft, dat door vele vlakken is omringd.

brillánt, schitterend, voortreffelijk; 't is **brillant**, of 't is **brille**, 't is heerlijk, schitterend schoon, uitmuntend.

brilleeren, blinken, prijken; uitmunten.

Brimborions, kleinigheden, nesterijen.

brioso, levendig, vurig. (man.)

Brit, inboorling van Brittanje, van Engeland, Engelsch.

Brocade, **Brocaat**, zijden stof met goud of zilver gebor-
Brocanteur, kunsthandelaar. (duurd.)

Bróccoli, soort Italiaansche bloemkool.

Broche, borst- of doekspeld der dames.

brocheeren, innaaien (boeken). (omvang.)

Brochúre, vlugschrift, gelegenheidsgeschrift van weinig

Broderie, borduurwerk.

Broeder Jonathan, z. Jonathan.

Broker, makelaar.

Bromatologie, leer van de voedingsmiddelen.

Bronchade, struikelen van het paard, mispas.

broncheeren, struikelen, een misstap doen.

- Bronchítis**, ontsteking der luchtpijpen.
Brontophobie, vrees of bangheid voor 't onweder.
Brouhaha, woest geschreeuw, wild gejuich. (ken.
brouilleeren, oneenig maken, verwarren, onrust verwek-
Brouillon, ontwerp tot een opstel, klad; planteekening.
Brumaire, nevelmaand (22 Oct.—20 Nov.)
brunét, bruinharig, donkerharig.
Brunette, vrouw of meisje met bruine, donkere haren.
Brusk, -que, norsch, barsch; oplopend.
brusqueeren, onheusch bejegenen, toesnauwen.
Brusquerie, norsche, barsche bejegening; beleediging.
brutaal, beestachtig; onbeschoft, onbeschaamd.
brutaliseeren, onbeschoft bejegenen.
Brutaliteit, lomp gedrag, onbeschoftheid, woeste drift.
brúto, **brútto**, ruw; 't gewicht der handelswaar met haar
 inpaksel samen; **bruto-bedrag**, het beloop zonder af-
 trek der onkosten.
Bucephaal, lievelingspaard; staatsiepaard (eigenlijk het
 paard van Alexander den Grooten).
Buckskin, (eig. bokkevel) een wollen modestof.
Buckwheat, boekweit.
Búdget, staats- of gemeente-rekening, raming der waar-
 schijnlijke ontvangsten en uitgaven.
Buffa, grap, klucht; **buffo**, z. **bouffon**.
Buffet, schenktafel, aanrechttafel, tafelkas; ververschings-
 lokaal, koffiekamer.
bukolisch, herderlijk; **b-e gedichten**, herdersdichten.
Bull, domme streek of zet; **John Bull**, spotnaam voor
 een Engelschman.
Bull-dog, groote eng. hond, bullebijter.
Bulle (**bull**a), pauselijk mandaat of voorschrift, wet.
Bulletín, dagbericht; legerbericht; dagorder.
Bureau, schrijftafel; schrijfvertrek, kamer voor de ambts-
 bezigheden, kantoor. (beambten.
Bureaucratie, willekeurige heerschappij van ministers en
Bureauíist, beambte, schrijver op een bureau.
Bureel, kantoor of bureau van administratie.
burlésk, -que, koddig, kluchtig, belachelijk. (dentsch.
burschikós, (in Duitschland:) studentikoos, op zijn stu-
Bushel, eng. en amerik. korenmaat (= 36,35 liter).
Búste, borstbeeld (hoofd, schouders en borst).
But, doel, oogmerk, wit, voornemen,

- Butcher**, slager.
Butineur, vrijbuiters.
Butter, boter.
buvable, drinkbaar.
Buvette, gelagkamertje; vriendenkransje.
Byzantijners, geschiedschrijvers en ook munten van het Byzantijnsche (Grieksche) keizerrijk.

C. *)

- C.** als Romeinsch getalmerk beteekent 100.
c. a. = **cum annëxis**, met het bijbehorende.
ca. = **circa**, ongeveer, omtrent; rondom. (dat is.
c. a. d. = **c'est à dire**, dat is te zeggen, dat wil zeggen,
Co. of Comp. = **compagnie** (z. ald.)
c. s. = **cum suis**, met de zijnen.
Ct. = **courant** (z. ald.), ook **cent en centime**, (Nederl. en Fransche kopermunt).
Ctr. = **centenaar** (z. ald.)
Cab, soort van eng. huurrijtuig met één paard.
Cabaal, geheim verbond, samenspanning, geheime aanleg tegen iemand, geheime, sluwe tegenwerking.
cabaleeren, arglistige, bedekte aanslagen of plannen maken, samenspannen.
Caballéros, soort van Spaansche wol.
Cabáne, hut, stulp; scheepskooi, stuurmansvertrekje.
Cabaret, herberg, kroeg.
Cabás, biezen vijgenkorfje; platte biezen vrouwentasch.
Cabbage, kool.
Cábbala, mondeling voortgeplante leer der Joden, geheimleer, geheime wijsheid.
Cabin, hut; kajuit.
Cabinet, z. **Kabinet**.
Cable, kabel, touw; ankertouw. (vorm; narrenkap.
Cabochon, schoenspijker; edelgesteente in natuurlijke

*) Om menigvuldige verwijzingen te voorkomen, zij hier aangemerkt, dat men de woorden, die niet onder deze letter te vinden zijn, onder K moet zoeken.

Caboose, scheepskeuken, kabuis.

Cabotage, kustvaart, kusthandel.

caboteeren, kusthandel drijven. [nen].

Cabrét, Cabrétleer, jonge-geitenleer (inz. voor handschoe-

Cabrielót, licht rijtuig met één paard en twee wielen.
 voorste zitplaats in diligences. (heim houden.

caché, geheim, verborgen; **caché houden**, verbergen, ge-
cacheeren, verbergen, verhelen; geheim houden.

Cachelót, potvitsch, kazelot (de walvisch, in wiens kop
 inz. het zoögenaamde walschot [spermaceti] gevonden
 wordt).

Cachemir, Cachemir-sjaals, zeer fijne en zachte wollen
 weefsels, van de haren der Cachemir-geit vervaardigd.

Cache-néz, (eig. neusbedekker, neusverberger) hooge win-
 terdas of halsdoek, die 't beneden-gelaat bedekt.

Cachét, zegelstempel; briefsluiter, signet.

cacheteeren, met een signet dichtmaken, verzegelen.

Cachexie, ziekelijke bloedmenging; ongezondheid.

Cachót, diepe, duistere kerker.

Cachoterie, geheime samenspraak over nietigheden.

Cachótte, tabakspijp zonder hieltje.

Cachou, Japansche aarde (samentrekkend, maagsterkend
 aftreksel uit de pinang-noot), katsjoe. (Amerika.

Cacique, stamhoofd bij de Indiaansche volkeren in Z.

Cacographie, het schrijven tegen de spel- en taalregels;
 verzameling van gebrekkige opstellen (ter verbetering
 voor de scholieren).

Cadaster, openbaar register van den staat der onroerende
 goederen, om daarop de belasting op de eigendommen
 te gronden, schattingsregister.

Cadastraal, wat tot het cadaster behoort.

Cadastreeren, in het schattingsregister inschrijven.

Cadáver, lijk, dood lichaam; kreng, aas.

Cadavereus, lijkachtig. (stige pennetrek.

Cadeau, geschenkje, kleine vriendschapsgedachtenis; kun-

Cadéce, gelijke gang of maat in het dansen, zingen;
 nette, juiste stemval bij het redevoeren.

cadenceeren, een volzin afronden of welluidend maken.

Cader, z. **Cadre**.

Cadét, jongere zoon; jong mensch, die voor den krijgs-
 stand wordt opgeleid op eene militaire school.

Cadi, Turksche onderrechter.

Cadran, wijzerplaat; zonnewijzer; windroos.

Cádre, lijst, omgevende rand; plan van een werk; (bij de militairen:) de stam der regimenten.

cadreeren, vierkant maken; passen, voegen.

cadúc, bouwvallig, vervallen; broos, vergankelijk; oud en zwak, krukkend. (Mercurius.

Caducéus, herautstaf, inz. de gevleugelde slangestaf van

Caduciteit, vervallen toestand, bouwvalligheid; gebrek-kige, zwakke ouderdom, afgeleefdheid; de vervalbaarheid van eene erfenis of een leegaat.

Caelatuur, half verheven werk; de vormsnijkunst.

Caelibaat, z. **Celibaat**.

Cæsur, verssnede, stemrust bij het lezen van een vers na een zeker getal lettergrepen.

caetera desiderantur, de rest wordt begeerd, d. i. de rest ontbreekt.

Caeteris paribus, onder gelijke omstandigheden.

Cafetier, koffiehuishouder.

Cafetière, koffiekkan.

Kaftan, z. **Kaftan**.

Cagot, huichelaar, kwezel.

Cahier, schrijfboekje, boekje papier.

ça irá! dat zal gaan!

Caisse, kas; **Caissier**, kassier.

Caissón, kistwagen, legerkist, proviandwagen; kruitwagen; kistje onder den bok van een rijtuig.

cajoleeren, liefkoozen, flikflooien.

Calamiteit, algemeene nood, ellende; ongeluk, landplaag.

calamiteus, ellendig, rampspoedig; in nood verkeerend.

Calander, glanspers met rollen, mangel; korenworm.

Calando, dalend, wegs meltend (in de muz.)

calandreeren, mangelen, glanzen.

Calänge, bekeuring, aanhaling (van smokkelwaren).

calangeeren, beboeten, bekeuren, aanhalen.

Calcinátie, verkalking.

calcineeren, verkalken; gloeien, door gloeiing oxydeeren of met de zuurstof verbinden.

Calcium, grondbestanddeel der kalk.

Calcúl of **Calculátie**, berekening, rekening.

calculeeren, berekenen, uitrekenen.

Calderári, ketellappers, naam van een geheim politiek genootschap in Italië, dat zijn zetel te Napels had.

Calèche, z. **Kalés**.

Caleçon, onderbroek.

calefacteren, allerlei aan de hand hebben.

Calefactor, kamerstoker; verwarmingstoestel ter bereiding van spijzen, ter verwarming van baden, enz.; (ook:) een oorblazer.

Caleidoscoop, schoonheidskijker.

Calembourg, geestige woord- of naamspeling.

Calénden, eerste dag der maand (bij de Romeinen).

Calénder, tijdwijzer, lijst der dagen van 't jaar, almanak.

Calicó, **Calicót**, fijne boomwol, katoenstof.

calineeren, liefkoozen; vertroetelen.

Calleus, eeltig, dikhuidig; **callositeit**, eeltachtigheid, verharding der huid; **callus**, eelt.

Calliditeit, sluwheid, geslepenheid.

Calligraaf, schoonschrijver.

Calligraphie, schoonschrijfkunst.

Callilogie, kunst van fraaispreken, welsprekendheid.

Caliope, de muze van het heldendicht.

calmeeren, stillen, bevredigen, doen bedaren.

Cálo di péso, tekort op het vereischte gewicht.

Calomél, zoet kwik, zoutzuur eerste kwikoxyde.

Calorifère, warmtegeleider, verwarmingstoestel, groote kachel, die door buizen de warmte in vele deelen van een gebouw brengt.

Caloriméter, warmtemeter.

Calótte, priester mutsje, kruinkapje; kardinaalswaardigheid; deksel over de onrust van een horloge.

Calottinocratie, priester- of papenheerschappij.

Calque, doorteekening, doortrekking.

calqueeren, doorteekenen, natrekken (bv. door middel van een met olie doortrokken papier).

Calumét, vredepijp bij de Amerikaansche wilden.

Calumníe, laster, achterklap.

calumniëeren, valsch beschuldigen, smaden, lasteren.

calumniëus, lasterlijk, eerroovend.

Calvárië, **Calvarie-berg**, hoofdschedelplaats, kruisheuvel, elke hoogte, waarop een kruis is opgericht en verwaarts men in den vastentijd ter bedevaart gaat; altaarstuk, dat den kruisheuvel van Jezus Christus voorstelt.

Calvinisme, het geloof der gereformeerden, gewijzigd naar de leer van Calvijn.

- Calvinist**, belijder der leer van Calvijn, gereformeerde.
- Camáche-dienst**, krijgsdienst in vreedstijd, garnizoens-
- Camáchen**, knoop- of overkousen, slobkousen. (dienst.
- Camáëu, Camayeu**, soort van camée; éenkleurig schil-
derwerk.
- Camail**, bisschopsmanteltje; modern kort damesmanteltje.
- Camarade**, z. **Kameraad**.
- Camaraderie**, kameraadschap; (meestal:) spitsbroeder-
schap, samenheuling tot een laakbaar oogmerk, bent,
klik (vgl. **clique**).
- Camarilla**, engere geheime (kabinets-) raad van een mo-
narch, elke vereeniging of klub van hovelingen, die
invloed op de staatszaken en den wil des vorsten uit-
- Cambiaal recht**, wisselrecht. (oefent.
- cambiëeren**, wisselzaken drijven.
- Cámbio**, wissel, wisselbrief.
- Cambraï, Cámbrick**, kamerdoek, batist.
- Camée**, gesneden edelgesteente, waarvan het verheven
werk eene andere kleur heeft dan de grond. (Vertoont
de steen slechts twee kleuren, dan heet hij **camáëu**).
- Camelot**, z. **Kamelot**.
- Cámara**, kamer. **C. lúcida**, heldere kamer. **C. obscura**,
donkere kamer (optisch werktuig tot teekenen).
- Camerália**, leer van de staathuishoudkunde; wetenschap-
pen, die over het beheer der vorstelijke inkomsten han-
- Cameralist**, staathuishoudkundige. (delen.
- Cameralistiek**, staathuishoudkunde, inz. wat het finantie-
wezen aangaat.
- Camisáde**, onverhoedsche aanval of overrompeling des
nachts of des ochtends zeer vroeg.
- Camisards**, gereformeerde bewoners der Cevennen.
- Camisool**, z. **Kamisool**.
- Camœmen**, de Muzen of zanggodinnen.
- Camp**, kamp, legerplaats.
- Campagnard**, buitenman, boer.
- Campagne**, landgoed; veldtocht (z. ook **Kampanje**); à la
campagne, buiten, op het land. (wapenoefening.
- Campeeren**, in het veld legeren, hetzij in oorlog of tot
- Camp-meeting**, vergadering in het veld, inz. godsdien-
stige bijeenkomst in de open lucht.
- Canaille**, gemeen volk, gepeupel, janhagel, grauw, janrap
en zijn maat, gespuis; slecht, gemeen vrouwspersoon.

- Canailleus**, schelmachtig, schandalig, nietswaardig.
Canapé, lange leuningzetel, ruststoel, kussenbank.
Canard, (eigenlijk: eend) fopperij; inz. verzonnen courantenbericht.
Cancan, geraas, opschudding (om niets); praatjes, achterklap; onfatsoenlijke dans.
cancelleeren, in hek- of traliwerk besluiten; traliesgewijze doorschrappen.
Cancer, de Kreeft (sterrenbeeld des Dierenriems).
Candeláber, arm- of kroonluchter, kroonkandelaar.
candeeren, met suiker overstrooien; in suiker konfijten.
Candeur, openhartigheid, oprechtheid, braafheid.
Candidaat, ambtzoeker; ieder, die zijn examen heeft afgelegd en bevoegd is naar eene aanstelling te dingen.
Candidatuur, het staan of dingen naar een ambt of waardigheid; optreding als candidaat.
Candide, oprecht, ongeveinsd.
Candle-coal, eene licht brandbare soort steenkool.
Cançou, vestvormige halsdoek der vrouwen.
Canevás, Canefás, netvormig geweve linnen; schets, Canna, Canne, riet; de el. (eerste ontwerp).
canneleeren, groeven, met groeven of ribbetjes voorzien.
Cannelúren, gootsgewijze groefjes op zuilen of pilasters.
Cannetille (doorgaans **Cantille**), spiraalvormig samengedraaid goud- en zilverdraad.
cannibaalsch, wild, woest, wreed, bloeddorstig.
Cannibálen, naam van de bewoners der Caribische en andere eilanden; menscheneters; wilde, wreedaardige menschen.
Cánoe, Cánót, schuitje van boomschors of van een uitgeholden boomstam, Indiaansch bootje.
Cánon, regel, wet, richtsnoer; formulier bij de r. k. mis; geloofsregel; ketting-, beurtzang; zekere drukletter.
Canónicus, domheer, kanunnik.
canoniek, volgens kerkelijke wetten; op kerkelijk gezag;
canonieke boeken, bijbelboeken, door de kath. kerk beschouwd, als door God ingegeven; **canoniek recht**, r. k. kerkrecht.
canonisatie, heiligverklaring. (gen opnemen).
canoniseeren, heiligverklaren, iemand in de rij der heili-
Cantábel, cantabile, te zingen, zingbaar.
Cantaloep, de knobbel- of wratmeloen.

- Calvinist**, belijder der leer van Calvijn, gereformeerde.
- Camáche-dienst**, krijgsdienst in vreedstijd, garnizoens-
- Camáchen**, knoop- of overkousen, slobkousen. (dienst.
- Camáfeu, Camayeu**, soort van camée; éénkleurig schild-
derwerk.
- Camail**, bisschopsmanteltje; modern kort damesmanteltje.
- Camarade**, z. **Kameraad**.
- Camaraderie**, kameraadschap; (meestal:) spitsbroeder-
schap, samenheuling tot een laakbaar oogmerk, bent,
klik (vgl. **clique**).
- Camarilla**, engere geheime (kabinets-) raad van een mo-
narch, elke vereeniging of klub van hovelingen, die
invloed op de staatszaken en den wil des vorsten uit-
- Cambiaal recht**, wisselrecht. (oefent.
- cambiëeren**, wisselzaken drijven.
- Cámbio**, wissel, wisselbrief.
- Cambrai, Cámbrick**, kamerdoek, batist.
- Camée**, gesneden edelgesteente, waarvan het verheven
werk eene andere kleur heeft dan de grond. (Vertoont
de steen slechts twee kleuren, dan heet hij **camáfeu**).
- Camelot**, z. **Kamelot**.
- Cámara**, kamer. **C. lúcida**, heldere kamer. **C. obscura**,
donkere kamer (optisch werktuig tot teekenen).
- Camerália**, leer van de staathuishoudkunde; wetenschap-
pen, die over het beheer der vorstelijke inkomsten han-
- Cameralist**, staathuishoudkundige. (delen.
- Cameralistiek**, staathuishoudkunde, inz. wat het finantie-
wezen aangaat.
- Camisáde**, onverhoedsche aanval of overrompeling des
nachts of des ochtends zeer vroeg.
- Camisards**, gereformeerde bewoners der Cevennen.
- Camisool**, z. **Kamisool**.
- Camœmen**, de Muzen of zanggodinnen.
- Camp**, kamp, legerplaats.
- Campagnard**, buitenman, boer.
- Campagne**, landgoed; veldtocht (z. ook **Kampanje**); à la
campagne, buiten, op het land. (wapenoefening.
- Campeeren**, in het veld legeren, hetzij in oorlog of tot
- Camp-meeting**, vergadering in het veld, inz. godsdien-
stige bijeenkomst in de open lucht.
- Canaille**, gemeen volk, gepeupel, janhagel, grauw, janrap
en zijn maat, gespuis; slecht, gemeen vrouwspersoon.

- Canailleus**, schelmachtig, schandalig, nietswaardig.
Canapé, lange leuningzetel, ruststoel, kussenbank.
Canard, (eigenlijk: eend) fopperij; inz. verzonnen courantenbericht.
Cancan, geraas, opschudding (om niets); praatjes, achterklap; onfatsoenlijke dans.
cancelleeren, in hek- of traliewerk besluiten; traliesgewijze doorschrappen.
Cancer, de Kreeft (sterrenbeeld des Dierenriems).
Candeláber, arm- of kroonluchter, kroonkandelaar.
candeeren, met suiker overstrooien; in suiker konfijten.
Candeur, openhartigheid, oprechtheid, braafheid.
Candidaat, ambtzoeker; ieder, die zijn examen heeft afgelegd en bevoegd is naar eene aanstelling te dingen.
Candidatuur, het staan of dingen naar een ambt of waardigheid; optreding als candidaat.
Candide, oprecht, ongeveinsd.
Candle-coal, eene licht brandbare soort steenkool.
Cançou, vestvormige halsdock der vrouwen.
Canevás, Canefás, netvormig geweven linnen; schets,
Canna, Canne, riet; de el. (eerste ontwerp).
canneleeren, groeven, met groeven of ribbetjes voorzien.
Cannelúren, gootsgewijze groefjes op zuilen of pilasters.
Cannetille (doorgaans **Cantille**), spiraalvormig samenge draaid goud- en zilverdraad.
cannibaalsch, wild, woest, wreed, bloeddorstig.
Cannibálen, naam van de bewoners der Caribische en andere eilanden; menscheneters; wilde, wreedaardige menschen.
Cánoe, Cánót, schuitje van boomschors of van een uitgeholden boomstam, Indiaansch bootje.
Cánon, regel, wet, richtsnoer; formulier bij de r. k. mis; geloofsregel; ketting-, beurtzang; zekere drukletter.
Canónicus, domheer, kanunnik.
canoniek, volgens kerkelijke wetten; op kerkelijk gezag;
canonieke boeken, bijbelboeken, door de kath. kerk beschouwd, als door God ingegeven; **canoniek recht**, r. k. kerkrecht.
Canonisatie, heiligverklaring. (gen opnemen).
canoniseeren, heiligverklaren, iemand in de rij der heili.
Cantábel, cantabile, te zingen, zingbaar.
Cantaloep, de knobbel- of wratmeloen.

Cantáte, plechtstatig zanggedicht (inz. tot kerkgebruik); naam van den 4den Zondag na Paschen.

Cantatrice, zangeres; inz. beroemde operazangeres.

Canthariden, Spaansche-vliegen,

Cantiléne, liedje; zangwjs.

Cantille, z. **Cannetille**.

Cantíne, veldflesch; reiskelder; marketentsterskraam; verkoopplaats van ververschingen in een kamp, kazerne of in werk- en verbeterhuizen.

Canto, gezang; — **fermo**, rustige, reciteerende zangwijze; — **figurato**, kunstmatig, gemaakt gezang.

Canton, z. **Kanton**.

Cantor, zanger, voorzanger.

Cantóres amánt humóres, zangers houden van vochten (d. i. drinken gaarne).

Canúle, metalen pijpje.

Canzóne, lied, gezang.

Caoutchóuc, veerkrachtige gom of hars, gom-elastiek.

capábel, bekwaam, in staat tot iets; vatbaar, geschikt.

Capaciteit, inhoudsgrootte; vatbaarheid, geschiktheid, be-

Capeline, zonnehoed. (kwaamheid.)

capillaire buizen, haarbuizen. **Capillair-stelsel**, haar-
vaatstelsel. (afstand.)

Capillariteit, haarbuiskracht; aantrekking op haarbuizen-

Capitaine, hoofdman, kapitein, bevelhebber van eene compagnie, ook van een schip.

Capitana, voornaamste schip eener vloot, admiraalschip.

Capitatie, hoofdschatting, aanslag naar het aantal hoofden in elk gezin, hoofdelijke omslag, personeel.

Capitólíum, citadel in het oude Rome; (ook schertsen-
derwijs voor:) hoofd, breinkast. (bevatten.)

Capituláriën, geschriften welke vorstelíjke verordeningen

Capitulatie, vergelijk, verdrag, overeenkomst tusschen de belegeraars en de bezetting eener plaats wegens de overgave.

capituleeren, een verdrag aangaan, omtrent de overgave eener plaats handelen, zich op verdrag overgeven.

Capon, huichelaar, bedrieger.

caponneeren, bij 't spelen bedriegen.

Caponnière, schietkuil. (pen afleggen.)

Capotage, de kunst om den afstand te meten, die sche-

Capóte, vrouwenregenmantel; zekere diepe dameshoed.

- Capôte angláise**, foedraal of scheede tegen de venerische besmetting.
- Capriccioso**, naar believeu (in de muz.)
- Caprice**, gril, luim, eigenzinnigheid.
- capriciëus**, eigenzinnig, vol luimen, koppig.
- Capricornus**, de Steenbok (sterrenbeeld des Dierenriems).
- Capriólen**, bokkesprongen; luchtsprongen; gekke streken.
- Capsule**, **Capsuul**, hulsel.
- Captain**, kapitein.
- Captátie**, het bejagen van een oogmerk, inz. door sluwe middelen. **Captátio benevoléntiæ**, bede om een toegevend gehoor, om eene gunstige beoordeeling, gunstbejag, het zoete-broodjes-bakken.
- Capteur**, wegnemer van een schip of van een lading, kaper.
- Cáptie**, verstriking; tegenstribbeling; **captie maken**, aanmerkingen maken, uitvluchten of geschil zoeken.
- captief**, gevangen, krijgsgevangen en tot slaaf gemaakt.
- captiëus**, sluw, arglistig, verstrikkend.
- captiveeren**, gevangen nemen; de gunst winnen, boeien.
- Captiviteit**, gevangenschap. **Captuur**, vangst, buit.
- Capuchón**, kap, mantelkap; karpetsmuts.
- Capucijnen** of **Capucijners**, kapmonniken, Franciskaner monniken van den strengsten ordesregel; (ook:) eene zekere soort van erwten.
- Capucíne**, tabakspijp zonder hielte.
- Cápudan-pásja**, groot-admiraal der Turksche vloot.
- Caput**, hoofd; **cáput-mortuum**, doodekop (wat bij het distilleeren als dood overschot op den grond blijft).
- Caqué**, gesnap, gewauwel, gekakel.
- caqueteeren**, snappen, kakelen, wauwelen.
- Car**, **Cart**, kar.
- Carabás (Markies van)**, iemand, die door de blinde fortuin groote rijkdommen heeft verworven en daarop zich veel laat voorstaan.
- Carabinieri**, Italiaansche gendarmes.
- Caracóle**, snelle zwenking van een ruiter, omdraaiing van een paard in heele of halve kringen.
- caracoleeren**, het paard in vollen ren vlugge wendingen doen maken.
- Caráfe**, z. **Karaf**. (speelbal.)
- Carambolage**, het raken van meer dan één bal met den
- Carambóle**, de roode bal op het biljart; het spel met

één rooden en twee witte ballen; ook z. v. a. **carambolage**. (ken.)

caramboleeren, meer dan één bal met den speelbal **carambolíne**, de gele biljartbal; (ook:) het spel met 5 ballen (bij verkorting **caroline** geheeten).

Caramél, bruine suikerkandij, gerstesuiker; bruine gelei uit rund- en kalfsvleesch.

Caravélle, z. **Karveel**.

Carbonáde, op kolen geroost vleesch aan dunne schijven.

Carbonári, kolenbranders; (ook:) benaming der leden van een geheim politiek genootschap in Italië ter oprichting van een vrijstaat; vurige vrijheidsgezinden.

Carbonisátie, verkoling.

carboniseeren, verkolen.

Carcásse, z. **Karkas**.

Carcer, gevangenis, kerker.

Cardinaal, z. **Kardinaal**.

careeren, ontberen, vasten.

Carême, de vasten.

Carentie, ontbering; het vasten als straf.

care of N. N., door goede bezorging, per adres den heer N. N.

caressant, liefkoozend, streelend.

Carésse, liefkoozing; gelei.

caresseeren, liefkoozen, troetelen, vleien.

Carette, fijnste soort van schildpad, karetschildpad.

Cárga, z. **Cargaison**.

Cargadoor of **Cárgo**, scheepsmakelaar, scheepsbevrachter; koopman op een koopvaardijship, die den verkoop der goederen bezorgt. **Supercargo**, opperste onder meer zulke cargadoors.

Cargaisón, ook **Cárga**, scheepslading, vracht-, verkoopgoederen; ook de factuur dier lading.

Cárgo, z. **Cargadoor**. (afbeelding.)

Caricatuur, spotprent, lachwekkende overdrijving in de

Carico, last, ladingsgewicht.

Cariës, de beeneter; **cariëus**, aangestoken (van beenderen).

Carillón, klokkenspel.

Caritas, christelijke liefde tot den naaste.

Carlísten, aanhangers van Don Carlos in Spanje; ook (weleer) van Karel X in Frankrijk.

Carmagnóle, Fransch patriottisch volkslied met dans van 1790; volbloed-jakobijn.

Carmelieten, monniken van de orde Onze Lieve-Vrouw van den berg Carmel en den Libanon. **Carmelieten-water**, melissewater, water van vrouwenkruid (dat in de Carmelieten-kloosters bereid wordt).

Carmen, gedicht, gelegenheidsgedicht.

Carmenåde, verbastering van **Carbonade**.

Carnage, bloedbad.

Carnatie, vleeschschildering, de voorstelling van menschenvleesch door coloriet.

Carneool, vleeschkleurig edelgesteente.

Carnet, koopmansreisboek; dag- en schuldregister.

Carnevál, de week vóór de 40daagsche vasten; vasten- of wintervermaken; vastenavondsvreugd.

Carnifex, de scherprechter, beul.

Carnivóren, vleeschetende dieren.

Carnositeit, vleezig gezwel.

Carógne, ondeugende, lastige vrouw; oude heks, feeks.

Carolien, goudmunt ter waarde van 11 à 12 gulden:

Caroline, z. **Caramboline**. (raspt.)

Carotte, gele peen; ook tabaksrol die men tot snuiftabak

Caroussél, z. **Carrousel**.

carpe diem, geniet het tegenwoordige.

carpeeren, berispen, bedillen; iets beter willen weten.

Carpenter, timmerman.

Carré, vierkant; vierhoekige slagorde.

Carreau, ruit, scheef vierkant met gelijke zijden; ruiten op de speelkaarten.

carreleeren, met vierkante tegels bevloeren.

Carrelét, vierkant liniaaltje.

Carréta, kleine koets, slecht rijtuig.

Carrière, loopbaan; levensloop; ambtsbediening, diensttijd; renbaan; volle ren van een paard; zijne **carrière** eindigen, sterven; **carrière** maken, goed in de wereld vooruitkomen, fortuin maken.

Carrière-attaque, stormaanval der ruitery.

Carriole, licht, tweewielig rijtuig.

Carronaden, scheepsgeschut.

Carrósse, koets-, pracht- of staatsiewagen.

Carrousél, plechtig ridderspel; het ringsteken op houten paarden, de mallemolen.

Carta bianca, volmachtbrief.

Cárte, kaart; spijkaart in logementen.

Cárte blanche, een blad papier, enkel met eene handteekening voorzien; (ook :) onbepaalde volmacht, vrij spel.
carteeren, in een omtrek of teekening brengen.

Cartel, z. **Kartél**.

Cartón, modelblad, modelteekening, schets voor schilders, tapijtwerkers enz.; verbeterblad; z. **Karton**.

Carlouche, randversiering, sierlijke lijst of zoom; loofwerk of bijsieraden van schilder- of beeldwerk; schietpatroon; kardoos; (ook :) doortrapte gauwdief.

Caryatiden, lastdragers, vrouwelijke beelden als schoorzuilen of pilasters.

Casa, hut, huisje. (huisjas.)

Casáque, korte reis- of rijrok, **Casaquín**, korte overjas,

Cascade, kleine waterval.

Cash, baar geld, gereed geld; **cash-store**, winkel waarin alleen tegen contante betaling gekocht of verkocht wordt.

Cásco, scheepsromp; (bij het kaartspel :) het koopen der noodige kaarten, wanneer de speler, de beide zwarte azen hebbende, zich op een bloot toeval verlaat.

Casemat, z. **Kazemat**.

Casimír, lichte gekeperde wollen stof, soort van half laken.

Casíno, besloten gezelschap, waar men tegen een jaarlijksche bijdrage in geld vergadert om te lezen, te praten, te spelen enz.; de vergaderplaats daarvan.

Casquet, ijzeren helm, stormhoed; pet, muts; **hij kreeg op zijn casquet**, hij kreeg klappen, slaag, ransel.

Cássa, kas, geldkas; geldvoorraad, inz. gereede geldvoorraad van een handelshuis; **per cassa**, tegen gereed geld.

Cassáde, noodleugen, onwaarheid uit schers.

Cassátie, vernietiging, uitdelging; ambts- of dienstontzetting.

Cassátie-hof, oppergerechtshof, dat de uitspraak van een lager kan vernietigen.

Cassatórisch, de verplichting opheffend.

Cassatus, iemand die van zijn ambt ontzet is.

Cassáve, brood van den wortel des manioks.

casseeren, vernietigen, voor ongeldig verklaren; uit een post zetten; **een soldaat casseeren**, hem afdanken en weggagen (doch in dezen zin wordt het woord in Frankrijk niet meer gebruikt).

Casseróle, z. **Kastrol**; (ook :) lepel om het glas te schuimen in de glasblazerijen.

- Casséte**, kistje, koffertje; geldkistje; bijzondere schat des konings. [geraffineerd].
- Cassonáde**, keukensuiker, ruwe suiker (slechts eenmaal).
- Castagnétten**, handklappers, klaphouten, duimkleppers.
- Caste**, volksafdeeling, erfelijke familiestam in Indië.
- Castél**, burg, vesting; voor- en achterdek op een schip.
- Castellaan**, burchtvoogd, kastelein.
- Castigátie**, tuchtiging; **castigeeren**, tuchtigen.
- Castóreum**, bevergeil, een geneesmiddel.
- Castraat**, ontmande, gesneden; Italiaansche sopraanzanger.
- Castrátie**, ontmanning.
- castreeren**, ontmannen; verminken.
- Cástrum dolóris**, treurtooneel, catafalk of praalbed voor vorstelijke lijken.
- Casu**, bij geval, toevallig; **casu quo**, in het gegeven geval.
- Casuália**, toevalligheden.
- Casualísme**, stelsel waarbij men een bloot toeval als oorsprong en regeling van alle dingen aanneemt.
- Casualist**, die het casualisme aanneemt.
- Casualiteit**, toevalligheid.
- casueel**, toevallig, bij gelegenheid; onzeker.
- Casuíst**, beslisser van gewetenszaken.
- Casuístiek**, de leer of kunst om gewetensvragen op te lossen, gewetensleer. (oorlog.)
- Cásus**, geval, voorval; toeval; naamval; — **belli**, reden tot
- Catacómben**, onderaardsche gewelfde begraafplaatsen; begraafplaats der doodsbeenderen te Parijs.
- Catafálk**, stelling waarop de lijkst rust (in de Kath. Kerk), of waardoor een lijk wordt voor- of tentoongesteld.
- Catalécten**, verzamelde fragmenten uit oude werken.
- cataléctisch**, in fragmenten, onvolledig.
- Catálogo**, **Catalóóg**, lijst of register van voorwerpen; inz. van boeken bij den verkoop.
- Catapúlt**, oorlogswerptuig der Ouden.
- catarrhaal**, zinkingachtig, uit verkoudheid voortvloeiend; **catarrhale koorts**, zinkingkoorts.
- Catastróphe**, ontknooping, inz. ongelukkige afloop, droevige fortuinswending; groot onheil, volksramp.
- Catenaria**, kettinglijn.
- catechétisch**, vraagsgewijs, in den vorm van een gesprek.
- Catechisant**, leerling, die ter catechisatie gaat.

Catechisatie, vraagonderricht, inz. godsdienstonderwijs; leeuur in den godsdienst, leering.

catechiseeren, al vragend onderwijs geven of ontvangen, inz. in de godsdienstleer.

Catechismus, vragenboek, onderwijs door vragen en antwoorden, inz. in de geloofsleer.

cateeren, doek persen, aan het doek den persglans geven.

Categorie, algemeen begrip waaronder eene zaak gedacht wordt; verstands- of denkvorm; bepaalde klasse of vak, indeeling.

categorisch, onvoorwaardelijk, stellig, bepaald, zonder omwegen; **categorische imperativus**, onvoorwaardelijk gebod der rede, wet der zedelijkheid.

Cathéder, leer- of redenaarsgestoelte, spreekgestoelte.

Cathedraal, hoofdkerk, domkerk, munster.

Cathéter, buis van zilver of buigbaar hars, tot aftapping van 't water, of van de urine uit de blaas. (valt.

Cathétus, loodlijn, die op een andere lijn of op een vlak

Catholicisme, catholiek, etc., z. **Kath**—.

Catoptriek, leer van de terugkaatsing der lichtstralen.

Cattle, vee, hoornvee.

Causa, grond, oorzaak; rechtszaak.

causaal, oorzakelijk, redegevend.

Causaliteit, oorzakelijkheid; de oorzaak of aanleiding eener zaak; de wijze waarop eene oorzaak werkt.

Cause célèbre, beroemd rechtsgeding; veel geruchtma-

causeeren, veroorzaken, aanleiding geven. (kende zaak.

Causerie, gepraat, gekeuvel, gekout.

Causeuse, kleine sofa voor twee personen.

Cauterisatie, het uit- of doodbranden; het zetten eener fontenel en de daardoor voortgebrachte werking.

cauteriseeren, branden, uit- of doodbranden.

Cáutie, borgtocht, onderpand.

cautioneeren, borg blijven, zich tot borg stellen.

Cavade, zot gebaar, malle streek.

Cavalcade, staatsierit, prachtige optocht te paard; schitterende ruiteroptocht; plezierit in gezelschap.

Cavalerie, ruitery.

Cavalerist, krijgsmilitair.

Cavalier, ruiters; begeleider eener dame; (in den vestingbouw:) eene kat, katbatterij.

Cavatine, kort zangstukje, aria.

caveant consules, laat de consuls waken: pas op, neem
cave canem, wacht u voor den hond! (u in acht.

caveeren, borg blijven, goedspreken; **zich caveeren**, op
 zijne hoede zijn.

cave ne cadas, pas op, dat ge niet valt!

Cavént, borg, goedspreker.

Caverne, hol.

Caviaar, z. **Kaviaar**.

Caviteit, holte, holligheid.

Cédant arma tógae, de militaire macht onderwerpe zich
 aan het staatsgezag.

cedeeren, afstaan, afstand doen, overlaten; zwichten.

Cédel, **Ceel**, briefje, lijstje; (ook:) bewijsstuk (bv. dood-
 ceel, bewijs van overlijden).

Céde majori, wijk voor uw meerdere.

Cedént, afstanddoener.

Cedille, teeken in den vorm eener omgekeerde c, dat on-
 der de c gezet wordt (ç), om die vóór a, o en u als
 eene scherpe s te doen uitspreken.

Ceintuur, gordel, lendeband; lijst, insluiting.

Celebrátie, viering.

celebreeren, vieren, feestelijk gedenken.

Celebriteit, vermaardheid; beroemde naam; vermaard
 persoon, schitterend talent; feestelijkheid, plechtigheid.

Celeriteit, snelheid, vlugheid, spoed, gezwindheid.

Celibaat, ongehuwde staat.

Celibatair, ongehuwd levend man, vrijgezel, oude vrijer.

Cella, cel, kamertje.

Cellar, kelder.

Cello, z. **Violoncel**.

cellulair, in cellen, vakken, kamertjes afgedeeld; **cellu-
 laire gevangenis**, zulk eene, waarin de gevangenen elk
 afzonderlijk in een cel of vertrekje worden opgesloten.

Cemént, bindmiddel, metselkalk, mortel, tras.

Cementátie, **Cementering**, het gloeien van een lichaam
 in gesloten vaten tusschen een andere tot poeder (**Ce-
 menteerpoeder**) gebrachte zelfstandigheid.

cementeeeren, door metselkalk verbinden; gloeien, bran-
 den, louteren.

Cenchrieten, op gierstekorrels gelijkende steenen.

Cendré, aschgrauw.

Cendrillon, asscheпоetster; onzindelijke keukenmeid.

ce n'est que le premier pas qui coûte, alleen de eerste stap is mocilijk.

Cenobiet, kloosterbroeder, kloosterling.

Cenotáphium, ledig praalgraf, grafteeken. (rispen.

censeeren, beoordeelen, oordeelkundig onderzoeken; be-

Cénsor, (bij de Romeinen:) regeeringspersoon, belast met de handhaving der goede zeden en openbare orde; beoordeelaar, inz. van in 't licht te geven geschriften, z.

Censuur.

censurábel, wraakbaar, verwerpelijk, berispelijk; (weleer ook:) cijnbaar, schatplichtig.

censureeren, ongunstig beoordeelen, berispen, wraken; disciplinaire straffen toepassen (inz. in de Kath. kerk).

Cénsus, cijn, belasting; volkstelling; vermogen-opgave; het verbinden der werkzame bemoeiing eens burgers met de belangen van den Staat aan een zeker fortuin of vermogen, aan eene zekere belastingsom, schatting naar inkomst of vermogen.

Censuur, meening of oordeel over eene zaak, inz. over uit te geven boeken, boekengericht van wege den paus of van wege een Staat, in welken geen drukpersvrijheid bestaat; disciplinaire straf (inz. in de K. Hiërarchie).

Cent, Céntum, honderd. **Cent**, het honderdste gedeelte van den Nederl. gulden, ook van den Amerikaanschen dollar. **pro cent** of **per cent**, ten honderd.

Centaurus, fabelachtig monster, half mensch half paard, paardmensch.

Centenaar, gewicht van 100 tot 110 of 112 pond.

Centesimale rekening, honderddeelige rekening.

centesimeeren, den 100sten man uitnemen.

Cénti, (als voorvoegsel bij namen van maten en gewichten) het honderdste deel, bv. **Centimeter**, honderdste deel der el, Nederlandsche duim.

Centiare, vierkante el.

Centigram, honderdste deel van een gram of wichtje.

Centiliter, honderdste deel van een liter (kan of kop), vin-gerhoed.

Centime, honderdste gedeelte van den franc.

Centimeter, duim (honderdste deel eener el).

centraal, tot het middelpunt of het midden behoorend; vandaar bv. **Centraal-Amerika**, Middel-Amerika; **cen-**

traal bestuur, het van één middelpunt uitgaande bestuur; **centraal punt**, middelpunt.

Centralisatie, samentrekking in één punt, vereeniging van de macht der regeering in één middelpunt, in eene hoofdstad enz. (trekken.

centraliseeren, in één middelpunt vereenigen, samen-
centrifugaal, middelpuntschuwend.

centripetaal, middelpuntzoekend.

Céntrum, middelpunt, punt van vereeniging; (in politieken zin:) het midden van de vergaderzaal der gedeputeerden, alwaar gewoonlijk de aanhangers der regeering en de ministers hunne plaatsen hebben; (ook:) de gematigde partij, die het midden houdt tusschen de linker- of de oppositie-partij en de rechterpartij of die der regeering, des kabinets.

centupliseren, verhonderdvoudigen.

Centuplum, honderdvoud.

Centurie, schaar of aantal van honderd.

Centúrio, hoofdman over honderd.

Cephalalgie, hoofdpijn.

Cephalitis, hoofd- of hersenontsteking.

Cérberus, naam van den driehoofdigen hond, die den ingang van den Tartarus of de hel bewaakte; norsche portier of deurwachter.

Cercle, kring, societeit.

Cerealiën, veldvruchten, graangewassen.

cerebraal, de hersens betreffende.

Ceremónie, gebruik van wellevendheid, hof- of kerkgebruik; plechtigheid. (tigheden, feesten, enz.

Ceremoniëel, het bepaald gebruik of gevorderde bij plech-

Ceremóniemeester, regelaar der ceremoniën ten hove, bij maaltijden, enz.

ceremoniëus, vol plichtplegingen, lastig beleefd.

Céres, godin des landbouws en der veldvruchten; (ook:) eene planeet; **Ceres** en **Bacchus**, (fig.) het koren en den wijn.

Cerine, groen hars, een bestanddeel van het was.

Cerium, een hard, slechts zelden onvermengd voorkomend metaal van witte kleur. (door krijgstroepen.

cerneeren, insluiten, omringen, b.v. eene belegerde stad

certeeren, wedijveren, strijden.

Certe-partie, z. **Cherte-partij**.

O. F. M.

WIJCHENS

Certificaat, getuigschrift, bewijs. (geven.
certificeeren, verzekeren, bevestigen; een getuigschrift
Certioratie, inlichting van hen die met het recht niet
 bekend zijn.

Cervelaat, sterk gekruide en gekookte vleeschworst; (soms
 tijds ook:) zult, hoofdkaas, hoofdvleesch.

cesseeren, ophouden, een einde nemen; vervallen.

Céssie, afstand, afstanddoening, overlating van een recht
 of eene zaak aan een ander.

c'est à dire, dat wil zeggen, dat is (te zeggen).

c'est la guerre, zoo gaat het in den oorlog.

c'est tout comme chez nous, dat is juist zooals bij ons.

c'est une autre chose, dat is iets anders.

Cetacéen, walvischachtige dieren.

ceteris páribus, voor 't overige alles gelijk staande, on-
 der overigens gelijke omstandigheden.

chacun à son goût, ieder naar zijn smaak.

Chagrín, verdriet, kommer, leed; (ook:) **Segrijn** (z. ald.)

chagrineeren, bedroeven, kwellen, krenken.

Chaine, keten; (in de danskunst:) kettindans; rij (bv.
 van uitgezette posten).

Chair, (fr.) vleesch.

Chair, (eng.) stoel; **chairman**, voorzitter.

Chaise, stoel; licht rijtuig met twee wielen, sjees.

Chalcograaf, plaatsnijder, kopergraveur.

Chalcographie, plaatsnijkunst, graveerkunst op koper.

Chalet, alpenhut, Zwitsersch huis.

Chaleuréús, heet, vurig van aard, vol vuur, gloed of leven.

Chalk, krijt.

Chalón, wollen voeringstof.

chamarreeren, beleggen, bezetten (met galons).

Chambellán, kamerheer.

Chámbré, kamer. **Chambre ardénte** heette in Frankrijk
 het gerechtshof, waar ketters en giftmengers gevonnisd
 werden, en dat gewoonlijk den vuurdood tegen hen uit-
 sprak. **Chambre garnie**, gemeubeleerde kamer.

Chambrière, kamermeisje; dresseerzweep der ridders (in
 de manege).

Chamois, gemskleurig, bleekgeel, roodachtig geel.

Champêtre, landelijk, wat tot het land behoort. **Bal
 champêtre**, landelijk bal, danspartij in een tuin, in de
 open lucht. **Garde champêtre**, z: onder **Garde**.

Champignón, kampernoelje, paddenstoel; (fig.) iemand die snel en onverwachts fortuin maakt.

Champion, kampioen, voorvechter.

Cháncé, kans, mogelijkheid van gelukken of mislukken.

Chancré, kankerachtig, invretend gezwel.

Cháncé, ruil, verwisseling.

changeánt, veranderlijk; met een weerschijn.

changeeren, veranderen, verwisselen, verruilen; verschieten (van kleuren).

Chansón, liedje, zangstukje; praatje, sprookje. **Chansons!** praatjes voor den vaak!

Chantage, bedriegerij om iemand iets af te persen, inz. bedreiging om iemand te belasteren, indien hij niet een som gelds betaalt.

Cháós, warrel- of mengelklomp, bajert; (fig.) warhoel.

chaótisch, verward, ongeordend.

Chapeau, hoed; damesgeleider (in Frankrijk is deze laatste beteekenis niet geldig; men zegt daarvoor *cavalier*). **Chapeau bas**, den hoed in de hand, blootshoofds,

Chapelet, rozenkrans. (onderdanig.)

chaperoneeren, chaproneeren, een jonge dame tot geleider en beschermer strekken.

Chapître, hoofdstuk; onderwerp des gespreks. (zijden.)

Char-à-báncs, open bankwagen, met zitplaatsen langs de

Charáde, lettergreep-raadsel.

Chárgé, eerepost, ambt; last, vracht; aanval; losbranding; (ook :) overdrijving; z. *à charge*.

Chargé d'affaires, zaakgelastigde.

chargeeren, belasten, beladen; gelasten; laden (kanonnen, geweren); aanvallen (inz. van de ruitery gezegd); bezwaren (een beschuldigde); overdrijven.

Charité, mildheid, liefdadigheid; ziekenhuis.

Charivari, ketel- of kattenmuziek; oorverdoovend getier, geschreeuw, standje.

Charlatán, kwakzalver; windbuil.

Charlatanerie, kwakzalverij; pocherij, windbrekerij.

charmánt, bekoorlijk, innemend, allerliefst.

charmeeren, verrukken, bekoren, betooveren.

Chárons-boot, (fig.) overgang tot een ander leven, dood.

Chárpíe, pluksel, uitgerafeld linnen.

Chárta-mágna, de groote oorkonde of vrijheidsoorkonde, eene merkwaardige grondwet der Engelschen, die nog

tegenwoordig door hen als het palladium hunner nationale vrijheid vereerd wordt.

Charte-partie, z. **Cherte-partij**.

Charter of **Charte**, oorkonde; grondwet of constitutie.

Chartisten, naam van de medeleden der volkspartij in Engeland, die een algemeen kiesrecht, uitsluiting der leden van het Lagerhuis van alle staatsambten, jaarlijkse nieuwe verkiezingen, afschaffing van den census, enz. zoeken door te drijven.

Chartomantie, het kaartleggen. (Sicilië; z. **Scylla**.)

Charyb'dis, gevaarlijke draaikolk tusschen Calabrië en

Châsse, jacht; (in de muziek :) klein jachtstuk.

Chassé, zijwaartsche pas, waarmede eene *colonne* op en neer gedanst wordt. (neer dansen.)

chasseeren, voortdrijven, wegjagen; de *colonne* open

Chassepot, zeker fr. achterlaadgeweer.

Chasseur, jager. **Ch. à cheval**, jager te paard.

Chatelain, slotvoogd, kastelein; **chatelaine**, een voor het lijf geslagen ketting, waaraan huisvrouwen sleutels of derg. dragen.

Chatouille, geld-, juweelkistje; privaatkas van den vorst.

Chaussée, straatweg, steenweg, kunststraat.

chasseeren, (zich) schoeien, kousen en schoenen, schoenen of laarzen aantrekken; (ook :) een weg in eene kunststraat veranderen, plaveien, bestraten.

Chauve-souris, vleermuis; een maskerkleedij.

Chauvinisme, overdreven vaderlandsliefde of krijgshaftigheid, blinde vooringenomenheid met eigen land.

Chauvinist, die met zotte vaderlandsliefde en krijgslust behept is.

Check of **Cheque**, aanwijzing op een kassier ter betaling, kassiersbriefje; (ook :) zeker geruit weefsel.

Cheer, vreugdegeroep, jubel, hoezeegeroep.

Cheese, kaas.

Chef, hoofd, opperhoofd, aanvoerder, overste.

Chef de cuisine, opperkok.

Chef-d'œuvre, meesterstuk.

Chemicaliën, chemische toebereidingen.

Chémicus, scheikundige.

Chemie, scheikunde, leer van de bestanddeelen en de eigenschappen der lichamen.

Chemin de fer, spoorweg.

- chémisch, scheikundig. (doek- of borstspeld.
Chemisette, halfhemd; kraaghemdje. **Chemiset-speld**,
Chemist, scheikundige.
Chenille, rupsvormig boordsel van fluweelzijde.
cher, waard, lief; **mon cher**, **ma chère**, mijn waarde,
Chersonnésus, schiereiland. (mijne beminde.
Chérte-partij, vrachtbrief, acte van overeenkomst tusschen
den vervrachter en de bevrachters opgemaakt.
Chérub, **Cherubijn**, hemelgeest van den 2den rang, vuur-
of vlambode.
Cheval, paard; **Cheval de bataille**, strijdpaard; (ook :)
iemand's lievelingsonderwerp.
Chevalerie, ridderlijkheid, ridderschap.
Chevalier, ridder; **Chevalier d'industrie**, fortuinzoeker,
rondreizend, doorslepen bedrieger, oplichter.
Cherviot, wol van Schotsche bergschapen.
Chevreau, geitenleer.
Chevron, armstrepn, onderscheidingsteeken op de mouw
van onderofficieren en militairen.
Chibouque, Turksche pijp.
Chic, gemakkelijke, vlugge en krachtige behandeling van
't penseel; geschiktheid; slag, kneep; zwier, laatste mode.
Chicâne, rechtsverdraaiing; haarklooverij; uitvlucht.
chicaneeren, pleitstreken of rechtsverdraaiingen gebrui-
ken; vitten, haarklooven, het iemand lastig maken.
Chicaneur, pleitziek mensch; haarkloover, lastig schepsel.
Chief justice, opperrechter in Engeland.
chiffonneeren, kreuken, frommelen, verkreuken; veront-
rusten, plagen; onbetamelijk aantasten.
Chiffonnière, ladekas, hooge latafel.
Chiffre, schriftteeken, cijfer; willekeurig teeken in plaats
van den naam; cijferschrift, geheimschrift.
Chignon, nekhaar, -bundel of -vlecht.
Chijl, **Chijm**, z. **Chylus**, **Chymus**.
Chiliåde, duizendtal (inz. van jaren).
Chiliasme, leer van het duizendjarige rijk, van een terug-
komst van Christus, waarna de volmaaktste aardsche
gelukzaligheid zal beginnen; geloof aan den vooruitgang
der menschen tot het doel van zedelijke volmaaktheid.
Chimæra of **Chimère**, inbeelding, hersenschim; ongerijmd
verdichtsel.
chimærisch of **chimeriek**, ingebeeld, hersenschimmig.

- chineeren**, vlamtig weven, bewerken; **gechineerde stoffen**, gevlamde, met vlamtigg patronen geweeftde stoffen.
- Chinine**, z. **Quinine**.
- Chinoiserie**, sieraad enz. in Chineeschen smaak.
- Chiragra**, handjicht.
- chirographisch**, op een handschrift berustende.
- Chirológie**, handenspraak, vingerspraak.
- Chiromantie**, waarzeggerij uit de lijnen der hand.
- Chirúrg**, **Chirurgijn**, wondheeler, heelmeester.
- Chirurgie**, heekunde, wondheekunst.
- chi va piano va sano**, langzaam gaat zeker.
- Chloor**, **Chlorine**, oververzuurd zoutzuur.
- Chloorkalk**, verbinding van de chloor met kalk.
- Chloriet**, groene talksteen.
- Chlorofórm**, chloorverbinding, die het gevoel geheel verdooft en alzoo den lijder bij operatiën voor pijn bewaart.
- chloroformiseeren**, door chloroform in een staat van volslagen gevoelsverdooving brengen.
- Chlorose**, bleekzucht, eene bloedziekte.
- choisisseeren**, kiezen, uitkiezen, uitzoeken.
- Chólera** of **Cholera mórbus**, Aziatische braakloop.
- choleriek**, **cholérish**, galzuchtig; driftig, opvliegend.
- Choleríne**, goedaardige soort of lichte graad van cholera.
- Chondrologie**, de leer der kraakbeenderen.
- choquant**, aanstootelijk, hinderlijk, beledigend.
- choqueeren**, aanstoot, ergernis geven; aanstootelijk zijn, tegen de borst stuiten.
- Chorograaf**, land-, oordbeschrijver.
- Chorographíe**, beschrijving van landen of oorden.
- Chóse**, zaak, ding; grap; **choses maken**, potsen uitvoeren; **c'est une autre chose**, dat 's wat anders. **Chose** wordt fam. ook gebruikt voor alles, waarvan men den naam niet weet of niet noemen wil, bv. **Monsieur chose**, mijnheer dings; **Madame.... chose**, mevrouw.... hoe heet ze ook?
- Chosesmaker**, potsenmaker, grappenmaker.
- Chouáns**, aanhangers der Bourbons in 't westen van Frankrijk, ten tijde der Fransche revolutie van 1789.
- Chresmologie**, waarzeggerij.
- Chrestomathíe**, uittreksel uit vele boeken, bloemlezing, inz. uit prozaschrijvers.
- Christologie**, leer van of omtrent Christus.

Chrómameter, steminstrument voor piano's.

Chromatiek, kunst der kleurmenging.

chromátisch, gekleurd; in verschillende op elkander volgende halve tonen opgaand en afdalend.

Chromolithographié (ook **Lithochromié**), kunst om met olieverf op steen te schilderen en het geschilderde op doek af te drukken, kleurensteendruk.

Chroníque scandaleuse, schandgeschiedenis, kletspraatjes van eene stad, een dorp enz.

chronische ziekten, langdurige, slepende ziekten.

Chronográm, jaartalvers, getal- of tijdspreuk, waarin de letters M, D, C, L, X, V en I, als Romeinsche talletters beschouwd, bij samentelling een jaartal geven.

Chronographie, tijdsbeschrijving.

Chronologie, tijdrekenkunde, tijdleer.

chronológisch, tijdrekenkundig, naar tijdsvolgorde.

Chronoloog, tijdrekenkundige.

Chrónometer, tijdmetr, zeehorloge.

Chrysalide, goudvlekkige vlinderpop.

Chrysoot, een naar goud gelijkend metaalmengsel.

Chrysóstomus, guldenmond, de welsprekende.

chut! stil! zwijg!

Chylus, **Chijl**, melksap, het vocht, dat gedurende de spijsvertering door de melkvaten der darmen wordt op-

Chymie, z. **Chemie**. (geslorpt.

Chymus, **Chijm**, spijsap, de brij in de maag, uit de ge-

Cibariën, eetwaren; spijskast. (bruikte spijsen bereid.

Cibeben, de beste en grootste rozijnen.

Cibórium, hostiekelk bij den R. Kath. eeredienst.

Cícero, (fig.) zeer welsprekend man, voortreffelijk rede-naar; (ook:) de naam eener druklettersoort (tusschen dessendiaan en augustijn).

Ciceróne, wegwijzer of leidsman der vreemdelingen.

Cichorei, surrogaat der koffie (verbasterd in s u i k e r ij)

Cicisbéo, damesgeleider, vertrouwde vriend en gezelschap houder eener gehuwde Italiaansche vrouw.

Cid, heer, opperhoofd, bijnaam van den Spaanschen krijgs-held der 11de eeuw, Don Rodrigo Diaz, graaf van Bivar.

Cider, appeldrank, ooftwijn.

ci-devant, eertijds, wijlen; de **ci-devants** in Frankrijk, de personen uit voormaals adellijke en vorstelijke fami-liën.

Cigarette, sigaartje; zelfgemaakt tabaksrolletje in papier; damessigaartje. (stroop papier.)

Cigarritos, papiersigaren; tabaksrolletjes in fijn rijst-

Cigáro, Spaansche naam van de sigaar of het tabaksrolletje om te rooken.

ci-gît, hier ligt (begraven).

Cijfer, getalmerk; schriftteeken, schrift dat inzonderheid door diplomatische agenten in de berichten aan hunne hoven, en omgekeerd, gebruikt wordt.

Cijns, schatting, belasting.

Cilinder, Cylinder, rol, rolrond lichaam, besloten tusschen twee gelijke en evenwijdige cirkelvlakken.

cilíndrisch, cilindriek, rolvormig; kokervormig.

Cimbaal, klankbekken; orgelregister van samenstem-

Cingulum, gordel, inz. der priesters. (mende klokjes.)

cinq premiers of cinq premières, (in 't omberspel:) de 5 eerste slagen van den saus-prendre-speler.

Cipier, gevangenbewaarder; opzichter eener gevangenis.

Cippus, korte zuil.

Cirage, het overtrekken of insmeren met was; smeersel,

circa, omtrent, ongeveer; rondom. (schoensmeer.)

Circassiëne, fijn gekeperde wollen stof, halfflaken.

Circe, verleidelijke boeleerster.

circuitus verborum, omhaal van woorden.

circulair, kringvormig, rondachtig.

Circulaire, rondgaande brief, of hetzelfde bericht aan ieder der belanghebbenden gezonden.

Circulátie, kringloop, bv. van het bloed, van het geld enz.

circuleeren, in omloop zijn.

circulus in probádo, cirkelredeneering, waarbij men hetgeen bewezen moet worden als bewijzend deel op-

circumcéntrisch, rondom het middelpunt. (neemt.)

Circumcisie, besnijding.

Circumferéntie, omvang, omtrek.

Circumlocútie, omschrijving met woorden.

Circumscriptie, omschrijving, insluiting binnen bepaalde grenzen; omschrijving met woorden; ronding der rede.

Circumspéctie, omzichtigheid, behoedzaamheid.

Circumstántie, omstandigheid.

circumstantiëel, omstandig, in 't breede, breedvoerig.

circumveniëeren, omgaan, omringen; misleiden.

Circus, ronde schouwplaats; strijd-, renbaan.

cireeren, met was bestrijken of insmeren.

Cirkel, in zich zelve terugkeerende kromme lijn, die overal denzelfden afstand van een middelpunt houdt; vlak, door zulk eene regelmatige kromme lijn ingesloten.

Cirometer, wolmeter.

Cirque olympique, rijbaan voor kunstrijders, paardenspel

Cirrus, haarlok; veder- of schapewolk.

cis, aan deze zijde.

cisalpijnsch, aan deze zijde der Alpen.

ciseleeren, met de graveerstift werken.

cisleithaansch, aan deze zijde der Leitha.

cispadaansch, aan deze zijde van den Po.

cisrhenaansch, aan deze zijde van den Rijn.

Cistérne, waterbak, regenput.

Citaat, aangehaalde plaats uit een geschrift.

Citadél, burcht, kleine vesting bij eene stad, stadsvesting.

Citatie, aanhaling, z. **Citaat**; dagvaarding voor 't gerecht.

citáto lóco, ter aangehaalde plaats.

citeeren, aanhalen, bv. een boek, eene schriftuurplaats; voor het gerecht dagen, dagvaarden.

Cíter, snarenspeeltuig der oude Grieken.

cíto, met spoed; **citíssime**, in allerijl, allerspoedigst.

Citoyén, burger; **citoyenne**, burgeres.

City, stad, inz. de oude stad van Londen.

Ciudad, stad (in Spanje), inz. stad van den eersten rang (in tegenstelling met **Villa**).

civiel, burgerlijk, den burger of burgerstand betreffend; burgerlijk, in tegenoverstelling met militair; beleefd; billijk in prijs; **civiele lijst**, de hofhoudingskosten of -behoeften, de som, die de regent uit de staatsinkomsten voor zich, zijn gezin en zijn hof trekt.

Civilisatie, beschaving, verfijning der zeden.

civiliseeren, beschaven, verlichten.

Civiliteit, beschaafde manieren, hoffelijkheid.

clabaudeeren, keffen, blaffen; kijven, geweld maken over kleinigheden. (maakt.

Claim, aanspraak, eisch; land waarop iemand aanspraak

clairement, duidelijk, klaar.

Clairét, lichte, bleekroode wijn, bleekerd.

clair-obscur, helderdonker; halfdonker.

Clairvoyance, helderziendheid, helderziende toestand, inz. aan den magnetischen slaap toegeschreven,

clairvoyant, helderziend, inz. als gevolg van den magnetischen slaap aangenomen. Een **Clairvoyant**, eene **Clairvoyante**, iemand (man of vrouw), die gezegd wordt in den magnetischen slaap met gesloten oogen en slapend helderder en meer te zien dan anderen, die wakker zijn met open oogen.

Clan, stam, geslacht; district (in Schotland en Ierland).

clandestien, heimelijk, naar de wet verboden.

Claque, klap met de vlakke hand; klaphoed; de gezamenlijke claqueurs.

Claqueur, gehuurde toejuicher in schouwburgen.

Claret, eng. naam van fr. rooden wijn.

Clarificatie, zuivering, klaring; opheldering.

clarificeeren, zuiveren, klaren; bewijzen, ophelderen.

clarum et venerabile nomen, een beroemde en geëerde

classicaal, volgens klassen, in klassen verdeeld. (naam.

Classiciteit, het classiek aanzien, het voorbeeldige.

classiek, **clássisch**, voorbeeldig, tot model dienend, voortreffelijk; **classieke schrijvers**, **Classieken**, modelschrijvers, degelijke schrijvers, die steeds als voorbeeld kunnen dienen. **Classieken**, **classieke schriften**, boeken van blijvende waarde, vormingsboeken voor de leerenden.

Classificatie, rangschikking in klassen.

classificeeren, afdeelen, in klassen rangschikken.

Classis, zekere kerkelijke indeeling in de Ned. herv. kerk, onderafdeeling eener provincie en weder in ringen verdeeld.

Clausula, cel, kluis, woning eens kluizenaars.

Clausule, toevoegsel tot een voorschrift, een contract, inz. zulk een, waardoor bijzondere punten beperkt of uitgebreid worden; beding, voorbehoud, bepaling.

Clausuur, enge opsluiting in kloosters; kloosterachtige opsluiting.

Claves, toetsen, klavieren van een snaren-instrument.

Claviatuur, het geheel der toetsen, toetsenbord.

Clávis, sleutel; notensleutel, het teeken, dat den toon der noten aanduidt; z. **Claves**.

Clearing, afrekening, liquidatie.

Clementie, zachtmoedigheid, goedertierenheid.

Cleresie, **Cleresy**, **Clérus**, de geestelijkheid; de bisschoppelijke clerezy, de oud-roomsche geestelijkheid, de zogenaamde Jansenisten.

clericaal, geestelijk, priesterlijk.

Clericalen, aanhangers der geestelijkheid.

Cléricus, geestelijke.

clicheeren, afkloppen, afgieten, afstampen (een vorm of matrijs in gesmolten en afgekoeld metaal, om er zoo den afdruk van te krijgen). De langs dezen weg verkregen afdruk heet **cliché**.

Cliént, beschermeling, hij, die de hulp van een pleitbezorger heeft aangenomen. (temperatuur.

Clíma, klimaat, aard- of luchtstreek, luchtgesteldheid,

Climax, opklimming in de uitdrukkingen.

Cliniek, de practische geneeskunde of de medische behandeling van bedlegerige zieken; inz. het onderwijs aan 't ziekbed.

clinisch, bedlegerig, ziek, krank; wat bedlegerige zieken betreft; **clinische les**, geneeskundige les bij 't ziekbed; **clinische school** (**Clínicum**), zulk eene school, waar men de ziekten op de zieken zelve leert kennen.

Clinist, leeraar der geneeskunde aan het ziekbed.

Clinquánt, klatergoud.

Clío, de muze der geschiedenis.

Clique, samenheuling; spitsbroederschap; verbintenis tot een slecht oogmerk, bent, rot.

Cloak, mantel.

Closet, omsluiting; kabinet, bestekamer.

Cloture, sluiting (by. eener beraadslaging, rekening).

Clown, hansworst, grappenmaker.

Club, besloten gezelschap.

Clubbíst, lid eener club.

Coáctie, dwang; gewelddadige aanranding.

coactief, dwingend, gewelddadig.

coadjútor, helper, ambtshelper en toekomstig opvolger.

coaguleeren, stollen, stremmen.

Coagulum, het gestolde, geronnene.

Coak of **Cóke**, verkolde of ontzwavelde steenkolen.

coaliseeren, verbinden, vereenigen, een verbond aangaan.

Coalítie, verbond, vereeniging van velen tot verwerping of aantasting van een derde. (Zij onderscheidt zich van **alliantie**, doordat zij eigenlijk de verbinding van twee tot dusverre tegenovergestelde partijen beoogt).

Coating, duffel, langharige wollen stof.

Cocágne (**Pays de cocagne**), luilekkerland. **Cocagnemast**

(**Mât de cocagne**), klimmast, klauterpaal (met prijzen aan zijn top).

Cocárde, hoed- of mutsstrik, band, lint of roos van bepaalde kleur als partij- of nationaal teeken.

Cochenille, Amerikaansche schildluis, die eene scharlakenverf oplevert; die scharlakenverf zelve, karmijn.

Cochón, zwijn, varken; (fig.) hoogst onzindelijk mensch.

Cochonnerie, zwijnerij; vuile taal.

Cock, haan. (slijper.

Cockney, bedorven kindje; modepop; Londensche straat-

Cocón, tonnetje of pop des zijdeworms.

Cocotte, voornamen lichtekooi.

Cocú, horendrager, man eener ontrouwe vrouw.

Coda, staart; aanhangsel; slotstuk.

Códe, Códex, wetboek; oud handschrift. **Code Napoleon**, het door Napoleon I tot stand gebrachte wetboek, het beroemdste en volkomenste van alle. **Code civil**, burgerlijk wetboek. **Code pénal**, wetboek van strafrecht.

Codicil, aanhangsel of toevoegsel tot een testament.

Codificatie, het bijeenverzamen van alle, een deel der wetgeving betreffende voorschriften in een enkele wet, wetboek.

Codille, dubbele inzet of boete bij het omberspel, wanneer de speler minder slagen haalt dan de tegenspelers; (ook wel voor:) geruïneerd, bedorven.

Coëfficient, medewerker; de standvastige of gegeven factor eener onbekende of veranderlijke grootheid (in de

Coëmtie, de gemeenschappelijke koop. [algebra).

coërceerende middelen, dwangmiddelen.

coërcitief, bedwingend.

Coeur, hart; harten op de speelkaarten.

Coëxistentie, medebestaan, het tegelijk aanwezig zijn.

Cogitatie, het nadenken; de overdenking.

cógito ergo sum, ik denk dus ben (besta) ik.

Cognác, soort van Franschen brandewijn.

Cognáten, aanverwanten door vrouwelijke afstamming.

Cognitie, kennisneming, onderzoek.

Cognossement, Connossement, ook **Connaissément**, zeevrachtbrief, ladings- of vrachtbrief des schippers.

Cohæréntie, Kracht van cohæsie, samenhang, kracht, waardoor de samenstellende deeltjes der lichamen worden bijeengehouden.

- Cohæsie** of **cohésie**, de samenhang.
cohibeeren, terughouden, matigen, beperken.
Cohórte, krijgsbende, schaar, rot.
Cohue, geraasmakende en schreeuwende menigte.
coiffeeren, kappen.
Coiffeur, kapper.
Coiffûre, kapsel.
Coin, muntstempel.
Coïncidentie, het samenvallen, samentreffen.
coïonneeren, (verbasterd tot **koejonneeren**), smadelijk bejegenen, als een hondsvot behandelen.
coïonnade, scheld-, smaadwoord, smadelijke behandeling, (verbasterd tot **koejenatie**).
Coïtus, vereeniging, bijslaap.
Coke, z. **Coak**.
Col, hals; strop- of gespdas.
col canto, met zang.
cold cream, (eig. koude room) witte verkoelende zalf.
Col de barbe, baard onder de kin.
Colère, toorn, gramschap.
coleriek, oplopend, haastig, driftig, opvliegend.
Coliséum of **Colosséum**, **Coliséo**, benaming van groote prachtgebouwen tot openbaar vermaak in groote steden (naar een praalgebouw in 't oude Rome).
Collaborátor, medebewerker.
collaboreeren, gemeenschappelijk werken, mede-arbeiden.
colla destra, met de rechterhand.
collateraal, zijdelings; **collaterále erfgenamen**, ervende zijverwanten; **collatérale succéssie**, erfenis, die aan een zijverwant des gestorvenen overgaat.
Collátie, vergelijking van geschriften; (ook :) het recht om een post, inzonderheid eene predikants- of onderwijzersplaats, te begeben.
Collatióñ, ververschings-, verfrisschingsmaal; maaltijd van koud vleesch, fruit, gebak, enz.
collationeeren, boeken, geschriften, rekeningen, enz. met elkander vergelijken.
Collátor, begeber van eenig ambt, inz. eene predikants- of onderwijzersplaats, bezitter van het collatie-recht.
collé, dicht tegen den band liggend (in 't biljartspel).
Collectâneum, schriftelijke verzameling van verscheidene plaatsen uit boeken of geschriften.

Collectánt, inzamelaar van giften.

Collecté, inzameling van giften, belastingen, enz., het ingezamelde geld zelf; uitgifte van de loten der staatsloterij; (ook:) zeker gebed in de mis.

collecteeren, inzamelen, ophalen voor de armen of noodlijdenden. (loterijloten.

Collecteur, de door het rijk aangestelde verkooper van **Collectie**, verzameling, aantal, menigte.

collectief, verzamelend, samenvattend; gemeenschappelijk; **c. glas**, verzamelglas (ter versterking v. een brandglas).

Colléga, ambtgenoot; medeleeraar.

Collège, gezelschap of vereeniging van ambtgenooten; elk tot een bepaald doel vereenigd gezelschap; (ook:) de vergaderplaats zelve; de lessen der professoren aan de academiën en atheneën.

collegiaal, (als adv.) **collegiáliter**, ambtsbroederlijk (bv. leven, handelen); in vergadering van al de ambtsbroeders; **c. recht**, (in de Protestantsche kerk:) het recht om zich zelve te constitueeren.

Collét, rijbuis, ruitervest, kolder.

Cólli, stuks (ter verzending), als kisten, vaten, fusten, balen enz.

collideeren, samentreffen, tegen elkander werken, botsen.

Collier, halssnoer, halsband, halsketen.

Collisie, botsing; het tegen-elkander-druisen van wetten, plichten enz.; beklemdeheid, nood. (eischers.

Collocátie, plaatsing, stelling; rangregeling der schuld-

Collocútie, z. **Collequium**.

Collódion, **Collódium**, chirurgische kleefstof, door oplossing van 'tschietkatoen verkregen; zij wordt ook in de photographie gebruikt.

Collóquium, **Collocútie**, samenspraak; mondeling voorloopig onderzoek naar de bekwaamheden van de protestantsche geestelijken.

colludeeren, in geheime verstandhouding staan.

Collusie, geheime verstandhouding.

colombien, duivenhalskleurig (purperrood en blauw).

Colombine, een vrouwelijke hansworst op het Italiaansch theater.

Colonnáde, zuilenreeks of -rij; op zuilen rustend gebouw.

Colónne, zuil, pilaar, kolom; lange strijdbende.

Colophónium, vioolhars, spiegelhars, terpentijnhars.

Coloraménto, de wijze van plaatsing, rangschikking van schilderijen.

Coloratuur, loop, versieringen van het gezang, kunstmatige toonwending.

coloreeren, kleuren, met verven dekken.

Coloriet, kleurmenging, kleurgeving, kleuring.

Colóssus, z. **Kolos**.

Colportage, marskramerij, het rondventen.

colporteeren, waren rondventen.

Colporteur, marskramer, straatkoopman, rondventer.

Colúmbium, z. **Tantalum**.

Combattánten, strijders; vechtende partijen.

Cómbibo, drinkebroer, mededrinker.

Combinátie, verbinding, samenstelling van velerlei dingen, van voorstellingen, begrippen enz.; koppeling, paring, vergelijking en berekening van verschillende zaken. **Combinatie-leer**, wetenschap van de wetten der samenstelling van eenige gegeven dingen. **Combinatieslot**, kunstig slot, dat alleen kan geopend worden door zekere beweeglijke deelen met elkander in verband te brengen.

combíneeren, (eig. paarsgewijze verbinden) vereenigen, samenstellen; vergelijken en berekenen.

combleeren, vullen, dempen; overladen; opeenhoopen.

combustibel, brandbaar, wat vuur kan vatten.

Combustibílen, brandstoffen.

Combústie, verbranding; (ook :) brandschade; (fig.) opschudding, gisting, groote wanorde.

Comedones, slempers; medeeters in de huid.

come prima of **sopra**, in het voorgaande tempo.

Comes palatinus, paltsgraaf.

come sta, zooals het er staat, zonder versiering.

comestíbel, eetbaar; —en, eetwaren.

Comestibiliteit, eetbaarheid.

Comestibles, (fijne) eetwaren.

Cómfort, gemak, welbehagen, tevredenheid.

cómfortable, behaaglijk, genoeglijk, gemakkelijk.

Cómicus, blijspeldichter; tooneelspeler voor grappige rol.

comíque, z. **komiek**. (len, komiek.)

Comitaat, geleide, gevolg; kreits in Hongarije.

Comité, verzameling van beraadslagende personen of gecommitteerden; vereeniging van eenige leden uit

eene vergadering tot onderzoek van eene of andere zaak.

Comitiën, volksvergaderingen.

Commandánt, bevelhebber, inz. eener stad of vesting.

commandeeren, bevelen, bevel voeren; het omiggende (met geschut) bestrijken; (ook :) bestellen.

Commandement, bevel, gebod; macht van gebiedten.

Commandeur, bevelhebber; opperste eener ridderorde, of ridder uit de hoogere ordeklassen.

Commanditair, medelid van eene commandite.

Commandíte, vennootschap, waarbij eenige deelhebbers het geld schieten, terwijl een of meer anderen (**associés gérants** of **complémentaires**) de werkzaamheden verrichten; (ook :) bijhandel, door een handelshuis in eene andere plaats opgericht.

Commando, bevel, hoogste macht, recht om te bevelen.

comme chez nous, zooals bij ons.

comme il faut, zooals 't behoort, in orde, voorbeeldig.

commemorábel, gedenkwaardig.

Commemorátie, aandenken, herinnering; (ook :) aanroeping der heiligen in 't gebed.

commemoreeren, gedenken; vermelden, herinneren.

commendábel, prijzelijk, loffelijk.

Commendatie, aanbeveling, aanprijzing.

Commensaal, dischgenoot, kostganger.

commensurábel, wat zich met eenerlei maat laat meten.

Commentaar, verklaring, uitlegging, opheldering.

Commentátor, uitlegger, verklaarder.

commenteeren, verklaren, van uitleggingen voorzien.

Commerage, geklets, oude-wijvenpraat, stadspraatjes.

Commérce, zeker kaartspel, waarbij men kaarten ruilt.

Commérce, **Commércie**, handel, koophandel; (ook :) om-commerceeren, handel drijven. (gang, verkeer.

commerciëel, wat tot den handel behoort.

Commère, peetmoei, doophefster; babbelaarster, klappei.

Commettánt, lastgever, volmachtgever.

Commies, ambtenaar aan een ministerie (hooger in rang dan een klerk), z. **Kommies**.

Commilitones, wapenbroeders; schoolgenooten.

Comminatie, bedreiging, waarschuwing.

comminueeren, verminderen, verbrokkelen; verzwakken.

Commis, handelsbediende.

Commiserátie, ontferming, erbarmen, medelijden.

Commissariaat, het ambt van commissaris.

Commissáris, gelastigde, volmachthebbende; (ook :) een bezorger, aanteekenaar der brieven, goederen enz. aan de veren; bestuurder van eene societeit, club enz.; **C. des konings**, hoofd van het binnenlandsch bestuur eener provincie in Nederland.

Commissie, last, taak; bestelling, boodschap; de personen die in last hebben, zekere zaak gemeenschappelijk uit te voeren, te onderzoeken; (ook :) hetgeen een koopman voor de bezorging eener zaak aan zijn lastgever in rekening brengt. **Commissie-boek**, bestelboek, waarin de bestellingen of commissiën bij kooplieden worden opgeteekend. **Commissie-goed**, waren, boeken, die een koopman, een boekhandelaar voor rekening des eigenaars verkoopt. **Commissie-handel**, de handelstak, die voornamelijk bestaat in 't bezorgen van zaken voor rekening van anderen tegen geëvenredigde percenten,

Commissionnair, lasthebbende, zaakvoerder, gevolmachtigde, vooral in bijzondere gevallen; de persoon, die voor een handelshuis koopt of verkoopt. (ger.

Commis-voyageur, reizend handelsbediende, handelsreizicommitteeren, last of volmacht geven, aanvertrouwen.

Committent, lastgever, volmachtgever.

Commóde, latafel, ladekast; gemakkelijk.

Commoditeit, gemak, gemakkelijheid; goede gelegenheid; (ook :) bestekamer, geheim gemak, secreteet.

Commodités, allerlei kleinigheden tot gemak in een huishouden; (ook :) geheim gemak, bestekamer, secreteet.

Commodóre, bevelvoerder over een eskader of smaldeel.

Commodum, nut, voordeel, gemak.

commoneeren, vermanen, herinneren.

Cómmoners, studenten van den tweeden rang op Engelsche universiteiten; leden van het Lagerhuis in Engeland.

Commonitie, vermaning.

Common-law, het gemeene recht, gewoonterecht, landrecht.

Commonplace, gemeenplaats, algemeen bekend gezegde.

Commons, de gemeenten, wier afgevaardigden het Engelsche Lagerhuis uitmaken.

Commótie, beweging, gemoedsbeweging, ontsteltenis; (bij geneesheeren :) schudding, bv. van de hersenen.

commoveeren, bewegen, aandoen.

commún, gemeen, laag; gemeenschappelijk.

Communárd, Parijsche sociaal-democraat van 1871, communistische oproermaker.

Commúne, gemeente.

commune bonum, gemeen goed. (ganger.

Communiant, **Communicant**, hoogtijdhouder, avondmaal-communicábel, mededeelbaar.

Communicátie, mededeeling; gemeenschap, verbinding.

communicatief, mededeelzaam, gewoon of geneigd zich mede te deelen.

communicceeren, mededeelen; in verband staan; (ook:) ten hoogtijd, ten avondmaal gaan.

communi consensu, bij algemeen goedvinden, onder aller goedkeuring. (maal.

Commúníe, gemeenschappelijk bezit of leven; het Avond-**communiëeren**, ten Avondmaal gaan,

commúnio bonórum, gemeenschap van goederen.

Communísme, het stelsel der gemeenschap van goederen en der afschaffing van 't eigendomsrecht.

Communist, aanhanger van het communisme.

Communitéit, gemeenschappelijk bezit; gemeenschappelijke deelneming.

commutabel, veranderlijk, verruilbaar.

Commutátie, verruiling, verwisseling, bv. van straf.

compáct, vast of dicht ineengedrongen, in een kort bestek gebracht.

Compáct, **Compáctum**, vergelijk, verdrag, overeenkomst.

Compagníe, gezelschap, vereeniging; handelsgezelschap, vennootschap; afdeeling soldaten onder een kapitein.

Compagnón, gezel; deelhebber, medearbeider; handelsge-
noot, vennoot. **C. de voyage**. reisgenoot.

Comparátie, vergelijking.

comparatief, vergelijkender wijs; (ook:) de vergelijkende trap (in de taalkunde). (recht.

compareeren, vergelijken; verschijnen, inz. voor het ge-

Comparént, de verschijnende partij in rechten.

Comparítie, verschijning voor het gerecht; opkomst, bijeenkomst ter beraadslaging.

Compartiménten, regelmatig afgedeelde vakken.

Compáscuum, gemeenschappelijke weide.

Compássie, medelijden.

compatíbel, vereenigbaar, samenpassend.

Compatibiliteit, gesteldheid van twee of meer dingen,

waardoor zij voor samenvoeging vatbaar zijn, geschiktheid tot samenvoeging, vereenigbaar.

Compatissant, medelijdend, deelnemend.

Compatriot, medelandsman.

compéller, dwingen, noodzaken, drijven.

compelle intrare, dwing ze om in te gaan.

compendiëus, kort, ineengedrongen, samengevat.

Compéndium, kort begrip eener wetenschap; leerboek, handleiding, leidraad.

compensabel, vergoedbaar.

Compensatie, vergoeding; vereffening.

compensatis expensis, na wederzijdsche vereffening der kosten. (wegen.)

compenseeren, vergoeden; vereffenen; tegen elkander op-

Compère, peetoom; vroolijke snaak; helper, handlanger.

competeeren, rechtmatig toekomen; betamen; mededingen.

competént, bevoegd, gerechtigd, geldig.

Compétént, bevoegd mededinger naar een ambt.

Compétentie, bevoegdheid; mededinging, recht om te spreken; toekomend deel; rechtmatig of bevoegd oordeel.

Compiacevole, behaaglijk, bevallig.

Compilatie, het uit allerlei schrijvers bijeengebrachte, het samengevoegde, verzamelwerk.

Compilator, verzamelaar van stukken uit verschillende werken tot een nieuw geheel.

compileeren, samenbrengen, hetgeen in andere boeken staat tot een nieuw geheel vereenigen.

Complaisance, gediensstigheid, vriendelijk en voorkomend gedrag, bereidwilligheid.

complaisant, dienstvaardig, bereidwillig, voorkomend.

Complaisant, dienstvaardig mensch; oogdienaar.

compleet, volledig, voltallig; ongeschonden.

Complement, aanvulsel.

complementair, aanvullend, vol makend.

completeeren, aanvullen, tot een geheel brengen.

complex, samengesteld, ingewikkeld.

compléxie, lichaamsgesteldheid; gemoedstoestand; ge-
laatskleur, uitzicht.

Complicatie, ingewikkeldheid, verwikkeling, samenloop van verscheiden dingen van verschillenden aard.

compliceeren, verwikkelen, verwarren; **gecompliceerde misdaden**, zulke, bij welke verschillende soorten van

- misdaden te gelijk gepleegd zijn, bv. diefstal met moord.
- Complices**, medeplichtigen, medeschuldigen.
- Compliciteit**, medeplichtigheid.
- Compliment**, beleefdheidsbetuiging, groet; iets vleiends, verplichtends; woordenlof, plichtpleging.
- complimenteeren**, begroeten, verwelkomen.
- complimenteus**, vol complimenten of plichtplegingen.
- Complot**, ongeoorloofde verbinding, samenspanning, samenzwering, samenrotting.
- complotteeren**, samenrotten, samenspannen.
- componeeren**, samenstellen, vereenigen; een muziektuk vervaardigen, toondichten.
- Componist**, toonzetter, toondichter.
- Comportement**, gedrag, leefwijze.
- Compositeur**, samensteller, componist; letterzetter.
- Compositie**, menging, samenstelling; metaalmengsel; ordening eener schilderij; toonzetting; minnelijk verdrag.
- Compósitum**, iets samengestelds, een mengsel.
- compos méntis**, in het bezit van zijn verstand.
- compos sui**, meester over zich zelf.
- Compost**, gemengde mest, mestaarde. (vruchten.
- Compóte, Compót**, gestoofde en met suiker ingemaakte compound, samengesteld.
- comprehendeeren**, samenvatten; bevatten, begrijpen.
- Comprehénsie**, bevattingskracht, begrip.
- comprés**, vast, samengedrukt, dicht ineen. (wond.
- Compréssie, Comprés**, samengevouwen doekje bv. op eene compressible, samendrukbaar.
- Compréssie**, samendrukking, persing, verdichting, bv. der lucht. **Compréssie-pomp**, perspomp.
- Compressief**, samendrukkend, samenpersend.
- comprimeeren**, samendrukken; in toom houden.
- Comprobatio**, billijking, goedkeuring.
- comprobeeren**, billijken, goedkeuren.
- Compromis**, minnelijke schikking, beslissing van een handelsgeschil door zelfgekozen scheidslieden; beroep op het oordeel van een scheidsrechter, of de wettelijk vergunde overeenkomst van twistende personen, om zich naar de uitspraak van een scheidsrechter te gedragen.
- compromitteeren**, (iemand) in het spel, in de beslommering trekken, in eene zaak verwickelen; aan gevaar of onaangenaamheden blootstellen.

- Comptábel**, verantwoordelijk, rekenplichtig.
Comptabiliteit, verantwoordelijkheid, rekenplichtigheid.
Comptánt, (kontant), gereed, baar geld.
Compte, rekening; rekenschap.
Compte rendu, verslag.
Comptoir, kantoor, schrijfkamer, werkvertrek eens koopmans, bankiers, enz.
Comptorist, kantoorbediende, klerk, boekhouder.
Compúlsie, aandrijving, drang, dwang.
Compúntie, innig, bitter berouw.
Computátie, overslag, berekening.
computeeren, een overslag maken, uitrekenen.
Cónte, graaf. **Comtése**, gravin.
con affetto, met andrang, roerend.
con allegrezza, met vroolijkheid.
con amóre, met liefde, met lust of ingenomenheid.
Conatus, bemoeiing, poging.
con brio, met vuur. [horloge-glas].
concaaf, hol, holrond (zooals de binnenvlakte van een
Concatenátie, aaneenschakeling.
Concaviteit, holheid, holrondheid, ronde uitholling.
concedeeren, toestaan, bewilligen.
concédo, ik stem toe, het zij zoo!
Concentrátie, vereeniging in één punt; verdichting of versterking van eene vloeistof; vereeniging van al 't gezag in handen van één of van weinige personen.
concentreeren, op het middelpunt samenloopen; in een brandpunt verzamelen; dichtcr maken, versterken.
concéntrisch, met een gemeenschappelijk middelpunt.
Concépt, schriftelijk ontwerp, ruwe schets; (ook :) begrip, denkbeeld; **uit zijn concept gebracht worden**, in den loop zijner gedachten gestoord worden.
Concéptie, ontvanging, bevruchting; bevatting, begrip, gedachte; korte samenvatting van een geschrift.
Concépt-papier, slecht schrijfpapier voor schetsen enz.
concerneeren, betreffen, aangaan.
Concért, toonspel, eenparig spel van verscheiden toonkunstenaars op verschillende instrumenten.
Concertist, concertzanger, -speler.
concerteeren, wedijveren; op een concert medespelen.
Concértmeester, bestuurder van een gezelschap toonkunstenaars.

Concèssie, bewilling, verlof van de overheid om eene burgerlijke zaak te drijven, een weg aan te leggen enz.
concessionneeren, goedkeuren, bewilligen (van wege de regeering).

Concètti, schijnbaar geestige invallen of zetten; valsche, overdreven figuren, klatergoud der rede.

concevébel, begrijpelijk.

Conchyliën, schaaldieren, schelpdieren.

Conciërge, bewaker van een kasteel, van een huis, inz. van eene gevangenis (cipier), huisbewaarder of -bewaarder; (tegenwoordig ook:) deurbewaker, -bewaakster, portier, portierster.

Conciergerie, burchtvoogdij; ambt en woning van een burchtvoogd; gevangenis; ciperswoning; naam eener gevangenis te Parijs.

conciliabel, voor bijlegging of verzoening geschikt.

Conciliatie, hereeniging, verzoening.

Concilie, **Concilium**, vergadering, inz. kerkvergadering; (ook:) hare besluiten en de plaats, waar zij gehouden

conciliëren, verzoenen, bemiddelen. (wordt.

concipiëren, opstellen, ontwerpen maken, nederschrijven; ontvangen, zwanger worden.

Concipiënt, ontwerper, opsteller.

concin, passend, afgemeten, sierlijk.

concininiteit, welluidende samenhang (in de redek.)

concis, bondig, beknopt, kort samengevat.

Concísie, bondigheid, beknoptheid.

Concláve, gesloten vertrek, waarin de kardinalen een nieuwen paus kiezen; de vergadering zelve ter verkiezing van een nieuwen paus. (Zij heeft plaats in 't Vaticaan te Rome, 12 dagen na den dood van den laatsten paus, en geen der leden mag het paleis verlaten, alvorens een nieuwe paus gekozen is).

concludeeren, besluiten, eene gevolgtrekking maken.

Conclusie, besluit, gevolgtrekking, slotsom.

conclusief, besluitend, gevolgtrekkend.

Concordaat, verdrag, overeenkomst, inz. van wereldlijke vorsten met den paus, in zaken van godsdienst en Kerk.

concordant, overeenstemmend.

Concordantie, overeenstemming, alphabetische lijst der in de heilige Schrift vervatte woorden en spreken, met aanwijzing van de plaats, waar zij staan.

concordeeren, overeenstemmen.

Concórdia, eendracht, overeenstemming.

concordia res parvae crescunt, eendracht maakt macht.

Concours, samenloop; het streven van velen naar één ambt, met onderzoek naar hunne geschiktheid; samenkost der schuldeischers ter deeling van het vermogen des faillieten schuldenaars; wedstrijd.

concreet, vereenigd; geronnen, gestold; een **concreet begrip** is zulk een, dat de eigenschap met het voorwerp vereenigd bevat (in tegenstell. met *abstract*); **concreet getal**, benoemd getal.

Concremént, samengroeisel, vast lichaam in mensch of dier, ontstaan door de stremming eener vloeistof.

Concretie, het samengroeien; de inlijving, stolling, verdichting. (huwelijk.

Concubinaat, echteloze verbinding, samenwoning zonder

Concubíne, bijwíf, bijslaap, bijzit.

concurrereen, mededingen, wedijveren.

Concurrent, mededinger.

Concurréntie, wedijver, mededinging; inz. het wedijveren van fabrikanten, kooplieden enz. in de hoeveelheid, de hoedanigheid en den prijs hunner waren.

Concússie, botsing; geldafpersing, knevelarij.

Condébitor, medeschuldenaar.

Condemnátie, veroordeeling, afkeuring.

condemneeren, veroordeelen, afkeuren.

Condensábel of **condensibel**, wat zich verdichten laat.

Condensátor, verdichter, zeker werktuig in de natuurkunde tot vereeniging der verstrooide electrieke stof.

condenseeren, verdichten, samendringen in kleinere ruimte.

Condescendéntie, inwilliging, toegeeflijkheid.

con diligenza, met zorgvuldigheid, met vlijt.

Condiscípel, medescholier. (stand.

Conditie, voorwaarde; toestand; voorslag; bediening, post;

conditioneel, voorwaardelijk.

conditioneeren, bedingen; de behoorlijke gesteldheid of deugdelijkheid geven; **dit boek is wel geconditioneerd**, is nog in goeden staat.

conditio sine qua non, onvermijdelijke voorwaarde.

con dolcezza, liefelijk.

Condoléantie of **Condoléntie**, rouwbeklag.

condoleeren, deelneming in een verlies betuigen.

con dolore, weemoedig, met smart.

Condotta, goederentransport; vracht, voerloon.

Condúct, begeleiding, geleide.

Conducteur, geleider; de persoon, die op de diligences, stoombooten, spoorwagens enz. voor het gemak en de veiligheid van personen en goederen zorgt.

Condúctor, pachter, huurder; geleider, inz. geleider der electriciteit aan electriseermachines.

Conduíte, gedrag; opzicht, leiding.

con expressione, vol uitdrukking.

Confabulatie, gesprek, onderhoud, het kouten.

Confectie, vervaardiging; fabriekmatige gereedmaking, inz. van kleedingstukken; (ook:) gemaakte klederen.

Confederátie, verbond, bondgenootschap van twee of meer staten, om tegenover éene of meer vreemde mogendheden slechts één staat te vormen en gemeenschappelĳ daartegen te handelen, terwijl ieder der verbonden staten inwendig zijne onafhankelijkheid behoudt.

confedereeren, verbinden, een verbond aangaan.

confer, **conferatur**, men vergelijkte.

Conférence, voordracht, lezing.

Conferéntie, samenkomst en beraadslaging over zaken.

confereeren, vergelĳken, beraadslagen. (loofspartĳ).

Conféssie, belĳdenis, bekentenis; inz. geloofsbelĳdenis, ge-

Confessionárius, biechtvader.

Confessioneel, de geloofsbelĳdenis betreffend; (ook:) theoloog, die den godsdienst van eene bepaalde geloofsbelĳdenis afhankelijk maakt.

con festivita, plechtig.

Confiance, vertrouwen.

Confident, **Confié**, vertrouweling, boezemvriend.

Confidéntie, vertrouwen; vertrouwelijke mededeeling.

confidentiêl, vertrouwelijk.

con fiducia, met vertrouwen.

confiêeren, vertrouwen, toevertrouwen.

confineeren, aangrenzen; grenswacht houden; gevangen zetten, huisarrest geven.

Confinement, huis- of stadsarrest; verbanning naar eene bepaalde plaats.

Confirmándus, de jonge christen, die als medelid der christelĳke Kerk is aangenomen en ingezegend, vormkind.

Confirmátie, bevestiging; inwijding of opneming onder

de leden der Kerk (bij de Protestanten); het sacrament des vormsels (bij de Katholieken).

confirmatief, bekrachtigend, bevestigend.

confirmereen, bevestigen, bekrachtigen; het sacrament des vormsels toedienen. (worden.)

confiscábel, wat aangeslagen of verbeurd verklaard kan
Confiscátie, verbeurdverklaring, inbeslagneming van goederen, ten voordeele van de schatkist.

Confiseur, suikerbakker, banketbakker. (aanhalen.)

confisqueeren, gerechtelijk intrekken; verbeurd verklaren,

Confitént, biechteling, biechtkind.

confíteor, ik beken, belijd.

Confitúren, met suiker ingemaakte dingen, bv. vruchten.

Confiturier, banketbakker.

Conflagratie, algemeene of groote brand.

Conflict, botsing, strijd, werking en tegenwerking.

confligeeren, tegen elkander stooten, botsen; in strijd zijn.

conflueeren, ineenvloeien, samenstroomen.

Confluéntie, samenvloeiing.

confórm, overeenstemmend, in orde, gelijkvormig.

conformeeren, gelijkvormig maken; overeenkomen, overeenstemmen.

Conformisten, aanhangers der heerschende bisschoppelijke Kerk in Engeland.

Conformiteit, gelijkvormigheid, overeenstemming.

confortable, z. **comfortable**.

Confortántia of **confortatieven**, versterkende middelen.

Confráter, medebroeder, ambtgenoot.

con fretta, snel, haastig.

Confrontátie, tegenelkander- of tegenoverstelling ter vergelijking; vergelijking of tegenoverstelling der getuigen.

confronteeren, vergelijken, (getuigen) tegenover elkander

confundeeren, verwisselen, verwarren. (hooren.)

con fuoco, met vuur.

Confutátie, wederlegging.

confuteeren, wederleggen.

confuus, verward, verlegen, verbluft.

Confúsie, verwarring, verlegenheid, beschaamdheid.

Congé, ontslag, afscheid.

congediëeren, afscheid geven, wegzenden.

Congelatíe, bevriezing, stolling.

congeniaal, geestverwant.

Congéstitie, aandrang, tegennatuurlijke ophooping, b.v. van het bloed naar het hoofd.

Conglobátie, samenballing; opeenhooping van bewijzen.

Conglomeraat, samenhooping van verschillende bestand-
conglomerereeren, samenhoopen, pakken. (deelen.

Conglutinátie, aaneenlijming, verslijming, verdikking.

con gratia, met bevalligheid.

Congratulátie, gelukwensch.

congratúleeren, gelukwenschen.

Congregátie, vergadering, inz. geestelijke vereeniging of broederschap.

congregeeren, verzamelen; verbroederen.

Congrés, samenkomst, vereeniging tot gemeenschappelijke beraadslaging (tusschen vorsten of hunne gezanten, tusschen geleerden en letterkundigen enz.) (komen.

Congrua, het noodige onderhoud, wettelijk vastgesteld in-
congrueeren, overeenkomen, samenpassen, gelijk zijn.

congruént, overeenstemmend, gelijkvormig.

Congruéntie, overeenstemming, gelijk- en gelijkvormigheid.

Congruïteit, overeenstemming, volkomen gelijkheid.

con gusto, met smaak.

Conifeeren, kegeldragende planten, naaldboomen.

cónisch, kegelvormig.

con ímpeto, met hevigheid.

conjectureeren, vermoeden, raden, gissen.

Conjectuur, vermoeden, opgeworpen meening.

conjugaal, echtelijk.

Conjugátie, vervoeging (der werkwoorden).

conjugueeren, vervoegen, tijdvoegen; verbinden. (ren.

Conjúnttie, verbinding; voegwoord; samenstand van ster-
conjunctis viribus, met vereenigde krachten.

Conjunctivitis, ontsteking van het bindvlies van het oog.

Conjunctívus, aanvoegende wijs (der werkwoorden).

Conjunctúren, samentreffende omstandigheden, die groo-
tere levendigheid of ook eene stremming in de zaken
teweegbrengen; (ook wel:) de tijdsomstandigheden.

Conjurátie, samenzwering.

conjureeren, samenzweren, eene samenzwering maken.

con moto, met beving, aandoening.

Connaissance, kennis.

Connaissancement, z. **Cognossement**.

Connaisseur, kenner.

Connetable, (weleer) de opperrijksmaarschalk en veldheer der kroon in Frankrijk.

connex, verbonden, verknocht.

Connéxie, samenhang, verbinding. **Connéxiën**, verbindingen; invloedrijke kennissen of betrekkingen.

conniveeren, door de vingers zien, oogluiken.

connivéndo, met oogluiking, oogluikend.

Connivéntie, oogluiking, toegevendheid; medeplichtigheid door toelating van een kwaad, dat men kon beletten.

Connossement, z. **Cognossement**.

connu, (eig. bekend) dat is oud nieuws!

con passione, met hartstocht, hartstochtelijk.

Conquést, **Conquête**, verovering.

conquireeren, bijeenzoeken, met vlijt nasporen. (siën.

Contréctor, 2de leeraar op latijnsche scholen en gymna-

Consanguiniteit, bloedverwantschap, maagschap.

Consciéntie, geweten, gewisse; inwendige overtuiging, zelfbewustzijn; gemoedelijkheid.

conscientiëus, nauwgezet, gemoedelijk.

conscribeeren, opschrijven, lichten voor den krijgsveld.

Conscript, dienstplichtige, loteling.

Conscriptie, opschrijving, loting voor den krijgsveld.

Conscrit, z. **Conscript**.

Consecrátie, inzegening, inz. van het brood en den wijn bij het heilig avondmaal, bij het misoffer.

consecreeren, wijden, inzegenen.

consecutief, naar den tijd op elkander volgend; **consecutieve werking**, nawerking, latere werking als gevolg der voorgaande.

Conseil, raad, raadgeving; (ook :) raad, raadsvergadering.

Consént, toestemming; vergunningsbriefje.

consenteeren, toestemmen, goedkeuren, inwilligen.

Consentement, **Consenteering**, toestemming, goedkeuring, **con sentimento**, met gevoel. (inwilliging.

consequent, aan zich zelven gelijk blijvend; (ook :) noodwendig uit het voorgaand volgend.

Consequéntie, gevolgtrekking; het getrouwblijven aan zijne beginselen.

Consérf, kruidensuiker, geneesmiddel van met suiker toe bereide saprijke planten en kruiden; met suiker ingemaakte vruchten.

Conservátie, bewaring, behoud.

102 Conservatieven—consommeeren

Conservatieven, stijfhoofdige aanhangers van het oude.

Conservatoire, Conservatorium, hogere muziekschool.

Conservátor, bewaarder, toezieners.

couserveeren, bewaren, in acht nemen, beschutten.

Conséssus, vergadering, zitting.

considerábel, aanmerkelijk, gewichtig, aanzienlijk.

Consideráns, beweegreden, inleidende opmerkingen, die een besluit, eene wet enz. voorafgaan.

Considerátie, overweging; inschikkelijkheid; hoogachting; aanzien. **C. gebruiken**, inschikkelijk zijn.

considereeren, overwegen, in aanmerking nemen, in 't oog houden, behartigen; hoogachten.

Consignátie, toezending eener hoeveelheid koopwaren tot verkoop voor rekening des toezenders.

Consigne, loswoord, parool; aanteekenboek der vrachtgoederen en geleidbrieven.

consigneeren, ter bewaring gerechtelijk nederleggen; waren ten verkoop toezenden; een **schildwacht consigneeren**, hem het voorschrift van zijn post mededeelen; soldaten in de kazerne **consigneeren**, hun verbieden de kazerne te verlaten.

consiliëeren, beraadslagen; raadgeven, raden.

Consílium, raad; beraadslaging; raadsbesluit; raadsvergadering; — **abeúndi**, raad om te vertrekken, wegzending van eene hoogeschool. (staan.)

censisteeren, bestaan, duurzaam zijn, stand houden, vast

consistént, dicht, stevig, vast; duurzaam, blijvend.

Consisténtie, lijvigheid van vloeistoffen; vastheid van samenhang, dichtheid. (de kerkekamer.)

Consistórie, kerkeraad, hogere geestelijke overheid; (ook :)

Consolátie, troost, vertroosting.

Consóle, wand- of pilaartafeltje, spiegeltafeltje.

consoleeren, troosten; opbeuren.

consolideeren, vast en duurzaam maken; fondsen aanwijzen om de betaling (bv. van openbare fondsen of renten) te dekken.

Cónsols, geconsolideerde schulden of fondsen, gedeekte of belegde schulden, en de staatspapieren die be-

Consummátie, z. **Consummatie**. (treffende.)

consummátum est, het is volbracht.

Consommé, zeer krachtig vleeschnat, sterke bouillon.

consommeeren, voltooien, voleinden.

- consonant, eenstemmig, eensluidend.
Consonánt, medeklinker.
consoneeren, welluidend samenklinken.
con sordino, gedempt, met de sourdine.
Consórten, medestanders, deelnemers.
Consórtium, deelgenootschap; vereeniging; inz. handels-
 of nijverheidsgenootschap.
Conspirátie, samenzwering.
conspireeren, samenzweren.
con spirito, met geest, — vuur.
Conspónsor, medeborg, medeschuldenaar.
Constábel, gerechtelijk politiedienaar en rustbewaarder
 in Engeland. (ker, gewis.
constánt, bestendig, volhardend; erkend; heerschend; ze-
Constántie, standvastigheid.
constateeren, vaststellen, klaar bewijzen, staven.
consteeren, bestaan; blijken, algemeen bekend zijn.
Constellátie, samenstelling van verscheiden sterren tot
 sterrenbeelden; onderlinge stand der sterren en haren
 vermeenden invloed op 's menschen lotgevallen; ster-
Consternátie, ontsteltenis, verslagenheid. (renbeeld.
consterneeren, doen ontstellen, verbaasd staan.
Constipátie, verstopping, hardlijvigheid.
constipeeren, verstoppen, hardlijvig maken.
Constituánte, constitueerende vergadering, vergadering
 belast met het ontwerpen eener grondwet.
constituëeren, vaststellen, verordenen; de vergadering
 heeft zich geconstitueerd, heeft zich voor wettig en
 voltallig verklaard. (wet.
Constitútie, vaststelling; verordening; staatsregeling, grond-
 constitutioneel, grondwettelijk.
Constrictie, samentrekking, beperking.
constringeeren, samentrekken, beperken.
constringént, constringeerend, samentrekkend.
Constringentia, samentrekkende middelen.
Constructeur, bouwmeester, inz. scheepsbouwmeester.
Constrúctie, samenstelling, bouworde; woordschikking.
construeeren, oprichten, samenstellen, vervaardigen; op-
 bouwen; (in de taalkunde:) de woordvoeging ontwikke-
Constuprátie, verkrachting, onteering, schending. (len.
constupreeren, verkrachten, onteeren.
Consubstantiatie, de leer van de werkelijke tegenwoor-

digheid van het lichaam en het bloed van Christus in het H. Avondmaal.

consuetudo pro lege servatur, gewoonte geldt voor wet.

Cónsul, agent, gevolmachtigde eener regeering aan eene buitenlandsche handelsplaats, die met de waarneming en handhaving van de handelsbelangen zijner natie is

Consulaat, ambt en waardigheid eens consuls. (belast.

consulair, den consul betreffende; **consulaire waardigheid**, waardigheid van consul.

consuleeren, om raad vragen, raadplegen.

Consulént, rechtsgeleerde raadgever; geestelijke wien het behartigen der belangen eener naburige gemeente tijdens eene vacature aldaar is opgedragen (in de Ned. herv. kerk).

Consúlt, **Consultátie**, beraadslaging, raadpleging.

Consultánt, raadgever; raadvrager.

Consultátie, z. **Consult**.

consulteeren, beraadslagen; raadplegen.

Consúltum, besluit, raadsbesluit.

Consumábel, verbruikbaar; gezamenlijke levensmiddelen.

Consumátie, verbruik, z. **Consumtie**.

Consument, verbruiker, verteeder.

consumeeren, verteren, verbruiken.

Consumtie, **Consumptie**, verbruik van de noodwendigheden des levens; (ook:) de toring, uittering. (ten.

consumtieve middelen, belastingen op de levensbehoef-

Contáct, aanraking, samenkomst van twee lichamen.

contagiëus, besmettelijk.

Contágium, smetstof, aanstekende ziektestof.

Contaminatie, verontreiniging.

contamineeren, verontreinigen, bevleken.

Contant, z. **Comptant**.

Contemplátie, beschouwing, bespiegeling.

contemplatief, beschouwend, bespiegeldend.

Contemporain, tijdgenoot.

contemporair, gelijktijdig.

Contemptie, verachting.

(van geest.

Contenánce, houding; bedaardheid of tegenwoordigheid

contént, tevreden, vergenoegd.

Conténta, de inhoud, bestanddeelen.

contenteeren, bevredigen, tevredenstellen, vergenoegen.

Contentement, tevredenheid, voldoening, voldaanheid.

Conténten, (in zeesteden :) de lijsten der met de schepen aangekomen waren.

Conténtie, inspanning; twist, strijd, oneenigheid.

contentiëus, strijdzuchtig, twistziek, kijfachtig; twistvra-

Conterfeitsel, afbeelding, portret. (gen betreffende.

Contestátie, twist, oneenigheid, gekijf.

contesteeren, bestrijden, betwisten.

Contéxt, redeverbinding, samenhang der gedachten.

Contextuur, verbinding, samenkoppeling.

contineeren, zich onthouden, samenhangen.

Continént, vasteland.

continentaal, wat tot het vasteland behoort; **continentaal stelsel**, afsluiting van het vasteland voor de Engelschen door Napoleon I.

Continéntie, matiging, onthouding.

Contingént, verschuldigd aandeel of bijdrage in troepen, in oorlogslasten enz.

Continuátie, voortduring, voortzetting.

continueel, voortdurend, onophoudelijk.

continueeren, voortzetten; voortduren.

Continuïteit, samenhang der deelen, onafgebroken duur.

Cónto, rekening; **a conto**, op rekening. **Conto** is ook de ruimte, die de rekening van een handelsvriend in het grootboek beslaat; **conto corrénte**, rekening-courant of loopende rekening; **conto di tempo**, rekening op tijd; **conto finto**, gefingeerde rekening; **conto a méta**, voor halve rekening; **conto saldo**, voldane rekening; **conto separáto**, afzonderlijke rekening.

Contórsie, verdraaiing, geweldige onwillekeurige bewe-

Contour, omtrek (eener teekening). (ging der leden.

contra, tegen.

Contraband, enz., z. **Contrebande**, enz.

Cóntraboek, tegenboek, het boek, waarin de contróle der rekeningen wordt gehouden; (ook :) boek, waarin de uitgetrokken loten der staatsloterij staan opgeteekend.

contra bonos mores, tegen de goede zeden.

Contráct, verdrag, overeenkomst, verbintenis; speelmerk.

contráct, samengetrokken, verlamd, lam, verstijfd.

Contractánt, contract- of verdragsluiters. (heeren.

contracteeren, een verdrag aangaan; (ook :) = **contra-**

Contractibiliteit, samentrekbaarheid.

Contráctie, samentrekking.

- Contractuur**, samentrekking, verlamming.
contradiceeren, tegenspreken.
Contradicént, tegenspreker, weerpartij, bestrijder.
Contradicctie, tegenspraak; tegenstrijdigheid.
contradictoir, tegensprekend, strijdig, tegenstrijdig.
Contradictor, = **Contradicent**.
Contrafact, **Contrafactie**, namaaksel; nadruk.
contraheeren, samentrekken; (ook:) = **contracteeren**.
Contrahent = **Contractant**.
Contra-indicans, **Contra-indicatie**, tegenaanwijzing.
contraire, **contrarie**, tegenovergesteld; ongunstig, ramp-
Contraire, tegendeel; **au** —, integendeel. (spoedig).
Contrapost, tegenpost (in koopmansboeken).
Contrapunt, kunst om onderscheiden stemmen regelma-
 tig met elkander te verbinden; kunst der stemafwisseling.
Contra-Remonstranten, z. **Remonstranten**.
Contraria, tegenstrijdige dingen; tegenstellingen.
contrária contráriis curántur, het tegengestelde wordt
 door het tegengestelde genezen (grondstelling der allo-
contrarie, z. **contraire**. [pathen).
contrariëeren, dwarsboomen, tegenwerken. (verstand.
contra rationem, tegen de rede, strijdig met het gezond
contra sextum, tegen het zesde gebod.
Contra-signatuur, mede-onderteekening.
contrasigneeren, ambtshalve mede-onderteekenen. (In
 staten, waar verantwoordelijke ministers zijn, moeten
 alle door den vorst in 's lands aangelegenheden uitge-
 vaardigde bevelen en verordeningen door den minister,
 tot wiens departement of werkkring zij behooren, ge-
contrasigneerd worden).
Contrást, tegenstelling, hoogst verschil van tegenover
 elkaar gestelde voorwerpen, het afsteken.
contrasteeren, tegen elkander sterk afsteken.
Contra-tonen, diepste bastonen onder de groote C.
Contrat social, maatschappelijk verdrag, eene stilzwij-
 gende overeenkomst, die ondersteld wordt de grondslag
 der burgerlijke samenleving te zijn.
contraveniëeren, strijdig met wet of verdrag handelen,
 overtreden.
Contraveniënt, **Contravénter**, overtreder.
Contraveniëntie, **Contravéntie**, overtreding, inbreuk.
Contra-visite, tegenbezoek. (NB. De Franschen gebrui-

ken dit woord in dezen zin niet; zij zeggen daarvoor *visite réciproque*).

contre, tegen.

Contre-admiraal, schout-bij-nacht.

contre-balanceeren, opwegen tegen, in evenwicht houden.

Contrebande, smokkelwaar, sluikgoederen (welke men *contra bannum*, d. i. tegen een verbod, of met ontduiking der daarop gelegde rechten, in- of uitvoert).

Contrebandier, sluikhandelaar, smokkelaar.

Contrebass, groote basviool.

Contrebassist, bespeler van de groote basviool.

Cóntrebiljet, tegenbriefje, tegenbewijs.

contrecarreeren, tegenwerken, dwarsboomen.

Contre-coeur (à), met tegenzin, ongaarne.

Contre-coup, tegenstoot, terugslag; ongeluk, ramp, tegen-spoed, wederwaardigheid.

Contredans, wissel- of rijendans met 4—8 paren.

Contrefait, mismaakt.

Contrefort, steunmuur, steunpilaar; beer.

Contrei (fr. *Contrée*), landstreek, landschap, oord; om-streek, omtrek.

contremandeeren, tegenbevel geven, afzeggen.

Contremarque, tegenteeken; tweede kaartje in schouw-burgen enz., dat men na afgifte van het eerste ont-vangt om weder binnengelaten te worden.

Contremarsch, rugwaartsche tocht.

Contremine, tegenmijn; (fig.) tegenlist, tegenwerking.

contremineeren, tegenwerken, pogen te verijdelen, tegen-

Contre-ordre, tegenbevel. (list gebruiken.)

Contre-pied, vervolgen van het teruggaande spoor door de jachthonden; juist het tegendeel van wat gebeuren moest.

Contre-revolútie, tegenomwenteling, omverwerping eener nieuwe constitutie ter herstelling van de oude.

Contrescarp, helling van de vestinggracht af naar het veld toe; (ook wel:) de bedekte weg en het glacis.

Contresignaal, tegenteeken.

contresignaleeren, een tegenteeken geven.

Contretemps, ontijdig voorval, wederwaardigheid, onver-

contreveniëeren, overtreden. (wachte verhindering.)

Contre-visite, tegenbezoek, z. **Contra-visite**.

contribuábel, schatplichtig, belastingschuldig.

108 Contribuábelen—Conventie-munt

Contribuábelen, schatplichtigen, belastingschuldigen.
contribueeren, bijdragen, medewerken; belasting betalen.
Contribuént, bijdrager; schatplichtige. (brandschatting.
Contribútie, gemeenschappelijke bijdrage; oorlogslasten,
con tristezza, met droefheid.

Contritie, verbrijzeling des harten, innig berouw.
Contrôle, toe-, opzicht; tegenrekening, dubbelregister.
controleeren, tegenrekening of toezicht houden.

Controleur, toezienaar, ambtenaar belast met het toezicht,
met het houden van het tegenboek der belastingkantoren enz.; (ook:) tegenspreker, vitter.

Controverse, geleerde strijd, twistzaak, inz. over het punt van godsdienst.

controversieeren, strijden, twisten, twistschriften wisselen.

Controversist, **Controvertist**, bestrijder, inz. redetwister over geloofszaken, twistschrijver.

Contubernáles, samenwoners, kamergenooten.

Contumácia, weerspannigheid, ongehoorzaamheid aan gerechtelijke bevelen; (ook:) de proeftijd wegens aanstekelijke ziekten, gezondheidsproef; **in contumáciam veroordeelen**, wegens niet-verschijnen voor 't gerecht of bij verstek veroordeelen.

contumáx, weerspannig om in rechten te verschijnen.

Conturbatie, verwarring, ontzetting.

conturbeeren, in verwarring brengen, ontstellen.

Contúsie, kneuzing, bluts, lichte wond.

Convalescént, een genezende, herstellende, iemand, die aan de beterhand is.

Convalescéntie, herstelling, genezing, beterschap.

con variazioni, met afwisseling.

convenábel, passend, welvoeglijk, betamend.

conveniëeren, overeenkomen; aanstaan, passen; gelegen komen; betamen, welvoeglijk zijn.

Conveniéntie, **Convenáncia**, overeenkomst; gepastheid.

Convént, samenkomst, vergadering; volks- of rijksvergadering; vergadering der kloostermunniken; het klooster

Convéntie, overeenkomst, verdrag. (zelf.

Conventie-munt (hd. **Conventionsmünze**), de zilvermunt, die ten gevolge van de overeenkomst der Duitsche rijkstenden sinds 1750 naar den Weener-muntvoet is geslagen; vandaar ook: **Conventie-daalder** (hd. **Conventions-thaler**), ongeveer = $2\frac{2}{3}$ gl.

Conventikel, geheime samenkomst, inz. voor religieuzen.
conventioneel, waaromtrent men overeengekomen is, wat louter op gewoonte en allengs plaats hebbende overeenkomst berust, gebruikelijk.

convergeeren, toenaderen, tot elkander neigen, samenloopen (van lijnen bij verlenging); steeds kleiner worden (van de achtereenvolgende termen eener oneindige reeks).

convergént, elkander naderend, samenlopend (van lijnen, stralen); (fig.) overeenstemmend.

Conversátie, gesprek, omgang. **Conversatie-taal**, de taal van het dagelijksch verkeer, de omgangstaal.

Conversations-Léxicon, woordenboek der samenleving, boek waarin men omtrent alle tot de algemeene beschaving behorende vakken het voornaamste kan nazien.

Conversatórium, kamer, zaal of vereeniging tot gezellig onderhoud; praatgezelschap.

converseeren, een onderhoud (met elkander) hebben; omgaan, omgang hebben, verkeer.

Convérsie, omstempeling der munten, verandering van de renten der staatsschuld; verwisseling van de oude schuldbrieven tegen nieuwe; (ook :) bekeering.

converteeren, verwisselen; bekeeren.

convéx, bolrond, gewelfd (als de buitenvlakte van een horlogeglas), lensvormig; **convex-concaaf**, bol aan de eene en hol aan de andere zijde; **convexo-convex**, aan beide zijden bol, biconvex.

Convexiteit, bolrondheid, lensvormigheid.

Convicium, smaad, lastering.

Convíctie, overtuiging.

Convictórium, eetzaal.

con vigore, met kracht, levendig.

convinceeren, overtuigen.

Convíve, gast, genoodigde.

Convivium, gastmaal, smulpertij.

Convocátie, samenroeping, oproeping.

convoceeren, samenroepen.

Convoitise, begeerigheid.

Convoluut, bundel, rol, pak.

Convooi, convooi, begeleiding, krijgsgelide, wagens met krijgsvoorraad; goederentrein.

convoyeeren, begeleiden, vergezellen ter bescherming.

convulsief, stuiptrekkend, krampachtig.

con zelo, met ijver, ijverig.

Coöperatie, medewerking, inz. vereeniging van personen, die zich door onderlinge oprichting van eigen winkels goedkoopere levensbehoeften trachten te verschaffen.

Coöperative stores, magazijnen of winkels der verbruiks-

Coöperátor, medewerker, helper. (vereenigingen.)

coöpereren, medewerken, helpen. [Kopij].

Copie, afschrift; nagevolgde teekening of schilderij, z.

Copieboek, koopmansboek, waarin de afschriften der brieven, wissels enz. zijn te vinden.

copiëren, afschrijven; nateekenen; navormen.

copieus, rijkelijk, overvloedig, in menigte voorhanden.

Copiïst, **Copist**, af-, na-, overschrijver; nateekenaar.

Copiositeit, overvloedigheid, menigte; (ook :) wijdloopig-

Copulatie, verbinding, koppeling, paring. (heid.)

copulatief, vereenigend, koppelend, verbindend.

copuleeren, verbinden, paren, koppelen; (ook :) enten.

Copy-hólders, de cijns- of erfpachters in Engeland.

coq à l'âne, onzinnige, ongerijmde praat.

Coquelicot, hoogrood; de klaproos.

coquét, behaagziek, verliefdmakend.

Coquétte, behaagziek vrouwspersoon; aanlokster.

coquetteeren, verliefd maken zonder van zins te zijn de opgewekte liefde te beantwoorden; behaagziek zijn.

Coquetteerie, laakbare behaagzucht, minnaarsjacht.

Coquillage, schelpwerk.

Coquín, schelm, schoft, schurk, fielt, hondsvot.

córam pópulo, ten aanhooren of aanschouwen des volks, in het openbaar.

Corbeille, korf; de bruidstooi.

cordaat, hartelijk, rond, oprecht; kloek, wakker.

cordiaal, hartelijk, vertrouwelijk; hartsterkend.

Cordialiteit, hartelijkheid, vertrouwelijkheid, rondheid.

Cordilleras, ketengebergte (hoofdgebergte van Amerika).

Cordón, snoer; hoedeband; grensbezetting, verweerlinie, hetzij tot verhoeding van den sluikhandel of tot vermindering der uitbreiding van besmettelijke ziekten; **cordón bleu**, bekwame kok; **cordón sanitaire**, wacht om het verspreiden van besmetting tegen te gaan.

Cords, zware katoenen stoffen.

Corduaan, corduaan, Spaansch leder uit geitenvellen

Cornác, leider, oppasser van een olifant.

Cornét, kromhoorn (z. onder **Kornet**). **C. à pistons**, koperen klephoorn, kromhoorn met kleppen.

Corniche, z. **Kornis**.

Corollárium, toevoegsel, bijvoegsel, opheldering.

Córoner, (eig. kroonbeambte) gerechtelijk lijkschouwer in Engeland. (broederschap.

Corporátie, gezamenlijke leden van een gezelschap; gild, corporeel, lichamelijk, aan den lijve.

Corps, lichaam; vereeniging van vele personen onder één hoofd; legerafdeeling, heirbende (z. **Corpus**). **Corps de gárde**, wachthuis, hoofdwacht, (te Amsterdam :) kortegaard. **Corps de réserve**, spaarbende, noodcorps, legercorps, dat eerst in geval van nood ten strijde wordt geroepen. **Corps diplomatique**, gezamenlijke gezanten aan een hof.

corpulént, zwaarlijvig, gezet, dik.

Corpuléntie, zwaarlijvigheid, dikheid.

Corpus, lichaam; het gezamenlijke, geheel; gezelschap; college; dikte eener druklettersoort; kegel; drukletter waarmee het eerst het corpus juris werd gedrukt, garmond (tusschen dessendiaan en gaillard). **Córpus delícti**, voorwerp, waaraan of waarmede eene misdaad is begaan. **C. júris**, boek, waarin alle Romeinsche wetten verzameld zijn, het wetboek van het Romeinsche recht, door keizer Julianus in de 6de eeuw bijeengebracht.

corréale obligátie, verplichting, vordering, die verscheiden personen evenzeer aangaat en uit dezelfde oorzaak voortspruit.

corréct, zuiver, nauwkeurig, vrij van fouten.

Corréctheid, juistheid, zuiverheid van taal, van druk, van tekening enz.

Corréctie, verbetering; (ook :) kastijding, tuchtiging. **Correctie-huis**, verbeterhuis.

correctioneel, wat tot verbetering moet en kan dienen; **correctioneele straffen**, niet-onteerende straffen voor lichtere misdrijven, om den dader te verbeteren.

Corréctor, verbeteraar, inz. van drukproeven. (tugal.

Corregidor, stadsrechter, politierechter in Spanje en Por-

Correlátie, wederzijdsche of wisselbetrekking.

correlatief, wederzijds betrekkelijk.

Correptie, aangrijping.

correspondeeren, briefwisseling houden; in verband staan, overeenkomen, gemeenschap hebben.

Correspondént, handelsvriend, die met een anderen in briefwisseling staat, berichtgever voor dagbladen enz.

Correspondentie, briefwisseling; het van den correspondent ontvangen bericht; (ook:) onderling verband.

Corridór, smalle bedekte gang tusschen twee rijen kamers.

corrigeeren, verbeteren, van fouten zuiveren, herstellen; berispen, straffen.

corrigénda, te verbeteren fouten.

corripieeren, aangrijpen, vatten.

Corroboratie, versterking, krachtgeving.

Corroboratief, versterkend middel.

corroboreeren, versterken.

corrodeeren, bijten, uit- of wegbijten, invreten.

Corrosie, uitbijting; oplossing door bijtmiddelen.

corrosief, bijtend, invretend, wegvretend.

corrúpt, bedorven, vervalscht; slecht, zedeloos; omgekocht.

Corrúptie, bederf, bedorvenheid; omkoopings, verleiding; vervalsching.

Corsaar, Corsaire, kaper-kapitein, zeeroover, niet-geprivilegieerde, d. i. niet door de regeering van een staat uitgezonden kaper; kaperschip.

Corsét, rýglýf, keurslýf, keurs.

Córso, koers, loopende prijs van het geld of van de wissels; (ook:) de renbaan; **al corso**, naar den tegenwoordig loopenden prijs van het geld of de wissels.

Cortège, geleide; plechtige stoet.

Córtés, de plechtige vergadering der Staten met den koning, vertegenwoordigers der natie in Spanje en Portugal.

Corvée, leendienst; (bij de krijgslieden:) zekere werkzaamheden, die beurtelings door de manschappen eener compagnie verricht worden; verdrietig, ondankbaar werk,

Corvète, z. **Korvet**. (karwei.)

Corydón, arme herder; beklagenswaardig mensch.

Coryphée, koor- of rei-aanvoerder bij de Ouden; secte- of partijhoofd, volksmenner, raddraaier; (ook:) wie in zijn vak, in kunst of wetenschap bijzonder uitmunt.

Cosmetiek, verfraaiingskunst; leer der schoonheidsmidde-len; (ook:) schoonheidsmiddel, middel ter verfraaiing van de huid, ook van de haren (blanketsel, reukwater, welriekende zeep, pommade).

- Cósmisch**, de wereld of het heelal betreffend.
Cosmogonie, leer der wereldschepping.
Cosmographie, wereldbeschrijving.
Cosmologie, wereldleer.
Cosmopoliet of **Cosmopolitaan**, wereldburger, hij die de gansche wereld als zijn vaderland beschouwt.
Cosmopolitisme, wereldburgerschap.
Cosmoráma, wereldschilderij, soort van panorama.
cósti, aldaar; **a costi**, in uwe stad, aan uwe markt.
costumeeren, volgens het tijdsgebruik kleeden, inrichten; in een costume steken.
Costuum, het naar den tijd gebruikelijke in gewoonten, kleeding, modes enz., inz. kleederdracht, gewaad, pak; ambtskleeding, plechtgewaad; tooneelkleeding.
Côté, zijde, kant. (gineeren.)
coteeren, teekenen, merken (met letters of cijfers); pa-
Cotelet, ribbestuk; geroost ribbetje. (kliek.)
Coteríe, kransje; besloten gezelschap, babbelklub; bent,
Cothurn, tooneellaars.
Cotillón, Fransche gezelschapsdans; (ook :) onderrok.
Cotisátie, overslag, aandeelsbepaling. (bijdragen.)
cotiseeren, schatten wat ieder zal betalen; zijn aandeel
Cotón, **Cóttón**, katoen.
Cottage, hut; klein landhuis.
couche! zwijg! stil! koes! leg stil!
coucheeren, doen liggen; te bed liggen; naar bed gaan; (ook :) nederschrijven, opteekenen, te boek stellen.
coujonneeren, z. **coïonneeren**.
Coulage, lekkage; verlies aan vloeistoffen door uitvloeijing (inz. bij 't vervoer).
coulant, vloeierend; vlot, zonder haperen; toegevend, gedienstig; flink en handelbaar in handelszaken.
Coulant, (verschuifbaar) kleinood aan vrouwenhalssnoeren; sluitring, sluitkoordje van een paraplu of parasol.
Coulé, sleeppas in het dansen.
Couleur, kleur, verf; troefkleur; (fig.) voorwendsel; schijngrond; **c. de púce**, vloekleur; z. **Kermes**; **c. de rose**, eig. rozekleur; (fig.) de beste verstandhouding, zoo lief en mooi als men 't wenschen kan.
Coulísse, beweegbare wand op het tooneel, scherm.
Council, raad, raadsvergadering.
Count, graaf; **countess**, gravin.

Country, land.

County, graafschap, district of kanton.

Coup, slag, stoot, schok, bons, bots, bof, houw, hak, steek, snede, schot, klap, schop, trap, veeg, worp, gooi, greep, trek, beet, teug enz.; **c. d'éclat**, meesterlijke zet; **c. de main**, handgreep; overrompeling, verrassing; **c. d'état**, staatsstreek, staatsgreep, buitengewone, meestal gewelddadige, stoute handeling of maatregel, die eene gewichtige, twijfelachtige zaak van staat op eens beslist; **c. de force**, daad van geweld; **c. de hasard**, waagstuk; **c. de maître**, meesterlijke daad, zet, slag, voortreffelijk schot enz.; **c. d'oeil**, blik, aanblik, oogopslag; snel overzigt; **c. de soleil**, zonnesteek; **c. de grâce**, genadeslag; **à c. perdu**, in het blinde.

Coup de théâtre, z. **Theater-coup**.

coupabel, schuldig, strafwaardig.

Coupé, zekere danspas, waarbij de knie gebogen wordt, buigpas; halve koets; voorste afdeeling eener diligence; afdeeling van een spoorwegwagon.

coupeeren, afsnijden; kortstaarten; afnemen (de kaarten), troef inleggen, bannen; (fig.) beletten, verhinderen, voorkomen.

Coupeur, afsnijder; kleermaker, die het snijden of knippen der stof tot taak heeft, snijder.

coupéz! (bij het kaartspel:) neem af!

coupleeren, paren, koppelen.

Couplét, een der gelijkregelige afdeelingen van een gedicht, inz. van een lied (vgl. **Stanze** en **Strophe**).

Coupón, lap, snipper; rentebriefje bij de obligatiën.

Cour, hof; opwachting bij vorsten; **cour maken**, naar iemands gunst streven; **c. d'assises**, z. **Assises**.

Courage, moed, dapperheid.

courage! moed gevat! moed gehouden!

courageeren, moed geven, opwekken.

courageus, moedig, manhaftig.

couramment, vaardig, vlug, vlot, met gemak.

couránt, loopend, gangbaar, geldig; **courante schulden**, kleine loopende schulden, zonder zekerheid of onderpand; **courante waren**, licht verkoopbare waren; **au courant zijn**, met den tijd en zijne nieuwste verschijnsels voortgaan of gelijken tred houden; den samenhang eener zaak begrijpen.

- Couránt**, gangbare grove zilvermunt; nieuwsblad.
Courantier, courantdrukker, -uitgever, -ombrenger.
Courbétte, korte boogsprong van 't paard.
Courrier, z. **Koerier**.
Cours, z. **Koers**.
Court, gerechtshof (in Engeland en Amerika).
Courtage, makelaarsloon.
Courtaud, paard met kortgesneden ooren en staart.
Courtier, makelaar; tusschenpersoon.
Courtine, middelwal of gordijn tusschen twee bolwerken, waardoor de zijden of flanken vereenigd worden.
Courtisán, hoveling, vleier.
Courtisáne, vrouw van ongeregelde zeden, voorname boeleerster. (ken.
courtiseeren, uit baatzucht vleien; (iemand) zijn hof ma-
Courtoisie, hoffelijkheid, belcefdheid, inz. jegens vrouwen.
courts jours, kort zicht, korte termijn, spoedig verschijnende vervalldag (van wissels).
Cousin, neef, zoon van iemands oom of tante.
Couteline, soort van blauwe of witte grove katoenen stof uit Indië.
coûte que coûte, het koste wat het wil, tot elken prijs.
couteus, kostbaar, duur of hoog in prijs.
Coutil, tijk, beddetijk.
Coutúme, gewoonte, hebbelijkheid. (één persoon.
Couvért, omslag, inz. brievenomslag; tafelgereedschap voor
Couvertúre, deksel; omslag.
Cow, koe.
Coxagra, heupjicht.
Coxitis, ontsteking van het heupgewricht.
Crachat, uitgeworpen speeksel of slijm.
cracheeren, spuwen, uitwerpen.
Crachoir, spuwbakje, kwispedoor.
crain.tif, vreesachtig, schroomvallig.
Cranerie, dulle streek, uitzinnig gedrag.
Craniologie, schedelleer.
Crapúle, liederlijkheid, vuige zwelgerij; verachtelijk gepeupel, janhagel, grauw: liederlijk volk.
crapuleus, liederlijk, dierlijk; beestachtig, laag, uitspat-
tend; dronken, zat.
Craqueur, windmaker, pochhans, snorker, windbui.
Cras, dik, grof; ruw, grof-zinnelijk.

Crastinátie, het verschuiven tot morgen.

Cráter, groote drinkschaal; trechter van een vulkaan.

Crátes, klein misvormd mensch, gedrocht, misbak.

Craváte, manshalsdoek, das.

Crayón, teekenstift, pípje teekenkrijt; potlood; griffel;
met crayon gemaakte teekening; schets, eerste ontwerp.

crayonneeren, met crayon teekenen, schetsen, ontwerpen.

Cream, room. (schuld.)

Creáncé, vrouwen, krediet; schuldvordering, uitstaande

Creancier, schuldvorderaar, schuldeischer.

Creatuur, schepsel; gunsteling, ahangeling of werktuig
van een groote; gering of gemeen persoon.

Crèche, krib; voerbak; bewaarplaats voor zuigelingen, voor
zeer jonge kinderen.

credat Judaeus Apella, dat geloove ieder ander dan ik.

Credentiálen, geloofsbriefven.

credít, aanzien, handelsvertrouwen; de rechterzijde in het
grootboek des koopmans (vgl. **Krediet**).

credíteeren, vertrouwen schenken, borgen; op iemands
credit (creditzijde) boeken (z. **krediteeren**).

Crediteur, schuldeischer.

Crédo, (eig. ik geloof) de geloofsbelijdenis, het geloof.

credo quia absurdum, ik geloof omdat het ongerijmd is.

Creduliteit, lichtgeloovigheid.

creëeren, scheppen, voortbrengen; benoemen, aanstellen;
instellen; stichten, oprichten.

Creek, bocht, baai, inham, kreek.

Crème, room; het beste van eene zaak, het neusje van
den zalm; — **fouetté**, tot schuim geslagen room.

Crémor tártari, **Cremortárt**, room van wijnsteen, over-
wijnsteenzure potasch.

Créneaux, schietgaten, kanteelen.

creneleeren, kerven, uittanden; met schietgaten of kan-
teelen voorzien; aan munten een kartelrand geven.

Creool, afstammeling der Europeanen, in Amerika geboren.

Creosoot, olieachtig en sterk bijtend vocht, uit rook en
koolteer getrokken, bijzonder geschikt om vleesch te-
gen bederf te hoeden; (ook:) als middel tegen tandpijn
gebruikt. [men (het hout).

creosoteeren, door bevochtiging met creosoot verduurza-

Crêpe, krip, krulfloers.

crepeeren, ellendig omkomen; ergeren, verdrieten.

- Crepitatie**, krasing, knettering, knappering.
crescêdo, toenemend, in sterkte van toon stijgend, allengs uit den zachten in een sterken toon overgaand.
Crête, kam, rug van een berg.
cretinisme, staat, toestand der cretins.
Cretîns of **Cretînen**, krommenschen, menschen, die zich door zwakheid van geest en wanstaltigheid des lichaams onderscheiden (meest in Zwitserland, Savoye, Piemont).
creveeren, bersten, splijten, scheuren.
Crew, scheepsvolk.
criant, om wraak roepend, hemeltergend.
Crîmen, misdaad; (in juristischen zin:) elke handeling, waardoor een ander aan zijn vermogen of aan lijf en leven benadeeld wordt; **c. læ'sæ majestâtis**, misdaad van gekwetste majesteit, eene misdaad tegen den persoon des vorsten, staatsmisdaad, hoogverraad.
Criminalist, leeraar of kenner van het strafrecht.
crimineel, misdadig, lijfstraffelijk; **c. recht**, strafrecht; **c. vonnis**, lijfstraffelijk (onteerd) vonnis.
crimineeren, beschuldigen; inz. valsch aanklagen.
Crinolîne, vrouwen-onderrok, die door stalen veeren trechtervormig wijduit gehouden wordt.
Crisis, beslissende wendinge eener zaak, keerpunt in eene ziekte; bedenkelijke staat der omstandigheden.
Crispâtie, krulling, kronkeling, samenkrimping.
Crispinâde, geschenk op eens anders kosten gegeven.
Crîtêrium, merkteeken, onderscheidingsteeken; maatstaf ter beslissing van deze of gene zaak.
Criticâster, onbeduidend recensent, muggenzifter.
Criticomanie, buitensporige bedilzucht.
Crîticus, kunstrechtter, recensent, boekbeoordeelaar; (ook:) vitter, hekelaar, bediller.
Critiek, beoordeeling, toetsing, oordeelvelling, kunstbeoordeeling; kunstrechtterschap; **beneden critiek**, alle beoordeeling onwaard, uitgemaakt slecht,
critiek, crîtisch, de crisis aanduidend of betreffend; wat tot de critiek behoort, kunstrechtterlijk (z. **kritiek**).
critiseeren, streng beoordeelen; vitten, hekelen.
crocheeren, krommen, haken.
Crochet, haakje. [Lydië].
Croë'sus, schatrijk man (naar een zeer rijk koning van croiseeren, kruisen, overkruis plaatsen; **elkander croi-**

seeren, elkander kruisen (van lijnen, wegen enz., die elkander snijden, van twee personen, twee brieven enz., die denzelfden weg in tegengestelde richting afleggen).

Croissant, wassende maan, halvemaan.

Crop, oogst.

Crops, groote tabaksvaten in N.-Amerika.

Croquánte, knapkoek, knaptaartje.

croqueeren, tusschen de tanden kraken; vluchtig schetsen of teekenen.

Croqué, dunne en harde peperkoek.

Croquis, vluchtig ontwerp of schets (bv. van eene schilderij, een landschap enz.)

Croup, z. **Kroep**.

Croupáde, luchtsprong (van het paard) met ingetrokken kruis en achterbeenen.

Croupe, kruis van een paard.

Croupier, helper of beampte van den houder eener speelbank; heimelijke of ongenoemde deelhebber in eene zaak.

Crown, kroon.

croyabel, geloofbaar.

Crúcifix, kruisbeeld, beeld van Christus aan het kruis.

Cruditeit, rauwheid, onverteerbaarheid; iets onverteerbaars in de maag; (fig.) grofheid, onwelvoeglijkheid.

cruél, wreed, onmenschelijk, barbaarsch.

Crusádo, Portugeesche en Spaansche munt.

Crustacéén, schaaldieren.

Crustátie, omkorsting.

Crux, kruis; **crux criticorum**, een kruis, d.i. een kwelling voor uitleggers; **crux medicorum**, een kruis voor

Cryptogámen, bedekt bloeiende planten. (dokters.

Cubitus, elleboog, voorarm.

Cúbus, teerling, dobbelsteenvormig lichaam.

cui bono? tot wat einde? waartoe is dat goed?

Cuique (ku-íque of kuique), **cuique suum**, ieder het zijne.

Cuiras, z. **Kuras**.

Cuir de laine, zeer sterke gekeperde wollen stof.

Cuisse-madame, naam eener langwerpige perensoort.

Cuivre poli, geslepen of gepolijst geel koper.

Culbúte, buiteling, tuimeling, val over 't hoofd.

culbuteeren, buitelen; in 't verderf storten; (ook:) overhoop werpen. (te doen uitstaan.

Cul-de-París, opvulsel om de dameskleedjes van achteren

Cul-de-sác, straat zonder uitgang, zak, keerweer.

culinair, wat tot de keuken behoort.

Culminátie, grootste hoogte, doorgang der sterren door den meridiaan. **Culminatie-punt**, hoogste standpunt (eener ster); hoogste graad van macht, aanzien enz.

culmineeren, door den meridiaan gaan; de grootste hoogte of het toppunt bereiken.

Culót, nestkuiken; laatstgeboren kind; jongst aangenomen lid; schoteltje onder den smeltkroes in den oven; zwart aanzetsel in 't onderste van een lang berookten pijpekop.

Culótte, broek, korte broek; zwart of vlammig doorgerookt ondergedeelte van een pijpekop.

Cúlpa, schuld; **in culpa**, strafbaar; **méa culpa**, (door) **Culpabiliteit**, strafbaarheid. (mijne schuld.)

culpeeren, beschuldigen.

culpeus, door onachtzaamheid schuldig.

Cultivateur, landbouwer, boer.

cultiveeren, bouwen, aanbouwen, aankweeken; beschaven, oefenen, beoefenen.

Culturgeschiede, geschiedenis der beschaving.

Culturkampf, de naam, dien men in Duitschland pleegt te geven aan den strijd van den staat tegen het ultra-

Cúltus, openbare eeredienst. (montanisme.)

Cultuur, aanbouw, veldbouw; beschaving, veredeling, oefening van den geest, van de vermogens van verstand en hart.

cum, met; **cum Déo**, met God; **cum gráno sális**, met verstand, met oordeel; **cum impetu**, met hevigheid, onstuimig; **cum licentia**, met verlof; **cum privilegio**, met vrijheid, voorrecht; **cum vénia**, met verlof; **cum voto**, met stem.

Cumulátie, ophooping, opeenstapeling.

cumuleeren, ophoopen; verscheiden ambten te gelijk bekleeden en de daaraan verbonden voordeelen trekken.

Cunctátie, het talmen, dralen, toeven.

Cunctator, de draler, talmer. (drijven.)

cupelleeren, louteren, zuiveren, in de cupel of kapel af-

Cupiditeit, begeerlijkheid.

Cupído, de minnegod, Amor.

Cura, zorg, voorzorg.

curábel, geneeslijk, heelbaar.

Curaçáo, likeur uit oranje-appelen.

Curateele, voogdij, ambt van een curator.

Curátor, voogd, toezieners op iemand, die zijne eigen zaken niet kan beheeren; boedelredder; (ook:) schoolvoogd, toezieners eener inrichting van hooger onderwijs.

Curé, pastoor.

Cure-dents, tandenstoker.

cureeren, genezen, herstellen, beter maken.

Cúrie (Roomsche), de pauselijke regeering, het hof van den paus, alle pauselijke beambten en gerechtshoven in kerkelijke zaken.

curiëus, nieuwsgierig; zeldzaam; aardig; **dat is curiëus!** dat is wat vreemds, — wat moois! (vreemds.

Curiositeit, nieuwsgierigheid; merkwaardigheid; iets

Currency, omloopmiddel, geld, inz. papieren geld.

currente calamo, met loopende pen, d. i. vlug en zonder nadenken.

Curry (-powder), kerrie, eene O.-Ind. kruiderij.

Cursief, schuinsche drukletter.

Cúrsus, loop; leergang, lessenreeks over een bepaald vak.

Curve, kromme lijn; **curvatuur**, kromming.

Cústom, belasting, inkomend recht; **custom-house**, kantoor der inkomende rechten in Engeland.

Cústos, opzichter, bewaker, koster, kerkwachter; (ook:) bladwachter, steekwoord, eerste woord eener volgende bladzijde aan den voet der vorige geplaatst (nu bijna

Cyclometrie, kring-, cirkelmeting. [buiten gebruik].

Cycloop, reusachtig knecht van Vulcánus, met één rond oog in 't midden van 't voorhoofd; (fig.) éenoog; woesteling.

Cycloráma, rondomzicht, schilderij, die den aanschouwer een geheel horizon, of ook de achtereenvolgende gebeurtenissen van een zeker tijdvak te zien geeft.

Cy'clus, kring, tijdkring, zeker aantal jaren, na verloop van welke dezelfde verschijnsels weder plaats hebben.

Cynanthropie, hondswaardigheid, hondsdolheid bij menschen;

Cy'nicus, schaamteloos, zedeloos mensch. (watervrees.

cyniek, **cynisch**, honds; onbeschaamd, onwelvoeglijk, vuil; ontuchtig, zwijnachtig.

Cynisme, onwelvoeglijk of schaamteloos gedrag.

Cynolyssa, hondsdolheid.

Cynorexie, hondshonger, wolfshonger, hongerwoede.

Cynosúre, de kleine Beer, poolster ; richtsnoer, leiddraad.

Cythere, bijnaam der godin Venus.

Czakó, hooge soldatenhoed, veldmuts, sjako.

Czápka, de vierkante muts der Poolsche uhlanen, ook bij sommige cavalerie-corpsen ingevoerd.

Czar of **Czaar**, voormalige titel des Russischen keizers.

Czaréwitsch, zoon des Russischen keizers, grootvorst.

Czaréwna, dochter des Russischen keizers, grootvorstin.

Czechen, naam der Bohemers, een Slavonische volksstam.

D.

D, als Romeinsch getalmerk = 500 ; ook afkorting van **Don** en **Dom**, van **Doctor** (**Dr.**) en **Dominus** (**Ds.**)

D. C. = **da capo** (z. ald.)

d. d. = **de dato**, z. **dato**. (rechten.

D. J. U. = **doctor júrus utriúsque**, doctor in de beide

D. O. M. = **Deo optimo maximo**, aan den besten en hoogsten God.

d'abord, eerst, aanvankelijk ; terstond, dadelijk.

da cápo (**d. c.**), nog eens herhaald, van voren af.

d'accord, eens v. zin, overeenstemmend ; toegestemd ! goed !

Dactylion, handladder voor piano-onderricht, waarbij de vingers door ringen gestoken worden, die door stalen veeren verbonden zijn.

Dactyliotheek, kabinet van gesneden ring- of zegelsteenen ; (ook :) verzameling van afdrukken of afgietsels daarvan ; ring- of juweelkistje.

Dactylogie, vingerspraak ; vingerrekenkunst.

dædálisch, kunstig, schrander uitgedacht ; moeilijk te ontwarren, zeer ingewikkeld.

Dæmon, geest ; kwelgeest, booze geest.

dæmónisch, door een boozen geest bezeten ; van geheimzinnige werking, van tooverachtige kracht.

Daguer(e)otype, lichtbeeld (naar de uitvinding van Daguerre voortgebracht).

daguer(e)otypeeren, afbeeldsels door de enkele inwerking van het zonnelicht op eene chemisch toe bereide metaalplaat voortbrengen.

Daguerr(e)otypie, de kunst om lichtbeelden op bereide metalen platen voort te brengen (z. **Photographie**).

Daimio's, adellijken, groote grondbezitters, vorsten in Japandainties, lekkernijen. (pan.)

Dairo, de Japansche opperpriester of paus.

Dalai-lama, geestelijk opperhoofd in Mongolië.

Dalmática, misgewaad, priesterlijk overkleed. [halen].

dal ségno, (in de muziek:) van het teeken af (nl. te her-

Daltonisme, kleurenblindheid.

damasceeren, vlammig etsen (inz. degens en sabels); ijzer- of staalwerk met goud of zilver inleggen.

Damást, zijden, wollen of linnen stof, die met bloemen en sieraden is doorweven.

Dáme, vrouw van eenigen rang, fatsoenlijke vrouw of maagd; koningin, dame of vrouw in het schaak- en kaartspel, de dam in het damspel; **dames de la halle**, Parijsche vischvrouwen; marktwijven; **dames du demi-monde**, fatsoenlijk uitzien- de lichtekooien; **dame d'honneur**, eeredame aan het hof, staatdame; **dame du palais**, hofdame; **dame de compagnie**, gezelschapsjuffer.

Damnátie, verdoemenis; veroordeeling.

damneeren, verdoemen; veroordeelen.

Damnum, damno, nadeel, schade, verlies.

Dámocles (het zwaard van), een altijd dreigend groot ge- vaar te midden des voorspoeds.

Damoiseau, pronker, jufferknecht.

Danaïden (het vat der) vullen, **danaïdenwerk doen**, een vergeefschen zwaren arbeid verrichten.

Dandin, onnoozel mensch, zotskap.

Dándy, modegek, saletjonker, kwast; spotnaam der Engelschen in Amerika.

dangereus, gevaarlijk.

Danno, verlies, schade.

Danseur, danser. **Danseuse**, danseres.

Dantes, speelmerken of rekenpenningen. (renwoeker.

Dardanariaat, sluikerij, bedrog in maat en gewicht, ko-

Darsis, ontveling, verlies der opperhuid.

Darwinisme, leer dat alle levende wezens in het planten- en dierenrijk, en daaronder de mensch, zich trapsgewijze door natuurkeus tot hun tegenwoordigen staat ontwikkeld hebben; — aldus genaamd naar den Eng. physioloog Darwin.

- Darwinist**, aanhanger van het Darwinisme.
- Dáta**, gegevens; daadzaken.
- Dasymeter**, werktuig om de dichtheid der lucht te meten.
- Dataria**, pauselijke prebendenkamer.
- dateeren**, dagteekenen, tijd en plaats (van een opstel) aangeven; van zekeren datum afgerekend moeten worden.
- Dativus, datief**, derde naamval (ontvanger, gever).
- dáto**, heden; **a dato** en **de dato**, van den dag der onder-teekening of der opstelling af.
- Dátum**, tijd- en plaatsaanduiding, dagteekening.
- Dauphín**, voormalige titel des kroonprinsen van Frankrijk.
- Dauphíne**, zijne gemalin.
- Davits**, ijzeren standers aan de zijden van het achter-schip om er lichte vaartuigen aan te hangen.
- davus sum non, Oédipus**, ik ben geen meester in het oplossen van raadsels.
- Day**, dag; **daylabourer**, daglooner.
- dead-heat**, ongeldige wedloop, omdat de paarden vlak naast elkander aankomen.
- de audítu**, van hooren zeggen.
- Debacklage**, havenruiming.
- debacleeren**, geloste schepen uit de haven brengen, de
- Deballage**, uitpakking. (haven ruimen.)
- deballeeren**, onpakken, uitpakken.
- Deballotage, Deballoteering**, afkeurende stemming.
- deballoteeren**, bij stemming afkeuren.
- Debandáde**, het wanordelijk dooreenloopen der soldaten; **à la debandade**, in de grootste wanorde.
- debandeeren**, zich verstrooien, uit elkander loopen; ont-spannen, slap worden.
- debankeeren, debanqueeren**, de speelbank doen springen.
- Debarcadére**, aanlegplaats; los- en laadplaats voor de waggons op spoorwegen. (hout.)
- Debardage**, ontlading van een vaartuig, inz. ontlading van
- debarqueeren**, landen; ontschepen, lossen.
- debarrasseeren**, losmaken, ontwarren; bevrijden, ontslaan.
- debarricadeeren**, de barricades of straatversperringen wegruimen.
- Debatingclub**, genootschap tot oefening in het debatteeren.
- debatteeren**, het voor en tegen eener zaak bespreken.
- Debátten**, woordenwisselingen, beredeneering eener zaak.
- Debauchant, Debauché**, losbol, lichtmis, doorbrenger.

Debauche, uitspatting, ongebondenheid.

debaucheeren, lichtmissen, liederlijk leven; verleiden.

Debaucheur, verleider.

Débet (pl. **débent**), hij is schuldig; (als subst.): de schuld, hetgeen betaald moet worden; (bij kooplieden:) de linkerzijde van 't grootboek. **Debént**, schuldenaar.

debiel, zwak, machteloos.

Debiet, aftrek, vertier van waren.

Debilitéit, zwakte, krachteloosheid; verstandszwakte.

Debitant, warenafzetter, slijter, verkooper in 't klein; verkooper van loterijbriefjes voor den collecteur.

debiteeren, afzetten, verkoopen, afleveren; op het debet of de debetzijde brengen, als schuld boeken; **nieuwtjes d.**, nieuwtjes verspreiden, uitstrooien.

Débiteur, schuldenaar. **Débitum**, schuld.

debloqueeren, ontzetten, de blokkade opheffen.

de bonne grâce, vrijwillig, goedwillig, zonder tegenzin; met bevalligheid, aardig. (uitspatten.)

debordeeren, buiten de oevers treden; (fig.) te ver gaan,

Debouché, uitweg uit een nauwen pas of engte; de weg of het middel om waren af te zetten, vertierweg.

deboucheeren, de verstopping, versperring wegnemen; ontkurken; uit eene engte, een bergpas oprukken.

Debours, (doorgaans:) **Deboursé**, uitschot, voorschot, betaling voor eens anders rekening.

debourseeren, uitschieten, voorschieten; uitbetalen.

debrailleeren, den boezem te bloot dragen.

Debris, puinhoop, wrak; overblijfsels.

debrouilleeren, ontwarren, in orde brengen, ophelderen.

debusqueeren, uit een voordeelige stelling verdrijven (den vijand); den voet lichten.

Debút, aanvang; eerste optreding van een tooneelspeler; eerste pleidooi eens advocaats enz.

Debutant, wie het eerste proefstuk zijner bekwaamheid geeft (op een tooneel enz.); beginner, nieuweling.

debuteeren, aanvangen, voor 't eerst optreden of zich laten hooren; zijne eerste rol als tooneelspeler vervullen.

deca-, (vóór de namen van metrieke maten en gewichten:) tiental, tien (z. **decagram**, **decaliter** enz.)

Decade, week van 10 dagen uit den Fr. republikeinschen kalender.

Decadentie, trapsgewijs verval, afnemings, achteruitgang.

Decagram, tien wichtjes = 1 Ned. lood.

decaleeren, in gewicht afnemen door uitdrogen, lekken enz.

Decaliter, tien kannen of koppen = 1 Ned. schepel.

decalqueeren, een weerdruk, omdruk of tegenafdruk maken.

Decámeron, verzameling van muziekstukken, die in afdeelingen van tien stukken worden uitgegeven.

Decaméter, tien meters of Ned. ellen = roede.

decampeeren, opbreken, aftrekken, zich wegpakken.

decanteeren, afzingen; eene bezonken vloeistof langzaam

Decapitatie, onthoofding. (afgieten.)

decapiteeren, onthoofden.

Decarbonisatie, ontkoling, bevrijding van koolstof.

decarboniseeren, van koolstof ontdoen, ontkolen.

Decastère, tien kubieke meters of ellen.

decateeren, decatiseeren, (aan het laken) den persglans ontnemen en het krimpvrij maken.

decedeeren, weggaan, wijken; (fig.) overlijden.

deceleeren, ontdekken, openbaren, aan 't licht brengen.

Decemvir, tienman.

decennaal, tienjarig, tien jaren durend.

Decénnium, tiental jaren.

decént, welvoeglijk, gepast, fatsoenlijk; eerbaar.

Decéntie, welvoeglijkheid, betamelijkheid, zedigheid.

Decentralisatie, de opheffing der centralisatie, het verleenen van meer zelfstandigheid aan de leden (inz. van een politiek lichaam, een staat enz.)

Decéptie, bedrog, misleiding.

Deceptio visus, gezichtsbedrog.

decerneeren, toewijzen, toekennen (inz. prijzen, belooningen); (in rechten:) eischen, vorderen (deze of gene

Decéssie, heengang, het aftreden. [straf].

Dechárge, ontlading; ontlasting, vrijspreking van eene schuld; losbranding van vuurmonden, salvo; ontplofing; **getuigen à d.**, getuigen, die ter ontlasting of in 't voordeel van een beschuldigde spreken.

dechargeeren, uit-, afladen, lossen; kwijtschelden, ontlasten, ontheffen, uitdelgen; losbranden, afvuren.

dechausseeren, de voetbekleding afleggen, ontschoeien; **een tand d.**, hem (vóór het uittrekken) van het tandvleesch onthooven.

dechiffreeren, ontcijferen, oplossen, ontraadselen.

Dechiffreur, ontcijferaar van handschriften.

déci-, (als voorvoegsel bij namen van maten en gewichten) het tiende deel (z. **deciare**, **decigram**, **deciliter** enz.)

Deciare, een tiende are of 10 vierk. Ned. el.

decideeren, beslissen, eene uitspraak doen; besluiten; zich d., tot een besluit komen.

Decigrám, een tiende van een gram of wichtje = 1 korrel.

Decilíter, een tiende kop of kan = 1 maatje.

decimaal, tiendeelig; **decimale breuk**, tiendeelige breuk.

decimábel, tiendplichtig.

Decimátie, vertiending; heffing der tienden; tiendrecht; loting om den tienden man.

Décime, de tiende toon van den grondtoon afgerekend.

Decime, tiende gedeelte van den franc.

decimeeren, loten om den tienden man, zoodat van elke tien één gestraft wordt (hetwelk bij voorkomende mui-terij en oproer van een geheel corps somtijds plaats heeft); ook in 't alg.: sterk dunnen, aanmerkelijk verminderen (nl. de bevolking, gelijk bij pestziekte, cholera enz.)

Deciméter, een tiende meter of el = 1 palm.

decipiëeren, misleiden, bedriegen.

decipimur specie recti, wij worden bedrogen door den schijn van het goede.

Decisie, beslissing, besluit; rechterlijke uitspraak.

decisief, beslissend, stellig.

Decistère, een tiende stère of wisse = 100 kub. palm.

Declamátie, kunstmatige mondelinge voordracht, de kunst om schoon te lezen of voor te dragen; (ook:) gezwollen voordracht, woordenpraal.

Declamátor, kunstmatig spreker; (ook:) hoogdravend redenaar.

Declamatórium, redenaarsoefening, kunstmatige voordracht; vers dat met afwisselende begeleiding van muziek wordt opgezegd.

declameeren, kunstmatig voordragen, met smaak en uitdrukking iets mondeling voordragen; (ook:) uitvaren, krachtig lostrekken tegen....

Declarátie, verklaring, bekendmaking; aangifte van koopwaren of goederen aan tolkantoren enz.; het bewijs dier aangifte; (ook wel:) liefdesverklaring.

Déclaration (d'amour), liefdesverklaring.

declareeren, verklaren, zijn besluit openbaar maken; waren of goederen bij het kantoor aangeven.

Declinatie, afwijking, inz. der magneetnaald; woordbuiging (in de spraakkunst); (fig.) afwijzing van een verzoek; het in-minachting-brengen.

declineeren, van de hand wijzen; een woord verbuigen; (fig.) in minachting brengen, verkleinen. (dendrank.

Decóct, decóctum, afkooksel (inz. van kruiden), kruid-Decoctie, afkoking.

Decollatie, onthalzing, onthoofding.

decolleeren, onthalzen, onthoofden. (dragen.

decolleteeren (zich), den hals en de schouders te ver bloot

decoloreeren, ontkleuren; verschieten, verbleeken.

de commode et incommode, omtrent het voor- en nadeel.

decomponereen, uit elkander nemen, ontleden, ontmen-gen, de bestanddeelen vaneenscheiden.

decomponibel, ontleedbaar, ontbindbaar.

Decompositie, ontbinding, scheiding, oplossing.

Decompte, korting, aftrek van een rekening.

decompteeren, aftrekken, korten, in mindering brengen.

de concert, eenparig, met gemeen overleg, met weder-zijdsch goedvinden en medewerking.

deconcerteeren, verlegen maken, van zijn stuk brengen; (een voornemen) verijdelen; dwarsboomen.

Deconfiture, volkomen nederlaag; volslagen onvermogen om te betalen.

de congruo, naar billijkheid. (ken.

decontenancereen, in de war brengen, bedremmeld ma-

Decorateur, tooneelschilder, tooneelversierder.

Decoratie, versiering, tooneelversiering; ordeteeken.

decoreeren, versieren, met een ordelint beschenken; een

gedecoreerde, iemand die een ordelint, eerekruis draagt.

Decórum, het welvoeglijke, gebruikelijke; **het decorum** bewaren, zijn fatsoen houden.

decoupeeren, in stukken snijden; getand maken; voor-snijden (aan tafel).

decourageeren, ontmoedigen; den lust benemen.

Decouragément, ontmoediging.

Decourt, korting op eene rekening of factuur.

decousú, onsaamenhangend.

Decouverte, ontdekking.

decouvreeren, ontdekken, openbaren.

decrediteeren, achting, vertrouwen, krediet doen verliezen. (overheid.

Decreet, besluit, rechts- of raadsbesluit; verordening der

Decrement, het afnemen, verval.

Decrepitatie, knettering van sommige zouten op het vuur.

decrepiteeren, knetteren, aan stukken knappen, met een

poef uiteenspringen (gelijk keukenzout op het vuur).

Decrepitude, afgeleefdheid; bouwvalligheid, verval.

decrescendo, afnemend, allengs van den sterken tot den zachten toon overgaand.

Decrescentie, afneming, vermindering.

Decretalen, pauselijke besluiten op kerkelijke vraagstukken, door bisschoppen geopperd.

decreteeren, gerechtelijk besluiten, vaststellen; bevelen.

Decretist, leeraar van het kerkrecht.

decrotteeren, reinigen, schoonmaken, poetsen.

Decrotteur, schoenpoetser.

Decrottoir, schraapijzer, werktuig bij de deuren om de voetbekleding te reinigen.

decrusteeren, ontkorsten, ontschorsen, afschillen.

decupleeren, vertienvoudigen, tienmaal nemen.

Decuplum, het tienvoud.

Decurie, afdeeling van tien.

Decussatie, doorkruising.

decussatim, kruiswijze.

dedaigneeren, versmaden, verachten, niet verwaardigen.

dedaigneus, smadelijk hoonend, geringachtend.

Dedálisch, z. Dædalisch.

de dato, van den dag der uitvaardiging af.

Dedicatie, opdracht, toewijding.

dediceeren, opdragen, toewijden.

dedommageeren, schadeloos stellen, de schade vergoeden.

Dedommagement, schadeloosstelling, schadevergoeding.

deduceeren, afleiden, bewijzen; verklaren, openleggen.

Deductie, aftrekking, aftrek van eene som; grondige uiteenzetting, bewijsvoering.

Deer, hert, rood wild.

de fácto, werkelijk, volgens de werkelijkheid, metterdaad; eigenmachtig, zonder verdere omstandigheden.

defaillleeren, in gebreke blijven, den gestelden termijn verzuimen.

Defaite, nederlaag.

- Defalcátie**, afmaaiing; het vooraf-korten, het aftrekken (van de som), korting.
- defameeren**, liever **diffameeren** (z. ald.)
- Default**, gebrek; het niet-verschijnen voor 't gerecht; vandaar: een **vonnis bij default**.
- Defaveur**, ongunst, ongenade; geringe prijs.
- defavorábel**, ongunstig; afkeerig.
- Deféct**, gebrek, feil, mangel, tekort.
- deféct**, onvolledig, onvoltallig; beschadigd.
- defecteeren**, fouten of gebreken opzoeken en verbeteren.
- defectief**, gebrekkig, onvolledig, beschadigd.
- defendeeren**, verdedigen.
- Defénsie**, verdediging, tegenweer; verdedigingsschrift.
- defensief**, verdedigenderwijs; beschermend; **defensieve alliantie**, verbond van wederzijdsche verdediging.
- Defénsor**, verdediger.
- defereeren**, aanbrengen, aangeven; een eed opleggen; den voorrang toekennen; toegeven.
- Deferént**, aangever, aanbrengrer; afvorderaar van een eed.
- Deferéntie**, inschikkelijkheid, gehoorzaamheid uit achtung
- Defi**, uitdaging, tarding; veetebrief. (en ontzag.)
- Defiance**, mistrouwen, wantrouwen.
- deficiënt**, ontbrekend.
- Deficiëntie**, gebrek, ontstentenis.
- Déficit**, tekort (bv. op eene rekening). (hoofd bieden.)
- defiëeren**, wantrouwen, mistrouwen; tarten, uitdagen, het
- Defigurátie**, misvorming, verminking.
- defigureeren**, misvormen, verminken.
- Defilé**, nauwe pas, engte; holle weg.
- defileeren**, in smalle gelederen, met klein front optrekken, uit eene engte trekken. (len.)
- definieren**, beter **definiëeren**, verklaren; nauwkeurig bepa-
- Definitie**, juiste bepaling, duidelijke omschrijving.
- definitief**, afdoend, beslissend, onherroepelijk; **d. tractaat**, slotverdrag.
- Deflagratie**, het uitbranden, reinigen door het vuur.
- deflecteeren**, afwenden; afwijken, inz. van lichtstralen.
- Deflorátie**, ontbloeming; schending, verkrachting; ontmaagding. (den.)
- defloreeren**, onteeren, schenden, verkrachten; ontmaag-
- defórm**, wanstaltig, misvormd.
- deformeeren**, misvormen, mismaken, verminken.

- Deformiteit**, mismaaktheid, wanstaltigheid.
Defraudant, belastingontduiker, smokkelaar.
Defraudátie, sluikhandel, verborgen bedrog.
defraudeeren, smokkelen, het land te kort doen door de in- of uitgaande rechten te ontduiken. (betalen.)
defrayeeren, vrijhouden, iemands vertering, reiskosten enz.
defricheeren, ontginnen, braakland bebouwbaar maken.
de front, van voren; op éene rij, naast elkander.
Défterdar, grootschatmeester, minister van financiën bij de Turken.
Defúncus, defúncus, afgestorvene, overledene.
degagé, gedegageerd, vrij, ongedwongen, vrijmoedig.
degageeren, ontslaan, vrij- of losmaken.
deganteeren (zich), de handschoenen uittrekken.
degarneeren, het boordsel, belegsels of versiersels afnemen; het huisraad wegnemen; (eene vesting) van manschap, geslacht enz. ontblooten.
Degenerátie, ontaarding; verbastering.
degenerereeren, ontaarden, slechter worden, verwilderen.
degluteeren, doorslikken.
Degoût, walging, afkeer, tegenzin.
degoutant, walglijk, afkeerwekkend; onuitstaanbaar.
degouteeren, tegenzin, afkeer inboezemen; walgen, ergeren.
de grâce! eilieve! wat ik u bidden mag! met uw verlof!
Degradátie, verlaging, ontzetting van een post.
degradeeren, verlagen, van ambt of waardigheid ontzetten, een lageren rang geven.
de gravi causa, om gewichtige reden(en).
deguisseeren, vermommen, verkleeden, onkenbaar maken; verbergen, verbloemen.
Degustatie, het proeven.
degusteeren, proeven; uitvorschen. (niet te twisten.)
de gústibus non est disputándum, over den smaak valt de hodiernedie, van den huidigen dag af.
Dehórs, buitenzijde; uiterlijke welvoeglijkheid.
Dehortátie, ontrading, afrading.
deíficeeren, vergoden.
Dei gratia, door Gods genade (vóór vorstelijke titels).
de indústria, met overleg, — opzet; met vlijt.
Deïsme, geloof aan het bestaan van een God, zonder eene openbaring te erkennen.
Deïst, godbelijder, die aan geene openbaring gelooft.

Dejectie, uitstooting, verstooting.

dejeuneeren, ontbijten.

Dejeunér, Dejeuné, ontbijt; **dejeuner à la fourchette**, vorkontbijt, koud voormiddageten; **d. dinatoire** (liever: **d.-diner**), middagontbijt, groot ontbijt, dat de plaats van middagmaal moet vervangen.

de júre, van rechtswege.

del., afkorting van **delineávit** (z. dat woord).

delabreeren, aan stukken scheuren; bederven, ontredde-
ren, onbruikbaar maken.

Delai, uitstel, verwijl, termijn.

Delassement, verkwikking, ontspanning.

Delátie, heimelijke aanklacht, aanbrengring bij de overheid,
verklikking.

Delátor, aanbrengrer, verklikker.

del crédere, op trouw en geloof, op krediet; borgtocht
bij verkoop van goederen, bij wisselzaken.

déle, delg uit; **deleátur**, men delge uit, neme weg (nl.
letters en woorden op drukproeven, bij verkorting **dr.**)

delectándo pariterque monéndo, door te gelijk vermaak
en leering te verschaffen.

Delectátie, verlustiging, uitspanning, verkwikking.

delecteeren, vermaken, verheugen, verlustigen.

Delegaat, afgevaardigde.

Delegátie, afvaardiging; overwijzing eener schuld.

delegeeren, afzenden, afvaardigen; overdragen, overwijken
(bv. een recht, eene schuld).

delénda Carthago, „Carthago moet verwoest worden” (de
woorden waarmee Cato al zijne redevoeringen sloot);
oneig.: zaak waarop men steeds terugkomt.

Deleniment, verzachtingsmiddel; liefkoozing.

deletérísch, doodend, vergiftigend, verwoestend.

deliberándum: ad d. nemen, in overweging nemen.

Deliberátie, beraadslaging, overweging.

delibereeren, beraadslagen, overleggen.

deliberáto, vastberaden.

delicaat, teeder; wekelijk; kiesch; welsmakend; (ook :)
denkelijk, netelig, moeilk., hachelijk.

delicáto, teeder, zacht, roerend.

Delicatésse, teederheid; lekkernij, lekkerbeetje; netheid,
sierlijkheid; vertroeteldheid; kieschheid, heuschheid.

Delíce, geneugte, vermaak, lust, genot, wellust.

- deliciëus**, kostelijk, overheerlijk, bekoorlijk, hoogst aangenaam of aanvallig; zeer lekker.
- Delict** of **Delictum**, wanbedrijf, euveldaad.
- Deligatie**, verbinding.
- Delimatie**, afvijling.
- Delimitatie**, grensbepaling.
- delimiteeren**, afgrenzen, de grenzen bepalen.
- Delineatie**, teekening, schets, plan, grondteekening.
- delineávit**, (afgekort **del.**) hij heeft het geteekend.
- Delinquent**, overtreder, boosdoener; arme zondaar.
- deliquescént**, vervloeiend, wegsneltend.
- Deliratie** of **Delirium**, waanzin, geestverwarring; **delirium trémens**, zuipers-waanzin, dronkaards-beroerte.
- delireeren**, ijlen, raaskallen.
- Delirium**, z. **Deliratie**.
- Delivrance**, bevrijding, verlossing.
- delivreeren**, bevrijden, verlossen.
- delogeeren**, verdrijven, uit de woning verjagen; verhuizen.
- deloyaal**, onredelijk; woordbreukig, niet rechtschapen.
- Délta**, naam van de Grieksche D (Δ), en daarom ook van het land aan de monden der rivieren, als zij in 2 of meer armen verdeeld in zee vallen, inz. het eiland, door de Nijlmonden aan de Middellandsche zee gevormd.
- deltavormig**, driehoekig.
- deludeeren**, bespotten, voor den gek houden.
- Delúsie**, bespotting; bedotting, misleiding.
- Demagogie**, volksleiding; (het streven naar) heerschappij, eene volkspartij; volksverleiding.
- demagógisch**, volksleidend; volksverleidend; als demagoog.
- Demagoog**, volksleider, aanvoerder eener volkspartij; (ook wel:) oproerstoker, stokebrand, opruier.
- Demandatie**, opdracht, last.
- demandeeren**, toevertrouwen, opdragen; (ook:) vragen.
- demanteleeren**, ontmantelen, de werken eener vesting slechten.
- Demarcatie**, begrenzing, afpaling; **demarcatie-lijn**, grens-lijn, scheidslinie; **demarcatie-troepen**, grenstroepen.
- Démarches**, maatregelen; **demarches maken**, stappen doen, pogingen aanwenden, maatregelen nemen.
- demasqueeren**, ontmaskeren, de mom afnemen.
- Demêlé**, kleine twist, kibbelpartij; haspelarij.

demêleeren, ontwarren, verwarde zaken uiteendoen, op-
helderen.

demembreeren, de leden van een lichaam vaneenscheiden,
van elkander scheuren; verbrokkelen.

Demembrement, verdeeling, verbrokkeling.

demenageeren, verhuizen.

Deménce, beter **Dementie**, krankzinnigheid.

demeneeren (zich), hevige, wilde gebaren maken.

Dementí, logenstraffing; **iemand een dementi geven**,
iemand's bewering voor een leugen uitmaken; **zich een
dementi geven**, zich tegenspreken, zijn woord terugne-
men of niet houden.

Demerént, een verdienstelijk persoon.

demeubleeren, het huisraad wegnemen, ontruimen.

demi, half; **à demi**, ten halve; **demi-fortúne**, rijtuig met
één paard, éenspan; **demi-mesúre**, halve, gebrekkige
maatregel; **demi-monde**, half-fatsoenlijke stand, waarbij
't met eerbaarheid en goede zeden zoo nauw niet geno-
men wordt (z. onder **dame**); **demi-reliëf**, half verheven
werk; **demi-rond**, halve cirkel, halfrond.

Demíssie, vriendelijkheid jegens geringeren, bescheiden-
heid; (ook:) afdanking, ontslag uit een ambt (voor dit
laatste beter **Dimissie**).

Demi-teinte, halfschaduw (bij plaatsnijders); middelkleur,
halve tint (bij schilders).

Demi-tour, halve wending, half links of half rechts.

Demiurg, kunstenaar, werkmeester; volksleider.

Demi-volte, halve zwenking. (wapening.

Demobilisátie, terugbrenging op den voet van vrede, ont-
demobiliseeren, ontwapenen, op den voet van vrede stel-
len; roerende goederen voor onroerend verklaren.

Democraat, aanhanger der volksregeering, vrijburger.

Democratie, volksregeering, republiek met regenten door
en uit het volk gekozen.

Democratisme, zucht tot —, gehechtheid aan de volksre-
geering. (hoorend.

democrátisch, vrijburgerlijk, tot de volksregeering be-

Democriet, iemand, die de wereld van hare lachwekkende
zijde beschouwt; vriend van gezellige vreugde.

Demoisélle, juffrouw, jongedochter.

demoliëeren, slechten, sloopen, afbreken.

Demolítie, **Demoliseering**, slooping, omverwerping.

Démon, z. Dæmon.

Demonetisatie, het buiten-omloop-brengen, buiten-koersstellen van munten of papiergeld.

Demonstratie, bewijs, betoog; houding van aanval, dreigende houding; het openbaren van een zeker oogmerk of gevoelen door volksbewegingen, optochten bij fakkellicht, kattenmuziek, adressen enz.

demonstratief, aanwijzend; bewijzend, overtuigend; bondig.

demonstreeren, betoogen, voor oogen leggen.

demonteeren, uit den zadel lichten; weerloos, onbruikbaar maken; uit elkander nemen (een werktuig, machine).

Demoralisatie, zedenverbastering, ontaarding der zeden.

demoraliseeren, onzedelijk maken, bederven.

de mórtuis nil nísi béne, van de dooden moet men niets dan goed spreken.

demoveeren, wegruimen; afzetten.

denationaliseeren, van den volksaard berooven.

denaturaliseeren, (iemand) het burgerrecht onttrekken.

denatureeren, ontaarden, verbasteren.

Denatus, gestorven, gestorvene.

Dendrieten, steenen met afbeeldingen van boomen en struiken. (kunde.)

Dendrographie, —logie, beschrijving der boomen, boom-

Dendrometer, boommeter.

Dendrometrie, boommeetkunst.

Denegatie, loochening, ontkenning.

denegeeren, loochenen, ontkennen.

Denier, penning, een kleine Fransche munt.

Denigratie, zwartmaking, belastering, schending van den goeden naam.

Denominatie, het noemen of aanduiden door een gepast naam, benaming, naam. [nis enz.)

denomineeren, bij name noemen (inz. in eene acte, von-

denonceeren = **denunciëeren** (z. ald.)

Denouement, ontknooping.

de nóvo, opnieuw.

Denrée, levensmiddelen, eetwaar.

Densiteit, dichtheid, vastheid.

Dentaal-letters, tandletters.

Dentagra, tandpijn, tandjicht.

Dentist, tandmeester.

Dentitie, het tandenkrijgen.

Denudatie, ontblooting.

Denunciant, aangever, aanbrenger (bij 't gerecht).

Denunciátie, aangifte, aanwijzing, verklikkerij.

denunciëeren, bij het gerecht aangeven, aanbrengen.

Deo dicatus, Gode gewijd.

Deo favente, met Gods gunst.

Deo grátias, God (zij) dank.

Deo ignoto, aan den onbekenden God.

Deo juvante, met Gods hulp. (ning uitspreken.

deopteeren, kiezen, bij eene verkiezing zijne stem of mee-

Deo volente, met Gods wil.

depaqueteeren, uitpakken.

Departement, ambts- of werkring, vak, bedrijf, beheer ; bevoegdheid ; naam der verschillende afdeelingen van de staatszaken, onder de ministers verdeeld, zooals **departement van oorlog, van justitie** enz.; landsafdeeling, gewest; afdeeling van eene maatschappij, bv. van 't Nut van 't Algemeen.

departementaal, wat de departementen betreft.

Departitie, verdeeling.

depasseeren, voorbijgaan, te boven gaan ; overschrijden, te buiten gaan (bv. zijne orders).

Depêche, brief, boodschap, die spoed vereischt, ambtsbericht ; verordening der regeering en bericht aan deze, staatsbrief ; telegraphisch bericht, telegram.

depêcheeren, snel afvaardigen ; bespoedigen, verhaasten.

Depeculaat, Depeculátie, kasdiefstal, diefstal aan de kas

dependeeren, afhangen, afhankelijk zijn. (gepleegd.

dependént, afhankelijk.

Dependéntie, afhankelijkheid.

Depénse, uitgave (inz. noodelooze), onkosten, vertering.

depenseeren, uitgeven, verteren ; verkwisten.

depeupleeren, ontvolken.

Depilátie, ontharing ; kaalheid.

Depít, spijt, ergernis, hartzeer, wrevel, wrok.

deplaceeren, verplaatsen ; misplaatsen ; verdrijven, afzetten, een post ontnemen.

Deplaisír, verdriet, misnoegen.

de plano, met gemak, zonder moeite.

Deplantátie, verplanting, verzetting.

deplanteeren, verplanten, verzetten.

- deplorábel**, betreurenswaard, jammerlijk.
- deploreeren**, betreuren, beschreien, bejammeren.
- deployeeren**, ontvouwen, uiteenslaan; (fig.) aan den dag leggen, ten toon spreiden; (bij de troepen) ontwikkelen.
- Deployeer-pas**, snelpas bij de ontwikkeling van een gesloten troep. (rechtelijk getuigen.)
- deponeeren**, nederleggen, in bewaring geven; (ook :) ge-
- Deponént**, in-bewaring-gever; (ook :) getuige.
- Depopulátie**, ontvolking; afneming der bevolking.
- Deportátie**, uitbanning, vervoering naar eene strafkolonie.
- deporteeren**, verbannen, naar een bepaald oord als ballingplaats brengen; **gedeporteerde**, balling.
- Depositair**, **Depositáris**, bewaarder, vertrouwd persoon, bij wien iets ter bewaring wordt neergelegd.
- Deposítie**, afzetting, nederlegging ter bewaring; (ook :) getuigenis, getuigeverklaring.
- Depósito-bank**, bewaarbank, die kapitalen tegen matige interesten in bewaring neemt.
- Depositeur**, **depositor**, hij die iets in bewaring geeft.
- Depósitum**, het aanvertrouwde goed.
- depossedeeren**, uit het bezit stooten.
- Depôt**, het ter bewaring gegeven goed; de bewaarplaats, stapel- of verzamelplaats van koopmansgoed, magazijn; (bij de militairen :) de aanvullingsmanschappen; het aanvullingsmagazijn, de bewaarplaats van allerlei krijgsbehoeften enz.; (ook :) bezinksel, afzetsel in vchten.
- Depôt-houder**, verkoper uit een hem toevertrouwd warenvoorraad voor rekening des eigenaars.
- Depravátie**, bederf, verslimmering.
- Deprecatie**, afbidding.
- Depreciátie**, enz., z. **Depretiatie**, enz.
- deprehendeeren**, vatten, betrappen.
- Deprehensie**, aanhouding, betrapping.
- Depréssie**, onderdrukking, nederdrukking; (fig.) bedrukt-hed; lage barometerstand of gebied van geringe lucht-
- Depretiátie**, waardeverlaging, geringschatting. (drukking.)
- depretiëeren**, vernederen, te gering schatten.
- Depri**, (bij een belastingkantoor) schriftelijk opgave der waren, die men buitenslands verkoopt of doorvoert.
- deprimeeren**, onderdrukken, nederdrukken.
- Deprivátie**, berooving, ontzetting.
- depriveeren**, berooven.

de profundis, uit de diepten (naam van een boetpsalm, die met die woorden begint).

Deputaat, afgevaardigde.

Deputatie, afvaardiging, bezending; de afgevaardigden.

Deputatus, z. Gedeputeerde.

(ger.

Député, deputy, afgevaardigde, inz. volksvertegenwoordigde; afvaardigen; afzenden.

deracineeren, ontwortelen, uitroeien.

derailleeren, uit het spoor loopen, ontsporen.

Derailement, ontsporing.

deraisonné, onredelijk.

(len.

deraisonneeren, onverstandig spreken; ongerijmd oordeelen.

Deraisonnement, onverstandig gepraat.

(men.

derangeeren, in wanorde brengen; storen, ongelegen maken.

Derangement, stoornis, wanorde.

Derby-race, wedren te Epsom op Woensdag vóór Pinksteren.

derideeren, uitlachen, bespotten.

de rigore juris, naar de gestrengheid der wet.

de rigueur zijn, volstrekt noodzakelijk, stipt in acht te

derisoir, bespottend, smadend.

(nemen zijn.

Derivatie, afleiding, afstamming.

deriveeren, afleiden, afstammen.

Derisie, bespottend, het belachen, uitlachen.

Dérobé, geheim; bv. escalier dérobé, geheime trap; porte

dérobée, geheime deur.

deroberen, ontvreemden, heimelijk wegnemen.

Derogatie, afbreuk; krenking, inbreuk; afschaffing.

derogeren, afbreuk doen, benadeelen; inbreuk maken; opheffen.

Deroute, verwarde, onordelijke vlucht, nederlaag.

Derrière, achterste.

(monnik.

Dérvis of Dervisch, arme Mohammedaansche klooster-

desabuseeren, uit de dwaling helpen.

desaccordeeren, niet stemmen; niet overeenstemmen.

desagréabel, onaangenaam.

Desagrement, onaangenaamheid, verdrietigheid.

de saison, van pas, ter snede, te juister tijd.

desalliëren (zich), beneden zijn stand trouwen.

desappointeeren, teleurstellen.

Desapprobatie, afkeuring.

desapproberen of desapprouveeren, afkeuren.

Desappropriatie, afstand van eigendom, bezitverzeking.

desarmeeren, ontwapenen.

desassorteerén, samenbehoorende dingen vaneenscheiden,
allerlei ondereenmengen. (heid.

Desáster, rampspoed, onheil, slag, groote wederwaardig-
desastreus, rampspoedig.

Desavantage, verlies, schade, nadeel.

desavantageus, nadeelig; ongunstig.

Désaveu, ontkenning, loochening.

desavoueerén, loochenen; herroepen, niet erkennen.

Descendéntén, afstammelingen.

Descendéntie, afstamming, nakomelingschap.

Descénsie, nederdaling, afdaling; ondergang.

describeeren, beschrijven.

Descriptie, beschrijving.

descriptief, beschrijvend.

Desemballage, ontpakking, uitpakking.

desemballeeren, uitpakken, ontpakken (koopmanswaren).

desembarqueeren, weder ontschepen.

desennuyeerén, de verveling verdrijven, opvroolijken.

deserteeren, wegloopen, heimelijk zijn vaandel verlaten,
zich wegpakken.

Deserteur, overlooper, weglooper; overlooper naar den
vijand; afvallige.

Desértie, het overloopen naar den vijand; het heimelijk
wegloopen van zijn vaandel; verlating (inz. van een der
echtgenooten).

Deservieten, het looneens zaakvoerders of pleitbezorgers.

Deshabillé, ochtendgewaad, huisgewaad.

deshonnét, onwelveogelijk, onfatsoenlijk, onkiesch.

Deshonneur, oneer, schande.

deshonorábel, begeerenswaard.

Desideratum, **Desideraat**, iets dat begeerd wordt doch
niet voorhanden is; vereischte; gaping.

Desiderium pium, vrome wensch. (ming.

Designátie, bestemming; beteekening; voorloopige benoe-

designeeren, bestemmen, beteekenen, aanwijzen; iemand
tot iets bij voorraad benoemen.

Desinentie, uitgang (van een woord).

Desinfecteerén, van smetstof zuiveren, ontsmetten.

desinféctie, reiniging van smetstof, ontsmetting.

desirábel, wenschenswaard, wenschelijk.

desireus, begeerig.

- desisteeren**, afstaan, aflaten (van iets); ophouden, opgeven, laten varen, afzien.
- desobediëeren**, ongehoorzaam zijn.
- Désobligeance**, onvriendelijkheid, ongedienstigheid.
- desobligeante**, smal rijtuig voor één persoon.
- Desoeuvrement**, ledigheid, werkeloosheid.
- desolaat**, verlaten, woest; treurig, troosteloos; ellendig;
- desolate boedel**, onbeheerde boedel.
- desolant**, bedroevend; lastig, hoogst vervelend.
- Desolatie**, verwoesting; groote droefheid, troosteloosheid.
- desoleeren**, verwachten; bedroeven, krenken.
- Desórder**, wanorde; buitensporigheid, zedeloosheid.
- Desorganisatie**, ontbinding, ontaarding; ontstemming.
- desorganiseeren**, ontbinden; in wanorde brengen, beroeren, ontstemmen, tweedracht zaaien.
- desoriëteeren**, van den rechten weg afleiden, het spoor bijster maken; in de war brengen; verlegen maken.
- Desoxydatie** of **Desoxygenatie**, bevrijding of berooving van zuurstof, ontzuring.
- desoxydeeren** of **desoxygeneeren**, van zuurstof berooven, de zuurstof wegnemen, uitdrijven.
- Despéct**, verachting, smaad, minachting.
- despecteeren**, verachten, smaden, geringschatten.
- desperaat**, wanhopig; radeloos, vertwijfeld.
- Desperado**, waaghals.
- Desperatie**, wanhoop, radeloosheid, vertwijfeling.
- despereeren**, wanhopen, vertwijfelen, radeloos zijn.
- Despoliatie**, berooving, plundering.
- Desponsatie**, ondertrouw, plechtige verloving.
- Despoot**, willekeurig vorst, zelfheerscher, dwingeland.
- Despotie**, willekeurige heerschappij. (nisch.)
- despotiek**, **despótisch**, willekeurig en eigenmachtig, tiran.
- Despotisme**, eigendunkelijke heerschappij, dwingelandij.
- Dessa**, dorp op Java.
- Dessein**, voornemen, oogmerk, opzet; ontwerp, schets.
- Dessendiaan**, druklettersoort (van 10 punten) tusschen mediaan en garmond.
- Dessért**, nagerecht, laatste tafelgerecht.
- Desservant**, beter **deservant**, waarnemend geestelijke.
- Dessin**, teekening, schets, ontwerp; patroon, model.
- Dessinateur**, patroontekenaar.
- dessineeren**, ontwerpen, teekenen.

destilleeren, z. **distilleeren**.

Destin, noodlot.

Destinatie, bestemming, plaats der bestemming.

destineeren, bestemmen; verordenen, beschikken.

destitueeren, afzetten, van post of ambt ontzetten.

Destitutie, afzetting, ontzetting, ontslag.

Destructie, verwoesting, vernieling.

destructief, vernielend, verwoestend.

destrueeren, vernielen, omverhalen, nederrukken.

desuniëeren, oneens maken, verdeelen.

desunt caetera, de rest ontbreekt.

detacheeren, afzonderen en afzenden; losmaken.

Detachement, afgezonden troep of commando soldaten.

Detail, pl. **Details**, het bijzondere, omstandige van iets, bijomstandigheden, bijzonderheden, kleinigheden; **en d.**, omstandig, uitvoerig, haarfijn (bv. vertellen); in 't klein, bij 't stuk, bij de el, maat enz. (verkoopen).

Detailhandel, kleinhandel, kramery. (ven.

detaillereen, uiteenzetten, omstandig verhalen of beschrij-

Detaillleur, kleinhandelaar.

Détectie, ontdekking, blootlegging.

Détective, spion der geheime politie (in Londen).

de té fábula narrátur, gij zijt de man dezer historie, dat geldt, — betreft u.

deteneeren, z. **detineeren**.

Detentie, opsluiting, hechtenis.

Detentie-huis, gevangenhuis.

detergeeren, afwischen, reinigen.

Deterioratie, verergerde toestand eener zaak, verval.

determinábel, bepaalbaar.

Determinatie, bepaling; beschikking; besluit.

determinatief, bepalend.

determineeren, bepalen, vaststellen; besluiten; beschikken; (ook:) overhalen, overreden.

Determinisme, leer der voorbeschikking.

deterreeren, opgraven, opdelfen; (fig.) opsporen, uitvorschen; (ook:) afschrikken.

detestábel, verfoeilijk, gruwelijk.

detesteeren, verfoeien; verwenschen.

detineeren, tegenhouden, gevangenhouden.

Detonatie, het valschzingen; de ontploffing.

detoneeren, valsch zingen; ontploffen.

detorqueeren, verdraaien, een anderen, gedwongen zin geven; afwenden, afwerpen (bv. de schuld op een ander).

Detour, omweg, bocht; (fig.) uitvlucht, voorwendsel, draaijerij.

detourneeren, afwenden, doen afdwalen; van richting veranderen, afleiden, doen afwijken.

Detráct, wat er van een buitenslands gaand vermogen wordt afgetrokken.

Detracteur, lasteraar, kwaadspreker, achterklapper.

Detráctie, aftrek, afkorting; (ook :) eerroof, laster.

detraheeren, aftrekken, afkorten; (ook :) belasteren.

Detrempe, waterverf, waterteekening.

Detrésse, nood, angst, verlegenheid.

detrimenteus, schadelijk, nadeelig.

detrompeeren, de dwaling benemen, uit den droom helpen.

detroneeren, onttroonen.

de trop, te veel, overbodig.

détto, (beter, maar minder in gebruik dan **dito**), hetzelfde, het vroeger genoemde; desgelijks, evenzeer.

détur, het worde gegeven.

Déus ex máchina, letterlijk: God uit de (tooneel-)machine, d. i. de onverwachte verschijning van een persoon, die aan een ingewikkelde zaak een gelukkige wending geeft.

Deuterogamíe, tweede echt. (boek.

Deuteronomium, tweede wetgeving, naam van Mozes' vijfde **deux à deux**, twee aan twee.

devaliseeren, plunderen, uitschudden.

Dealvátie, verlaging van de waarde eener munt; het ongangbaar maken eener munt; (ook :) het versterf van een goed of recht.

devalveeren, (munten) buiten koers stellen, in waarde verminderen.

devanceeren, vooruitgaan, voorbijstreven.

Devastátie, verwoesting, vernieling.

devasteeren, verwoesten, vernielen, omkeeren.

developpeeren, ontwikkelen, ophelderen.

Developpement, ontwikkeling.

de vérbis ad vérbera, van woorden tot slagen.

de vérbo ad vérbum, van woord tot woord.

Devergondage, schaamteloosheid.

Deversórium, herberg, tapperij.

devesteeren, ontkleeden; van de priesterlijke bekleeding of bisschoppelijke beleening berooven.

Devestituur, berooving, intrekking dier waardigheid.

Deviátie, afwijking (eens lichaams van zijne baan), afdwaling, verzeiling.

deviëeren, van den rechten weg afwijken, verzeilen.

Devies, zinspreuk, gedenk-, lijfspreuk; (ook:) een wissel op eene buitenlandsche wisselplaats.

de visu, omdat men het zelf gezien heeft.

Devoir, plicht; **devoirs**, huiswerk voor de school.

Devolutie, overgang, versterf van een goed of recht.

devolveeren, (eig.) afrollen; op een ander vervallen of overerven. (vroom, schijnheilig.

devoot, vroom, godvruchtig; ootmoedig; (ook wel:) fijn-devoreeren, verslinden, doorzwelgen.

Devóten, de vromen; de fijnen, overrechtzinnigen.

Devótie, vroomheid, godvruchtigheid; eerbied; (ook:) volkomen overgave van zich zelve, innige gehechtheid (fr. **Dévouement**).

Dew, dauw. (schreven.

dexiographisch, van de linker- naar de rechterhand ge-

Dexteriteit, behendigheid, handigheid, vaardigheid.

Dextrine, gomachtige stof in 't hulsel van ieder zetmeelbolletje; (ook:) eene stroop uit aardappelen.

Dey, (eig. zendeling ter oproeping tot den heiligen oorlog) oude titel der beheerschers van Algiers (later in dien van Pasja veranderd).

Diabetes, hevel; pisvloed.

Diáble, **Diabólus**, de duivel.

diabólisch, duivelsch, duivelachtig.

diaboliseeren, razen en tieren; beduivelen.

Diaconie, kerkelijk armbestuur; de gezamenlijke armverzorgers of diakenen. **Diaconus**, z. **Diaken**.

Diadeem, koninklijke wrong of voorhoofdsband; kroon; zeker vrouwelijk haartooisel.

Diagnóse, **Diagnósis**, onderscheiding, inz. der ziekten naar hare kenteekenen.

Diagnostiek, de kunst om ziekten te onderscheiden en te beoordeelen. (dwars.

Diagonaal, hoekpuntslijn; **diagonaal**, overhoeksch, over-

Diagram, schets, ontwerp, lijntekening; vijflijnige toon-

Diáken (**Diaconus**), kerkelijk armverzorger. (ladder.

Dialéct, tongval.

Dialécticus, geleerde redetwister.

Dialectiek, verstandisleer, denkkunst; wetenschappelijke twist- of disputeerkunst.

dialógisch, bij wijze van samenspraak.

dialogiseeren, in den gesprekvorm inkleeden.

Dialoog, samenspraak, onderhoud, gesprek.

Diamagnetisme, afstootende werking van den magneet.

Diamánt, hardste, dichtste, doorzichtigste, schitterendste en kostbaarste edelsteen; de kleinste der druklettersoorten.

Diaméter, middellijn, doorsnede.

Diána, de jachtgodin, maangodin; zilver.

diantre! drommels! duivels! voor den drommel!

Diapasón, omvang van een stem of instrument; stemvork.

Diapálm, bekende zalf uit het halfglazige eerste loodoxyde, oljefolie en water bereid.

diaphaan, doorschijnend.

Diaphanorama, doorschijnende schilderij.

Diaphonie, wanklank, ontstemming.

Diaphorésis, het doorzijpelen, de zweetdrijving.

Diaphrágma, middelrif, middelschot.

Diárium, dagboek, koopmans-kladboek.

Diarrhæa, **Diarrhée**, buikloop, loslijvigheid.

Diaspora, tusschen andersdenkenden verstrooid wonende leden van een kerkgenootschap.

Diastole, verlenging, hartverwijding.

diathermaan, warmtestralen doorlatende.

diatónische ladder of **schaal**, de voor het toonstelsel aangegeven klankladder.

Diatríbe, geleerde uiteenzetting, schoolsche verhandeling; inz. bittere, hevige critiek; hekelschrift.

dic cur hic? zeg, waarom zijt gij hier? denk aan uwe bestemming.

Dicta, uitspraken, plaatsens, aanhalingen uit geschriften.

Dictaat, het ter naschrijving voorgezegd stuk.

Dictátor, opperst regeeringspersoon in het oude Rome; onbepaald gezaghebber in dagen van staatsgevaar.

dictatoriaal, **dictatórisch**, gebiedend, eigenmachtig.

Dictatuur, waardigheid van dictator.

dicteeren, in de pen geven, voorzeggen ter naschrijving; (ook :) opleggen, toewijzen, bv. eene straf.

- Díctie**, bijzondere wijze van uitdrukking, van voordracht; (ook :) bijzondere schrijfrant, stijl. (woordenboek.)
- Dictionnaire**, woordenboek; **d. de poche, d. portatif**, zak-díctum, fáctum, gezegd, gedaan.
- Didactiek**, leer-, onderwijskunst.
- didáctisch**, leerend, onderrichtend; **d. gedicht**, leerdicht.
- Didaskalia**, leeringen, onderrichtingen.
- didaskálisch**, leerend, onderwijzend.
- Diëet**, levensregeling, gezondheidsverzorging, maathouding in alles; inz. eetregel; ziekenkost.
- Diës**, dag; **diës criticus**, de beslissende, gewichtige dag (inz. bij ziekten); **diës diëm dócet**, de eene dag is de leermeester van den anderen; **diës pérdidi**, dien dag heb ik verwaarloosd; **diës natális**, geboortedag; stichtingsdag.
- Dieu, God; Dieu et mon droit**, God en mijn recht.
- diffamant**, lasterlijk, eerroovend.
- Diffamátie**, eerroof; smaadrede.
- Diffamátor**, lasteraar, eerroover.
- diffameeren**, belasteren, beschenden, eerrooven.
- differeeren**, verschillen; uitstellen, verschuiven.
- Differénd**, klein geschil, oneenigheid; betwiste zaak.
- differént**, verschillend, onderscheiden, ongelijk.
- Differentie**, onderscheid, verschil; **differentie-handel**, handel met effecten, waarbij deze niet geleverd worden, maar alleen de gerezen of gedaalde waarde daarvan ontvangen of vergoed wordt.
- Difféssie**, loochening, ontkenning; **diffessie-eed**, loochening van een feit onder eede; inz. eed, waarbij men de echtheid van een handschrift of onderteekening ont-difficiel, moeilijk, lastig; knorrig; wonderlijk. (kent.)
- Difficulteit**, zwaarigheid, moeilijkheid, bedenkelijkheid.
- difficulteeren**, zwaarigheid maken, bedenkingen opperen.
- diffideeren**, mistrouwen, twijfelen.
- Diffidentie**, wantrouwen, twijfel.
- diffórm**, wanstaltig, mismaakt.
- difformeeren**, misvormen.
- Difformiteit**, wanstaltigheid, misvormdheid.
- DiffRACTIE**, straalbuiging van het licht.
- diffundeeren**, uitbreiden; verkwisten.
- Diffúsie**, wijdloopigheid (in spreken en schrijven).
- diffuus**, wijdloopig, verstrooid.

- Digamie**, tweede echt.
digereeren, verteren (het voedsel); verkroppen (een hoon).
Digestie, spijsvertering, verduwing.
Digestief, middel, dat de spijsvertering bevordert.
digitaal, de vingers of de teenen betreffend.
Digitális, het fingerhoedskruid.
Dignitáris, bezitter van een eeraamt of eene geestelijke waardigheid.
Digniteit, waardigheid, hoog aanzien; eeraamt.
dígnus est intráre, hij is waardig om binnen te treden.
Digréssie, afwijking, uitstap of omweg; buitensporigheid.
Dii majórum géntium, de oppergoden.
Dii minórum géntium, de ondergeschikte goden.
Dii penates, huisgoden.
Dikotyledonen, tweelobbige planten.
Dilaceratie, vaneenscheuring.
dilacereeren, vaneenscheuren, splitsen.
Dilapidátie, verkwisting, verspilling.
dilapideeren, doorbrengen, verkwisten, verspillen.
Dilatátie, uitzetting, uitbreiding.
dilateeren, uitbreiden, verwijden.
Dilátie, verschuiving, uitstel, termijn.
Dilémma, dubbele sluitrede; keus tusschen twee onaan-gename dingen; netelige toestand.
Dilettaant, kunstliefhebber, kunstvriend.
Diligéncia, naarstigheid, vlijt; (ook:) snel- of postwagen.
Diligént, naarstig, vlijtig, ijverig; iemand d. verklaren, verklaren, dat iemand de hem opgedragen taak, ofschoon hij die nog te voltooien heeft, niet heeft ver-waarloosd.
Diligéntie, zorgvuldigheid, vlijt, opmerkzaamheid.
dilogisch, dubbelzinnig.
Dilucidatie, opheldering, verklaring.
Dilúdium, tusschenspel (op het tooneel).
dilueeren, afwasschen; verzwakken, verdunnen.
Diluéntia, verdunningsmiddelen.
diluviaal, aangeslibd.
Diluvium, zondvloed; aangeslibde grond.
Diménsie, afmeting eens lichaams naar lengte, breedte en dikte (de 3 **dimensiën**).
dimidiatus, gehalveerd, in twee gelijke deelen verdeeld.
Dimidium, helft.

- Díctie**, bijzondere wijze van uitdrukking, van voordracht; (ook :) bijzondere schrijfrant, stijl. (woordenboek.)
- Dictionnaire**, woordenboek; **d. de poche, d. portatif**, zak-díctum, fáctum, gezegd, gedaan.
- Didactiek**, leer-, onderwijskunst.
- didáctisch**, leerend, onderrichtend; **d. gedicht**, leerdicht.
- Didaskalia**, leeringen, onderrichtingen.
- didaskálisch**, leerend, onderwijzend.
- Diëet**, levensregeling, gezondheidsverzorging, maathouding in alles; inz. eetregel; ziekenkost.
- Diës**, dag; **diës criticus**, de beslissende, gewichtige dag (inz. bij ziekten); **diës diëm dócet**, de eene dag is de leermeester van den anderen; **diës pérdidi**, dien dag heb ik verwaarloosd; **diës natális**, geboortedag; stichtingsdag.
- Dieu, God; Dieu et mon droit**, God en mijn recht.
- diffamant**, lasterlijk, eerroovend.
- Diffamátie**, eerroof; smaadrede.
- Diffamátor**, lasteraar, eerroover.
- diffameeren**, belasteren, beschenden, eerrooven.
- differeeren**, verschillen; uitstellen, verschuiven.
- Differénd**, klein geschil, oneenigheid; betwiste zaak.
- differént**, verschillend, onderscheiden, ongelijk.
- Differentie**, onderscheid, verschil; **differentie-handel**, handel met effecten, waarbij deze niet geleverd worden, maar alleen de gerezen of gedaalde waarde daarvan ontvangen of vergoed wordt.
- Difféssie**, loochening, ontkenning; **diffessie-eed**, loochening van een feit onder eede; inz. eed, waarbij men de echtheid van een handschrift of onderteekening ont-difficiel, moeilijk, lastig; knorrig; wonderlijk. (kent.)
- Difficulteit**, zwaarigheid, moeilijkheid, bedenkelijkheid.
- difficulteeren**, zwaarigheid maken, bedenkingen opperen.
- diffideeren**, mistrouwen, twijfelen.
- Diffidentie**, wantrouwen, twijfel.
- diffórm**, wanstaltig, mismaakt.
- difformeeren**, misvormen.
- Difformiteit**, wanstaltigheid, misvormdheid.
- DiffRACTIE**, straalbuiging van het licht.
- diffundeeren**, uitbreiden; verkwisten.
- Diffúsie**, wijdloopigheid (in spreken en schrijven).
- diffuus**, wijdloopig, verstrooid.

- Digamie**, tweede echt.
digereeren, verteren (het voedsel); verkroppen (een hoon).
Digestie, spijsvertering, verduwing.
Digestief, middel, dat de spijsvertering bevordert.
digitaal, de vingers of de teenen betreffend.
Digitális, het fingerhoedskruid.
Dignitáris, bezitter van een eeraamt of eene geestelijke waardigheid.
Digniteit, waardigheid, hoog aanzien; eeraamt.
dígnus est intráre, hij is waardig om binnen te treden.
Digréssie, afwijking, uitstap of omweg; buitensporigheid.
Dii majórum géntium, de oppergoden.
Dii minórum géntium, de ondergeschikte goden.
Dii penates, huisgoden.
Dikotyledonen, tweelobbige planten.
Dilaceratie, vaneenscheuring.
dilacereeren, vaneenscheuren, splitsen.
Dilapidátie, verkwisting, verspilling.
dilapideeren, doorbrengen, verkwisten, verspillen.
Dilatátie, uitzetting, uitbreiding.
dilateeren, uitbreiden, verwijden.
Dilátie, verschuiving, uitstel, termijn.
Dilémma, dubbele sluitrede; keus tusschen twee onaan-gename dingen; netelige toestand.
Dilettaant, kunstliefhebber, kunstvriend.
Diligéncia, naarstigheid, vlijt; (ook:) snel- of postwagen.
Diligént, naarstig, vlijtig, ijverig; iemand d. verklaren, verklaren, dat iemand de hem opgedragen taak, of-schoon hij die nog te voltooien heeft, niet heeft ver-waarloosd.
Diligéntie, zorgvuldigheid, vlijt, opmerkzaamheid.
dilogisch, dubbelzinnig.
Dilucidatie, opheldering, verklaring.
Dilúdium, tusschenspel (op het tooneel).
dilueeren, afwasschen; verzwakken, verdunnen.
Diluéntia, verdunningsmiddelen.
diluviaal, aangeslibd.
Diluvium, zondvloed; aangeslibde grond.
Diménsie, afmeting eens lichaams naar lengte, breedte en dikte (de 3 **dimensiën**).
dimidiatus, gehalveerd, in twee gelijke deelen verdeeld.
Dimidium, helft.

discreet, bescheiden, bedachtzaam; stilzwijgend, geheimhoudend; in zich zelve onderscheiden of gedeeld.

Discréantie, verschil, tegenstrijdigheid; misverstand.

Discrétie, bescheidenheid, kiesheid; stilzwijgendheid; wijze terughouding; wil, goedvinden; grootmoedigheid, genade en ongenade; **discrétie-dagen** (re s p i j t d a g e n) worden bij wissels die dagen genoemd, welke na den vervaldag eens wissels beginnen en welke eerst moeten verlopen zijn, alvorens de houder betaling mag vorderen.

Discrimen, onderscheid; gevaar.

discriminabel, onderscheidbaar.

Discriminatie, onderscheiding; onderscheid.

Disculpátie, rechtvaardiging, ontschuldiging.

disculpeeren, ontschuldigen, rechtvaardigen.

discursief, gespreksgewijze, bij manier van spreken.

Díscus, werpschijf bij de kampspelen der Ouden.

Discússie, uiteenzetting, rijp onderzoek door gedachtenwisseling, wetenschappelijke of politieke geschilvoering.

discuteeren of discutiëeren, nauwkeurig bespreken, (eene zaak) door woordenwisseling wikken en wegen.

Disette, schaarschte, gebrek.

Disfigurátie, misvorming.

Disgráce, Disgrátie, ongenade.

disgraciëeren, (iemand) zijne gunst onttrekken.

disgraciëus, onaangenaam, verdrietig, leelijk, stuitend.

Dish, schotel, gerecht.

Disharmonie, wanklank, wangeluid; oneenigheid, twist.

disharmoniëeren, oneenig zijn, niet bijeenpassen.

dishonorabel, onteerend, schandelijk.

disjecta membra, verspreide overblijfselen.

Disjectie, uiteenwerping, verstrooiing.

Disjunctie, afzondering, scheiding.

disjunctief, afzonderend, scheidend; elkander uitsluitend.

disjungeeren, scheiden, afzonderen, verdeelen.

Dislocatie, ontwrichting van een lid; verlegging of verdeeling van troepen.

Dismembrátie, verbrokkeling, verdeeling van bijeenbehorende goederen of gronden.

dismembreeren, verdeelen, verbrokkelen; ontleden.

Dispache, de berekening en verdeeling van zeeschade onder de belanghebbenden (reeder en assuradeur).

dispacheeren, zeeschade of averij berekenen.

- Dispacheur**, vereffenaar of scheidsrechter van zeeschade, strandrechter.
- disparaat**, ongelijkslachtig, ongelijksoortig, niet bij elkan-
der passend, ongerijmd, tegenstrijdig.
- dispendiëus**, kostbaar, duur, met groote kosten gepaard.
- Dispensatie**, vrijspreking, vrijstelling van het opvolgen
eens algemeenen regels of eener bijzondere verplichting.
- Dispensatorium**, receptenboek, apothekersboek (pharma-
copœa).
- dispenseeren**, uitdeelen; vrijstellen, ontheffen (van eene
verplichting); artsenijen bereiden en uitgeven.
- dispergeeren**, verstrooien.
- Dispêrsie**, verstrooiing.
- displceeren**, misvallen, mishagen.
- Disponént**, beschikker, gevolmachtigd zaakgelastigde.
- disponeeren**, ontwerpen, indeelen; beschikken, beheeren.
- disponibel**, beschikbaar, ter beschikking staande.
- Dispositie**, schikking, inrichting, plan; beschikking, ge-
bod; lichamelijke aanleg; gemoedsstemming; neiging,
geschiktheid; testament.
- disposteeren**, (militairen) in posten of hoopen verdeelen.
- Dispropórtie**, wanverhouding, onevenredigheid.
- Disputant** of **Disputátor**, twistredevoerder.
- Disputatie**, geleerde twistrede, redestrijd.
- disputeeren**, wetenschappelijk woordentwisten, een open-
baar twistgesprek houden.
- Dispuut**, woordenstrijd, krakeel, kibbelarij.
- Disquisitie**, onderzoek, navorsching. (beveling.)
- Disrecommandatie**, ongunstige getuigenis, slechte aan-
Disregárd, geringschatting. (oneer, schande.)
- Disrenommée** of **Disreputatie**, kwade naam, slechte faam,
- Dissatisfactie**, ontevredenheid. (ning.)
- Dissecatie**, **Disséctie**, ontleding van een lichaam, lijkope-
disseceeren of **dissequeeren**, ontleden, opensnijden.
- Dissemináfie**, uitzaaiing; verbreiding (van een gerucht).
- dissemineeren**, uitzaaien, uitstrooien; verbreiden (bv. een
gerucht).
- Dissénsie**, verscheidenheid van meeningen, twist.
- Dissénters**, andersdenkenden; in Engeland alle Protestan-
ten, die niet tot de episcopale Kerk behooren, niet-
conformisten.
- dissentiëeren**, van andere meening zijn, afwijken.

discreet, bescheiden, bedachtzaam; stilzwijgend, geheimhoudend; in zich zelve onderscheiden of gedeeld.

Discréantie, verschil, tegenstrijdigheid; misverstand.

Discrétie, bescheidenheid, kiesheid; stilzwijgendheid; wijze terughouding; wil, goedvinden; grootmoedigheid, genade en ongenade; **discrétie-dagen** (re s p i j t d a g e n) worden bij wissels die dagen genoemd, welke na den vervaldag eens wissels beginnen en welke eerst moeten verlopen zijn, alvorens de houder betaling mag vorderen.

Discrimen, onderscheid; gevaar.

discriminabel, onderscheidbaar.

Discriminatie, onderscheiding; onderscheid.

Disculpátie, rechtvaardiging, ontschuldiging.

disculpeeren, ontschuldigen, rechtvaardigen.

discursief, gespreksgewijze, bij manier van spreken.

Díscus, werpschijf bij de kampspelen der Ouden.

Discússie, uiteenzetting, rijp onderzoek door gedachtenwisseling, wetenschappelijke of politieke geschilvoering.

discuteeren of discutiëeren, nauwkeurig bespreken, (eene zaak) door woordenwisseling wikken en wegen.

Disette, schaarschte, gebrek.

Disfigurátie, misvorming.

Disgráce, Disgrátie, ongenade.

disgraciëeren, (iemand) zijne gunst onttrekken.

disgraciëus, onaangenaam, verdrietig, leelijk, stuitend.

Dish, schotel, gerecht.

Disharmonie, wanklank, wangeluid; oneenigheid, twist.

disharmoniëeren, oneenig zijn, niet bijeenpassen.

dishonorabel, onteerend, schandelijk.

disjecta membra, verspreide overblijfselen.

Disjectie, uiteenwerping, verstrooiing.

Disjunctie, afzondering, scheiding.

disjunctief, afzonderend, scheidend; elkander uitsluitend.

disjungeeren, scheiden, afzonderen, verdeelen.

Dislocatie, ontwrichting van een lid; verlegging of verdeeling van troepen.

Dismembrátie, verbrokkeling, verdeeling van bijeenbehorende goederen of gronden.

dismembreeren, verdeelen, verbrokkelen; ontleden.

Dispache, de berekening en verdeeling van zeeschade onder de belanghebbenden (reeder en assuradeur).

dispacheeren, zeeschade of averij berekenen.

- Dispacheur**, vereffenaar of scheidsrechter van zeeschade, strandrechter.
- disparaat**, ongelijkslachtig, ongelijksoortig, niet bij elkan-
der passend, ongerijmd, tegenstrijdig.
- dispendiëus**, kostbaar, duur, met groote kosten gepaard.
- Dispensatie**, vrijspreking, vrijstelling van het opvolgen
eens algemeenen regels of eener bijzondere verplichting.
- Dispensatorium**, receptenboek, apothekersboek (pharma-
copœa).
- dispenseeren**, uitdeelen; vrijstellen, ontheffen (van eene
verplichting); artsenijen bereiden en uitgeven.
- dispergeeren**, verstrooien.
- Dispêrsie**, verstrooiing.
- displceeren**, misvallen, mishagen.
- Disponênt**, beschikker, gevolmachtigd zaakgelastigde.
- disponeeren**, ontwerpen, indeelen; beschikken, beheeren.
- disponibel**, beschikbaar, ter beschikking staande.
- Dispositie**, schikking, inrichting, plan; beschikking, ge-
bod; lichamelijke aanleg; gemoedsstemming; neiging,
geschiktheid; testament.
- disposteeren**, (militairen) in posten of hoopen verdeelen.
- Dispropôrtie**, wanverhouding, onevenredigheid.
- Disputant** of **Disputator**, twistredevoerder.
- Disputatie**, geleerde twistrede, redestrijd.
- disputeeren**, wetenschappelijk woordentwisten, een open-
baar twistgesprek houden.
- Dispuut**, woordenstrijd, krakeel, kibbelarij.
- Disquisitie**, onderzoek, navorsching. (beveling.)
- Disrecommandatie**, ongunstige getuigenis, slechte aan-
beveling.
- Disregârd**, geringschatting. (oneer, schande.)
- Disrenommée** of **Disreputatie**, kwade naam, slechte faam,
- Dissatisfactie**, ontevredenheid. (ning.)
- Dissecatie**, **Dissectie**, ontleding van een lichaam, lijkope-
disseceeren of **dissequeeren**, ontleden, opensnijden.
- Disseminatie**, uitzaaiing; verbreiding (van een gerucht).
- dissemineeren**, uitzaaien, uitstrooien; verbreiden (bv. een
gerucht).
- Dissénsie**, verscheidenheid van meeningen, twist.
- Dissénters**, andersdenkenden; in Engeland alle Protestan-
ten, die niet tot de episcopale Kerk behooren, niet-
conformisten.
- dissentiëeren**, van andere meening zijn, afwijken.

Divinatie, het waarzeggen; voorgevoel.

divineeren, raden; voorgevoelen; waarzeggen.

divisibel, deelbaar.

Divisibiliteit, deelbaarheid.

Divisie, deeling, in-, verdeeling; (in de rekenkunde:) deeling; (bij 't leger:) groote legerafdeeling.

Divisórium, verdeelschijf (der horlogemakers); houten niptje aan 't visorium of den kopiehouder des letterzeters.

Divórcé (lat. *divortium*), scheiding, echtscheiding.

divorceeren, scheiden, het huwelijk doen ontbinden.

Divulgátie, ruchtbaarmaking.

divulgeeren, ruchtbaar maken, verbreiden, uitstrooien.

Divulsie, verscheuring.

dixi, ik heb gezegd.

Djati-hout, Oost-Indisch timmerhout, teakhout.

D. J. U. = **doctor juris utriúsque**, doctor in beide rechten.

do, eerste toon in 't octaaf (thans veelal in plaats van **ut** doceeren, leeren, onderwijzen. [gebezigd].

docéndo discimus, wij leeren door te onderwijzen.

Docént, leermeester, leeraar, inz. bij middelbaar en hooger onderwijs.

dociel, leerzaam, vatbaar; gedwee, handelbaar.

Dociliteit, leerzaamheid, vatbaarheid; gedweeheid.

Docimasie, toetsing, inz. der metalen.

Docimastiek, toetskunst, essayeerkunst.

docti male pingunt, geleerden schrijven slecht.

Dóctor, leeraar, hoogste academische graad; inz. een geneesheer, arts (**dokter**). (gezaghebbend.

doctoraal, doctors-, den doctor betreffend; (ook:) deftig;

Doctoraat, waardigheid of graad van doctor.

Doctorándus, wie naar den doctorsgraad staat.

doctoreeren, doctor worden; de geneeskunst uitoefenen.

Doctrína, geleerdheid, leer, wetenschap.

Doctrinairen, politieke partij onder de laatste koningen in Frankrijk, die het midden houdt tusschen de liberalen en de royalisten, voorstander van het representatief landsbestuur. [dermans denkbeelden].

doctus cum libro, geleerd met het boek (d. i. met an-Document, oorkonde, schriftelijk bewijsstuk.

Dodekaëder, een door 12 regelmatige vijfhoeken ingeslo-

Dodekagoon, regelmatige twaalfhoek. (ten lichaam.

- Dog**, hond; **dog-cart**, eng. lichte jachtwagen; **dog-fish**, zeehond.
- Dóge**, hertog, titel van het voormalige hoofd der regering te Venetië en Genua.
- Dógma**, leerstelling, geloofsartikel.
- Dogmatiek**, stelselmatige kennis van de geloofsleer.
- dogmatiek, dogmátisch**, leerstelling, leermatig, in den onderwijstoon.
- dogmatiseeren**, leerstellingen, geloofsartikelen voordragen; op beslissenden toon spreken; zonder bevoegdheid ergeus over mee spreken.
- Dogmatisme**, op stellingen steunend leerstelsel; de tegenstelling van **scepticisme** en **criticisme**.
- Dogmatologie**, leer der geloofsstellingen.
- Dokter**, titel van een geneesheer; z. **doctor**.
- dólce**, liefelijk, zoetvloeiend, zacht; **dólce far níente**, het zoete niets-doen.
- Doleántie**, bezwaar, klacht.
- doleeren**, zijne bezwaren inbrengen, inz. over te hoogen aanslag in de belastingen.
- dolénte**, klagend, weemoedig.
- Dolfijn**, walvischachtig zoogdier, waartoe onder andere de bruinvisch behoort.
- Dóllar**, daalder in Noord-Amerika, geldende ruim twee en een halve gulden; hij is verdeeld in 100 cents.
- Dóllman** of **Dóliman**, huzaren-wambuis.
- Dollmetscher**, tolk, vertolker.
- Dolmen**, Celtisch steenaltaar.
- doloróso, con dolóre**, smartelijk, treurig.
- dolóse**, bedrieglijk, arglistig.
- Dolus**, bedrog, arglist, oogmerk om te benadeelen.
- Dom, z. Don**.
- Dom, Domkerk**, hoofdkerk van een aartsbisschop, bisschop of kapittel; kerk met een koepeldak; koepelvormig dak.
- Domein**, erf-, kroon- of kamergoed, eigendom van den vorst (kroondomein) of van den staat (rijksdomein).
- Domesticatie**, het temmen van wilde dieren om er huisdieren van te maken.
- domesticceeren**, verhuislijken, tam of tot huisdier maken.
- Domestieken**, dienstboden, huisbedienden.
- Domicílie**, woning of verblijfplaats; **d. kiezen**, plaats en

woning opgeven, waar men te bespreken, te dagvaarden is.

domiciliëeren, woonachtig zijn; **een wissel d.**, een wissel, die betaalbaar is op eene plaats, waar geen wisselhandel is of waar de acceptant geene fondsen heeft, ter betaling op eene wisselplaats aanwijzen; de wissel zelf heet dan **gedomiciliëerde wissel**

Domina, vrouw, gebiedster.

dominánt, heerschend, de overhand hebbende.

Dominátie, heerschappij, overmacht, geweld.

Dóminé, mijnheer, titel, waarmede men in Nederland de Protestantsche geestelijken aanspreekt; predikant.

domineeren, heerschen, beheerschen, gebieden; den baas spelen; overzien, bestrijken, beheerschen, beschieten kunnen; (ook wel :) domino spelen.

dominiaal, tot het domein behoorende.

Dominium, vrije eigendom, heerschappij.

Dómino, (eig. heer) momgewaad; vermomd persoon; (ook :) bekend spel met zoogenaamde steenen; winnende zet in dat spel.

Domoterie, handel in gemarmerd en ander gekleurd papier, in behangsel enz.

Dóhuus, heer, hoofd des huizes; predikantstitel.

Dominus providebit, God zal voorzien.

Domus et placens uxor, uw huis en lieve vrouw.

Don (Spaansch), **Dom** (Portugeesch), heer, eeretitel der mannen, steeds gevolgd door den voornaam.

Dóna (Spaansch), **Donna** (Portug.), eeretitel der vrouwen.

Donateur, **Donatrice**, hij of zij, die schenkt, vermaakt of vrijwillige bijdragen tot instandhouding van een genootschap geeft.

Donátie, schenking, overgave.

dóneć éris félix, mltos numerábis amícos, zoolang het u welgaat, zult ge veel vrienden tellen.

Don gratuit, vrijwillige gift of opbrengst.

Donna, z. **Dona**.

Don Quichóte of **Quixote**, dolend ridder, zot avonturier.

Donquichotisme, malle zucht naar avonturen.

Dónum, gave, gift, geschenk.

Door, deur; **doorbar**, deurboom, dwarsbout; **doorpost**, deurpost; **doorsil**, drempel.

dóppio, dubbel; — **moviménto**, dubbele beweging.

- doreeren**, vergulden; (fig.) bemantelen, vergoelijken.
Dormitórium, slaapkamer, slaapzaal.
Doroloteríe, allerlei band- en lintwaren en franjes van garen en zijde.
dorsaal, wat tot den rug betrekking heeft; **dorsale discipline**, ruggetucht, geeseling.
dórso, keerzijde (van een wissel).
Dorúre, verguldsel.
dos à dos, rug aan rug, met den rug naar elkander gekeerd.
Dosiologie, de leer der artsengiften.
Dósis, gift, inz. artsengift; aandeel, hoeveelheid.
dosseeren, heliend, glooiend maken.
Dosseering, helling, glooiing van een wal, oever enz.
Dotátie, **Doteering**, begiftiging, schenking, inz. medegift, uitzet, bruidschat.
doteeren, een uitzet of bruidschat medegeven.
Douairière, aanzienlijke weduwe, weduwe die een weduw-goed of lijftocht bezit.
Douáne, tol; tolhuis, tolkantoor (waar de in- en uitgaande rechten betaald worden).
Douanier, tolbeambte.
double, dubbel; **d. entente**, tweederlei betekenis.
doubleeren, verdubbelen; met voering voorzien; overhalen, door overhalen maken (een bal op het biljart).
Doubleering, dubbeling, verdubbeling.
Doublét, een dubbel voorhanden stuk; worp met dobbelstenen, waarbij men tweezen, twee tweeën enz. werpt.
Doublón, dubbele pistool, Spaansche goudmunt.
Doublure, voering; plaatsvervanger van een tooneelspeler in hetzelfde vak.
doucement! zoetjes! zacht wat! bedaard aan!
doucereus, zoetachtig, flauwzoet; overvriendelijk, zoetsappig, gemaakt beleefd.
Douceur, zoetheid; zachtheid, aanminnigheid, liefelijkheid; (ook :) geschenk; drinkgeld, fooi.
Douche, drop, sproei-, stort- of gietbad.
douloureux, smartelijk, pijnlijk, droevig. [biëus].
douteus, twijfelachtig, onzeker. (Men zegt meestal **du-Dove**, duif.
Doxologie, lofprijzing Gods.
Doxomanie, roembegeerte, roemzucht.
Doyen, deken, oudste; **doyen d'âge**, de oudste in jaren.

Dozen, dozijn, 12 stuks.

Dráchme, munt der oude Grieken; ook een apothekersgewicht, gelijk aan 3,845 grammes of wichtjes.

Dragée, suikergoed, muisjes, bruidsuiker.

Drágoman, **Drogman**, tolk, onderhandelaar bij de Turken.

Dragonáde, dwangbekeering door militair geweld; elke door militaire overmacht uitgevoerde maatregel der regeering.

Drainage, **Draineering**, drooglegging van landerijen door onderaardsche buizen (**Drains**).

draineeren, droogleggen. (machine.

Draisíne, soort velocipède, snellooper, loopwielen, loop-

Dráma, handeling; tooneelspel, inz. treurspel.

Dramátiek, **Dramátische kunst**, tooneelkunst.

dramátisch, tooneelkunstig, tooneelmatig.

dramatiseeren, voor het tooneel bewerken.

Dramatis personae, de voorgestelde karakters.

Dramaturg, kenner en beoordeelaar van tooneelstukken.

Dramaturgíe, de leer of wetenschap van alles, wat tot de tooneeldichtkunst en tot de tooneelspeelkunst behoort.

Dramolet, klein tooneelspel.

Dráp, laken; **dráp de dames**, dameslaken, fijn half-laken; **dráp d'argent**, zilverlaken, zilverstof; **dráp d'or**, goudlaken, goudstof; (ook:) eene appelsoort.

drapeeren, met laken of doek behangen, met draperie of ruim geplooid kleding omhangen.

Draperíe, **Drapeering**, voorstelling van de kleding der geschilderde of gebeitelde figuren; plooiing der gewaden, der stoffen, waarmede ledikanten, glasramen enz. versierd en bekleed zijn.

drástisch, snel en krachtig werkend, hevig ingrijpend; **drastische middelen**, **Drástica**, sterk afvoerende middelen of medicijnen.

Drawback, teruggave van betaalde rechten, uitvoerpremie.

Drawing-room, gezelschapskamer of -zaal; receptie ten hove

Dress, kleding, costuum; **dressíng-room**, kleedkamer.

dresseeren, africhten, oefenen, bekwaam maken.

Dresseering, **Dressuur**, africhting, drilling.

Dressoir, aanrechttafel.

Dritta, **Droite**, de rechterhand.

Driver, voerman, postiljon.

Drógman = **Dragoman** (z. ald.)

- Droquet**, wollen stof met doorgaans garen inslag.
- Droit**, recht, belasting; **droit d'entrée**, inkomend recht; **droit des gens**, volkenrecht.
- Droiture**, rechtschapenheid, oprechtheid, braafheid.
- Drolierie**, snakerij, snaaksche streek.
- Dromedáris**, kameel met één bult.
- Dropax**, pekleister.
- Droschke**, licht, open rijtuig op lage wielen = **fiacre**.
- Drosométer**, **Drososcoop**, dauwmeter.
- Drost**, **Dróssaard**, voormalig officier van justitie, hoofd-officier; (in N.-Duitschland :) schout, landvoogd (**land-drost**); (in Hannover :) ambt en titel van de presidenten der 6 landdrosteien of gouvernementen.
- Druïden**, priesters der oude Celten in Gallië enz.
- Dryáde**, boom- of woudninf in de mythologie.
- Dschámie**, **Dzjami**, groot Turksch bedehuis, moskee.
- Duális**, tweevoud (in 't Grieks).
- Dualisme**, leer der twee eeuwige wezens of beginselen, van welke het eene al het goed en het andere al het kwaad in de wereld voortbrengt; (ook :) de leer, volgens welke eenige uitverkorenen zalig, al de overige verdoemd worden.
- Dualíst**, aanhanger van het dualisme.
- dubiëus**, twijfelachtig, onzeker.
- Dubitátie**, twijfeling, onzekerheid.
- dubiteeren**, twijfelen.
- Duc**, hertog; **duchesse**, hertogin.
- Duc d'Alven**, z. **Dukdalven**.
- Duché**, hertogdom.
- ductiel**, rekbaar; taai, smeedbaar.
- Ductiliteit**, taaiheid, rekbaarheid, smeedbaarheid.
- Duél**, tweegevecht.
- duelleeren**, een tweegevecht houden.
- Duellist**, wie een tweegevecht aangaat; vechter van beroep.
- Duena**, bejaarde opzichtster over jonge juffers.
- Duét**, —to, dubbelzang, gezang voor 2 stemmen; tweespel.
- Duivekater**, naam van zeker tarwebrood op sommige plaatsen, ook van een koek, die men elkaar op feestdagen placht te zenden; kermisgift, dienstbodenfooi; ook de duivel, het booze wezen.
- du jour zijn**, aan de orde van den dag zijn; aan de beurt zijn, met de dienstzaken van den dag belast zijn.

- Dukaat**, wijdverspreide goudmunt, ter innerlijke waarde van ongeveer 5 gl. 60 ct.
- Dukdálven**, zware aaneengeklonken palen in het water ter vastlegging van de schepen.
- dulce domum**, het zoete tehuis.
- dulce est decípere in loco**, 't is zoet van pas vroolijk te zijn.
- dulce et decórum est pro pátria móri**, zoet en eervol is het, voor het vaderland te sterven.
- dúlces reminíscitur Argos**, hij herinnert zich het zoete Argos (het lieve vaderland).
- dulcifieeren**, verzoeten, zoet maken. [chote].
- Dulcinéa**, beminde, liefje (eig. de beminde van Don Quiddum vivimus, vivamus, laat ons leven, zoolang wij leven.
- Dúo**, dubbelstuk, dubbelspel, muziekstuk voor 2 personen.
- duodecimaal (systeem)**, twaalfstallig (stelsel).
- Duodecimo**, boekformaat, waarbij het vel in 12 gedeelten verdeeld wordt en 24 bladzijden op een vel komen (12o).
- Dúpe**, bedrogene; bloed, sukkel.
- dupeeren**, bedriegen, misleiden, beet hebben.
- Duperíe**, bedriegerij, fopperij; (ook :) afzetterij.
- dupleeren**, verdubbelen.
- duplex**, tweevoudig, dubbel.
- Duplicaat**, iets dubbels, dubbel afschrift van eene acte, eene quitantie, eene wissel enz.
- dupliceeren**, een tweede antwoord geven; op de repliek antwoorden. (valscheid.
- Dupliciteit**, dubbelheid; dubbelhartigheid, onoprechtheid.
- Dupliek**, tweede verweerschrift, tegenantwoord op eene Duplum, het dubbele; z. in duplo. (repliek.
- durabel**, duurzaam, blijvend, sterk.
- Durabiliteit**, duurzaamheid, bestendigheid.
- Dura lex, sed lex**, wel is de wet hard, maar het is nu eenmaal de wet.
- Duréte**, hardheid, gruwzaamheid, belediging.
- Dust**, stof, vuilnis.
- dutch**, hollandsch, nederlandsch.
- Dutchman**, Hollander.
- Duty**, plicht, dienst, te betalen recht, belasting.
- Duúmviraat**, tweemanschap, twee te gelijk regeerende personen (**Diumvir**).
- Dux**, aanvoerder, hertog.
- Dwelling**, woning, woonplaats.

Dyarchie, dubbelheerschappij, regeering van twee vorsten op denzelfden troon, zooals in 't oude Sparta.

Dyas, tweetal, paar.

Dynameter, vergrootingsmeter. (tenleer.

Dynamiek, **Dynámica**, leer der bewegende krachten, krachtdynamiek, **dynámisch**, veel vermogen uitocfenend, zelfkrachtig, vrijwerkend; de krachtenleer betreffend; **dynamische electriciteit**, z. onder **Electriciteit**.

Dynamométer, kracht-, zwaartemeter.

Dynást, machthebber, heerscher, heer des lands.

Dynastíe, volgrij van regeerende vorsten uit hetzelfde geslacht, regeerende vorstenfamilie.

Dyscrasíe, slechte vochtmenging, bloedbederf.

Dysenteríe, persloop, roode loop.

Dyspathíe, wonderlijkheid van een zieke.

Dyspepsíe, slechte of moeilijke spijsvertering.

E.

E. = **Eminéntie**, **Excelléntie** (z. die woorden).

e. c. = **exempli causa**, **e. g.** = **exempli gratia**, bij voorbeeld. (ten.

E. M. = **Edelmogende**, vroeger de titel der Generale Sta-

e. o. = **ex officio**, (z. dat woord).

Esq. = **Esquire** (z. ald.)

etc. = **et cetera**, en zoo voort.

Eagle, adelaar, Noord-Amerikaansche gouden munt van 10 dollars = 25 gulden.

Earl, graaf (Engelsche titel).

Earth, aarde.

Eau, water; **eau des carmes**, melissen- of karmelietenwater; **eau de Cologne**, Keulsch water, een bekend reukwater; **eau de lavánde**, lavendelwater; **eau de mille fleurs**, duizendbloemenwater; **eau de la reine**, koninginnewater (verbasterd tot l o d e r e i n).

Ebauche, schets, ontwerp; eerste proeve.

ebaucheeren, schetsen, vluchtig ontwerpen.

Ebeníst, kunstwerker in ebbenhout; schrijnwerker.

eblouisseeeren, verblinden; verbazen, verbluffen.

ebranleeren, doen waggelen; (fig.) besluiteloos maken.

Ebullitie, opwelling, opborreling (eener vloeistof door de hitte), het koken; uitslag van blaartjes op de huid.

Ecaille, schub; op schubben gelijkend schilderwerk op Ecarlate, scharlakenrood. (porselein.

Ecarté, zeker kaartspel tusschen twee personen met 32 kaarten.

ecarteeren, verwijderen; verstrooien; eene of meer kaarten ter zijde leggen, om daarvoor andere te ontvangen.

écce, zie; **écce homo!** ziedaar den mensch! aanschouw den mensch! zie, welk een mensch! een **Ecce homo**, beeld des Heilands met doornen gekroond.

Ecclésia, de kerk.

Ecclésiastiek, kerkleer.

ecclesiástisch, kerkelijk.

Echafaud, schavot.

echampeeren, door licht en schaduw als van den grond losmaken of doen uitkomen (bij schilders).

Echänge, wissel, ruiling.

exchangeeren, ruilen, wisselen; uitwisselen, verwisselen.

Echantillon, staaltje, proef, monster. [graveurs].

Echappade, ontsnapte fout, overijling; valsche snede (bij echappeeren, wegloopen, ontsnappen, ontvluchten).

Echappement, ontsnapping, ontvluchting; (in uurwerken:) haakrad, schakelrad, cylinderrad; de onrust met hare spiraalveer.

Echárpe, sjerp, lijfgordel; ambts- of eeregordel.

echauffeeren, verhitten, toornig worden.

Echauffement, verhitting.

Echeánce, vervaltijd eens wissels.

Echéc, schaak; stoot, slag, schade; **en echec houden**, den vijand in de klem, in werkeloosheid houden.

Echélle, toonladder; **échelles**, handel- en stapelplaats in de Levant.

echelonsgewijs, laddervormig, sportsgewijs, d. i. in kleine op elkander volgende troepenafdeelingen (bv. oprukken).

Echinus, zeeëgel; sieraad aan Ionische zuilen.

Echiquier, schaakbord.

Echo, weerklank, klankterugkaatsing.

echoueeren, schipbreuk lijden; niet slagen.

eclaircisseeren, helder maken; ophelderen, inlichten.

eclairceeren, verlichten.

- Eclaireur**, veldontdekker of -verkenner, scherpschutter.
Eclat, glans; opzien, gedruisch; **éclat maken**, opzien, opschudding baren.
eclatant, schitterend; opzienbarend, wereldkundig.
eclateeren, ruchtbaar worden, aan den dag komen.
Eclecticisme, schiftende wijsbegeerte.
Eclécticus, schiftend wijsgeer, die uit alle stelsels overneemt wat hem goed voorkomt.
ecléctisch, uitkiezend, schiftend, onderzoekend.
Eclips, verduistering (van een hemellichaam door een ander); (fig.) verdwijning. (voeten maken.)
eclipseeren, verduisteren; (fig.) verdwijnen, zich uit de
Eclíptica, zonneweg, dierenriem.
Eclóge, herderszang, veldlied, landelijk gedicht, idylle.
Ecole, school; **école de médecine**, hoogeschool voor aanstaande artsen; **école militaire**, militaire academie; **école vétérinaire**, veeartsenijschool.
e continenti, dadelijk, onmiddellijk.
Ecrasé, wijde danspas.
Ecstase, geestvervoering, opgewondenheid, verrukking.
ecstasiëeren, verrukken, in verrukking brengen; **geëcstasiëerd** of **en ecstase zijn**, in verrukking, buiten zich zelve zijn.
Economie, huishoudkunde; landhuishoudkunde; spaarzaamheid; (ook:) doelmatige inrichting.
económisch, huishoudkundig; huishoudelijk, zuinig.
Economíst, staathuishoudkundige.
Econoom, spaarzaam mensch.
e contrario, integendeel.
ecorcheeren, villen, afstroopen; een onredelijken prijs vorderen, overvragen, snijden; radbraken (eene taal).
Ecossaise, schotsche dans.
écoutez! hoor(t) eens! luister(t)!
ecraseeren, verpletteren, verbrijzelen, vernietigen.
Ecritoire, schrijfbak met inkt, pennen, lak enz.
Ecritures, geschriften, brieven.
Ecu, Fransche daalder of kroon = 3 francs.
Ecume de mer, meerschuium.
Ecumeur, schuimer, schuimlooper, pannelikker; zeeroover, vrijbouter, zeeschuimer.
Ecurie, paardenstal.
Ecuyer, stalmeester.

Edaciteit, vraatzucht.

edax, vraatzuchtig.

Ed'da, (eig. stammoeder) het godsdienstboek der oude Scandinavische volken van Germaansche afkomst.

Eddy-water, kielwater.

éde, bíbe, lúde! eet, drink, speel!

E'den, paradijs, lusthof; vreugdegenot.

Edict, landsverordening, vorstelijk bevelschrift.

edictále citátie, gerechtelijke openbare dagvaarding.

edifiant, stichtelijk.

Editeur, editor, uitgever (van boekwerken).

Edítie, uitgave, druk (van een boek); (ook :) gerechtelijke voorlegging en mededeeling.

Edition de luxe, prachuitgave.

Editio princeps, de oorspronkelijke uitgave.

Educátie, opvoeding.

Educt, uittreksel; stof die uit een lichaam als reeds voorhanden bestanddeel daarvan wordt afgescheiden.

Edulcoratie, de verzoeting, zoetmaking.

Eduliën, eetwaren.

e(x) duóbis mális, mínimum eligere opórtet (eligéndum est), van twee kwade dingen moet men het minste kiezen.

Eféndi, Turksch staatsdienaar, rechtsgeleerde; **Reis** [re-is] **efendi**, de Turksche rijkskanselier en minister van buitenlandse zaken.

effaceeren, uitwischen, uitvegen; doorhalen; (fig.) **zich e.**, zich uit nederigheid terugtrekken; (bij 't schermen :) aan 't lichaam zoo weinig voorvlakte als mogelijk geven.

Efféct, uitwerking, gevolg; (ook :) staatspapier, landsschuldbrief; z. **effecten**.

effaceeren, uitwischen, uitvegen, doorhalen.

effareeren, doen ontstellen, verbluft maken.

Effécten, goederen, vermogen, have; wissels; (ook :) staats-effecten, staatsschuldbrieven.

effectief, werkelijk, wezenlijk, waarlijk; **de effectieve sterkte van een leger**, de werkelijk onder de wapens staande of dienstdoende manschappen.

Effectief, werkelijk aanwezige hoeveelheid (van geld enz., van dienstdoende manschappen).

effectueeren, uitvoeren, volvoeren; verwezenlijken.

Effeminatie, verwijfdheid, verweekelijking.

- effemineeren**, verwijfd of wekelijk maken, verwennen.
Effervescentie, het opbruisen.
Efficaciteit, krachtwerking; werkzaamheid, nadruk, kracht.
Effigies, beeltenis; **in effigie**, in beeltenis.
effleureeren, de oppervlakte licht aanraken; oppervlak-
 kig, als ter loops behandelen, licht overheen loopen.
efforceeren (zich), zich beijveren, inspannen.
Effórt, poging, inspanning, moeite, het streven.
effrayeeren, verschrikken, angst en vrees aanjagen.
Effronterie, onbeschaamdheid, driestheid.
egaal, gelijk; eenerlei, onverschillig, om 't even.
egaleeren, gelijken, passen.
Egalisatie, vereffening, gelijkmaking.
egaliseeren, vereffenen, gelijk maken.
Egaliteit (fr. *Egalité*), gelijkheid.
Egárd, aanzien, achting; inschikkelijkheid, voorkomendheid.
Egarement, verwarring; verstrooiing, verstrooidheid.
Egest, uitvloei-
Egestie, ontlasting, afvoering (door den stoelgang).
Egg, ei.
égo, ik.
Egoïsme, zelfzucht, baatzuchtige denkwijz.
Egoïst, zelfzuchtig persoon, eigenbelangzoeker.
egoïstisch, zelfzuchtig, eigenbatig, eigenbelangzoekend.
egorgeeren, de keel, den hals afsnijden, ombrengen; te
 eh bién! welaan! welnu! (gronde richten)
Eidograaf, beeldteekenaar (eene copiëer-machine).
Ejaculátie, uitsputting, uitwerping; (fig.) schietgeb
Ejalet, Turksch stadhouderschap.
Ejectie, gewelddadige verwijdering.
ejúsdem, van dezelfde (maand, dag enz.)
ejúsdem farínæ, van hetzelfde slag, — soort.
Elaborátie, uitwerking, afwerking, zorgvuldige bearbei-
 ding en volmaking van een werk.
Elaïne, oliestof in vet.
Elaïometer, oliemeter (werktuig).
elanceeren, snel voorwaarts bewegen, toeschieten; **ge-**
elanceerd, slank, dunlijvig (van paarden enz.); rank
 en mager, langlendig (van menschen); hoog- en dun-
 stammig (van boomen).
elapso témpore, na afloop van den termijn.
elargeeren, uitstrekken, uitbreiden.

Elasticiteit, veerkracht, span- of springkracht.

elastiek, elástisch, veerkrachtig.

Elastiekje, rekbaar bandje (aan handschoenen enz.)

Elaterometer, spankrachtmeter der dampen.

Eldorado, fabelachtig goudland, luilekkerland.

Eléctie, keus, verkiezing, keur; **electie-recht**, kiesgerech-

Eléctor (fr. **Electeur**), kiezer, keurvorst. (tigdheid.)

Electoraat, de waardigheid van keurvorst; (ook :) van kiezer; het keurvorstendom.

Electriciteit, barnsteenkracht, bliksem- of wrijfveerkracht, trilkraft; **positieve** en **negatieve e.**, of **plus-** en **minus-e.** (+ e. en — e), glas-electriciteit en hars-electriciteit; **statische** en **dynamische e.**, de electricie vloeistof in rust en in beweging.

electric, eléctrich, electriciteit bezittende, bliksemend. **electriseeren**, electriciteit opwekken of mededeelen; (ook :) onverwachts schokken, vroolijk verrassen, aanvuren.

Electriseermachine, wrijfveerwerktuig ter opwekking en mededeeling van electriciteit.

Eléctro-magnétische telegraaf, eene uitvinding van onze eeuw, door welke langs metaaldraad op eene verbazend snelle wijze berichten worden overgebracht.

Eléctro-magnetisme, de in nieuweren tijd ontdekte samenhang van de electriche en magnetische verschijnselen, en de leer van de wederzijdsche werking van de electriciteit en het magnetisme op elkander.

Electrometer, electriciteitmeter.

Electromótor, electriciteitopwekker.

Electrotherapie, behandeling van ziekten door electriciteit.

elegant, sierlijk, smaakvol, aanvallig.

Elegant, modegek, pronker.

Elegantie, sierlijkheid, netheid, aanvalligheid.

Elegie, klaaglied, treurdicht.

elégisch, treurig, klagend, weemoedig.

Element, hoofd- of grondstof, grondbestanddeel; middelstof, waarin het dier leeft; (ook :) werk, werkkring, sfeer, de plaats of de zaak, die iemand het best lijkt, die hij 't meest bemint; **hij is in zijn e.**, hij is recht in zijn nopjes, voelt zich thuis, staat waar hij wezen wil, doet wat hem 't liefst is.

elementair, grondstoffelijk; de eerste gronden of beginselen betreffende; **elementaire scholen**, lagere scholen.

Eleménten, (in 't gemeene leven :) lucht, water, vuur en aarde; (in de wetenschap :) de enkelvoudige, niet ontleedbare bestanddeelen der stof; (ook :) de eerste gronden eener wetenschap.

Elephantiasis, knobbelachtige melaatschheid, olifantsziekte.

Elevátie, verheffing, verhooging; hoogte, verhevenheid.

Elevátor, stoom- of hydraulisch hijschtoestel; ook **ascen-**

Elève, kweekeling, leerling. (seur, hoist of lift.

eleveeren, verheffen, verhoogen; (ook :) opvoeden, opkweken, grootbrengen; **het protest e.**, een geprotesteerden wissel met de eerste post laten terugloopen.

Elfen, kleine rondzwerfende (goede of booze) geesten uit de Noordsche mythologie, aardgeesten.

elideeren, uitlaten, wegwerpen, bv. eene letter uit een woord.

eligeeren, uitkiezen, uitlezen.

eligibel, kiesbaar, verkiesbaar.

Eliminatie, uitdrijving, uitwerping; inz. (in de algebra :) het verdrijven van eene in onderscheiden vergelijkingen voorkomende grootheid; (ook :) doorschrapping.

elimineeren, uitwerpen, verdrijven, vgl. **eliminatie**.

Elísie, wegwerping, uitlating (bv. eener letter).

Elíte, keur, kern, uitgelezen gedeelte van iets.

Elixir, aftreksel, geneesdrank, versterkingsmiddel.

Ellíps of **Ellípsie**, langwerpig rond, kegelsnede-lijn; weg-lating van een of meer woorden in een zin.

ellíptisch, langwerpig rond; bij wijze van uitlating.

Elms of **Elmusvuur** (**Sint-**), lichtglans, electrisch verschijnsel in de gedaante van vlammetjes aan hooge en spitse voorwerpen.

Elóge, lofrede, lofspraak, lofschrift.

Eloignement, vervreemding.

eloquént, welbespraakt, welsprekend.

Eloquéntie, welsprekendheid.

Elu, verkozene, uitverkorene.

Elucidátie, toelichting, opheldering; inlichting.

Elucubratie, een geleerd (inz. des nachts bearbeid) werk.

eludeeren, ontwijken, ontduiken; verijdelen, misleiden.

Elúsie, verijdeling; uitvlucht, misleiding, streek.

elusief, verijdelend, ontwijkend.

Elysium of **elyzeesche** (liever: **elysische**) **velden**, het land der zaligen, de hemel der Ouden; verrukkelijk verblíjf.

- elyzisch, elyzeesch, bekoorlijk, heerlijk, genotrijk.
El'zeviers, naam van zeer schoone voortbrengselen der drukpers, zijnde grootendeels classieke werken.
emacereeren, uitmergelen, afmatten.
Email, smeltglas, brandverf, glazuur.
emailleeren, met email overdekken, brandschilderen.
Emanatie, uitvloeijing, onzichtbare uitstrooming.
Emanatie-stelsel, —systeem, leer van de uitvloeijing of het ontstaan aller dingen uit een enkel of grondwezen.
Emancipatie, vrijlating, ontslag, vrijverklaring (van slaven, lijfeigenen); toekenning van gelijke rechten en aanspraken; mondig- of meerderjarig-verklaring, handlichting, ontheffing van vroeger bestaande beperkingen.
emancipeeren, vrijmaken, van lijfeigenschap enz. ontheffen, van burgerlijke of kerkelijke beperkingen ontslaan;
zich emancipeeren, zich van belemmeringen bevrijden; zich te veel veroorloven. (gaan.)
emaneeren, uitvloeien, uitgaan; afkomstig zijn; doen uit-
Emballage, Emballeering, in-, verpakking, omwikkeling, al wat tot het inpakken dient; pak- of bindloon.
emballeeren, inpakken, omwikkelen.
Embarcadère, aanlegplaats, hoofd, steiger; plaats, waar de spoortreinen passagiers en goederen opnemen en afzetten (ook **débarcadère** geheeten), station.
Embargo, beslag of arrest op schepen of koopmansgoed, havenversperring.
embarilleeren, in fust of vaten pakken.
embarqueeren, inschepen, laden.
Embarquement, inscheping; het scheepgaan.
Embarrás, verwarring, verlegenheid; belemmering.
embarrasseeren, in verlegenheid brengen, hinderen.
embaucheeren, listig in zijn dienst of te werk stellen, met list aanwerven.
Embleem, Embléma, zinnebeeld.
emblematisch, zinnebeeldig.
Embonpoint, lijvigheid, gezetheid, gevuldheid des lichaams.
Embouchure, mond van eene rivier, van een kanon enz.; mondstuk, blaasgat van eene fluit enz.; **een goede e. hebben**, een blaasinstrument wel aanzetten, en zuiver bespelen of blazen.
embourseeren, in de beurs of den zak steken, zakken.
Embranchement, vertakking; verbinding der balken.

- embraseeren**, in brand steken, in vlam zetten.
embrasseeren, omarmen, omhelzen.
embrocheeren, aan 't spit steken; (fig.) aan den degen rijgen, doorsteken.
embrouilleeren, in de war brengen, verward maken.
Em'bryo, dier- of menschenkiem, wordende lichaamsvrucht.
Embuscade, hinderlaag.
Emendatie, verbetering, inz. van geschriften.
emendeeren, verbeteren, te recht brengen.
Emeritaat, ambtsrust met pensioen.
Éméritus, uitgediend, rustend ambtenaar, rustend predikant met behoud der jaarwedde.
Emersie, het zichtbaar worden eener ster.
Émétique, braakmiddel.
Emeute, oploop, dreigende volksbeweging.
Emigránt, Emigré, uitgewekene, zijn vaderland ontvluchtend of ontvlucht persoon.
Emigratie, uitwijking, verlaten van het vaderland.
emigreeren, het land verlaten, uitwijken.
eminént, uitstekend, voortreffelijk, uitmuntend.
Eminéntie, verhevenheid; titel der kardinalen.
Emír, Arabisch vorst, krijgsbevelhebber en stadhouder.
Émissaire, eene heimelijk uitgezondene, kondschapper, spion. (pakhuis of magazijn).
Emmagasinage, berging, bewaring of het opslaan in een
emmagasineeren, in een magazijn of pakhuis opslaan.
emmeubleeren, van huisraad of meubelen voorzien.
Emmeublement, het meubeleeren.
emolliëeren, zacht of week maken.
Emolument, bijinkomsten, buitenkansjes.
Emotie, gemoedsbeweging; (ook :) volksgisting.
Emouchette, vliegennet over paarden.
Emoveeren, wegruimen; verdrijven; ter zijde stellen.
empailleeren, in stroo wikkelen; met stroo opvullen.
empaleeren, spietsen; een paal insteken.
empaqueteeren, inpakken, omwikkelen.
Empêchement, verhinderend, hindernis, beletsel.
Empereur, keizer.
Emphase, nadruk, klem in lezen en spreken; ophef.
emphátisch, nadrukkelijk, krachtvol; met ophef.
Emphyseem, luchtgezwel.
Emphyteusis, erfpacht.

empiëteeren, afbreuk doen, iets afnemen (bv. aan iemands grond); inbreuk maken (bv. op iemands recht).

Empire, keizerrijk.

Empíricus, Empirist, ervaringsman, inz. een arts, die zijne kennis alleen aan de ondervinding ontleent.

Empirie, ervaringsleer, ervaring.

empírisch, volgens de ervaring; **empirische wetenschappen**, zulke, die hoofdzakelijk op waarneming berusten, zooals natuurkunde enz.

Empirisme, een enkel op ondervinding gegronde kennis, het nemen van de ervaring tot eenig richtsnoer.

Emplacement, bouwplaats, bestemde plaats voor een gebouw, tuin enz.

Emplastrum, pleister.

Emplétte, koop, inkoop (van min belangrijke voorwerpen); **emplettes maken**, inkoopen.

Emploi, emplooi, ambt, dienst, aanstelling, plaats.

employeeren, aanwenden, aanstellen, verzorgen; **geëmployeerde, employé**, aangestelde, beambte, ambtenaar.

emplumeeren, van veeren of pennen voorzien (bv. een empocheeren, in den zak steken, zakken. [klavier].

empórium, handelsstad, stapelplaats; markt.

emporteeren (zich), zich driftig maken, uitvaren.

Empreinte, indruk, stempel, afdruk.

empresseeren (zich), zich beijveren, haasten. (heid.

Empressement, ijver, dienstijver, werkzaamheid, bedrijvig-

Emprúnt, leening; **e. forcé**, gedwongen leening.

empyréisch, hemelsch.

Empyréum, verblijfplaats der zaligen.

Emtio, koop, aankoop.

Emulátie, nájver, wedíjver.

emuleeren, wedíjveren.

Emúlsie, plantenmelk, zaadmélk, amandelmélk enz.

Enaks-kinderen, menschen van reusachtige gestalte, reuzen.

Enallage, verwisseling van rededeelen.

en avánt! voorwaarts!

en badinant, schertsend, uit scherts.

en bagatelle, geringschattend, met minachting. (blanco.

en blanc, (bij kooplieden:) oningevuld, opengelaten, in

en bloc, bij den hoop, bij den roes, ongeteld, ongewogen, voetstoots (iets koopen of verkoopen).

encadreeren, in eene lijst zetten; insluiten, omvatten.

encanailleeren (zich), zich met verachtelijke menschen gemeenzaam maken.

Encaustiek, schilderwerk met inbranding der kleuren.

Enceinte, omwalling, wal; omvang.

enchaineeren, met elkander verbinden, aaneenschakelen.

Enchaînement, aaneenschakeling.

enchanteeren, betooveren, verrukken, bekoren.

en chef, als opperhoofd, aanvoerder.

Ench(e)iridion, handboek, -je; dolk.

Enclave, door vreemd gebied ingesloten land, omsloten grond.

enclaveeren, omsluiten, insluiten.

encoffreeren, in een kast of koffer sluiten, opsluiten.

encembreeren, versperren (met puin, rijtuigen enz.); overladen (bv. een schip).

Emcombrement, versperring (door puin enz.), verstopping; belemmering, verhindering.

en comparaison, in vergelijking.

encôre! nog eens! nogmaals!

en corps, gezamenlijk.

encourageeren, aanmoedigen, aanwakkeren.

Encouragement, aanmoediging, opwekking.

Encyclica, encycliek, rondgaande brief, circulaire, inz. van den paus aan de bisschoppen.

encyclisch, in een cirkel omlopend.

Encyclopedie, kort begrip van alle kunsten en wetenschappen; algemeen zaakwoordenboek.

encyclopédisch, algemeen wetenschappelijk.

Encyclopedisten, bewerkers der groote Fr. encyclopedie der vorige eeuw, inz. Diderot en d'Alembert.

Endémie, heerschende volks- of landsziekte.

endémisch, inheemsch, plaatselijk, inz. van ziekten.

en depôt, in bewaring; ten verkoop toebetrouwd.

en deshabillé, in huisgewaad, in ochtendkleeding.

en detail, in 't klein (verkoopen); in bijzonderheden (verhalen).

Endosmóse, het doorzweeten van sappen door cellen.

Endossánt, (**Indossánt**), overdrager van een wissel op een ander.

endosseeren, (**indosseeren**), een wissel door een opschrift aan zijne keerzijde aan een ander overdragen.

Endossement, (**Indossement** of **Indóssó**), het overdragen

van een wissel op een ander, door dien wissel aan de keerzijde over te teekenen.

en échec, schaak; in vrees (houden enz.)

en effet, inderdaad.

Energie, hooge graad van werkkraft, nadruk, klem.

enérigisch, krachtdadig, nadrukkelijk.

enerveeren, ontzenuwen, verzwakken, uitmergelen.

en espèces, in klinkende munt.

en état, in staat.

en face, van voren; vlak tegenover.

en famille, in den kring des huisgezins, der familie.

Enfant chéri, lieveling.

Enfant gâté, bedorven kind.

Enfants perdus, vooropgeplaatste, aan het grootste gevaar blootgestelde manschappen; waaghalzen.

Enfant terrible, praatachtig kind, dat door oververtellen van hetgeen hij gezien en gehoord heeft, verlegenheid doet ontstaan; iemand die door ondoordachte uitingen andere leden van het gezelschap compromitteert of angst

Enfant trouvé, vondeling. (aanjaagt.)

en faveur, ten gunste, — believen van.

enfileeren, een draad insteken; aanrĳgen (bv. koralen); verstrikken, inwikkelen; overlangs met kanon bestrijken.

enfin, eindelijk, ten slotte, in 't kort.

enfonceeren, in den grond drijven; den bodem inslaan; openloopen (bv. eene deur, poort); verzinken.

enforceeren, versterken, sterker maken.

en frónt, van voren, vooraan, op den voorgrond; vlak tegenover. (kend.)

engageant, verplichtend; innemend; aantrekkelijk, uitlok-

engageeren, verpanden, tot pand geven; verbinden, verplichten; uitnoodigen, aansporen, bewegen, in dienst nemen; **zich e.**, zich tot iets verbinden; in dienst treden; zijne hand toezeggen.

Engagement, verbintenis; dienst; aangenomen plicht; verloving, verkeering, minnarij, vrijage.

en galá, in feestgewaad, in 't beste pak.

en général, in het algemeen.

en grande tenue, in 't beste pak, in feestgewaad; in parade-uniform, in groot tenu.

en gros, in het groot; naar raming.

en haie, in twee rĳen, op dubbele rĳen.

- enigmatisch**, raadselachtig, dubbelzinnig.
enivreeren, dronken maken; verblinden.
Enjeu, inzet.
Enkratie, onthoudzaamheid, matigheid.
en ligne, in linie.
en losange, ruitvormig.
enlumineeren, met kleuren afzetten of dekken.
en maitre, meesterlijk; (ook:) meesterachtig.
en masque, vermomd, gemaskerd.
en masse, in menigte.
en miniatûre, in het klein.
ennuyant, vervelend.
ennuyeeen, vervelen; lastig worden.
Enodatie, ontknooping, oplossing.
en ordre, in orde.
enórm, overmatig, ontzettend, verbazend; afschuwelijk.
Enormiteit, buitenmatigheid, gedrochtelijke grootte; snoodheid, allerschandelijkste daad, ongehoord iets.
en particulier, in 't bijzonder; afzonderlijk; (ook:) als particulier.
en passant, in 't voorbijgaan, vluchtig, ter loops.
en peine, in verlegenheid.
en privé, als particulier.
en profil, van ter zijde gezien.
en quatre, in (of aan) vieren; **zich voor iemand en quatre stellen**, al het mogelijke voor iemand doen, iemands verdediging opnemen.
en question, (de zaak) waarvan sprake is, in q u a e s t i e.
Enquête, gerechtelijk onderzoek in burgerlijke zaken; **parlementaire** —, onderzoek door eene commissie uit de Tweede Kamer.
enrageeren, razend worden, vertoornen.
en regard, ten opzichte; uit achting; ook op de nevensstaande bladzijde, er naast.
en règle, volgens den regel, in orde.
en retard, ten achteren, achterlijk, in gebreke.
en retraite, op pensioen gesteld.
enrôleeren, op de rol schrijven; aanwerven.
Enrôleering, inschrijving tot den krijgsdienst.
en roturier, burgerlijk, als burgervolkje, gemeen.
en route, op weg, onderweg.
ense et aratro, met zwaard en ploeg.

- Ensemble**, het gezamenlijke, alles bijeen; het geheel;
e.-stukken, de meer dan vierstemmige zangstukken der
 en suite, achter elkander. (opera's.
 en suspens, in twijfel, in 't onzeker, besluiteloos. (men.
Entablement, rollaag en architraaf, fries en kornis te za-
entameeren, aanvangen, op de baan brengen (bv. eene
 onderhandeling); aanknoopen (een gesprek); aansnijden.
entasseeren, opeenhoopen, opeenstapelen.
Entelechie, onafgebroken werkzaamheid, inz. der ziel.
Enténte, zin, beteekenis (van een woord, een gezegde),
 verstandhouding; **entente cordiale**, hartelijke, goede
 verstandhouding (inz. in de staatkunde).
Enteritis, darmontsteking. (iets staan.
entéteeren (zich), zich in 't hoofd zetten, eigenzinnig op
Enthusiásme geestverrukking, ontvlamde verbeelding, ver-
 rukking, geestdrift, dweperij.
enthusiásmeeren, ontvlammen, in gloed zetten.
Enthusiást, hartstochtelijk bewonderaar of ijveraar; mensch
 vol geestdrift, dweper; bruisend hoofd.
Entiteit, wezenlijkheid, het werkelijk bestaan.
Entomologie, insectenkunde, kerfdierenleer.
Entomoloog, insectenkundige, kerfdierenkenner.
Entonie, spanning.
Entonnoir, trechter; sluis.
entortilleeren, ontstrikken, ontwikkelen, ontwarren.
Entourage, omgeving.
entoureeeren, omgeven, omringen, insluiten.
en tout, in alles, alles samengenomen.
en tout cas, in elk geval, wat er ook gebeure.
En-tout-cas (antoeká), groote parasol, die desnoods ook
 als paraplu kan dienst doen.
Entr'acte, tusschenbedrijf, kleine door muziek aangevulde
 pauze tusschen de bedrijven van een tooneelvoorstel-
en train, in gang, in vollen gang, druk bezig. (ling.
entraineeren, meeslepen, wegvoeren.
entre chien et loup, in de schemering.
Entre-deux, middelstuk, tusschenwand; (ook als bijwoord)
 tusschenbeide, middelmatig.
Entree, ingang, toegang; intreegeld; voorgerecht.
Entree-biljet, toegangkaartje.
Entrefilet, kort artikel, kleine mededeeling in dagbladen
 (van de redactie afkomstig).

- Entregent**, welgemanierdheid, inz. tegenover dames.
Entremets, tusschengerecht, tusschenschotel.
Entremetteur, bemiddelaar, onderhandelaar.
Entremise, bemiddeling, tusschenkomst.
entre nous, tusschen ons, in vertrouwen.
Entrepôt, pakhuis, magazijn; stapelplaats.
entrepreneeren, ondernemen.
Entrepreneur, ondernemer; aannemer.
Entreprise, onderneming.
entre quatre yeux, onder vier oogen.
Entresol, tusschenverdieping; insteekkamertje. (schaffen.
entretenēeren, onderhouden, verzorgen, onderhoud ver-
Entretenue, bijzit, gekamerd meisje.
Entretien, onderhoud.
Entrevue, samenkomst, bijeenkomst; gesprek, onderhoud.
Entrez! treed binnen! ga voor!
Enumeratie, optelling, opsomming. (rekenen.
enumerēeren, opsommen, stuk voor stuk opnoemen; be-
enunceeren, **enunciēeren**, uitdrukken, verklaren; ver-
 kondigen.
Enunciatie, vermelding, gewagmaking; verklaring, be-
 kendmaking, verkondiging; (ook :) uitspraak, voordracht.
en veine zijn, opgewekt, gunstig gestemd tot dit of dat
 werk zijn, recht op zijn dreef zijn.
Envelóppe, omslag, omhulsel.
enveloppeeren, omwikkelen, omhullen, inwikkelen.
en vérité, in waarheid, waarachtig.
Envérs, keerzijde, verkeerde zijde; linkerzijde.
Enviróns, omstreken, omgelegen land.
en vogue, in zwang, in de mode, in trek, gewild.
Envoyé, afgevaardigde, gezant van den tweeden rang.
eodem die, op denzelfden dag.
eo ipso, juist daardoor, vanzelf.
Epácten (lat. *épacta*), inlaschdagen; maansouderdom bij
 't begin des jaars.
Epagneul, kwartelhond.
Epárgne, zuinigheid; spaarpenning.
Epaulement, verschansing van opgeworpen aarde, zand-
 zakken, schanskorven enz.
Epaulet, —te, schouderbelegsel eens krijgsmans.
Epée, degen.
epenthetisch, ingeschoven, ingelascht

ephemeer, **ephemérisch**, éensdaags; kortstondig, voorbijgaand; **ephemeeren**, diertjes, die één dag leven.

Ephemeriden, astronomische jaarboeken of tafels; dagbladen, tijdschriften.

Epicedion, treurzang bij een lijk.

Epicerie, specerij; kruidenierswinkel.

Epicier, kruidenier, specerij-koopman.

Epícúri de grége pórcus, een zwijn uit de kudde van Epicurus; (fig.) laag, verzinnelijk persoon.

epicúrisch, zinnelijk, aan zingenot verslaafd, wellustig.

Epicurisme, de neiging tot zinnelijkheid en wellust.

Epicurist, zinnelijk mensch, wellusteling; lekkerbek.

Epidemie, lands- of stadsziekte; ook eene van buiten aangekomene, voor een zekeren tijd heerschende, aan het land niet eigen ziekte.

epidémisch, heerschend, rondgaand (van ziekten).

Epidermis, opperhuid.

Epiglottis, het strotdeksel, keelelletje.

Epigonen, nakomelingen; inz. zij die geen nieuw tijdvak openen, maar alleen het door hun voorgangers begonnene voortzetten.

Epigraaf, opschrift, zinspreuk.

Epigrám, op-, bijschrift; korte zinrijke spreuk; inz. punt-dicht, kort hekeldicht.

epigrammátisch, op de wijze van een epigram, kort en zinrijk; scherp, stekelig.

Epilepsie, vallende ziekte.

Epiloog, narede, slotrede, nawoord; naspel.

epineus, moeilijk, netelig.

Epiphania, het Driekoningenfeest.

épisch, tot het heldendicht behoorend; **e. poëzie**, helden poëzie, de verhalende dichtsoort.

episcopaal, bisschoppelijk.

Episcopaat, bisdom; waardigheid eens bisschops.

Episcopálen, aanhangers der bisschoppelijke Kerk in Engeland.

Episcopophobie, vrees voor de invoering der bisschoppen.

Episóde, tusschenrede, ingelasch verhaal, tusschenzang.

episodisch, ingevlochten, ingelascht.

Epispásticum, trekpleister, trekmiddel.

epispástisch, blaartrekkend; de ettering bevorderend.

Epístel, brief, zendbrief; strafpredikatie.

- Epithalamion**, bruiloftslied.
Epitáphium, grafschrift; grafsteen, tombe.
Epitheet (fr. *Epithète*, gr. *Epítheton*), bijvoeglijk woord, toenaam; **epitheton ornans**, opperend bijvoeglijk naamwoord, ter verfraaiing der uitdrukking.
Epítome, kort uittreksel of begrip.
Epizoötie, veeziekte, veepest.
Epopée = Epos.
Époque, tijdstip, tijdsnede, gedenktijd; **epoque maken**, zich zelven of zijn tijd merkwaardig maken; groot opzien verwekken; elks aandacht trekken.
E'pos, heldendicht.
epouvantábel, ontzettend, verschrikkelijk; ijselijk.
Epouvantail, vogelverschrikker.
éprouveeren, op de proef stellen; ondervinden, ervaren.
Epurátie, reiniging, zuivering, loutering.
epureeren, reinigen, zuiveren, louteren. (heb ik gelijk.
e pur si muove! en toch draait zij (de aarde), d. i. toch
Equatie, **Equator**, **Equinoctium**, enz., z. **Æq—**.
Équillér, evenwicht.
Équilibrist, koorddanser, lichaamstoerenmaker.
Equipage, reistoestel of bedienden, paarden, rijtuigen enz., krijgsuitrusting van een officier; scheepsbemanning.
Équipement, uitrusting, inz. van een schip.
equipeeren, uitrusten, toerusten; bemannen.
Équitátie, het paardrijden; de rijkunst.
equivóque, dubbelzinnig, voor meer dan éene uitlegging vatbaar; twijfelachtig.
Équivoque, dubbelzinnigheid; bedekte onzedelijke taal, wulpsche woordspeling.
eradeeren, uitkrabben, uitdelgen.
E'rato, de muze der minnezangen.
E'rebus, onderwereld, doodenrijk, hel.
Érection, oprichting; opbouw, bouw; het overeind staan.
Eremiet, z. **Heremiet**.
Eremitage, z. **Hermitage**.
érgo, dus, derhalve, gevolglijk.
ergoteeren, over elke kleinigheid twisten, haarklooven.
Erica, het heidekruid.
erigeeren, oprichten, grondvesten, stichten.
Erínnyen, wraakgodinnen, Furiën.
E'ris, twist, de twistgodin; —**tisch**, twistziek.

Eristiek, strijd- of twistkunst.

E'ros, de god der liefde, Amor.

(dichten.

erótisch, de liefde betreffend; **erotische gedichten**, minne-
erratische rotsblokken, op de aardoppervlakte verspreid
liggende vreemdsoortige steenblokken.

Errátum, fout, zetfout (meerv. **Erráta**).

Erreur, dwaling, vergissing, fout, abuis.

(baar.

Er'ror non est imputábilis, eene dwaling is niet toereken-

Eructátie, oprisping (der maag).

eructeeren, oprispen.

Erudítie, geleerdheid.

Erúptie, uitbarsting (bv. van een vulkaan).

Escádre, **Eskáder**, vlootafdeeling, smaldeel.

Escadrón, ruiterschaar, compagnie ruitery.

Escalade, beklimming.

escaladeeren, met stormladders beklimmen.

Escamotage, zakkenrollerij.

escamoteeren, goochelkunstjes doen; uit den zak rollen,
wegnoffelen, kapen.

Escapade, valsche sprong van een paard; (fig.) onover-
legde, moedwillige streek, guitenstreek, valsche kuur.

Escarpe, inwendige glooiing (bij vestingwerken).

Escarpins, lichte schoenen, dansschoenen.

Eschatologie, de leer der laatste dingen.

Escoriaal, beter, maar minder gebruikelijk dan **Escu-
riaal** (z. ald.)

Escórte, bedekking, geleide, beschermend gevolg.

escorteeren, begeleiden, onder bedekking of bescherming
uitgeleide doen.

Escouáde, afdeeling soldaten onder een korporaal.

Escroc, felt, oplichter.

Escroquerie, fielterij, aftroggeling, oplichting.

Esculaap, de god der geneeskunst; geneesheer.

Escuriaal, Spaansch koninklijk lustslot bij Madrid.

E'sito-waren, uitvoerwaren.

Eskáder, z. **Escadre**.

esotérisch, enkel voor ingewijden; wetenschappelijk.

Espadón, houwdegen; tweesnijdend slagzwaard.

espadonneeren, met den houwdegen vechten.

Espagnóle, Spaansche dans; Spaansche vrouw of meisje.

Espagnolétte, fijne wollen stof: fijn satijn; (ook:) draai-
roede tot deur of venstersluiting; spanjolet.

Espalier, latwerk of staketsel; leiboom, waaierboom.

Espèce, soort; **espèces**, klinkende munt, specie.

Esperance, hoop. (streek.

Espièglerie, kinderlijke dartelheid, guitigheid, snaaksche

Esplanáde, vrije, vlakke plaats vóór groote gebouwen en vestingen, wandel-, exerceerplein.

Espressívo, vol uitdrukking.

Esprit, geest, vernuft, scherpzinnigheid, verstand; wezenlijkst bestanddeel, fijnst product der distillatie; **esprit de corps**, kameraadschappelijke geest, ingenomenheid met den geest, de denkeelden enz. van een vereeniging, een kring waartoe men behoort; **esprit de clocher**, kleingeestige ingenomenheid met eigen woonplaats, kleinstedschheid; **esprit fort**, vrijgeest, vrijdenker; **esprit public**, algemeene denkwijze, volksgeest.

Esquire, schilddrager; (weleer:) titel van een Engelsch edelman; nu ook van ieder fatsoenlijk burger, zooveel als Weledel heer (doorgaans achter den naam door **Esq.** uitgedrukt).

Essai, proef, proefneming, toets; staal; proeve (zedige naam, dien een schrijver vaak aan zijn werk geeft).

essayeeren, beproeven, toetsen (het gehalte).

Essayeur, beproever, toetsers.

Essayist, schrijver van verhandelingen of tijdschriftartikelen.

Essens, **Essentie** (fr. **Essence**), het wezen, de kracht, het geestrijke uit vruchten, kruiden enz., geest, spiritus.

essentiëel, wezenlijk, hoofdzakelijk; volstrekt noodwendig; het essentiële, het wezenlijke, de hoofdzaak, de ziel, de kern van iets.

Esse quam videri, liever iets zijn dan het te schijnen.

Estacade, paalwerk, staketsel.

Estafétte, rijdende postbode; koerier, renbode.

Estaménto, de rijks- of statenvergadering; (pl. **Estaméntos**), de beide Kamers der volksvertegenwoordiging in Spanje.

Estaminét, herberg, bierhuis, koffiehuis waar gerookt wordt.

Estampe, koperafdruk, kopergravure.

estimábel, achtenswaardig, lofwaardig.

Estimátie, schatting, waardeering; raming, begrooting.

Estíme, achting, hoogachting; gegist bestek op zee.

estimeeren, hoogachten; schatten, waardeeren, begrooten

est modus in rebus, er is in alles eene maat, een mat-den, alles heeft zijne maat en grens.

Estráde, verhoogde plaats in een vertrek, optred.

Estrapáde, wipgalg; straf der wipgalg; wipsprong, wipzwaai der kunstspringers; gelijktijdig steigeren en uitslaan der paarden; zijsprong, bokkesprong van een paard om zijn ruiter af te werpen; (fig.) kleine uitspatting.

estropiëeren, verminken; kreupel —, stram maken.

etablisseeeren, grondvesten, vestigen; oprichten; **zich e.**, zich nederzetten, vestigen.

Etalissement, vestiging (van een handelshuis enz.); grondlegging; nederzetting; inrichting; gesticht.

Etagé, verdieping van een gebouw; **bel étage**, de eerste verdieping.

Etagère, nieuwerwetsch stuk huisraad, bestaande uit boven elkander geplaatste plankjes, om daarop sieraden of voorwerpen van dagelijksch gebruik te zetten.

Etalage, het uitkramen van waren; tentoonstelling; vertoonmaking; uitgestalde waren. (stallen.

etaleeren, uiteenleggen, uitspreiden; ten toon stellen, uit-

Etalon, hengst, springhengst; standaardmaat, proefgewicht.

etalonneeren, ijken.

Étápe, stapelplaats; proviandmagazijn voor doortrekkende troepen; marschproviand; plaats van overnachting; nachtkwartier.

État, staat, gesteldheid; lijst; overzicht; regiments-staf;

État-major, generale staf.

et caetera of cétera, en zoo voort.

Etendue, uitgestrektheid, uitgebreidheid.

eterniseeren, vereeuwigen.

Ether, bovenlucht; fijne doorzichtige vloeistof, van sterken reuk en smaak.

ethérisch, tot den ether behoorend; hemelsch.

Ethiek, E'thica, zedenleer, deugdenleer.

Ethnographié, volkenbeschrijving.

et hoc genus omne, en alles van dien aard.

Ethologie, verhandeling over zeden en gewoonten.

Etiquétte, aanhechtbriefje, prijsbriefje, aangehecht strookje papier; hofgebruik; voorschrift der welvoeglijkheid; zeden, gewoonten en gebruiken aan hoven.

Etourderie, onbezonnenheid, domme streek.

Etourdí, onbezonnen knaap of mensch, wildzang.

Etranger, vreemdeling.

Etrenne, handgeld; nieuwjaarsgeschenk.

et sic ceteris, en zoo van de rest.

Etúde, studie; oefeningsstuk.

Etúf, koker, foedraal, scheede.

Etymologíe, woordvorsching, woordaflleiding.

etymológisch, wat de woordaflleiding betreft, afluidekundig.

Etymoloog, **Etymologist**, woordafluidekundige.

Eubiotiek, gezondheidsleer.

Eucharistíe, gewijde hostie, Avond-, Nachemaal.

Eudaemonisme, gelukzaligheidsleer.

Eudiometer, luchtgehaltemeter, luchtzuiverheidsmeter.

Eudoxie, goede naam.

Euergeet, weldoener. (wensch.

Eulogie, verstandigheid in spreken en handelen; zegen-

Eumeniden, plaaggeesten, wraakgodinnen, Furiën.

eumórphisch, welgevormd.

Eunomie, welgeordende staatsinrichting. (een harem.

Eunúch, gesnedene, ontmande, inz. als vrouwenopziener in

Eupathíe, welbevinden, genoeglijke stemming; (ook:) geduld, moed in lijden.

Euphemísme, verzachtende, verschoonende uitdrukking.

euphemístisch, verschoonend, verzachtend, verbloemend.

Euphoníe, welluidendheid.

euphonisch, welluidend, welklinkend.

Euphrosyne, vreugde, vroolijkheid; de vreugdegeefster.

euréka, ik heb gevonden.

Eustachiaansche buizen, de verbindingsbuizen tusschen de trommelholte van het oor en de keel.

Eutérpe, de muze van het fluitspel.

Eutópia, vaak verkeerd gebruikt voor **Utopia** (z. ald.)

Evacuátie, ontruiming, ontleding, ontlasting.

evacueeren, ontruimen, ledigen, ontlasten.

evageeren, schatten, waardeeren.

Evaluátie, schatting, waardeering, aanslag; bepaling der muntwaarde naar gewicht en gehalte, koersbepaling.

Evangélie, blijde tíding; het Nieuwe Testament; (fig.) onbetwífelbare waarheid. (testants kerk.

Evangelisatie, evangelieprediking; bekeering tot de Pro-

evangélisch, met het evangelie of Jezus' leer overeenstemmend, christelijk; (ook:) protestantsch; (fig.) ontwífelbaar.

Evangelist, een der vier evangeliëschrijvers; (ook:) evangelië-verkondiger.

Evaporatie, ver-, uit-, afdamping; uitwaseming.

evaporeeren, ver-, af-, uitdampen; uitwasemen; **een ge-evaporeerd mensch**, iemand vol wonderlijke grillen en inbeeldingen.

Evásie, ontwijking; uitvlucht, voorwendsel.

Evenement, uitkomst, afloop; voorval, inz. gewichtige gebeurtenis.

Evening, avond.

Eventualiteit, mogelijk geval, gebeurlijkheid.

eventueel (lat. *eventuáliter*), als de gelegenheid zich opdoet, in voorkomend geval, mogelijk, gebeurlijk; **eventueele profijten**, mogelijke, onzekere, niet te bepalen voordeelen of winsten. (stof.)

E'verlast (eng. *Everlasting*), lichte maar zeer sterke wollen

Eversie, omverwerping, verwoesting.

evertueeren (zich), groote pogingen doen, alle krachten te werk stellen, zijn best doen.

Evíctie, borgtocht; gerechtelijke uitwinning.

evident, handtastelijk, klaarblijkelijk, zonneklaar.

Evidéntie, handtastelijkheid, klaarblijkelijkheid.

evinceeren, overtuigen, bewijzen, staven; borgtocht stellen; van 't bezit ontzetten, uitwinnen.

eviteeren, vermijden, ontwijken, ontgaan.

Evolútie, ontwikkeling; zwenking (van troepen); bewegingen eener vloot op zee, zee-manoeuvre.

Evolutieleer, ontwikkelingsleer.

Evulsie, de uitrukking.

evviva, vivat, leve.

ex, uit. (Bij naamwoorden, die daarmede samengesteld zijn, beteekent het gewoonlijk:) gewezen, voormalig, bv.

ex-minister, voormalig minister.

ex abrupto, plotseling, onverwacht.

exáct, stipt, nauwkeurig, juist; **exacte wetenschappen**, dezulke wier grondstellingen door ervaring bewezen zijn, de wis- en natuurkundige wetenschappen.

Exactitúde, nauwkeurigheid, stiptheid.

Exaequatie, gelijkmaking, vereffening.

ex áequo et bóno, naar billijkheid.

Exagerátie, **Exaggeratie**, overdrijving, vergrooting.

exagereeren, **exaggereeren**, overdrijven, vergrooten.

- Exaltados**, naam der uiterste linkerzijde of der overspannen (democratische) politieke partij in Spanje.
- Exaltátie**, gemoeds-, geestvervoering; opgewondenheid, overspanning; overdrijving.
- exalteeren**, overprikkelen, hartstochtelijk opwekken, overspannen; verrukken; overdrijven. (den.)
- Exámen**, onderzoek, ondervraging (inz. naar bekwaamhe-
- Examinandus**, wie een examen ondergaat.
- Examinátor**, onderzoeker, ondervrager.
- examineeren**, onderzoeken; nauwkeurig beschouwen.
- Exanimatie**, ontzieling, moedeloosheid.
- exanimeeren**, ontzielen; ontmoedigen, beangstigen.
- ex ánimo**, van harte; met opzet.
- Exarticulátie**, ontwrichting.
- Exasperátie**, verbittering; verheffing (eener periodische ziekte); kwaadwillige vergrooting.
- Exaudi**, naam van den Zondag vóór Pinksteren.
- ex bene plácito**, naar welgevallen.
- ex cápite**, uit het hoofd; op grond.
- ex cáthedra**, van den preekstoel of 't spreekgestoelte af (bv. beslissen) d. i. een pauselijke machtspreuk doen, op meesterachtigen toon.
- Excavatie**, uitholling, uitgraving; holte.
- excedeeren**, overschrijden, te ver gaan, te buiten gaan.
- Excedént**, overschot, teveel; onruststoker.
- excellent**, voortreffelijk, heerlijk, uitmuntend.
- Excelléntie**, voortreffelijkheid; (ook:) titel van ministers en andere hooge staatsbeambten.
- excelleeren**, uitmunten, uitblinken, zich onderscheiden.
- excelsior!** steeds hooger!
- Excentriciteit**, uitmiddelpuntigheid; (fig.) zonderlingheid, afwijking van het middelpunt; eigenzinnigheid, dweperij; zotte streek.
- excentriek, excéntrisch**, uitmiddelpuntig; dwepend, overspannen; wonderlijk, grillig, van 't gewone afwijkend.
- Excentriek**, uitmiddelpuntige schijf, kolderschijf (die in de stoommachines de stoomzuigerstang met de bakschuif heen en weer voert); (ook:) de toestel aan een spoorwissel om de wagens van spoor te doen veranderen.
- Excéptie**, uitzondering; (in rechten:) tegenwerping, tegenspraak, verwerping, verweerschrift des beklaagden.
- exceptionábel**, dubbelzinnig, voor tegenspraak vatbaar.

- exceptioneel**, eene uitzondering bevattend, bij uitzondering.
Excéptio próbat régulam, de uitzondering bevestigt den regel. (gezonderd moet worden.)
exceptis excipiendis, met uitzondering van hetgeen uitzocerpeeren, uittrekken (uit geschriften).
Excérpt, uittreksel (uit een geschrift).
Excés, overtreding van de gewone grenzen, buitensporigheid; overdaad, overmaat; gewelddadigheid.
excessief, buitensporig, overdreven; uitermate, buitengewoon, overgroot, overdadig, overzwaar enz.
Exchange, wissel, wisselbrief; beurs.
Exchequer, koninklijke schatkamer, reken- of finantiekamer (in Engeland); **exchequer-bill**, schatkistbiljet.
excipiëeren, uitzonderen; tegenwerpingen maken.
Excitántia, opwekkende, prikkelende middelen.
Excitátie, opwekking, aansporing, aanvuring, ophitsing.
exciteeren, opwekken, aanzetten, gaande maken, aanprikelen, aanvuren; doen ontstaan, verwekken.
Exclamátie, uitroep, uitroeping, geschreeuw.
exclameeren, uitroepen, een uitroep doen.
excluideeren, uitsluiten, afzonderen.
Exclúsie, uitsluiting, buitensluiting, wering.
exclusief, uitsluitend; bijzonder; uitsluitenderwijs.
ex cómmode, op zijn gemak.
Excommunicátie, kerkban, uitsluiting van de kerkgemeente, van de kerkelijke gemeenschap.
excommuniceeren, in den kerkban doen.
ex concéso, krachtens het ingewilligde.
Excremént, uitwerpsel, inz. afgang, stoelgang, ontlasting.
excúdit, (...) heeft (het) gegraveerd.
Exculpátie, ontschuldiging, vrijspreking.
exculpeeren, buiten schuld stellen, ontschuldigen.
ex curia, buiten het gerechtshof.
Excúrsie, uitstapje, pleiziertochtje; strooptocht op 's vijands bodem; (fig.) uitweiding.
excusábel, verschoonbaar.
Excusátie, hetzelfde als **Excuus** (z. ald.)
excuseeren, verontschuldigen, verschoonen.
Excuus, **Excúse**, verontschuldiging, uitvlucht.
ex delicto, door de misdaad. [een naam].
ex dóno, uit een gift, d. i. geschenken door (gevolgd van)
execrábel, afschuwelijk, afgrijselijk, vloekwaardig.

Execrátie, afgrijzen; voorwerp van afgrijzen, uitvaagsel; afschuwelijkheid, gruwel, vloek; **e.-s.**, verwenschingen,

Executant, uitvoerder. (vervloekingén.)

executeeren, uitvoeren, voltrekken; door rechtsdwang noodzaken; terechtstellen (op 't schavot).

Executeur, uitvoerder van een vonnis, van een laatsten wil.

Execútie, uitvoering, voltrekking van een vonnis; openbare terechtstelling van een misdadiger, gerechtelijke uitwinning van een schuldenaar.

executief, voltrekkend, uitvoerend.

executoir, uitvoerbaar, ter uitvoering gereed, invorderbaar.

Exegeet, schriftverklaarder.

Exegése, verklaring, bijbelverklaring.

Exegetiek, uitlegkunde.

Exégi monuméntum, ik heb een gedenkteeken opgericht;

— **aere perénnius**, duurzamer dan metaal.

Exémpel, voorbeeld; voorschrift; model.

Exemplaar, afdruk, ieder enkel gelijkvormig stuk van gelijksoortige voorwerpen.

exemplair, voorbeeldig; waarschuwend. [ontkennen].

Exémpla sunt odiósa, voorbeelden zijn hatelijk (niet te

Exémpli grátia of **cáusa**, bij voorbeeld.

Exémtie of **Exémptie**, vrijstelling, ontheffing van een bezwaar, van een algemeenen plicht.

Exequátur, voltrekkingsbevel; vorstelijke bekrachtiging eener pauselijke bulle; erkenning van een handelsconsul door de regeering des lands.

exequeren, voltrekken (een bevel); innen (gelden).

Exequiën, begrafenis, zielmis.

exerceeren, oefenen, inz. in den wapenhandel; uitoefenen, drijven; begaan.

Exercítie, oefening, inz. wapenoefening.

Exértie, inspanning, poging.

exfolieeren, afbladeren, afschilferen.

Exhalátie, uitdamping, uitwaseming.

exherideeren, onterven, van 't erfrecht uitsluiten.

exhibeeren, overleggen, indienen.

Exhibént, overlegger, tooner, indiener.

Exhibítie, vertooning, voorlegging, openlegging, indiening, openbare vertooning, tentoonstelling.

Exhortátie, vermaning; aansporing, opwekking.

exhorteerén, vermanen; aanzetten, opwekken.

Exhumatie, opgraving (van lijken).

exigeeeren, vorderen, eischen.

Exigentie, behoefte, dringend geval; **naar e. van zaken**, naar de gang van zaken vorderen zal.

exigent, exigeant, veeleischend.

Exiguitéit, geringheid, onbeduidendheid, armhartigheid.

Exil, Exílium, verbanning, verbanningsplaats.

exileeren, verbannen.

eximeeren, bevrijden, vrijstellen.

ex improviso, onvoorziens.

existeeren, bestaan, zijn; kunnen leven.

Existentie, bestaan, werkelijkheid.

éxit, hij gaat heen, treedt af (van het tooneel).

ex jure, van rechtswege.

exlex, buiten de wet, vogelvrij.

ex libris, uit de boeken, d. i. behoorende aan (als opschrift van boeken, gevolgd door den naam des eigenaars).

ex mera gratia, uit loutere genade.

ex mero motu, uit eigen vrijen wil.

Exmíssie, gerechtelijke uitzetting, uitdrijving.

exmitteeren, uitzetten, verdrijven.

ex more, volgens gebruik.

ex nexu, buiten verband.

ex níhilo nihil fit, uit niets komt niets voort.

Exodium, uitgang, einde, afloop.

E'xodus, uitgang, uittocht, naam van Mozes' tweede boek.

ex officio, uit plicht, van ambtswege, ambtshalve.

exorbitánt, buitenmatig, overdreven, buitensporig.

Exorcísme, duivelbezweering; geestenverbanning.

Exorcíst, duivelbezweerder; geestenbanner.

Exórdium, begin, inleiding, aanhef eener rede.

ex ore parvulorum veritas, uit den mond der kleinen (of kinderen) komt de waarheid.

exotérisch, voor oningewijden; onder de algemeene bevatting vallend, volksmatig, gewoon, alledaagsch.

exótisch, buitenlandsch, uitheemsch (zooals **e.-e planten**).

Exotisme, zucht voor het buitenlandsche.

Expansibiliteit, uitzetbaarheid.

Expánsie, uitzetting (bv. der lucht door de warmte).

expansief, uitzettend; **expansieve kracht**, uitzettend vermogen.

ex parte, aan de éene zijde.

expatriëeren, uit het vaderland verdrijven; **zich e.**, uitlandig gaan.

Expectant (beter ware **Expectant**), een wachtende, uitziende (bv. naar een post).

Expectoratie, uithoesting, fluimenloozing; (fig.) ontboezeming, gemoedsuitstorting.

expectoreeren, uithoesten, slijm of fluimen uitwerpen; (fig.) zijn hart uitstorten of ontlasten, zijn gemoed lucht geven.

ex pede Herculem, wij oordeelen over de grootte van Hercules' beeld uit den voet.

expediëeren, verzenden; (fig.) van kant maken.

Expediënt, uitweg, hulp-, redmiddel; (ook:) afzender, met de afzending belaste ambtenaar; uitvaardiger; hulpschrijver.

expediet, expeditief, spoedig, vlug; voortvarend.

Expéditeur, afzender, verzender; goederenverzender, bevrachter, vrachtondernemer.

Expéditie, zaakafdoening; spoed in de uitvoering, voortvarendheid; af-, toe-, overzending; vervoer- of vrachtonderneming; (ook:) tocht, reis, inz. krijgstoct, krijgsonderneming; (ook:) afzending van waren; gerechtelijke uitvaardiging of het afschrift van eene rechtshandeling; **e.-bureau**, kantoor eener vrachtonderneming.

expendeeren, uitbetalen, bekostigen.

Expensarium, lijst van kosten of uitgaven.

Expenses, uitgaven, inz. rechtskosten.

expensief, duur, met zware uitgaven verbonden.

Experientia docet, de ondervinding leert het.

Experientia est optima rerum magistra, de ondervinding is de beste leermeesteres.

Experiëntie, ervaring, ondervinding.

Expériment, proefneming, kunstproef.

experimentaal, proefondervindelijk.

experimenteren, beproeven, de proef nemen.

Expérimentum crucis, een beslissende proef.

Expért, zaakkundige, deskundige; gezworene.

Expertise, het onderzoek door zaakkundige personen.

Experto crede, geloof iemand die er ondervinding van heeft.

Expiatie, verzoening, boete, genoegdoening.

expieëren, boeten, door boetedoening verzoenen.

- Expilátie**, vervreemding van gedeelten eener nalatenschap; berooving eener nog ongedeelde erfenis.
- Expirátie**, uitademing, dood; termijnsverloop, vervaltijd.
- expireeren**, sterven; vervallen, ten einde loopen.
- Explanátie**, uitlegging, opheldering, verklaring.
- explaneeren**, uitleggen, verklaren.
- expléeren**, aanvullen, volledig maken.
- Exp létie**, aanvulling.
- exp letief**, aanvullend, vol makend.
- Exp letívum**, aanvullingswoord, stopwoord (pl. **Exp letíva**).
- explicábel**, voor uitlegging vatbaar, verklaarbaar.
- Explicátie**, uitlegging, verklaring.
- expliceeren of expliqueeren**, ontvouwen, uiteenzetten.
- explicite**, duidelijk; uitdrukkelijk.
- Exploit, Exploot**, daad, heldendaad; beteekening eener dagvaarding of andere rechtsacte.
- Exploitátie**, ontginning, bebouwing (van akkers); delving (van mijnen, ertsen) enz.; het ten-nutte-maken, het partij-trekken (bv. van iemands onkunde, lichtgeloovigheid enz.); het in-werking-brengen of aan den gang houden (bv. van een spoorweglijn); (ook :) het voorwerp der exploitatie.
- exploiteeren**, ontginnen (bv. eene mijn); eene dagvaarding of andere acte beteekenen, ongeoorloofde voordeelen trekken, zich op niet betamelijke wijze ten nutte maken (bv. een bediening of post, de onnoozelheid of nieuwsgierigheid des volks enz.)
- Exploiteur**, ontginner; voordeelbejager; deurwaarder.
- Exploot**, z. **Exploit**.
- Explorátie**, uitvorsching, uitpluizing.
- exploreeren**, uitvorschen, nauwkeurig onderzoeken.
- Explósie**, uit- of losbarsting, knal, schok.
- exponeeren**, blootstellen; blootleggen, uitleggen, ophelderen; zich e., zich blootstellen.
- Exponént**, aanwijzer, machtsaanwijzer (eener grootheid).
- Export, Exportátie**, uitvoer, goederenuitvoer; (ook wel :) uitzetting (van iemand) over de grenzen.
- exporteeren**, uitvoeren (goederen); (ook wel :) uitzetten, buiten de grenzen brengen (personen).
- Expórten**, uitgaande waren.
- Exposánt**, tentoonsteller, inzender (van een of ander voorwerp) op eene tentoonstelling.

Expos  , uiteenzetting, overzicht.

exposeeren, ten toon stellen, vertoonen; op eene tentoonstelling inzenden; blootstellen, wagen, in de waagschaal stellen; blootleggen, uiteenzetten, verklaren, ontwikkelen.

Expositie, tentoonstelling; uiteenzetting, ontvouwing.

ex post, ex post facto, naderhand, na gebeurde daad, als het te laat is.

expostuleeren, vorderen, eischen; zijn beklag doen, bezwaren inbrengen; ter verantwoording oproepen.

expr  s, uitdrukkelijk; met opzet, voorbedachtelijk.

Express  , bijzondere bode, opzettelijk gezonden boodschap.

Expressie, uitdrukking. (per.

expressief, vol uitdrukking; nadrukkelijk; veelzeggend.

Exprestrein, sneltrein.

exprimeeren, uitdrukken, uitpersen; (fig.) uitdrukken, te kennen geven.

Exprobatie, verwijt, berisping, wraking.

exprobeeren, verwijten, scherp berispen, doorhalen, voor de voeten werpen, in 't aangezicht smijten.

ex professo, beroepshalve, van ambtswege; opzettelijk.

Expropriatie, onteigening, uitkoop.

expropri  eren, onteigenen.

ex propriis, uit eigen middelen.

Expugnatie, verovering, bestorming.

expugneeren, veroveren, door strijd of bestorming winnen.

Exp  lsie, gewelddadige uitdrijving; afvoering, afdrijving.

expulsief, afdrijvend, afvoerend (middel).

exquis, **exquisiet**, uitgelezen, voortreffelijk, keurig.

ex speciali gratia, met bijzondere gunst of genade; — **mandato**, op bijzonder bevel.

expecteeren, **expireeren**, z. op exp—.

Expiratie, uitademing; afloop, vervaltd.

Exspoliatie, plundering, berooving.

exspoli  eren, uitplunderen, berooven.

Extirpatie, uitroeijing, uitdelging; (bij chirurgijns:) uitpellen, uitsnijden. (reedschap.

Extirpator, onkruidverdelger, een ploegvormig akkerge-

extirpeeren, uitroeien, verdelgen, ontwortelen; (bij heelmeesters:) uitpellen, uitsnijden.

Extase, z. **Ecstase**.

ex t  mpore, voor de vuist, onvoorbereid.

- extemporeeren**, voor de vuist of onvoorbereid spreken, dichten, zingen, spelen enz.
- extendeeren**, uitstrekken; uitbreiden, vergrooten.
- Exténsie**, uitbreiding; omvang, uitgestrektheid.
- extensief**, volgens de uitgestrektheid; omvattend.
- Extenuátie**, verdunning; krachtvermindering, vermagering, kwijning, uittering; (ook:) verzachting (bv. eener misdaad).
- extenuëeren**, verdunnen; uitmergelen, krachteloos maken; (ook:) verschoonen, verzachten (een misdrijf).
- exteriëur**, uiterlijk, uitwendig; buitenlandsch.
- Exteriëur**, het uiterlijke, de buitenzijde, het uitwendige; het buitenland.
- Exterminátie**, uitroeijing, verdelging.
- extermineeren**, uitroeien; verdelgen, vernietigen.
- Externáát**, dagschool (zonder kostleerlingen); het uitwonen (niet in eene inrichting woonachtig zijn).
- Externen**, niet in 't gesticht of de school gehuisveste leerlingen, buitenwonende scholieren.
- exterritoriaal**, buiten 't gebied van een land gelegen.
- Exterritorialiteit**, bevoegdheid van gezanten en hun gevolg om in de vreemde steden, waar zij geaccrediteerd zijn, naar de wetten van hun eigen land te leven, en tevens hunne vrijstelling van alle persoonlijke lasten.
- Extincteur**, toestel om spoedig brand te blusschen.
- Extinctie**, uitblussching; uitdelging; het uitsterven (van een geslacht); afkoeling van heete steenen met koud water.
- extingeeren**, uitblusschen; verdelgen, vernietigen, afschaffen, opheffen; (ook:) te niet gaan, uitsterven.
- Extirpátie** enz., z. **Extirpatie** enz.
- extorqueeren**, afpersen, afdwingen.
- Extórsie**, afpersing; verkrijging door gewelddadigheid.
- extra**, buiten; buitengewoon, bijzonder; **e. fijn**, zeer fijn; **e. blad**, bijblad; **e. muros**, buiten de (stads-)muren; buitenshuis; **e. post**, buitengewone of eigen post.
- Extráct**, uittreksel (uit boeken, kruiden enz.)
- Extráctie**, uittrekking; afkomst; **persoon van e.**, iemand van goede afkomst.
- Extraditie**, uitlevering, overgaaf.
- extra ecclesiam nulla salus**, buiten de kerk geen zaligheid.
- extraheeren**, uittrekken; een uittreksel maken; lichten, bv. een vonnis.

extramundaan, buitenwereldlijk.

Extrait = **Extract**.

Extránélus, buitenlander, vreemdeling.

extraordinair, buitengemeen, ongewoon.

extravagánt, buitensporig, overdreven, ongerijmd.

Extravagántie, buitensporigheid, ongerijmdheid.

extravageeren, buiten de maat of den regel gaan, uitspatten; onzin spreken, raaskallen.

Extravasaat, uitgetreden bloed of lichaamsvocht.

Extravasátie, uittreding van bloed of andere vochten uit hunne vaten.

extravaseeren, uit de eigen vaten vloeien, uittreden.

Extrême, het uiterste, hoogste; de top, hoogste graad.

Extrêmes, overdrijvingen; twee tegenovergestelde zaken of begrippen; **les e. se touchent**, de uitersten raken elkander, de strijdigste dingen gaan soms gepaard.

Extremiteit, uiterste, einde, eindpunt; uiterste verlegenheid, hoogst gevaar; laatste toevlucht; **e.-en**, uiteinden, inz. de uiterste ledematen.

Extuberátie, gezwel, buil; uitwas.

extubereeren, opzwellen, oploopen.

extumesceeren, opzwellen.

Extumescéntie, opzwellling, opzetting (bv. van een been).

exuberant, overvloedig, onnoodig; te rijkelijk, weelderig.

Exuberántie, onnoodige overvloed; overtolligheid, kwistigheid (bv. van woorden, beelden).

Exulant, balling.

Exulcerátie, ettering.

exuleeren, verbannen.

Exultátie, vreugdegehuppel, gejuich, groote blijdschap.

ex úngue leónem, aan den klauw kent men den leeuw.

ex uno disce omnes, z. **ab** etc.

ex usu, door het gebruik, door oefening.

ex vóto, naar wensch; ten gevolge eener gelofte; **ex voto's**, zinnebeeldige voorwerpen (bv. een zilveren armpje of beentje), die de geloovigen in de kerk voor het beeld van een heilige ophangen, aan wiens voorspraak zij het behoud van een arm of been meenen verschul-

Eye, oog.

(digd te zijn).

F.

f. = fac., maak; of = **factum**, gedaan; of = **fiat**, het geschiede, toegestaan.

f. of fec. = fecit, hij heeft het gemaakt.

f. of fl. = florins, floréne, guldens.

f. of fol. of fo. = fólium, fólio, blad.

fo ro. = fólio récto, op de rechter- of voorbladzijde.

fo vo. = fólio vérso, op de keerzijde van 't blad.

ff. = fecérunt, zij hebben het gemaakt; (of in de muziek) = **fortíssimo**, zeer sterk, zoo sterk mogelijk (ook **fff**).

f. i. = fiat insertio, het worde (hier) ingevoegd.

fr. = franc(s), of **franco** (z. die woorden).

Faba, boon.

Fábel, verdichte vertelling: sprookje; leugen.

Faber suae fortunae, de maker van zijn eigen fortuin.

fabriceeren, vervaardigen, maken, voortbrengen.

Fabriek, werkplaats, werkinrichting.

Fabrikaat, de vervaardigde waar, het kunstvoortbrengsel.

Fabrikage, stadsbouwmeesterschap, wat daartoe behoort.

Fabrikant, bezitter, bestuurder eener fabriek; vervaardiger in 't groot van voorwerpen, die door fabrieken geleverd worden.

Fabrikátie, vervaardiging, bewerking der waren.

fabuleus, fabelachtig; onwaarschijnlijk; ongerijmd.

Façade, gevel van een gebouw, inz. voorgevel.

Fáce, gezicht, aangezicht; voorzijde (eener vesting enz.);

face maken, de spits bieden, stand houden.

Facétte, ruitsgewijs geslepen vlakken aan edelsteen en z.

facheus, verdrietig, spijtig, ergerlijk; droevig.

faciaal, het gezicht of gelaat betreffend.

Fácie, gelaat, aangezicht.

faciel, gemakkelijk; (ook:) gediensig, inschikkelijk.

facile princeps, het erkende hoofd, iemand die gemakkelijk den eersten rang inneemt.

facilis est descensus Averni, het neerdalen ter helle is gemakkelijk, de weg ten verderve is licht.

faciliteeren, gemakkelijk maken.

Faciliteit, gemak, gemakkelijkheid; (ook :) inschikkelijkheid, groote toegevendheid.

Fácit, som, bedrag, uitkomst.

facit indignatio versum, de verontwaardiging maakt den dichter, d. i. maakt welsprekend.

Façón, manier; vorm, fatsoen; maakloon; **façon de parler**, manier van zeggen, zegmanier; **sans façon**, zonder complimenten; een **sans-façon**, een plomperd, lomperd, vlegel.

façonneren, vormen, de vereischte gedaante geven.

Façóns, plichtplegingen, omslag (z. **Façon**).

Fac-simile, schriftevenbeeld, afdruk eener handteekening.

Facta, daadzaken, het gebeurde (sing. **Fáctum**).

Factie, partij, aanhang; kuiperij, kabaal, samenrotting.

factiëus, oproerig, muitziek, onrustig.

Factionnaire, schildwacht, wachthoudende, dienstdoende persoon.

fáctisch, feitelijk, werkelijk, waar, door feiten bewezen.

Factor, **Factor**, opzichter, zaakvoerder, boekhouder, brievenbesteller; vermenigvuldiger.

Factorie, **Factorij**, post en woning van een factor, Nederlandsch handelskantoor in een vreemd werelddeel; bijkantoor; **f-handel**, commissie-handel (z. ald.)

Factótum, een doe-al, alles in alles, albedril.

Fáctum, voorval, feit, het gebeurde.

Factuur, koop- en verkooprekening, lijst der afgeleverde goederen met hare prijzen.

facultatief, bevoegd makend, bevoegdheid gevend; naar goedvinden, naar keuze.

Faculteit, natuurgave, aanleg, geschiktheid; eene der hoofdafdeelingen van de gezamenlijke hoofdwetenschappen (godgeleerdheid, geneeskunde, rechtsgeleerdheid wijsbegeerte en letteren); de gezamenlijke tot eene dier hoofdwetenschappen behorende hoogleeraars (bv. de medische faculteit).

Fadaise, beuzelarij, nietigheid, wisjewasje, beuzelpraat.

fáde, laf, smakeloos; zouteloos, onbevallig, geesteloos.

Fæces, **Feces**, droesem, heffe, drek, uitwerpselen.

Faex populi, de heffe des volks.

Fagót, houten blaasinstrument met diepen toon, baspijp.

Fagottist, fagotblazer.

Faiblesse, zwakheid; flauwte.

failleeren, failliet zijn, ophouden te betalen, zich buiten staat tot betaling verklaren.

Faillibiliteit, feilbaarheid. (bankroet.

Faillissement, Faillite, betalingsonmacht, niet-bedrieglijk

Faineant, ledigloopen; **roi** —, stroopop-koning.

fair, schoon, fraai, mooi; **f. fight**, eerlijke strijd; **f. play**,

faisábel, doenlijk, raadzaam. (eerlijk spel.

Fait, gebeurde zaak, voorval, feit; **au fait zijn**, nauwkeurig verstaan. wel kennen, op de hoogte zijn; **fait**

accompli, volbrachte daad, gedane zaak.

Fakir, een arme; (in Turkije :) een boetedoend kluisenaar, die van aalmoezen leeft en zichzelf kastijdt.

Fálbala, ruim geplooid boordsel aan vrouwenkleederen, aan gordijnen enz.

Falcáde, sprong van een schoolpaard.

Falcóna, veldslang, soort van voormalig grof geschut.

Falconét, kleine veldslang.

Faldistorium, bisschopsstoel in de kerk.

Fallácia, bedrog; bedrieglijke sluitrede; **f. óptica**, gezichtsbedrog, oogmisleiding.

Fálša, vervalschingen, inz. schriftvervalschingen.

Falsáris, Falsárius, vervalscher, inz. schriftvervalscher.

Falsét, Fausset, de alt- of discantstem, die de vrouwenstem nabootst en door de persing der luchtpijp wordt voortgebracht, fausset-stem. **Falsettíst, Faussettíst**, wie met zulk eene stem zingt.

Falsiteit, valsheid, onwaarheid.

Falstaff, grootsprekend, zedeloos man, vol vernuft en humor (een figuur van Shakspeare).

Fálsum, vervalsching; opzettelijk bedrog,

Fáma, godin des roems; gerucht, marc, goede of kwade faam; — **vólat**, de faam heeft vleugels. (mate, zeer.

fameus, vermaard, wereldkundig, berucht; uitstekend, uiter-

familiár, gemeenzaam, vertrouwelíjk.

familiariseeren (zich), zich gemeenzaam maken; zich te veel vrijheid veroorloven.

Familiariteit, vertrouwelíjkheid, gemeenzame omgang.

Famílie, verwantschap; stam, geslacht; gezin; afkomst.

Fámulus, dienaar, inz. helper, handlanger van een geleerde, van een professor aan hoogeschoolen.

Fanarióten, Grieksche, meestal ríjke famíliën te Constantinopel.

- Fanáticus, Fanatiek**, dweper, geestdrijver.
fanatiek, dweepziek, geestdrijvend; vol zotte inbeeldingen.
Fanatisme, dweperij, inz. geloofsdweperij.
Fancy, inbeelding; inval, luim; **f.-artikelen**, modewaren, weelde-voorwerpen; **f.-fair**, markt van modewaren; verkoop van vrouwelijke artikelen tot milddadige oogmerken.
Fandángo, Spaansche volksdans in $\frac{3}{4}$ maat, met begeleiding van castagnetten.
faneeren, verwelken, verleppeu.
Fanfáre, trompetstuk, vroolijk jachtstuk; trompetgeschal bij 't inhouden der ruitery.
Fanfarón, windbui, pocher, snoever, blaaskaak.
Fanfaronnáde, Fanfaronnerie, pocherij, grootspraak.
Fanfeluche, strikken en kwikken, snorrepipen.
Fanta(i)sie, Fantasmagórie, enz., z. **Ph—**.
Faquin, nietswaardige, schurk.
Fárce, vulsel (voor spijzen); (ook:) kluchtspel; grappig nastukje; klucht, snakerij.
farceeren, met vulsel stoppen; **gefarceerde** (niet **geforceerde**) **snoek**, met vulsel toebeide snoek.
Farceur, potsenmaker, spotvogel; hansworst.
fardeeren, blanketten; opsmukken; bemantelen.
Fare, vaart; voerloon; veergeld; spijs, kost.
farewell, vaarwel!
Faribólen, sprookjes, zotheden, praatjes voor den vaak.
Farien, Farien-suiker, meelsuiker, keukensuiker.
farineus, meelachtig, melig; witachtig.
Farm, pachthoeve, boerderij.
Farmer, pachter; in Amerika: landman.
Far niénte, het nietsdoen, het ledig-zijn (z. **Dolce**).
Fáro, Faro-bier, krachtig Brusselsch bier, z. **Pharao**.
farouche, menschenghuw, wild; ruw, gestreng.
Farrow, varken.
Farthing, kleinste eng. munt = $\frac{1}{4}$ penny.
Fascinátie, betoovering, verblinding, verrukking.
fascineeren, betooveren, verblinden, verrukken; boeien.
Fascínes, ríshout, takkenbossen bij waterwerken, bij vestinggrachten enz.
Fas est et ab hoste doceri, het is goed om zelfs van een vijand te leeren.
Fas et nefas, recht en onrecht.

Fáshion, mode; goede toon, fatsoenlijkheid.

fashionable, naar de mode, naar de wereld, fatsoenlijk;

een **f.**, een man naar de wereld; modegek, fat.

faster, sneller (op engelsche uurwerken afk. **F.**)

Fásti (fr. **Fastes**), jaarboeken; tijdboeken; feestkalender.

fastidiëus, langwijlig, verdrietig, vervelend; walglijk.

fasti et nefasti dies, gelukkige en ongelukkige dagen.

fastueus, pralend, pronkend; hoogdravend; hoovaardig.

Fat, ingebeelde zot, gekje, pronkertje, modepop.

fat, **fáttig**, **fátterig**, gek, ingebeeld, laf, kwasterig.

fataal, noodlottig, verderfelijk, heilloos; ongelukkig.

Fatalisme, noodlotsleer, het geloof aan de leer van een onvermijdelijk noodlot.

Fatalist, aanhanger van dat geloof, van die leer.

Fataliteit, onvermijdelijk noodlot; rampspoed, onheil.

Fáta-morgána, luchtspiegeling (zeker gezichtsbedrog).

Fathom, vadem, 6 voet.

fatigant, vermoeiend; langwijlig, vervelend.

fatigeeren, vermoeien; lastig vallen; uitmergelen (een akker), voorbereiden en roeren (de salade).

Fatigue, vermoeienis, afmatting.

Fatuïteit, onverstand, zothed, ongerijmdheid.

Fatum, noodlot; lot, bestemming.

Faubourg, voorstad.

faufileeren, rijgen; (fig.) **zich f.**, kennissen aanknoopen, zich door list en vleierij indringen. (ving daarvan.

Fauna, dieren van een bijzonder land; ook de beschrij-

Faunen, veld- of boschgoden; (fig.) wulpsche personen.

Fausse-attaque, schijnaanval.

Fausse-couche, miskraam.

Fausse-manche, overmouw, morsmouw.

Fausse-queue, onzuivere stoot op het biljart.

Fausse-sortie, schijnafgang om dadelijk terug te keeren (op het tooneel).

Fausset, z. **Falset**. **Faussettist**, z. **Falcettist**.

Faute, fout; **f. d'argent**, uit gebrek aan geld; **f. de mœurs**, bij gebrek van beter.

Fauteuil, armstoel, leuningstoel.

fautief, feilend, onnauwkeurig; met fouten, gebrekkig.

Fautor, begunstiger, bevorderaar.

faux, valsch, onwaar; verkeerd; onecht; verdicht.

Faux, vervalsching, schrift-, muntervalsching.

Faux-air, bedrieglijke gelijkenis.

Faux-col, los boordje.

Faux-fuyant, uitvlucht, valsch voorwendsel.

Faux-pas, misstap, feil, flater.

Faux-titre, de verkorte titel van een boek op het blad, dat den eigenlijken titel voorafgaat (bij verbastering Fransche titel in plaats van voorhandsche titel geheeten).

favete linguis, zwijg(t)! wees(t) stil!

Faveur, gunst, begunstiging; welwillendheid; **f.-dagen**, (fr. **jours de f.**), respijt-dagen, nazicht-dagen, wissel-favorábel, gunstig, genegen, voordeelig. (uitstel.

Favoriet, gunsteling, lieveling. **favoriet**, geliefkoosd, liefst.

Favoriet-spijs, **Favoriet-wals**, enz., de lievelingsspijs, geliefdste wals enz.

Favorieten (fr. **Favoris**), bakkebaarden.

favoriseeren, begunstigen, genegen zijn.

Favoríte, gunsteling; de gekeerde kleur der kaart, de beste. (lingen.

Favoritisme, het voortrekken en bevorderen van gunste-Fawn, hertekalf.

Fax et tuba, fakkel en trompet; hoofdpersoon, belhamel.

Fayence, half-porselein, fijn platteel- of aardewerk

Febris, koorts.

Féces, z. **Fæces**.

fécit, afgekort **fec.** of **f.**, (...) heeft het gemaakt.

fecundeeren, bevruchten, vruchtbaar maken.

Fecunditeit, vruchtbaarheid.

federaal, het verbond betreffende.

federaliseeren, een verbond sluiten, in een bondgenootschap vereenigen.

Federalisme, verbondstelsel; zucht tot verbondsluiten.

federalístisch, **federatief**, bondgenootschappelijk, bondschappelijk.

Federalíst, voorstander, lid van een bondgenootschap.

Federátie, verbond, bondgenootschap.

Fee, toovernimf en waarzegster met beperkte macht; (fig.) schrandere, betooverend schoone vrouw of maagd.

Fee, (eng.) recht, cijns, fooi.

Feinte, veinzerij, uitvlucht, list.

Felicitas, de godin der gelukzaligheid.

Felicítatie, gelukwensch, heilwensch, zegenwensch.

feliciteeren, gelukwensen.

Felis, kat.

Fellahs, landbouwdrijvende Arabieren, inz. in Egypte.

Felloplastiek, z. **Phelloplastiek**.

Féllow, gezelschap, makker; ambtgenoot, medelid van een academie of college, student in Engeland.

Felock of **Felouque**, klein sloepvormig snelschip met twee masten (in de Middellandsche zee).

Felonie, leenplichtschending; trouwbreuk jegens de wet-tige overheid; (in Engeland:) iedere doodmisdaad.

femininus, vrouwelijk. **Femininum**, vrouwelijk woord; **feminini generis**, van het vrouwelijk geslacht.

Femme de chambre, kamenier; **f. de charge**, huishoudster.

femoraal, wat tot de heupen behoort.

Feniks, z. **Pheniks**.

Feodaal, z. **Feudaal**.

Fériën, vrije dagen, rustdagen, feestdagen.

Ferlét, boekdrukkers- en papiermakers-werktuig in den vorm eener T, om papier op te hangen en af te nemen.

ferm, vast, standvastig, mannelijk; (ook:) goed! opperbest!

Ferman, (minder goed **Firman**), schriftelijk bevel des sultans, verlofbrief of patent, pas; aanstelling, handels-pas in Oost-Indië.

Ferme, pacht, pachthoeve, hofstede.

Fermént, gest- of gistmiddel, geststof.

Fermentatie, gisting; (fig.) volkswoeling, gisting.

fermenteren, gisten, in gisting geraken (ook fig.)

Fermiteit (fr. **Fermeté**), standvastigheid, kloekheid.

Fermoir, sluithaak, slot (inz. aan een boek, een bijbel).

Fermoor, steekbeitel.

Ferociteit, wildheid, woestheid; onmenselijkheid.

Ferronnière, voorhoofdsieraad voor dames, voorhoofdband.

ferrugineus, ijzerhoudend.

Ferry of **ferry-boat**, veerboot.

fertiel, vruchtbaar; winstgevend.

fertiliseeren, vruchtbaar maken; vruchten doen dragen.

Fertiliteit, vruchtbaarheid, weligheid.

fervent, ijverig, vurig.

fervesceeren, ontgloeien, blaken; toornig worden.

fervet opus, het werk gaat met kracht voort.

Ferveur, ijver, vuur, gloed.

Festijn (fr. *Festín*), feest; gastmaal, ceremaal.

festína lénte, haast u langzaam (handel met overleg).

Festiviteit, feestelijkheid, vreugdefeest; plechtigheid.

Festoen (fr. *Feston*), loof- of lofwerk van bloemen en vruchten.

festonneeren, met bloem- en loofwerk versieren.

Fête, feest, feestviering; gastmaal; verjaar-, naamdag;
f. **champêtre**, landelijk feest.

fêteeren, feestelijk onthalen; vleien.

Fetisch (fr. *Fétiche*), zinnelijk voorwerp van afgodische vereering (bij de Negers); toovermiddel. (werpen).

Fetis(ch)me, Fetischdienst, de vereering van zulke voorfeudaal, leenroerig; het leenstelsel betreffende, leen—.

feudaal systeem, Feudalisme, het leenstelsel.

Feu de joie, vreugdevuur.

Feuille, blad; f. **d'annonces**, advertentieblad; f. **de route**, marschaanwijzer, reiswijzer (voor soldaten).

feuille-morte, bruingeel, donkergeel (als verwelkt loof).

feuilleteeren, doorbladeren, nazien.

Feuilleton, blaadje; afdeeling van een dagblad, aan de critiek der letterkundige werken, aan novellen enz. gewijd.

Fever, koorts; **intermitting f.**, tusschenpoozende koorts;
yellow f., gele koorts.

Fez, de roode wollen muts, die sedert 1826 in plaats van den tulband als militaire dracht in Turkije ingevoerd is.

Fiacre, huurkoets; tweespan; (ook:) huurkoetsier.

Fiásco, flesch; f. **maken**, niet slagen, mislukken; vallen (van een tooneelstuk).

fiát, het geschiede! bewilligd! toegestaan! **fiat justitia et péreat mündus**, de gerechtigheid moet haren loop hebben, al zou de wereld er bij vergaan; **fiat voluntas tua**, uw wil geschiede; **fiat lux**, er zij licht.

fibreus, vezelig.

Fibrine, vezelstof.

[t spel].

Fíche, speelmerk, v i s c h j e, beentje (als betaalmiddel bij

Fichú, driehoekig vrouwenhalsdoekje.

Fíctie, verdichting; verdichtsel; voorwendsel, onwaarheid.

fictief, verzonnen, verdicht, ingebeeld.

Fidálgo, adellijke van lager rang (in Portugal).

fideel, getrouw; vertrouweljk; (ook:) opgeruimd, lustig.

Fidéïcommis, erfmaking, waardoor den erfgenaam alleen het vruchtgebruik, niet het recht van vervreemding van

zekere goederen wordt toegestaan; of een goed, dat niet verkocht mag worden, maar bij eene familie moet blijven.

fideï-commissair, op een fideïcommis betrekking hebbende; ook hij wien zulk een erfmaking ten deel valt.

Fideliteit, trouw, trouwhartigheid; vroolijke luim.

Fides, trouw, geloof; **f. Punica**, Punische trouw, verraad.

Fídibus, papierstrookje om de tabak aan te steken.

Fidúcie, vertrouwen; berusting.

fidus Achatus, een trouw vriend. (den in het veld.

Field, veld, akker; **field-trial**, beproeving van jachthonfier, fier, stout, trotsch; vermetel.

fieramente, moedig, koen, wild, heftig.

Fig, vijf.

Figaro, sluw onderhandelaar en koppelaar in liefdeszaken.

Figurant, wie op het tooneel of elders een stomme rol vervult, wie enkel figuur maakt.

figuratief, wat de figuur, het zinnebeeld van iets voorstelt.

figureeren, afbeelden; figuur maken; voor figurant dienen.

Figuur, gedaante, beeld, prentje; danstoer; voorkomen; **f. maken**, eene groote rol spelen, opzien baren.

figuurlijk, zinnebeeld, oneigenlijk.

Filagrám, de koperen draadletters of figuren van den papiervorm, welker afdruk in 't papier zichtbaar is;

Filament, vezel; helmdraad (in bloemen). (watermerk.

fileeren, spinnen; (in 't kaartspel:) eene kaart wegmoffelen; de kaarten langzaam een voor een openleggen; (ook:) afzakken, afdruipe[n]. [binders).

Fileet, metalen figuurlijntje (bij letterzetters en boek-

Filet, netvormig weefsel; lendestuk, bv. **filet de boeuf**.

filiaal, kinderlijk, dochterlijk; **filiaal-kerk**, bijkerk; **filiaal-handel**, bijhandelshuis.

Filiátie, kindschap; kinderlijke afhankelijkheid; gehoorzaamheid der kloostergeestelijken aan hunne overheid. (z. ook **Affiliatie**).

Filigraan, fijn, doorluchtig werk van goud- en zilverdraad.

Filius nullius, de zoon van niemand.

Filius terrae, een zoon der aarde, iemand van lage afkomst.

Fille, meisje; **f. de chambre**, kamermeisje; **f. de joie**, meisje van plezier.

Filou, listige bedrieger, schurk, fielt.

Fílder of **Fíltrum**, doorzijgmiddel, zijgdoek, z. **Philtrum**.

Filtratie, doorzijing.

filtreren, doorzijken, kleinzen, klenzen.

Filtreermachine, **Filtreertoestel**, **Filtreer**, werktuig tot zuivering enz. van het water.

Filtrum, z. **Filter**.

finaal, wat om te eindigen, te sluiten dient, volkomen; geheel en al; eindelijk, ten slotte.

finále, einde, besluit, slotstuk.

financiël, de geldzaken betreffende; geldelijk, geldswaardig.

Financiën, **Financie(s)**, geldmiddelen; **financies zoeken**, allerlei middelen in 't werk stellen om aan geld te komen.

Financier, rentmeester; verstandig geldbeheerder; geld-schieter, geldman.

Fine, einde; doel, oogmerk; **ter f. van rapport**, ten einde daarop bericht of verslag uit te brengen. (neeren.)

fineeren, scheiden (bv. het goud van het zilver) = **affi-**

Finésse, sluwheid, list, loosheid, geslepenheid.

fingeeren, verdichten, voorgeven; **gefingeerde munten**, niet werkelijk bestaande munten, naar welke men rekent (bv. ponden vlaamsch); **gefingeerde rekening**, vermoedelijke, bij raming opgemaakte rekening.

Finis, einde; **f. coronat ópus**, het einde kroont het werk.

Finfte, afsluiting der rekening.

Fint, veinzerij, list, streek, verschalking; schermist; (vgl. **feinte**) fijne berst in 't spiegelglas.

Fiool, glazen flesch met wijden buik, kogelflesch; (ook:) eene soort van stormpotten met handgranaten gevuld.

Fioritúra, versiering (in de muz.)

Fire, vuur.

Firkin, eng. maat van ongeveer 41 liter.

Firma, handelsnaam; bedrijfsnaam; handteekening van een handelshuis; **onder de firma**, beteekent ook wel onder het voorwendsel of voorgeven; **f. geven**, een be-diende volmacht geven om in naam des principaals te **firmeeren**, d. i. te onderteekenen.

Firmament, uitspansel, sterrenhemel.

Firman, z. **Ferman**.

(landsrechteischer.

Fiscaal, openbaar eischer, inz. in zake van den **fiscus**, **fiscaal**, wat den fiscus of den fiscaal betreft.

Fiscaliteit, het streven om de staatsinkomsten te ver-meerderden.

Fiscus, staatsvermogen, staatskas; boetekas; (ook:) de

gezamenlijke ambtenaren, aan wie de inning der belastingen is opgedragen.

fissiel, splijtbaar. (tingen is opgedragen.)

Fissiliteit, splijtbaarheid. [falset (z. ald.)]

Fistel, pijpweer; (ook:) gedwongen hooge keelsteem, =

Fitter, werkman die gaspijpen aanpast en legt.

Fitz, Normandisch woord, dat zoon, inz. onechte zoon bedeutet en in samenstelling met Engelsche namen voorkomt, bv. **Fitz-James**, **Fitz-William** enz.

fix (fr. fixe), vast, bepaald, blijvend; **fixe idée**, z. **Idée fixe**.

Fixatie, **Fixeering**, vaststelling, bepaling, bestendiging.

fixeeren, vasthechten; vaststellen; strak aanzien.

Fixum, iets bepaalds, vaste som; inz. het vaste inkomen, het zeker bestaanmiddel.

Flacciditeit, slaphheid.

Flacón, flesch, inz. reukfleschje.

Flagéllanten, geeselmanen, geesebroeders in de XIIIde eeuw (thans naam eener leekenbroederschap van zulke godsdienstdwepers in Frankrijk).

Flagellatie, geeseling.

Flageolét, fijn- of hoogfluit.

flagorneeren, laag en aanhoudend vleien, flikflooien.

flagránt, brandend; duidelijk in 't oog vallend, openbaar; pas gebeurd. [trapt].

flagranto delicti, fr. en **flagrant délit**, op heeter daad (be-
Flair, scherpe reuk (der jachthonden); (fig.) een goede neus. (lukken, ruïneeren.)

flambeeren, vlammen; over de vlam afzengen; (fig.) mis-

flamboyant, vlammend, op vlammen gelijkende.

flaneeren, ledig rondslenteren zonder doel of oogmerk.

Flanél, lichte lijnwaadachtige wollen stof.

Flaneur, rondslenteraar, straatslijper, lanterfanter, gaper.

Flank, zijde; zijvlakke, strijklinie van een vestingwerk; legervleugel. (smijten.)

flankeeren, van ter zijde bestrijken of dekken; (ook:) toe-

Flankeur = **Eclaireur**, **Tirailleur** (z. ald.)

flatteeren, vleien; zijn hof maken; ook welstaan, voordeelig uitkomen (inz. van kleding of sieraden).

Flatterie, vleierij.

Flatteur, vleier.

flatteus, vleierend, liefkoozend, streelend.

flatulent, opzettend, winderig; nietig, onbeduidend.

Flauto, fluit; **f. piccolo**, de kleinste dwarsfluit.

flébile, schreiend, klaaglijk.

Flégma, = (beter **Phlégma**), slijm, slijmig vocht in 't bloed; slijmig uitwerpsel, fluim; (fig.) natuurlijke ongevoeligheid, lauwheid, onverschilligheid.

flegmatiek, **flegmátisch** (beter **phlegmatiek** enz.), slijmerig, slijmbloedig; (fig.) koudbloedig, ongevoelig, onaan doenlijk, onverschillig, lauw; **f. mensch** (lat. **phlegmáticus**), slijmbloedige, koudvochtige, een voor aandoe ningen weinig vatbaar mensch.

Flesh, vleesch.

fletrisseeren, doen verwelken; (fig.) schenden, schandvlekken, onteeren, bezwalken, belasten. (brandmerk.

Fletrisseur, verwelking; (fig.) bezwalking, hoon, smaad, **Fleur**, bloem; bloei, bloeitijd.

Fleurét, schermdegen, floret; (ook:) vlokzijde.

Fleurétten, (eig. bloempjes), zoete woordjes, vleierijen.

Fleuríst, **Florist**, bloemenvriend; bloemkweeker; kunstbloemenmaker; bloemschilder.

Fleurón, bloemsieraad.

flexibel, buigzaam, gedwee; (in de spraakkunst:) voor verbuiging vatbaar.

Flexibiliteit, buigzaamheid, innigheid.

Fléxie, **Flexuur**, buiging; woordbuiging.

Flibustier, zeeroover, vrijbouter (in Amerika).

Flintglas, zeer wit en helder kiezelglas (voor kijkers).

Flirtatie, speelsche verliefdheid, coquetterie.

flirteeren, zich uit speelschheid verliefd aanstellen, coquetteeren.

Flóra, de bloemgódin; al de in een land inheemsche planten; de lijst, de beschrijving daarvan.

Floréal, de 8ste Fr.-republik. maand (20 April—19 Mei).

Floreen, **Florijs**, gulden.

floreeren, bloeien, in welstand zijn. (zijde.

Floret, het grove spinsel der zijdewormen; afval van goede **florissant**, bloeiend, voorspoedig.

Florist, z. **Fleurist**.

flottant, drijvend, zwevend, dobberend.

flotteeren, drijven, dobberen; onzeker zijn, weifelen.

Flottille, kleine vloot, smaldeel.

flou, zacht, week (bij schilders).

Flower, bloem; tarwemeel.

Fluctuátie, weifeling, wankelmoedigheid.

fluctueeren, dobberen, weifelen, besluiteloos zijn.

fluide, vloeibaar.

fluid meat, vloeibaar vleesch.

Fluiditeit, vloeïendheid, losheid (eener rede).

Fluidum, iets vloeibaars, vloeistof.

Fluxie, vloeïing, vloed; buikloop.

Fly, vlieg.

Foal, veulen.

Fócus, brandpunt; afgezonderde schouwburgplaats.

fœcundeeren, **Fœcunditeit**, z. **fec**—.

Fœderatie enz., z. **Fed**— enz.

Foedraal, scheede, koker, overtreksel.

Fœtus, vrucht in de baarmoeder.

Foi, geloof, trouw, woord; **de bonne f.**, te goeder trouw, oprecht; **ma foi! par ma foi!** op mijne eer! waarachtig!

Foliánt, boek in folio (waarbij het vel slechts eens wordt gevouwen en vier bladzijden heeft).

Folie, dwaasheid, zothed, zinneloosheid.

Fólio, op die bladzijde; **boek in folio**, boek in 't formaat, waarbij het vel papier slechts eenmaal wordt gevouwen en 4 bladzijden heeft; —**recto**, op de rechterzijde van het blad; —**verso**, op de volgende of keerzijde van het blad; **gek in folio**, zeer groote gek.

foliëeren, de bladen van een boek met cijfers teekenen.

Fólium, blad.

Folkething, volkskamer, de Deensche 2de kamer.

Folliculaire, minachtende naam voor journalist, dagblad-schrijver; slecht auteur.

Foment, warme omslag.

Fomentatie, stoving, verwarming door warme omslagen.

fomenteeren, warme pappen of omslagen aanwenden; (fig.) aanstoken (haat, twist enz.), in gisting brengen.

foncé, donker.

Fonctionnair, ambtenaar, beampte.

Fond, grond; **à fond**, grondig; **au fond**, wel ingezien.

Fondement, **Fondatie**, **fondeeren**, z. **Fundament** enz.

Fonds, de ter beschikking staande gelden; kapitaal, hoofd- of grondvermogen; (ook:) waren- of goederenvoorraad; gezamenlijke werken, waarvan een uitgever het kopie-recht heeft; **fondsen**, **publieke fondsen**, staatsschuld-brieven, effecten,

Fontánge, voormalig hoog dameskapsel.

Fontenél, kleine kunstzweer tot afleiding van schadelijke

Food, voedsel.

(vochten, dracht.

Foot, voet.

(macht.

Force, kracht, sterkte, geweld, macht; **f. majeure**, over-

forceeren, dwingen, noodzaken; overweldigen; openbre-
ken; (ook wel verkeerdelijk voor **farceeren**, z. ald.)

Forceps, eene verloskundige tang.

Foreigner, vreemdeling.

Foreign office, het Eng. ministerie van buitenl. zaken.

Foreman, de voorzitter der gezworenen.

for ever, voor altoos, voor eeuwig.

Forfait, misdrijf, misdaad; **à forfait**, in eens, bij den hoop;
bij aanneming of aanbesteding; tegen bepaald loon (niet

Fork, vork.

[per stuk).

Formaat, grootte of vorm (inz. van een boek).

formaliseeren, de uiterlijke vormen en regels in acht ne-
men; **zich f.**, zijn misnoegen over iets uiten, iets kwa-
lijk nemen, zich beleedigd toonen.

Formalist, iemand, die zich geheel aan uitwendige vormen,
aan formaliteiten houdt.

Formaliteit, door 't gebruik vastgestelde vorm, al wat de
regels der welvoeglijkheid voorschrijven.

formaliter, vormelijk, volgens den vorm.

Formátie, vorming, gedaantegeving, schepping.

formeel, vormelijk, volgens den vorm; uitdrukkelijk.

formeeren, vormen; voortbrengen.

Formicátie, het mierenkruipen, eene huidkriebeling.

formidábel, vreeselijk, geducht, ontzaglijk.

Formúle, voor bijzondere gevallen voorgeschreven of door
't gebruik ingevoerde woorden, wendingen en spreek-
wijzen, zegswijze, uitdrukking; vaste regel; rekenvoor-
schrift.

Formulier, door 't gebruik ingevoerde regel, woordelijk
voorschrift van eenig opstel, voorbeeld, model.

Formulist, vriend van formules of van formulieren.

Forneer, z. **Fourneer**.

Fort, **Forterés**, kleine vesting, schans.

forte, sterk (te spelen).

Forte-piáno, zwaar- en zachtklinkend speeltuig, hamer-
klavier, doorgaans enkel **piano** geheeten.

Fortificátie, vestingwerk; bevestigingskunst.

fortificeeren, fortifiëeren, versterken; verschanzen.

fortissimo, zeer sterk, allersterkst (te spelen).

fortiter in re, met vastheid in het handelen.

Fortuna, de geluksgodin. **Fortuin**, z. **Fortune**.

Fortuna favet fortibus, de fortuin is met den dappere.

Fortune, Fortuin, kans; lotgeval, wedervaren; inz. gelukkig voorval, geluk, buitenkansje (fortuintje); (ook:) vermogen, bezittingen.

Forum, markt, plein; (ook:) gerechtshof, rechterstoel; **f. competens**, de bevoegde rechtbank.

forward, voorwaarts.

forzando, versterkend.

fossiel, uit den grond gedolven (inz. van voorwereldlijke overblijfsels; versteend; **fossielen**, delfstoffen; verstee-ningen, versteende organische overblijfsels uit de voorwereld).

Fou, gek, dwaas; de raadsheer (in 't schaakspel).

Foudre, bliksem, bliksemstraal, donderslag.

foudroyeeren, geweldig beschieten; neerdonderen; razen en tieren, schelden en vloeken.

Foulard, Indische bonte zijden stof, inz. zijden zakdoek.

Foule, menigte, volkshoop; het gros der mensen.

Fourage, voeder, inz. paardenvoeder.

fourageeren, voeder of levensmiddelen opsporen en halen.

Fourbe, schurk, bedrieger, fielt.

Fourberie, bedriegerij, schurkerij, fielterij.

Fourgon, legerwagen voor bagage, pakwagen.

Fourier, onderofficier, belast met het houden der monsterrol, met de fourage enz. eener compagnie, veld- of krijgsschrijver.

four in hand, met de vier (rijden, van den bok sturende).

fourmilleeren, wemelen, krioelen (als mieren).

Fourneur, dun gesneden houtbladen, beleghout.

fourneeren, voorzien: verschaffen, bezorgen, leveren; met fijn hout beleggen of inleggen; **een lot (in de staatsloterij) f.**, een huurlot door bijbetaling geldig maken voor een volgende klasse.

Fournissement, inleg (van ieder deelhebber), aandeel; storting; bijbetaling; aanzuivering.

Fournisseur, verschaffer, leverancier; **fournisseur de la cour**, hofleverancier.

Fournituur, levering, leverantie; het afleveren; benodigd

- voorraad; (ook:) vershot van kleermakers en naaisters.
- Fowl**, gevogelte.
- Fox**, vos; **foxhunting**, vossenjacht.
- Foyér**, haard; brandpunt; (in schouwburgen:) verwarmingskamer, verzamelzaal tusschen en na de vertooning.
- Fra**, afkorting van het it. **frate** (vóór den naam van gewone monniken), broeder, ordebroeder (bv. fra Bartoloméo); **fra Diavolo**, rooverhoofdman.
- Frack**, z. **Frak**.
- Fractie**, breking; breuk, deel van een geheel; (ook:) zich afzonderend deel eener politieke partij.
- Fractuur**, breuk, beenbreuk; zekere Duitsche drukletter.
- fragiel**, breekbaar, bros; vergankelijk; broos, wrak.
- Fragiliteit**, breekbaarheid, brosheid; broosheid, bouwvalligheid, wrakheid, wankelbaarheid. (geschriften.)
- Fragment**, brok, stuk; gedeeltelijk overblijfsel van oude
- fragmentárisch**, stuksgewijs, bij fragmenten of stukken.
- Fraicheur**, frischheid, aangename koelte; levendigheid, frischheid van kleur.
- Fraise**, geplooid halskraag aan dameskleederen; stormpaal.
- Frak**, mansrok met lange achterpanden.
- Franc**, zilvermunt als standpenning, inz. in 't Fransche en Belgische muntstelsel, ongeveer = 47½ cent.
- Française**, Fransche vrouw; Fransche dans. (peld.)
- franchement**, vrijmoedig, ronduit, rondborstig, onbewim-
- Franchise**, openhartigheid, rondborstigheid.
- Franciscánen**, minderbroeders, minorieten (monniken der orde van Franciscus van Assisi, in de 13de eeuw).
- franciseeren**, verfranschen, tot Franschman maken; eene Franschen vorm geven (bv. aan een woord); de Franschen naäpen. (selarij.)
- Franc-maçon**, vrijmetselaar. **Franc-maçonnerie**, vrijmet-
- fránco**, vrij, portvrij, postvrij.
- frangas, non flectes**, gij kunt mij breken, maar niet buigen.
- Franc**, z. **Frank**; (als adj.) vrij; ongedwongen, rondborstig.
- frankeeren**, het port vooruit betalen, vrachtvrij maken.
- Fransquillón**, franschgezinde (d. i. een aan fr. taalen zeden gehechte) Belg. (rassend.)
- frappánt**, treffend, sprekend; gelijkend; bevreemdend, ver-
- frappeeren**, treffen, bevreemden, indruk maken; in ijs zetten, sterk afkoelen.

- Frater**, broeder, inz. orde- of kloosterbroeder.
fraterniseeren, broederschap maken, zich verbroederen.
Fraterniteit, broederschap, verbroedering
Fratricide, broeder- of zustermoordenaar.
Fraudatie, oplichting, bedriegerij, benadeeling.
Fraude, bedrog, bedriegerij; sluikhandel, overtreding.
fraudeeren, bedriegen; sluiken; bedrieglijk benadeelen.
fraudulent, **frauduleus**, bedrieglijk; **f. bankroet**, schelm-
 achtig, onteerend bankroet.
Fray, ordebroeder, monnik.
Fredaine, goedwillige streek, jeugdige dwaasheid.
fredonneeren, trillers maken, slepen in 't zingen.
Freeholder, kiesgerechtigd landeigenaar in Engeland.
Freetrade, vrije handel; **freetrader**, voorstander van vrijen
 handel.
Fregát, licht, snelzeilend oorlogschip met één dek en min-
 der dan 65 stukken.
frelateeren, vervalschen (inz. wijn). (heid.
Frenesie, verstandsverbijstering met woede, razernij, dol-
frenetiek, razend, krankzinnig, verwoed.
frequent, menigvuldig; druk, sterk (bezocht).
Frequentatie, vaak herhaald bezoek; verkeer, omgang.
Frequentatívm, pl. —**va**, werkwoord, dat een herhaald
 doen uitdrukt, herhalingswoord (bv. klappen).
frequenteeeren, vlijtig bezoeken, vaak bijwonen.
Frequentie, menigvuldigheid, herhaalde wederkeering.
fréscó, (in de muziek:) vroolijk, levendig; **al f. schilde-**
ren, op versche natte kalk schilderen; **f.-schilderkunst**,
 het schilderen op versche natte kalk.
Freule, jonkvrouw, adellijke ongehuwde dame.
Fríand, lekkerbek, snoeper, smulbroer.
Friandise, snoepzucht; lekkernij, snoepernij, lekkerbeetje.
Fricandau, gelardeerd en gesmoord stuk kalfsvleesch.
Fricassé, gefruit en gestoofd gerecht van vleesch, visch,
 moeskruiden, eieren enz.
fricasseeren, stukjes of reepen vleesch opstoven, fruiten;
 (ook :) neersabelen, in de pan hakken.
Frictie, wrijving.
Frigiditeit, koudheid, harteloosheid.
Frímaire, de rijpmaand, de 3de maand in den Fr.-republ.
 kalender (21 Nov.—20 Dec).
Fripier, oude-kleerkooper, uitdrager.

- Fripón**, schurk, spitsboef, guit, deugniet, bedrieger.
Fripannerie, giterij, schurkerij, boevenstuk.
friseeren, het haar krullen, — opmaken.
Friseerijzer, krulijzer der kappers.
Friseur, kapper.
Friskét, raam der handdrukkers (waardoor hetgeen wit moet blijven niet bezoedeld wordt).
Frisuur, kapsel, haartooi; het noppen van wolstof.
Frituur, bruinbakken (van boter, vet enz.)
frivóle, nietig, onbeduidend, lichtzinnig.
Frivolité, haakwerk (een dameshandwerk). (nigheid.
Frivoliteit, beuzelarij; kleingceestigheid; moedwil, lichtzin-
Frónde, eig. slinger; (vandaar:) een politieke partij (de **Frondeurs**) in Frankrijk in de 17de eeuw zoo geheeten, omdat zij het parlement had vergeleken bij kinderen, die met den slinger spelen.
frondeus, sterk bebladerd, bladrijk, loofrijk.
Front, voorhoofd; voorzijde, voorgevel; eerste gelid; **f. maken**, het hoofd of de spits bieden, pal staan; **f. slaan**, vertoon maken.
Frontieren, grenzen.
Frontierplaats, grensplaats.
Frontignan, een zoete Fr. wijn.
Fronti nulla fides, schijn bedriegt.
Frontispice, voorzijde, voorgevel; de titelplaat van een boek.
Fronton, geveldak, venstergevel.
frotteeren, wrijven, glad maken, poetsen.
Fructidór, vruchtmaand, de 12de maand van den Fr.-republik. kalender (18 Aug.—16 Sept.)
fructifiëeren, vrucht dragen.
Fructuárius, vruchtbruiker.
frugaal, matig, matigheid; spaarzaam, zuinig; eenvoudig.
Frugaliteit, spaarzaamheid; genoegzaamheid.
Fruit sec, gedropen student, mislukt jongmensch.
frustratie, verijdeling, teleurstelling.
frustreeren, teleurstellen, verijdelen.
Fuchsíne, uit analine verkregen prachtige roode verfstof.
Fúeros, vrijheden en voorrechten van zekere Spaansche provinciën, inz. van de Baskische.
Fuga, veelstemmig muziekstuk in afwisselende tonen, die elkander schijnen te ontvluchten.
fugitief, voortvluchtig.

- Fugitief**, voortvluchtige. (roepelijk heen.)
fúgit irreparábilē tempus, de (verloren) tijd vliedt onher-
fuimus Troës, wij zijn Trojanen geweest, met ons rijk
 is 't gedaan! (dood.)
luit, (hij, zij, het) is er geweest, 't is weg; (hij, zij) is
Fulgurátie, het bliksemen, weerlichten; het blikkeren
 van goud en zilver in den smeltkroes.
full dress, volledige (ambts)kleedij, groot gala.
fulminant, hevig, donderend, razend, woedend.
fulmineeren, uitvaren, schelden, razen, vloeken.
Fumet, aangename geur van spijzen, eigenaardige reuk
Fumeur, rooker. (van wildbraad.)
Fumigátie, berooking; rook- of dampbad.
Fumist, rookverdrijver.
Funambulíst, koordedanser.
Functie, ambtsverrichting, bediening, post.
Fundament, grondslag; **fundamenten**, grondslagen, aan-
 vangsgronden, eerste beginselen, grondbeginselen.
Fundamenteaal, **Fundamenteel**, de eerste gronden aan-
 gaande, wezenlijk, oorspronkelijk; gewichtigst, voor-
 naamst; **fundamenteele wetten**, grondwetten. (sen.)
Fundátie, grondlegging, stichting, inz. uit vermaakte fond-
fundeeren, gronden, stichten; **gefundeerde schuld**, eene
 op bepaalde inkomsten aangewezen staatsschuld.
Fundeering = **Fundament**.
funést, verderfelijk, heilloos, noodlottig.
fungeeren, ambtsverrichtingen doen, dienst doen.
fungéus, sponsachtig.
fuocoso, vurig, hartstochtelijk.
Fureur (lat. **Furor**), woede, razernij; hevige begeerte.
Furia française, Fransche furie, de onstuimigheid der Fr.
 soldaten bij den eersten aanval.
Fúrie, eene der 3 Furiën of wraakgodinnen; (fig.) wraak-
 godin, boosaardig wijf, helleveeg; woede.
furiëus, woedend, uitzinnig, dol.
furioso, heftig, woedend.
Furlong, Eng. lengtemaat = 201 meter. (inoogsten.)
Furor, z. **Fureur**; **furóre maken**, luiden of grooten bijval
Furor loquéndi, spreek- of praatwoede.
Furor scribendi, schrijfwoede.
furtief, heimelijk, diefachtig, steelsgewijs.
Fuselier (beter **Fusilier**, z. ald.).

Fúsie, smelting; gieting; het gietsel, metaal- of ertsgiet-sel; (fig.) de samensmelting van partijen, van stelsels, van verschillende klassen der maatschappij.
fusileeren, doodschieten (als krijgsstraf).
Fusilier, snaphaandrager, gewoon soldaat.
Fusionist, hij die het stelsel van ineensmelting aanleeft.
Fust, Fustage, vaatwerk.
Fústie, aftrek van beschadigde waren.
Fustie, kind van een Blanke bij eene Mustie (z. dat woord).
fustigeeren, geeselen.
futiel, nietig, nietswaardig, voddig, armzalig.
Futiliteit, nietigheid, armzaligheid.
Futúrum, toekomst; toekomstende tijd (in despraakkunst).

G.

G. = gram.
g. m. of gl. m. of glor. mem. = *gloriosæ memoriæ*, roemrijker gedachtenis.
Gr. m. (op recepten) = *grosso modo* (z. ald.)
Gabáre, Gabarra, klein, plat roeischip (tot in- en uitla-den); nachtschip tot het visiteeren der in- en uitgaande schepen; lichter.
Gabél, (weleer:) elke indirecte belasting of impost; (in Frankrijk:) de zoutbelasting; (ook:) zoutmagazijn; tol-hek. (verkoopen.
gacheeren, slecht schilderen, knoeien; beneden de markt
Gádsteel, staal voor vijlen, messen enz.
Gagaat, zwarte barnsteen; pekkool. (liefdepend.
Gáge, onderpand; dienstloon, soldij (**gagie**); **g. d'amour**,
Gagist, bezoldigd persoon.
gagné, gewonnen.
Gagne-petit, scharenslijper.
Gaieté de coeur, luchthartigheid.
Gaillárd, vroolijke broeder of broer, rare snaak.
Gála, groot feest, inz. hoffeest; hofstaatsie; feestgewaad, staatsiekleed; **gala-dagen**, staatsie-dagen (waarop de hovelingen in staatsiekleederen moeten verschijnen).
Galactométer, melkmeter, werktuig om 't gehalte of de vervalsching der melk te bepalen.

Galánt, verliefde minnaar, vrijer.

galánt, hoffelijk, welgemanierd, beleefd; voorkomend, gedienstig (inz. jegens dames); verliefd, minziek; smaakvol (bv. gekleed); **galante ziekte**, venuskwaal.

Galanterie, hoffelijk gedrag, voorkomendheid (jegens vrouwen); (ook:) minnehandel, boeleering, en (bij verregaand misbruik van 't woord ook:) venuskwaal, galante ziekte; **galanterieën**, **galanterie-waren**, waren tot tooi en opschik, goederen, die men in een **galanterie-winkel** verkoopt.

Galanthomme, fijn beschaafd man, man naar de wereld, (**Homme galant**, saletjonker, vrouwenbehager).

Galantine, tusschengerecht van gespekt hoendervleesch.

Galantisme, schijnkunde, oppervlakkige wetenschap.

Gálbanum, moederhars.

Galeás, **Galjás**, groote galei, groot zeil- en roeischip.

Galei, breed roeischip, dat gewoonlijk door misdadigers (**galeislaven**, **galeiroeiers**) wordt voortgeroeid.

Galerij, overdekte gang in een gebouw; schilderij- of kunstzaal; mijngang; de bovenste rij open plaatsen in schouwburgen; de toeschouwers aldaar.

Galérne, koude Noordwestenwind.

Galimatias, **Gallimathías**, wartaal, onzin, brabbeltaal.

Galjás, z. **Galeas**.

Galjoen, Spaansch koopvaardij- en oorlogschip.

Gallégo, Galliciër, bewoner der provincie Gallicië in Spanje; (ook:) de naam van den warmen, zoelen wind.

Gallicaansche kerk, naam der R. K. kerk in Frankrijk.

Gallicisme, Fransch taaleigen.

Gallië, het land der Galliërs (Frankrijk).

Gallimathías, z. **Galimatias**.

Gallionisme, onverschilligheid in zake van godsdienst.

Gallisme, de schedelleer van Dr. Gall. (Fransch is.

Gallomaan, hartstochtelijk bewonderaar van al wat

Gallomanie, overdreven zucht voor al wat Fransch is.

Gallon, Engelsche inhoudsmaat = 4,54346 liter.

Gallophilus, vriend der Franschen.

Gallophobie, overdreven vrees voor Frankrijk.

Galméi, koolzuur zinkoxyde, kalamijn. -

Galón, goud- of zilverboordsel.

galonneeren, met goud- of zilverboordsel beleggen.

Galóp, springloop, snelrit (van paarden); springdans.

Galoppáde, Engelsche springdans.

galoppeeren, in galop rijden of loopen; een galop dansen.

Galopín, loopjongen; boodschaplooper; keukenjongen.

galvaniseeren, een lichaam in een galvanischen (dierlijk-electrischen) toestand brengen, metaalprikkels aanwenden of beproeven.

Galvanisme, de door Galvani (in 1791, te Bologna) ontdekte metaalprikkel op spieren en zenuwen, dierlijke electriciteit of aanrakings-electriciteit.

Galvano-magnetisme = **Electro-magnetisme**.

Galvanoplastiek, de door den Duitscher M. H. Jacobi (in 1879) gevonden kunst om metallieke afdrukken of vormen van eenig voorwerp langs den galvanischen weg te verkrijgen.

Gambáde, luchtsprong, bokkesprong.

Gamba, Gambe, knieviool, basviool, die men met de knieën vasthoudt, violoncel.

Gambiet, **Gambit**, (in 't schaakspel:) misleidende zet met een pion van den raadsheer, den **gambietpion**.

Gambrinus, een mythisch vorst, de uitvinder van het bier.

Gámelan, Javaansch orkest, volledig stel Javaansche muziekinstrumenten.

Gamin, loopjongen, keukenjongen; Parijsche straatjongen.

Gamme, toonladder, toonschaal.

Ganáche, domkop.

gáne! laat mij den slag (in 't omberspel).

ganeeren, den slag laten loopen (in 't omberspel).

Gangliën, peesknoopen.

Gangræna, koudvuur.

ganteeren (zich), handschoenen aantrekken.

Ganterie, handschoenenwinkel.

Ganymeed, Jupiter's schenker en lieveling; (fig.) zeer schoon jongeling; (soms ook:) schandjongen.

garanceeren, met meekrap verven, krappen.

Garancine, meekrap-verfstof.

garandeeren, z. **garanteeren**.

Garánt, borg, waarborg; borgstelling.

garanteeren, **garandeeren**, borg blijven; goedspreken.

Garántie, waarborg, borgstelling, borgtocht, vrijwaring.

Garçón, knaap, ongehuwd man; oppasser, bediende in een koffiehuis, logement enz., (bij ons vaak:) Jan.

Gárde, wacht, wachter; uitgelezen manschap als afzon-

derlijke legerafdeeling; **g. du corps**, lijfwacht, uitgelezen corps ter persoonlijke beschutting; **g.-champêtre**, veldwachter; **g.-chasse**, **g.-pêche**, koddebeier.

gardeeren, bewaken, behoeden, behouden.

Garden, tuin.

Garde-nationale, burgerwacht, schutterij, landweer.

Garde-rôbe, kleerkamer, klerkast; kleedervoorraad.

gardez-vous! wacht u! pas op!

Gardiaan, opperste, prior van een klooster.

gare! zie voor u! berg u! buk u! pas op!

Gargarisatie, het gorgelen.

Gargôte, gaarkeuken; smerige herberg.

Garmond, druklettersoort tusschen dessendiaan en galjard.

garneeren, van 't noodige voorzien; omzoomen, beleggen; van oplegels voorzien; voeren; stoffeeren.

Garneering, z. **Garnituur**.

garni, gemeubileerd.

(belastingsschuldigen.

Garnisair, soldaat als dwanginlegering bij achterstallige

Garnituur, **Garneering**, omzetsel, belegsels; versiering; toebehooren, volledig stel van bijeenbehoorende dingen (keukenterm).

Garnizoen, (fr. **Garnison**), krijgsbezetting, lig- of standplaats der soldaten.

garotteeren, knevelen, sterk binden.

Gars, Fransche naam der stationsgebouwen op spoorwegen.

Gas, elke onzichtbare, blijvend veerkrachtige vloeistof, elke luchtsoort, die van de dampkringslucht verschilt.

Gascógnier, grootspreker, praalhans.

Gasconnade, pralerij, erge grootspraak, snoeverij.

Gasmeter, z. **Gazometer**.

Gasteralgie, maagpijn.

gastreeren, **gastereeren**, een gastmaal geven; smulpartij houden; ook **gastrollen** geven, op een vreemd tooneel als acteur optreden.

Gastriloo, buikspreker.

Gastrilogie, buiksprekerij.

gástrisch, wat het onderlijf, den buik, de maag aangaat.

Gastronomie, verfijnde kookkunst; lekkerbekkerij.

Gastronoom, kunstkok, fijne kok; lekkerbek.

Gate, poort.

Gâte-métier, loonbederver, knoeier.

gauche, linksch, scheef; onkundig, ongeschikt.

- Gaucherie**, linkschheid; onbeholpen gedrag, lomphheid.
gaudeamus (*igitur*)! laten we (dus) vroolijk zijn!
Gaudium, vreugde, verlustiging, pret.
gaufreeren, met een heet ijzer figuren op stoffen drukken, stoffen wateren. (muziek.)
Gavotte, vroolijke Fransche dans; de daarbij behoorende **Gaz**, beter **Gas**.
gazeeren, met gaas of floers overtrekken, omsluiëren.
Gazette, nieuwsblad, courant, krant.
Gazometer, luchtmeter; groote ontvangbak voor 't brandbare gas in de gasfabriek; (ook:) het kastje, door hetwelk de hoeveelheid gebruikt gas wordt aangegeven, kortweg de meter genoemd.
Gazomoteur, gaskrachtsmachine, door gasvlammen in beweging gebrachte machine.
Gazon, graszode; grasperk. (maken.)
gazonneeren, met graszoden beleggen; tot een grasperk
Géa, de aarde; de godin der aarde; **geïstiek**, natuurleer der aarde, aardkunde.
geabimeerd, bedorven, ten gronde gericht. *)
geabonneerd, ingeteekend; vooruitbetaald.
geaccepteerd, aangenomen.
geaccordeerd, toegestaan; in schikking getreden.
geaccuseerd, beschuldigd; beticht.
geacharneerd, verwoed, verbitterd; verzot, sterk gezet op.
geacheveerd, voltooid, geëindigd; volkomen, uitmuntend in zijne soort. (kind.)
geadopteerd kind, als eigen zoon of dochter aangenomen
geaffaireerd, druk, bedrijvig, veel omhanden hebbende.
geaffecteerd, gemaakt, gekunsteld, niet natuurlijk.
Geaffideerde, vertrouwd persoon, vertrouweling.
Geaggregeerde, **Gea(g)greëerde**, toegevoegd ambtenaar, die den patroon mag vervangen en in zijne plaats teekent.
gealiëneerd, in 't verstand gekrenkt, krankzinnig; **een gealiëneerde**, een krankzinnige.
gealimenteerd, verzorgd, verpleegd, onderhouden; **een**

*) Woorden met het voorvoegsel **ge**, die hier niet gevonden worden, zoek men op het woord zelf, bv. **geaccrediteerd** op **accrediteeren**, **gecontrasigneerd** op **contrasigneeren**, **gedeporteerd** op **deporteeren**, **geë lanceerd** op **elanceeren**, **geprononceerd** op **prononceeren**, enz.

- gealimenteerde**, iemand die op kosten eener gemeente
- Gealliëerden**, bondgenooten. (wordt onderhouden.)
- gealtereerd**, ontroerd, ontsteld; bedorven, verminkt.
- geamendeerd**, verbeterd; (van wetten) door amendementen (z. ald.) gewijzigd of verbeterd.
- geamnestiëerd**, in de amnestie (z. ald.) begrepen.
- geamoveerd**, ontzet (bv. van een post); gesloopt, geslecht, weggeruimd.
- geangliseerd**, op de Engelsche wijze gekortstaart.
- geanimeerd**, opgewekt, aangevuurd, bemoedigd; vrolijk, druk.
- gearticuleerd**, geleid; duidelijk en bepaald uitgesproken.
- geasphyxiëerd**, door schijndood getroffen, in doodsonmacht
- geaspireerd**, met aanademing uitgesproken. (gevallen.)
- geassorteerd**, voorzien van alles, wat tot een winkel, een handelstak behoort. (verzekerd.)
- geassureerd**, tegen schade (van brand, hagelslag enz.)
- geautoriseerd**, van volmacht voorzien, gevolmachtigd.
- geavanceerd**, vooruitgeplaatst; gevorderd; bevorderd.
- gebadineerd**, geschertst; **daar is niet mee gebadineerd**, dat is gemeend, dat is ernst.
- gebalanceerd**, in evenwicht gehouden, wederzijds opgewogen; afgesloten (van eene rekening).
- gebaseerd**, gegrond op, op een of anderen grondslag rustend; **uwe beschuldiging is niet gebaseerd**, steunt op geen gronden, is uit de lucht gegrepen.
- Gebenedijde**, gezegende, gezaligde, zaliggesprokene (van de maagd Maria gezegd).
- Geber**, ongelooovige (bij de Mahomedanen).
- geblameerd**, belasterd; gelasterd, onteerd, in kwaden naam gebracht.
- geblaseerd**, uitgeput, door overmatig zingenot ontzenuwd.
- geblesseerd**, gekwetst; geraakt, gekrenkt, beledigd; **geblesseerde**, gewonde, gekwetste.
- geblokkeerd**, ingesloten, omsingeld (van eene belegerde vesting of stad).
- geborneerd**, begrensd, beperkt; bekrompen, kleingeestig.
- gebosseleerd**, gedreven, met verheven figuren bewerkt (van goud- of zilverwerk).
- gebrillanteerd**, met diamanten omzet. (min levend.)
- gebrouilleerd**, ondereengemengd, verward; oneens, in on-
gecacheerd, verborgen, bedekt, geheim.

- gecalangeerd, aangehaald, beboet.
 gecalqueerd, doorgeteekend; nagetrokken.
 gecampeerd, gelegerd, te veld liggend.
 gecasseerd, afgezet (uit post of bediening); uitgemergeld,
 uitgeput door zingenot. (tooverd.
 gecharmeerd, bekoord, ingenomen, opgetogen, verrukt, be-
 gechausseerd, met kousen en schoenen (of laarzen) aan.
 gechineerd, z. chineeren.
 geciteerd, gedagvaard.
 geciviliseerd, beschaafd, welgemanierd.
 Gecoaliseerden, verbondenen, bondgenooten.
 gecombineerd, samengesteld, vergeleken en berekend;
 de gesombineerde armee, het uit troepen van ver-
 schillende natiën samengesteld leger. (machtigden.
 Gecommitteerden, afgevaardigden, lasthebbenden, gevol-
 gecompliceerd, ingewikkeld, z. compliceeren.
 gecompromitteerd, blootgegeven aan schande, schade enz.
 geconcessionneerd, bewilligd, ingeruimd, toegestaan (door
 de regeering).
 geconditionneerd, wel of kwalijk in zijn toestand bewaard.
 Geconfedereerden, z. Gecoaliseerden.
 geconfisqueerd, verbeurd verklaard.
 geconserveerd, bewaard, onderhouden.
 Geconsolideerden, fondsen of schulden, voor welker ren-
 tebedrag zekere staatsinkomsten zijn aangewezen.
 geconstateerd, gestaafd, bekrachtigd.
 geconsterneerd, ontsteld, onthutst, verbaasd.
 geconstipeerd, hardlijvig, verstopt.
 geconstitueerd, z. constitueeren.
 geconsulteerd, geraadpleegd.
 geconsumeerd, verteerd, opgebruikt.
 geconsummeerd, voltooid, voltrokken.
 gecontinueerd, voortgezet, vervolgd.
 gecontrariëerd, gedwarsboomd, tegengewerkt.
 gecorrigeerd, verbeterd.
 gecostumeerd, naar den tijd gekleed of ingericht.
 gecreëerd, geschapen; benoemd, verkozen; opgericht.
 gecultiveerd, aangekweekt; beschaafd.
 gedamasceerd, met goud of zilver ingelegd (staalwerk);
 uit staalreepen van verschillende hardheid aange-
 smeed en daardoor gevlamd gemaakt; vlamig geëetst
 (degenklingen); met ingeweven bloemen of andere figuren.

gedebaucheerd, verliederlijkt.

gedebordeerd, uit de oevers getreden; een g. mensch,
een uitspattend, liederlijk mensch.

gedecideerd, besloten, vastberaden, stout.

gedecolleteerd, met blooten hals en boezem.

gedeconteranceerd, bedremmeld, verward.

gedecoreerd, met een ordelint versierd.

gedecreteerd, vastgesteld, besloten.

gedegageerd, ongedwongen, los, vrijmoedig.

gedegradeerd, verlaagd, van ambt of waardigheid ontzet.

gedelabreerd, vervallen, bouwvallig; gehavend.

Gedelegeerden, afgevaardigden; aangewezen schuldenaars;
rechters, die ter beoordeeling van eene zaak bijzonder
zijn aangewezen.

gedelibereerd, overwogen, in overweging genomen.

gedepêcheerd, afgezonden. (tijde gedaan.)

gedeplaceerd, misplaatst; kwalijk aangebracht; ten on-

gedeponeerd, neergelegd; in bewaring gegeven.

Gedeporteerde, gebannene en naar een bepaald oord weg-

gedepraveerd, verdorven. (gevoerde.)

Gedeputeerde, afgevaardigde des volks, lid eener kamer
van volksvertegenwoordigers, gelijk die in een bepaalde
monarchie bestaan.

gederangeerd, in de war (van verstand, van fortuin).

gedesabuseerd = **gedetrompeerd**.

gedesigneerd, voorloopig benoemd, erkend, aangewezen.

gedesillusionneerd, uit de begoocheling gebracht, beter in-

gedesinteresseerd, belangeloos. (gelicht.)

gedesoeuvreerd, werkeloos, ledig.

gedesoleerd, verwoest; troosteloos.

gedesorganiseerd, verbroken van samenhang, ontbonden,
in wanorde gebracht.

gedesoriënteerd, het spoor bijster, in de war, onzeker.

gedestineerd, bestemd. [troepen.]

gedetacheerd, losgemaakt; afgezonderd en uitgezonden (van

gedetailleerd, omstandig, breedvoerig, in bijzonderheden.

gedetermineerd, besloten, bepaald; vastberaden, onver-
schrokken, stout, koen. (beter ingelicht.)

gedetrompeerd, uit den droom of de dwaling geholpen,

gedevolpeerd, ontwikkeld.

gedevolveerd, door 't recht van devolutie of door aanbe-
valling verkregen, aanbevalen.

- gedirigeerd**, bestuurd, geregeld; gericht, in de richting ge-
gedisciplineerd, aan goede tucht gewend. (bracht.
gediscrediteerd, te kwaden faam staande.
gediscutiëerd, overwogen, nauwkeurig onderzocht, wel ge-
wikt en gewogen.
gedispenseerd, vrijgesteld, ontheven, verschoond.
gedisperseerd, verstrooid, verspreid. (humeurd.
gedisponeerd, beschikt, betrokken; wel of kwalijk ge-
gedisproportioneerd, in slechte verhouding, onevenredig.
gedisputeerd, getwist; bestreden.
gedistilleerd, overgehaald; **gedistilleerde wateren**, sterke
dranken. (fatsoenlijk.
gedistingeerd, onderscheiden; aanzienlijk, voornaam, zeer
gediverteerd, vermaakt, verlustigd.
gedivideerd, gedeeld, verdeeld.
gedomiciliëerd, gehuisvest, woonachtig, een bepaalde woon-
plaats hebbende (z. ook op **Domiciliëeren**).
gedoteerd, begiftigd; van zekere inkomsten voorzien.
gedresseerd, afgericht (van dieren); gedrild, goed ge-
oefend (van soldaten). (geleid.
gedupeerd, bedrogen, gefopt, beet genomen, bij den neus
geëchappeerd, ontsnapt, ontkomen; ontgaan, ontvallen.
geëchauffeerd, verhit, warm geworden; driftig, boos.
geëlanceerd, hoog en dunstammig; slank, rank en ma-
ger van gestalte.
geëmancipeerd, vrijgelaten, vrijverklaard, uit slavernij of
lijfeigenschap ontslagen.
geëmigreerd, uitgeweken, naar een ander land verhuisd.
geëmployeerd, gebezigd, gebruikt; **geëmployeerde**, be-
ambte, inz. van minder rang.
geëmporteerd, oplopend, driftig.
geëmpresseerd, haast hebbende, druk bezig.
geëngageerd, verbonden, verplicht, gehouden; **zij is g.**,
zij verkeert, vrijt, is verloofd.
geëvaporeerd, vol grillen en inbeeldingen.
geëxalteerd, opgewonden, overspannen; **geëxalteerden**,
zij, die tot een overspannen politieke partij behooren.
geëxecuteerd, uitgevoerd, volbracht; door rechtsdwang-
middelen genoodzaakt; te recht gesteld.
Geëxileerde, gebannene, banneling, balling.
geëxpediëerd, verzonden, uitgevaardigd; naar de andere
wereld geholpen.

- geëxpireerd**, ontzield; afgelopen, vervallen.
gefarceerd, opgevuld, met vulsel (**farce**, hakvleesch, kruid-
 derijen enz.) volgestopt en toebereid.
gefatigeerd, vermoeid, mat; (fig.) van een veel bewogen
 leven; z. **fatigeeeren**.
gefigureerd, met figuren, gebloemd (van stoffen).
gefigeerd, enkel gedacht, niet werkelijk voorhanden;
g.-e munten, zulke munten, naar welke wel gerekend
 wordt, maar die niet werkelijk bestaan; **g.-e rekening**,
 geraamde, vermoedelijke rekening (**conto finto**).
geforceerd, gedwongen; opgevuld (in deze beteekenis deugt
 het woord niet; het moet zijn **gefarceerd**, z. ald.)
geformaliseerd, stijf aan vormen gehecht.
gefortuneerd, vermogend, rijk.
geganteerd, met handschoenen aan.
gegêneerd, belemmerd.
gegradueerd, met eene academische waardigheid bekleed.
gehardeerd, gewaagd, gevaarlijk, vermetel.
gehebbeteerd, geheel stompzinig geworden, verstompt, dom
 gemaakt.
Gehénna, de hel, de helsche poel.
gehonoreerd, vereerd, aangenomen en betaald (van wissels).
geïdentificeerd, vereenzelvigd.
geïllimiteerd, onbepikt, onbegrensd.
geïllustreerd, met platen, vignetten enz. opgeluisterd;
 opgehelderd, toegelicht; beroemd gemaakt.
geïmpegneerd zijn, verplicht of verantwoordelijk zijn.
geïmpliceerd, mede in betrokken, verwickeld.
geïncenseerd, bewierookt.
geïncrimineerd, voor misdadig of strafbaar gehouden; het
geïncrimineerde artikel, woord, enz., dat, waarop de
 beschuldiging van het te laste gelegde feit berust, waarin
 de overtreding vervat is.
geïndigneerd, verontwaardigd, hoos.
geïndisciplineerd, zonder tucht: niet geoefend.
geïndisponeerd, ongenegen; ontstemd, onpasselijk.
geïnteresseerd, bij betrokken; zelfzuchtig, wingierig.
geïsoleerd, op zichzelf staande, van alles afgezonderd.
Gelatine, geleistof.
gelatineus, geleiachtig.
Gelei, slijmig verdikt vocht, gestremd of gestold sap van
 dier- of plantstoffen, dril.

- gemarineerd**, in gekruide pekelsaus (marinade) ingemaakt; (ook:) door zeewater bedorven.
- gemaskeerd**, bedekt, onzichtbaar.
- gemaskerd**, met een mom of masker, verkleed, vermomd.
- gemêleerd**, vermengd; doorgeschud; bemoeid.
- Gémini**, de Tweelingen (sterrenbeeld des dierenriems).
- Gemmen**, edelgesteenten, inz. gesneden steenen, ringsteen.
- gemodereerd**, gematigd. (nen.)
- gênant**, belemmerend, bezwarend, lastig, hinderlijk.
- Gendárme**, gewapend landruiter; politie-soldaat.
- Gendarmerie**, politiewacht.
- Gendre**, schoonzoon.
- Gêne**, dwang, belenning.
- Genealogíe**, geslactrekenkunde, stamboom. (ter.)
- genealógisch**, geslactrekenkundig, als een geslactregis-
- Genealoog**, **Genealogíst**, geslactkundige, stamboommaker.
- geneeren** (zich), zich dwang aandoen, zich eenig ongemak opleggen of getroosten; zich aan den dwang der beleefdheidsvormen onderwerpen; **geneer je niet**, doe of je thuis waart.
- genegotiêerd**, onderhandeld; verhandeld, omgezet; aangegaan, gesloten (bv. van eene leening).
- Generaal**, veldheer, heirvoerder.
- generaal**, algemeen; (in samenstellingen:) opper- of hoofd-, enz., bv. **generaal-agent**, hoofdagent, hoofdgevolmachtigde; **generaal-conto**, hoofdberekening; **generale kaart**, de kaart van een geheel werelddeel; **generale staf**, de hooge bevelvoerende officieren van een regiment.
- Generalisatie**, algemeenmaking.
- Generalíssimus**, opperveldheer.
- Generaliteit**, algemeenheid; gezamenlijke heirvoerders; algemeene Staten.
- Generátie**, teling, geslachtsvoortplanting; menschengeslacht; de gelijktijdig levende menschen.
- genereeren**, telen, verwekken, voortbrengen.
- genereus**, edelmoedig, grootmoedig, mild.
- genérisch**, **generiek**, tot het geslacht behoorende; **generisch onderscheid**, geslachts-onderscheid.
- Generositeit**, edelmoedigheid, onbaatzuchtigheid, mildheid, milddadigheid.
- Génesis**, ontstaan, wording; naam van Mozes' eerste boek, scheppingsgeschiedenis.

Genét, Spaansch paardje, klepper; kleine, wel geëvenredigde hengst. (verklarende.

genétisch, het ontstaan of den oorsprong betreffende, die

geniaal, scheppend, vindingrijk, vernuftig, vol genie.

Genialiteit, oorspronkelijke geestkracht, verstandsgave; vindingskracht.

Genie (het), natuurlijke aanleg, aangeboren schranderheid, oorspronkelijkheid, vindingrijke, scheppende geest; (ook :) lust, behagen, trek, zin; **de genie**, de ingenieurs- of krijgswetenschap.

Genitaliën, teeldeelen, geslachtsdeelen.

Genitívus, Genitief, tweede naamval (bezitter, teler).

Géníus, beschermgeest, schutsengel; de geest eener zaak.

Genre, geslacht, soort; manier, trant, stijl; **genre-schilderij**, voorstelling van een tooneel uit het dagelijksch leven, volkstaferel.

Gens, lieden; **gens de condition**, lieden van aanzien; **gens d'église**, kerkelijke personen, geestelijken; **gens d'épée**, militairen; **gens de lettres**, letterkundigen; **gens de robe**, advocaten, rechters.

Gensdárme, z. **Gendarme**.

Gentielen, (bij christenschrijvers :) heidenen.

gentíl, aardig, lief; wellevend, hupsch.

Gentilhomme, edelman, adellijk persoon.

Gentillésse, aardigheid, vriendelijkheid; hupschheid, wellevendheid; bevalligheid.

Géntleman (meerv. **Gentlemen**), heer, man van opvoeding of stand, fatsoenlijk man.

Géntry, (in Engeland :) de lagere of kleine adel.

Genufléxie, kniebuiging. (zuiver, rein.

genuën, aangeboren; echt, onvervalscht, onvermengd,

Genuïniteit, echtheid, onvervalschtheid.

Genus (pl. **Génera**), geslacht (zoo in de natuur als in de spraakkunst); soort; **génus irritáble vátum**, het kitteoorlog dichtervolk.

geoccupeerd, druk, met bezigheden overladen.

Geodesie, kunst der land- of veldverdeeling, aardmeting, landmeting.

Geognosie, Geognostiek, kennis van de samenstelling der vaste aardkorst, bergkunde.

Geogonie, Geogenie, aardvorming.

Geograaf, aardrijksbeschrijver, aardrijkskundige.

- Geographié**, aardrijksbeschrijving, aardrijkskunde.
geographisch, aardrijksbeschrijvend, aardrijkskundig.
Geologie, aardleer, leer van de wording der aarde.
Geometrie, aardmeting; meetkunde.
Geophysica, de leer der physische verschijnselen in 't binnenste der aarde.
Georáma, aardtafereel, tafereel, dat naar alle zijden een overzicht van de aarde geeft.
georganiseerd, naar den eisch ingericht, bewerktuigd.
Geoscoop, aardbeschouwer.
Geostatica, leer van het evenwicht van vaste lichamen.
Geothermometer, thermometer ter bepaling van de temperatuur in groote diepte der aarde.
geparenteerd, vermaagschapt.
geparfumeerd, geurig, van geuren doortrokken.
geparodiëerd, op bespottelijke wijze nagebootst.
gepassioneerd, hoogst ingenomen met, zeer verzot op.
gepetrifiëerd, versteend.
gepiqueerd, gebelgd, beleedigd.
gepolitoerd, geglanst, gepolijst. (aantrekken.)
geporteerd voor iemand zijn, zich iemands zaak sterk geposeerd, gezeten; gezet; bedaard, bezadigd.
gepousseerd, voortgedreven, voortgeholpen.
gepremediteerd, te voren bedacht, opzettelijk.
gepreoccupeerd, vooringenomen.
geprescribeerd, verjaard, aanbevalen, verstorven.
gepresseerd zijn, geen tijd hebben, haast hebben.
geprolongeerd, verlengd, de betaling tot een lateren dag uitgesteld.
gepromoveerd, bevorderd, tot den doctorsgraad verheven.
geproportioneerd, geëvenredigd, naar juiste verhouding.
geprotegeerd, beschermd, begunstigd.
geprotesteerd, met protest teruggezonden (van wissels); tegen eene kwetsing of benadeeling van zijn recht wetelijk opgekomen.
gequalificeerd, bevoegd, door de bevoegde macht aangesteld; **g.-e diefstal**, diefstal, die met verzwarende omstandigheden gepaard gaat.
geraffineerd, gelouterd, verfijnd; doorkneed, doortrapt.
geramasseerd, kloek en sterk, vierkant, gespierd.
Geránt, zaakvoerder; verantwoordelijk uitgever of eerste redacteur van een dagblad of tijdschrift.

Gerbe, korenschoof; schoofvormige stralenbundel (bij vuurwerken). (gewerkt.)

gerechercheerd, uitgezocht, keurig; allerzorgvuldigst afge-recommandeerd, aanbevolen; **g.-e brief**, aangeteekende brief, van welken de afzender zich een ontvangstbewijs door de postdirectie laat uitreiken.

gereeren, besturen; **zich gereeren**, zich gedragen; zich uitgeven voor iets.

Gereformeerden, hervormden, aanhangers en volgelingen der leer van Zwinglius en Calvijn. (den krijgsdienst.

geremplaceerd, in eens anders plaats getreden, inz. in **gerenommeerd**, befaamd, vermaard; berucht.

gereserveerd, voorbehouden.

geresolveerd, besloten, koen, moedig, van kort beraad.

geretireerd, ingetogen, eenzaam, op zich zelven levend.

gereüsseerd, gelukt, geslaagd.

germaansch, van Duitschen oorsprong of stam, Oud-duitsch, Duitsch.

Germánië, het land der Germanen, Deutschland.

Germanisme, Hoogduitsch taaleigen; afkeurenswaardige navolging van een Hoogduitsch woord of gezegde (bv. voorradig, hd. vorrätbig, d. i. in voorraad, voorhanden; dat is mij opgevallen, hd. das ist mir aufgefallen, d. i. dat heeft mijne aandacht getrokken, heeft mij bevreemd, enz., enz.)

Germanist, kenner en leeraar van het Duitsche recht, van de Duitsche taal en geschiedenis.

Germinál, kiem- of bloeimaand, de 7de van de Fr.-republ. kalender (21 Maart—19 April).

Germinátie, kieming, uitspruiting, kiemtijd.

germíneeren, ontkiemen, uitspruiten.

geroutineerd, geoefend, bedreven, vlug, doorkneed.

gesaisisseerd, getroffen, door iets aangegrepen worden (bv. schrik enz.) (kend.)

gesatineerd, als satijn bewerkt, naar satijn of atlas gelij-

gesignaleerd, geseind, door teekens bericht; door per-
soonsbeschrijving kenbaar gemaakt; uitgemunt. (dend.

gesitueerd, gelegen; in een zekeren toestand zich bevin-
gesorteerd, in soorten bijeengevoegd; van al het ver-
eischte wel voorzien (bv. zulk een winkel). (schap.

Gestátie, het dragen, dracht; houding; tijd der zwanger-
gestationneerd, aangesteld; geplaatst, gelegen.

- Gesten**, gebaren, lichaamshoudingen, handbewegingen.
Gesticulátie, handbeweging in 't algemeen, gebarenspeel bij het spreken of redevoeren.
Géstie, verrichting, bestuur, beheervoering.
gestipuleerd, vastgesteld, afgesproken, bepaald.
gestomacheerd, geërgerd, boos.
Géstor negotiórur, zaakvoerder, zaakwaarnemer.
gesublimeerd, (bij chemisten) in de hoogte gedreven (kwik).
gesubordineerd, ondergeschikt, onderdanig.
getiërceerd, tot op een derde teruggebracht.
getraineerd, getalmd; op de lange baan geschoven.
getravailleerd, afgemat, gekweld.
getravesteerd, belachelijk ingkleed.
getroubleerd, niet wel bij 't hoofd.
Gettatóre, z. **Malocchio**.
Geus, bedelaar, scheldnaam der Protestanten; kleine vlag van de boegspriet; gieteling, prismatische ijzermassa, gelijk die onmiddellijk uit den smeltoven in het zand gegoten wordt.
gevaccineerd, ingeënt met koepokstof.
geverseerd, geoefend, bedreven, ervaren.
Gháselen, **Gházelen**, soort Oostersch lierdicht van eigenaardigen kunstigen vorm.
Ghétto, jodenwijk.
Giaur, ongeloovige (verachtelijke benaming voor alle niet-Mohammedanen bij de Turken).
Gibbsiteit, bultigheid; bochel.
Gibelótte, fricassee van jonge hoenders.
Gibier de poténce, galgebrok.
Gibus, klaphoed, reishoed.
Gienje, z. **Guinee**.
Gig, eenspannige open gaffelwagen met twee wielen, lichte boot van plaatijzer.
gigantésk, **gigántisch**, reusachtig. (vrouwenkleederen).
Gigot, bout, inz. schapebout; van boven wijde mouw aan
Gilét, vest.
Gin, jenever, korenbrandewijn.
Gingang, **Gingham**, Oost-Indische katoenen stof, soms met schors gemengd.
Ginseng, wortel van kruidigen smaak en zenuwprikkelende kracht (in China zeer hoog geacht).
giocondaménte, aangenaam, vroolijk.

giocoso, schertsend, losweg.

gióvine Itália, het jonge Italië (naam van de politieke partij, die de eenheid van Italië beoogde en tot stand bracht).

Gipsy, pl. **Gipsies**, bij de Engelschen wat wij Heiden s noemen, z. **Zigeuners**.

Girandóle, veelarmige staande lichter of kandelaar; vuur-rad, vuurzon bij vuurwerken.

gireeren, een wissel aan een ander overdragen.

Girl, meisje.

Gíro, omloop, geldsomloop; het overdragen (endosseeren) van een wissel op een ander; vergaderplaats der kooplieden tot afdoening van zaken.

Giróbank, overschrijvings- of aanwijzingsbank, bij welke geldsommen door enkel aan- en afschrijven van den een op den ander worden overgedragen.

Girondisten, **Girondijnen**, aanhangers der **Gironde**, d. i. de gematigde republikeinsche partij in de Fransche revolutie van 1789.

Girouette, windwijzer, weerhaan.

Gitaar, speeltuig met 6 tot 10 snaren, die met de vingers getokkeld worden.

Gitános, in Spanje de naam der Heiden s, z. **Zigeuners**.

giusto, juist, gepast, overeenstemmend. [kernij].

Glace, ijs, kunstmatig bereid ijs (als verfrisschende le-

glaceeren, blinkend maken, glanzen.

Glacé-handschoenen, geglansde handschoenen.

Glaciére, ijskelder, ijsvat.

Glacis, veldborstwering der buiten-vestingwerken.

Glacón, op een ijskegel gelijkende versiering.

Gladákker, slecht oud paard, knol (op Java). (spelen.

Giadiátor, zwaardvechter bij de Oud-Romeinsche schouw-

glanduleus, klierachtig, klierig.

glazeeren, **glazuren**, verglazen, met glazuur bedekken.

Glazuur, verglaasd, glasstofbedekking.

Glen, kloof, dal.

Glétscher, ijsveld in de hooge alpendalen.

Gleucometer, mostmeter (om het suikergehalte van den wijn te bepalen).

Glissade, uitglijding (van den voet); afglijding van de degenkling (bij het schermen); sleep- of glijpas (bij het dansen, ook **pas glissé** geheeten).

- globaal**, over 't geheel genomen, bij wijze van overslag of raming, begrootenderwijze.
- Globe**, kogel, bol; kunstmatige aard- of hemelbol.
- globuleus**, kogelvormig, bolvormig.
- Glória, Glórie**, roem, heerlijkheid; straalkrans; **Gloria in excélsis Déo**, eere zij God in de hoogte.
- gloriëus**, roemrijk, heerlijk; ook grootsprekend.
- Glorificátie**, verheerlijking.
- glorificeeren**, verheerlijken.
- Gloriole**, stralenkrans.
- gloriósae memoriae**, roemrijker gedachtenis. (glossen.)
- Glossárium**, alphabetisch gerangschikte verzameling van
- Glósse**, duister, verklaring behoevend woord; uitlegging, verklaring, kanteekening, inz. afkeurende, hekelende aanmerking.
- glosseeren**, aanmerkingen, inz. afkeurende, op iets maken.
- Glossitis**, tongontsteking, tongbrand.
- Gluten**, lijnstof, kleefstof, plantenlijm.
- glutineus**, kleverig en lijmig.
- Glycerine**, oliezoet.
- Glycose, glucose**, druivensuiker, zetmeelsuiker.
- Glycirrhiza**, zoethout.
- Glyphiek, Glyptiek**, kunst om in steen of metaal te snijden.
- Glyphographié**, nieuw uitgevonden manier om koperplaten tot de beteekening en den galvanischen afdruk voor te bereiden.
- Glypten**, gesneden steenen.
- Glyptognosie**, de kennis der gesneden steenen.
- Glyptotheek**, verzameling van gesneden steenen, ook in 't alg. van beeldhouwwerk; kabinet daarvan.
- Gnómen**, aard- of berggeesten; (ook :) leer-, zinspreuken.
- gnómisch**, in spreuken vervat, spreukvormig.
- Gnómon**, stijl des zonnewijzers; astronomische wijzer.
- Gnósis**, (gewaande) openbaring; — diepere kennis der christelijke leer.
- Gnostieken**, geheimkenners, godswijzen (dweepers).
- gnóstisch**, geheimkundig (dweepziek in godsd.)
- go ahead**, voorwaarts.
- Gobelíns**, Fransche tapijten met ingewerkte figuren.
- góchem, goochem**, wijs, ervaren, verstandig, slim.
- God-dam**, God verdo(e)m'me (Engelsch vloekwoord).
- Godiveau**, pastetje van gehakt vleesch, worstpastetje.

226 God save the king—Gouvernante

God save the king, God behoeve den koning (aanvangswoorden van 't bekende Engelsche volkslied).

Goelétte, klein schip van 50—100 ton, schoener.

Gójim, niet-Joden (Heidenen en Christenen).

Golasch, goelasj, Hongaarsch vleeschgerecht, met Turksche of Spaansche peper gekruid.

Gold, goud.

Gólgotha, schedelplaats, gerechtplaats bij Jeruzalem.

Góliath, reus, reusachtig mensch.

Gom-elastiek, veerkrachtige gom, vederhars, caoutchouc.

Gomméux, modeheer, fat.

Gonagra, kniejiicht.

Góndel, plat en overdekt vaartuig in Venetië.

Gondelier, gondelschipper.

Gonfalonier, vaandeldrager, baanderheer.

Gong, **Gonggon**, soort van tam-tam of handtrommel der Indiërs, die bij 't zingen met een stok geslagen wordt.

Goniometer, hoekmeter (werktuig).

Goniometrie, hoekmeetkunst.

good, goed.

Goose, gans.

Gordiaansche knoop, onoplosbare knoop, hoogst ingewikkelde zaak, schijnbaar onverwinnelijke zwaarigheid.

Gorge, keel, gorgel; bergpas.

Gorgónen, drie vrouwelijke monsters (uit de mythologie) met slangenharen, ontzettende tanden en metalen klauwen, wier aanblik deed versteenen. (rend.)

gorgónisch, vreeselijk, monsterachtig; in steen veranderend.

Gorilla, grootste Afrikaansche boschaap.

Gothisch, den Gothen eigen, hun behoorende; ouderwetsch, oudvaderlijk, oudduitsch.

Gouache, het schilderen met waterverf, waarin een weinig gom is opgelost.

Goulard-water, verkoelend en opdrogend loodwater.

Goulú, vraat, gulzigaard, slokop.

Gourmand, gulzigaard, lekkerbek.

Gout, smaak.

Goûté of **Goûter**, vooravondeten, vesperbrood.

gouteeren, proeven, smaken; mogen lijden; goedkeuren.

Goutte, druppel, beetje; jicht.

goutte à goutte, druppel bij druppel.

Gouvernante, landvoogdes; kinderopvoedster (in een gezin).

Gouvernement, regeering, staatsbeheer; gezamenlijke staatsbestuurders; (ook :) bureaux van een provinciaal bestuur; gebouw waarin dit zijne zittingen houdt.

gouverneeren, besturen, beheerschen, regeeren.

Gouverneur, bestuurder eener provincie; (in Nederland nu commissaris des konings geheeten); landvoogd; huisopvoeder en leermeester.

góverno, bericht, naricht, richtsnoer.

Grabouge, grabuge, getwist, gekibbel; zeker kaartspel.

Grace, aardigheid; genade; minzaamheid, bevalligheid, gracie (z. **Gratie**).

graciëus, bevallig, liefelijk, innemend, minzaam.

Gradátie, trapsgewijze opklimming of vooruitgang.

gradátim, trapsgewijze, allengs.

gradeeren, louteren, veredelen, tot een hooger grad van deugdelijkheid brengen.

Gradeerhuis, lekwerk, verdampingshuis (voor 't zoutwater).

gradueel, trapsgewijze, bij opklimming.

gradeeren, naar graden of trappen afdeelen; een academische waardigheid toedeelen.

Grádus ad Parnássim, hulpboek bij het maken van klasieke verzen.

græciseeren, Grieksche taaleigenheden gebruiken.

Græcisme, Grieksch taaleigen.

Græcomanie, overdreven zucht voor al wat Grieksch is.

graisseeren, met vet insmeren.

Gram of **Gramme**, wichtje (gewichtseenheid in Frankrijk), duizendste deel van een kilo of Nederlandsch pond.

Graminéén, grassen, grasplanten.

Grammaire, Grammatica, spraakleer, spraakkunst.

grammaticaal, grammátisch, de spraakleer betreffende, taalkundig. (eens.

Grammátici certant, de geleerden zijn het er niet over

Grammáticus, spraakkunstenaar, taalkundige.

Grammatolatrie, letterknechterij.

Graanaat, gering rood edelgesteente; (ook :) een met kruit gevulde werp- of springkogel; vrucht des granaatbooms; de boom zelf.

Grándes, de grooten, hoogadellijken in Spanje.

Grandézza, waardigheid van een Spaanschen grande; hooghartigheid, trots.

Grand merci, grooten dank, wel verplicht.

Grand-seigneur, groot, trotsch heer; de sultan.

grandiëus, grandiose, grootsch, verheven, majestueus.

Grándison, deugdzame held.

Grand monde, groote wereld.

Grand-teint, echte of blijvende kleuren (op lakens enz.), in tegenstelling met **petit-teint**, onechte, niet blijvende, licht verschietende kleuren.

Graniet, kernsteen, korrelsteen (zeer harde steensoort).

Granuleer-machine, korrelmachine, werktuig ter vervaardiging van metaalkorrels.

Grape, wijndruif.

Graphiek (lat. *gráphica*), schrijf-, teeken-, schilderkunst; (ook :) diplomatische schrijf- of schriftkennis.

Graphiet, potlooderts, zwart teekenkrijt.

graphisch, schriftelijk, door schrijfteekens of door figuren voorgesteld, beschrijvend, teekenend.

grasseeren, woeden, heerschen (van ziekten).

grátias (tibi ago)! (ik zeg u) dank! ik dank u!

graticuleeren, overtraliën, z. **craticuleeren**.

Grátie, genade; gunst; bevalligheid; **de 3 gratiën**, de 3 bevalligheden (*Aglája, Thália, Euphrósyne*).

gratiëus, z. het betere **graciëus**.

Gratificátie, gunstgeschenk; vereering; toelage; vergoeding.

gratificeeren, genade schenken; vereeren; vergoeden.

Gratin, gebrad met geraspt brood of beschuit bereid.

grátis, om niet, kosteloos.

gratuit, vrijwillig; **don gratuit**, onverplichte gift.

gratuitement, z. **gratis**.

Grátulant, gelukwenscher.

Gratulátie, gelukwensch, heilwensch.

gratuleeren, gelukwenschen.

Gravámen (pl. **gravámina**), bezwaar, zwaarigheid.

Gravántia, bezwarende omstandigheden bij een beschuldigde.

grave, ernstig, plechtig.

graveeren, door insnijding in metaal, hout, marmer, edelstenen, afbeelden of voorstellen, kunstig griffelen; (ook wel :) bezwaren.

Graveur, kunstsnijder (vgl. **graveeren**).

Gravitátie, zwaartekracht, werking van de eigen zwaarte eens lichaams.

Graviteit, zwaarte; deftigheid; stijve plechtstatigheid, aangenomen waardigheid.

Gravûre, het kunstsniiden; de graveerkunst; gegraveerde plaat; afdruk daarvan, plaat, koper-, staalplaat.

Grazioso, innemend, liefdallig, bevallig.

grec, grieksch; **à la grecque**, op grieksche wijze, op zijn grieksch. (bankbiljet.)

green, groen; **greenback**, eig. groenrug: amerikaansch greffeeren, enten, griffelen.

Greffier, griffier.

Gregoriaansch, door paus Gregorius XIII ingevoerd; **Gregoriaansch jaar**, het jaar, zooals het in zijn tijd-duur onder paus Gregorius verbeterd en vastgesteld is (in onderscheiding van 't Juliaansche jaar); **G.-e kalender**, de almanak, de tijdrekening volgens de onder paus Gregorius XIII ingevoerde verbeterde tijdrekening.

Grenadier, keursoldaat der infanterie.

Grève, werkstaking; **grevîst**, werkstaker.

Griblette, op den rooster gebraden varkenslapjes.

Griep, z. **Grippe**.

Griffie, gerechtsschrijfkamer, bureau der rechtsakten; **ter g. deponeeren**, (fig.) op de lange baan schuiven.

Griffier, gerechtsschrijver, opzichter van 't gemeente-archief.

Griffonage, gekrabbel, geknoei, slecht schrift.

Grillage, rasterwerk, traliwerk, hekwerk

grilleeren, roosteren; afrasteren, van traliwerk voorzien.

grimasseeren, gezichten trekken, grijnzen, leelijke gebaren maken.

Grimâssen, leelijke gebaren, grijnzen, fratsen.

grimeeren (zich), zijn gelaat door kunstmiddelen het voorkomen zijner rol geven (op het tooneel).

Griphen, raadsels, charaden, logogryphen en dergelijke vernuftsspelen.

Grippe, epidemische aanstekende longaandoening of -verkoudheid, griep.

Grisette, meisje van geringe afkomst en betwijfelbare zeden, coquet naaistertje of dienstmeisje te Parijs.

Grison, ontvlambaar gas in de kolenmijnen.

Grocer, kruidenier. (hoop, volkshoop.)

Groep, samenstelling van vele voorwerpen tot een geheel;

groepeeren, bijeenplaatsen, tot een geheel verzamelen.

Grog, drank van water, rum (of brandewijn, jenever enz.) en suiker.

Grogard, knorrepot; grenadier der garde van Napol. I.

Gromatiek, kunst om eene legerplaats neer te slaan en **Groom**, bediende, rijknecht, palfrenier. (te bevestigen.

Gros, twaalf dozijn; groote hoop, menigte.

Gros-aventuur-contract, zeehandelsverdrag tusschen een koopman en een schipper.

Groschen, voormalige Duitsche munt = $\frac{1}{30}$ thaler.

Gros de Naples, zware zijden stof uit Napels; **gros de Tours**, sterke zijden stof, die veel in de Fransche stad Tours gemaakt wordt.

Groseille, aalbes; aalbeskleurig.

Gróshandel, handel in 't groot. (stuk.

Grosse, eerste afschrift van een oorspronkelijk notariëel

grosseeren, eene grosse maken; (ook:) vergrooten; overdrijven; grootspreken.

Grossier, **Grossist**, koopman in 't groot.

grosso modo, ten ruwste, ongeveer; grof gestooten of gesneden (op recepten afgekort **gr. m.**)

Grot, hol, kunsthof, schelpspelonk.

grotésk, wonderlijk, grillig, zeer zonderling.

Grotésken, onnatuurlijke, wonderlijke figuren; vreemdsoortig beeldwerk van menschen- en dierengestalten, met loof en bloemwerk schijnbaar regelloos verbonden.

Gruyère, **Gruyère-kaas**, groene, sterk riekende, zeer gezochte Zwitsersche kaas.

Guáno (ook **Huáno**), vogelmest, mestaarde der vogelzwermen, inz. op de Zuidzee-eil., aan de Peruaansche kust.

Gueridón, soort van hooge kandelaar, knaap.

Guerillas, Spaansche licht gewapende, ongeregelde troepen in de gebergten.

Guerre à mort, oorlog tot den dood.

Guerre à outrance, oorlog tot het uiterste.

Guet, wacht, nachtwacht; wachtwoord.

Guet-apens, hinderlaag, arglistige overval.

guetteeren, de wacht houden, loeren.

gueule, (in de heraldiek:) rood, de roode kleur.

Guide, gids, wegwijzer; richtman bij 'texerceeren.

Guildhall, het raadhuis te Londen.

guillocheeren, met dooreengevlochten lijnen versieren.

Guillotine, valbijl (onthoofdingswerktuig).

guillotineeren, onthoofden door de valbijl.

Guinee, **Guinje**, Engelsche goudmunt = 21 Eng. shillings (z. ald.)

- Guipúre**, verheven borduurwerk; bestikking eener teekening met goud- en zilverdraad.
- Guirlánde**, bloemkrans, bloemslinger.
- Guitár**, z. **Gitaar**.
- Gúmmi**, plantenslijm, slijmhars, gom; **gummi elástico**, elastieke gom, gomelastiek, vederhars, caoutchouc; **g. guttæ**, gittgom, geelhars.
- Gun**, geweer, vuurwapen; **gunpowder**, buskruit.
- Gustátie**, het proeven, smaken.
- Gústus**, smaak; **de gústibus non est disputandum**, over den smaak valt niet te twisten.
- Gúttá-pércha**, veerkrachtige gom uit een Indische boom, van welke men tegenwoordig eene menigte voorwerpen vervaardigt. (letter.)
- gutturaal**, tot de keel behoorende; **gutturale letter**, keel-
- Gyges** (ring van), het middel om zich onzichtbaar te maken, al zijne wenschen vervuld te zien.
- Gymnasiást**, leerling van een gymnasium.
- Gymnásium**, geleerde school, Latijnsche school, op welke de jongelieden tot de universiteit voorbereid en ook in de moderne talen onderwezen worden.
- Gymnastiek**, leer of kunst der lichaams oefeningen.
- gymnástisch**, de gymnastiek betreffend; **lichaam- of kracht-**
- Gymnopóden**, barvoeters (monniken). (oefenend.)
- Gymnosophísten**, Indische wijzen of wijsgeeren, die meest naakt gingen en zich alle genoegens ontzeiden.
- Gynaecéum**, vrouwenvertrek.
- Gynaecísme**, vrouwelijk gedrag, verwijfdheid.
- Gynaecocratie**, vrouwenregeering, —heerschappij.
- Gynaekomaan**, vrouwengek.
- Gyratie**, het draaien; draaiziekte.
- Gyromántie**, waarzeggerij uit getrokken kringen of cirkels.
- Gyrovaag**, rondtrekkend bedelaar; landlooper; bedelmonnik.
- Gy'rus**, kring, bocht.

H.

- HG.** verk. van hectogram.
- H. H.** verk. van Hare Hoogheid.
- HH. MM.** verk. van Hunne Majesteiten.

HL. verk. van hectoliter.

H. M. verk. van Hare Majesteit.

HM. verk. van hectometer.

H. S. verk. van Heilige Schrift.

Hábeas-corpus-acte, de Engelsche acte van 1679, volgens welke een in hechtenis genomen persoon binnen 24 uren voor zijn bevoegden rechter moet staan (nu ook in andere constitutioneele en republikeinsche staten ingevoerd).

hábeat sibi, hij behoude het voor zich, moge het zichzelf toeschrijven. (die bekend.

habémus confiténtem réum, wij hebben een schuldige,

hábent sua fáta libélli, de boeken hebben hun lotgevallen.

habiel, bekwaam, vaardig, handig.

Habijt, kleeding, dracht, gewaad.

habiliteeren (zich), zich geschikt, bekwaam maken; van zijne bevoegdheid doen blijken.

Habiliteit, geschiktheid, bekwaamheid, handigheid.

habitábel, bewoonbaar.

Habitánt, bewoner, inwoner.

Habitátie, woning; woonrecht.

habiteeren, bewonen.

(sel.

Habitúde, hebbelijkheid, aangenomen gewoonte, aanwen-

Habitué, gewoon bezoeker, vaste klant (bv. van een koffiehuis, van een schouwburg).

habitueel, tot gewoonte geworden, hebbelijk; uit gewoonte, meestal vertrouwd.

Hábitus, uiterlijke gedaante, lichaamsstand; gedrag; kleding; voorkomen eener plant.

Haché, Hachis, gehakt vleesch, gehakt.

Haciénda, hoeve; —**dero**, pachter.

Hádes, onderwereld, doodenrijk.

Haec olim meminisse juvabit, wij zullen eens met genoegen deze dagen herdenken.

Haematologie, bloedleer.

Haematosis, de verandering van het maagsap in bloed.

Haemorrhoiden, z. **Hem**—.

Haemostátika, bloedstelpende middelen.

Hae—, z. verder **He**—.

Hagiograaf, Hagioloog, levensbeschrijver der heiligen.

Hagiographa, de heilige schriften, inz. de Psalmen, Spreuken Salomo's, het boek Job enz.

Hagiographíe, Hagiologie, beschrijving, levensbeschrijving der heiligen, heiligenleer.

Hagiolatrie, vereering der heiligen.

Haiduk, z. Heiduk.

Haie, haag; dubbele rij soldaten.

Hal, Halle, overdekte marktplaats voor dingen van eerste noodzakelijkheid; (soms:) woning, zaal; **dames de la halle**, vischwijven, marktvrouwen, uitstalsters enz.; **langage de la halle**, taal van de vischmarkt, gemeene (taal.

Half-dress, huiskleeding.

Haligraphíe, beschrijving der zoutwerken.

Hall, zaal.

Hallelújah! loof den Heer! geloofd zij God!

Hallucinátie, verwardheid, zinsverbijstering, droomerij; oogbedrog; geestverschijning.

Halotechniek, de kunst der zoutbereiding.

halt! houd stil! niet verder! sta!

Halt, rusthouding, stilstand; (ook:) tusschen-spoorwegstation zonder stationsgebouw, waar de trein een oogenblik ophoudt om reizigers af te laten en op te nemen.

halveeren, in 2 helften deelen, half doordoen.

Hamachromie, de kunst om met verschillende kleuren te gelijk te drukken.

Hándicap, wedren, waarbij door gewichten de kansen der paarden gelijk gemaakt worden en dus de door elk der paarden te dragen last naar omstandigheden getaxeerd wordt; **handicapper**, de daarmede belaste persoon.

handsome, mooi.

Hannibal ante portas, eig. Hannibal is voor de poorten (van Rome), het water is aan de lippen, 't gevaar is allerdreigendst.

Hánsa, Hánse, handelsverbond der steden, die zich sedert 1241 aan Hamburg, Bremen en Lübeck aansloten, en daarom **Hansesteden** genoemd werden.

hanseátisch, verbonden, tot de Hansa behoorend.

Hansebeker, groote beker of berkemeier, die in eens moest geledigd worden. (te Londen.

Hánsom of hansomcab, tweewielige cabriolet, huurrijtuig

Happelourde, valsch edelgesteente; voorwerp van fraai voorkomen, maar zonder innerlijke waarde.

haptische misleiding, misleiding van 't gevoel of den tastzin.

harangeeren, redevoeren; plechtig aanspreken.

Harángue, plechtstatige toespraak.

harasseeren, vermoeien, afmatten, uitputten; afjagen.

harceleeren, plagen, tergen, gedurig overvallen.

Hardiësse, stouthed, koenheid, vrijpostigheid.

hardimént, stout, vrijmoedig, onbeschaamd.

Hardware, kleine ijzerwaren.

Hárem, vrouwenverblijf in de woning der Muzelmannen, inz. dat der vrouwen van den Grooten Heer.

Harlekijn, potsenmaker, hansworst.

Harmátan, stikwind, zeer verderflijke heete wind, inz. aan de Afrikaansche kust.

Harmonica, welluidendheidsleer; een door Franklin uitgevonden speeltuig, uit glasklokken op een rol bestaande; bekend speeltuig, waarbij de eene hand de toetsen bespeelt, terwijl de andere den blaasbalg in beweging houdt, hand-harmonica.

Harmonie, overeenstemming, samenklank, klankineensmelting; eensgezindheid, overeenstemming van neiging, enz.

harmonieëren, **harmoniseeren**, eendrachtig, vriendschappelijk leven.

harmónisch, liefelijk samenklinkend; overeenstemmend, eendrachtig. (rok.)

Hárnas, metalen borst- en rugbekleeding, pantser, strijd-

Hárpagon, **Harpax**, gierigaard, vrek.

Harpeggio, harpachtige toonbreking.

Harpíj, afschuwelijk vrouwspersoon, gemeen roof- en hebzuchtig wezen.

Harpoen, werpspiets voor de vischvangst.

Harpókrates, de god der stilzwijgendheid.

Hasárd, z. **Hazard**.

(middel.)

Hasjisch, een uit Indische hennep bereid bedwelmend

Hâte, haast; en **hâte**, in haast.

Hatelétten, aan speetjes gebraden spijzen.

Hatereaux, gebraden leverschijfjes.

Hati-sjerif, **Hatsjerif**, soort van kabinetsorder des Turkschen keizers, die onmiddellijk moet volbracht worden.

Hausse, het rijzen der staatspapieren; **à la hausse speculeeren**, handelsplannen op het rijzen der papieren maken. (speculeert.)

Haussier, geldhandelaar, die op het rijzen der effecten

Hautbois, **Hóbo**, hoogfluit.

hautain, hoogmoedig, trotsch.

Haute-levée, adellijk, voornaam gezelschap.

Haute finance, de groote financiers, bankiers enz.

Haute nouveauté, nieuwste nieuwigheid, laatste smaak.

Haute-saison, het beste en drukste gedeelte van den badtijd; het heetst van den zomer.

Hauteur, hoogte, waardigheid; aanmatiging, trotschheid.

Haute-volée, de hoogste standen, de adel. (kruide spijs.

Haut-goût, fijne, adellijke smaak; piquante of sterk ge-

Haut-relief, hoog verheven beeldwerk.

Haverij, zeeschade, welke schepen op hunne reis belooopen.

Hazárd, Hasard, geval, toeval, kans; waagstuk.

hazardeeren, wagen, op het spel zetten.

hazardeus, hachelijk, gewaagd, gevaarlijk.

Hazárdspel, kans- of waagspel (waarbij niet de bekwaamheid des spelers, maar alleen de fortuin kan beslissen).

hear! hoort! luistert! (in 't Engelsche parlement, bij een merkwaardige uitdrukking des sprekers). [blad].

hebdomadair, wekelijks verschijnend (bv. een nieuws-

Hebe, godin der jeugd; schenkster.

hebraïseeren, Hebreeuwsch studeeren.

Hebraïsme, Hebreeuwsch taaleigen.

Hecatómbe, offerande van 100 dieren.

Hectáre, 100 vierkante roeden.

hectisch, toringachtig, uitgeteerd.

hécto, (als voorvoegsel van namen van maten en gewichten) honderdmaal, bv. **Hectogram**, 100 wichtjes, lons;

Hectoliter, 100 kannen of koppen, 1 vat of mud.

Hectométer, 100 meters of 10 roeden.

Hectostère, 100 kubieke meters.

Hedge, haag.

Hédshra, Hégira, aanvang der Mohammedaansche jaartelling (15 Juli 622).

Hegemonie, legeraanvoering; opperheerschappij van een grooten staat over verscheiden kleinere.

Hégira, z. **Hedschra**.

Heidúk, lichtgewapend infanterist in Hongarije; lijftrawant, dienaar in Hongaarsche dracht.

Hékate, godin der maan, toovergodin.

helicitisch, schroefvormig.

Hélicon, woonplaats der zanggodinnen, muzenberg.

Heliographie, beschrijving der zon; (ook :) = **Phototypie**.

Héliolatrie, aanbidding der zon, zonnediens.

Helioscoop, zonnekijker, zonneglas.

Heliostaat, werktuig, waardoor de zonnestralen op één punt geworpen worden.

Heliothermometer, zonnewarmtemeter.

Heliotroop, zonnebloem.

Helix, schroef- of slakkelij, spiraal; windas.

Helléborus, nieswortel, nieskruid.

Hellénen, Oud-Grieken, bewoners van **Hellas** of Griekenl.

Helleníst, kenner der Oud-Grieksche taal; voorstander, vriend der Grieken. (Turkije en Azië.)

Hellespónt, zeeëngte der Dardanellen, tusschen Europeesch **Helminthiasis**, wormziekte.

Helósis, het scheelzien.

Helóten, Spartaansche slaven.

Helvetië, Zwitserland, Helvetisch, Zwitsersch.

Hemisfeer, halve bol, halfrond van aarde of hemel.

Hemistíche, helft van een alexandrijnschen versregel.

hemitrópisch, half gekeerd.

Hemorrhoïden, aambeien, gulden ader. (Frankrijk.)

Henriade, Voltaire's heldendicht op Hendrik IV van

Henri-quátre, kort kneveltje of haarbosje aan de onderlip.

Hepátika, middelen tegen leverziekten.

Héptameter, vers van 7 voeten.

Héptarchie, regeering van 7 mannen.

Heracliet, iemand, die het leven van zijn onvoordeelige, betreurenswaardige zijde beschouwt; huilebalk.

Heraldiek, wapenkunde, wapenleer.

Heraut, wapenbode, krijgsgesant. (ten.)

Herbárium, kruidenboek; verzameling van gedroogde plan-
herbariseeren of **herboriseeren**, kruiden zoeken en verzamelen.

Herbarist, **Herborist**, **Herbarius**, kruiden of plantenkenner; kruidenzoeker, kruidenhandelaar.

Herbivoren, plantetende dieren. (man.)

Hércules, Oud-Grieksche held; zeer sterke, fiks gespieerde

Hercules-piláren, zuilen van **H.**, twee bergen aan weerszijden van de straat van Gibraltar. (uiterst moeilijk.)

Herculisch, heldhaftig, groot van kracht en moed; (ook:) **hereditair**, erfelijk.

Heremiet, kluizenaar, woestijnbewoner.

Heresie, ketterij, afwijking van de (r. k.) kerkleer.

Hérmandad, broederschap; **Santa-Hermandad**, heilige

- broederschap, een inquisitie-gericht of tribunaal in Spanje.
- Hermaphrodit**, wie beide geslachten, of liever, die eene uiterlijke misvorming der teeldeelen heeft; bloem met meeldraad en stampetje.
- Hermelijn**, pelswerk van de Noordsche witte wezel.
- Hermeneutiek**, uitlegkunde, inz. des bijbels.
- hermétisch gesloten**, luchtdicht toegemaakt.
- Hermitage**, kluis; (ook:) fijne wijn van den Rhône.
- Hernia**, breuk, darmbreuk.
- Heróën**, halfgoden, vergode helden der Oudheid.
- heroïsch**, **heroïek**, heldhaftig, hooghartig, grootsch; **heroïsche poëzie**, heldendicht; **een heroïek middel**, een hevig, doortastend middel, paardenmiddel.
- Heroïsme**, heldenmoed, heldhaftigheid.
- Herpetologie**, natuurbeschrijving der kruipende dieren, of in 't algemeen der kraakbeenderen.
- Hesitatie**, aarzeling, weifeling, het dralen.
- Hesperiden**, fabelachtige bekoorlijke meisjes, in wier tuin gouden appels groeiden.
- Hesperidë**, het westelijke land (Spanje, Italië). (ster.)
- Hesperus**, de avond; de avondstreek, het westen; avond-
- Hetærie**, politieke verbintenis der nieuwe Grieken tegen de Turken.
- Hetaire**, **hetæra**, vertrouwde; boeleerster, hoer.
- Heterarchie**, overheersching van vreemde mogendheden, vreemden-heerschappij.
- heterodóx**, dwaalleerig, onrechtzinnig, kettersch.
- heterogeen**, ongelijksoortig, vreemdaardig, tegenovergesteld, vijandig.
- Heterograaf**, invoerder van nieuwigheden in de aangenomen spelling of schrijfwijze.
- Hétman**, aanvoerder eener kozakkenbende.
- heurèka!** ik heb het gevonden! de zwarigheid is opgelost.
- Heuristiek**, uitvindingskunst.
- heuristische methode**, ontwikkelende leerwijze, die den leerling aanspoort om zelf de leerstellingen te vinden.
- Hexagoon**, zeshoek.
- Hexameter**, zesvoetig vers.
- Hiátus**, wanklank door 't opeenstuiten van twee klinkers voortgebracht; gaping, gebrek aan samenhang.
- Hibérnia**, Ierland.
- hibrídisch schepsel**, basterd; **hibrídisch woord**, mengel-

woord, uit 2 talen samengesteld (bv. luchtballon).

Hic et nunc, hier en op dit oogenblik.

hic et ubique, hier en overal.

hic jacet, hier ligt (begraven).

hic jacet lepus, hier ligt de haas, d. i. hier zit de knoop, de moeilijkheid.

Hidálgo, adellijke van lageren rang in Spanje.

Hiep, schertsgewijze verk. van **hypochoonder**.

Hiërarch, aanhanger der priesterheerschappij; aartspriester (in de Grieksche kerk).

Hiërarchíe, priesterheerschappij; rangorde der elkaar ondergeschikte geestelijke machten; kerkelijke regeeringsvorm. (vorm.)

Hiërocratie, priesterheerschappij; kerkelijke regeerings-

Hiërogliefen of **Hiëroglyphen** (sing. **Hiëroglief** of **HiëroglYPhe**), beeldschrift bij de oude Egyptenaren, (ook in 't alg.:) ieder slecht, onleesbaar schrift.

hiëroglyphisch, zinnebeeldig; raadselachtig.

high, hoog; **high church**, de anglicaansche of episcopaalsche staatskerk; **highland**, hoogland, inz. het Schotsche;

high life, de voorname of groote wereld.

Hilariteit, vroolijkheid, opgeruimdheid.

Hildebrandísme, het gansche pauselijke stelsel der priesterheerschappij sedert Gregorius VII (Hildebrand).

Hinc illæ lácrymæ, (eig.: vandaar die tranen), daar zit de knoop, daar wringt de schoen!

Hippiáden, standbeelden van vrouwen te paard.

Hippiárch, paardentemmer; stalmeester. (denwijn.)

Hippocras, met kruidenrijen en suiker gemengde wijn, krui-

Hippocráticí, geneesheeren, die den beroemden Griekschen arts **Hippócrates** tot voorbeeld nemen.

Hippocrátisch gezicht, het gelaat van een stervende.

Hippocréne, hengstebron, dichtterbron.

Hippodroom, de renbaan.

Hippogryph, het gevleugelde paard der dichters.

Hippoloog, paardenkenner.

Hippopótamus, rivierpaard, nijlpaard.

Hispania, Spanje.

Histiodromíe, scheepvaartkunst, zeilkunst.

Histogenie, **Histologie**, de leer van de weefsels des lichaams.

Históricus, **Historiograaf**, geschiedkundige, —schrijver.

Histórie, geschiedenis, gebeurtenis.

histórisch, geschiedkundig, naar de geschiedenis.

Histriónen, tooneelspelers, goochelaars.

Hóbo, z. **Hautbois**.

hoc age, denk aan hetgeen gij doet.

hoc anno, in dit jaar; **hoc est**, dat is; **hoc mense**, in deze maand.

hoc genus omne, al dat slag van menschen.

hoc loco, in deze plaats.

hoc ópus, hic lábor, daar zit de knoop, de moeilijkheid.

Hócus-pócus, goochelarij, oogmisleiding.

hódie mihi, cras tibi, heden aan mij, morgen u.

Hodométer, wegmeter, pasteller.

hoera! juich- of jubelkreet, hoezee!

Hogshead, okshoofd.

Hoist, hijschmachine of hefwerktuig, z. **Ascenseur**, **Lift**.

holográphisch, eigenhandig geschreven.

Hológraphum, eigenhandig geschreven oorkonde, inz. zulk een testament.

Holm, klein eiland; waard; heuvel; scheepswerf.

Holyday, feestdag, vierdag.

Hombre, omberspel.

Home, huis, woning, geboorteland.

Homeruler, voorstander van zelfregeering in Ierland.

Homiletiek, predikkunst. (kendheid.)

Homileet, kanselredenaar; leeraar der kerkelijke welspre-

Homilie, kanselvoordracht; bijbeloefening.

Hommage, hulde, eerbiedsbetuiging.

Homme d'affaires, zaakwaarnemer; huishofmeester.

Homme de cour, hoveling.

Homme de fortune, gelukskind, fortuinlijk mensch.

Homme de lettres, geletterde.

Homme d'esprit, geestig man.

Homœopathíe, homœopátische methode, geneeswijze (van Dr. Hahnemann), bestaande in 't aanwenden van zoodanige middelen tegen eene kwaal, welke bij een gezonden mensch juist die kwaal verwekken zouden, bv. purgeermiddelen tegen buikloop.

homogeen, gelijksoortig, van eenerlei natuur in ieder deel van dezelfde gesteldheid of vermenging.

Hómo hómini lupus, de eene mensch is een wolf voor den anderen.

Homologátie, gerechtelijke bekrachtiging van een stuk;

gerechtelijke toestemming of volmacht tot voltrekking eener handeling.

homologeeren, rechtsgeldig, van kracht maken.

homoloog, overeenstemmend, gelijkkluidend (in zin).

hómonië, gelijknamig; gelijkkluidend (in klank).

Homo sum, et nihil humani a me aliénium puto, ik ben een mensch en niets menschenlijks is mij vreemd.

Homo unius libri, een man van één boek, d. i. die bij één schrijver zweert.

honnêt, eerlijk; welvoeglijk; welwillend.

Honneur, eer; **de honneurs waarnemen**, de behoorlijke eer bewijzen (bv. aan zijne gasten); **honneurdagen** = **respijtdagen** (z. dat woord). (t hart.

honni soit qui mal y pense, wie erg denkt, vaart erg in **honorábel**, eervol; eerbaar; deftig.

Honorair, den titel van een ambt, zonder de bezoldiging hebbende; **honorair lid**, eereid.

Honorárium, eereloon; betaling aan schrijvers, geneesheeren enz. voor hunne diensten.

honoreeren, eeren; het eereloon geven; **een wissel h.**, hem aannemen en op den vervaltijd betalen.

honóris causa, eershalve, als eereblijk.

Honos alit artes, de eer voedt de kunsten.

honteus, beschaamd, verlegen; schandelijk, onbetamelijk.

Hónved, Hongaarsche volksmilitie of landweer.

Hoplotheek, wapenkamer.

Hóra, uur; **hora est**, het is tijd, het uur is verstreken (bij promotie-examens); **horæ**, zang- en biduren in kloos-

Hóren, tijdgodinnen, uurgeleidsters. (ters.

Horizón, Horizónt, gezichteinder; kim; (fig.) begrip, verstandsbevatting (bv. dat gaat boven mijn horizon).

horizontaal, waterpas, evenwijdig aan 't vlak des gezicht-

Horloge, uurwerk, klok. (einders.

Horoscoop, uuraanwijzer of tafel der dag- en nachtlengten; planeetlezer, lotvoorspeller; (ook :) de voorspelling zelve.

Horresco referens, ik ijs alleen bij het vertellen.

Horreur, afschuw, afgrijzen; gruwel.

horribel, ijselijk, vreeselijk, vervaarlijk.

hors de combat, buiten gevecht.

hors de saison, ten onpas, ten ontijde.

Hors d'œuvre, bijwerk (dat niet tot den oorspronkelijken

- aanleg behoort); iets overtolligs, ontbeerlijks; (ook:) bijgerecht (bij of na de soep).
- Hórse**, paard; **horseman**, ruiter; **horseshoe**, hoefijzer; **horsesteak**, paardenbiefstuk.
- Horticultuur**, tuinbouw, tuinierskunst.
- Hortologie**, tuinkunde.
- Hortoloog**, tuinkundige, tuinvriend.
- Hortus**, tuin; **h. botánicus**, kruidtuin; **h. siccus**, droge tuin, d. i. verzameling van gedroogde planten.
- hosiánnah!** of **hosánnah!** Heer, help hem! hij leve!
- Hóspes**, gast; gastheer, waard.
- Hóspes hostis**, elk vreemdeling is een vijand.
- Hospice**, z. **Hospitium**.
- Hóspitaal**, ziekenhuis, gasthuis.
- Hospitaliteit**, gastvrijheid, herbergzaamheid.
- Hospitium**, **Hospice**, herberg, inz. een klein klooster of ordeshuis, ter herberging van doorreizenden.
- Hóspodar**, heer, titel der vorsten in Moldavië en Wal-lachije. (het hoogwaardige.
- Hóstie**, offerdier; (in de r. k. kerk :) misbrood; **gewijde h.**,
- hostiel**, vijandig.
- Hostiliteit**, vijandelijkheid.
- Hotél**, groot heerenhuis; aanzienlijk logement; **h. de ville**, stadhuis; **h. Dieu**, ziekenhuis.
- Hound**, jachthond.
- Houri**, eeuwig jonge en schoone maagd in Mohammed's paradijs; (fig.) hoogst bekoorlijk meisje, aanminnige vrouw.
- Household suffrage**, stemrecht der huisvaders, huismans-stemrecht.
- House of commons**, huis der gemeenten, lagerhuis in Engeland; **house of lords (peers)**, hoogerhuis.
- Housse**, dekkleed (van paarden); overtrek (van meubelen).
- Huáno**, z. **Guano**. (Frankrijk.
- Hugenooten**, voormalige spotnaam der Gereformeerden in Huile, olie; dikke likeur.
- Huissier**, deurwaarder.
- humaan**, menschelijk, menschlievend, goedwillig.
- Humaniora**, **Humaniteitsstudiën**, **humanistische studiën**, voorafgaande studiën, de schoone kunsten en wetenschappen, die den mensch tot mensch vormen; inz. de oude classieke talen en de Oud-Grieksche en Latijnsche litteratuur, taal- of schoolgeleerdheid.

humaniseeren, menschelijk maken, veredelen.

Humanisme, de wetenschappelijke richting der Renaissance, waarbij de studie der classieken de grondslag is van alle beschaving. (taalgeleerde.

Humanist, voorstander van het humanisme, schoolgeleerde, **humanitair**, tot menschlievende doeleinden strekkende.

Humaniteit, menschdom; menschlievendheid, menschenliefde, minzaamheid.

Humbug, bluf, pocherij; bedrog.

Humerale, schouderdoek (der Kath. geestelijken).

Humeur, gemoedsstemming, luim.

Humiditeit, vochtigheid, nat.

humiliánt, vernederend.

Humiliátie, vernedering, beschaming.

humiliëeren, vernederen, verootmoedigen.

Humiliteit, nederigheid, onderdanigheid.

Humor, vocht; schertsende luim; zonderlinge, luimige wijze van voorstelling.

humorale pathologie, ziekteleer, waarbij de oorzaken van alle ziekten in de lichaamsvochten moeten gezocht wor-

Humorist, luimig, geestig, schertsend schrijver. (den.

humoristisch, luimig, vol humor, geestig schertsend.

Humus, mestaarde, damaarde, teelaarde.

Hunebedden of **Húnnebedden**, grafsteden uit rotsblokken samengesteld en tot den heidenschen voortijd behoorend.

Húnter, jager.

Hurdle-race, wedren, waarbij over heggen of horden gesprongen moet worden.

hurluberlú, onbezonnen, plomp verloren, over hol en bol.

hurra! hussa! hoera!

Hussieten, aanhangers van den Boheemschen godsdienstleeraar Johannes Huss.

Hústing, verzamelplaats der kiezers in Engeland om tot de keuze van een parlamentslid over te gaan; ook de verkiezingstribune.

Huzaar, (eig.:) Hongaarsch ruiter; licht gewapend en licht gekleed ruiter.

Hyacint, geelroode edelsteen; bekend bolgewas met schoone, welriekende bloemen.

Hyáden, de regensterren; beek- of vijvernimfen.

Hyalurgie, **Hyalúrgica**, glasmakerskunst.

hybridisch, z. hebridisch.

- Hydraat**, waterverbinding (in de scheikunde).
Hy'depark, diergaarde en wandelplein te Londen.
Hydra, waterslang, veelhoofdig monster.
Hydragryum, kwikzilver.
Hydraulicus, waterbouwkundige.
Hydrauliek, leer van de beweging en den druk der vloeistoffen; waterleidingskunst.
Hydriasis, genezing door water.
Hydriatiek, watergeneeskunde.
Hydrodynamiek, leer der waterkracht.
Hydrogénium, waterstof.
Hydrograaf, kenner en beschrijver der wateren.
Hydrographie, waterbeschrijving naar lengte, breedte enz.
hydrographische kaarten, zeekaarten.
Hydrokardie, hartwaterzucht.
Hydrologie, waterleer (in chemisch opzicht).
Hydromel, waterhoning, mede.
Hydrométer, watermeter, waterbalans.
Hydrometrie, watermeting, de wetenschap van de bepaling der zwaarte, van den druk des waters.
Hydropathie, watergeneeskunde.
Hydrophóbie, watervrees, hondsdolheid.
Hydropisie, **Hydropsie**, waterzucht.
Hydroscoop, wateruurwerk. (stoffen.
Hydrostatiek, leer van het evenwicht der druipbare vloeistoffen.
Hydrotechniek, waterbouwkunst.
hydrótisch, zweetdrijvend.
Hygea, **Hygiéa**, de godin der gezondheid.
Hygiène, gezondheidsleer.
Hygrologie, leer van de vochtigheid der lucht.
Hygrométer, **Hygroscoop**, werktuig ter waarneming van de vochtigheid der lucht.
Hy'men, de huwelijksgod; het huwelijk; maagdenvlies.
Hymenéén, bruiloftsliederen; bruiloftsfeesten.
Hymne, **Hymnus**, lofzang, feestlied.
Hypalláge, woordverwisseling.
hy'per, (in samenstelling) over, overdreven.
Hyperbóle, overdrijving, bovenmatige voorstelling van iets, **hyperbólish**, overdrijvend. (grootspraak.
hyperboliseeren, met overdrijving spreken, voordragen of schrijven, overdrijven. (den; zonderlingen.
Hyperboréén, volkeren der koude luchtstreek in 't Noor-

- Hypercultuur**, overbeschaving. (aartsvitter.
Hypercriticus, al te streng recensent of beoordeelbaar;
Hyphen, koppelteeken (-).
Hypnótisch, slaapverwekkend, bedwelmend.
hypochónder, zwaarmoedig; vol grillen en kuren.
Hypochondrie, miltzucht; zwaarmoedigheid.
Hypochondrist, miltzuchtige, zwaarmoedige.
Hypocriet, huichelaar, schijnheilige, pilaarbijter.
Hypocrisie, huichelarij, schijnheiligheid.
hypocritisch, huichelachtig, geveinsd, valsch.
Hypogástrium, onderlijf.
Hypotenúse, grootste zijde van een rechthoekigen driehoek.
hypothecaire crediteuren, schuldeischers op vast pand.
Hypotheek, gerechtelijk beschreven onderpand van onroerende goederen, verpandbrief.
Hypothese, aangenomen stelling of meening, onderstelling.
hypothétisch, ondersteld, aangenomen.
Hysop, Z.-Europeesche plant, vaak tegen slijmige borstziekten aangewend. (In bijbeltaal: de kleinste plant).
Hysterie, vrijsterziekte, moederkwaal, onderlijfsziekte der vrouwen.
hysterische toevallen, ziekelijke toevallen, die in de vrouwelijke bewerktuiging hun grond hebben en met de hypochondrische kwalen bij de mannen overeenkomen.
hysteron-próteron, **hystero-próton**, het achterste voor, een verwisseling van begrippen, zoodat het laatste eerst, het eerste laatst komt te staan.

I,

ib. of ibid. = ibidem (z. ald.)

ICtvs = jurisconsultus, rechtsgeleerde.

id. = idem (z. ald.)

I. H. S., de drie eerste letters van 't met Grieksche kapitalen geschreven woord Jezus (**ΙΗΣΟΥΣ**), doorgaans verkeerdelijk verklaard als de 3 eerste letters der woorden **in hoc salus**, hierin (ligt) de zaligheid, of van **Jesus hominum Salvátor**, Jezus, de Heiland

der menschen, of van **Jesus hortátor Sanctórum**, Jezus, de vermaner der heiligen.

I. N. R. I. = Jesus Nazarénus Rex Judæórum, Jezus van Nazareth, koning der Joden.

i. p. i. = in pártibus infidélium (z. ald.)

it. = item, insgelijks, verder, ook, nog.

Iberië, Spanje en Portugal, het Portugeesche schiereiland.

ibidem, te zelfder plaatse, aldaar.

I'bis, de Nijlreiger wegens zijn verdelgen van schadelijk gedierte (bij de oude Egyptenaren als eene godheid vereerd). (in Egypte.)

Ichneumon, pharaonsrat, spoor- of speurrat, spoorwezel

Ichnographié, grondteekening of plan van een gebouw.

Ichor, wond-, bloedwater; dunne, invretende etter.

Ichthyologíe, kennis van de visschen, vischkunde.

Ichthyophágén, vischeters.

Ichthyósis, vischschubbenuitslag.

Iconograaf, beeldbeschrijver; portretschilder.

Iconoclast, beeldstormer; —**ie**, beeldstorming.

Iconolatrië, beeldendienst, beeldenvereering.

Iconologíe, beeldenspraak; verklaring der zinnebeelden en oude gedenktekens.

Iconomaníe, overdreven zucht voor beelden en schilderen; onverstandige vereering van heiligenbeelden.

Ideaal, modelbeeld, voorstelling der volkomenheid; droombeeld.

ideaal, idialistisch, enkel gedacht; ook voorbeeldelijk, als volkomen gedacht; **ideale munt**, gefingeerde munt.

Idealiteit, de hoogste volkomenheid.

idealiseeren, tot hoogste voorbeeld maken, boven de wezenlijkheid verheffen, op het hoogst veredelen.

Idealisme, wijsgeerig stelsel, dat de gedachte als beginsel onzer kennis of tevens als beginsel van het **zijn** beschouwt; — stelsel dat alleen de gedachte van het **ik** als werkelijk bestaande aanneemt en aan de lichamelijke wereld slechts een schijnbestaan toekent. Het streven naar het ideale (in de letterkunde enz.)

Idealist, aanhanger van het idealisme; (ook :) iemand die steeds idealen nastreeft.

Idée, voorstelling, begrip; gedachte, denkbeeld; inval; ontwerp, plan; **i. fixe**, bijblijvend dwaalbegrip eens zielsidem, dezelfde, hetzelfde. (kranken.)

- Idemist, jabloer. (lijkvormig.
 identiek, idéntisch, eenzelvig, gelijkgeldend; gelijk en ge-
 identiteit, eenzelvigheid, volkomen overeenstemming.
 Ideographie, het voorstellen in schrift van begrippen.
 Ideologie, begripsleer, wetenschap v. de gronden der kennis.
 id est, dat is, dat beduidt.
 id génus omne, alle personen van die soort.
 Idioom, landspraak; tongval; spraakeigen, taaleigen.
 Idioot, onwetende domkop; sukkel; stompzinnige.
 Idiosyncrasie, gevoelseigenaardigheid.
 Idiótikon, woordenboek van den tongval eener streek.
 Idiotisme, gewestelijke uitdrukking; stompzinnigheid.
 Idóle, afgodsbeeld, afgod.
 idololáter, afgodisch; buitensporig beminrend.
 Idololatrie, afgodendienst, afgoderij, beeldendienst.
 Idyl'le, landelijk gedicht, herdersdicht.
 idyl'lich, landelijk, eenvoudig en onschuldig.
 Ignis fatuus, een dwaallicht.
 ignóbel, onedel, slecht, gemeen, laag.
 Ignominíe, smaad, schande; beschimping.
 ignominiëus, smadelijk, schandelijk, onteerend.
 Ignorant, onwetende, onkundige.
 ignorántia légis excusat neminem, onbekendheid met de
 wet strekt niemand ter versooning.
 Ignorántie, onwetendheid, domheid.
 ignoreeren, niet weten; niet willen weten.
 ignoti nulla cupido, men begeert niet wat men niet kent.
 Iliacos intra múros péccatur et extra, er wordt binnen
 en buiten de muren van Troje verkeerd gedaan, d. i.
 van weerszijden gezondigd, gefeild.
 illaësfel, onkwetsbaar; onschendbaar.
 illegaal, onwettelijk, onregelmatig, wederrechtelijk.
 Illegaliteit, onwettigheid, onrechtmatigheid.
 illegífel, onleesbaar.
 illegítsem, onwettelijk, onecht, buiten echt verwekt.
 Illegitimiteit, onrechtmatigheid; onechtheid.
 illiberaal, onedel, enghartig, bekrompen, onvrijzinnig.
 Illiberalisme, onvrijzinnigheid.
 illicíte, ongeoorloofd, verboden.
 illico, dadelijk, op staanden voet.
 illiquíde, onvereffend, bv. eene rekening.
 illótis manibus, met ongewasschen handen.

- illudeeren**, voor den gek houden, misleiden; hoonen.
illumináten, verlichten.
illuminátie, feestelijke verlichting.
illumineeren, verlichten; kleuren.
Illúsie, begoocheling, zinsbedrog, hersenschim. (loos.
illusoir, **illusórisch**, bedrieglijk, hersenschimmig, vruchte-
illustrátie, opheldering; glans, roem (bv. eener familie);
 opluistering van een boek door platen of afbeeldingen);
 (ook:) plaatwerk.
illustratief, verklarend, ophelderend.
illústre, voortreffelijk, uitstekend, doorluchtig.
illustreeren, in 't licht stellen; verheerlijken; versieren,
 opluisteren (bv. boeken met platen).
il n'a bouche ni eperon, hij heeft noch vernuft, noch moed.
il penseróso, de in gepeins verzonken man. (meend.
imaginair, denkbeeldig, hersenschimmig, ingebeeld, ver-
imaginátie, inbeelding; verbeeldingskracht.
imagineeren, uitdenken; zich voorstellen, zich inbeelden.
l'mam of **l'man**, Turksch priester, hoofd eener moskee.
imbeciel, stompzinnig, onnoozel, van bekrompen verstand.
Imbeciliteit, verstandszwakte, onnoozelheid.
imbibeeeren, inzuigen, intrekken; doorweken, drenken.
Imbróglío, verwarring, verwickeling.
imitábel, navolgbaar, namaakbaar.
Imitátie, navolging, het nagevolgde, de copie.
imiteeren, navolgen, nabootsen, naäpen.
immaculábel, onbevlektelijk.
immanént, inwonend, aanklevend, innerlijk bijblijvend.
Immanéntie, overeenstemming van het beginsel en den
 vorm van een wijsgeerig stelsel; het inwonen van den
 goddelijken geest in de natuur of de stof.
Immaterialiteit, onstoffelijkheid (der ziel).
immateriëel, onlichamelijk, onstoffelijk, geestelijk.
Immatriculatie, inschrijving, inlijving.
immatriculeeren, inschrijven in een register (bv. op hoo-
 gescholen), inlijven.
Immaturiteit, onrijpheid; ontijdige ouderdom. (derde.
immediaat, onmiddellijk, zonder tusschenkomst van een
immediatiseeren, onmiddelbaar, onafhankelijk maken.
immemorábel, ongedenkwaardig.
immemoriaal, buiten geheugenis.
imméns, onmetelijk, oneindig.

- Immensiteit**, onmetelijkheid ; oneindigheid.
immensurábel, onmeetbaar.
Immensurabiliteit, onmeetbaarheid.
immerito, onverdiend.
Immérsie, indooping, indompeling, onderdrukking.
Immigrant, landverhuizer, met betrekking tot het land, waar hij zich nederzet. (Met betrekking tot het land, dat hij verlaat, heet hij **Emigrant**).
Immigrátie, nederzetting in een land.
imminent, nakend, dreigend, boven 't hoofd hangend.
immiscíbel, onvermengbaar.
Immíssie, gerechtelijke toewijzing, inbezitstelling.
immobiel, onbeweeglijk, vast ; onverzettelijk.
immobílien, **immobilair eigendom**, **immobilair**, onroerende goederen (bv. landerijen, gebouwen).
Immobiliteit, onbeweeglijkheid.
immoderaat, onmatig, overdreven ; onbescheiden.
immodést, oneerbaar, onwelvoeglijk, onzedig.
immoraal, onzedelijk, tegen de zedenwet.
Immoraliteit, onzedelijkheid.
immortaliseeren, onsterfelijk maken.
Immortaliteit, onsterfelijkheid.
Immortél, onsterfelijk.
Immortéle, stroobloem.
Immunitéit, bevrijding van openbare belastingen.
immutábel, onveranderlijk.
Immutabiliteit, onveranderlijkheid.
imo pectore, uit den grond des harten.
impar, ongelijk, oneven.
imparaat, onbereid, niet klaar.
impardonnábel, onvergeeflijk.
imparfait, z. **imperfect**.
Impariteit, ongelijkheid, verschillendheid.
impartiaal, onpartijdig, rechtvaardig.
Impartialiteit, onpartijdigheid.
Impás, doodlopende straat, zak ; het bannen met een lage troefkaart in de veronderstelling dat de tegenpartij geen hoogere heeft (bij whist).
impassíbel, ongevoelig, onvatbaar voor lijden.
Impassibiliteit, onvatbaarheid voor lijden.
impatíbel, onlijdelijk, onverdraaglijk.
impatroneeren (zich), zich tot heer stellen.

- impavadum ruinae ferient**, de ondergang der wereld zou hem niet van zijn stuk brengen.
- Impeccabiliteit**, zondeloosheid.
- Impedimént**, hinderpaal, belemmering; vertraging.
- impenetrábel**, ondoorgroendelijk.
- impenitent**, onboetvaardig, verstokt.
- Impenitentie**, onboetvaardigheid, verstoktheid.
- Impénsen**, onkosten, uitgaven.
- Imperatief**, gebiedende wijs der werkwoorden; (als bijvoeglijk woord:) gebiedend, bevelenderwijze; **kategórische imperatief**, onvoorwaardelijk zedegebod, verstandsbevel, plicht- of zedelijkheidsgebod.
- Imperátor**, opperbevelhebber van een leger, opperveldheer; oppergebieder, keizer.
- imperatórisch**, gebiedend; keizerlijk.
- impercéptibel**, onbemerikbaar.
- imperféct, imparfait**, onvoleindigd, gebrekkig, onvolmaakt.
- Imperféctie**, onvolkomenheid, gebrek, onvolmaaktheid.
- Imperfectum**, onvolmaakt verleden tijd (der werkwoorden).
- imperium in imperio**, een staat in den staat.
- imperforábel**, niet te doorboren. (lichaamsdeel.
- Imperforátie**, geslotenheid van een van nature geopend
- imperiaal**, keizerlijk; **i.-papier, i.-folio**, papier van het grootste formaat.
- Imperiale**, het met zitplaatsen voorziene bovendeel van eene reiskoets of diligence; keizerskroon (bloem).
- imperieüs**, gebiedend; heerschzuchtig, uit de hoogte.
- Impérium**, opperheerschappij, oppermacht.
- impermanent**, onbestendig, veranderlijk.
- Impermanentie**, onbestendigheid, veranderlijkheid.
- impermeabel**, ondoordringbaar, waterdicht.
- impermutablel**, onveranderlijk.
- Impersonália**, onpersoonlijke werkwoorden.
- impersoneel**, onpersoonlijk.
- impertinent**, onvoeglijk; onbeschaamd, onbeschoft.
- Impertinentie**, onbehoorlijkheid, onbeschoftheid.
- imperturbábel**, onverstoorbaar, altijd gelijkmoedig.
- Impetrant**, aanzoeker, eischer voor 't gerecht.
- impetreeren**, afbidden; door aandrang bekomen.
- impetueus**, onstuimig, hevig.
- Impetuositeit**, onstuimigheid, drift, hevigheid
- Impetus**, aanval, overval.

Impiëteit, goddeloosheid, snoodheid.

Implicátie, verwikkeling.

impliceeren, verwickelen, in eene zaak betrekken.

impliciet, mede in betrokken, van zelf onder begrepen.

Imploránt, aanzoeker, hulpvrager; klager.

imploreeren, om hulp smeeken, aanzoeken.

impœnitent, **Impœniténtie**, z. **impenit**—.

impoli, ongepolijst, ruw; onbeleefd, ongemanierd.

Impolitésse, onwellevendheid, grofheid.

impolitiek, onstaatkundig.

imponderábel, onweegbaar.

Imponderabilen, onweegbare dingen (bv. licht).

imponeeren, opleggen (bv. het zwijgen); opzien wekken; eerbied inboezemen, indruk maken.

imponénte, gebiedend.

impopulair, bij het volk niet bemind; te hoog voor 't volk.

Impopulariteit, volksongunst; te geleerde voordracht.

Impórt, invoer; —**en**, invoerwaren.

importábel, invoerbaar, geoorloofd in te voeren.

important, gewichtig, belangrijk, van aanbelang.

Importántie, belangrijkheid; invloed, aanzien.

Importátie, goederen-invoer.

importeeren, invoeren; iets beteekenen, van belang zijn.

Importún, lastig, ongelegen.

importuneeren, lastig vallen; ongelegen komen.

Importuniteit, ongelegenheid, overlast.

impos animi, zwak van geest.

Imposant, ontzaginboezemend, nadrukkelijk.

imposeeren, opleggen; ontzag inboezemen.

impossíbel, onmogelijk.

Impossibiliteit, onmogelijkheid.

Im'post, **Impót**, plaatselijke verbruiksbelasting, warenaccijns.

imposteeeren, belasten.

Imposture, bedrog, veinzerij, belastering.

Impót, z. **Impost**.

impótent, onvermogen, onmacht; lam. (heid.

Impoténtie, onmacht; mannelijk onvermogen; onbevoegd-

impracticábel, onuitvoerbaar, ondoenlijk.

Impraegnatie, bevochtiging, verzadiging. (lijven.

impraegneeren, verzadigen, bezwangeren, (chemisch) in-

Imprecátie, verwensching, vervloeking, vloek.

Impresário, Italiaansche opera-ondernemer.

- imprescriptibel**, onverjaarbaar (in rechten). (heid.
Impressibiliteit, vatbaarheid voor indrukken, ontvankelijk-
Impréssie, opdrukking; indruk, invloed.
impressief, indrukmakend.
imprimátur, het worde afgedrukt: **het imprimatur**, het
 verlof tot den druk.
imprimeeren, indrukken, inscherpen; drukken.
improbábel, onwaarschijnlijk.
Improbabiliteit, onwaarschijnlijkheid.
improbánt, niet bewijzend.
Improbátie, misbilliking, afkeuring.
improbeeren, afkeuren, wraken, misbillijken.
Improbiteit, oneerlijkheid, slechtheid.
improductief, niet voortbrengend, onvruchtbaar.
improfitábel, onvoordeelig, niet opbrengend.
Impromptú, z. **In-promptu**.
Impropriëteit, oneigenlijkheid.
improve, verbeteren.
Impróvement, verbetering.
Improvidéntie, gebrekkige voorzorg, onvoorzichtigheid.
Improvisátie, voor de vuist gemaakt dichtstuk, onvoor-
 bereide redevoering.
Improvisátor, onvoorbereid spreker of dichter.
improvisceeren, voor de vuist dichten of redevoeren.
imprudent, onvoorzichtig; —**tie**, onvoorzichtigheid.
impudent, onbeschaamd, schaamteloos.
Impudéntie, onbeschaamdheid, schaamteloosheid.
Impugnátie, bestrijding, bevechting, wederstreving.
Impúls, **Impúlsie**, aandrif, drang, beweeggrond, prikkel,
 aansporing, eerste stoot.
impune, ongestraft, straffeloos.
Impuniteit, straffeloosheid; het uitblijven der straf.
Impuriteit, onreinheid, onkuisheid.
imputábel, toerekenbaar.
Imputátie, toerekening, telastlegging.
imputeeren, toerekenen, telastleggen, toeschrijven.
impuur, onzuiver, onrein.
inabordábel, ontoegankelijk, ongenaakbaar.
in abrupto necessitátis, in het uiterste geval, in geval
 van nood.
in abstrácto, in 't algemeen; op zichzelf beschouwd.
inacceptábel, onaannemelijk.

- inaccessibel**, ontoegankelijk.
inaccuraat, onnauwkeurig, slordig.
inactief, werkeloos, ledig, in rust; buiten dienst.
Inactiviteit, onbedrijvigheid, rust.
inadæquaat, ongelijk, niet passend.
Inadvertentie, onachtzaamheid, verzien, abuis.
inæquaal, ongelijk, onderscheiden.
in æternum, voor eeuwig, in eeuwigheid.
in albis, in witte bladeren, oningebonden (van boeken).
inaliënábel, onvervreemdbaar.
inalterábel, onveranderlijk, onverderfelijk.
Inamoráto, de verliefde.
inamovibel, onafzetbaar; onherroepelijk.
in anima vili, op een laag wezen (een proef nemen), op een ding van weinig waarde.
naniteit, nietigheid, ijdelheid.
Inanitie, krachteloosheid, uitgeputheid (bv. door vasten).
in annum sequentum, in het volgende jaar.
inappellábel, onbevoegd tot, ongeschikt voor hooger beroep.
in armis, onder de wapenen. (ven liggende).
in articulo mortis, op het punt van te sterven, op ster-inattent, onoplettend, onachtzaam.
Inatténtie, onoplettendheid, nalatigheid.
inaugurale dissertatie, geleerde verhandeling, te schrij-ven of geschreven door hem, die een academischen graad wil verkrijgen. (inwijding).
Inauguratie, plechtige bevestiging in eene waardigheid,
Inauguratie-geschrift, inwijdings-geschrift.
inaugureeren, plechtig inwijden, bevestigen.
in blanco, in bláncó, wit, onbeschreven, oningevuld.
in bonis, goed bij kas; gegoed.
in brévi, in korten tijd.
Inca, titel der oude koningen en prinszen van Peru.
incalculábel, onberekenbaar.
in cálculo, in de berekening, in getal.
incanteeren, betooveren, bezweren.
incapábel, onbekwaam, ongeschikt.
Incapaciteit, onbekwaamheid, ongeschiktheid.
in cápita, naar de hoofden of personen.
Incarcerátie, inkerkering, opsluiting, gevangenzetting.
incarnaat, vleeschkleurig, hoog rozerood.
Incarnátie, vleesch-, menschwording (van Christus).

- incasseeren**, geld ontvangen, innen; omlijsten.
in cásu, (verkeerd:) **in casum**, in geval.
in cauda venénium, er zit vergif, in den staart.
in causa, in de rechtszaak.
Incensátie, bewierooking in de R. Kath. kerk.
incenseeren, bewierooken.
incestueus, bloedschendig.
Incéstus, bloedschande.
Inch, duim, duimbreedte (= 2,5 centimeter).
Incidént, —**tie**, voorval, bijkomende zaak, toeval.
incidit in Scyllam, qui vult vitare Charybdim, men komt van den regen in den drop, van den wal in de sloot.
Incipiënt, aanvanger, beginner.
incipiëeren, beginnen, aanvangen.
Incisie, insnijding, snede.
incisief, insnijdend, verdeelend.
Incisórium, mes of tafel voor lijkopeningen.
Incísium, insnijding; tusschenzin.
incitábel, prikkelbaar.
Incitabiliteit, prikkelbaarheid.
Incitamént, prikkel, opwekkend middel.
Incitátie, aanzetting.
inciteeren, aandrijven.
Inciviliteit, onbeleefdheid.
inclement, onmeedoogend, onbarmhartig.
Inclementie, onmeedoogendheid, onbarmhartigheid.
Inclinátie, neiging, helling; geneigdheid, liefde.
inclineeren, hellen; neiging tot iets hebben.
includeeren, insluiten, in zich bevatten.
Inclúsie, insluiting.
inclusief of **inclúsive**, insluitend, medegerekend.
in cælo quies, er is rust in den hemel.
Incógnito, onbekendheid, naams- of standsverberging.
incógnito, bekend, onder vreemden naam.
incohærent, onsaamenhangend.
Incohæréntie, gebrek aan samenhang.
incombustíbel, onverbrandbaar.
Income, inkomen; **income-tax**, belasting op het inkomen.
incomestíbel, oncetbaar.
incommensurábel, onmeetbaar, zonder gemeene maat.
incommodeeren, lastig zijn of vallen, verontrusten.
Incommoditeit, ongemak, last, ongelegenheid.

- incommunicábel**, onmededeelbaar.
incommunicatief, onmededeelzaam, niet geschikt voor of niet geneigd tot mededeeling, achterhoudend.
incommutábel, onveranderlijk, niet verwisselbaar.
incomparábel, onvergelykelyk.
incompatibel, onvereenigbaar, niet overeen te brengen.
Incompatibiliteit, onvereenigbaarheid.
incompensábel, onvergoedbaar, niet te vergoeden.
incompetént, onbevoegd; ongeldig.
Incompeténtie, onbevoegdheid; ongeldigheid.
incompleet, onvoltallig, onvolledig, defect.
incompressíbel, onsamenversbaar.
in concérto, in overeenstemming.
inconcevábel, onbegrijpelyk. (zoenbaar.
inconciliábel, onvereenigbaar, niet te vereffenen, onver-
in concrétó, in een bepaald geval, in werkelijkheid.
inconfórm, niet overeenstemmend, ongepast.
incongruént, niet overeenstemmend, ongepast, onvoegzaam.
Incongruïteit, ongepastheid, ongerijmdheid, onhebbelij-
 heid; misslag (tegen de taal).
inconsequént, aan zich zelven ongelijk, zich zelven tegen-
 sprekend, zich niet gelijk blijvend.
Inconsequéntie, strijdigheid met eigen beginselen, het ge-
 brek aan overeenstemming in de woorden of daden van
 een mensch met zijne eigen grondstellingen.
in consessu, in de zitting.
inconsiderábel, onbeduidend, onbelangrijk.
Inconsiderántie, onbedachtzaamheid. (band.
Inconsisténtie, onvastheid, gebrek aan samenhang of ver-
inconstant, onbestendig, onstandvastig, veranderlijk.
in constanti, op het oogenblik, oogenblikkelijk.
Inconstántie, onbestendigheid, veranderlijkheid.
inconstitutioneel, tegen de grondwet, ongrondwettig.
incontestábel, onbetwistbaar.
incontinénti, dadelijk, op staanden voet, onverwijd.
Incontinéntie, gebrek aan onthoudingsgave.
in continuo, onafgebroken.
in contrario, integendeel.
incontribuábel, niet schatplichtig, onbelastbaar.
in contumáciam, bij verstek.
inconvenábel, ongelegen, ongepast. (heid, ongemak.
Inconveniént of **Inconveniéntie**, ongelegenheid, zwaarig-

Incorporalia, woorden welke onlichamelijke zelfstandigheden te kennen geven.

Incorporátie, inlijving, opneming in een genootschap.
in córpore, gezamenlijk.

incorporeeren, inlijven, opnemen.

incorréct, onnauwkeurig, gebrekkig.

incorruptibel, onverderfelijk. (trek, ongezocht.

incouránt, niet gangbaar, niet verkoopbaar, zonder af-
incredíbel, ongeloofelijk.

Incredibiliteit, ongeloofelijkheid.

Increduliteit, ongeloovigheid, twijfelzucht.

Increment, aanwas, toeneming.

incresceeren, wassen, toenemen, gedijen.

incrimineeren, van misdaad beschuldigen; als strafbaar beschouwen en vervolgen of ten toon stellen.

incroyable, ongeloofelijk; **een incroyable**, een modegek, modeheertje, kwast, fat.

Incrustátie, **Incrusteeering**, overkorsting; het inleggen of overtrekken met steen, marmer, staal enz.; (ook:) zulk ingelegd werk. (dekken; inleggen.

incrusteeeren, met eene steen- of kalkachtige korst over-

Incubátie, het leggen of zitten; het broeden (eener hen); ontwikkelingstijdperk eener ziekte.

Incubátor, kunstmatig broedtoestel.

Inculcatie, inscherping, inprenting.

in cúlpa zijn, schuldig of strafbaar zijn. (rispelijk.

inculpábel, niet te beschuldigen; onbestraffbaar; onbe-

inculpátie, beschuldiging, aanklacht.

inculpeeren, beschuldigen, te last leggen.

inculqueeren, inprenten, inscherpen.

incumbeeren, zich op iets toeleggen.

Incumbéntie, verplichting, plicht.

Incunábelen, eerste beginselen, inz. de eerstelingen der boekdrukkunst, de eerste gedrukte boeken.

incurábel, ongeneeslijk, onheelbaar.

in cúria, op het raadhuis, voor het gerecht.

Incuríe, onachtzaamheid, nalatigheid, zorgeloosheid.

Inkursie, vijandelijke inval, strooptocht.

Indébitum, eene betaling, uit dwaling of zonder verplichting geschied.

indecént, onbetamelijk, oneerbaar.

Indecéntie, onwelvoeglijkheid, onbetamelijkheid.

- indeclinábel**, onverbuigbaar (in de taalkunde).
Indecórum, onwelvoeglijkheid, misslag tegen den goeden toon der samenleving.
indefensibel, onverdedigbaar.
inde írae, vandaar de haat.
indelebiel, onuitwischbaar.
indelicaat, onkiesch, niet fijngevoelig, ruw.
Indemnissatie, schadeloosstelling.
indemniseeren, schadeloosstellen.
Indemniteit, schadeloosheid; schadevergoeding.
indemonstrábel, onbewijsbaar, onverklaarbaar.
independént, onafhankelijk, zelfstandig.
Independénten, Protestantsche secte in Engeland, onafhankelijken van de bisschoppelijke kerkelijke heerschappij.
Independéntie, onafhankelijkheid.
in depósito, in bewaring.
indestructibel, onverwoestbaar, onvernietigbaar.
indeterminábel, onbepaalbaar.
Indeterminísme, leer van de onbeperkte wilsvrijheid.
In'dex, register, inhoudsopgave, bladwijzer; lijst der boeken, die door de R. K. kerk verboden zijn (**index librórum prohibitórum**).
India-rubber, gom-elastiek.
Indicátie, aanwijzing; verdenkingsgrond.
Indicátivus, aantoonende wijs der werkwoorden.
indiceeren, z. **indiqueeren**.
Indíciën, kenteekens, gronden tot vermoeden.
Indíctie, aankondiging, oproeping.
Indiënne, fijn gedrukt katoen, sits.
indifferént, onverschillig, lauwgeloovig.
Indifferentísme, onverschilligheid, lauwheid (inz. in godsd.)
Indigenaát, het recht der inboorlingen, burgerrecht.
indigént, behoeftig, arm.
Indigéntie, behoeftigheid, armoede.
indigést, onverteerd, niet doordacht of uitgewerkt.
Indigéstie, onverteerbaarheid, kwade maag.
Indignátie, verontwaardiging, misnoegen.
indigneeren, met verontwaardiging vervullen.
Indigniteit, onwaardigheid, belediging.
indiqueeren, aanwijzen, aanduiden.
indiréct, middellijk, niet rechtstreeks; **i.-e** belastingen, zulke, die niet rechtstreeks den persoon opgelegd, maar

door middel van een op zekere waren enz. gelegden
cijns geheven worden. (wennen.)

indisciplinabel, onbandig; niet aan tucht of orde te ge-
indisciplíne, gebrek aan tucht.

indiscreet, onbescheiden, niet geheimhoudend.

Indiscretie, onbescheidenheid, praatzucht.

indispensabel, volstrekt noodzakelijk, onmisbaar.

indisponeeren, boos maken, in kwade luim brengen.

indisponibel, onbeschikbaar.

Indispositie, onpasselijkheid; kwade luim, verdrietigheid.

indisputabel, onbetwistbaar.

indissolúbel, onoplosbaar; onverbrekelijk.

indistínt, onduidelijk, verward; onbepaald.

Individú, ondeelbaar geheel, afzonderlijk, op zichzelf be-
schouwd wezen, persoon.

individualiseeren, als iets op zichzelf staand beschouwen
en behandelen.

Individualiteit, persoonlijkheid, eigenaardigheid.

individueel, afzonderlijk, aan een enkel voorwerp eigen,
elk voor zich zelve, persoonlijk.

indivisibel, ondeelbaar.

indociel, onleerzaam; ongedwee, onhandelbaar.

Indociliteit, onleerzaamheid; stugheid, onhandelbaarheid.

indolent, onverschillig, lusteloos, zorgeloos, traag.

Indolentie, onverschilligheid, zorgeloosheid, traagheid.

in dorso, op de keerzijde (bv. des wissels).

Indossant, Indossement, indosseeren, z. **End**—.

in dúbio, in twijfel, in twijfelachtig geval.

indubitabel, ontwijfelbaar, uitgemaakt.

induceeren, overreden, bepraten, misleiden; afleiden, be-
sluiten, gevolgtrekkingen maken.

Indúctie, aanleiding; gevolgtrekking, besluit van het bij-
zondere tot het algemeene; **door inductie bewijzen**,
door eene reeks van voorbeelden of feiten bewijzen.

in dulci jubilo, in zoeten jubel, onbezorgd en vrolijk
(leven).

Indulgéntie, toegevendheid, verschooning, strafontheffing.

Indúlt, vergund uitstel van betaling, r e s p i j t; kerkelijke
vergunning, vrijbrief.

in duodécimo, in 't boekformaat van 24 bladzijden per vel.

in dúplo, dubbel, in twee eensluidende geschriften.

Industríe, kunstbedrijvigheid, kunstvljt, nijverheid; be-

- roepsvak, bedrijf, hanteering; werkzaamheid, bedrijvigheid (z. **chevalier d'industrie**).
- industriëel**, werkzaam, nijver; de nijverheid of een bijzonderen nijverheidstak betreffend; —**en**, uitoevenaars van kunst, handwerk of bedrijf, fabrikanten.
- Industrieschool**, bedrijfs- of handwerksschool.
- industriëus**, bedrijvig, vindingrijk, in kunst, handwerk of bedrijf ervaren.
- ineffectief**, zonder kracht, zonder uitwerking, onwerkdadig.
- in efféctu**, in werkelijkheid, inderdaad.
- in effigie**, z. **Effigies**.
- inegaal**, ongelijk, veranderlijk; oneffen.
- inegaliteit**, ongelijkheid, oneffenheid.
- inelegant**, onsierlijk, onbevallig, smakeloos; ongemanierd.
- inelegibel**, niet verkiesbaar.
- Ineptie**, zothed, ongerijmdheid, onnoozelheid.
- inert**, traag, vadzig, bewegingloos.
- Inertie**, traagheid, vadzigheid; onvermogen.
- in esse**, in zijn (vorigen) toestand.
- in essentiali**, in 't wezenlijke, in hoofdzaak.
- inessentiëel**, niet tot het wezen behoorend, onwezenlijk.
- inevident**, onduidelijk, niet klaarblijkelijk.
- inevitábel**, onvermijdelijk, niet te ontgaan.
- inexáct**, onnauwkeurig, onjuist.
- inexcusábel**, onverschoonlijk.
- inexigibel**, onvorderbaar, niet te eischen.
- inexorábel**, onverbiddelijk.
- in expensas**, tot de kosten (veroordeelen).
- Inexperiëntie**, onervarenheid, gebrek aan ondervinding.
- inexplicábel**, onuitlegbaar, onverklaarbaar.
- inexplorábel**, onnavorschbaar.
- inexpressibel**, onuitsprekelijk.
- Inexpréssibles**, in Engeland de modenaam voor broek.
- inexpugnábel**, niet inneembaar, onbedwingbaar.
- in extenso**, volledig, uitvoerig, in zijn geheel.
- in extrémó**, in **extrémis** (**moméntis**), in de laatste oogenblikken des levens, op sterven liggende.
- infaam**, eerloos, geschandvlekt.
- in faciem**, in 't gezicht.
- in fácto**, door de daad zelve, inderdaad, werkelijk.
- infa(i)llibel**, onfeilbaar.
- Infa(i)llibiliteit**, onfeilbaarheid (bv. van den paus, die,

- volgens het begrip der Katholieken, in zijne uitspraken in zake van geloof en zeden, niet kan dwalen).
- infamánt, infameerend**, onteerend, eerroovend.
- Infamíe**, eerloosheid, laagheid, schurkerij.
- Infamatie**, eerloosmaking, —verklaring. (tugal.)
- Infánt**, —e, koninklijke prins, — prinses in Spanje en Por-
- Infantádo's**, merinos-schapen.
- Infanteríe**, voetvolk, voetknechten, soldaten te voet.
- Infanterist**, soldaat te voet.
- Infárcten**, verhardingen, verstoppingen in het onderlijf.
- infatigábel**, onvermoeid; onverdrotten. (ding.)
- Infatuátie**, verdwaasdheid, zotte waan; belachelijke inbeel-
- infavorábel**, onvoordeelig, ongunstig.
- in favórem**, ten gunste, ten voordeele.
- inféct**, aangestoken, besmet, verpest.
- infecteeren, inficiëeren**, besmetten, aansteken.
- Inféctie**, aansteking, verpesting.
- infereeren**, inbrengen; opdragen; gevolg trekken.
- Inferi**, onderwereld.
- Inferiëuren**, minderen, ondergeschikten.
- Inferioriteit**, ondergeschikte staat; geringer waarde; het achterstaan bij anderen.
- infernaal**, helsch, duivelsch, afschuwelijk.
- infertiel**, onvruchtbaar.
- infesteeren**, vijandig aanvallen; onveilig maken.
- Infibulátie**, inringing (van 't geslachtslid).
- inficiëeren**, z. infecteeren.
- infideel**, ontrouw, trouweloos.
- Infideliteit**, ontrouw; ongeloof.
- in fidem**, ter bevestiging, ter waarmerking.
- Infiltrátie**, inzijging, intrekking (eener vloeistof).
- infimeeren**, vernederen.
- in fine**, aan het einde.
- infiniet**, oneindig, onbegrensd.
- Infiniteit**, oneindigheid.
- Infinitívus**, onbepaalde wijs der werkwoorden.
- Infinitum**, het oneindige, onbegrensde.
- infirm**, zwak, krachteloos, gebrekkelijk, krukkend.
- infirmatief**, ontkrachtend, ongeldig makend.
- Infirmérie**, ziekenhuis, inz. voor soldaten.
- Infirmier**, ziekenoppasser.
- Infirmiteit**, krachteloosheid, gebrekkelijkheid.

- in flagranti** (nl. **facto** of **delicto**), op heeter daad.
Inflammatie, ontsteking, ontstokenheid, brand.
Inflameeren, ontvlammen; tergen, verbitteren.
Inflatie, opzetting van 't lijf door winden.
inflecteeren, binnenwaarts buigen, ombuigen, veranderen.
inflexibel, onbuigzaam, hardnekkig.
Inflexibiliteit, onbuigzaamheid, onverbiddelijkheid.
Inflexie, buiging of afwijking der lichtstralen.
Inflictie, oplegging van eene straf.
in flóribus, in bloei, in welstand, in volle glorie.
influeeren, invloed hebben.
influenceeren, invloed hebben; overhalen.
Influentie, invloed, werking op een ander voorwerp.
Influénza, vloeikoorts, landverkoudheid, griep.
in fólio, in 't boekformaat van 2 bladen of 4 bladzijden per vel.
in forma, in behoorlijken vorm.
in forma pauperis, als een arm man.
Informatie, onderrichting; onderzoek; berichtgeving.
informeeren (zich), onderzoek doen, bericht inwinnen.
in foro, voor het gerecht.
in foro conscientiae, voor de rechtbank van het geweten.
Infractie, schending van, inbreuk op (bv. een verdrag).
infra dignitatem, beneden iemands waardigheid.
in fraudem, om te bedriegen.
infrequent, niet veel bezocht, eenzaam, stil, zonder of met weinig mensen.
infructueus, onvruchtbaar, weinig of geen vrucht opleverend; vruchteloos, vergeefs.
Infúsie, in- of opgieting.
Infusie-diertjes of **Infusoriën**, kleine, voor het oog niet zichtbare diertjes in vloeistoffen.
in futúrum, in 't vervolg, voortaan.
infuus, aangeboren, ingeschapen.
Ingánno, bedrog.
in genere, in het algemeen.
Ingenieur, vesting- of krijgshouwkundige; **i. van den waterstaat**, bouwkundig opzichter over wateren, dijken, bruggen.
ingenieüs, scherpzinnig, vindingrijk, vernuftig. (gen.)
Ingénium, natuurlijke aanleg, aangeboren verstandsvermogen.
ingenu, oprecht, openhartig, onbevangen, naïef.

- Ingenuïteit**, ongekunsteldheid, openhartigheid, rondborstigheid. (laten.)
- ingereeren**, inbrengen; **zich i.**, zich onbevoegd met iets
- in gratiám**, ten gunste, ten behoeve
- Ingéstie**, inbrenging van voedsel in 't lichaam.
- in globo**, bij den hoop, over het geheel.
- ingrammaticaal**, ontaalkundig.
- Ingrediënten**, bestanddeelen, inmengselen.
- Ingrossátie**, inschrijving in het hypotheekenboek. (ven.)
- ingrosseeren**, in het grondpand- of hypotheekenboek schrijven
- in gróssó**, in het groot.
- Inhabilitéit**, onbekwaamheid.
- inhabitábel**, onbewoonbaar.
- Inhabitátie**, inwoning, bewoning.
- inhabiteeren**, in-, bewonen.
- inhæreeren**, aankleven, aanhangen; volharden.
- inhærént**, aanhangend.
- Inhæréntie**, het aanhangen, aankleven.
- Inhalátie**, inademing, inzuiging. (vorm in te ademen.)
- Inhalatie-apparaat**, toestel om geneesmiddelen in damp-
- inhaleeren**, inademen.
- inhibeeren**, verhinderen, beletten, verbieden.
- Inhibitie**, rechterlijk verbod om voort te gaan.
- in hoc casu**, in dit geval.
- in hoc sigro vinces**, door dit teeken zult gij overwinnen.
- in hoc statu**, in dezen staat of toestand.
- in honórem**, ter eere, uit achting.
- inhospitaal**, ongastvrij, onherbergzaam.
- Inhospitaliteit**, ongastvrijheid.
- inhumaan**, onmenschelijk, wreed; onbeschaafd.
- in humanioribus**, in de schoone wetenschappen (bv. be-
dreden). (lievendheid.)
- Inhumaniteit**, onmenschelijkheid, wreedheid, onmensch-
- Inhumátie**, beaarding, begraving.
- in hypóthesi**, in de onderstelling.
- inimaginábel**, ondenkbaar, onbedenklijk, onbegrijpelijk
- inimitábel**, onnavolgbaar.
- in infinitum**, tot in 't oneindige.
- in íntegrum (restitueeren)**, ongeschonden, volkomen in
den vorigen toestand teruggeven of herstellen.
- in ipso término**, op den vastgestelden dag.
- Iniquiteit**, onbillijkheid, hardheid.

Initia, (lat. pl. *initium*, etc.), aanvangsgronden.

Initiaal-letters, aanvangletters, groote beginletters.

Initiátie, inwijding.

Initiatief, **Initiative**, inleiding, opening; de eerste voor-slag of voordracht, het recht tot eerste voordracht bij beraadslagingen over een onderwerp.

initieëren, inleiden; inwijden.

Injectie, inwerping, inspuiting.

inijclëeren, inwerpen, inbrengen; inspuiten.

Injunctie, uitdrukkelijk bevel.

Injûrie, eerkrenking, belediging, scheldwoord; **proces van i.**, rechtsgeding wegens eerroof.

injuriëeren, beledigen, hoonen; schelden.

injuriëus, eerroovend, lasterlijk, smadelijk.

inkwartieren, soldaten (bij de burgers) inlegeren.

in limine, op den drempel; — **lôco**, op de plaats zelve, ter behoorlijke plaats; — **manus (tuas)**, in uwe handen; — **marginé**, op den rand, op den kant (eens blad); — **media res**, in het midden der zaak; — **medio**, in het midden; — **mora**, nalatig, ten achteren, achterstallig; — **natûra**, in natuurlijken toestand; (ook:) in voortbrengselen der natuur; — **naturalibus**, geheel naakt, ongekleeed; — **nexu**, in verband of samenhang; — **obscuro**, in het duister, in het verborgen.

in medio virtus, de deugd ligt in het midden, d. i. de middelweg is de beste.

Inn, herberg; **innkeeper**, herbergier, waard.

innocent, onschuldig; onnoozel, verstandeloos.

Innocéntie, onschuld, eenvoudigheid, onnoozelheid.

innominábel, onnoemelijk, onnoembaar.

(God.

in nómine, in den naam; **in n. Déi**, in den naam van

Innovátie, nieuwigheid, verandering.

innoveeren, nieuwigheden invoeren.

in nubibus, in de wolken.

in nuce, in 't kort samengevat, in 't klein.

innumerábel, ontelbaar.

Inobediéntie, ongehoorzaamheid.

inobligaat, onverplicht, onverbonden.

in obscuro, in 't duister, in 't verborgen.

Inobservántie, achteloosheid, het niet-nakomen.

in octávo, in 't boekformaat van 8 bladen of 16 bladzijden per vel.

- Inoculátie**, inenting.
inoculeeren, inenten.
inoffensief, niet beleedigend, onaanstootelijk ; onschadelijk.
inopportuun, ongelegen, ongeschikt.
in óptima fórma, in den besten vorm, volkomen.
in origináli, in het oorspronkelijke schrift, in handschrift.
in páce, in vrede.
in parénthesi, tusschen haakjes ; tusschenbeiden.
in pártibus infidélium, afgekort **i. p. i.**, in 't gebied of land der ongeloovigen, d. i. der niet R. K. [zaak].
in perpétuam (réi) memóriam, tot eeuwig aandenken (der
in pétto, in het hart, in den zin ; in gereedheid of in voorraad ; achterwege (houden).
in plano, in geheele of ongevouwen vellen papier.
in pléno, in volle vergadering.
in póculis, onder het drinken, onder een glas.
in pontificálibus, in priesterlijke ambtskleeding ; in feest-tooi, in ambtsgewaad.
in praesenti, tegenwoordig.
in praxi, in de uitoefening, in de praktijk.
in prómptu, in gereedheid ; snel opgevatte zinrijke gedachte, het voor de vuist gemaakte (bv. een versje), het onvoorbereid geleverde.
in propria persona, in eigen persoon.
in puncto, in het punt, betreffende.
in púris naturalibus, moedernaakt.
in quæstie, (het voorwerp) waarvan gesproken wordt, waarvan nu sprake is ; (de zaak) in geschil.
in quántum de júre, voor zoover de rechten het veroorloven, zoover de rechtsverhouding eener zaak betreft.
in quáрто, in 't boekformaat van 4 bladen of 8 bladzijden
inquieteeren, verontrusten. (op het vel.
inquireeren, navorschen, onderzoeken ; verhooren.
Inquirent, gerechtelijke ondervrager.
Inquisiteur, ondervrager ; geloofs- of ketterrechter.
Inquisítie, lijfstraffelijk onderzoek ; geloofsonderzoek ; het voormalig kettergericht in Spanje.
in rerum natura, in de natuur der dingen, op deze wereld.
in residuo, als overschot, als rest.
inrotuleeren, de acten nummeren en samenhechten.
in saldo blijven, nog schuldig blijven.
Insalubriteit, ongezondheid (eener plaats).

- insalutato hospite**, zonder zijn gastheer te groeten.
Insanie, krankzinnigheid, waanzin.
insatiábel, onverzadelijk.
inscribeeren, inschrijven, boeken; toewijden.
Inscriptie, inschrijving, in- of opschrift.
insculpsit, hij heeft het gegraveerd.
Inséct, gekorven diertje; ongedierte.
Insectoloog, insectenkenner = **Entomoloog**.
in secula seculorum, in alle eeuwigheid.
Insecuriteit, onzekerheid. (zijden per vel.
in sedécimo, in het boekformaat van 16 bladen of 32 blad-
insensibel, ongevoelig; onmerkbaar.
Insensibiliteit, ongevoeligheid.
inseparaat, ongescheiden, vereenigd.
inseparábel, onafscheidelijk.
Inseraat, **Insértum**, het ingelaschte; de bekendmaking
in nieuwspapieren; bijlage, naschrift.
insereeren, inlasschen.
Insértie, inlassching; **insertie-kosten**, kosten der plaat-
sing (bv. eener advertentie).
Insértum, z. **Inseraat**.
Insidiën, vervolgingen, hinderlagen.
insidiëus, arglistig, verraderlijk, belagend. [**insigniën**].
Insigniën, kenteekens, inz. eerc- of rangteekens (z. **Rijks-**
Insimulátie, meer of minder ongegronde beschuldiging.
Insinuátie, indringing; geheime mededeeling eener mee-
ning; bedekte, zijdelingsche toespeling; gerechtelijke in-
levering, kennisgeving.
insinueeren, heimelijk inblazen; bedekte zinspelingen ma-
ken; gerechtelijk ter hand stellen; **zich i.**, zich in
iemand's gunst dringen,
insipíde, smakeloos, laf, zouteloos.
insistereen, op iets staan, aandringen.
in situ, in den oorspronkelijken toestand.
insociábel, ongezellig; niet goed bijeenkomend.
Insolatie, het in de zon zetten of leggen; de zonnesteek.
insolent, onbeschaamd, lomp, onbeschoft.
Insoléntie, grofheid, lompheid, onbeschoftheid.
in sólídum, allen voor één en één voor allen (bv. borg
blijven), hoofdelijk voor 't geheel aansprakelijk.
insolúbel, onoplosbaar.
insolvent, onvermogen om te betalen.

Insolvéntie, betalingsonmacht, onvermogen om zich van zijne schulden te kwijten.

Insomnie, slapeloosheid.

in spe, in de hoop, in de verwachting, in 't verschiet.

in spécie, inzonderheid, vooral; (ook:) in klinkende munt.

inspecteeren, inspeciëeren, bezichtigen, in oogenschouw

Inspecteur, opziener; onderzoeker. (nemen, nazien.

Inspéctie, bezichtiging, oogenschouw; monsterring.

Inspectoraat, ambt eens inspecteurs; ook diens woning.

inspeciëeren, z. inspecteeren.

Inspirátie, (bij theol. :) goddelijke ingeving; bezieling.

inspireeren, inblazen, inboezemen, aanvuren, bezielen.

in spiritualibus, in geestelijke zaken.

instabiel, onbestendig, onveranderlijk.

Instabiliteit, onbestendigheid. (digheid.

Installátie, instelling, bevestiging in een post, eene waar-

installeeren, in een ambt of waardigheid bevestigen.

instántelijk, dringend, met aandrang.

Instantíe, dringend verzoek; gerechtshof, rechtbank, bv.

ter eerste i., bij de eerste of lagere rechtbank, bij de

rechtbank van eersten aanleg; **ab instantia absolvee-**

ren, den beklaagde ontslaan van den plicht om zich

op eene tegen hem ingebrachte aanklacht te verdedigen.

instar omnium, evenals iedereen.

in státu quo, in den vorigen, aanwezigen, tegenwoordi-

gen toestand, zooals de zaak tot hiertoe stond.

Instaurátie, wederoprichting, hernieuwing, herstelling.

instaureeren, weder oprichten, herstellen.

insteeren, op iets aandringen, blijven staan.

Instigátie, aansporing, aanhitsing, opruiing.

instigeeren, aandrijven, aanhitsen, opruien.

Instinct, natuurdriфт, ingeschapen neiging; kunstdriфт.

instinctmatig, onwillekeurig, als bij natuurdriфт.

instituteeren, instellen, stichten; onderrichten.

Instituteur, insteller; leermeester, hoofd van een instituut.

Institútie, staats- of burgerlijke instelling.

Instituut, instelling; opvoedingsgesticht, kostschool.

Instrúctie, onderwijs; voorschrift van te houden gedrag,

dienstvoorschrift; voorbereiding eener rechtszaak tot

instructief, leerrijk, onderwijzend. (behandeling.

Instrúctor, leermeester.

instrueeren, onderwijzen, onderrichten, een voorschrift of

266 **Instrument—intelligenti pauca**

eene gedragslijn geven; **een proces i.**, eene rechtszaak ter behandeling voorbereiden, inleiden.

Instrument, werktuig, inz. toonkunstwerktuig, speeltuig; (ook:) wondhealers-werktuig; oorkonde, bewijsschrift.

instrumentaal, als middel of werktuig dienend; met behulp van werktuigen verricht; **instrumentale muziek**, zulke, die met speeltuigen wordt uitgevoerd.

Instrumentist, beoefenaar van één of meer speeltuigen, instrumentbespeler.

Insubordinatie, weerspannigheid, verzet tegen de verplichte gehoorzaamheid, inz. verzet tegen de krijgstucht, tegen de militaire ondergeschiktheid.

in substantie, in hoofdzak.

insubstantieel, onwezenlijk, niet werkelijk.

Insufficiënt, Insuffisant, ontoereikend.

insulair, de eilanden betreffend.

Insult, Insultatie, beledigende aanranding, hoon.

insulteerén, beledigen, beschimpen, hoonen.

in sùmma, in 't geheel, samengenomen.

in summo gradu, in den hoogsten graad.

insupportabel, onverdraaglijk.

insurgeeren, opstaan, oproerig worden tegen de regeering.

Insurgénten, opstandelingen, rebellen.

insurmontabel, onoverkomelijk.

Insurréctie, opstand.

in suspénso, in twijfel; onuitgemaakt, hangend.

intabuleeren, boeken, inschrijven; omranden, op eene lijst zetten; inleggen. (nen.)

Intaglio, verdiept beeldhouwwerk, inwaarts gesneden steentact, onaangeraakt, onverzeerd, rein, ongerept.

integraal, op zichzelf bestaande, een geheel uitmakende.

Integrálen, soort van Nederlandsche staatsschuldbrieven.

integreeren, volledig maken; **integreerend deel**, wezenlijk tot het geheel behoorend, onmisbaar deel.

Integriteit, ongeschonden toestand, volledigheid; recht-schapenheid, onomkoopbaarheid.

intellectuëel, verstandelijk, geestelijk, schrander; wat op het kenvermogen betrekking heeft.

intelligent, verstandig, schrander.

Intelligéntie, verstand, doorzicht; bericht, tijding.

intelligenti pauca, iemand die een goed begrip heeft, behoeft slechts weinig woorden.

- intelligibel**, verstaanbaar, begrijpelijk, klaar.
- intempestief**, ontijdig, niet passend, verkeerd aangebracht.
- in tempore opportuno**, op het juiste oogenblik, juist van past.
- Intendant**, eerste opziener, bestuurder; rentmeester.
- intendeeren**, op iets letten; beoogen, vanzins of willens
- Inténsie**, inspanning. (zjn.)
- intensief**, innerlijk, naar de innerlijke kracht of sterkte.
- Intensiteit**, innerlijke kracht, sterkte, werkzaamheid.
- intenteeren**, iets bedoelen of voorbereiden (tegen iemand).
- Inténtie**, oogmerk, bedoeling, aanslag.
- intentioneeren**, bedoelen, ten oogmerk hebben.
- inter**, tusschen, onder; gedurende; — **nos**, onder ons.
- inter alia**, onder anderen.
- inter arma silent leges**, onder de wapens zwijgen de wetten, in den oorlog gelden de wetten niet.
- Intercalátie**, inlassching.
- inter canem et lupum**, tusschen licht en donker.
- intercaleeren**, inlasschen.
- intercedeeren**, in 't midden treden, bemiddelen.
- Intercedént**, bemiddelaar, voorspraak.
- intercepteeren**, onderscheppen, opvangen.
- Intercéptie**, onderschepping, opvang (van de lichtstralen, van 't geluid, van een brief).
- Intercéssie**, bemiddeling, voorspraak, tusschenkomst.
- intercipiëeren**, z. **intercepteeren**.
- intercontinentaal**, tusschen vastlanden of continenten plaats hebbende, die verbindende. [mogen].
- interdiceeren**, verbieden (inz. het beheer van 't eigen ver-
- Interdíct**, rechterlijk verbod; groote pauselijke kerkban, waarbij de toediening der sacramenten, het opdragen der mis enz. wordt verboden.
- Interdíctie**, ontzegging, verbod.
- interessant**, belangrijk, aanlokkend, onderhoudend (doorgaans verward met **geïnteresseerd**, baatzuchtig).
- interesseeren**, tot deelnemer maken; iemands deelneming opwekken, hem innemen, roeren; **zich voor iemand i.**, aan zijn lot deelnemen, voor hem in de bres springen.
- In'terest**, deelneming; gewin; rente van een kapitaal.
- Interferéntie**, inmenging, tusschenkomst; wederzijdsche werking der lichtstralen op elkander bij hun samen-treffen.

- interfoliëeren**, met wit papier doorschieten (een boek).
in tergo, op de rugzijde.
Interiëur, het inwendige, binnenste; binnenlandsche zaken.
In'terim, tusschentijd, tusschenbehandeling; **ad interim**, voorloopig, voorshands, tot nader order, tijdelijk.
interimair, voorloopig, tijdelijk, tot het interim behoorende.
Interjéctie, tusschenwerpsel.
interlineair, tusschen de regels geschreven of gedrukt.
Interlinie, ruimte tusschen twee regels.
interliniëeren, met interliniën zetten; tusschen de regels schrijven.
Interlocútie of **Interlocutoir**, tusschenspraak, bijoordeel wegens eene bijzaak van een proces; **interlocutoir vonnis**, beslissing in eene bijzaak van het proces.
Interlocútor, tusschenspreker, gesprekvoerder.
Interlóper, indringer, smokkelaar.
Interlúdium, tusschenspel.
Intermediair, tusschenkomst, bemiddeling.
Intermédium, tijd tusschen twee vervaldagen of termijnen.
Intermézzo, tusschenspel; tusschenvoorstelling.
in terminis, in laatste instantie.
in término, op den bepaalden dag of termijn.
Intermissie, uitblijving, het nalaten; tusschentijd.
intermitteerend, uitblijvend, tusschenpoozend.
intermusculair, tusschen de spieren gelegen.
intern, innerlijk; (ook:) inwonend.
internationaal, tusschen de natiën of volkeren onderling (bestaande of heerschende).
Internationale, vereeniging of bond van werklieden uit verschillende landen, met het doel door onderlingen bijstand elkanders lot te verbeteren en inz. om hun meesters tot loonsverhooging te noodzaken; **Rode Internationale**, de socialistische volkspartij, die — zoo noodig met de gewelddadigste omverwerping der maatschappelijke orde — eene volslagen gelijkstelling van heer en knecht in de lasten en lusten des levens beoogt; **Zwarte Internationale**, die Ultramontanen, die aangehitst door sommige dweepzieke geestelijken, zich door middel eener ruwe volksbeweging van het staatsgezag zouden willen meester maken. (wijzen).
interneeren, in het binnenste des lands een verblijf aan-
Internúntius, gezant, dien de paus aan buitenlandsche

- kleine hoven of bij republieken houdt; (ook:) Oostenrijksche gezant bij de Porte.
- interpasseeren**, doornaaïen, stikken.
- Interpellâtie**, tusschenrede, afbreking; bestrijding van een bezit, gerechtelijke opeisching; de aanvraag of uitnoodiging van een volksvertegenwoordiger aan de regeering of aan den voorzitter der wetgevende vergadering, om aangaande een of ander punt inlichting te geven.
- interpelleeren**, in de rede vallen, om opheldering of inlichting vragen.
- inter pócula**, onder een glaasje, bij eene flesch.
- Interpolâtie**, inlassching van enkele woorden of zinnen in een handschrift; schriftvervalsching; inschuiving van een of meer termen in eene getallenreeks.
- interpoleeren**, inlassen, tusschenvoegen. (bieden.)
- interponeeren**, tusschenplaatsen; zich tot bemiddelaar aan-
- Interpositie**, tusschenkomst, bemiddeling.
- Interpretâtie**, uitlegging, verklaring.
- interpreteeren**, uitleggen; overzetten, vertolken.
- Interpunctie**, plaatsing der schrijf- en zintekens.
- Interrégnum**, tusschenregeering.
- Interrogâtie**, vraag, ondervraging.
- interrogatief**, vragend, ondervragend, vraagsgewijze.
- in terrorem**, ter waarschuwing.
- interrumpeeren**, staken, afbreken; in de rede vallen; hinderen, storen.
- Interrúptie**, afbreking, staking; stoornis.
- Interséctie**, doorsnijding, kruising; snijpunt, doorsnede.
- inter spem et metum**, tusschen hoop en vrees. (zig.)
- intertrópisch**, tusschen de keerkringen liggend of aanwe-
- Intervál**, tusschenruimte; tusschentijd; tusschenvoorval; gaping; afstand van den eenen toon tot den anderen.
- intervalla lucida**, heldere oogenblikken (bij een krankzinnige).
- interveniëeren**, tusschenbeide treden, bemiddelen.
- Intervéntie**, tusschenkomst, bemiddeling.
- Intervérsie**, het onderslaan of verduistern van gelden.
- interverteeren**, onderslaan, geld heimelijk achterhouden.
- Interview**, samenkomst; bezoek tot uitvorsching of tot uithooring, inz. politiek gesprek tusschen een berichtgever van een dagblad en een staatsman.
- interviewen**, iemand uithooren, inz. een politiek persoon.

Interviewer, dagbladreporter, die de meening van een staatsman over staatkundige quaestiën tracht te weten
inter vivos, onder levenden. (te komen.)

Intestaat, een zonder testament gestorvene; **i. erfgenaam**, zulk een, die geen testament noodig heeft om erfgenaam te zijn. (te maken.)

intestábel, onbevoegd of onbekwaam om een testament

Intestina, ingewanden.

Int(h)ronisatie, troonsbestijging, troonsaanvaarding; plechtige instelling van een bisschop, van een paus.

int(h)roniseeren, ten troon verheffen; een bisschop plechtstatig in zijn ambt stellen.

intiem, innig vertrouwd, nauw verbonden, innig.

Intimátie, gerechtelijke aanzegging.

Intimidatie, vreesaanjaging.

intimideeren, bevreesd maken, schrik aanjagen.

Intimiteit, innigheid, vertrouwelijkheid.

Intimus, boezemvriend, vertrouwde.

Intitúlatie, betiteling; titel van een boek. (ven.)

intituleeren, betitelen; eenen titel geven of hovenschrij-

intolerábel, onverdraaglijk, onverstaanbaar.

intolerant, onverdraagzaam tegenover andersdenkenden.

Intolérantie, onverdraagzaamheid, inz. in zake van godsdienst. (ging.)

Intonátie, toonaangeving, aanheffing; toon- of stembui-

intoneeren, aanheffen, den toon aangeven.

in totidem verbis, in zoovele woorden.

in totum, in 't geheel, in alles. (maken.)

Intoxicátie, vergiftiging; zinsbedwelmig; het dronken-

intra, binnen, inwendig enz.; — **muros**, binnen de muren.

intractábel, intractábel, onhandelbaar, onbuigzaam.

Intráde, inleiding, voorspel.

Intráden, staatsinkomsten.

Intransigenten, onverzoenlijken, staatkundigen die van geen transactie willen weten.

intransitief, niet onvergankelijk, onzijdig (werkwoord).

in transitu, in 't voorbijgaan.

intra parietes privatos, in den huiselijken kring; onder vier oogen, in vertrouwen.

Intrepiditeit, onversaagdheid, onverschrokkenheid.

intricaat, ingewikkeld, verward, moeilijk.

intrigant, arglistig, vol listen en streken.

- Intrigant**, vriend van kuiperijen, arglistig mensch.
- Intrige**, verwikkeling; knoop; listige, heimelijke streek, kuiperij; **intriges**, streken, omwegen, draaierijen.
- intrigeeeren**, met slinksche streken omgaan, kuiperijen maken.
- intrinsiek**, innerlijke, tot het wezen van iets behorende; **i.-e waarde**, innerlijke, werkelijke waarde.
- in triplo**, in drievoudig afschrift.
- introduceeren**, inleiden, ingang verschaffen.
- Introductie**, inleiding, invoering.
- Introduzione**, inleiding van een muziekstuk.
- Introitus**, inleiding, voorbereiding.
- introuvable**, onvindbaar.
- Introversie**, inwaarts-, binnenwaartskeering.
- intrudeeren**, instooten, inschuiven; **zich i.**, zich in- of opdringen.
- Intrúsie**, indringing, insluiping (bv. in een post).
- Intuítie**, innerlijke aanschouwing, onmiddellijk bewustzijn.
- intuítief**, innerlijk aanschouwend, onmiddellijk gewaar-
- in una serië**, in eene rij, achtereenvolgens. (wordend.)
- Inundátie**, overstroming.
- inundeeren**, overstromen; onder water zetten.
- in usu**, gebruikelijk; **in usum**, ten gebruike.
- inutiel**, onnut, nutteloos, vergeefs, vruchteloos.
- in vacuo**, in de ledige ruimte.
- Invaleur**, onwaarde, waardeloosheid.
- invalide**, onvermogend, krachteloos, onbruikbaar.
- invalideeren**, ongeldig verklaren, in rechten krachteloos maken.
- Invalíden**, krijgslieden tot verderen dienst onbekwaam.
- invariabel**, onveranderlijk.
- Invasie**, vijandelijke inval, strooptocht.
- Invective**, beleedigende rede, scheld-, schimpwoord.
- invénit**, (verkort **inv.**), (...) heeft het gevonden.
- Inventáris**, lijst van voorhanden voorwerpen in een huis, vaarttuig enz., boedelbeschrijving.
- Inventarisátie**, boedelbeschrijving; het inventaris-maken; het op den inventaris brengen.
- inventariseeren**, boedelbeschrijven.
- inventeeren**, uitvinden, verzinnen.
- Invéntie**, uitvinding; verdictsel; kunstgreep.
- in verba magístri**, bij 't woord des meesters (zweren).

- Invergentie**, neiging, helling.
Inversie, woordenverzetting, omkeering.
inverso ordine, in omgekeerde orde.
Invertebráta, ongewervelde dieren.
inverteeren, omkeeren, verplaatsen.
investeeren, inkleeden, instellen.
Investigátie, opsporing, navorsching, onderzoek.
investigeeren, opsporen, uitvorschen, doorgronden.
Investituur, plechtige inzetting in eene waardigheid, be-
 leening.
invetereeren, verouderen, inwortelen; **geïnvetereerde**
 kwaal, ingewortelde kwaal.
in via juris, langs den weg van rechten.
invidiëus, nijdig, wangunstig.
invincibel, onverwinnelijk, onbedwingbaar.
in vino veritas, in den wijn (ligt) de waarheid; dronken
 menschen zeggen de waarheid.
inviolábel, onschendbaar, onverbrekelijk.
Inviolabiliteit, onschendbaarheid.
invisibel, onzichtbaar.
invita Minerva, tegen den wil van Minerva, d. i. zon-
 der talent (schrijven).
Invitátie, uitnoodiging.
inviteeren, uitnoodigen, te gast vragen.
Invocátie, aanroeping, afsmeeeking.
in voce, op het woord, op dat woord. (vatten.
involveeren, inwikkelen, verwikkelen; mede in zich be-
invulnerábel, onkwetsbaar.
ió! hoezee! íó vivát! bekend aanvangswoord en daarom
 ook de benaming van een studentenlied.
ipecacuanha, Amerikaansche braakwortel; Indiaansche
 of Braziliaansche purgeerwortel (wortel eener soort van
 violierboom).
ipse dixit, hij (de meester) heeft het zelf gezegd.
ipsissima verba, dezelfde woorden.
ipso fácto, door de daad zelve, uit kracht der daad.
ipso júre, door het recht zelf, van zelf, van rechtswege.
Iráde, bevelschrift (des sultans van Turkije).
ira furor brevis est, de toorn is een korte razernij.
Irascibiliteit, prikkelbaarheid, geneigdheid tot toorn.
irénisch, vredestichtend, bemiddelend.
I'ris, regenboog; regenboogvlies in het oog.

iriseeren, de kleuren van den regenboog vertoonen.

Iron, ijzer.

Ironie, spotrede, fijne spot, bedekte scherts, die, onder het masker van trouwhartige eenvoudigheid of onwetendheid, gebreken en dwaasheden ten toon stelt en belachelijk maakt.

irónisch, spottend, schalks, fijn schertsend.

irraisonnable, onredelijk, onbillijk.

irrationeel, met de rede strijdig; niet juist berekenbaar.

irrecusábel, onverwerpelijk.

irredénta, onverlost.

[(breuk).

irreducibel, -**ductibel**, onherleidbaar; niet in te brengen

irrefutábel, onweerlegbaar, onweersprekelijk.

Irregulariteit, onregelmatigheid, wanorde.

irregulier, onregelmatig, van den regel afwijkend.

irrelevant, onbeduidend, niet tot de zaak behoorend.

irreligiëus, ongeloovig, ongodsdienstig.

irremediábel, onherstelbaar, niet te verhelpen.

irremonstrábel, niet wederlegbaar.

irreparábel, onherstelbaar, onvergoedbaar.

irresístibel, onwederstaanbaar.

irresoluut, besluiteloos, weifelend, aarzelend.

irreverent, oneerbiedig.

irrevocábel, onherroepelijk.

irrideeren, uitlachen, bespotten, hoonen.

(land.

Irrigátie, bewatering, bevoeiing, vloeiing (van een wei-

irrigeeeren, bewateren; vloeien, (een weiland) door kleine waterstroompjes bevochtigen.

Irrisie, bespotting, hoon.

Irritabiliteit, prikkelbaarheid,

Irritátie, prikkeling; verbittering.

irriteeren, verbitteren, boos maken, tergen.

Irrúptie, inval, overval.

isabél, **isabélkleurig**, bruinachtig geel, lichtgeel.

Isagogiek, inleidende wetenschap, inleidingskunst.

isagógisch, inleidend.

Isba, Russische boerenwoning.

Isis, godin der vruchtbare natuur.

Islám, de Mohammedaansche godsdienst, het **Islamisme**.

Island, eiland.

Isobáren, lijnen van gelijke luchtdrukking.

isochronisch, evenlang, gelijkdurend.

Isolátie, afzondering.

Isolátor, niet-geleider der electriciteit.

isoleeren, afzonderen, op zichzelf plaatsen.

isomérisch, gelijkdeelig, gelijk verdeeld; **isomerische lichamen**, zulke lichamen, die bij gelijke chemische samenstelling toch verschillende eigenschappen hebben.

isométrisch, gelijke maat hebbende.

isomórphisch, van dezelfde gedaante.

Isothermen, lijnen van gelijken warmtegraad.

Isthmus, landengte, inz. die van de Corinthe in Griekenland; de daar gevierde openbare kampspelen werden deswege **Isthmische spelen** geheeten.

ita est, zoo is het, zoo staat het.

ita lex est scripta, zoo is de wet geschreven.

Italieken, cursief letters.

item, insgelijks, evenzoo, verder.

Iterátie, herhaling, hervatting.

iteratief, herhalend, hervattend.

Itinerárium, reisboek, reisbeschrijving.

Ivoriet, kunstlei.

Ivrésse, dronkenschap; **Ivrogne**, dronkaard.

Iwan, Johannis.

Ixion (het rad van), eene altijddurende marteling.

J.

J. C. = Jezus Christus.

Jctus = Jurisconsultus (z. ald.)

J. H. S. en **J. N. R. J.**, z. onder I.

J. U. D. = **juris utriusque dóctor** (z. ald.)

Jabót, borststrook, hemdstrook.

Jacaránda, voortreffelijk schrijnwerkerhout uit Z.-Amerika.

jacént, liggend; (ook:) onbeheerd (van goederen).

Jack, Jantje; **old Jack**, de Britsche vlag; **jack-of-all-trades**, jantje van alles, iemand die voor alles te gebruiken is.

Jacobijnen, leden of vrienden van het volksgenootschap der razende vrijheidswepers dat gedurende de Fransche revolutie van 1789 ontstond en zijne zittingen

- hield in het voormalige *Jacobijne*-klooster te Parijs.
- Jacobijner-muts**, roode muts, die door de aanhangers van het Jacobinisme werd gedragen.
- Jacobinisme**, vrijheidsweperij, dolzinnige vrijheidsliefde.
- Jaconné**, Oost-Indisch, meestal glad mouselien.
- Jacquard-machine**, **Jacquardsche weefstoel**, een door Jacquard van Lyon uitgevonden weefstoel, tot het sneller en gemakkelijker weven van zijden stoffen.
- jacta est alea**, de teerling (of het lot) is geworpen.
- Jactantie**, grootspraak, snorkerij.
- Jactatie**, het onrustig woelen des zieken; snoeverij.
- Jalon**, afsteekpaal; richtvaantje; bakenstok.
- jalonneeren**, met bakenstokken afsteken, afbakenen.
- Jalonneur**, onderofficier met het richtvaantje.
- Jalousie**, ijverzucht; minnenijd, jaloerschheid, jaloezie.
- Jalousie de métier**, beroepsnijd, broodnijd.
- Jalousieën**, venster-zonneschermen.
- Jam**, vruchtengelei.
- Jambáge**, grondmuur.
- Jambón**, ham. (lettergreep.)
- Jambus**, **Jambe**, versvoet van éene korte en éene lange
- James**, Jacob.
- Janitsaar**, soldaat der in 1826 door sultan Mahmoed opgeheven bevoorrechte klasse van soldaten, die weleer de kern van het Turksche voetvolk uitmaakten.
- Jansenisten**, sectenaam, door de R. K. kerk gegeven aan de Roomschen der Oude of Bisschoppelijke Clerezie.
- Janus clausis**, met gesloten deuren.
- Janus**, Romeinsche godheid met twee aangezichten; **Januspolitiek**, weifelende, onoprechte staatkunde.
- Jaquenotte**, soort van Oost-Indisch mouselien.
- Jáquerie**, boerenopstand.
- Jardin**, tuin; — **de plaisance**, pleiziertuin.
- Jardinière**, tuinierster; bloemenmand; mandewagen (ze-ker rijtuig); **soep à la j.**, groentensoep.
- Jargón**, onbeschaafde taal, kromtaal, koeterwaalsch.
- Jarretière**, kouseband.
- jaspereen**, (de snede van een boek) als jaspis beschilderen of besprenkelen.
- Jatagán**, **Yatagan**, korte Turksche degen of sabel.
- Jaune d'oeuf**, eidooier; geel als een dooier.
- Jean potage**, hanssop, hansworst.

Jehóvah, de Eeuwige, Onveranderlijke, God.

Je ne sais quoi, een zeker iets, dat men geen naam weet te geven.

Jenny-machine, Engelsche machine voor 't katoenspinnen, zoo genoemd naar Jenny, de vrouw des uitvinders Arkwright.

Jeremiáde, klaaglied, jammerklacht.

Jet d'eau, waterstraal.

Jetón, leg- of rekenpenning, speel-, pachtpenning.

Jettatóre, mensch met een boozen blik, iemand die met zijn oog betoovert.

Jeu, spel; scherts; (ook:) eene verbastering van j u s (z. ald.)

Jeu de mots, woordspeling.

Jeu d'esprit, geestigheid; (ook:) verstandsspel, waarbij de geest gescherpt wordt.

Jeudi, Donderdag.

Jeunesse dorée, voornamen jongelieden, die alleen voor hun vermaak leven.

Jezuïet, lid der R. K. monniken-orde, door Loyola in 1531 onder den naam van Gezelschap of Societeit van Jezus gesticht, door paus Clemens XVI in 1773 opgeheven, maar in 1814 door paus Pius VII hersteld; (in oneig. en verachtelijken zin:) schijnheilig bedrieger, doortrapt intrigant, vroomschijnend booswicht.

Jezuïetisch, naar de leer der Jezuïeten; (fig.) schijnheilig, onoprecht, vals.

Jezuïtisme, Loyola's leer, het werken in den geest der Jezuïeten; (fig.) valsheid, onoprechtheid.

Joaillier, juwelier.

Jóbbber, (in Engeland:) makelaartje; beunhaas; (in N.-Amerika:) groothandelaar.

Jobsbode, **Jobspost**, ongeluksbode, treurige tijding; **Jobs-geduld**, zeer groot, taai geduld.

Jóckey, rijknecht, voorrijder, pikeur; staljongen; **jockey-club**, gezelschap van paardenliefhebbers.

Jocrisse, zot, onnoozele hals, uilskuiken.

Jócus, scherts, grap, kortswijl.

John Bull, spotnaam van den grooten hoop des Engelschen volks; onbeschaafd mensch.

Joint-stock-company, maatschappij op aandeelen.

Jokei, z. Jockey.

Joli, lief, netjes, mooi, hupsch, aardig.

Jónathan, Broeder Jonathan, schertsende naam voor de bewoners der Noord-Amerikaansche vrijstaten.

Jongleur, goochelaar; potsenmaker.

Jonk, Chineesch koopvaardij- en oorlogsschip.

Jonquille, hoog geel.

Joséph, soort van dun Fransch papier; filtreerpapier; vrouwenoverrok; kuisch, eerbaar jongeling, Jozef.

Jóta, de Grieksche letter i (de kleinste van het Gr. alphab., vandaar:) **geen jota**, niets, niet het allergeringste.

Jouissance, genot, genieting; vruchtgebruik.

jouisseeren, genieten. (op- en afvalspeel.

Joujou, kinderspeelgoed; inz. het vroeger in zwang zijnde

Jour, dag; **du jour of de jour zijn**, den dagdienst hebben, aan de dienstbeurt zijn; **jours de grace**, respijtdagen (z. ald.); **goût du jour**, de heerschende smaak.

Journaal, dagboek; dagblad, tijdschrift.

journaliseeren, in het dagboek schrijven.

Journalisme of Journalistiek, het tijdschriftwezen, het schrijven van tijdschriften, de gezamenlijke periodieke pers van een land.

Journalist, dagbladschrijver, redacteur eener courant

Journey, dagreis, dagwerk; reis.

joviaal, blijgeestig, lustig, opgeruimd.

Jovialiteit, blijgeestigheid, blijmoedigheid.

joyeuse entrée, blijde inkomst; aanvaarding der regeering; de privilegiën die elk vorst bij zijne kroning moest

Jozef, z. Joseph. (bezweren.)

Júbel, gejuich en juichen; z. **jubileeren**.

Jubilaeum, Jubilé, jubelfeest, jubeljaar.

Jubiláris, jubelvierder, feestvierder.

Jubiláte, de Zondag na Paschen.

jubileeren, jubelen, juichen; zijne 50- of 25jarige echtvereeniging of ambtsbediening vieren; gouden of zilveren bruiloft houden.

Jucht, z. Juft.

Judaïsme, jodendom.

Júdas, verrader; **Judaskus**, verraderlijke kus; **Judashaar**, rood, roodachtig, rossig haar.

judassen, onder 't masker van vriendschap bedriegen of verraden, geniepig mishandelen.

Judex, (fr. **Juge**, eng. **Judge**), rechter.

Judicátie, beoordeeling, beslissing.

Judicatuur, het rechterambt.

judiceeren, vonnis vellen, vonnissen, beslissen.

judiciëel, gerechtelijk, rechterlijk.

judiciëus, oordeelkundig, verstandig, wel overlegd.

Judicium, gerecht, rechtspleging; rechterlijke uitspraak.

Juft (beter dan **Jucht**), sterk riekend Russisch leder.

jugaalbeen, jukbeen.

Juge de paix, vrederechter.

jugeeren, oordeelen; beoordeelen; vonnissen.

Juif errant, de wandelende jood.

Juliaansche kalender, de door Julius Cesar verbeterde tijdrekening, waaraan het zonnejaar ten gronde ligt in plaats van het maanjaar, waarvan echter de Gregoriaansche ongeveer 12 dagen afwijkt.

Julienne, groentensoep; ook **potage à la —**.

Jumélles, dubbel oogglas, operakijker voor beide oogen.

Junctie, vereeniging, verbinding.

Junctuur, verbinding; toestand, tijdsgewricht.

Júnior, de jongere.

Júno, Jupiters zuster en gemalin; (fig.) fiere, trotsche vrouw; (ook:) de naam eener planeet.

Junónisch, naar Juno gelijkend; (fig.) trotsch, majestueus.

Junta, vergadering, staatsraad in Spanje en Portugal; volkscomité.

Jupe, onderrok, vrouwenrok.

Jupijn, **Júpiter**, oppergod, dondergod; (ook:) de naam eener planeet.

Júra, de rechten, de rechtswetenschap.

Jura et facto, rechtens en feitelijk.

Jurament, eed, eedzwering, vloek; **juramentum purgatorium**, zuiveringseed; — **assertorium**, bevestigingseed.

jurare in verbo magistri, bij het woord des meesters zweren. (van eed.)

Juratórium, bezworen belofte; (ook:) belofte in plaats

Juré, gezworene, lid eener jury.

Jure divino, naar de goddelijke wet.

Jure humani, naar de menschelijke wet. (telijk.)

Juridiek, **Juridisch**, overeenkomstig de rechtsleer, gerecht-

Júrisconsúltus, rechtsgeleerde.

Jurisdictie, rechtshandeling; rechtsmacht, rechtsgebied.

Jurisprudéntie, rechtsgeleerdheid.

juristisch, de rechtsgeleerdheid betreffend, rechtskundig.

Júris utriúsque dóctor, doctor der beide rechten (het burgerlijke en kerkelijke), afgekort door J. U. D.

Júry, rechtbank van gezworenen, waarbij een crimineel beschuldigde alleen door beëdigde medeburgers schuldig kan verklaard worden.

Jury-man (pl. **Jury-men**), gezworene, lid eener jury.

Jus, recht; **jus belli et pacis**, het recht van oorlog en vrede; **jus gentium**, het volkenrecht; **jus privatum**, burgerlijk recht; **jus publicum**, publiek recht, staatsrecht; **jus talionis**, recht van wederverging, van weerwraak.

Jus, krachtig vleeschnat; (vaak zj eu genoemd).

Jus et norma loquendi, de wet en regel der taal.

just, justemént, juist, nauwkeurig, precies, net zoo, billijk, rechtvaardig.

justeeren, juist maken, vereffenen; ijken, echt maken.

Juste-milieu, juiste midden; spotnaam voor de gematigde politieke partij, die voorgeeft het juiste midden te houden, doch gewoonlijk beginselloos is.

juste tẽmpore, ter rechter tijd.

Justice of peace, vrederechter.

Justificátie, rechtvaardiging; verantwoording.

justificeeren, rechtvaardigen; verantwoorden.

justitiabel, aan zekere rechtbank of rechter onderworpen.

Justitie, gerechtigheid; rechtspleging; gerecht; rechtbank;

Jute, Oost Indische hennep of vlas. (vierschaar.

Juvántia, versterkingsmiddelen.

juxta, nabij, dichtbij, daarneven, daarnaast.

Júxta-positie, naast-elkander-plaatsing; toeneming (eens lichaams) door uitwendige aanzetting.

K. *)

K. M. = Keizerlijke of Koninklijke Majesteit.

Kaaba, Mohammed's bedehuis te Mekka.

Kabbala, z. **Cabbala**.

*) Wat onder deze letter niet te vinden is, zoeken men onder C.

Kabilen, Kaby'len, talrijkste volksstam in N.-Afrika na de Arabieren.

Kabinét, vertrekje, arbeidsvertrek; vorstenkamer, geheime kamer; de gezamenlijke ministers; de vorst met zijn staatsraad; de regeering in hare betrekking tot het buitenland; verzameling van natuur- of kunstvoortbrengselen; hooge, breede ladekast. (uitgaat.

Kabinéts-order, verordening, die onmiddellijk van den vorst

Kabinet-squaestie, vraagstuk van welks beslissing het aanbliven van het ministerie afhangt.

Kabinetstuk, voorwerp uit een kabinet van kunst of nat. historie; iets zeldzaams in zijne soort.

Kadét, Kadétje, wittebroodje (doorgaans van 2½ cent).

Kádi, echter, rechtsgeleerde bij de Mohammedanen.

Káffar, belasting, die de Christen-kooplieden in Turkije moeten betalen, wanneer zij waren van Aleppo naar

Kaffers, negerstam in Zuid-Afrika. (Syrië zenden.

Kaftan, lange en wijde overrok, Turksch eerekleed.

Kajapoet-olie, kostbare etherische olie uit de bladeren van den kajapoetboom in Oost-Indië.

Kakatoe, kakketoë, Oost Indische bosch- of grot-papegaai.

Kakodemon, een booze geest.

Kakophonie, (beter **caco-**) wanklank, wangeluid.

Kalamijn, Kalamijnsteen, z. **Galmei**.

Kalander, mangel; (ook:) korenworm.

kalandreeren, mangelen, gladmaken, glanzen.

Kalés, lichte, open wagen.

Káli, zoutkruid; plantenloogzout, potasch.

Kaliber, bepaalde maat; maatstaf der doorsnede, inz. van kanonskogels; innerlijke wijdte van een stuk geschut; (ook:) gesteldheid, deugdelijkheid eener waar, gehalte.

Kálief, Khálief, de sultan als stadhouder van Mohammed.

Kalifaat, waardigheid van Kalief; het rijk van Mohammed's opvolgers.

Kálium = Potassium (z. ald.)

Kalpak, Hongaarsche huzarenmuts; Turksche pelsmuts.

Kamaschen, slobkousen.

Kaméleon, kleine hagedis, waarvan men weleer geloofde dat zij de kleur kon aannemen van de voorwerpen, op welke zij zich plaatste; (vandaar:) een mensch, die vaak van partij, van meening verandert, naarmate zijn belang het vordert.

kameleóntisch, wuft, veranderlijk, met alle winden waaiend.
Kamelot, stof van kemelen- of geitenhaar.

Kameraad, makker, metgezel, medewerkman, dienst- of wapenbroeder enz.

Kamizool, kort onderkleed ter bedekking van 't bovenlijf, borst-, hemdrok, vest.

Kamp, legerplaats; veldlegering. (trekken.

kampeeren, gelegerd zijn, te veld liggen, het kamp be-

Kampemént, legerplaats; veldlegering; oefeningskamp.

Kampánje, bovenste achterdeel van een schip; z. ook

Kampioen, kampvechter, strijder, held. (**Campagne**.

Kámpong, omheind erf op Java, gehucht, buurt, wijk.

Kanaal, gegraven waterleiding; (ook :) zeeëngte; **uit een goed kanaal iets weten**, beteekent, dat men het nieuws uit een geloofwaardigen mond, uit eene goede bron heeft.

Kanalísatie, aanlegging van kanalen; bevaarbaarmaking van een rivier.

kanaliseeren, van kanalen voorzien, kanalen aanleggen; eene rivier bevaarbaar maken.

Kanáster, korf of mand van gespleten riet ter tabakverzending; (vandaar :) kerftabak, de beste soort rooktabak; (ook :) zakvormig voorwerp uit dierenhuiden, ter warenverzending in Indië; tinnen kist, waarin de thee uit China wordt verzonden.

Kandeel, kraamvrouwendrank uit kaneel, suiker enz.

Kánefas, voeringlinnen.

Kanón, een stuk grof geschut (z. ook **Canon**).

Kanonade, beschieting met kanonnen, kanonvuur.

Kanonneerboot, geschutboot.

kanonneeren, met kanon vuren of beschietsen.

Kanonnier, geschutsoldaat.

Kánsbiljet, soort van Nederlandsche staatspapieren.

Kánsel, spreekgestoelte, preekstoel.

Kanselarij, gerechtskamer, waar de gerechtelijke stukken uitgevaardigd worden, waar openbare papieren, oorkonden enz. van algemeen belang bewaard worden.

Kanselier, opperste eener kanselarij, uitvaardiger der openlijke geschriften; (vandaar :) **Rijkskanselier**, **Staatskan-**

Kantaloep, knobbel- of wratmeloen. (**selier**.)

Kantianisme, wijsbegeerte van Kant.

Kanton, afdeeling van een arrondissement of distrikt.

kantonnaal, tot het kanton behoorend; kantonsgewijze.

282 kantonneeren—karakteristiek

kantonneeren, de troepen in bijeengelegen dorpen en steden verdeelen en inlegeren; de kantons-kwartieren doen betrekken.

Kantonnement, inlegering, kwartier. (oogmerken.

Kanúl, pijpje of buisje der heelmeeesters tot verschillende

Kaolin, porseleinaarde.

Kapél, bijkerkje, bedehuis; vereeniging van toonkunstenars; gesloten volstemmig gezelschap van muzikanten bij een vorst. (ter, hulpgeestelijke.

Kapelaan, geestelijke, die eene kapel bedient; hulppries-

Kapélmeester, opperste eener muzikanten-vereeniging.

Kapitaal, hoofdgeld, grond- of hoofdvermogen, geldsom.

kapitaal, hoofdzakelijk; voortreffelijk, bijzonder schoon;

kapitale letters, hoofdletters, groote beginletters; **ka-**

pitale misdaad, zulk eene, waarop de doodstraf staat.

Kapitaliseering, berekening van het kapitaal naar de rente.

Kapitalist, wie veel kapitalen bezit, geldsommen op rente zet, rentenier, vermogend man.

Kapiteel, bovenst gedeelte van eene zuil.

Kapitein, hoofdman, aanvoerder van eene compagnie; gezagvoerder van een vaartuig.

Kapitool, z. **Capitolium**.

Kapittel, hoofdstuk; onderwerp van een gesprek.

kapittelen, iemand de wet lezen, scherp doorhalen.

Kapoen, gesneden haan.

kapoeres, **kapóres**, dood; weg, verloren; **k. gaan**, verderven, te gronde gaan.

kapot, gebroken, aan stukken; verslagen, ontsteld; dood;

k. maken, (in 't kaartspel:) alle slagen halen.

Kapot, regenmantel met eene kap; soldaten-overjas; mijnwerkerskap. (perstruik.

Kapper of **kaper**, de gesloten bloesemknop van den kap-

Karabijn, schietgeweer der ruitery. (flesch.

Karáf (bij samentrekking **Kraf**), tafelflesch, kristallen

Karákter, schriftteeken, teeken, letter, lettersoort; het eigenaardige, kenmerkende eener zaak; gemoedsgesteldheid, geaardheid, denkwijze; eerestand, waardigheid; goede naam.

karakteriseeren, al de teekens eener zaak bepalen, kenmerken; (ook:) betitelen.

karakteristiek, eigenaardig, kenmerkend; **het karakteristieke** het eigenaardige, kenschetsende.

Karavaan, handelstocht, reistrein in het Oosten.

Karavaanthee, fijne theesoort uit China, die ons over Rusland wordt aangevoerd.

Karavállas, Turksche fregatten. (treinen.)

Karavánserai(l), herberg, verblijf voor Oostersche reis-

Karbats, z. **Karwats**.

Karbonkel, hoogroode robijnsteen.

Karbouw, Javaansche buffel.

Kardemóm, paradijsskorrels, het zaad van een aan de gem-
ber verwant gewas.

kardinaal, hoofdzakelijk, eerst, voornaamst; **het kardi-
nale punt**, het hoofdpunt, het gewichtigste bij eene
zaak; **kardinale deugden**, hoofddeugden.

Karkás, dierengeraamte; romp; met zijde omwonden ko-
perdraad; langwerpige bom vol handgranaten; (fig.)
zeer mager mensch.

Karmijn, kostbare hoogroode verf, z. **Kermes**.

Karmozijn, hoogrood.

Karónje, z. **Carógne**.

Karós, koets, prachtrijtuig, staatsiewagen.

Karpét, los vloerkleed; grof gestreept pakdoek.

Karpoloog, vruchtenkenner.

Kartél, vergelijk tot uitlevering; schriftelijke uitdaging
tot een tweegevecht. (voor kanonnen.)

Kartétsen, kleine kogels; eene daarmede gevulde patroon

Karthuizer, monnik der door St. Bruto gestichte orde.

Kartón, bordpapier; bordpapieren band om een boek;
bordpapieren doos (voor mutsen, linten enz.)

kartonneeren, in bordpapier binden, een lichte band om

Kartouw, groot, kort en dik kanon. (een boek maken.)

Karveel (**Caravelle**), snelzeilend schip in Spanje en Por-
tugal; Fransch haringscheepje; Turksch oorlogsscheepje.

Karwás, zweep van gevlochten lederen riemen.

Kasjoe, z. **Cachou**.

Kastoorhoed, **kastoren hoed**, hoed van beverhaar.

Kastról, komvormige koperen stoof- of braadpan zonder
voet met een steel. (of samengenaaid.)

Katérne, eenige bladen (eig. vier) papier ineengeschoven

Kathétén, de beide zijden om den rechten hoek van een
rechthoekigen driehoek.

Katholicisme (beter **Catholicisme**), het Katholiek geloof,
de geest en strekking, waardoor de Kath. kerk zich in

hare leer, verrichtingen en ceremoniën van andere Christelijke kerken onderscheidt. (toegedaan.

katholiek, algemeen, algemeen geloovig, der Roomsche kerk

Katholieken, algemeen geloovigen, aanhangers der Kath. kerk, sedert het Vaticaansche Concilie (in 1870) scherp verdeeld in **Ultramontanen** (zie verder dat woord), die zich streng aan 's pausen bevelen in geloofs- en staatsleer houden; en in **liberale Katholieken** of **oud-Katholieken** (ook wel **Neocathólici**, nieuw-Katholieken genaamd), die zich op het gebied van Kerk en Staat meer vrijheid in denken en streven voorbehouden, en alzoo naar de Bisschoppelijke Clerezie (bijgenaamd Jansenisten), of wel tot het Protestantisme overhellen; z. **Ronganisme**.

Katsjoe, z. **Cachou**.

Kauris of **Couris**, schelpmunt, porseleinschelpjes, die door vele Indische volksstammen en Negers als munt gebruikt

kauscher, z. **koscher**. (worden.

Kaválje, oud paard; elk oud, rompslompig ding.

Kaveling, deel, partij, verkoopafdeeling.

Kaviaar, ingezouten steurkuit. (schrijftaal.

Kawi-taal, de oude dichtertaal op Java, thans alleen

Kazemát, bomvrij gewelf of kluis onder de vestingwallen, walgewelf, kanonkelder.

Kazérne, gemeenschappelijke soldatenwoning.

kazerneeren, in kazernen huisvesten.

Kazemier, z. **Casimir**.

Keepsake, geschenk tot aandenken, souvenir.

Kéllner, bediende in logementen en herbergen, Jan.

Kelp, aschzout uit verbrande zeeplanten.

Kepi, soort muts of pet van Fr. troepen in Afrika.

Kermes, **Kermesbeziën**, scharlakenbeziën, purperkorrels, scharlakenluize (in Z.-Europa), welker besvormige maskers ingezameld en tot verschillende roode kleuren, inz. tot karmijnrood en couleur de puce gebruikt worden.

Khálif, z. **Kalief**.

Khan, Tartarenvorst; herberg in 't Oosten.

Khedive, titel van den onderkoning van Egypte.

Kibitke, Russisch rijtuig met 4 wielen.

Kilográm of bij verkorting **Kílo**, 1000 grammes of wichtjes, Nederlandsch pond. (den.

Kiloliter, 1000 liters, kannen of koppen, 10 vaten of mud-

- Kilométer**, 1000 meters of Ned. ellen, 1 mijl.
Kilostère, 1000 kubieke ellen.
Kína, koortsbast (van den kinaboom in Z.-Amerika).
Kings-bench, hooger gerechtshof in Londen; (ook:) eene gevangenis voor schuldenaars.
Kiós, (hij de Mooren:) soort van koffiehuis met fraai uitzicht; (bij ons:) in Oostersche smaak gebouwd huisje.
Kirschwasser, kersenwater, geestrijk vocht uit pitten van wilde krieken.
Kitchen, keuken.
Klaffer, vadem, vaam (6 voet).
Klapperolie, kokosolie.
Klarinét, schelfluit (bekend blaasinstrument).
Klarinettist, klarinetblazer.
Klasse, orde, afdeeling, indeeling van personen of zaken, vak; schoolafdeeling; school.
klasseeren, in klassen verdeelen; schikken; schiften.
Klephten, roovers in Griekenland.
Klerk, schrijver, kantoorschrijver.
Klewang, kort, breed zwaard in Ned. Indië.
Kliek, z. **Clique**.
Klimaat, **Klimax** = **Clima**, **Climax**.
Kliniek, z. **Cliniek**.
Klinkét, klink, poortdeurtje.
Klisteer, darminspuiting, lavement.
Knáster, z. **Kanaster**.
Knees, hoogadellijke Pool of Rus.
Knickerbocker, afstammeling der oude Hollanders in New-York; in het alg.: New-Yorker.
Knife, mes.
Knight, ridder in Engeland.
Knoet, de Russische straf met eene uit harde juftriemen bestaande zweep; die zweep zelve; (ook:) bovenlander, (mof; lomperd).
Knot, knoop.
Knowledge is power, kennis is macht.
Knownothings, nietsweters, een politieke partij in Amerika, die vijandig gezind is jegens de landverhuizers.
Kóbalt, vrij zwaar, moeilijk smeltbaar metaal; **k.-blauw**, -schoone hemelsblauwe verfstof.
Kóbold, aard- of bergmannetje, berggeest,
koejonneeren, beter **cojonneeren** (z. ald.)
Koelies, Hindoes uit eene der laagste kasten, die tegen-

woordig bij menigte als landbouwers naar de Nederlandsche en Britsche koloniën trekken.

Koemiss, bedwelmende drank uit paardenmelk.

Koerier, renbode, staatsbode te paard.

Koers, loop, inz. geldsomloop; gangbaarheid eener muntsoort; loopende prijs (bv. van wissels, geld enz.); loop, richting van een schip; (fig.) **den k. kwijt zijn**, in zijne redeneering verward raken.

Koeterwaalsch, gebroken Neder- of Hoogduitsch.

Kohier, aanslagregister der belasting.

Kohinoor, berg des lichts (een eng. kroonjuweel).

Kolbak, z. **Kalpak**.

Koliek, **Kolijk**, darm- of buikkrimp, buikpijn.

Kolóm, zuil, pilaar; **kolommen van Hercules** = **Hercules-pilaren** (z. ald.)

Kolonél, hoofdofficier, die een regiment onder zich heeft; (ook :) druklettersoort tusschen brevier en nonpareil.

koloniaal, de koloniën betreffend; **koloniale waren**, waren uit de koloniën, inz. uit Oost-Indië. (loniën.

Koloniaal, soldaat behoorende tot de troepen in de kolonie, nederzetting, volkplanting, overzeesche bezitting.

Kolonisatie, aanlegging, vestiging eener kolonie; nederzetting in een ander oord.

koloniseeren, eene kolonie of volkplanting aanleggen.

Kolonist, planter, aanbouwer, burger eener kolonie.

Koloriet, kleurmenging, kleurschakeering, kleurenharmonie.

Kolorist, bekwaam kleurschakeerder, meester in 't koloriet. (vaarte.

Kolós (lat. **Colóssus**), reuzenbeeld; reuzenzuil; reuzengekolossaal, reusachtig, ontzettend groot.

Kombuis, scheepskeuken.

Komediant, tooneelspeler.

Komédie, blijspel; (ook wel voor :) schouwburg, tooneel.

Komeet, staartster.

komiek, **kómisch**, grappig, verlustigend, lachwekkend.

Komiek, tooneelspeler voor grappige rollen.

komisch, z. **komiek**.

Kommies, ondergeschikt ambtenaar bij de belastingen, die tegen 't smokkelen of het belasting-ontduiken moet waken (vgl. **Commies**).

Kommiesbrood, soldatenbrood.

Kompaan, verbastering van **Compagnon** (z. ald.)

- Kompás**, windroos, magneetkastje. (hoop, bende.
Komplót, samenspanning, verbintenis tot een slecht doel;
komplotteeren, samenrotten, een komplot maken.
konterfeiten, afbeelden, uitschilderen.
Konterfeitsel, afbeeldsel, portret.
Konvooi, begeleiding, bedekking door gewapende macht.
Konvooibriefje, geleibriefje, (Amsterdam.
Konvooiloopers, afgevers der uit- en invoerbiljetten te
Koomenij, winkel, waar allerlei soort van waren in 't
klein te bekomen zijn, kruidenierswinkeltje.
Koor, rondedans, reidans; veelstemmig, vol gezang; af-
gezonderde plaats in kerken voor de zangers.
Kopéke, Russische kopermunt, honderdste roebel = 2 cent.
Kopij, handschrift waarnaar de zetter werkt (vgl. **Copie**).
Kopijrecht, uitsluitend recht om een boekwerk of geschrift
in 't licht te geven.
Koraal, zangwijze, naar welke de godsdienst-gezangen bij
den openbaren eeredienst door de geheele gemeente of
enkel door het koor gezongen worden, koorzang.
Koralist, **Korist**, koorzanger; koorleerling.
Kóran, z. **Alkoran**.
Korbeel, uitstekende steen, waarop een balk rust.
Korist, z. **Koralist**.
Kornac, z. **Cornac**.
Kornét, vlaggejonker, vaandrig (bij de ruitery); (ook :)
neepjesmuts (kornetmuts); (ook :) kromme horen, kromme
Kornettist, kornetblazer, kornetspeler. (fluit.
Kornís, kroonlijst, lijstwerk, lijstkrans. (terie.
Korporaal, rotaanvoerder van 10 à 15 man bij de infan-
Korsét, z. **Corset**.
Kortáge = **Courtage** (z. ald.)
Kortegaard (verbastering van **Corps de garde**), wacht-
huis; stadsgevangenis, inz. te Amsterdam. (fregat.
Korvét, landsoorlogsvaartuig, dat in rang volgt op een
kóscher, **kauscher**, (volgens Joodsche godsdienstwetten :)
geoorloofd, rein, zuiver, bruikbaar, passend, geschikt.
Kraal, dorp of gehucht der Hottentotten; open plaats
met staketsel afgezet.
Krambámboeli, met suiker gebrande rum of brandewijn.
Kranjang, grof gevlochten mand, meestal uit bamboe;
matwerk of gevlochten riet ter verzending van suiker.
Kráton, paleis van den sultan of vorst (Ned. Indië).

Krediet, geloof, vertrouwen, aanzien, goede naam als stipt betaler; gegeven tijd van betaling.

Kredietbrief, brief van borgtocht, van aanbeveling.

krediteeren, op vertrouwen geven, borgen; (bij kooplieden:) z. **crediteeren**.

krek, platte samentrekking van **correct** (z. ald.)

Kremetárt, verbastering van **Qremor tartari** (z. ald.)

Kremlin, vesting; keizerlijk paleis te Moskou.

Kreosoot, z. **Creosot**.

Kreutzer, Duitsche munt, 60ste gl. (3 kreutzer = 5 ct.)

Kris, getande, vaak vergiftigde dolk (in Indië).

Kristál, regelmatig gevormd en doorschijnend lichaam uit het mineraalrijk. (ook **critiek**.)

kritiek, hachelijk, bedenkelijk, zorgelijk, gevaarlijk; vgl.

Kroep, vliezige keel-, luchtpijpontsteking.

Kroniek, tijdboek, tijdgeschiedenis, opsomming der voornaamste gebeurtenissen naar volgorde van tijd.

kubiek, kúbisch, teerling- of dobbelsteenvormig; **kubiek-el**, eene maat, die eene el lang, hoog en breed is; **kubiek-wortel**, de derde-machtswortel uit een getal.

Kúbus, teerling.

Kúhreißen, Kúhreigen, volksgezag der Alpenherders (in het Fransch **Ranz des vaches**).

Kultur—, z. **Cultur—**.

Kurás, pantser, borstharnas.

Kúrassier, geharnast of gepantserd ruiter.

Kúrkuma, geelwortel, Indische saffraan.

Kurtax, de te betalen belasting of abonnementsgelden voor het verblijf in eene badplaats, het bezoeken der uitspanningen, der muziek enz.

Kurzaal, badzaal, vereenigingsplaats der badgasten.

Kuur, genezing, behandeling eener ziekte; (vandaar: **badkuur**, **bronkuur**, **waterkuur**, genezing door 't gebruiken van baden, door het drinken van bronwater, door in- of uitwendig gebruik van koud water).

Kwaker, aanhanger der door George Fox gestichte christelijke secte, lid van het gezelschap der Vrienden.

Kwart, vierde gedeelte, vierde maat. (maanden.

Kwartaal, vierendeeljaars; ontvangst of uitgaaf van drie

kwarteeren, goud en zilver in de verhouding van 1 tot 3 samensmelten, om het dan te scheiden door de **quart** (z. **Kwarteering**).

Kwarteering (ook de **kwart** geheeten), scheiding des gouds van het zilver door salpeterzuur (sterkwater), wanneer de verhouding der beide metalen als 1 tot 3 is.

Kwartier, vierde van een geheel; wapenveld; zool- of hielleder; tijd der wacht tot op de aflossing; stadswijk; grondgebied der stad; inlegering, herberging der soldaten, nachtverblijf, overnachting; sparing van het leven, genade, lijfsbehoud (bv. om **kwartier** bidden, om lijfs-genade smeeken).

Kwartiermeester, militair of burgerlijk inlegeraar; (ook:) stuurmansmaat, opziener der scheepswachten.

Kwartijn, boekformaat, waarbij het vel 5 bladen of 8 bladzijden heeft; een in **quarto** (4o).

Kwartje, verkleinwoord van **kwart** (z. ald.); inz. Nederl. zilvermunt ter waarde van $\frac{1}{4}$ gulden of 25 centen.

Kwarts, zuiver kiezel, gedegen oxyde van silicium, berg- of rotskristal. (Rusland.)

Kwas, **Kwass**, gegiste drank voor den gemeenen man in

Kwassie, **Kwassiehout**, bitterhout, bitterwortel of bitterbast (van den kwassieboom in Suriname enz.)

Ky'rie eléison, Heer, erbarm U (onzer), driemaal herhaalde aanroep van den priester onder de mis en als koorzang bij den aanvang der mis.

L.

L, als Romeinsch getal = 50. (haalde plaats.)

l. a. = loco allegato of **l. c.** = loco citato, ter aange-

L. S. = loco sigilli, in plaats van zegel; (ook:) **lectóri salútem**, den lezer zij heil!

L. st. = Livre sterling, pond sterling.

Lábdanum, z. **Ladanum**.

Labeur, zwaar werk; **paarden van labeur**, werkpaarden.

labiale letters, **labiales**, lipletters (b, p, m, f, v, w).

Lábor improbus omnia vincit, onvermoeide arbeid komt alles te boven.

Laboránt, arbeider, inz. scheikundige; bereider van artsenijwaren en chemische producten.

Laborare est orare, werken is bidden.

- Laboratórium**, chemische werkplaats; stookhuis.
laboreeren, arbeiden; sukkelen; **aan eene ziekte labo-
 reeren**, daarmee behept zijn, daaraan lijden.
laboriëus, arbeidzaam, bedrijvig; moeilijk.
Labour, arbeid, werk; **labourer**, arbeider.
Labyrínth, doolhof; (fig.) verwarde, duistere zaak.
Lac, meer.
Lace, kant, boordsel.
laceeren, snoeren, rijgen.
lacereeren, verscheuren, openrijten.
Lacét, rijgsnoer, rijgveter.
lache, traag, slap; laf.
lacheeren, los maken, vieren; (fig.) toegeven.
Lacheté, traagheid; lafheid.
Lacis, het aderweefsel.
Lack of Lak, gefingeerde rekenmunt in O.-Indië = 100,000
 ropijen of 120,000 gld.
laconísch, kort en bondig, kernspreukig, pittig.
Laconísme, zinrijke korthed en bondigheid.
la critique est aisée et l'art est difficile, critiek is ge-
 makkelijk, maar de kunst is moeilijk.
Lacrimæ Christi, Christus-tranen, fijne wijn, die aan den
 voet van den Vesuvius wast.
Lactátie, voeding met melk; zooging.
Lacúne, gaping, open vak; uitlating.
Ládanum, geneeskrachtige, welriekende gomhars.
Lády, voornaam Engelsche vrouw, dame.
lædeeren, beschadigen, benadeelen.
Lætáre, naam van den 4den Zondag in de vasten.
Lætítia, vroolijkheid; verlustiging.
Lágo, meer, landzee.
Lágthing, wetgevend lichaam der Noorweegsche rijksver-
 gadering of storthing.
lagrimóso, weenend, schreiend, jammerend.
Lagúnen, ondiepe strandmeren en moerassen, inz. langs
 de Adriatische zee.
Laird, Schotsch edelman, landeigenaar.
Laisser-aller, natuurlijke ongedwongenheid van gedrag,
 van schrijfwijze; zekere achteloosheid, die sommigen per-
 sonen niet kwalijk staat. (laten).
laisser faire, de dingen aan haar natuurlijke loop over-
Laitage, melkspijs; **laiterie**, melkhuis, melkwinkel.

Lak, z. **Lack**.

Lake, het meer; **lake-school**, (eig. de meerschool) eng. natuurdichters van de sentimenteele school.

Lakéi, looper, lijfknecht, voetknecht.

là là, zoozoo, middelmatig; (ook :) traag.

Láma, Tibetaansch priester, opperpriester.

Láma of **Lláma**, Peruaansch schaap.

Lamb, lam.

Lambrequins, lintenbos, helmversiering.

Lambrís, **Lambriseering**, beschot als muurbekleding, paneelwerk; pleisterzoldering.

lamentábel, erbarmelijk, beklagenswaard.

Lamentátie, weklacht, klaaglied.

lamenteerén, weklagen, jammeren, kermen.

lamentoso, klagend, in klaagtoon.

Lámpas, Oost-Indische of Chineesche zijden stof.

Lampét, kan of waterkruik, waschvat.

Lampión, lampje, illumineer-lampje of -glaasje.

lanceeren, werpen; slingeren; afschieten.

Lancét, laatvljm, tweesnijdend wondhealersmesje.

Lancier, z. **Lansier**.

Lándes, heigronden, heiden, steppen.

Landholder, grondbezitter; **landtax**, grondbelasting; **landlord**, landheer, grondeigenaar; herbergier.

Langáge, taal; spraak, wijze van spreken; — **des halles**, vischwijventaal. (verlangen.)

Langueur, matheid, ontspannenheid, kwijning; smachtend

languissant, mat, kwijnend, smachtend.

Lansier, speerruiter, lansdrager.

Lansquenét, zeker oud kansspel.

Lanturlú, zeker kaartspel, het lanterluien.

Laodicéër, lauw, onverschillig mensch.

Lapidair-schrift, in steen geschreven letters; **l.-stijl**, de stijl der grafschriften, gedenkteekenen enz. (die kort en kernachtig moet zijn).

Lapidátie, steeniging.

lapideeren, steenigen.

Lápis infárnális, helsche steen.

Lappaliën, vodderijen, prullen, nesten.

Lapsus, val; fout; **l. calámi**, schrijffout; **l. linguæ**, spreekfout, het verspreken; **l. memoriæ**, geheugenfout, misslag door vergeten.

Larboard, bakboord, linkerkzijde van 't schip.

Lard, spek.

(ken.

lardeeren, bespekken, met spekreepjes opvullen of beste-

Láren, lares et penates, huiselijke beschermgoden.

largetto, een tempo tusschen **largo** en **lento**.

largo, langzaam; — **assai**, — **di molto**, zeer langzaam;

— **ma non troppo**, niet al te langzaam.

Lárifari, gewauwel, onbeduidende taal.

larmoyánt, weenend en jammerend, in tranen wegsmeltend.

Lárve, het insect vóór zijne ontwikkeling, pop; (ook:) masker, mom.

Larynx, het strottenhoofd.

Lascáren, Indische matrozen of kanonniers, in dienst van de Eng. compagnie; soldaten des keizers van Ceylon.

lasciate ogni speranza, laat alle hoop achter.

lascief, ontuchtig, hoogst wellustig, geil.

Lassitude, matheid, loomheid.

Lasso, werpstrik waarmede men wilde paarden vangt.

latént, verborgen, heimelijk; (ook:) gebonden; **latente warmte**, warmte, die nog niet door verbranden vrij geworden, maar nog aan de stof gebonden is, gebonden warmte. (wanten.

lateraal, ter zijde, zijdelings; **laterale verwanten**, zijver-

Lateraan, het paleis van den paus te Rome naast de Johanniskerk, de zetel van de regeering der R. K. kerk.

latereeren, bij rijen samentellen.

Laterna magica, tooverlantaren.

latet anguis in herba, er schuilt een adder onder 't gras.

Latijnzeil, driehoekig zeil, emmerzeil.

Latinisme, eigenaardige Latijnsche uitdrukking.

Latinist, kenner der Latijnsche taal.

Latiniteit, de Latijnsche taal of taalkunde.

Latitúde, geographische breedte.

Latitudinairén, zedenleeraars, die als 't ware een ruim geweten hebben, en het alzoo met recht, zedelijkheid en godsdienst zoo nauw niet nemen.

Latoen, geel koper, messing.

Latomíe, steengroeve; vrijmetselarij.

Látomus, steenhouwer; vrijmetselaar.

Latrinen, sekreet, bestekamer.

Latro, straatroover; **latrocinium**, straatroof.

Látus, zijde, bladzijde, bladzijden-bedrag.

laudábel, loffelijk, prijzenswaard.

Laudanum, slaapwekkend, pijnstillend middel; iemand l. geven, hem bovenmate prijzen.

laudari a viro laudato, geprezen worden door iemand die zelf geprezen is.

Laudátor temporis acti, lofredenaar van den ouden tijd. **laudeeren**, prijzen, loven.

Laudes, lofzangen in de R. K. kerk. (belofte.

Laudum, uitspraak van een scheidsrechter; (ook :) gelofte,

Laureaat, gelauwerde, bekroond dichter.

Laus Déo, God lof; (ook :) schuldrekening, maanbrief.

laute, heerlijk, prachtig.

Láva, stoffen, die in vurig vloeienden staat uit de vulkanen worden geworpen en bij afkoeling tot steen verhar-

Lavatórium, waschbekken. (den.

laveeren, wasschen (eene teekening); bij tegenwind zigzagsgewijze opzeilen; (ook :) dralen, behoedzaam voortgaan; uitvluchten zoeken, geven en nemen, schipperen.

Lavémént, darmbespuiting, klisteer.

Lavéndel, welriekend tuingewas, uit welks bloemen men lavendelwater, lavendelolie en lavendel-l'avenir, de toekomst. (geest bereidt.

Lavíne, Lawíne, sneeuwval, sneeuwstorting (van een berg).

Lavis, gewasschen teekening.

Lavoir, waschbekken.

Lawíne, z. Lavíne.

Lawn, grasvlakte, perk; **lawn-ténnis**, zeker eng. balspel in de open lucht. (gebonden.

lax, wijd; los, slap; niet streng in de zedenleer; on-

Laxáns, laxatief, buikzuiverend middel. (lasten.

laxeeren, afvoeren, de ontlasting bevorderen. afgaan, ont-

Laxisme, de zucht om de minst gestrenge zedenleer toe te passen.

Laxist, voorstander van de minst gestrenge zedenleer.

Laxiteit, slapheid, losheid, nalatigheid.

Lázaret, kranken- of ziekenhuis, pesthuis.

Lazaróni, straatgepeupel, bedelaars in Napels en op Sicilië.

lázarus, melaatsch, besmet met lazarij of lazarus-zeer; arm als Lazarus, straatarm.

lazuur, hemelsblauw, hoogblauw.

Lazuur, **Lazuursteen**, blauwsteen, kopererts van een schoone, hoogblauwe kleur.

Lazzo, pl. **lazzi**, vernuftige zet, gevat antwoord, kwinkslag.

Leader, leider, hoofd; inz. van eene politieke partij.

léading árticle, vooropgaand, eerste of voornaamste artikel of opstel in een dagblad, hoofdartikel; **leading articles**, gangbare waren.

Leaf, blad; pl. **leaves**.

Leaseholders, pachters.

Leçon, les, oefeningsstuk.

Léctie, voorlezing; leeuur, leertaak.

Léctor, voorlezer; bijleeraar op hoogescholeu en gymnasien; **lector benévole**, **lectóri benévolo**, welwillende lezer, aan den welwillenden lezer.

Lectoraat, post van lector.

Lectuur, het lezen; de belezenheid; geschrift, boek.

Léga. verbond, verbintenis, bv. **lega pólska**, Polenverbond.

legaal, wettig, rechtmatig, overeenkomstig de bestaande wetten.

Legaat, titel der gevolmachtigden van de Roomsche curie; pauselijk gezant of boodschapper; bestuurder eener legatie; erfmaking, schenking bij uitersten wil.

legaliseeren, wettigen; gerechtelijk bekrachtigen, geldig in rechten maken.

Legaliteit, wettigheid.

Legatáris, een bij testament begiftigde, bijerfgenaam.

Legátie, pauselijk gezantschap; provincie van den voorm. Kerkelijken Staat, onder een legaat staande.

Legator, schenker bij uitersten wil.

legeeren, aandeelen in eene nalatenschap toewijzen, vermaken; twee of meer metalen door smelting met elkan- der vermengen.

Legeering, metaalmenging, alliëersel, allooí.

Legénde, levensbeschrijving van een heilige; wonderver- tsel, verclchting, sage; het omschrift eener munt of

léger, **légèremet**, licht, vluchtig, lichtzinnig. (medaille.

Légèreté, lichtheid, vluchtigheid, lichtzinnigheid.

Léges, wetten (z. **lex**); bepaalde vergoeding of betaling voor zekere werkzaamheden.

Légio, **Legioen**, groote schaar, onbepaalde menigte.

Légion d'honneur, legioen van eer (Fransche orde).

Legislátie, wetgeving, wetgevende macht.

legislatief, wetgevend.

Legislátor, wetgever.

- Legislatuur**, wetgevende macht, wetgevend lichaam.
Legist, wetkundige, inz. leeraar van 't wereldlijke recht.
legitiem, wettelijk, wettig; echt, in echt geboren; **legitieme portie**, wettelijk erfdeel.
Legitimatie, echtverklaring; volmachtserkenning.
legitimeeren, wettigen, voor echt verklaren.
Legitimisten, aanhangers der grondstelling, dat de vorstelijke waardigheid, evenals de andere private rechten, een erfelijk recht is, onafhankelijk van den wil des volks; (in Frankrijk:) aanhangers van de Bourbons of van wijlen den graaf van Chambord (Hendrik V).
Legitimiteit, wettigheid; eerlijke geboorte. (dewijk XIV.
le grand monarque, le grand roi, de groote koning, **Lo-Legua**, Spaansche mijl.
Léma, voorloopige stelling, leer- of hulpstelling.
lenitief, verzachtend.
lenticulaire, lens- of linsvormig.
lento, langzaam; — **di molto**, zeer langzaam.
Léo, de Leeuw (sterrenbeeld des dierenriems).
Lepidopterologie, vlinderkunde.
Lépra, melaatschheid, leproosdij.
leproos, melaatsch, ruidig.
Leprózenhuis, huis ter verzorging van melaatschen.
leptográfisch, fijn en klein geschreven.
les affaires font les hommes, de zaken maken den man.
lesbische liefde, onnatuurlijke ontucht der vrouwen onder elkander.
Leschis, lichtgewapende ruiters (bij de Turken).
lèse-majesté, gekwetste majesteit.
lesto, hupsch, vroolijk.
letaal, doodelijk; **letaliteit**, doodelijkheid.
l'Etat c'est moi, de staat ben ik (gezegde van Lodew. XIV).
Lethargie, slaapzucht; ongevoeligheid; zorgeloosheid.
lethárgisch, slaapzuchtig; zorgeloos; gevoelloos.
Léthe, (rivier der) vergetelheid.
Letten, hoofdstam der bevolking van Lijfland.
Lettre, eng. **letter**, brief; letter; — **d'avis**, bericht- of adviesbrief; — **d'affaires**, brief over zaken, koopmansbrief; — **de change**, wissel, wisselbrief; — **s de cachet**, de beruchte heimelijke bevelen tot inhechtenisneming, krachtens welke een ieder naar willekeur door de voormalige Bourbons van Frankrijk ingekerkerd of

- naar de een of andere plaats verbannen kon worden.
- Leucopathie**, bleekzucht. (Turkije.
- Levánt**, het Oosten, Morgenland; Klein-Azië of Aziatisch
- Levantine**, Oostersche effen zijden stof.
- Levántisch**, **Levántsch**, Oostersch; **levantsche koffie**, Arabische koffie.
- Levánt**, **Levénts**, soldaten van de Turksche galeien.
- Levé**, heffing; lichting; trek of slag in 't kaartspel; **l. en masse**, volksoptand, algemeene oproeping te wapen.
- leveeren** (een protest), over een wissel gerechtelijk een protest laten opmaken.
- Lévér**, morgenopwachting bij grooten en vorsten.
- Leveráncie**, levering, aflevering.
- Leverancier**, leveraar, inz. wie het hof, het leger enz. van waren voorziet.
- Leviáthan**, monsterachtig waterdier.
- Leviet**, lid van den stam Levi; priester; priesterhelper; iemand de levieten lezen, hem scherp doorhalen.
- léviter**, licht, vluchtig.
- Levíticus**, 3de boek van Mozes (bevattende de voorschriften voor de levieten).
- Levrier**, hazewindhond.
- Lex**, wet; pl. **leges**, wetten, verordeningen.
- lexicaal**, op de wijze van een woordenboek.
- Lexicograaf**, woordenboekschrijver.
- Léxicon**, woordenboek.
- Lex non scripta**, ongeschreven wet, gewoonterecht.
- Lex scripta**, de geschreven wet.
- Lex taliónis**, de wet der wederverging.
- L'hombre**, zeker fr. kaartspel, ombre.
- Li**, Chinesche afstandsmaat; Chinesche kopermunt.
- Liaisón**, verbintenis, inz. van minnenden.
- Liánen**, slingerplanten der keerkringslanden.
- Liard**, penning, oordje.
- Liás**, brieven snoer, bundel aaneengeregen papieren.
- liasseeren**, papieren aan een snoer of veter rijgen.
- Libátie**, drank- of plengoffer der Ouden.
- Libél**, klaagschrift, smeekschrift; schotschrift, smaadschrift, schimpschrift. (maker.
- Libellist** of **Libélschrijver**, schotschrijver, schimpschrift-liberaal, onbevooroordeeld, edel van denk en handelwijze; ingenomen met de volksovrijheid en een vrijen staatsvorm.

Liberaal, vrijheidsvriend, voorstander der volksvrijheid.
Liberalisme, vrijheidsmin, liefde voor vrije staatsvormen, voor onbevangen denkebeelden in wetenschap, godsdienst en staatkunde.

liberalistisch, minachtend gebruikt voor liberaal.

Liberaliteit, onbevooroordeelde denk- en handelwijs; mild-

Liberatie, bevrijding, verlossing. (dadigheid.

libereeren, ontheffen, ontlasten, bevrijden.

Liberteit (fr. **Liberté**), vrijheid; **liberté et égalité**, vrijheid en gelijkheid.

Libertín, lichtmis; wildzang; vrijeest.

libertineeren, doordraaien, uitspatten, liederlijk leven.

liberum arbitrium, fr. **libre arbitre**, de vrije wil.

Líbitum, (ad, naar) believen, welgevallen, goedvinden.

Líbra, de Weegschaal (sterrenbeeld des dierenriems).

Libraire, boekverkooper.

Librairie, boekwinkel.

Librátie, de waggeling, de slingerende beweging der maan.

libre, vrij; **l. arbitre**, vrije wil.

Libréto, boekje, inz. operatekst.

Libry, boekverzameling, stadsboekerij.

Licéntia (z. **Licentie**); **l. poética**, **l. poética**, dichtelijke vrijheid.

Licentiaat, een toegelatene, bevoegde, iemand, die de bevoegdheid heeft verworven om doctor te worden en zijne wetenschap uit te oefenen en te onderwijzen.

Licéntie, verlof, volmacht, vrijheid; bewijs van vergunning, patent; (ook :) ongebondenheid, onbeschaamdheid, uitspatting.

licentiëeren, de vergunning of bevoegdheid geven; ontslaan, afdanken, uit den dienst zenden.

Licitánt, de meestbiedende.

Licitátie, opbod, verkoop aan den meestbiedende.

liciteeren, veilen, bij opbod verkoopen of verhuren.

Lícitum, veroorloofde zaak.

Líctor, bijlbundeldrager (in 't oude Rome).

liëeren, verbinden, vereenigen.

Lieu d'aisance, bestekamer.

Lieue, Fransche mijl, circa 4½ kilometer.

Lieutenant, luitenant, plaatsbekleeder, officier, die in rang op den kapitein volgt.

Lifeboat, reddingboot.

Life-preserver, stok met looden knop.

Liga, z. **Ligue**.

Ligamént, band, verband, zwachtel, windsel; (bij lettergieter:) koppelletter (ff, fi, fl, ffi, flf).

Ligatuur, verbinding of rekking der noten van de eene maat in de andere; verband, laatverband; het verbinden of verbandleggen; onderbinding van eene ader of een uitwas; de daartoe dienende draad; band van een boek; koppelletter (z. **Ligament**).

ligeeren, verbinden, vermengen, vereenigen.

Ligniet, bruinkool, aardharsig vergaan hout, naar steenkool gelijkende brandstof.

Ligoriánen, **Ligoristen** (of **Redemptoristen**), eene naar die der Jezuïeten gelijkende orde, door Alfonso de Ligorio in 1732 in Italië gesticht en in alle landen verspreid (uit Pruisen verdreven).

Ligue, verbond; eedgenootschap, samenspanning.

Liguïsten, **Ligïsten**, verbondenen, eedgenooten.

Ligúster, een gewas, dat vaak tot hekken wordt gebruikt, mondhout, keelkruid.

Likeur, fijne brandewijn, gekruide brandewijn, gebrand water, geestrijke drank.

lilas, **lila**, lichtblauwe, roodachtige kleur.

Liliput, fabelachtig land, welks bewoners (de **Liliputters**) zoo groot als een vinger zijn.

Limatie, het vijlen, de vijling.

Limatuur, vijlsel, vijlstof.

Límbus, zoom, strook; afgezonderde plaats bij de hel voor ongedoopt gestorven kinderen naar de meening van enkele R. K. godgel.)

Limiet, grens, scheipaal; hoogste bod, waartoe men gemachtigd is; grens van krediet.

Limitátie, beperking, begrenzing.

limitatief, beperkend.

Limited, beperkt; gew. verk. voor **limited liability**, met beperkte verantwoordelijkheid der aandeelhouders.

limiteeren, begrenzen, nauwkeurig bepalen, voorschrijven.

Limonáde, citroenwater met suiker; **limonade à la glace**, ijs-limonade.

Línea, lijn; **lineaal**, werktuig om lijnen te trekken.

lineair, lijnvormig.

Lineaménten, gelaatstrekken, handlijnen.

Lingerie, linnengoed; linnenhandel.

Linguales, tongletters.

Linguist, taalkenner, taalgeleerde.

Línie, streep, lijn; evennachtslijn; in slagorde staande troepen; staand leger; geslachttreeks.

liniëeren, lijnen trekken.

Linieschip, grootste soort van oorlogsschip.

Linietroepen, geregelde staande troepen.

Liniment, vloeibare zalf of smeermiddel.

Líón, leeuw, overdreven modeheertje, gemaakt toongever.

Lionne, gevierde vrouw uit de groote wereld.

Líplappen, afstammelingen van Europeanen en inboorlingen op de eilanden Java en Sumatra.

Liquátie, vloeibaarmaking, smelting.

liquet, het blijkt, het is duidelijk of klaar.

Liquéur, z. **Likeur**.

Liquidátie, vereffening, afrekening.

liquíde, vloeibaar, helder; bewezen, uitgemaakt.

liquideeren, klaar maken, bewijzen; in orde brengen; afbetalen, vereffenen.

Liquiditeit, vloeibaarheid; klaarheid.

Lira, lire, Italiaansche munt van 100 centesimi = 1 franc.

Lis, strijd, twist, proces; betwiste zaak.

lisereeren, met snoeren bezetten.

Lisière, lijst; zelfkant, leiband; zoom, rand.

Litaníe, smeekgebed of -gezing in de R. K. kerk; (fig.) langwjlige klacht.

lite pendante, hangende het geschil.

Líter, kan of kop (10 maatjes).

Litera enz., z. **Littera** enz.

Lithochromie, z. **Chromolithographie**.

Lithogrief, gravure op steen; graveur op steen.

Lithoglyphiek, kunst om op steen te graveeren.

Lithograaf, steenschrijver, steenteekenaar; steendrukker.

Lithographie, steenschrijfkunst, steenteekenkunst; steendrukkunst. (drukken.)

lithographeeren, op steen schrijven of teekenen; steenlithográphisch, de steenschrijfkunst of de steendrukkunst betreffend, door steendrukkunst voortgebracht.

Lithotomie, de steensnijding, operatie van den steen.

Lithotomist, steensnijder, steenoperateur.

Lithotritie, fijnwrijven van den steen in de blaas.

litigiëus, betwistbaar, pleitziek. (gend is.

Litispéndéntie, tijd, gedurende welken een proces han-

Litoraal, **Litorale**, **Littoraal**, kustland, inz. het aan Oostenrijk behoorend kustland langs de Adriatische zee, het gebied van Triëst.

litteraal, letterlijk.

litterair, letterkundig, wetenschappelijk.

Littera scripta manet, de geschreven letter blijft.

Litterátor (fr. **Littérateur**), letterkundige.

Litteratuur, gezamenlijke schriftelijke voortbrengselen van den geest; letterkunde.

Litteromanie, overdreven schrijfsucht.

Litúrg, kerkdienaar.

Liturgie, kerkgebruik, kerkenorde; kerkformulier.

litúrgisch, naar kerkgebruik, volgens het kerkvoorschrift.

livide, loodkleurig, blauwachtig; wangunstig.

Livraisón, levering, aflevering.

Livre, als Fransche rekenmunt = de **franc**; als Engelsche (livre sterling, L. st.) = 12 gl.

Livrei, dienstkleeding, kennelijke bediendendracht.

Livrét, boekje, aantekenboekje, zakboekje.

Lláma, z. **Lama** (2de art.)

Llános, de ver uitgestrekte Zuid-Amerikaansche vlakten, die meest zonder boomen en heuvelen zijn.

Lloyd, **Lloyd's**, zeevaartmaatschappij; vergaderplaats van de scheeps- en assurantie-makelaars der Londensche beurs; koffiehuis van Lloyd; ook in Oostenrijk is zulk eene instelling, en wel te Triëst; **Lloyd's lijst**, nieuwsblad voor handel en scheepvaart te Londen.

locaal, plaatselijk, tot eene plaats behoorend; **locale kleur**, eigenaardige en natuurlijke kleur van een voorwerp in eene schilderij.

Locaal, ruimte, begrensde ruimte, zaal, kamer, gebouw plaatsgesteldheid.

Localisatie, plaatsaanwijzing; beperking. (beperken.

localiseeren, plaatselijk maken, binnen bepaalde grenzen

Localiteit, plaatsgesteldheid; plaatsruimte, plaats.

Locataire, huurder, pachter.

Lock-out, werkstaking door de werkgevers, het gezamenlijke staken van 't werk in fabrieken enz. door de ondernemers.

loco allegato of **l. citáto**, ter aangehaalde plaats.

locomobiel, plaatsveranderend, vrijbeweeglijk; —, verplaatsbare, draagbare stoommachine.

Locomótie, plaatsverandering, voortbeweging.

Locomotief, stoomwagen, stoomtrekker.

lóco sigilla (L. S.), in plaats van zegel.

Lócus commúnis (pl. **Loci communes**), gemeenplaats, dikwijls gebruikte uitdrukking, alledaagsch gezegde.

Locútie, uitdrukking, spreekmanier.

Loderein, verbastering van *l'eau de la reine* (z. **Eau**).

Loep, z. **Loup**.

Loeris, onnoozele, of wie zich als zoodanig houdt, ploert.

Logarithmen, verhoudingsgetallen, kunstgetallen ter verkorting van de vermenigvuldigingen, deelingen, machterverheffingen en worteltrekkingen.

Lóge, cel, kijkvertrekje, schouwburgcel; vergaderzaal der vrijmetselaars; (ook:) de gezamenlijke leden van zulk eene loge.

Logé, **Logée**, hij of zij, die ten huize van een ander als gast verblijft houdt.

logeabel, bewoonbaar, wel ter bewoning ingericht.

logeeren, huisvesten, wonen; als gast zijn verblijf houden; herbergen.

Logement, woning; herberg, nachtverblijf voor reizigers.

Loggia, overdekte gang rondom de bovenverdieping, galerij.

Lógica, denkleer, denkkunst, redeneerkunst. (pen.

Logies, huizing, nachtverblijf, matrozenverblijf op sche-

lógisch, redeneerkunstig, op redeneerkunde gegrond.

Logogrief, woordraadsel, letterraadsel.

Lógos, woord, rede; overlevering; denkvermogen.

Loisir, vrije, ledige tijd; *à loisir*, op zijn gemak, zonder

Lokét, afdeeling van een kastje, vakje, hokje. (haast.

Lokétkas, kas met vakken.

Lómbard, **Lómmerd**, bank van leening, pandhuis.

longaniem, lankmoedig.

Longanimiteit, lankmoedigheid.

Longboat, de groote scheepsboot.

Longe, leireep, lange lijn voor de paardendressuur.

Longitúde, lengte, geographische lengte.

longitudínaal, de lengte betreffend; in de lengterichting.

Loquaciteit, praatzucht, snapachtigheid.

Lord, titel des hoogen adels in Engeland, zitting- en stemhebbende in het Hoogerhuis.

Lord lieutenant, titel des stadhouders of onderkonings van Ierland.

Lord-mayor, eerste burgemeester van Londen.

Lordship, titel van een lord of hoog staatsbeambte.

lorgneeren, begluren; door oogglazen bekijken.

Lorgnét, tuurglas, zakkijskijertje, tooneelkijker.

Losángé, ruit, scheefhoekig vierkant; en **l.**, ruitvormig

Lóttó, **Lottospel**, nummer- of getallenloterij.

Louángé, lof, lofspraak, loftuiging.

Louis d'or, Fransche goudmunt, de nieuwe = 9 gld. 62 ct.; de dubbele (na 1786) = 22 gld. 80 ct.

Loup, **Loupe**, handvergrootglas.

Louvre, het oude koninklijk paleis te Parijs.

Love, liefde; **lovelace**, door zijn beminnelijkheid voor het vrouwelijk geslacht zeer gevaarlijk man.

Lowland, laagland.

Loxodroom, lijn van den schuinschen koers van een schip.

loyaal, rechtmatig, echt, getrouw, rond en eerlijk.

Loyaliteit, **Loyauteit**, getrouwheid, verknochtheid; recht-schapenheid; plichtmatigheid, gehoorzaamheid aan de wet.

Lubriciteit, grove zinnelijkheid.

lubriek, geil, zeer wellustig, ontuchtig.

lucidus ordo, eene orde zoo klaar als de dag.

Lúcifer, lichtaanbrenger, morgenster, vorst der duisternis; (ook ·) wríjfszwavelstokje, wríjfvuurhoutje.

lucratief, winstbelovend, winstaanbrengend.

Lúcrum, winst; **lucrí causa**, uit winstbejag.

Lúctor et emérgo, ik worstel en kom boven, ik ontworstel mij aan de baren (wapenomschrift op de vroegere Zeeuwsche duiten, op sommige, die nog als rariteit gezocht worden, uit schimp verandert in **Luctor et ementor**, ik worstel en bezwijk).

Lucubrátie, nachtwerk, nachtstudie. (ken.

lucubreeren, des nachts werken of studeeren, nachtbra-

lucullisch, weelderig, overdadig (als Lucullus).

Luddieten, vernielers der machines (zoo geheeten naar hun aanvoerder Ludd in Engeland).

Ludificátie, bespotting, fopperij.

ludificeeren, bespotten, beet hebben, foppen.

Ludimagíster, schoolmeester.

Luggage, bagage.

lugúber, treurig, somber, jammerlijk, naar.

- Luitenant**, z. **Lieutenant**. (verstand.
Lúmen múndi, licht der wereld, wereldverlichter, groot
Lumières, kennis, kundigheden.
lumineus, lichtend, helder, klaar, duidelijk.
Luna, de maan, Diana als godin der maan.
lunair, **lunárisch**, de maan betreffende.
Lunambulist, maanzieke, nachtwandelaar.
lunatiek, maanziek; eigenzinnig, grillig.
Lunch, **Luncheon**, tweede (warne) ontbijt tegen den mid-
dag, voormiddagmaal.
Lune de miel, wittebroodsweken.
Lunette, oogglas, bril; ooglap der paarden; brilschans.
lunifórm, halvemaanvormig.
l'Union fait la force, eendracht maakt macht.
Lúpus in fábula, als men van den duivel spreekt, is hij
niet ver meer af (ziet men zijn staart, zijne horens,
rammelen zijne pooten).
Lúster, z. **Lustrum**. (zige fraaie stof.
Lústre, glans, pracht; kroonkandelaar; (ook :) zekere glan-
Lústrum, tijdruimte van 5 jaren.
Lusus naturae, een speling der natuur.
luteeren, met kleefdeeg bestrijken en luchtdicht maken.
Lútum, kleefdeeg.
Luxatie, verrekking, verstuijing.
Lúxe, weelde, overdaad, prachtliefde; overvloed.
luxeeren, verrekken.
luxuriëus, weelderig, overvloedig; ontuchtig.
Lycéum, geleerde school, hooger gymnasium.
Lycopódium, wolfsklauw (eene mossoort); **semen lyco-**
podii, poeder van wolfsklauw, heksenmeel.
Lympha, waterachtige stof in het bloed.
Lynch-law, **Lynchwet**, volkswraak zonder vorm van pro-
ces, eigenmachtig optreden van het volk in N. Ame-
rika om zonder rechterlijk onderzoek of vonnis misda-
digers te straffen. (scherpziende oogen.
Lynx, los (scherpziend verscheurend dier); **lynx-oogen**,
lyrisch, tot de lier behoorende; **lyrisch dichter**, lierdich-
ter, gevoeldichter; **lyrische poëzie**, dichtsoort, welke
inhoud de gewaarwordingen en hartstochtelijke ge-
moedstoestanden des dichters uitdrukt (hymne, dithy-
rambe, ode, cantate enz.)
Lyssa, dolheid, hondsdelheid.

M.

M. als Romeinsch getal 1000.

M' (voor Schotsche namen) = mac, zoon van...

M. A. L. = *Mágister artium liberálíum* (z. ald.)

m. c. = *mio cónto* (z. ald.)

M. D. = *Medicinæ Doctor* (z. ald.)

Mlle = *Mademoiselle*, Mejuffrouw.

m. m. = *mutátis mutándis* (z. ald.)

Mme = *Madame*, Mevrouw.

M. P. = *member of parliament*, lid van het Eng. parlement.

Mr. = *Monsieur*, *Máster*, Mijnheer; Meester; als academische graad, bv. Mr. in de rechten, rechtsgeleerde, advocaat.

Mrs. = *Messieurs*, Mijnheeren, Mijne Heeren; (ook:) *Místress*, Mevrouw.

MS. = *manuscript*; **MSS.** = *manuscripten*.

Maarschalk, eig. paardenknecht, stalknecht; oppertoezener over den hof- en krijgstaat; stafdrager, opziener bij openbare plechtigheden, inzonderheid een vorstelijke hofmeester; **veldmaarschalk**, opperveldheer.

Mac, zoon (voor Schotsche namen), afgekort **M'**.

macadamiseeren, (een weg) met klein gestooten granietkiesel of kalksteen bedekken (naar de handelwijze van den Amerikaan Mac Adam).

Macaróni (it. *Maccheroni*, pl.), meelreepen, deegdraden (geliefde volksspijs in Italië).

macaronische verzen, koddige verssoort, waarbij men de woorden der eene taal naar de regels der andere (inz. de Latijnsche) verbuigt (bv. het bekende: *non omnes sunt kokki, lóngos qui drágere méssos*, 't zijn al geen koks, die lange messen dragen).

Macchiavellisme, staatsleer van Macchiavel; sluwe, arglistige staatkunde.

Macedoine, uit velerlei groenten of vruchten samengestelde spijs; (fig.) letterkundig allerlei.

Macerátie, weeking, inbijting; (ook:) uitmergeling, afmatting, lichaamskwelling.

- macereeren**, laten weeken; (ook :) afmatten, kwellen.
maché, gekauwd, geweekt.
machinaal, werktuiglijk; onnadenkend, volgens sleur.
Machinatie, kuiperij, weefsel van sluw berekende plannen.
Machine, kunstwerktuig; (fig.) kunstgreep, list.
machineeren, iets kwaads bedenken, sluwe plannen op het getouw zetten, kuiperijen maken.
Machinerie, vervaardiging van machines; inrichting van machines, werking, ineenvalling harer deelen; (ook :) = **machinatie**. (chine.)
Machinist, kunstwerktuigmaker; bestuurder van de machine.
Macis, foelie, muskaatbloesem.
Mackariboe, de beste soort van kaster.
Mackintosh, waterdichte overjas of mantel.
Maçón, metselaar; vrijmetselaar.
Maçonnerie, vrijmetselarij.
maçonniek, de vrijmetselarij betreffend. (heidsleer.)
Macrobotiek, kunst om het leven te verlengen, gezond-
Macrologie, wijdloopig gesnap, woordenkraam.
macte animo! houd (goeden) moed!
Mácuba, fijne soort van snuiftabak.
Maculatuur, misdruk.
Madame, Mevrouw. **Mademoiselle**, Mejuffrouw.
Madónna, (eig. mijne vrouw) de heilige Maagd, Onze-Lieve-Vrouw.
Madrás, stof uit zijde en katoen, doek van Madras.
Madrigál, klein zinrijk lyrisch gedicht.
Mæánder, kromming, bocht.
mæandrisch, kronkelend, slingerend (als de vermaarde stroom Mæander).
Mæcénas, vriend en beschermer van kunst en wetenschap.
Mæónides, bijnaam van Homerus (naar Mæonië, landschap in Lydië, dat men mede voor zijn vaderland houdt).
maéstoso, plechtig verheven, met waardigheid.
Maestro, meester, leermeester, muziekmeester.
ma foi! op mijne eer! waarachtig! voorwaar!
Magazijn, pakhuis, voorraadhuys; groote winkel; tijdschrift voor een bepaald vak. (dige zondares.)
Magdaléna, berouwhebbende lichtzinnige vrouw, boetvaar-
Maggiordomo, opperhofmeester, hofmaarschalk.
maggiore, grooter, sterker.
Magie, tooverkunst, tooverij.

- Mágiër**, Oostersch geleerde, inz. sterrenkundige.
mágisch, tooverkrachtig, betooverend.
Magíster, meester, leermeester, inz. **magister artium liberálíum** (M. A. L.), meester der vrije kunsten.
Magister dixit, de meester heeft het gezegd.
magistraal, meesterlijk; hoofdzakelijk.
Magistraat, overheidsambt; stadsregeering.
Magistratuur, overheidsambt, waardigheid van regeeringslid; het openbaar gezag.
Magnaat, rijksgroote; oud-adellijke in Hongarije en Polen.
Magna charta, z. **Charta magna**.
magnaniem, grootmoedig, verheven.
Magnaniniteit, grootmoedigheid, zielsgrootheid.
Magneet, ijzersteen, zeilsteen (die ijzerhoudende lichamen aan-, tot zich trekt).
Magneetnaald, met den magneet bestreken naald, die vrij draaiend, zich naar de noordpool richt.
Magnésia, bitteraarde.
magnétisch, aantrekkend, met magneetkracht begaafd.
Magnetiseur, hij, die door het (dierlijk) magnetisme genezing zoekt te bewerken.
Magnetisme, magnetische kracht en de toepassing daarvan.
Magnificat, naam van Maria's lofzang in de R. K. Kerk.
Magnificéntie, pracht, heerlijkheid.
Magnifiek, prachtig, luisterrijk, kostbaar.
Magniloquéntie, grootspraak, hoogdravendheid.
Magyáren, oorspronkelijke naam der Hongaren.
Mahagónie- of **Mahóniehout**, fijn, bruinrood, zeer hard hout van den mahagonieboom op de West-Indische eilanden en in Zuid-Amerika.
Máhdí, de door de muzelmannen verwachte profeet.
Mahrátten, Indisch volk op het schiereiland aan deze zijde van den Ganges.
Maidan, renbaan, inz. die te Constantinopel. (lid.
Maidenspeech, eerste rede, debut, bv. van een parlaments-Mail, valies; rijdende post, brievenpost, inz. de post, die de brieven naar en uit Indië overvoert, de land mail overland mail.
Main, hand; **main morte**, eig. doode hand; onvervreemd-bare grondeigendom.
mainteneeren, handhaven, in stand houden; kameren, eene bijzit houden; **je maintiendrai**, ik zal handhaven

Maire, gemeentehoofd, burgemeester.

Mairie, ambt, waardigheid van maire; gemeentehuis.

Maïs, Turksche tarwe, Turksch koren.

Maison, huis; — **de campagne**, buitenplaats, landhuis;
— **de commerce**, handelshuis; — **de plaisance**, lust-
hof; — **de santé**, ziekenhuis, inz. krankzinnigenge-
sticht; — **de ville**, stadhuis, raadhuis.

Maitre, meester, heer, gebieder; baas; **maitre d'armes**,
schermmeester; — **d'hotel**, hofmeester.

Maitresse, meesteres, vrouw des huizes; matres, bijzit.

maîtriseeren, den meester spelen, beheerschen.

Maïzena, bereid fijn maïsmeel.

Májesteit, waardigheid, hoogheid, heerlijkheid, titel der
gekroonde hoofden en hunne gemalinnen.

majestueus, heerlijk, koninklijk, prachtig, verheven.

Majoer, opperwachtmeester, bataljons-hoofd, officier in
rang tusschen kapitein en kolonel.

máior, grootere; oudste van twee broeders (**senior**).

majoraat, voorrecht des oudsten eener familie; (ook:)
bezitting die aan den oudste eener familie toekomt.

Major domus, opperhofmeester, hofmaarschalk.

Majorenniteit, meerderjarigheid, mondigheid.

Majoriteit, meerderheid (der stemmen).

Maláde, ziek; **maladie**, ziekte; — **du pays**, heimwee.

Maladrésse, onhandigheid, lomphheid.

mala fide, arglistig, te kwader trouw.

Malaise, ongemak, onbehaaglijke toestand.

mal-à-propós, ten ontijde, ongelegen.

Malária, de door moeraslucht in Italië, vooral in Rome's
omstreken, verwekte koorts.

malaxeeren, week, lenig maken (bv. harde stoffen in olie).

Malbroek, z. **Marlborough**.

malcontént, ontevreden; — **en**, misnoegden.

Maledictie, vloek, verwensching; (ook:) achterklap.

Malentendú, misverstand, misvatting.

Malfaçon, misstand, wat leelijk staat.

malgré, ongaarne, onvrijwillig, ondanks, in weerwil van.

Malheur, ongeluk, rampspoed.

malhonnêt, onbeleefd, onbetamelijk; slecht.

Malice, boosheid, arglistigheid; schalke streek.

maliciëus, boosaardig, verraderlijk; moedwillig.

malis avibus, onder slechte voortekenen.

Málle, valies; post, brievenpost.

malleábel, hamerbaar, smeedbaar.

Mal' occhio, de booze blik, de gewaande gave van sommige menschen (**jettatore**) om door hun kwaad oog anderen ongeluk aan te brengen.

malprópre, onzindelijk, morsig. (ridder.

Maltésér, inwoner van het eiland Malta; ook = **Maltezer**.

Malthusianisme, de leer dat de aanwas der bevolking van staatswege moet beperkt worden.

maltraiteeren, mishandelen.

malum malo proximum, een ongeluk komt zelden alleen.

Malveillance, kwaadwilligheid, kwalijkgezindheid.

malveillant, kwalijkgezind.

Malversátie, ontrouwe waarneming van een post.

malverseeren, zijn post niet eerlijk waarnemen, gelden onderslaan of verdonkeremen.

Malzextráct, moutextract, soort gezondheidsbier.

Mamá, moeder; (iron) deftige lijvige vrouw.

Mamelúk, **Mammelúk**, een uit christen-ouders geboren, in den Mohammedaanschen godsdienst opgebrachte slaaf- en lijfwachter van den Egyptischen sultan; afvallige, geloofsverzaker, **r e n e g a a t**. (Mejuffrouw.

Mammezél of **Mamzél**, samentrekking van **Mademoiselle**,

Mammon, geldgod, aardsche goederen en rijkdommen.

Mámmouth, ontzaglijk landdier uit de voorwereld.

Mamzél, z. **Mammezel**.

Manager, bestuurder, inz. tooneelopziener, regisseur.

mancándo, allengs afnemende. [chester).

Manchéster, katoenfluweel (naar de Engelsche stad Man-

Manchesterschool of **-partij**, de vrijhandelspartij.

Manchétten, handlubben; **manchetten-koorts**, kruitkoorts, soldatenlafheid; **manchetten hebben**, bang zijn.

Mancipátie, overgaaf eener zaak als eigendom.

Máncó, gebrek, tekort bij koopwaren.

Mandaat. bevel, last, volmacht, lastbrief.

Mandarijn, ieder staatsbeambte in China.

Mandatáris, lasthebber, gevolmachtigde, zaakvoerder.

Mandátor, **Mandant**, last-, volmachtgever.

Mandemént, meer vermanende dan gebiedende bepaling of beschikking, herderlijke brief.

Mandoline, kleine luit met vier snaren.

Manducatie, het kauwen of eten.

Manège, rijsschool, rijkunst; listige handelwijze. (nen.
Mánes, zielen der afgestorvenen, schimmen der overlede-
Manœuvre, manœuvreeren, z. **Manœuvre**, manœuvreeren.
Mangaan, bruinsteen-metaal (zeer bros en mocilijk te smel-
 ten metaal).

maniábel, handelbaar, lenig; (fig.) gezeglijk.

Manichæër, ketter in de eerste christenkerk; (ook wel
 iron. voor:) een onstuimig maner.

Manie, zucht, overdreven neiging; verstandsverbijstering.

Manier, handelwijs, levenswijs; kunstgreep; gemaaktheid.

Manifést, openlijke bekendmaking, verklaring van een
 vorst of een staat over eene staatsaangelegenheid, een
 staatsschrijven; (ook :) verdedigingsgeschriften.

Manifestátie, bekendmaking; opening of blootlegging van
 een voornemen, openbare vertooning om opzien te ba-
 ren, indruk te maken.

manifesteren, openbaren, bekend maken, kond doen.

Manilla, tabak van 't Philippijnsche eiland Manilla.

Manille, tweede troef in het omberspel, quadrillespel en
 soortgelijke kaartspelen.

Maniók, broodwortel, cassave.

Manipulátie, kunstmatige behandeling of aanwending der
 noodige handgrepen; betasting.

manipuleeren, behandelen, betasten, bestrijken.

Mannequín, ledepop; onzelfstandig mensch.

Mannequináge, beeldhouwwerk aan gebouwen.

Manœuvre, handeling, handgreep; kunstmatige besturing
 van een schip, van krijgsvolk; krijgsoefening; slink-
 sche wegen, listen en lagen.

manœuvreeren, oefeningen houden (bij vloten, legers);
 maatregelen nemen.

Man of war, krijgsman; oorlogsschip.

Manométer, manoscoop, werktuig om de dichtheid der
 lucht te meten.

Manor, manoir, riddergoed, landgoed.

Manquemént, gebrek, nalatigheid, fout, verzien.

manqueeren, feilen, te kort komen, in gebreke blijven,
 nalaten; zijne betalingen staken, failliet zijn.

Mansárde, gebroken dak; dakkamertje. (te Londen.

Mansion-house, ambtelijke woning van den lord-mayor

Mantille, vrouwenmanteltje.

Manuaal, handboek, dagboek; toetsenrij.

manu armáta, gewapenderhand.

Manudúctie, handleiding, aanwijzing.

Manufactúren, hand-, kunstvoortbrengsels, inz. van zijde, katoen, linnen, wol; **manufacturier**, wie zulke voorwerpen maakt, verkoopt.

Manufactuur, werkplaats, waar hand- of kunstvoortbrengselen in menigte vervaardigd worden.

Manumissie, vrijlating van een slaaf of lijfeigene.

mánu própria, met eigen hand (geschreven).

Manuscript (M. S.), handschrift, geschreven boek.

Máppe, omslag; teeken- of brieven-tasch.

mappeeren, landkaarten teekenen. (borsten.

Mappemonde, wereldkaart; (iron.) groote, volle vrouwen-

Maraboet, mohammedaansch vroom kluizenaar.

Maraboe-vederen, schoone, donsachtige veeren tot sieraad op dameshoeden.

Marasquin, Maraskino, fijne brandewijn, getrokken op fijngestooten pitten van zure kersen.

Maraudeur, z. **Marodeur**.

marcándo, marcáto, met nadruk.

Marchánd, koopman; handelaar; — **de modes**, manufacturier, modelhandelaar; — **tailleur**, kleermaker die tevens stoffen verkoopt.

marchandeeren, handel drijven; dingen; ook dralen.

marcheeren, te voet gaan, op soldatenwijs oprukken.

Marche funèbre, doodenmarsch.

Marchése, in Italië markgraaf of = het Fransche **Marquis**.

Márcipein (gewoonlijk **Marsepein**), suikerbroodje; gebak uit amandelen en suiker.

Mardi gras, vastenavondsdinsdag.

Marechál, maarschalk.

Marechaussé, veiligheidswacht te paard, rijdende veldwachter, politie-ruiter.

Marémmen, ongezonde en moerassige oorden in Italië.

Marge, rand (van een boek, oorkonde enz.)

marginale aanmerkingen, randaanmerkingen.

marginceeren, met een witten rand voorzien, omranden, op den rand aantekenen.

Mariáge, huwelijk; heer en vrouw (in 't kaartspel); — **de convenance**, huwelijk uit berekening van voordeel.

Marináde, gekruide pekelsaus tot inmaking van spijsen; de daarin gelegde spijs zelve.

Marine, zeewezen; zeemacht.

marineeren, in marinade inleggen of innmaken.

Marinier, zeesoldaat.

Marionétten, draad- of ledepoppen; poppenspel.

maritaal, mannelijk, wat den man toekomt.

maritiem, tot de zee behorende.

Mark, merkteeken; grens; gewichtseenheid voor goud, zilver en edelgesteenten; Duitsche rijksmunt = 60 cts.

markeeren, z. **marqueeren**.

Markt, markt.

Marketénter, **Marketenster**, zoetelaar, zoetelaarster (die aan de soldaten ververschingen verkoopt, veld- of legerkraamster).

Markeur (**Marqueur**), teller bij 't biljart; oppasser.

Markies (**Marquis**), **Markiezin** (**Marquise**), in Frankrijk en Engeland de titel van den tweeden adellijken rang.

Márlborough, beroemd Fransch volkslied op den grooten Engelschen veldheer van dien naam; de marschwijs van dat lied (doorgaans samengetrokken tot **Malbroek**).

Márlí, licht gaasachtig weefsel, halfzijden stof.

Marmeláde, gesuikerd verdikt vruchtensap, ooftmoes.

Maróde, plundering, strooppartij.

marodeeren, heimelijk plunderend rondzwerven.

Marodeur, achterblijver, landlooper, plunderaar.

Marokijn, gekleurd bokken- of geitenleder.

Marót, narrenkap; stokpaardje.

marquánt, in 't oog vallend, uitstekend.

Márque, merk, herinneringsteeken; speelmerk.

marqueeren, merken, stempelen; op- of aanschrijven.

Marqueterie, ingelegd werk van gekleurd hout.

Marquis, z. **Markies**, **Marquise**, z. **Markies**; (ook:) linnen zonnescerm; linnen overdekking eener officiers-tent; dames-parasol, die naar welgevallen rechtop of schuins kan opgezet worden; soort van groote, smake-

Marronen, groote, edele kastanjes. (lijke peer.

Marrons, groote, ronde haarkrullen als vrouwentooi.

Mars, de krijgsgod; eene der planeten; (fig.) de oorlog;

marsch! voorwaarts! voort! weg! (het ijzer.

Marsch, krijgs- of legeroptocht; dagreis te voet.

Márschland, laag gelegen moerassig en vet land.

Márschroute, reisweg, richting van den tocht.

Marseillaise, Fransch patriotisch krijgslied van 1792.

Marsepein, z. **Marcipein**.

martiaal, krijgshaftig, strijdbaar.

Máryland, bekende tabakssoort uit de gelijknamige landstreek der Vereenigde Staten.

Mascarón, groteske kop aan fonteinen, deuren enz.

masculinum, mannelijk; **Masculínium**, mannelijk geslacht der naamwoorden; **masculini généris**, van het mannelijk geslacht.

Maskerade, gemaskerd bal, mommendants.

Masker (fr. **Masque**), mom, momaangezicht; vermomd persoon; voorwendsel, uitvlucht.

maskeeren, bedekken, verbergen, het uitzicht benemen; (fig.) bewimpelen, bemantelen, verbloemen.

máskeren, eene masker voordoen, vermommen, verkleeden.

Mason, metselaar.

Mássa, hoop, menigte; stofklomp; het geheel, alles bijeengenomen; (ook:) gezamenlijke boedel van iemand, die failliet of bankroet is (**Massa concurrens**); (in de negertaal:) meester.

Massacre, gruwelmoord, nedersabeling, bloedbad.

massacreeren, nederhouwen, afmaken, een bloedbad aarrichten.

masseeren, het lichaam na het bad op Oostersche wijze wrijven, drukken, kneden enz.; wie dit verricht heet **Masseur**.

Massief, (van gebouwen:) sterk, vast, uit muurwerk bestaande; (van metalen:) dicht, vol, niet hol; (van menschen:) grof, ruw, onbehouwen, plomp.

Máster, heer, mijnheer; meester, baas; bestuurder, hoofd, opzichter; eigenaar, kapitein van een koopvaardijschip; leermeester, schoolmeester; (ook, als beleefdheidstitel:) mijnheer, (afgekort **Mr.**); jongeheer (z. **Messieurs**).

Masticátie, het kauwen.

Mastik, zekere gom; stofverf; kleefdeeg.

Mastodon, ondergegane diersoort der voorwereld.

Mastuprátie, **Masturbatie**, zelfbevlekking.

Masúrka, Poolsche nationale dans in 8 maat.

Matadór, doodslager, stierendooder in Spanje; uitstekend man, eerste baas; een der hoogste troeven in 't kaartspel.

Matamóre, pocher, snoever.

Match, weddenschap, wedren, wedloop, wedstrijd.

- Matelote**, matrozenkost; spijs van tot ragout gekookte visch met zout, peper, uien, wijn enz.
- Máter**, moeder, moederkerk; (ook:) moerschroef; — **dolorosa**, de moeder der smarte (van den gekruisigde).
- Materialen**, het materiaal, materiëel, de ruwe stof tot eenig werk, bouwstoffen; bestanddeelen; **het materiëel**, het gescht.
- Materialisme**, stelsel, dat alles als stoffelijk beschouwt en een geestelijk bestaan ontkent.
- Materialist**, aanhanger van 't materialisme, van de stelling: al wat bestaat is stof; (in Duitschland ook:) handelaar in kruiden, specerijen.
- Materialiteit**, stoffelijkheid, eigenschap der stof.
- Materia medica**, geneesmiddelen.
- Matérie**, stof, grondstof; onderwerp; (ook:) etter.
- materiëel**, lichamelijk, stoffelijk; wezenlijk, zakelijk (z. ook onder **Materialen**).
- Materniteit**, moederschap.
- Matérnum**, moederlijk erfdeel.
- Mathématicus**, wiskunstenaar, meetkundige.
- Mathematiek**, wiskunde, nauwkeurige wetenschappen.
- mathématisch**, wiskunstig; overtuigend, uitgemaakt.
- Mathésis** = **Mathematiek**.
- Matières premières**, grondstoffen.
- Matinée**, morgentijd, voormiddag, voormiddag-bijeenkomst; **m. musicale**, muziekpartij in den voormiddag.
- Matines**, (bij de R. K.) vroegmetten.
- matineus**, vroeg opstaand, gewoon aan vroeg-opstaan.
- Matrés**, kleinkinderschoolhoudster; bijzit, liefje (**maitresse**).
- Matrijs**, metaalmoeder, koperen vorm, door het inslaan van den stempel ontstaan.
- Matrimónium**, echt, huwelijk; huwelijksleven.
- Matróne**, Rom. dame, deftige bedagde vrouw.
- matteeren**, mat, dof maken, wit koken.
- Maturiteit**, rijpheid, volwassenheid.
- Mausoléum**, praalgraf, eeretombe.
- maussáde**, morsig, slordig; inz. knorrig, gemelijk.
- mauvaise honte**, valsche schaaft, overmatige beschroomdheid.
- mauvais goût**, slechte smaak.
- mauvais plaisant**, flauwe of ongepaste grappenmaker.
- mauvais sujet**, lichtmis, doorbrenger.
- Mávors**, de krijgsgod Mars.

Maxíme, grondstelling, grondregel; leerspreuk; bepaalde mening.

Máximum, het hoogste, grootste; de hoogste prijs.

Mayonnaise, koud vleesch of visch met een soort eiersaus.

Mayor, burgemeester (z. **Lord-mayor**).

Mazagran, koffie met selters- of suikerwater en wat likeur of cognac (in een glas voorgediend).

Mazétte, slecht paard, knol; slechte speler, kruk.

méa culpa, mijne schuld, door mijn toedoen.

Meánder, meándrisch, z. **Mæander**, mæandrisch.

Meat, vleesch.

Mechánica, bewegingsleer; werktuigkunde.

Mechánicus, werktuigkundige; handwerksman.

Mechaniek, inrichting, samenstelling der machines.

mechánisch, werktuigkundig; handwerkmatig; zonder nadenken (bv. iets verrichten).

Mechanisme, inwendige samenstelling van een werktuig, drijfwerk; bewerktuiging.

mechánt, boos, slecht.

Mecompte, misrekening, vergissing.

Medaille, gedenkpenning; eerepenning.

Medaillón, groote gedenkpenning; lijstje, ring om er schilderstukjes, portretten, naamcijfers enz. in te plaatsen.

mediaan, middelgroot, middelmatig (inz. van papier).

Mediaan, druklettersoort tusschen augustijn en dessendiaan; **dubbele m.**, lettersoort tusschen dubbele augustijn en dubbele dessendiaan.

mediáir, middelst, in 't midden zijnde.

Mediáir, bemiddeling, tusschenkomst.

Mediateur, middelpersoon, bemiddelaar, scheidsman.

Mediatie, bemiddeling, tusschenkomst; voorspraak.

mediatief, bemiddelend.

mediatiseeren, middelbaar maken, een vroeger onmiddeldbaren souvereinen vorst in een middelbaren of afhankelijk veranderen.

mediatórisch, bemiddelend, door bemiddeling verzoenend.

Medicamént, artsenij, geneesmiddel.

Medicijn, geneesmiddel; **Medicijnen**, artsenijkunde, geneeskunde. (nijen behorende.

medicinaal, geneeskundig; geneeskrachtig; tot de artse-

Medicinæ Dóctor, z. **Médicus**.

medicineeren, artsenij innemen.

- Médecus, Medicinæ Doctor (M. D.)**, geneesheer.
médio, in medio, in 't midden; **m. Juni**, in 't midden van **mediocre**, middelmatig. (Juni, half Juni.
Mediocriteit, middelmatigheid, juiste midden, middelweg.
medio tutissima ibis, de middelweg gaat het veiligst.
Medisance, kwaadsprekendheid, achterklap.
médisch, tot de geneeskunde behoorend.
Meditatie, overpeinzing, bespiegeling.
mediteeren, bepeinzen, wikken en wegen; stille gebeden of vrome bespiegelingen houden.
mediterraan, middellandsch.
Mehari, Afrikaansche snelloopende dromedaris.
Médium, middel; middelstof; hulpmiddel; persoon (gew. vrouwspersoon), die beweert (door somnambulisme) als bemiddelaarster op te treden tusschen haar medemenschen en de geesten der afgestorvenen, om alzoo eene gedachtenwisseling te houden, z. **Spiritist**.
Medúsahoofd, hoofd van Medusa (eene der drie Gorgonen z. ald.); (fig.) afgrijselijk, schrikbarend voorwerp.
Meeting, vergadering, bijeenkomst; **meeting-house**, vergaderhuis, bedehuis van een godsdienstig genootschap.
Megéra, naam van eene der 3 Furiën, helsche furie; (fig.) boosaardig wijf.
me judice, naar mijne meening, mij dunkt.
Melancholie, zwaarmoedigheid, droefgeestigheid.
melancholiek of **melanchólisch**, zwartgallig, zwaarmoedig.
Melange, mengsel; mengelwerk.
Melásse, suikersap, suikerstroop.
Mêlée, strijdgewoel, handgemeenschap; (ook :) heftige woordenstrijd. (iets bemoeien.
mêleeren, mengen, vermengen; **zich met iets m.**, zich met
Meliorátie, verbetering; **melioereeren**, verbeteren.
Mélis, suikerbrood; (**melissuiker**) halfijne broodsuiker (minder dan raffinade).
Melísse, bijenkruid, honigbloem, citroenkruid.
Melodie, zangwijs, toongang; welluidendheid. (zangerig.
melodiëus, **melódisch**, welluidend, zoetklinkend, liefelijk
Melodrama, tooneelspel, bij intervallen begeleid door muziek, en waarbij dan de woorden enkel gesproken, niet gezongen worden.
Melomanie, overdreven zucht voor de toonkunst.
Melos, gezang, lied.

Melotypie, notendruk door middel van letters.

Melpómene, de muze van het treurspel.

Membránen, teedere huiden, vliezen.

Mémbrum honorarium, eerebid.

meménto! gedenk! — **móri**, gedenk te sterven; **Memento**, herinnering, gedachtenisteeken.

Mémoire, z. **Memorie**.

Mémoires, gedenkschriften.

memorábel, gedenkwaardig.

Memorabilia, gedenkwaardige zaken.

Memorándum, herinneringsboek, gedenkboek.

Memoriaal, herinneringsgeschrift; verzoekschrift, ingeleverd stuk; aanteeiken- of herinneringsboek der kooplieden (waaruit de posten van 't journaal worden opgemaakt).

Memórie (fr. *mémoire*), nadenken; geheugen, herinneringsvermogen; herinnerings- of gedenkschrift; schriftelijke ontvouwing, openlegging.

memoriëeren, **memoriseeren**, van buiten leeren.

Menáge, huishouding; spaarzaamheid, huishoudelijkheid; gemeenschap van disch en woning; (ook:) soldatenspijs; **menage-ketels**, spijsketels der soldaten.

menageeren, ontzien, met verschooning behandelen; huishoudelijk met iets te werk gaan; **zich m.**, zich matigen, zich in acht nemen. (behandeling.)

Memagemént, verschooning, gematigdheid, voorzichtige

Menagerie, diergaarde; (ook:) beestenspel.

menageus, huishoudelijk, spaarzaam; met omzichtigheid.

Menéchmen, volmaakt op elkaar gelijkende tweelingbroeders, evenbeelden.

Menée, heimelijke list, sluwe kunstgreep, kwade praktijken.

Menestreel, dienaar en begeleider der vroegere troubadours.

Ménie, rood loodoxyde, als verfstof gebruikt, loodvermijoen, loodcinnaber.

Meniscus, maanglas, maan (glas dat op de eene zijde hol en op de andere hol geslepen is).

Mennoniet, (pop.) **Menist**, doopsgezinde; **menistenbrui-loft**, (iron.) ruiming van eene sekreetput; **menistenstreek**, fijne, vrome list; **menisten-waarheid**, halve waarheid.

Mensa, tafel; — **Domini**, de tafel des Heeren.

Ménsa et tóro, van tafel en bed.

- Mense medio**, in het midden der maand.
Ménsis, maand; **ejúdem m.**, van dezelfde maand.
Mens sana in corpore sano, een gezonde ziel in een gezond lichaam.
Menstruatie, maandelijksche zuivering der vrouwen, maandstonden (**menstrua, menses**).
menstrueeren, de maandstonden krijgen of hebben.
Mensurabiliteit, meetbaarheid.
Mensuur, maat; tijdmaat; de afgemeten afstand tusschen de beide strijdenden (bij een tweegevecht).
mentaal, in den geest, in de gedachte, innerlijk.
mente captus, stompzinnig, krankzinnig.
Méntie, vermelding; gewag.
mentioneeren, vermelden, gedenken, aanvoeren.
Mention honorable, eervolle vermelding.
Méntor, leidsman en raadgever; bejaard en wijs opvoeder van een jong mensch.
Menú, tafellijst, spijslijst, opgave van 't geen er bij een maaltijd achtereenvolgens op den disch zal komen.
Menuét, langzame, afgemeten, statige dans.
menus plaisirs, zakgeld.
meo periculo, op mijn eigen gevaar.
Mephistópheles, de booze vijand, de duivel, satan.
Mephitis, stiklucht, door koolzuur enz. verontreinigde lucht.
Mephitisch, stinkend, verstikkend, stiklucht bevattend.
Mepris, verachting.
Meprise, misvatting, dwaling, misverstand, abuis.
mercantiël, mercantiëel, den handel betreffend.
mercenair, loon-, baatzuchtig, eigenbatig; veil.
Mercenair, huurling, loonbediende; daglooner.
Mercerie, kramery.
Merchant, koopman.
merci! dank! heb dank! dank je!
Mercuriále, berisping, verwijt. (senjen met kwik.
Mercuriáliën, mercuriale middelen, kwikmiddelen, art-
Mercúrius, afgek. **Mercuur**, de koopgod, tevens god der dieven en bode der goden; zekere planeet; kwik.
Meridiaan, middagcirkel; hoogste graad, top.
meridionaal, zuidelijk.
Mérinos, Spaansche schapen met zeer fijne wol; (ook: gekeperde stof van kamwol.

Merite, verdienste; de **merites** eener zaak, het gewicht, de waarde daarvan.

meriteeren, verdienen, waard zijn, zich verdienstelijk maken.

merum jus, uitdrukkelijk recht; **mero jure**, naar zuiver **Merveille**, wonder, wonderwerk. (recht.

merveilleus, wonderbaarlijk; onvergelykelijk.

Mesalliance, ongelijk huwelijk, wanverbintenis.

mesalliëeren (zich), een ongelijk huwelijk aangaan, beneden zijn stand trouwen.

Mesmerisme, dierlijk magnetisme.

Mesquinerie, vrekkingheid, bekrompenheid.

Mess, gemeenschappelijke tafel, inz. officierstafel.

mess (**di**) **voce**, (fr. **mise de voix**), het langzaam aanzwellen of afnemen van een toon bij het zingen.

Messâge, boodschap; **messenger**, bode, boodschapper.

Messagerie, bijzondere inrichting tot vervoer van reizigers en goederen, inz. in Frankrijk en België; bureau of kantoor van zoodanigen dienst.

Messalina, schaamteloze, wulpsche vorstin of vrouw.

Messenger, bode.

Messiâde, Klopstock's heldendicht op den Messias.

Messias, gezalfde, verwachte Verlosser.

Messidor, oogstmaand, de 10de Fr.-republikeinsche maand (19 Juni—18 Juli).

Messieurs, (pl. van 't fr. **Monsieur**, ook bij de Engelschen in gebruik en dan bij afkorting geschreven **Messrs**), Mijnheeren, Mijne Heeren.

Mestiezen, afstammelingen van Europeanen en Indianen (Amerikanen), kleurlingen.

mesto, **mestoso**, treurig.

mesurâbel, meetbaar.

Mesûre, maat; maatregel, voorzorg.

Nietachronisme = **Anachronisme**.

Metalliek, metaalachtig.

Metallieken, staatsschuldbrieven, die op metaal, op zilver luiden, die in zilver en niet in papier aflosbaar zijn.

Metallisâtie, metaalvorming, het ontstaan der ertsen.

metâllisch, metaal of erts bevattende.

Metalloïden, op metaal gelijkende lichamen.

Metallurgie, wetenschap der metaalsmelterijen; scheikunst der ertsen; (in 't alg.) mijn- of bergwerkkunde.

Metamorphôse, gedaanteverwisseling.

metamorphoseeren, van gedaante veranderen, herscheppen.

Metaphoor, gelijkenis, beeld, figuurlijke uitdrukking.

metaphórisch, zinnebeeldig, overdrachtelijk, figuurlijk.

Metaphráse, verklarende overzetting, omschrijving.

Metaphysiek, **Metaphysica**, bovennatuurkunde.

Metapolitiek, wetenschap der zuivere wijsgeerige staatsleer.

Metastáse, verplaatsing eener ziektestof van het eene lichaamsdeel naar het andere.

Metempsychose, zielsverhuizing.

Meteoor, luchtverschijnsel, luchtteeken.

Meteorologie, leer der luchtverschijnselen, weerkunde.

Meteoroloog, weerbeschouwer, waarnemer of kenner der luchtverschijnselen.

Meteoroscoop, werktuig om de lengten en breedten van de plaatsen op aarde te bepalen; (ook :) weerwijzer.

Meter, z. **Gazometer**.

Méter (fr. *Mètre*), el, grondslag van 't metrieke stelsel der maten en gewichten (= een tienmillioenste deel van 't noordelijke meridiaan-quadrant des aardbols), de (nieuwe) el in Frankrijk, België, Nederland, Saksen, Griekenland enz. (en thans in alle beschaafde landen).

Méthode, wijze of manier, handelwijze; leerwijze.

Methodiek, voordrachtsleer, ontwikkeling of voorstelling der leerwijze; (ook :) **methodologie** geheeten.

methodisch, planmatig, geregeld, ordelijk.

Methodisten, dwepende christen-secte in Engeland.

Methodologie, z. **Methodiek**.

meticuleus, vreesachtig, schroomvallig.

Metiér, handwerk, hanteering; vak; weefstoel, getouw.

Mètre, z. **Meter**.

Metriek, leer, kennis van den versbouw.

metriek, **métrisch**, wat tot den meter behoort; (ook :) in verzen, in gebonden stijl.

Metronome, zangmaat-meter.

Metropóle, **Metropolis**, eig. moederstad; hoofdstad, zetel van een aartsbisschop; wereldstad, zeer groote stad, die als 't ware eene wereld op zichzelve uitmaakt.

Metropolitaan, **Metropoliet**, aartsbisschop.

metropolitaansch, aartsbisschoppelijk.

Metroscoop, moederspiegel.

Metrotomie, keizersnede (onnatuurlijke verlossing).

Métrum, maat, versmaat.

Mettray, landbouw- en strafkolonie voor verwaarloosde Meubelen, huisraad; roerende have. (knapen.

meub(i)leeren, met huisraad voorzien.

méum et túum, het mijn en dijn; de eigenbaat.

Meute, koppel jachthonden.

mezza voce, met gedempte stem.

Mezzotínto, halve of lichte schaduwing.

Miásma, smetstof, in de lucht verspreide ziektestof.

Micádo, titel van den geestelijken keizer van Japan (onder wiens gezag ook de voormalige taikoen of wereldlijke keizer stond).

Microcósmos, de wereld in 't klein; (fig.) de mensch.

Micrometer, werktuig om kleine voorwerpen of afstan-

Microscoop, vergrootglas. (den te meten.

microscópisch, alleen door vergrootglazen zichtbaar.

Midas, rijke domkop, dom beoordeelaar; **midas-ooren**, lange ooren, ezelsooren.

Midshipman, kadet of jongste zeeofficier op de Engelsche vloot (pl. **Midshipmen**).

Mignón, gunsteling, lieveling.

Mignónne, fr. drukletter van 7 punten.

Migraine, hoofdpijn, hoofdpijn. (king.

Migrátie, verhuizing van volken, landverhuizing, uittrek-

Mijter, (lat. **mitra**), bisschopsmuts; **mijterstad**, bisschopszetel, inz. Utrecht.

Mikmak, list, streek, kuiperij; ook feil, gebrek.

Miles gloriósus, pocher, praalhans.

Milicien, soldaat der loting of lichting, militie-soldaat.

Milieu, midden.

Militair, soldaat; krijgsmansstand.

militair, wat tot het krijgswezen betrekking heeft; **militaire académie**, school voor de vorming van officieren.

Militairement, op soldatenwijs; (fig.) stipt, ordelijk.

Militie, krijgswezen; landmacht, inz. de manschappen der jaarlijksche lichtingen door 't lot.

Milk, melk.

Mill, molen.

Mille, duizend.

Millefólium, duizendblad, achilleskruid (zeer heilzaam, in 't wild groeiend kruid).

Millénnium, duizend jaar; duizendjarig rijk.

Milleporen, puntkorallen (voortbrengsel der poliepen).

- Milliade**, eene reeks van 1000 jaar.
Milliard, duizend millioen.
Milliásse, duizend milliarden.
Milligrám, duizendste van een wichtje.
Milliliter, duizendste van een liter.
Milliméter, streep, duizendste van een meter.
Milord, liever Mylord (z. ald.)
Milréis of **mille reis**, Portugeesche rekenmunt = 1000 reis of realen (z. **Reaal**) = 2 gl. 85 ct.
Mímen, gebarenspeleers; gebaren.
Mímicus, meester in 't gebarenmaken.
Mimiek of **mimische kunst**, gebarenkunst, gebarenleer; gebarenspeel.
mimisch, tot de gebarenkunst behoorende.
Mimoloog, navolger, nabootser, naäper, naprater.
Mimósa, zinkruid; kruidje-roer-mij-niet.
Minarét, moskee-toren. (nieren.
Minauderíe, gemaakte behaagzucht, nufferij; gemaakte ma-
Míne, gelaat, uitzicht; onderaardsche gang, mijn, berg-
 werk; kruitmijn, springkuil; heimelijke aanslag.
Mineraal, delfstof, bergstof, erts, levenloos (onbewerk-
 tuigd) natuurvoortbrengsel.
mineraal, ertshoudend; delfstoffelijk; **minerale wateren**,
 zulke wateren of bronnen, waarin eene of andere delf-
 stof is opgelost, gezondheidsbronnen.
Mineralogíe, bergstofkunde, leer van de onbewerkte natu-
 urlichamen.
Mineraloog, delfstofkundige, erts- of steenkenner.
mineeren, ondermijnen; kruitmijnen aanleggen.
Minérva, godin der wijsheid, ook des oorlogs (Pallas).
Minervál, leergeld, schoolgeld; inz. op de Latijnsche scho-
 len, *honorarium*. (trekken.
Mines maken, den schijn van iets aannemen; gezichten
Mineur, mijnwerker, bergwerker, ertsgraver.
Miniatuur, portret of schilderstuk in 't klein; **m.-schilder-
 derkunst**, klein- of fijn-schilderkunst met gomwater-
 verven.
Minié-buks, soort van buksen, die met geringe lading
 zeer ver dragen (naar den Franschen generaal Minié).
Mínimen (lat. *mínimi*), minste of geringste broeders, een
 zeer strenge monniken-orde, in de 15de eeuw door Fran-
 ciscus van Paula gesticht, daarom ook **Pauliner** of

Paulaner monniken en (in Napels) Paolotti
geheeten. (prijs.

Minimum, het kleinste, minste, laagst bedrag, laagste
Minister, dienaar; hoogste staatsambtenaar, hoofd van
eene der afdeelingen of departementen van het staats-
bestuur; **m.-residént**, gezant van minder rang, zaakge-
lastigde van een staat of vorst.

Ministérie, dienst; staatsbeheer; bijzondere afdeeling of
departement van bestuur onder een minister; gezamen-
lijke geestelijkheid; **openbaar m. (O. M.)**, openbare aan-
klager of eischer bij eene rechtbank.

ministeriëel, ambtshalve; al wat van een minister of van
het ministerie uitgaat; het ministerie of de ministers
aanhangend.

ministreeren, den kerkdienst verrichten of helpen verrich-
Minor, jongere; minderterm eener sluitrede. (ten.

Minoraat, erfopvolgingsrecht der jongeren.

Minorenniteit, minderjarigheid, onmondigheid.

Minorieten, minderbroeders = **Franciskanen** (z. ald.)

Minoriteit, minderheid; stemmenminderheid.

Minotaurus, fabelmonster, half mensch half stier.

Minstreel, z. **Menestreel**.

minus, min; een minus, een tekort.

minuteeren, ontwerpen, ten papiere brengen, de minuut
eener acte opstellen.

minutiëus, kleingeestig, haarfijn, onbeduidend.

Minuut, 60ste deel van een uur, van een graad.

Minuut, **Minúte**, eerste schriftelijk opstel, klad; het ori-
gineel van eene openbare acte, van een contract enz.

mío cónto (m. c.), mijne rekening. (men.

Mirabellen, kleine roodachtig bruine of geelroode prui-
mirabile dictu, wonderlijk om te vertellen.

mirabile visu, een wonder om te zien.

miraculeus, wonderbaar, wonderdadig, verbazingwekkend.

Miradsch, het hemelvaartfeest van Mohammed.

Mirákel, wonder, wonderwerk, iets wonderbaarlijks.

Mire, vizier (aan geweren); richtteeken (aan verrekijkers).

Mirza, Tataarsche vorst, Perzische prins.

Mis, de R. K. Avondmaalsviering, de wijding der hostie;
(ook:) de jaarmarkt, inz. te Leipzig, te Frankfort a/M
en te Brunswijk (vandaar **Misgoed**, **Miswaren**,
Miscatalogus enz.)

- Misanthroop**, menschenhater, ongezellig mensch.
Misanthropie, menschenhaat, menschenschuwheid.
misanthropisch, menschenschuw, terugstootend.
Miscellanea, gemengde opstellen, mengelingen, allerlei.
Mise, inzet, inleg bij spel, loterij enz.; — **en pages**, het opmaken van drukwerk; — **en scène**, inrichting voor het tooneel, toebereidsels voor de opvoering; wijze van
miserábel, ellendig, armzalig, jammerlijk. (opvoering.
Misère, ellende, nood; het spel, waarbij men opzettelijk niet een enkelen slag haalt.
Miserére, (d. i. erbarm u) Lat. aanhef van den LIsten psalm als boetezang in de R. K. kerk; (ook :) darm-jicht, darmkronkel, besloten koliek; het drekbraken.
Misericórde, goedertierenheid, ontferming, genade.
Miskrediet, kwade naam, gedaald vertrouwen.
Misogame, huwelijkshater.
Misogynie, vrouwenhaat.
Miss, mejuffrouw.
Missaal, misboek; groote druklettersoort tusschen dubbele canon en groote canon of sabon.
Missa pro defunctis, zielmis.
Missie, zending, bekeeringsgenootschap; last.
Missighit, inlandsche moskee op Sumatra.
Missionaris, zendeling, heidenbekeerder.
Missive, zendbrief, brief, boodschap.
Mistrál, noordwestenwind in Z.-Frankrijk.
Mistress (Mrs.), mevrouw, meesteres, gebiedster.
Mitaínes, wanten, handschoenen zonder vingers.
Mitigátie, verzachting, verlichting.
mitigeeren, verzachten, matigen, bevredigen.
Mitra, de bisschopsmuts of hoed; **met de m. bekleeden**, tot bisschop verheffen.
Mitraille, kleine ijzerwaren; gekapt ijzer of lood, schroot.
mitrailleeren, met schroot schieten; doodschieten.
Mitrailleuse, revolverkanon, bestaande uit achtkante buis met 25 loopen voor kartetskogels.
mitteeren, zenden, afzenden; wegzenden, afscheid geven.
Mixpickles, met azijn, peper enz. ingemaakte groene vruchten en plantspijzen.
Mixtum compósitum, mengsel, mengelmoes.
Mixture, mengsel, artsenijsmengsel; (ook :) een orgelregister van veel kleine pijpen op één clavis of toets.

Mnémoniek, Mnémotechniek, herinnerings- of geheugen-kunst.

Mnemósyne, godin der herinnering, moeder der 9 muzen.

Mob, het grauw, gemeen.

mobiël, beweeglijk; marsch- of tochtvaardig.

Mobilair, beweeglijke have, gezamenlijk roerend goed, meubelen. (stellen.)

mobiliseeren, mobiël maken, in marschvaardigen staat

Mobiliteit, beweeglijkheid, vluchtigheid, onbestendigheid.

Mockturtlesoup, onechte schildpadsoep.

Móde, wijze, tijdsgebruik, veranderlijk gebruik, dat van den smaak en de grilligheid afhangt.

Modél, voorbeeld, monster, voorschrift.

modelleeren. bootseeren, navormen, in 't klein voorstellen; een model maken.

moderaat, gematigd; billijk.

Moderádos, gematigden, eene politieke partij in Spanje.

Moderámen, besturing, leiding; het bestuur.

Moderantísme, matigingsstelsel, gematigd regeeringsstelsel, grondstellingen en gezindheden van matiging en zachtzinnigheid in staatszaken.

Moderátie, gematigdheid, bezadigdheid.

Moderateur, Moderátor, leider, bestuurder, matiger der beweging (aan machines), z. ook **Regulateur**.

Moderateur-lamp, lamp, die zelve den aanvoer der olie bij de pit regelt.

moderáto, gematigd, matig.

modereeren, matigen, verzachten; beperken.

modérn, hedendaagsch, nieuwerwetsch.

moderniseeren, naar den nieuwen smaak of stijl inrichten.

modést, zedig, eerbaar, bescheiden.

Modestíe, zedigheid, eerbaarheid, schaamte.

modiek, gering; (ook :) matig in prijs, goedkoop.

Modificátie, wijziging, verandering, beperking.

modificeeren, vorm of gedaante geven; wijzigen, beperken, verzachten.

módisch, naar de mode, naar 't gebruik van den dag.

Modíst, modemaker, modehandelaar; —e, modemaakster, modehandelaarster, modekoopvrouw.

Módul, Módulus, maat, maatstaf; gietvorm; munmaat.

Modulátie, stembuiging, toonleiding.

Módus, wijze, manier; veranderlijke vorm van het werk

woord; — **acquiréendi**, de wijze waarop men iets krijgt, verkrijgsmiddelen; — **procedéendi**, handelwijze; — **vivéendi**, voorloopige schikking zonder verband voor het vervolg, maar die het mogelijk maakt, dat beide partijen elkander verdragen.

Mógol of **Mogul**, titel der voormalige Mongoolsche beheerscher van Hindostan.

Mohammedaansche godsdienst, z. **Islam**.

Moire, **Moor**, soort van gewaterde of gevlamde zijdestof. **moiré**, gewaterd, met gevlamd voorkomen.

Moitié, helft; wederhelft, gade, echtgenoot; (ook:) tafelbuur; mededanser; dischgenoot; **m. maken**, winst en verlies met iemand deelen.

Moka, **Mokha-** of **Mokka-koffie**, Arabische koffie.

moleculaire kracht, de aan moleculen eigen kracht om elkaar aan te trekken en af te stooten.

Molecúlen, zeer kleine deeltjes of bolletjes der stof (die men zich echter niet als ondeelbaar denkt, vgl. *a t o m e n*); bloedbolletjes; (ook:) zaadvochtdiertjes, bolletjes, kogeltjes.

molést, lastig; **molestátie**, overlast, ongelegenheid.

molesteeren, bezwaren, overlast aandoen, kwellen.

Mólla, (in Turkije:) de opperrechter van eene stad of van een geheel district, wetverklaarder.

Mollúskén, weekdieren.

Molo, dam, havendam, hoofd.

Móloch, een afgod der Moabiëten en Ammonieten, wien zij menschen, inz. kinderen, offerden.

Mol, **Mólton**, zachte, dikke wollen stof.

molto, veel, sterk, zeer.

Momént, oogenblik, tijdpoint; beweeggrond; hoofdomstandigheid, hoofdpunt.

momentaneel, ogenblikkelijk, ras voorbijgaand.

Mómus, god der satire; spotter, hekelaar.

Monachisme, monnikendom, monnikerij.

Mónachus, monnik.

Monáden, eenheden, ondeelbare stofbestanddeelen; (ook:) puntdiertjes (infusiediartjes).

Monándria, planten met één meeldraad.

Monárch, alleenheerscher, zelfheerscher.

monarchaal, alleenheerschend; der monarchie toegedaan.

Monarchie, alleenheerschappij, zulk een regeeringsvorm,

waarbij de opperste macht in den staat aan een enkelen persoon is toevertrouwd. Zij is onbepaald, als de hoogste staatsmacht, namelijk de wetgevende, rechterlijke en uitvoerende macht, in de handen van den monarch vereenigd is; of bepaald (constitutioneel), als de monarch de oppermacht met de vertegenwoordigers van het volk deelt.

Monasterium, klooster, kloosterkerk.

mon bijou, mijn juweel.

Mondaniteit, wereldschgezindheid, ijdelheid.

Monde, wereld, menschen.

mon Dieu, mijn God! goede hemel!

moneeren, herinneren, vermanen, waarschuwen.

Monetisatie, het inomloopbrengen (van papier) als geld.

Money, geld; **money-maker**, geldmaker, hij die de kunst verstaat geld te verdienen.

Moniteur, herinneraar, vermaner; schoolhelper in Frankrijk en België; het officiële dagblad in Frankrijk.

Monitie, herinnering, vermaning; wenk, waarschuwing.

Mónitor, herinneraar, vermaner; leerling, die met het onderwijs van een zeker getal medescholieren belast is.

Monocraat, alleenheerscher.

Monocratie, alleenheerschappij.

Monodrama = **Melodrama** (z. ald.)

Monogamie, enkelvoudige, niet herhaalde echt.

Monogram, ineengevlochten aanvangletters van een naam; elke eenvoudige omtrek bij de Ouden.

Monographie, verhandeling over een enkel of bijzonder voorwerp. (zulk eene zuil.

Monoliet, een kunstvoorwerp uit één blok of steen, bv.

Monoloog, alleenspraak, zelfgesprek.

Monomaan, lijder aan een idee fixe (z. ald.)

Monomanie, soort van waanzinnigheid, die zich slechts aan een enkel voorwerp houdt en daaruit voedsel put, vaststaand denkbeeld als zielsziekte.

Monopólie, alleenhandel, uitsluitend recht om een bedrijf of handel in den Staat alleen te drijven.

monopoliseeren, tot den alleenhandel beperken; den alleenhandel of een monopolie drijven.

Monosyllabe, éénlettergrepig woord.

Monotheïsme, het geloof aan één God.

Monotonie, eentonigheid, eenvormigheid.

monotoon, eentonig, vervelend.

Monroe-leer, het stelsel dat geen Europeesche mogendheid vasten voet in Amerika mag krijgen en dat elke Europeesche invloed geweerd moet worden.

Monseigneur, doorluchtige heer, hoogedele, titel van hooge geestelijken (vroeger ook van niet-regeerende vorsten) in Frankrijk.

Monsieur, Mijnheer.

Mónster, z. **Monstrum**.

Monstráns, de prachtige zonvormige hostievaas of -kelk.

monstreus, z. **monstrueus**.

Monstrósiteit, **monstruositeit**, misvorming, wanstaltigheid, gedrochtelijkheid.

monstrueus, **monstreus**, gedrochtelijk, wanschapen.

Mónstrum, **Mónster**, gedrocht, wanschepsel, al het onnatuurlijke en zeldzame in zijne soort.

Montagnárd, bergbewoner.

Montánen, bergbewoners, berglieden.

Montánt, bedrag, beloop (bv. eener rekening).

Mont de piété, lombard, bank van leening.

monteeren, stijgen; opwekken, opwinden, bezielen; kleden (soldaten); bemannen (een schip); van een getuigd paard voorzien, goed bereden maken (een ruiter); de verschillende deelen van een voorwerp, inz. van eene machine vereenigen, ineenzetten; zetten, in eene kas vatten (edelgesteenten); bijzetten (de verfkuipt).

Monteering, **Montuur**, militaire dienstkleeding.

Montgolfière, luchtballon met verwarmde lucht (naar de uitvinders de gebroeders Montgolfier).

monthly, maandelijks.

Montisten, renteniers, die hun geld alleen op onroerende goederen uitzetten.

Montuur, z. **Monteering**; ook het dier, dat men berijdt, rijdier; al wat tot invulling, opmaking, toerusting van een voorwerp dient.

Monument, gedenkteeken, gedenkzuil.

Moon, maan; **new** —, nieuwe maan; **full** —, volle maan; **half** —, halve maan.

Moonlighter, bedrijver van agrarische misdaden (in Ierland).

moquant, bespottend, hoonend, schertsend.

Moquerie, spotternij.

Móra, zeker Italiaansch raadspel met de vingers.

Móra, vertoef, verwijl, vertraging; **in** — zijn, nalatig, in gebreke, achterstallig zijn (z. ook **Periculum**).

Moraal, zeden-, plichten-, en deugdenleer.

Moraliteit, zedelijkheid, het zedelijk goede.

Moralist, zedenleeraar, schrijver over de zeden.

morándo, vertragend, verwijlend.

morbeus, ziekelijk, door ziekte voortgebracht.

morbleu ! verduiveld ! drommels !

morceleeren, verbrokkelen.

mordánt, bijtend, scherp, schamper.

Mordant, een bijtmiddel.

móre consuétó of **móre sólito**, naar gewoonte, naar de gebruikelijke wijze.

móre majórum, naar oud of voorvaderlijk gebruik.

morituri te salutant, zij die gaan sterven, groeten u !

Móres, zeden, gebruiken; **iemand** — **leeren**, hem te recht zetten, tot zijn plicht brengen.

móre súo, op zijne eigen wijze.

morganátisch huwelijk, huwelijk met de linkerhand, waarbij een vorstelijk of hoogadelijk persoon zich met iemand van lagere geboorte in den echt begeeft en aan deze eene zoogenaamde **morganática**, morgengave, uitzet, terwijl de kinderen uit zulk een huwelijk alleen den naam en het vermogen der moeder erven.

Mórgue, (in Parijs:) de plaats van tentoonstelling der drenkelingen; (ook :) hoogmoedig, verwaand gezicht, trotse ernst.

Morlaix, dicht, sterk huislinnen (van de stad Morlaix in N. Frankrijk). (Amerika.)

Mormónen, door Joël Smith gestichte godsdienstsecte in

Mórning, morgen, ochtend.

Morocómium, **Morodómium**, krankzinnigengesticht.

Morositeit, gemelijkheid, kwade luim.

Morpheus, god des slaaps, de slaap.

Morphine, **Morphium**, opiumzuur (sterk vergif).

Morphographie, vormbeschrijving, beschrijving der natuurlichamen volgens hunne gedaanten.

Mors, de dood; **morsdood**, ontwijfelbaar dood.

Mort, een doode; (in 't omberspel:) de vierde, voor 't oogenblik stilzittende speler, de strooman.

Mortadéllen, kleine metworsten (deels varkens-, deels

Mortaliteit, sterfelijkheid; sterfte. [rundvleesch].

- Mortier**, groote vijzel; bommenwerper, bomketel.
mortifiánt, krenkend, beschamend, vernederend.
Mortificátie, dooding; tuchtiging; beschaming.
mortificeeren, dooden; kastijden, het lichaam kwellen; krenken, leed doen (bv. door eene weigering, berisping, enz.); murw, malsch maken (het vleesch).
mórtuüs, dood. **Mórtuüs**, eene doode.
Moscováde, ruwe, ongeraffineerde suiker.
Moskee, Mohammedaansche tempel, bedehuis.
Moskieten, bijtvliegen, steekmuggen in Indië enz.
Moskoviet, inwoner van Moskou, Rus.
Móslem (pl. **Moslemin**), aanhanger van Mohammed, recht-geloovige, Mohammedaan.
Mótor, de beweger; inz. de beweegkracht eener machine.
Motétte, veelstemmig kerkgezag.
Mótie, beweging; voordracht, voorslag, inz. in de kamers der volksvertegenwoordigers.
Motief, beweeggrond, prikkel, spoorslag.
motiveeren, met redenen omkleeden, staven.
Mótto, zinspreuk, kernspreuk als opschrift.
mótu próprio, uit eigen beweging of aandrift.
Mouchárd, kondschapper, verklikker, politie-spion.
Mouches, vliegen; schoonheidspleistertjes.
moucheteeren, met zwarte vlekken besprenkelen, spikkelen.
Mount, berg.
Moussé, schuimende wijn.
Mousse, scheepsjongen, kajuitwachter.
mousseeren, schuimen, opbruisen.
Mousselien, neteldoek.
mousseux, schuimend (bv. als champagne-wijn).
Mousson = **Passaatwind** (z. ald.)
Moustáche, knevel, snorrebaard.
Moutárde, mosterd.
Mouvemént, beweging, opstand.
moveeren, bewegen, in beweging zetten.
Moyens, middelen, vermogen. (schilderwerk).
Mozaïek, **Muzief-werk**, ingelegd werk, steen- of glas-
Mozaïsme, de mozaïsche of joodsche godsdienst.
Mozaïst, maker van mozaïek of ingelegd werk.
much ado about nothing, veel drukte om niets.
Muézzin, uitroeper der biduren van de minarets.
Múfti, rechtspreker; Turksch opperpriester en rechter.

- Mulát**, menschensoort uit zwarten (negers) en blanken.
Mule-jenny, muilnier-jenny (z. **Jenny**), zoo geheeten, omdat ze uit de verbinding van twee andere machines (de Jenny- en de watermachine) bestaat en dus als 't ware een basterd, gelijk het muilnier is.
multa, velerlei; **multum**, veel.
multa paucis, veel in weinig (woorden).
Multiplicatie, vermenigvuldiging; vermeerdering.
multiplieeren, vermenigvuldigen.
Multipliciteit, menigvuldigheid, veelvuldigheid, menigte.
multum in parvo, veel in 't kleine.
Múmíe, **Múmmie**, gebalsemd en gedroogd lijk.
Múndus vult décipi, de wereld wil bedrogen worden.
municipaal, de gemeente- of de stadsregeering betreffend.
Municipaliteit, gemeenteraad, gemeentebestuur; raadhuis; grondgebied onder 't gezag van een gemeenteraad.
Municipium, Romeinsche vrijstad.
Munificentie, milddadigheid, mildheid.
Munííe, krijgsvoorraad, schietbehoefte.
Múnster, stichtkerk, domkerk.
murmureeren, morren, ontevreden zijn en klagen.
Muscadin, saletjonker, modegek, fat. (eigen).
musculair, de spieren (muskelen) betreffend, daaraan
musculus, gespierd, sterk van spieren, vleezig.
Muséum, muzentempel, kunstkabinet.
musiceeren, kunsttonen voortbrengen, spelen.
Músicus, toonkunstenaar.
Muskét, vuurroer (voormalig soldatengeweer).
Musketier, geweerdager, voetsoldaat.
Mustie, dochter van een blanke bij eene mulattin.
mutábel, veranderlijk, onbestendig.
Mutabiliteit, veranderlijkheid, onbestendigheid.
Mutátie, verandering.
mutátis mutándis (m. m.), met de noodige veranderingen.
mutáto nómine, met veranderden naam.
Mutílatie, verminking; **mutileeren**, verminken.
mutineeren, aan 't muiten slaan, oproerig worden.
Mutísme, stomheid, stilzwijgen.
Múntonchops, gerooste lamsribbetjes.
mútua confidéntia, wederzijdsch vertrouwen.
mutueel, wederzijdsch, over en weer.
Múzelman, rechtgeloovige, volgeling van Mohammed.

Múzen, zanggodinnen; schoone kunsten en wetenschappen.
Múzenzoon, student, academie-burger.
muzief goud, schildersgoud, valsch schelpgoud.
Muzief-werk, z. **Mozaïek**.
muzief zilver, valsch zilver, wit tin met bismuth en kwik.
Muziek, toonkunst; het op tonen gezette stuk.
muzikaal, toonkunstig; welklinkend. (ziekcorps.
Muzikánt, speelman; lid van een militaire kapel of mu-
My lady, titel der vrouwen van lords en baronets, Mevrouw.
Mylord, eeretitel van den hoogen adel in Engeland.
Myographie, spierbeschrijving.
Myopie, kortzichtigheid, bijziendheid.
Myriáde, tienduizendtal; ontelbare menigte.
Myriagram, 10,000 grammes of 10 ponden.
Myrialiter, 10,000 liters of 100 vaten of mudden.
Myriaméter, 10,000 meters of 10 Ned. mijlen.
Myriastère, 10,000 kubieke ellen of meters.
Mystérie, geheimenis, verborgenheid; geheimleer.
mysteriëus, geheimzinnig, raadselachtig.
Mysticisme, geloof in eene verborgen gemeenschap tus-
 schen God en den mensch; stelsel van geheimzinnige
 schriftuurverklaring; neiging tot het wondergeloof of
 de geheime wetenschap.
mystiek, geheimzinnig, verborgen, duister.
Mystificátie, misleiding der lichtgeloovigen, fopperij.
mystificeeren, op fijn verzonnen wijs beet nemen.
Mythe, volksoverlevering, sage, verdringung.
mythisch, verdring, fabelachtig.
Mythologie, godenleer, fabelleer.
mythológisch, de godenleer betreffende, fabelgeschiedenis.
My'thos of **My'thus**, hetzelfde als **Mythe**.

N.

N. = Noord.

No. = Número, nommer.

N. B. = nota bene, let wel; (ook:) noorderbreedte.

N. N. = nomen nescio, ik weet den naam niet; (ook:)
 notétur nomen, men lette op den naam.

N. S. = naschrift; (of wel:) nieuwe stijl; (in 't Fransch ook:) **Notre Seigneur**, onze Heer (Jezus).

N. T. = **nóvum testaméntum**, nieuw testament.

Nto, = **netto**, zuiver.

Nábob, (weleer:) stadhouder, bevelvoerder in O.-Indië; (ook:) een in Indië rijk geworden en prachtig levend **nacaraat**, helderrood, in 't oranjegeel vallende. (man.

Nacre, paarlemoer; **nacré**, paarlemoerachtig.

Nádir, voetpunt, laagste punt aan den hemel (tegenover het **zenith** z. ald.)

naïef, natuurlijk, ongekunsteld, trouwhartig, ongedwongen, argeloos, onschuldig.

Naissance, geboorte, afkomst.

Naïveteit, natuurlijke openhartigheid, beminnelijke eenvoudigheid en onschuld, ongedwongen aardigheid.

Najáde, water- of riviernimf. (ten verrichten.

Námaz, het gebed der Turken, dat zij 5maal daags moe-

Nankinét, eene naar nanking gelijkende, maar fijnere stof.

Nanking, Chineesche geelachtige katoenen stof.

Náphtha, bergbalsem, vloeibare witte, brandbare en sterk rieken- de aardolie.

Napóleon of **Napóleon d'or**, Fransche goudmunt = 20 francs. (poleon.

Napoleoníden, nakomelingen of ook zijverwanten van **Napoleon**. (jongeling.

Narcíssus, een beeldschoon, met zich zelve ingenomen **narcotisch middel**, slaapwekkend, bedwelmend middel.

Narrátie, vertelling, verhaal.

nasaal, den neus betreffend; — **geluid**, neusgeluid; **nasale letter**, neusletter.

Nascitúrus, het kind in den moederschoot, het nog ongeboren kind.

nataal, de geboorte betreffend of daartoe behoorend.

Nátie, volk, de landsinboorlingen, in zooverre zij oorsprong en taal gemeen hebben.

natief, aangeboren; geboortig, afkomstig.

nationaal, wat eener natie eigen is, volksmatig; **nationale industrie**, volkskunstvljít, volksfabriekwezen.

nationaliseeren, in eene natie als lid opnemen; tot een voorwerp der gansche natie of nationaal maken.

Nationaliteit, volkseigenaardigheid, -karakter.

Nátives, inboorlingen; (in Noord-Amerika:) eene politieke

- partij, die voorrechten boven de genaturaliseerde burgers verlangt.
- Nativiteit**, het geboorte-uur; het lot, dat, naar het aloude bijgeloof, den mensch volgens den stand der sterren bij zijne geboorte reeds te wachten staat en hem voor-speld wordt (z. **Horoskoop**).
- Natólië**, Klein-Azië.
- Natron**, **Natrum**, vuurbestendig mineraal loogzout.
- Nátúra**, natuur.
- Natura expellas furca**, tamen usque recurret, de natuur gaat boven de leer. (natuur.)
- Naturáliën**, natuurvoortbrengselen, zeldzaamheden der naturaliseeren, zooveel als **nationaliseeren**; ook aan eene vreemde luchtstreek gewinnen (planten); in eene taal opnemen (vreemde woorden).
- Naturalisme**, natuurgeloof, natuurlijke godsdienst, die alles toeschrijft aan de natuur als eerste beginsel, in tegenstelling met een geopenbaarden godsdienst.
- Naturalist**, natuurbelijder, verwerper der openbaring; natuurmensch, niet kunstmatig gevormd mensch.
- Naumachíe**, scheepsstrijd, zeeslag, inz. spiegelgevecht te
- Nauscoop**, scheepsverrekijker. (water.)
- nauseëus**, walglijk.
- Nautiek**, scheepswezen; scheepvaartkunst.
- nautisch**, tot het scheepswezen behoorend, dat betreffend.
- navaal**, wat tot het scheepswezen, de scheepvaart behoort.
- navigábel**, bevaarbaar, zeilbaar.
- Navigátie**, scheepvaart; (ook :) stuurmanskunst.
- Navigátie-acte**, de scheepvaartwet, die in Engeland in 1650 onder Cromwell uitgevaardigd en in 1850 opge-
- Navigátie-school**, zeevaartschool. (geheven is.)
- Navigátor**, zeeman, schipper, varensgezel
- Navy**, vloot, zeewezen, zeemacht.
- né**, **née**, geboren.
- nebuleus**, nevelig, mistig; (fig.) verward; gemelijk.
- ne cedas malis**, wijk niet voor het ongeluk.
- necessaire**, noodig, noodzakelijk.
- Necessaire**, reiskistje, reistasch.
- Necessitas non hábet légem**, nood breekt wet.
- necessiteeren**, noodzaken, in de noodzakelijkheid brengen, noodzakelijk maken.
- Necessiteit**, noodzakelijkheid.

nec plus úlra, z. **non plus ultra**.

Necrologíe, doodenbeschrijving, doodenbericht, levensgeschiedenis van een overledene

Necroloog, doodenbeschrijver; levensbeschrijving eens pas gestorvenen; doodenlijst.

Necromantie, geestenbezwering, geestenbanning.

Néctar, godendrank; uitstekend lekkere drank.

ne fronti crede, verlaat u niet op den schijn.

Negátie, ontkenning, loochening. (triciteit.

negatief, ontkennend; **negatieve electriciteit**, z. **Elecnegeeren**, ontkennen, loochenen; afslaan.

Negléctie, verwaarloozing, verzuim.

Negligé, huiskleedij, ochtendkleed.

negligeeren, veronachtzamen, niet achten. (digheid.

Negligéntie, nalatigheid, onachtzaamheid, verzuim, slor-

negotiábel, verhandelbaar, omzetbaar.

Negotiánt, groothandelaar.

Negotiátie, handelsbedrijf; verhandeling van een nog niet vervallen wissel; (in staatszaken:) onderhandeling, bemiddelaarswerk; het sluiten eener leening.

Negótie, handel, koopmanschap, handelsverkeer.

negotiëeren, onderhandelen; handel drijven; tot stand brengen, bewerken.

Negrophaaq, voorstander van den neger-slavenhandel.

Negrophílus, negervriend, hij, die de vrijheid der neger-slaven wenscht.

ne Jupiter quidem ómnibus placet, zelfs Jupiter maakt het niet allen naar den zin.

Némesis, godin der wrekende gerechtigheid; verdelging.

némine contradicénte, met algemeene toestemming.

nemo mortalium omnibus horis sapit, niemand is ten allen tijde wijs.

Neologisme, zucht tot nieuwe woordvorming in de taal; nieuw woord of in nieuwen zin gebezigd woord.

Neoloog, invoerder, voorstander van nieuwigheden in de taal of hare beteekenis.

Neophiet, nieuweling, nieuwbekeerde.

Nephralgíe, nier- of lendenpijn.

Neopotisme, neefschap, bloedverwantschap; begunstiging en verrijking van bloedverwanten door hooggeplaatste personen, met achterstelling van derden.

Neptunisten, aanhangers van het **Neptunisme**, d. i. de

meening, dat de aarde hare tegenwoordige gedaante door de werking van het water heeft verkregen (vgl. Vulkanisten).

Neptúnus, de god der zee; (ook:) eene planeet, de verst van de zon verwijderde onder de thans bekende plane-
ne *quid nimis*, niets te veel. (ten.

Néro, dwingeland, wreedaard; tiran (naar den Romein-
schen keizer Nero).

nerveus, zenuwachtig; gespierd; de zenuwen betreffende.

Nervus probandi, bewijsgrond, hoofdbewijsgrond.

Nervus rerum, de ziel van alle zaken, het geld.

Néstor, schrandere, eervwaardig grijsaard; oudste en meest
ervarene onder zijns gelijken.

ne sutor supra (of *ultra*) **crépidam**, schoenmaker, houd
u bij uwe leest. (afgetrokkene.

netto, zuiver, zonder verderen aftrek, na aftrek van al het
Neuróse, zenuwziekte.

neuter, onzijdig; **neutrum**, onzijdig geslacht (der naam-
woorden); **neutríus géneris**, van 't onzijdig geslacht.

neutraal, onzijdig, partijloos.

Neutralisatie, onzijdigmaking, veronzijdiging.

neutraliseeren, onzijdig maken; de verbinding van het
eene voorwerp met het andere verhinderen.

Neutraliteit, onzijdigheid, onpartijdigheid.

ne varietur, opdat niets veranderd worde.

Neveu, neef, broeders of zusters zoon.

Néwgate, de groote crimineele gevangenis te Londen.

Nexus, samenhang, verband.

niábel, ontkenbaar, loochenbaar.

Niaiserie, onnoozelheid, domme streek.

Nicotiána, tabak; de tabaksplant.

Nicotine, uit tabak getrokken eigenaardige vergiftige stof.

Nièce, nicht, broeders of zusters dochter.

niëlleeren, in metaal graveeren en de groeven met zwart-
sel vullen.

Night, nacht, avond.

Nigromantie, zwarte kunst, tooverij; schatgraverij.

nihil, *nil*, niets; **nihil (fit) sine causa**, niets geschiedt
zonder oorzaak.

Nihilisme, socialistische beweging in Rusland, die al het
bestaande wil vernietigen om eene nieuwe maatschappij
te stichten.

- Nihilist**, een nietsgeloovende; nieteling, onbruikbaar lid der maatschappij, Russisch socialist.
- Nikkel**, grauwwachtig zilverwit, sterk blinkend metaal.
- Nikker**, de duivel; in N.-Duitschland ook de beul.
- nil**, z. nihil.
- niladmirári**, niets bewonderen, zich over niets verwonderen.
- nil desperandum**, wanhoop nooit.
- nil medium est**, er is geen middelweg.
- nil nóvi sub sóle**, niets nieuws onder de zon.
- Nimbus**, straalkroon, lichtkrans om het hoofd der heiligen; glans, luister, die een groot heer omgeeft.
- Nimf**, half- of onder-godin (in de mythologie); (ook :) lichtzinnig, veil meisje.
- n'importe**, het doet er niet toe.
- Ninsing, Ninsi-wortel**, beroemde geneeskrachtige wortel (in China en Japan).
- Nitrogénium**, stikstof.
- Niveau**, waterpas; waterspiegel; hoogte waarop een vocht staat; nivelleer-werktuig.
- nivelleeren**, waterpas-maken; het met waterpas afmeten; gelijk maken. [tot 19 Jan.]
- Nivóse**, sneeuwmaand in de Fr.-republ kalender (21 Dec.
- Nixe**, boosaardige watergeest.
- Nizam**, titel van den vorst in 't zuidelijk gedeelte van Voor-Indië, in Golconda (de Nizam van Dekan).
- Noachíden**, afstammelingen van Noach.
- nóbel**, edel, edelmoedig; voortreffelijk, voornaam, adellijk.
- Nóbili**, adellijken.
- Nobiliteit**, edelheid, beroemdheid; adel, ridderschap.
- Nobility**, de hooge adel in Engeland.
- Noblésse**, adeldom, adelstand, ridderschap; — **de robe**, door hofdiensten of magistraatsambten verkregen adel; — **d'épée**, door krijgsmansdiensten verkregen adel.
- Noblésse oblige**, adel verplicht, d. i. legt verplichtingen op.
- Nóbody**, niemand, onbeduidend persoon. (delen.)
- Noctambulisme, Noctambulátie**, het slaap- of nachtwan-
- Noctambulus**, slaapwandelaar.
- Nocturno**, nachtmuziek, nachtserenade.
- Noedels**, soort van Duitsch deeg uit meel en eieren bereid, dat naar vermicelli gelijk.
- nólens vólens**, goed- of kwaadschiks, met of tegen zin.
- Nóli me tángere**, kruidje-roer-mij-niet.

- Nom**, naam; — **de guerre**, aangenomen naam; — **de plume**, aangenomen naam van een schrijver.
- Nomáden**, herdersvolken, rondzwervende volken.
- nomádisch**, rondtrekkend, zonder vast verblijf.
- nomadiseeren**, zwervend rondtrekken.
- Nomenclatuur**, naamlijst, naamregister.
- nominaal**, den naam betreffend; naar den naam; in naam;
- nominale waarde**, waarde van staatspapier of geld, zooals dat bij de uitgifte door een staat is bepaald.
- Nominátie**, benoeming, benoemingsrecht.
- Nominátivus**, **Nominatief**, eerste naamval.
- Nóminator**, benoemer; **nomineeren**, benoemen.
- Nonacceptátie**, niet-aanneming, weigering der aanneming van een wissel.
- Nonactiviteit**, toestand van een officier, die niet in werkelijken dienst is en verminderde soldij trekt.
- non bis in idem**, niet tweemaal voor dezelfde zaak.
- Nonchalánce**, nalatigheid, achteloosheid.
- nonchalánt**, nalatig, achteloos.
- non compos mentis**, niet wel bij zinnen.
- Nonconformísten**, z. **Dissenters**.
- non constat**, dat blijkt niet.
- non decet**, dat is niet gepast.
- Nonens**, onding, onbestaanbaar iets.
- Nonintervéntie**, de niet-tusschenkomst, het onzijdig-blijven.
- Nonius** (of **Vernier**), graadverdeeler, mathematisch werktuig om de graden in zeer kleine deelen te verdeelen.
- non licet omnibus adire Corinthum**, het is niet iedereen gegeven naar Corinthe te gaan.
- non liquet**, dat is niet duidelijk, niet klaar.
- non multa, sed multum**, niet velerlei, maar veel.
- non omnis moriar**, ik zal niet geheel sterven.
- Nonpareille**, zonder vergelijking, weergaloos; een zeer kleine drukletter van 7 punten.
- Non** (of **nec**) **plus últra**, eig. niet verder; het onovertreffelijke; het toppunt, de kroon, de grens.
- non póssumus**, wij kunnen niet: eene onmogelijkheid, eene weigering, waarop men niet kan terugkomen.
- Nónsens**, onzin, dom gesnap.
- non tropo**, niet te zeer; **non tanto**, niet te veel.
- Nonvaleur**, onwaarde, onzekere achterstand, oninvorderbare schuld, oninbare post.

Noon, middag.

Nórimon, Japansche staatsie-draagstoel.

Norm, **Norma**, regel, voorschrift, richtsnoer.

normaal, voorschriftmatig, naar den regel, tot richtsnoer.

Normaalschool, modelschool.

normaliseeren, geregeld maken, regelen.

Normaliteit, regelmatige, behoorlijke gesteldheid.

nosce te ipsum, ken u zelven.

Nosocómium, **Nosodóchium**, ziekenhuis, hospitaal.

Nosologie, leer der ziekten.

Nostalgie, **Nostomanie**, heimwee.

nostálgisch, het heimwee betreffend of daaruit voortkomend.

Nóta, noot, teeken, aanmerking; kleine rekening.

notábel, merkwaardig, aanzienlijk, voornaam. (burgers.)

Notábelen of **Notabiliteiten**, aanzienlijkste, voornaamste

nóta béne (N. B.), let wel, geef acht!

Notariaat, het ambt van notaris.

notariëel, het notarisschap betreffend; door een notaris opgemaakt, z. **Notaris**.

Notáris, aangesteld en beëdigd persoon, die zekere gerechtelijke handelingen (testamenten, volmachten, protesten enz.) voltrekt en daarvan eene **notariëele acte** of geloofwaardige oorkonde opmaakt.

noteeren, opteekenen, boeken; aanmerken.

Nótie, verstandsbegrip, denkbeeld.

Notificátie, bekendmaking, aankondiging.

notificeeren, kond doen, melden, ter kennis brengen.

Notítie, kennis; aanteekening, opgaaf, naricht; **notitie** van iets nemen, zich iets aantrekken, het zijner opmerking waardig keuren.

notórisch, **notoir**, openbaar, wereldkundig.

Notoriteit, openbaarheid, wereldkundigheid.

Notre-Dáme, Onze-Lieve-Vrouw, Maria; de groote kathedrale kerk te Parijs.

Nottúrno, nachtmuziek, nachtgezang.

Nótulen, aanteekeningen; schriftelijk verslag van het in eene vergadering behandelde.

Nougat, suikergebak met amandelen.

Nourrice, min; **nourrisson**, zuigeling. (anderd.)

nous avons changé tout cela, wij hebben dat alles vernieuwen, wij zullen zien.

Nouveautés, nieuwigheden, mode-voorwerpen.

Nouv  lle, Nov  lle, nieuwigheid; nieuwe verordening ter aanvulling en wijziging eener andere; klein romantisch verhaal.

Nouvellist, Novellist, schrijver van novellen, nieuwtjeskramer; dagbladschrijver.

Nova, Noviteiten, nieuwigheden.

novale tienden, tienden van nieuw ontgonnen gronden.

Novateur, vinder, invoerder van nieuwigheden.

Nov  ce, nieuwel  ng, (inz. in kloosters) proefleerling.

Noviciaat, proefjaar, proeftijd; nieuwelingschap.

Noviteit, nieuwh  d, het nieuwe, iets nieuws en vreemds.

n  vus h  mo, een nieuw man, d. i. iemand die pas naam maakt.

Nu  nce, schaduwing, kleurmenging, onmerkbare ineen-smelting, schakeering, tint.

nuanceeren, schaduwen, schakeeren.

Nubilit  it, huwbaarheid, manbaarheid.

Nuditeit, naaktheid, ontblootheid.

Nullific  tie, vernietiging, opheffing.

nullificeeren, te niet doen, opheffen, voor nul en nietig verklaren; geringschatten.

nulli secundus, hij doet voor niemand onder.

Nulliteit, nietigheid, ongeldigheid.

nullus dies sine linea, geen dag zonder dat er iets gedaan wordt.

numerair, naar 't getal; — **e waarde**, waarde, waarvoor eene munt overal ontvangen en uitgegeven wordt.

Numerair, het bare, in omloop zijnde geld.

numereeren, met cijfers teekenen, nummeren; tellen.

N  meri, naam van Mozes' vierde boek, dat de volkstelling der Isra  lieten bevat.

numeriek, door getallen uit te drukken; — **e waarde**, getalwaarde, waarde volgens getallen.

numeroteeren, benommeren, met cijfers teekenen.

Numeroteur, nummertoe  stel.

Nu  smatiek, munt- of penningkunde.

nunc aut nunquam, nu of nooit.

nunc est bibendum, nu dient er gedronken te worden.

Nunci  tie, aanzegging, aankondiging; aanklacht.

N  ncius, N  ntius, gezant van den paus.

nuptiaal, wat den bruiloftsdag, het huwelijk aangaat.

Nut, noot; **nuttree**, noteboom.

Nutatie, neiging, knikking, wankeling.

Nutritie, voeding.

nutritief, voedend, voedzaam

(genot.

Nymphomanie, vrouwelijke ontembare zucht naar 't min-

O.

O. = Oost.

O' (voor Iersche persoonsnamen zooveel als Mac in Schotland, Fitz in Engeland) zoon van (bv. **O'Connel**, **O'Meara** enz.)

O. M. = openbaar ministerie (z. Ministerie).

O. S. = oude stijl.

O. T. = Oude Testament.

$\frac{\%}{100}$ = per cent, ten honderd.

Oáse, vruchtbare streek te midden der zandwoestijn.

obduceeren, lijken openen en bezichtigen.

Obdúctie, gerechtelijke lijkschouwing.

Obdurátie, verharding, verstoktheid.

obediëeren, gehoorzamen.

Obediëntie, gehoorzaamheid; dienstplicht, vooral in kloosters; (ook :) kloosterlijke geleibrief voor reizende ordes-

Obelísk, spitszuil, gedenkzuil. (geestelijken.)

Obesiteit, dikte en vetheid des lichaams.

Obiit, (hij of zij) is gestorven, overleden.

obiter dictum, in 't voorbijgaan gezegd.

Ocjéct, voorwerp, zaak of persoon der beschouwing.

objecteeren, objiciëeren, tegenwerpen maken.

Objéctie, tegenwerping, bedenking, tegenspraak.

objectief, voorwerpeijk, buiten zich waargenomen, werkelijk bestaand; **o. glas**, voorwerpglas, het naar 't voorwerp gerichte glas in een kijker.

Objectiviteit, voorwerpeijkheid; uiterlijkheid, gesteldheid eener buiten ons liggende zaak.

objiciëeren, z. objecteeren.

Oblaát, gewijd avondmaalsbrood; ouwel, gewijde hostie.

Obfle, soort van dunne wafel.

oblagaat, hoofdstemmig, in eene volstemmige muziek tot de hoofdstem behoorende en die steeds begeleidende.

Obligatie, verplichting, gehoudenheid; schuldbekentenis, **obligatoir**, **obligatorisch**, verplichtend. (landschuldbrief. **obligé!** verplicht! bedankt! ik dank u!

obligeant, dienstwillig, verplichtend, beleefd.

obligeeren, verplichten, dienst bewijzen; noodzaken.

Obligo, verplichting, welke de eene koopman aan den anderen heeft door voorschot of wisselgiro.

oblique, schuin, scheef; indirect.

Obliquiteit, scheefheid, scheeve richting; arglistigheid.

oblittereeren, uitwissen, uitdelgen (letters).

Oblóng, langwerpig; **oblóngum**, langwerpig vierkant, rechthoek.

O'bolus, **Obool**, Oud-Grieksche pasmunt, penning.

obovaal, omgekeerd eivormig.

Obréptie, verwerving door list of misleiding.

obsceen, oneerbaar, wulpsch, ontuchtig.

Obsceniteit, ontuchtigheid, wulpsche, onkuische gesprekken.

Obscuránt, duisterling, vijand der verlichting, domper-ridder.

Obscurantisme, de verduisteringszucht, het streven om door alle mogelijke middelen het zelfdenken en den voortgang der verlichting te sluiten, het volk in onwetendheid te houden.

Obscuriteit, duisterheid; onverstaanbaarheid; vergetelheid.

obscuur, donker; onbekend, onberoemd, door niemand opgemerkt.

obsecreeen, bezweren, smeeken, dringend verzoeken.

obsedeeren, met beden bestormen, lastig vallen.

obsequieus, overdreven hoffelijk, overgedienstig.

Obséquium, **amícos**, **véritas ódium párit**, toegeeflijkheid baart vrienden, maar de waarheid wekt haat.

observábel, opmerkenswaardig, merkwaardig.

Observantie, gebruik, doorgaande regel; kloosterregel.

Observatie, inachtneming; waarneming, bespieding.

Observatórium, sterrentoren, sterrenwacht.

observeeren, gadeslaan, bespieden, waarnemen.

Obséssie, kwelling, het plagen, veelvuldig onwelkom bezoek.

Obsignatie, verzegeling, bezegeling, bekrachtiging.

obsoleet, verouderd, uit het gebruik geraakt; versleten.

Obstákel, hindernis, tegenstand, belemmering.

obsta principii, weersta de beginselen, d. i. wacht u voor den eersten kwaden stap.

- obsteeren**, tegenstaan, hinderlijk zijn.
obstétrisch, verloskundig.
obstinaat, hardnekkig, onverzettelijk; volhardend.
Obstinátie, hardnekkigheid, koppigheid.
Obstipátie, hardlijvigheid, verstopping.
Obstrúctie, verhindering; hardlijvigheid.
Obstructionisme, het streven om door allerlei uitvluchten en kunstgrepen het totstandkomen eener zaak (inz. eener wet) te verhinderen.
Obstructionist, lid eener vergadering, die moedwillig afdoening van zaken tegenhoudt.
obstrueeren, belemmeren; verstoppen, hardlijvig maken.
obtimeeren, obteneeren, verkrijgen, bekomen; de overhand behouden, winnen.
obtuus, stomp, bot, zwakhoofdig.
obviëeren, voorkomen, maatregelen (tegen iets) nemen.
Occásie, gelegenheid, geschikte tijd, tijdsgelegenheid.
occasioneel, bij occasie, te gelegener tijd.
Occidént, het westen, avondland.
occidentaal, westelijk.
Occiput, achterhoofd.
Occúlt, verborgen, geheim, heimelijk.
Occupátie, bezitneming, bezetting; bezigheid.
occupeeren, innemen, bezetten; bezighouden.
occurreeren, plaats grijpen, voorvallen.
Occurréntie, voorval.
Oceaan, wereldzee; (fig.) groote menigte.
oceanisch, tot de wereldzee of tot de eilandenwereld der Zuiderzee behoorend.
Ochlocraat, aanvoerder of beheerscher van 't gepeupel.
Ochlocratie, gepeupel-heerschappij (eene ontaarding der democratie).
Octaaf, 8ste toon van den aangenomen grondtoon; omvang van 8 tonen; achtdaagsche godsdienstige gebruiken ter viering van een hoofdfeest, inz. de achtste dag daarvan.
Octaëder, regelmatig lichaam, ingesloten door acht gelijkzijdige driehoeken.
Octánt, 8ste cirkel, hoogtemeter (astronomisch werktuig).
Octávo, boekformaat van 8 bladen of 16 bladz. per vel.
Octódécimo, boekformaat van 18 bladen of 36 bladz. per vel.
octogonaal, octogonisch, achthoekig.

Octogoon, achthoek.

Octrooi, uitsluitend recht tot het drijven van zekeren handel; tot het vervaardigen, in- of uitvoeren van zekere waren; (ook:) stads- of gemeentebelasting op eetwaren.

octrooieeren, een octrooi verleen; **geoctrooieerde constitutie**, staatsregeling of grondwet, die als geschenk van den monarch uit vorstelijke machtvolkomenheid verleend wordt.

oculair, het oog betreffend; oog..., oogen...; **o. glas**, oogglas, het naar 't oog gerichte glas in een kijker; **oculaire inspectie**, oogenschouw, bezichtiging.

oculeeren, griffelen, in 't schild enten of oogen.

Oculist, oogarts, oogmeester.

Oculus, het oog; de knop (eener plant).

Odaliskén, beter **Odaliken**, slavinnen der vrouwen in den harem, Circassische of Georgische schoonon.

O'de, hooglied, verheven lierdicht.

Odéon, **Odéum**, zang- en leeszaal; muziek- en concertzaal (bij de Ouden); (ook:) lierdichtverzameling.

Odeur, geur, reuk; **odeurs**, welriekende zaken.

odiëus, hatelijk, onuitstaanbaar, ergerlijk.

Odiósa, hatelijke dingen.

ódi profánum vûlgus, ik haat het oningewijde gemeen; weg met dat domme grauwn, het onbeschofte janhagel!

Odium, haat, vijandschap; — **theológicum**, haat onder godgeleerden.

Odontalgíe, tandpijn, kiespijn.

odoraat, het welriekende, geur; **odoránt**, welriekend, (geurig.

Æconomie. enz., z. **Econ**—.

æcumenisch, algemeen.

Æ'dipus, gelukkig of bedreven oplosser van raadsels, scherpzinnig, helderziend man.

Oeil de boeuf, rond dakvenster.

Oeilláde, lonk, zijwaartsche blik.

Ænologie, leer van den wijn en de druivencultuur.

Ænometer, wijnmeter.

Œuvres, werken; — **complètes**, volledige werken; — **inérites**, onuitgegeven werken; — **posthumes**, nagelaten werken.

offendeeren, beledigen, kwetsen, aantasten.

Offénsie, aanval; belediging.

offensief, aanvallend; aantastenderwijze.

Offensive, aanval.

Offerande, offer.

Offérte, aanbod, aanbieding, voorslag.

Offertórium, offergeld; offerboek; gebed vóór de opheffing der gewijde hostie onder de mis; ook het gezang bij deze ceremonie.

Of'fice, handels- of expeditie-kantoor, bureau.

Officiánt, dienaar, dienstdoende persoon, inz. dienstdoende priester; **officianten**, ondergeschikte ambtenaren; mislezende priesters. (Inquisitie.

Officie, ambt, post, dienst, bediening; **heilig officie** = **officiëel**, van ambtswege; geloofwaardig, echt; een **officiëel dagblad** is zulk een, dat onder de firma of onder de bescherming der regeering verschijnt en als haar orgaan beschouwd wordt.

Officier, ieder krijgsman, die den graad van luitenant of hooger persoon bekleedt.

officiëus, gediensig, wilvaardig, wellevend; niet officieel, maar toch langs een omweg van de regeering afkomstig.

officinaal, in de apotheek voorhanden; geneeskrachtig, heelend; **officinália**, apothekerswaren, artsenijen.

offreeren, aanbieden, opdragen, offeren.

Ogre, wildeman, boeman.

old, oud; **old Jack**, de Britsche vlag.

oleum perdidisti, gij hebt uw olie (d. i. uw tijd, uw moeite) verloren. [aristocratie).

Oligarchié, regeering van weinigen (eene ontaarding der ólim, voorheen, eertijds, voormaals.

Oliteiten, welriekende oliën.

Olla podrida, lievelingsspijs der Spanjaarden, bestaande uit allerlei fijn gesneden en sterk gekruid vleesch; (ook:) pot met allerlei welriekende bloemen en kruiden; (fig.) mengelmoes, allerlei, poespas.

Olympiáde, (bij de oude Grieken:) tijdruimte van 4 jaren.

Olympisch, hemelsch; — **e spelen**, plechtige openbare volksspelen en strijdoefeningen in het oude Griekenland, die elke 4 jaren gehouden werden.

Olympus, berg in Thessalië, de godenzetel, hemel.

Ombráge, schaduw; (fig.) verdenking, argwaan.

ombrageeren, schaduw geven, belommeren, beschaduwen; (fig.) overschaduwen, in de schaduw stellen, verdon-

keren, verkleinen; (ook:) argwaan geven, achterdocht wekken. [(l'hombre).

Ombre, lommer; schim; (ook:) een bekend kaartspel

Omelét, eier-pannekoek, struif.

O'men, voorteeiken; **omineus**, onheilspellend.

Omissie, uitlating, verzuim; abuis; **o.-zonden**, zonden uit nalatigheid begaan.

omitteeren, nalaten; uitlaten, weglaten, overslaan.

O'mne princípium gráve, alle beginselen zijn moeilijk.

Omnia bóna bonis, den goeden is allen goed.

Omnia cum Déo, alles met God.

Omnia fausta, alle geluk, alle heil.

Omnia mutántur, nos et mutamur in illis, alle dingen veranderen en wij met hen. (alles.

Omnia vincit amor (of **labor**), liefde (of arbeid) overwint

Omnibus, (eig. voor allen) groot rijktuig, dat sommige steden of hare naaste omstreken in bepaalde richtingen doorloopt en waarin iedereen tegen een matigen prijs plaats kan nemen.

Omnipotentie, alvermogen, almacht.

Omnis homo mendax, elk mensch is leugenachtig.

O'mnium consénsu, met aller toestemming.

Omnivoren, allesetende dieren.

Onanie, zelfbevelekking; **Onaníst**, zelfbevekker.

Uncle, oom, vaders of moeders broeder.

on dit, men zegt; een los gerucht.

Ondulátie, golving, golfsgewijze beweging, schommeling.

O'nera, lasten; **onereus**, drukkend, lastig, bezwarend.

Onomasticon, naam- of woordenlijst; verjaarvers, gedicht op den naamdag.

Onomatopœsia, klanknabootsing; **Onomatopœticon**, klanknabootsend woord.

Ontologie, leer der wezens, der algemeene eigenschappen der dingen (een gedeelte der bovennatuurkunde).

ontramponeerd, beschadigd, bedorven, gebroken.

O'nyx, nagelsteen (een edelgesteente).

Opaal, melkblauw, bijna doorschijnend edelgesteente.

Opaciteit, ondoorzichtigheid, donkerheid.

O'pera, zangspel, toonkunstig tooneelspel; **opera búffa**, kluchtig zangspel; **opera séria**, ernstige, groote opera.

Operátie, onderneming, verrichting; handelwijs; kunstwerking der heelmeeesters; beweging der krijgstroepen;

- operatie-lijn**, richting, waarin de troepenbeweging plaats heeft.
- Operateur**, opereerend heelmeeester, inz. breuk-, steensnijder; (ook :) belhamel, roervink.
- opereeren**, werken, bewerken; als heelmeeester eene kunst bewerking uitvoeren.
- Operette**, klein zangspel.
- Opémént, Orpimént**, geel zwavel-arsenik, koningsgeel.
- Ophthalmiatrie**, oogheelkunde.
- Ophthalmie**, oogziekte, uitwendige oogontsteking.
- O'piat**, slaapmiddel, pijnstillend middel.
- opineeren**, stemmen, zijne meening of zijn gevoelen uiten.
- opiniáter**, hardnekkig, onbuigzaam, koppig, halsstarrig.
- opiniatreeren (zich)**, zich halsstarrig verzetten, eigenzinnig op iets blijven staan.
- Opínie**, meening, gevoelen; schatting, waan.
- O'pium**, heulsap, gedroogd slaapbollensap, verhard melksap der nog groene maankoppen in 't oosten.
- Opodéldok**, vloeibare jichtzalf.
- oportet**, men moet.
- Opplétie**, overvulling, overlading der maag.
- opponeeren**, tegenspreken, bestrijden, zich verzetten.
- Opponént**, tegenpartij, tegenspreker, bestrijder.
- Opportuniteit**, geschikte tijd of gelegenheid.
- Oppositie**, tegenstand, tegenpartij, partij van verzet, anti-ministerieele partij.
- oppositief**, tegenovergesteld.
- Oppressie**, onderdrukking.
- oppressief**, onderdrukkend, verdrukkend.
- opprimeeren**, onderdrukken.
- Opprobrátie**, beschimping, hoon; leelijk verwijt.
- optatief**, wenschend, een wensch bevattend of uitdrukkend.
- opteeren**, kiezen, verkiezen; wenschen.
- Op'tie**, vrije keus; kiesrecht. (zien.)
- Optiek, Op'tica**, gezichtkunde, leer van het licht en het
- Optimáten**, voornaamsten, aanzienlijken.
- Optimatie** = Aristocratie.
- Optimisme**, leer, waarbij de bestaande wereld als de best mogelijke beschouwd wordt; zucht om alles van de rooskleurige zijde te zien.
- Optimist**, belijder van de leer der beste wereld; iemand die alles van de schoone zijde beschouwt en verklaart,

- óptisch**, gezichtkundig; — **e illúsie**, gezichtsbedrog.
opulént, zeer rijk en vermogend.
Opuléntie, groote rijkdom, aanzienlijk vermogen.
Opus, werk.
oraal, mondeling.
óra et labóra, bid en werk.
oraculeus, godspraakachtig, als een orakel, geheimvol, raadselachtig, duister.
orageus, onstuimig, stormachtig, woelig.
Orákel, godspraak; (fig.) algemeen raadgever, vraagbaak.
Orangeáde, oranjewater.
Orangisten, aanhangers van het huis van Oranje in Nederland; (ook:) de politieke partij der Iersche Protestanten (**Orangemen**).
Orang-óétang, woud- of boschmensch (zekere groote aap).
Oranjeríe, verzameling van citroen- en oranjeboomen; (ook:) broeikas voor uitheemsche planten.
óra pro nóbis, bid voor ons.
Oratie, redevoering. **Orator**, redenaar.
oratórisch, op redenaarstrant.
Oratórium, geestelijk zangstuk; bidvertrek, bedehuis.
orbiculair, kringvormig, rond, ringvormig.
Orchést, z. **Orkest**.
Orcus, de onderwereld (der mythologie), het schimmenrijk.
Ordáliën, godsoordeelen, vuur- en waterproeven (in de middeleeuwen gebruikelijk).
Orde, stand, genootschap; eereteken.
ordinair, gewoon, gebruikelijk; gemeen, gering.
Ordinárius (professor), gewoon bezoldigd hoogleeraar; (ook:) de bisschop van het diocees.
Ordinátie, wijding tot den priesterstand.
ordineeren, tot priester inwijden.
Ordonnáns, dienstknecht, soldaat, die zich voortdurend bij een bevelvoerenden officier moet bevinden, om diens bevelen uit te voeren.
Ordonnántie, regeling, schikking, inrichting, aanleg (bv. van eene schilderij); verordening, voorschrift, dienst-wacht bij hoogere officieren.
ordonneeren, bevelen, verordenen.
Ordre, orde, regelmaat; bevel, last, gebod, order; — **de bataille**, slagorde.
Oreáden, bergnimen.

oreeren, eene redevoering houden; als redenaar voordragen.
orémus, laten wij bidden; 't is daar —, 't is er naar, jammerlijk enz. gesteld.

Orfèvre, goudmunt; **orfèverrie**, goudsmidswaren.

Orgaan, zintuig, spraakwerktuig; stem (bv. van een zanger en tooneelspeler); (fig.) spreker, optreder, woordvoerder, (zoo heet bv. een minister het orgaan van den vorst, eene courant het orgaan van het ministerie, of van de revolutionnairén, of van de reactionnairén, enz.)

organiek, **orgánisch**, met organen of werktuigen voorzien, bewerktuigd, levend, beziel.

Organisátie, bewerktuiging, inwendige levenwekkende inrichting; **organiseeren**, met organen voorzien, vormen, inrichten.

Organisme, organische bouw, samenhang der leden van een geheel; het buizen- en vatenstelsel.

Organist, orgelspeler. (amandelmelk.)

Orgeáde (minder goed **Orsade**), gerstedrank, koeldrank;

Orgiën, drinkgelagen, nachtelijke zwelgpertijen.

Oriënt, het Oosten, Morgenland.

oriëntaal, Oostersch, Morgenlandsch.

Oriëntalist, kenner der Oostersche talen.

oriënteeren (zich), zich met de ligging en verhoudingen eener plaats bekend maken; zich in den vereischten toestand plaatsen; nauwkeurige berichten inwinnen.

Oriflámme, rijksvaan der oude Franken.

Originaliteit, oorspronkelijkheid, eigenaardigheid.

Origine, oorsprong, oorzaak, bron.

origineel, oorspronkelijk, aangeboren, eigenaardig.

Origineel, oorspronkelijk of eerste stuk, geschrift of afdruk; oorspronkelijke geest; ook een zonderling, rare

Origo mali, de oorsprong van het kwaad. (snaak.)

Orkaan, hevige storm, snelste stormwind.

Orkést, speel- en zangplaats der toonkunstenaars in concerten en in den schouwburg; (ook :) de gezamenlijke muzikanten en zangers zelve.

Orlándo furioso, de razende Roeland.

Or'lean, schoone geelroode verfstof.

Orleanist, aanhanger van het huis van Orleans, inz. van de nazaten van Louis Philippe.

Orleans, wollig weefsel voor dameskleeding.

- Ormuzd**, het licht of het goede beginsel in de leer van Zo-
Ornaat, ambtstooi, priesterlijk plechtgewaad. (roáster.
Ornamént, Ornemént, sieraad, versiersel.
orneeren, versieren, tooien. (vogelen.
Ornithologie, vogelkunde, natuurlijke geschiedenis der
Ornitholoog, vogelkenner, vogelbeschrijver.
Orognosie, Orologie, gebergtekunde.
Orographie, gebergtebeschrijving.
Or'pheus, beroemd Grieksch zanger en lierspeler; (fig.)
 uitstekend toonkunstenaar.
Orpimént, z. Operment.
Orsáde, beter **Orgeade** (z. ald.)
Orseille, verfmos (dat ter bereiding van eene schoone
 roode verstof en van het lakmoes dient).
Orthobiotiek, de kunst om wél te leven.
orthodox, rechtzinnig, strenggeloovig, oudgeloovig.
Orthodoxie, rechtzinnigheid, vasthouden aan de kerkleer.
Orthodoxograaf, rechtzinnig, rechtgeloovig schrijver.
Orthoëpie, leer van de rechte uitspraak.
Orthographie, de kunst om wel of juist te schrijven.
orthographisch, spelkunstig, naar de spelregelen.
Orthologie, kunst van zich wel uit te drukken.
orthopædisch-instituut, inrichting, waar scheefgegroeide
 ledematen weder verholpen worden.
Ortolaan, de tuinmeerle of korenvink in Z. Europa, die
 als eene uitstekende lekkernij verzonden wordt.
Orvietaan, tegengif; (ook :) kwakzalver, wonderdokter.
Oryc'tognosie, Oryc'tologie, zooveel als **mineralogie**.
O sáncta simplicitas, o heilige eenvoud!
Oscillátie, slingering, schommeling.
Osírus, zonnegod bij de oude Egyptenaars.
Osmannisch rijk, het Turksche keizerrijk.
ostensíbel, ostensief, aanschouwelijk, handtastelijk, pra-
 lend, vertoonmakend.
Ostentátie, tentoonstelling, vertoonmaking; praalzucht.
ostenteeren, ten toon stellen, vertoon maken, prijzen.
Osteologie, leer van de beenderen.
Ostéria, herberg, logement in Italië.
Ostracísme, schervengericht, waardoor de Atheners hunne
 te machtige burgers voor 10 jaar verbanden.
Otalgie, oorpijn.
otalgische middelen of **Otalgica**, middelen tegen oorpijn.

o témpora, o móres! o tijden, o zeden!
Othello, een ijverzuchtig echtgenoot.
O'tium cum dignité, deftige rust.
Ottománe, Turksch rustbed, lage sofa.
Ottoman(ni)sche Porte, het Turksche keizerlijke hof.
Ounce, het ons.
Outcast, uitgestooten persoon, verworping, paria.
Outil, werktuig, handgereedschap.
Outrage, grove, smadelijke belediging.
outrageánt, outrageus, smadelijk, hoonend.
outrageeren, beschimpen, grof of gevoelig beledigen.
oultreeren, overdrijven; tot het uiterste brengen.
ouvert, open, geopend; openhartig, vrijmoedig; openlijk, openbaar. (stuk.
Ouverture, opening; aanvang; aanvangsmuziek, inleidings-
Ouvrage de longue haleine, een lang en moeilijk werk.
Ouvrier, handwerksman, werkman, daglooner.
ovaal, eirond, langwerpig rond.
Ovárium, eierstok.
Ovátie, kleine zegevierende intocht bij de oude Romeinen.
Overlánd-mail, de post, die de brieven grootendeels over land, uit Indië naar Londen, en vice versa, brengt.
Ovipáren, eierleggende dieren.
Oxydátie, verzuring, verkalking, het verbinden met zuurstof.
Oxy'de, zuurstofverbinding, metaalkalk.
oxydeeren, oxygeneeren, met zuurstof verbinden.
Oxygenium, de zuurstof, het hoofdbestanddeel der levens-
Oxyméter, een zuurmeter. (lucht.
Ozon, riekende zuurstof.

P.

P. of pag. = pagina, bladzijde.
p. a. (op adressen :) = **par ami**, met vriend.
p. c. (op adressen :) = **par couvért**, onder omslag; (ook :) per cént, ten honderd.
p. f. v. (op visitekaartjes :) = **pour faire visite**, om bezoek af te leggen.
p. m. = **pro mille**, per duizend.

- p. p.** = *præmissis, præmittendis* (z. *premissis*).
- p. p. c.** (op visitekaartjes :) = *pour prendre congé*, om afscheid te nemen.
- P. S.** = *post-scriptum*, naschrift.
- Paalement**, klein geld, pasmunt tot vólmaking eener geldsom; gedeeltelijke afdoening eener geldschuld.
- Paal**, afstandsmaat in Ned. Indië = ruim 1500 meter of 20 minuten gaans.
- Paap**, vader, weleer een eernaam der geestelijken, later een verachtelijk scheldwoord voor de R. K.
- Pácha**, z. **Pasja**.
- Pachydérmen**, dikhuiden, dieren met dikke huid (bv. olifanten, zwijnen enz.)
- Pacificale**, ieder voorwerp ter bewaring van heilige of gewijde zaken (bv. de hostievaas of kelk bij de R. K.)
- Pacificátie**, bevrediging; vredesonderhandeling; vrede.
- Pacificátor**, vredestitcher, bemiddelaar. (stichting.)
- pacificeeren**, bevredigen, oneenigheden bijleggen.
- Pacific-Railway**, de grootste Amerikaansche spoorweg, die de kusten van den Stillen Oceaan met die der Atlantische zee verbindt.
- Paciscén** of **pacisceerende partijen**, verzoenende partijen, vredesluiters.
- Packetboat**, postschip, pakketboot.
- Packfong**, z. **Pakfong**.
- Pacotille**, vrijgoed = **Portage** (z. ald.) (verbond.)
- Pact**, **Páctum** (pl. **Pacta**), verdrag, overeenkomst; (ook :)
- pacteeren**, bij verdrag of overeenkomst bepalen; **gepac-teerde constitutie**, staatsregeling of grondwet, vastgesteld in overeenstemming met 's lands vertegenwoordiging (vgl. *geoctrooieerde constitutie*, onder *octrooieeren*).
- Pádan**, som van 1000 millioen ropjen te Surate.
- Paddock**, omheinde plaats voor paarden.
- Paddy**, z. **Padi**; spotnaam der Ieren in Engel. en N.-Amer.
- Padi**, rijst in de aar (in Indië).
- Padisjáh**, heer der koningen, titel, dien de Turksche keizer ontvangt, en dien de Porte aan de keizers van Rusland en Oostenrijk geeft. (bellied.)
- Pæán**, loflied op den Griekschen god Apollo; loflied, ju.
- Pædagogiek**, opvoedingsleer, opvoedingskunst.
- Pædagogisch**, opvoedkundig, tot de opvoeding behoorende.

- Pædagoog**, kinderleidsman, kinderopvoeder.
Pæderastie, onnatuurlijke mannenontucht.
Pæonie, pinksterroos, koningsroos.
Paganisme, heidendom.
Páge, edelknaap, hofjonker; (ook:) bladzijde.
Página (verkort **p.** of **pag.**), bladzijde; bladzijdentel.
pagineeren, de bladzijden met volgnommers teekenen.
Pagode, afgodstempel; pop met beweegbaar hoofd, afgodsbeeld; (ook:) eene Indische goudmunt.
Paillasse, stroozak, bultzak; (ook:) hansworst.
paille-geel of **paille**, stroogeel, bleekgeel.
Pailléttes, loovertjes, schilfertjes.
Pain, brood; — **d'épices**, kruidkoek, peperkoek.
Pair, gelijke, iemand van gelijken rang; lid van het hoo-
 gerhuis in Engeland (z. **Peer**); (vroeger:) lid der eerste
 kamer in Frankrijk.
pair et impair of **pair ou non**, even of oneven.
paisible, vreedzaam, rustig, vredelievend.
Pajás, Paljás, hansworst (verbasterd van **Paillasse**).
Pajemént, z. **Paaïement**.
Pákfong, wit koper (Chineesch metaalmengsel).
Pakkét, pakje, bundel; (ook:) pakketboot.
Paladijn, ridder uit het gevolg van Karel den Grooten;
 dapper en hoffelijk held; dolend ridder. (der Ouden.
Palæographié, kennis van de schrijfkunst en het schrift
Palæologie, oudheidkennis.
Palæontologie, kennis der fossiele voorwereld.
Palæstína, Palestina, het beloofde land, Kanaän.
Palæstra, worstelschool, kampplaats.
Palankijn, Palanquín, O.-Indisch draagbed, draagstoel.
Palatijn, Palatinus, paltsgraaf, onderkoning van Hongarije.
Palatinaat, paltsgraafschap, de Pals.
Palatine, pelskraag, dames-halsbekleeding.
Palatinus = **Palatijn**.
Palefrenier, Palfrenier, stalknecht.
paleeren, opschikken, optooien.
Páles, godin der herders, der veeteelt en des landbouws.
Palestina, z. **Palæstina**.
Palét, kaatsplankje; (ook:) verfbordje der schilders; de
 mannen van 't palet, de schilders.
Paletót, soort van mans-overrok.
Palfrenier, z. **Palefrenier**.

Páli, de heilige taal van Achter-Indië.

Palificatie, inheijng van palen.

Palikáren, (cig. dappere mannen) vrijwilligers bij de nieuwe Grieken, die onder de leiding van een kapitein stroopen rooftochten tegen den vijand deden.

Palimpsésten, oude handschriften, op welker perkament een tweede ouder handschrift doorschemert.

Palindroom, raadsel voor een woord, dat voor- en achteruit kan gelezen worden, bv. neger, regen.

Palingenesie, wedergeboorte, herstelling.

Palinodie, gezangherhaling; herroeping van lastertaal.

Palínúrus, **Palinuur**, stuurman; (fig.) ervaren staatsman aan 'troer van den Staat. (insluiten.

palissadeeren, met schanspalen voorzien, met paalwerk af, **Palissáden**, schanspalen; boom- of paalheg.

Palissánder-hout of **Palixander-hout** (niet **Polysander**), purperhout, violethout uit Guyana.

Paljás, z. **Pajas**.

Palládium, Pallasbeeld, beschermend voorwerp, beschut- tend heiligdom; beschermgod.

Pállas, Grieksche naam van **Minerva**.

Pállas, lang slagzwaard der ruitery.

Palliatie, bemanteling, bewimpeling, verzachting.

Palliatief, verzachtingsmiddel voor een tijd lang; hulp voor het oogeblik.

palliëeren, bemantelen, bewimpelen.

Pállium, mantel, bisschopsmantel bij de wijding.

Pálma Christi, kruis- of wonderboom.

Palmárium, zegeloon, behaalde prijs.

Palmétten, op palmbladen gelijkende versierselen aan gebouwen enz. (klaar.

palpábel, tastbaar, handtastelijk; (fig.) duidelijk, zonne-

Palpabiliteit, tastbaarheid; (fig.) zonneklaarheid.

palpeeren, zacht aanraken, betasten, streelen.

palpebraal, tot de oogleden behoorend.

Palpitátie, het kloppen, de hartklopping, polsslag.

Pamflét, vlugschrift (meest in verachtelijken zin), los blad, blauwboekje, schotschrift.

Pamflettist, vlug-, smaadschriftschrijver.

Pámpas, groote grasvlakten in Z.-Amerika.

Pampelmoes, de Oost-Indische oranjeappel, met een aard- beziesmaak en zoo groot als een hoofd.

Pan, de veld- en herdersgod.

Panacéa, **Panacée**, algemeen genees- of wondermiddel.

Panáche, vederbos, helmboos, pluimbos.

panaché, met bonte strepen; (ook :) soort van gemengd ijs.

Panáde, broodsoep, bouillon met geraspt brood.

Pánama, Zuid-Amerikaansche strootheid.

Pancáke, pannenkoek.

Pancárte, tarief van alle rechten; omslag, in tweeën gevouwen bordpapier tot berging van papieren.

Panchréstum, altijd- of veelhelpend geneesmiddel.

Panocratesíe, alheerschappij, alleenig bezit.

Pancrátium, algemeene wedstrijd; machine ter opheldering van de leer omtrent kracht en tijdsuitsparing.

Pandecten, alles omvattende boeken; samenvatting of kort begrip van 't Romeinsche recht.

pandémische ziekten, algemeene volksziekte.

Pandemónium, algemeene tempel der demonen of halfgoden. (spel.

Pandoer, Hongaarsch voetsoldaat; **Pandoeren**, zeker kaart-

Pandóra, schoon meisje uit de mythologie, dat al de menschelijke rampen, in eene doos besloten, bij zich droeg, zij opende die doos uit nieuwsgierigheid en terstond verspreidden zich allerlei rampen over de aarde, terwijl alleen de hoop op den bodem der doos overbleef; **Pandora's doos**, bron van alle kwaad.

Paneel, houten beschot, wandbekleding; dunne plank achter een spiegel of schilderij; dunne plank waarop eene schilderij is gemaald.

Panegy'ricus, plechtige lofrede, lofdicht.

panem et circenses, brood- en schouwspelen. (schers.

Pangermanisme, het streven naar eenheid van alle Duit-

Panharmónicon, muziekinstrument, dat vele blaasinstrumenten vereenigt.

Panhellénion, opperste ataatsraad bij de nieuwe Grieken.

paneeren, met eene korst geraspt brood of beschuit bepaniek, z. **panische schrik**. (strooien.

Panier, (eig. mand) mandenrjtuig.

pánisch, vreeswekkend; —e **schrik**, plotselinge, algemeene, maar onnoodige, ongegronde schrik of ontstelte-

Pannel, lijst der gezworenen (in Engeland). (nis.

Panópticum, verzameling van allerlei, inz. groote collectie wassen beelden en groepen.

panóptisch, alziend

Panoráma, albeschouwing, rondtafereel, overzicht van een geheel oord, een gansche stad, in welker middelpunt de aanschouwer staat.

Pansfluit, herdersfluit; zevenmondig riet.

Panslavisme, het streven van alle Slavonische volksstammen, om zich door politieke banden nauw te verbinden en 't bewustzijn hunner nationaliteit wakker te houden.

Pansophie, alwijsheid; waan van alles te weten.

Pantalon, hansworst; lange wijde broek.

Pantalonnáde, pantalons- of hansworstendans; (fig.) geveinsde betuiging van vreugde of smart, veinzerij.

Pantheïsme, stelsel dergenen, die God als vereenzelvigd met het heelal en de universiteit of algemeenheid der wezens als de godheid beschouwen.

Pantheïst, aanhanger van het pantheïsme.

Pantheón, een aan alle goden gewijde tempel; (fig.) eere-tempel voor de overledene groote en beroemde mannen.

Pantin, draadpop.

Pantjen, heerendienstplichtige op Java.

Pantocratie, alleenheerschappij.

Pantograaf, werktuig tot nateekenen en verkleinen der omtrekken, teekenaap.

Pantomíme, niemen- en gebarenspeel, gebarenspraak.

Pantomimiek, gebarenkunde, kunst der gebarenspraak.

pantomímisch, door gebaren uitgedrukt.

Pantomimist, uitvoerder van 't gebarenspeel

Panurge, Panurgus, doortrapt, geslepen mensch, schelm.

Panurgie, arglistige boosheid, geslepenheid, doortraptheid.

Panúrgisch, sluw, doorslepen, doortrapt, arglistig.

Paolotti, z. **Minimen**.

Papa, vader; paus.

papaal, pauselijk: **papaal systeem**, stelsel der pauselijke opperheerschappij in de kerk.

papábel, bevoegd om tot paus verkozen te worden.

Papagáno-fluit = **Pansfluit** (z. ald.)

Papáver, maankop, slaapbol.

Papérasen, beschreven papieren, scheurpapier.

Páperhunt, ruiteroefening, bestaande in eene navolging der vossenjacht, waarbij een ruiter den vos voorstelt en zijn spoor door papiersnippers aanwijst.

Papier-Joseph, z. **Joseph** (1e bet.); **papier-maché**, gestampt papier, papierdeeg voor doozen, kistjes en allerlei kantoorwerk; **papier-mécanique**, **papier sans fin**, machinaal papier, papier zonder einde.

Papillon, vlinder.

Papillóttén, papierreepen of rolletjes om het haar ter krulling op te rollen.

Papiniaansche pot, sluitpot, luchtdicht sluitende ijzeren pot, door Papin uitgevonden.

Papísme, pausdom; pausgezindheid.

Papist, pausgezinde, aanhanger van den paus.

Papisterij, blinde gehechtheid aan den paus.

papístisch, pausgezind; (ook:) donroomsch.

Pápoeas, **Pápoes**, zwarte bewoners van Nieuw-Guinea.

Papolatrie, overdreven verkleefdheid aan den paus, paus-aanbidding.

Páprika, roode Hongaarsche peper.

Papy rus, oud-Egyptisch papier, bereid uit den papyrusstruik of de papierplant.

Paquét, z. **Pakket**.

par, (fr.) door, uit, met, bij, tot enz.

par, (lat.) gelijk. **Par**, paar, koppel. (uitwinning.

paraat, gereed, bereid, vaardig; **parate executie**, dadelijke

Parábel, gelijkenis, gelijkenisrede.

parabólish, bij wijze van gelijkenis; (ook:) de gedaante eener kegelsnede hebbende.

paraboliseeren, door gelijkenissen spreken.

Parabool, kegelsnede, die parallel loopt met eene zijde des kogels.

par accident, bij toeval, toevallig; bij ongeluk.

par accórd, door vergelijk, bij overeenkomst.

Parachúte, daal-, valscheru aan den luchtbol.

Paracleet, raadgever, trooster, bemiddelaar.

paracletísch, vertroostend, troostrijk, helpend.

Paráde, vertooning, pronk-, praalvertoon; feestelijke wapschouw; afwering van een stoot of houw.

Paradebed, staatsie- of pronkbed.

paradeeren, prijken, pronken; ter monsterring staan; zich in 't beste pak laten zien.

Paradígma, voorbeeld, model, monster.

Paradijs, (volgens den bijbel:) de woonplaats van 't eerste menschenpaar vóór den val, en ook die der zaligen

- na dit leven; lusthof; hoogst genoeglijk verblijf; (iron.)
bovenste galerij in den schouwburg.
- paradoxaal**, strijdig met de heerschende meening.
- Paradox**, zonderling gevoelen.
- Paradoxie**, zonderlingheid in gevoelen of denkwijis; zucht
voor 'twonderspreukige.
- Paraffine**, uit bruinkool verkregen vetstof.
- Paragóge**, verlenging van een woord aan het einde.
- paragógisch**, aan het eind verlengd.
- Paragraaf**, afdeeling in een geschrift (§).
- Paralipómena**, bijvoegsels tot een werk, inz. de boeken
der Kronieken in den bijbel.
- parallél**, vergelijking, tegenover-elkander-plaatsing; eene
lijn of een vlak, op gelijkblijvenden afstand van eene
andere lijn of een ander vlak; verbinding tusschen
twee loopgraven.
- Parallelopipedum**, langwerpige teerling.
- Parallélogram**, vierzijdig vlak met evenwijdige en ge-
lijke tegenoverstaande zijden.
- paralogiseeren**, verkeerde gevolgtrekkingen maken.
- paralyseeren**, verlammen; krachteloos maken.
- Paralysis**, verlamming, geraaktheid, beroerte.
- paralytisch**, lam, verlamd; aan eene beroerte onderhevig.
- Paranimf**, bruidgeleider, bruidjonker, speelgenoot; cere-
moniemeester bij bruiloften; geleider van een candidaat.
- Parapét**, borstwering van een wal.
- Paráphe**, naamtrek, pennetrek onder de naamteekening;
inz. verkorte naamteekening; (ook :) stempel, waarmee
de handteekening wordt opgedrukt.
- parapheeren**, met de handteekening voorzien; zijn merk
of naamtrek onder iets zetten. (schrijving.)
- Paraphráse**, omschrijvende overzetting, ophelderende om-
paraphraseeren. omschrijven, verklaren.
- Paraphrást**, omschrijver.
- paraphrástisch**, omschrijvend, verklarend.
- Parapluie**, **Paraplú**, draagbaar regenscherm.
- Parasiet**, pannelikker, schuimlooper; woekerplant; woe-
kerdiertje.
- parasitisch**, tafelschuimend, schuimlopend; als een woe-
kerplant of woekerdiertje.
- Parasól**, draagbaar zonnenscherm.
- Paráte-execútie**, dadelijke uitwinning van een schuldenaar.

Paratonnerre, bliksemafleider.

par aváncé, als of bij wijze van voorschot.

Paravént, windscherm of -schut, Spaansche wand.

parbleu! te drommel! sakkerloot!

par bricóle, door op den band (der biljart) te spelen.

Parcélle, deeltje; klein gedeelte lands, perceel.

parcelleeren, goederen of landerijen verbrokkelen of stuks-gewijs verkoopen. (leven.)

Párcen, schikgodinnen, bestuursters van 't menschelijk

par complaisáncé, uit wellevendheid.

par couvért (verkort **p. c.**), onder omslag (op brieven).

par dépit, uit spijt.

Pardessus, overjas.

par Dieu! bij God!

Pardón, vergiffenis, genade, strafopheffing; **pardon!** **pardonnéz**, vergeef mij; neen.

pardonnábel, vergeeflijk, verschoonbaar. (zien.)

pardonneeren, vergeven, kwijtschelden, door de vingers

pareeren, een houw of steek afweren; tooien, opschikken.

Pareménten, versierselen, tooi, opschik.

Parentáge, maagschap, verwantschap, familie.

Paréntthesis, **Parenthesis**, tusschenzin, inlassching; het teeken der tusschenstelling () of []; **in parénthesi**, ingesloten, tusschen haakjes gezet; in 't voorbijgaan.

Pares, gelijkgezinde of even sterke personen; zij die van gelijken stand zijn.

Paresseuse, soort van damesmuts; oorkussen op eene sofa; licht sluitend lijfje, door dames in plaats van 't corset gedragen.

par et impar, even en oneven.

par excellence, bij uitnemendheid.

par exemple, (verkort **p. e.**), bij voorbeeld.

par exprès, door een opzettelijken bode.

Parfait-amour, volmaakte liefde (zekere fijne brandewijn).

par force, gewelddadig, met geweld.

Parforce-jacht, drijf- of klopjacht, jacht met brakken.

Parfúm, aangename geur of lucht; reukwerk.

parfumeeren, welriekend maken.

Parfumerie-waren, welriekende waren, reukwerk.

Parfumeur, handelaar in reukwerken.

par grace, bij genade, door gunst.

par hasard, toevallig, bij toeval.

par honneur, eershalve.

pári of **al pari**, gelijk, van gelijke waarde of gehalte; zonder opgeld en verlies, z. **au pair**.

Parí, weddenschap.

Pária, **Páriah**, een Hindoe uit de laagste kaste of volksklasse in Indië; een uitgeworpene.

pariëeren, wedden.

pari passu, met gelijken tred.

Párisch marmer, wit marmer van 't eiland Paros.

Parisienne, volkslied te Parijs, gedurende de revolutie van 1830; (ook :) parel, zeer kleine drukletter tusschen nonparel en robijn (ook **Sedanoise** geheeten).

Pariteit, gelijkheid, rechtsgelijkheid. (wandeltuin.

Park, ontuind woud, diergaarde; wandelbosch, openbare

Parkét, z. **Parquet**.

Parlágé, gepraat, nuttelooze rede.

parlando, **parlante**, meer sprekend dan zingend.

parleeren, spreken, praten.

Parlemént, rijksraad, rijksvergadering, vergaderde volksvertegenwoordigers der beide Kamers in Engeland.

Parlementair, afgevaardigd en onschendbaar onderhandelaar in oorlog.

parlementair, tot de vergadering der volksvertegenwoordigers of rijksstanden behoorend; (fig.) hoffelijk.

parlementeeren, onderhandelen, inz. voorstellen doen en aanhooren om eene plaats over te geven; in schikking

Parloir, spreekkamer. (komen.

Párlour, ontvangkamer, zijkamer, salon.

par malheur, bij ongeluk.

parmánt. fier, prat, deftig.

Parmezaan, eene in Parma gemaakte kaassoort.

Parnás, **Parnassus**, berg der zanggodinnen of muzen; het gebied der dichtkunst.

Parnássin, armverzorger bij de hedendaagsche Joden.

par occasion, bij gelegenheid.

par nóbile fratrium, (iron.) een loffelijk broederpaar; een paar vreemde snaken of lustige drinkebroers.

Parochiánen, kerspelbewoners, leden der kerkgemeente.

Paróchie, kerspel, kerkgemeente. (gedicht.

Paródie, spotachtige nabootsing van een ernstig stuk of

parodiëeren, spottend of schertsend nabootsen.

Paróle, woord, belofte, eerewoord; wachtwoord, paswoord,

- leus, herkenningwoord; **p. d'honneur**, woord van eer.
- paroniem**, stamverwant, van dezelfde afstamming.
- Paronomasie**, gelijkluidendheid der woorden.
- par ordre**, op bevel, op last.
- Paroxysme**, versterkte aanval, koortsaanval; hoogste graad van smart, kommer enz.
- par pistolét**, (op het biljart:) uit de losse hand gestooten, zonder de hand of de keu op het biljart te leggen, door een prikstoot.
- par préférence**, bij voorkeur.
- Parquet**, afgezonderde ruimte in gerechtszalen; afdeeling met gescheiden zitplaatsen in de schouwburgen; ingelegde vloer; ingelegd werk: (ook:) omstandigheid of toestand (bv. in het zeggen: hij is in een moeilijk **parquet**).
- parqueteeren**, inleggen (een vloer).
- par raillerie**, uit scherts.
- Parrain**, peter, doopvader, doopgetuige.
- par ratio**, evenveel, gelijke verhouding.
- par renommée**, bij gerucht, bij naam. (moord.
- Parricidium**, vader- of moedermoord, bloedverwanten-
- Parsimónie, Parcimónie**, spaarzaamheid, karigheid.
- Part**, deel, aandeel; **parten**, streken, poetsen; kuren, grilen; iemand **parten spelen**, iemand leelijk beet hebben.
- partageeren**, deelen, elk zijn aandeel geven.
- parteeren**, deelen, afdeelen, indeelen.
- Partérre**, verdieping, gelijkvloers; tuin- of bloembed; bak (gedeelte der schouwburgzalen gelijkvloers); (iron.) **een** — **maken**, een val doen, den grond kussen.
- Partes**, deelen; deelhebbers; **p. genitales**, teeldeelen; **p. posteriores**, lichaamsdeel waarop men zit, achterste.
- Párthenon**, Minerva's tempel op den burg te Athene.
- partiaal**, deelswijze: afzonderlijk; partijdig, eenzijdig.
- Partialiteit**, partijdigheid.
- Participánt**, deelnemer, deelhebber, deelgenoot.
- Participátie**, deelneming, deelachtigheid.
- participeeren**, aandeel nemen of hebben, medegenieten.
- particulariseeren**, op zich zelve plaatsen of beschouwen; omstandig vertellen.
- Particularisme**, zelfzuchtige meening of handeling (bv. die der Joden, dat Jehova alleen hun God is).
- Particulariteiten**, bijzondere, nadere omstandigheden.
- particulier**, bijzonder, afzonderlijk, omstandig.

Particulier, ambteloos levend persoon, privaat persoon, eenvoudig burger.

Partie, partij; deel, stuk, onbepaalde hoeveelheid; gezelschap, uitstapje; een geheel spel, bv. **eene** — **biljart**, verbintenis of huwelijk; schuldpost; afzonderlijk uitgeschreven stem in de muziek; aanhang, zijde; — **blanche**, op het biljart; eenvoudig spel tusschen 2 personen met 2 ballen; — **civile**, civiele partij, de eischer in eigen naam voor burgerlijke belangen in een crimineele zaak; **parties honteuses**, schaamdeelen; schandelijke dingen.

partiël, deelswijze; gedeeltelijk; enkel.

Partisán, aanhanger, partijganger, vrijbuiters.

Partisáne, soort lans, spies.

Partitie, deeling, indeeling.

Partituur, alstemmig muziekstuk.

Pártner, deelhebber, handelsgenoot; mededanser of -speler, dans- of speelgenoot.

partout, overal; (ook :) volstrekt.

Partridge, patrijs.

partúriunt móntes, nascétur ridículus mus, de bergen zijn in barensnood, en er zal een bespottelijke muis ter wereld komen.

Parure, opschik, tooi; pronkgewaad; stel of garnituur met diamanten; stel bijeenbehoorende kraag en manchetten. (te vergelijken.)

párva compónere mágnis, om kleine dingen met groote **Parvenú**, gelukskind, heer van gisteren, iemand, die niet door verdienste, maar door de fortuin uit een lagen in een hoogen stand verplaatst is. (mensen.)

párvum párra décent, kleine dingen passen voor kleine

Pas, schrede, tred; danstred; nauwe doortocht (bergpas); vrijbrief, geleibrief, reisbrief; — **de charge**, stormpas, aanval met de bajonet.

Pasigraphie, algemeen voor ieder verstaanbaar schrift.

Pásja, Pácha, ook **Bassa**, Turksch stadhouder.

Paskwil, schotschrift, lasterschrift (zonder naam des schrijvers); iets bespottelijks, zots.

Paskwillánt, schotschriftschrijver, eerroover.

Páspoort, verlofbrief, vrijgeleidebrief, reisbrief. (zenden.)

pasporteerén, een paspoort geven, met een paspoort weg-
Passaat, **Passaatwind**, naam der bestendige winden, die

tusschen de keerkringen in bepaalde jaargetijden geregeld waaien.

passábel, draaglijk, lijdelijk, middelmatig.

Passáge, doortocht, doorvaart, doorgang, doormarsch, overvaart; heen- en weergang, het doortrekken van menschen en rijtuigen door eene plaats; met glas overdekte straat voor voetgangers, met winkels en koffiehuisen; (ook:) plaats, uitdrukking, volzin uit een geschrift; plaats, gedeelte van een muziekstuk, dichtstuk enz.

Passagier, reiziger op een vervoermiddel, doortrekker.

passagierm = **pitsjarem** (z. ald.)

Passánt, doorreizende, voorbijgaande.

Passáto, van of in de verleden of laatstvoorgaande maand.

Pásse, (in de schermkunst:) uitval, sprong.

passé, voorbij, boven; **p.-dix**, boven 10 (dobbelspel).

passseeren, voorbij- of doorreizen, doorgaan, doorvaren, enz.; overschrijden, te boven gaan; voorvallen, gebeuren; bewilligd of aangenomen worden; door den beugel kunnen, aangaan; doorbrengen, verdrijven (den tijd); **voor iets p.**, voor iets gehouden worden, gelden.

Passeménten, snoeren, tressen, boordseel.

Passe-partout, hoofdsleutel, looper, keizer; horlogesleuteltje met verscheiden stiften van verschillende wijdte.

Passe-pórt, z. **Paspoort**.

Passe-témps, tijdverdrijf.

passibel, lijdelijk; gevoelig.

Passibiliteit, lijdzaamheid; gevoeligheid.

Pás sie, hartstocht, liefde; liefhebberij, zucht, drift; het lijden, inz. het laatste lijden van Jezus; (vandaar:) **de passie-week**, de lijdensweek (vóór Paschen); **passie-preek**, lijdenspreek,

Passief, het debet, verschuldigde.

passief, lijdend, lijdelijk, onwerkzaam; **passieve handel**, de handel met ingevoerde producten; **passieve schulden**, schulden, die men te betalen heeft; **passieve tegenstand**, tegenstand zonder dadelijke verdediging.

passim, overal.

passioneeren (zich), in drift of vuur geraken, zich door iets geheel laten innemen.

Pássiva = **passieve schulden** (z. ald.)

Passiviteit, lijdelijke toestand.

Pastél, verfstift, schilderstift van gedroogd verfdeeg.

- Pastél-schilderen**, het schilderen met droge verven.
- pasteuriseeren**, (wijn) verwarmen ter dooding van de gistingskiemen.
- pasteus**, deegachtig, vettig, week, zacht.
- Pastiche**, namaak van schilderwerk; muzikaal lapwerk; misleiding, bedrog.
- Pastieljes**, **Pastilles**, balletjes uit meel, vruchtsap en suiker, borstplaatjes; reukballetjes, reukkaarsjes. (ter.)
- Pastoor**, herder, geestelijke, zielverzorger, gemeente-priest-pastoraal, herderlijk; landelijk; zielverzorgend.
- Pastoraat**, ambt van een predikant of pastoor.
- Pastorále**, herdersdicht, landelijke tooneelvertooning.
- Pastorália**, predikantszaken, pastorie-aangelegenheden.
- Pastorie**, **Pastorij**, de woning van een geestelijke, van een pastoor, predikant.
- Pastrycook**, pasteibakker.
- Pat**, toestand des konings in 't schaakspel, waarbij hij, niet in 't schak staande, gespeeld moet worden, en dit niet kan, zonder zich zelven in 't schaak te zetten.
- Pataráffe**, onleesbare pennetrek, gekrabbel, onduidelijke handteekening.
- Patént**, open brief der overheid; acte eener aanstelling; jaarlijksch vergunningsbewijs ter uitoefening van een beroep; vrijbrief, waarbij aan iemand zekere voordeelen of voorrechten worden toegestaan (**octrooi**).
- patént**, (pop.) naar behooren, naar eisch, goed, ferm.
- patenteeren**, een patent uitreiken.
- Patént-waren**, zulke waren, die onder genot van een of ander voorrecht vervaardigd worden.
- Páter**, vader; kerkvader; ordesgeestelijke; — **familias**, huisvader; — **patriæ**, de vader des vaderlands.
- Páterbier**, krachtig bier voor de oppersten in de kloosters; (vandaar ook :) het **patersvaatje**.
- paternél**, vaderlijk.
- Paterniteit**, vaderschap, vaderlijke waardigheid.
- Paternóster**, het Onze-Vader; rozenkrans der R. K., bid-snoer; (ook :) handboei; ketting zonder eind.
- Paternósterwerk**, zekere putmachine.
- Pater peccávi**, vader, ik heb gezondigd; schuldbelijdenis.
- pathétisch**, hartstochtelijk, vol gevoel; roerend; nadrukkelijk, vol kracht en waardigheid.
- Pathogenie**, leer van het ontstaan der ziekten.

Pathognomie, kennis der gemoedsaandoeningen uit de gelaatstrekken en gebaren.

Pathognomiek, leer van de ziekte-teekenen.

Pathologie, ziekteleer, ziektekunde.

pathologisch, tot de ziekteleer behoorend.

Páthos, hartstochtelijke verhevenheid, hartroerende uitdrukking. nadruk; gezwollenheid.

Patience, z. **Patientie**.

Patiént, lijder, kranke, zieke.

patiéntia vícit ómnia, geduld overwint alles.

Patiéntie (fr. **Patiéence**), geduld; ook zeker kaartspel.

Patina, patine, schaal, schotel; bruine korst.

Pâtisserie, pasteigebak; banket.

Patois, bedorven landspraak, boerenspraak, koeterwaalsch.

Pátres, vaders; kerkouders; eernaam der oud-Romeinsche raadsheeren; z. **ad**.

Pátria, vaderland; **pro** —, voor 't vaderland.

Patriárch, oudvader, stamvader, aartsvader, familiehoofd; opperbisschop, inz. in de Grieksche kerk.

patriarchaal, aartsvaderlijk; hoogst eerwaardig.

Patriciër, adellijk burger in het oude Rome en in de voormalige Duitsche rijksteden; (in 't alg.) ieder aanzienlijke, groote.

patricisch, adellijk; raadsheerlijk; voornaam.

Patrijs, oorspronkelijke vorm of stempel (waaruit in de lettergieterijen de **matrîjs** ontstaat).

patrimoniaal, tot het vaderlijk erfgoed behoorend, geerfd, aangestamd.

Patrimónium, vaderlijk erfgoed, aangeërfd vermogen; **p**.

Pétri, het erfdeel van Petrus, het gebied van Rome.

Patriomanie, overdreven zucht voor 't vaderland.

Patriót, vaderlandsvriend, volksvriend.

patriótisch, vaderlandlievend, staatsburgerlijk.

Patriotisme, vaderlandsliefde, burgerzin.

Patristiek, kennis der kerkvaders.

Patrocínatie, bescherming, verdediging.

patrocineeren, beschermen, in bescherming nemen.

Patronaat, beschermheerschap, waardigheid van schutshoofd, van schutsvrouw.

Patronés, beschermster; schutshoofd; vrouw des patroons of meesters.

Patroon, beschermer, verdediger; beschermheilige; heer,

meester, baas; koopvaardijkapitein, schipper; (ook wel voor:) man, kerel, vent; (als onzijdig woord:) (bv. een vroolijk patroon); vorm, monster, model, voorbeeld, teekening; (als vrouwelijk woord:) benoodigde hoeveelheid tot een schot, vervat in een houten, papieren of bliken koker.

Patroontasch, soldatentasch voor de patronen.

Patrouille, soldaten loopwacht, wachtronde.

patrouilleeren, de loopwacht, de wachtronde doen.

Pâttern, patroon.

pauca, sed bona, weinig, maar goed.

Pauken, keteltrommen.

Pauliner of **Paulaner monniken**, z. **Minimen**.

pauper, **pauvre**, arm.

Pauperisme, armwezen; toestand der armoede; leer van de verarming, hare oorzaken en geneesmiddelen.

Pauperteit, armoede.

Paus, opperhoofd der R. K. kerk.

Pause, rust; rustpunt; stilstand; rustteeken.

pauseeren, ophouden, rusten; eene poos zwijgen.

Pauvre honteux, huisarme, die zich schaamt te bedelen.

pavaneeren (zich), pronken, als een pauw daarheen stap-

Pavé, steenen bestrating, plaveisel. (pen.

Pavedét, postduif, brievendui.

Paviljoen (fr. **Pavillón**), tentdek; tentbed; bij- of zijgebouw, vleugel aan een paleis, hotel enz.; zomer-, buiten- of tuinhuisje; (ook:) elke vaan met de nationale kleuren, inz. vlag, scheepsvlag.

Pax, vrede; **p. vobiscum!** vrede zij met Ulieden! **p. intrántibus!** vrede zij met de binnentredenden!

Pays, land; — **de cocagne**, luilekkerland; — **légal**, de kiezers, het kiezersvolk.

Paysage, landschap; **paysagist**, landschapschilder.

Paysan, boer; — **ne**, boerin.

Pear, peer.

Peccabiliteit, zondigheid.

Peccadille, kleine zonde, vergeeflijke fout.

Peccátum, vergrijp, misslag, zonde.

peccávi, ik heb gezondigd, — eene fout begaan.

pecceeren, feilen, zich vergrijpen, zondigen.

Pécco, **Pécco-thee**, fijne Chineesche theesoort.

Pectorále, borststuk; borstlap der joodsche priesters.

Peculaat, kasbestelling, het onderslaan van 's lands gelden, staatsdiefstal.

Peculium, zelfverworven vermogen.

Pecúnia, geld; vermogen. (baar, gereed.

pecuniair, **pecuniëel**, geld betreffend; in geld bestaande,

Pedaal, voetklavier, voetregister.

Pedaalharp, harp met een voetklavier.

Pedagogiek, **pedagogisch**, **Pedagoog**, z. **Pædag**—.

Pedánt, schoolvos, waanwijze, opgeblazen schijnwater.

pedánt, **pedántisch**, schoolvossig, waanwijs; smakeloos, kleingeestig, bekrompen.

Pedanterie, schoolvosserij, verwaandheid; belachelijke neiging om alles te verachten, behalve wat men zelf kent en uitoefent. [rechtbanken].

Pedél, voetknecht; dienaar, bode (op hoogeschoolen, bij

Pede pœna claudo, de straf volgt met hinkenden voet (d. i. langzaam) op de misdaad.

Pédestal, z. **Piédestal**.

pedéstrisch, te voet.

pedo presto, met vluggen voet.

Peer, iemand van gelijken rang, talent, kunde enz.; Engelsch edelman, groot heer, lord; tegenwoordig is het woord beperkt tot de leden van 't Hoogerhuis, en tot Schotsche en Iersche edelen, die, na door 't volk gekozen te zijn, zitting in 't parlement kunnen nemen, lid van den hoogen adel in Engeland (vgl. **Pair**).

Pégasus, muzen- of dichteren-ros, fabelachtig gevleugeld paard; — **bestijgen** of **berijden**, gedichten maken, dichten. (avondjapon.

Peignoir, poedermantel; gemakkelijke dames-ochtend- of

Peine, moeite, onrust, verlegenheid, angst, nood; straf.

Pejerátie, meined, valsche eed.

Pejorátie, verergering, verslimming.

Pelagoscoop, zeediepte-kijker.

pêle-mêle, door elkander, gemengd, verward, overhoop.

Peleríne, pelgrimskleed; vrouwenmantel of -kraag; de beroemde groote parel der ex-koningin van Spanje.

Pelikaan, kroggans; snaveltang der wondhealers; scort van verouderd geschut; glazen distilleervat.

Pelisse, pels, pelsrok; lange, met bont gevoerde vrouwen-

Pelleterie, pels- of bontwerk. (overjas, pelies.

Pelotón, rot, afdeeling voetvolk, gewoonlijk van 20—80

soldaten; **pelotonsvuur**, waarbij in zulke kleine afdeelingen wordt gevuurd.

Pémnikan, Amerikaansch gepulveriseerd vleesch in bussen.

Penaal (fr. **pénal**), de straf betreffend; lijfstraffelijk;

Code pénal, z. **Code**.

Penaliteit, strafbepaling, straf, bestraffing.

Penánt, muurstijl; tusschenmuur.

Penátén, huis- en beschermgoden der Romeinen; (ook zooveel als) eigen huis en haard.

Pence, z. **Penny**.

Penchánt, neiging, zucht, voorliefde tot iets.

Pendánt, tegenstuk, tegenbeeld, zijstuk, tegenhanger.

Pendúle, slinger; hangklok, slingeruurwerk; (ook :) staand uurwerk.

Penélope, eene om huwelijkstrouw en huiselijke kunstwerkzaamheid beroemde vrouw (naar de gade van Ulysses).

penetrábel, doordringbaar; uitvorschend.

Penetrabiliteit, doordringbaarheid.

penetrant, doordringend; scherpzinnig.

Penetrátie, doorgronding, inzicht, scherpzinnigheid.

penetreeren, doordringen, indringen; inzien, doorgronden, uitvorschen.

peníbel, moeilijk, bezwaarlijk; lastig, pijnlijk.

Penitént, boeteling, berouwhebbende. (teling.)

Peniténtie, berouw, boetedoening, boete; straf, pijn, mar-

Pennaal, (in de [Duitsche] studententaal:) een nieuw aangekomene, een groen.

Penny (pl. **pence**), Engelsche penning = 5 centen.

Penny-a-liner, berichtgever voor couranten, reporter.

Pensée, gedachte, meening, inval; driekleurig viooltje; (ook als adj. :) paars.

pensief, peinzend, nadenkend, zwaarmoedig.

Pension, eerewedde, rustgeld, jaargeld, pensioen; kosthuis; kostschool, opvoedingshuis, ook **Pensionaat** ge-

Pensionaire, kostganger; kostleerling. (heeten.)

Pensionáris, (weleer :) raadgevend advocaat bij de stedelijke regeeringen onder de republiek der Vereenigde Nederlanden; **Raadpensionaris**, (voorheen :) de opperste staatsdienaar der Algemeene Staten; van 1805—1806 titel van het opperhoofd der Bataafsche republiek.

pensioneeren, (iemand) een pensioen, jaarwedde geven.

Pésum, taak, de aan een scholier opgelegde taak.

Pentagoon, vijfhoek.

Pentameter, vijfvoetig vers.

Pentarchie, regeering van vijf machthebbers; opperheerschappij der vijf Europeesche groote mogendheden.

Pentateuch(us), de vijf boeken van Mozes.

Pente, helling; verval (van water).

Penultième, **Penúltima**, op een na de laatste, voorlaatste: voorlaatste lettergreep van een woord.

Penurie, drukkend gebrek; groote behoefte. (school.

Pepinière, boom- of plantenkweekerij; kweek- of vormper, door, doorheen, wegens, voor, bij, uit.

per accidens, bij toeval, toevallig.

per accord, bij schikking, bij accoord.

per acquit, voor quitantie, voldaan, betaald.

Peráctie, voleinding. (making.

Peræquátie, gelijkmatige verdeling, vereffening, gelijkma-
perageeren, voleindigen, volbrengen; be-, afhandelen.

per ambáges, met omwegen, met draaijerijen.

per angústa ad augústa, door het lijden tot het verblijden.

per árdua libertas, door moeilijkheden tot de vrijheid.

per áspéra ad ástra, door hobbelige wegen (bereikt men)
de sterren, door lijden tot verblijden.

per cassa, met gereed geld (te betalen), contant.

Perceel, z. **Parcelle**.

per cent (afg. **pct.** of $\frac{\text{‰}}{\text{‰}}$), ten honderd.

Percepteur, ontvanger der belastingen, accijnsen of tollén.

perceptibel, bemerkbaar, waarneembaar.

Perceptibiliteit, waarneembaarheid.

Percéptie, ontvangst, inzameling, heffing; waarneming,
voorstelling met bewustzijn.

percipiëeren, ontvangen, innen; vatten, doorgroaden.

per contánt, tegen baar of gereed geld.

per conto, op of door rekening.

per of par couvert (p. c.), onder omslag (op brieven).

Percússie, stoot, slag, schok; botsing van twee lichamen;

p.-geweer, zulk een, dat niet door haan en pan, maar door een hamer, die op een busje of slaghoedje met knalpoeder slaat, wordt afgeschoten; **p.-slot**, slagslot, hamerslot.

percuteeren, kloppen, stooten; een geneeskundig onderzoek (bv. van de borst) door percussie of aanklopping in 't werk stellen.

perdendo, zich verliezend, allengs afnemend.

Perdítie, eeuwige verdoemenis.

Perdrix, patrijs; **perdreau**, jonge patrijs.

perdú, verloren.

péreat! hij verga! hij sterve! weg met hem!

Peregrinátie, omzwerving, oponthoud in een vreemd land.

perigrineeren, in vreemde oorden leven, zwerven; ter bedevaart gaan.

Perémpatie, (eig. vernietiging, dooding); verjaring, ongel-digwording (in rechten); eindbescheid.

peremptórisch, **peremtórisch**, **peremptoir**, een strijd op-heffend, beslissend; eens voor altijd, zonder verder uitstel.

perenneerende planten, zulke, die het geheele jaar voort-duren, overblijvende gewassen.

per expressum, door een afzonderlijken bode.

per fas et nefas, door recht en onrecht, door alle moge-lijke middelen.

perféct, volkomen, volmaakt, voltooid; uitmuntend!

perfectibel, volmaakbaar.

Perfectibiliteit, volmaakbaarheid.

Perféctie, voleinding, volkomenheid, volmaaktheid.

perfectioneeren, volkomener maken.

Perfectum, (in de taalkunde:) volmaakt verleden tijd.

perfíde, trouweloos, verraderlijk.

Perfidie, trouweloosheid, trouwbreuk.

Perforátie, doorboring.

perforeeren, doorboren.

Pergamént, **Perkamént**, dun schrijffleder.

per govérno, tot naricht, tot richtsnoer.

Pericardium, het hartzakje.

Pericópe, afdeeling uit de evangeliën en brieven der apostelen, bestemd om op zon- en feestdagen voorgelezen en verklaard te worden.

periculus, gevaarlijk, hachelijk.

Perículum, **Perijkel**, waagstuk; **periculum in móra**, gevaar bij talmen of toeven, dringend gevaar.

Perigæum, aardnabijheid, grootste nabijheid eener planeet bij de aarde.

Perihélium, grootste nabijheid eener planeet bij de zon.

Perimeter, omvang, omtrek.

perimetrisch, in omtrek.

perinde ac cadáver, als een lijk, leuze der jezuïeten, om de blinde gehoorzaamheid aan te duiden, die de orde van hare leden vraagt.

per indiréctum, door tusschenkomst van een derde.

Perinéum, middelvleesch, bilnaad.

Periode, tijdruimte, tijdvak; volzin.

Periodiciteit, terugkeer in zekere tijdruimten.

periodiek, periódisch, op zekere tijden regelmatig wederkerend; afwisselend, voorbijgaan!; **periodieke pers**,

periodieke geschriften, tijdschriften (maandschriften, journalen enz.); **periodieke winden**, wisselwinden, op gezette tijden waaiende winden.

Peripatéticus, aanhanger der leer van Aristoteles; (ook:) liefhebber van wandelen.

Peripherie, omtrek, cirkelomtrek; omvang, gebied.

Periphrase, omschrijving.

perissábel, vergankelijk, broos.

peristaltisch, wormsgewijze (zooals de darmbeweging).

Peristyle, zuilengang, open plaats met zuilen omgeven.

per jocum, uit kortswijl.

perjuriëus, meinedig.

Perjúrium, meined, valsche eed.

Perlustratie, nauwkeurige beschouwing.

perlustreeren, doorsnuffelen, nauwkeurig doorzien.

per majóra (vóta), door meerderheid van stemmen.

permaneeren, voortduren, blijven.

permanént, voortdurend, blijvend, onafgebroken.

Permanéntie, het voortdurend aanblijven (bv. eener wetgevende of uitvoerende vergadering).

permeábel, doordringbaar.

Permeabiliteit, doordringbaarheid.

per mille (verk. p. m.), per of van de duizend.

Permís, verlofbriefje, geleibriefje; (ook:) verkorting van s'il est permis, als 't geoorloofd is, zooveel als: ik vraag (bij 't omberspel, quadrillespel enz.)

Permissie, verlof, vergunning.

permitteeren, vergunnen, toestaan, veroorloven.

Permutatie, verwisseling, verplaatsing, omzetting.

permuteeren, verwisselen, omzetten, verplaatsen.

perniciëus, schadelijk, verderfelijk.

per occasie, bij gelegenheid.

Peroratie, slotrede; openbare redevoering, oefeningsrede.

peroreeren, eene rede besluiten ; eene redevoering houden.
per pédes, te voet ; **per pedes apostolorum**, te voet (als de apostelen).

Perpendiculair, loodlijn, verticale lijn.

perpendiculair, loodrecht, in 't lood, rechtstandig.

Perpetratie, volvoering, het volbrengen of begaan eener
perpetreeren, begaan, volvoeren. (misdad.

perpetueel, altyddurend, levenslang, aanhoudend.

perpetueeren, voortdurend onderhouden of voortzetten,
 vereeuwigen, altijd doen voortgaan: op de lange baan

Perpetuïteit, onafgebroken voortduring. (schuiven.

Perpétuum móbile, een voortdurend zichzelf bewegend

perpléx, onthutst, verlegen, bedremmeld. (voorwerp.

Perplexiteit, besluiteloosheid, verwardheid, onthutstheid.

per procura of **per procurationem**, door of bij volmacht,
 door een gevolmachtigde, een plaatsbekleeder, zaakwaar-
 nemer enz. bij volmacht.

perquireeren, onderzoeken, uitvorschen.

Perquisitie, onderzoek, nasporing, huiszoeking.

Perrón, stoep, optred, bordes ; verhoogde plaats aan een
 station om uit en in te stappen.

Perruquier, pruikmaker, haarkapper.

per sáldo, als te goed, als overschot van de vorige reke-
 ning, bij slot van rekening.

per sáltum, door een sprong.

perscribeeren, opteekenen ; overschrijven.

per sé, op zich zelf, van zelf, uit zijn aard.

persecuteeren, vervolgen, tot stand brengen, uitvoeren ;
 gerechtelijk vervolgen, benauwen.

Persecútie, gerechtelijke vervolging, nazetting.

per sedes, door den stoelgang.

persequeren = **persecuteeren** (z. ald.)

Perseverántie, volharding, standvastigheid.

persevereeren, volharden, volhouden.

Persico, op perzikpitten getrokken en verzoete brandewijn.

Persienne, fijn Perzisch sits ; buitenzonnesherm van
 schuins in een raam gezette houtstrooken.

Persiflage, hoonende plagerij ; fijne bespotting, bespot-
 tende lof, fopperij. (foppen.

persifleeren, fijn belachelijk maken, voor den gek houden,

persisteeren, volharden, op iets blijven staan.

Persisténtie, volharding ; eigenzinnigheid.

persolveeren, geheel afbetalen.

Personáge, persoon, inz. belangrijk, aanzienlijk persoon; rol, die iemand op het tooneel te spelen heeft; (ook :) zenderling mensch. (wild persoon.)

Persóna gráta, iemand die men gaarne ziet, bemind, gepersonaliseeren, persoonlijkheden zeggen, op den man aan spreken, beledigingen uiten.

Personaliteit, persoonlijkheid, eigenschap van een persoon; —en, persoonlijkheden, persoonlijke beledigingen, aanrandingen, zinspelingen.

personeel, persoonlijk, in eigen persoon, zelf; **personeele crediteur**, wie voor zijne schuldvordering geen onderpand heeft.

Personeel of **personeele belasting**, zulke, die men niet voor zijn grondeigendom, maar voor zijn persoon, zijn ambt of beroep, zijne woning, zijne consumptie doet betalen, hoofdgeld; **personeel**, (ook :) aantal personen, waaruit een college, bureau, werkplaats enz. bestaat.

Personificátie, voorstelling eener zaak als persoon, persoonsverbeelding.

personificeeren, verpersoonlijken, persoonlijk maken, levenlooze zaken sprekend invoeren en als handelende personen voorstellen.

Perspectief, verrekijker; vergezicht; vergezicht-schilder- of teekenkunst; doorzichtkunde; uitzicht in de toekomst.

Perspicaciteit, scherpzinnigheid, scherpe, heldere blik.

Perspirátie, onmerkbare uitwaseming.

per stirpes, naar de stammen (bv. erven).

persuadeeren, overreden, overtuigen; wijsmaken; overhalen, bepraten.

Persuasie, overreding, overtuiging.

persuasief, overtuigend, overredend.

per tertium, door een derden persoon.

Pertinaciteit, hardnekkigheid, verstoktheid.

pertineeren, op iets betrekking hebben, daartoe behooren, dat betreffen. (den eisch.)

pertinént, tot de zaak behoorend, doelmatig, juist, naar

Pertinentiën, het toebehooren, de bijstukken.

Perturbátie, storing, ontsteltenis, wanorde.

perurbeeren, storen, verontrusten, verwarren.

Peruviaansche bast, kinabast.

Pervérsie, verandering ten kwade, verslimming, verderf.

Perversiteit, verdorvenheid, slechtheid.

perverteeren, verdraaien, vervalschen, ten kwade veranderen; verleiden.

per vîam, langs den weg, door middel van.

per vóta majóra, bij stemmenmeerderheid.

pesánt, zwaar, wichtig; bezwaarlijk.

Péso, gewicht, zwaarte, last.

Pessimisme, de leer, dat de wereld door en door slecht is; zucht om van alles slechts de zwarte zijde te zien.

Pessimíst, aanhanger of verdediger van het pessimisme, iemand die alles ten kwade uitlegt en van de zwarte zijde beschouwt.

pestifereeren, verpesten.

Pestiléntie, pestziekte, besmettelijke ziekte.

pestilentiêel, pestaardig; verpestend, aanstekend; hoogst schadelijk of gevaarlijk.

Petárde, springbus, poortbreker; klapbus, zwermmer.

Petént, aanzoeker; vrijer.

Peterolie, z. **Petróleum**.

petilleeren, knetteren, knapperen, kraken; (van wijn:) parelen, fonkelen, schuimen.

petillánt, paarlend, schuimend, opbruisend; (fig.) vurig, levendig; fonkelend.

petít, klein, gering, kort, onbeduidend.

Petítie, verzoek, verzoekschrift, smeekschrift.

Petitionnair, smeekende, degene, die een verzoek bij hooger gezag indient.

petitioneeren, een verzoekschrift indienen, aanzoeken.

Petítio principii, het aanvoeren van iets als bewijsgrond, dat zelf eerst bewezen moet worden.

Petit-mâitre, pronkertje, modegek, windbuil.

Petrofacten, **Petreficatiën**, versteeningen.

Petrificátie, versteening, verandering in steen.

petrificeeren, versteenen, in steen veranderen.

Petróleum, steenolie, berg- of aardolie, peterolie.

Pétto, borst, boezem, binnenste; **in** — hebben of houden, in 't hart hebben, bij zich behouden, verzwijgen.

petulánt, dartel, moedwillig, baldadig, lichtzinnig.

Petulántie, moedwil, dartelheid, lichtvaardigheid.

peu à peu, langzamerhand, allengs, van lieverlede.

peu de gens savent être vieux, weinig menschen verstaan de kunst oud te zijn.

Peuple, volk.

peupleeren, bevolken.

peut-être, misschien, wellicht.

Phænomeen, z. **Phenomeen**.

Phaëton, zoon des zonnegods, berucht door zijn val; hooge, lichte, onbedekte wagen; open rijtuig met een zonnedak.

Phalanstère, de algemeene werkinrichting, zooals zij door den Franschen socialist Fourier werd ingesteld.

Phálanx, gesloten krijgsbende, dicht opgesloten, met een carré te vergelijken troep soldaten (van 4, 8 tot 16 duizend man); keurbende.

phantaseeren, met zijne gedachten rondzwerven, zich aan levendige voorstellingen overgeven, in gedachten dwepen, in ziekte raaskallen, ijlen; (ook:) voor de vuist of naar zijn gevoel en zijne invallen een instrument bespelen.

Phantasie, inbeelding, verbeeldingskracht, verdichtingsvermogen; hersenschim, droombeeld; gril, luim, kuur; (ook:) kunstvoortbrengsel, waarbij de kunstenaar enkel zijn scheppende verbeelding, geen model of bepaalde kunstregels gevolgd heeft.

Phantasmagorie, geestenbezwering, schijntooverij.

Phantást, dweper, grillig mensch.

(mal.

phantástisch, op inbeelding berustend, dwepend, grillig,

Phantom, gewrocht der inbeeldingskracht, droomschrikbeeld, spook, geest.

Phárao, **Fáro**, zeker bankspel of hazardspel met kaarten.

Phariseër, (eig. een afgezonderde) schijnheilige, pilaarbijter.

pharaséisch, huichelachtig, schijnheilig.

Pharmaceut, artsenijbereider, apotheker.

Pharmaceutiek, kunst der artsenijbereiding.

pharmaceutisch, artsenijkundig, de artsenijbetreffend.

Pharmacie = **Pharmaceutiek** (z. ald.)

Pharmacopœa, kunst of leer der artsenijbereiding; verzameling van voorschriften ter artsenijbereiding, apothekershandboek, -receptenboek.

Pharmacopóla, artsenijbekoper.

Phárus, vuurtoren, vuurbaak, zeevuur, kustlicht.

Phásen, lichtgestalten, schijngestalten, inz. van de maan; afwisseling van gedaante, van tooneel, van lot.

Phebe, beter **Phœbe**, de maan.

- Phébus**, beter **Phœbus**, zonnegod; (fig.) de zon; hoogdravende spreek- of schrijftrant.
- Pelloplastiek**, de kunst om allerlei figuren uit kurk te snijden, het beeldsnijden uit kurk.
- Phénix**, beter **Phoenix**, fabelachtige vogel, die zich door zelfverbranding weder verjongt; (vandaar:) iets zeldzaams, voortreffelijks, onvergankelijks.
- Phénix-gezelschap**, naam eener maatschappij van brandwaarborg in Engeland (omdat zij nieuwe gebouwen uit hare asch doet oprijzen).
- Phenomeen**, verschijnsel, inz. natuur-, luchtverschijnsel; zonderling voorval, vreemde gebeurtenis.
- Philadelphie**, broeder- of naastenliefde.
- Philaleeth**, waarheidsvriend.
- Philanthroop**, menschevriend.
- Philanthropie**, menschenliefde.
- philanthrópisch**, menschlievend, minzaam, liefderijk.
- philharmónisch**, de toonkunst beminnend.
- Philhelléne**, Grieken-vrienden.
- Philippica**, hevige strafrede; krachtige redevoering, waarin iemand ten toon gesteld, ontmaskerd, doorgehaald wordt (naar de redevoeringen van Demosthenes tegen Philip-pus van Macedonië).
- Philister**, de Duitsche benaming voor ons Philistijn; (ook:) ieder niet-student; mensch van platburgerlijke denkwijze, ploert. (schap.)
- Philologie**, taalliefde; taal- en oudheidkunde, taalwetenschap.
- Philoloog**, taalvriend, taal- en oudheidkundige.
- Philoméle**, zangvriendin; nachtegaal. (voeding.)
- Philopædie**, liefde voor kinderen; zucht voor hunne opvoeding.
- philopædisch**, kinderlievend; der opvoeding toegedaan.
- Philosoof**, wijsgeer, verstands- of wijsheidsleeraar.
- Philosopháster**, schijnwijsgeer, waanwijze.
- philosopheeren**, over de hoogste voorwerpen nadenken; wijsgeerig eene stof behandelen; de oorzaken der dingen opsporen.
- Philosophie**, wijsbegeerte, wijsheids- of waarheidsleer.
- philosophisch**, wijsgeerig, verstands-wetenschappelijk.
- Philosophist**, schijnwijze, waanwijze, valsche filosoof.
- Philtrum**, liefde- of tooverdrank om liefde op te wekken.
- Phiool**, buikvormig glazen vat.
- Phlebotoom**, laatlancet, laatvljm, snepper.

Phlegma, phlegmátisch, z. Fleg—.

phlogístisch, brandbaar.

Phœbus, **Phœnix** enz., z. **Phe**—.

Phonetisme, afbeelding der klanken, ideeënvoorstelling door klankvoorstelling.

phonetisch, **phónisch**, den klank betreffend, klinkend;

phonisch gewelf, klankgewelf. (acustiek.)

Phoniek, kunst der klankvereeniging, volgens de leer der

Phorometrie, het meten der draagkracht.

Phosphaten, phosphorzure zouten.

Phosphorescéntie, het vanzelf licht geven in het duister (als eigenschap van vele lichamen).

phosphoresceeren, in het duister vanzelf licht geven.

Phósphorus, **phóosphor**, (eig. lichtbrenger) de morgenster; een kleurlooze, ontvlambare, vergiftige, in het duister lichtende en in de lucht naar knoflook riekende stof, die men eerst uit urine, maar nu meest uit beenderen verkrijgt.

Photograaf, **Photographist**, lichtbeeldenmaker.

Photographié, kunst om lichtbeelden voort te brengen, hetzij op metalen platen (daguerrotypie), hetzij op papier (talbotypie); (ook :) lichtbeeld.

Phototechniek, verlichtingskunst.

Photometer, —scoop, lichtmeter. (bracht.

Phototy'pe, lichtbeeld, door de daguerrotype voortge-
Phrase, spreekwijze, uitdrukking.

Phraseologie, verzameling van spreekwijzen.

Phrenesíe, waanzinnigheid, verstandsverbijstering.

phrenetisch, —iek, waanzinnig.

Phrenologie, hersenleer; verstands- of gemoedsleer.

phry'gische muts, roode muts van bijzonderen vorm, als zinnebeeld der vrijheid.

Phryne, boeleerster.

Phthy'sis, tering, uittering.

Phylactérion, wachtpost, schutswacht; behoedmiddel of amulet; naam van een Protestantsche vereeniging, die de fnuiking van den R. K. invloed ten doel heeft.

Phylax, wachter, beschutter (inz. als hondennaam).

Physiatrie, geneeskracht der natuur.

Phy'sica, natuurleer, natuurkunde, natuurwetenschap.

Physicus, natuurkundige.

physiek, **physisch**, natuurkundig; natuurlijk; lichame-

- lijk, dierlijk; (ook :) volstrekt, zonneklaar (bv. dat is **physiek onmogelijk**).
- Physiocratie**, kracht der natuur; kennis der natuurwet-
ten en krachten.
- physiocratisch systeem**, dat stelsel in de staatshuishoud-
kunde, volgens hetwelk de hoogste bloei van den land-
bouw de gewichtigste bron van 's volks rijkdom is.
- Physiognomonie**, de kunst om iemands karakter en nei-
gingen uit de gelaatsbeschouwing te leeren kennen.
- Physiognomie**, gelaat, voorkomen; z. **Physiognomonie**.
- Physiognomist**, gelaatkundige.
- Physiologie**, leer van de natuurlijke gesteldheid en werk-
zaamheid der bezielde lichamen.
- Physioloog**, natuur- of lichaamsonderzoeker; kenner der
menschelijk-dierlijke natuur.
- Physionomie**, **Physionomist**, z. **Physiogn—**.
- phy'sisch**, z. **physiek**.
- Phytograaf**, plantenbeschrijver.
- Phytographie**, plantenbeschrijving.
- Phytologie**, plantenkunde.
- Phytotomie**, plantenontleedkunde.
- pia desidéria**, **pia vota**, vrome wenschen (waarvan de
vervulling niet waarschijnlijk is).
- Pianino**, verticale of opstaande piano.
- Pianist**, piano-speler.
- Piáno**, **Piano-forte**, ook **Forte-piano**, hamerklavier.
- piáno**, zacht (te spelen): **pianissimo**, zeer zacht.
- Piásten**, afstammelingen der eerste Poolsche koningsfa-
milie, die sedert hun stamvader Piast van de 9de eeuw
tot 1386 heerschten.
- Piáster**, rekenmunt van verscheiden landen: in Italië 2
gl. 25 tot 2 gl. 35 ct.; in Spanje ongeveer 2 gl. 60 ct.;
in Turkije eerst ruim 1 gl. 80 ct., later 75½ ct., sedert
1856 niet meer dan 12 ct.
- Piázza**, plaats, plein, marktplein in Italië.
- Picador**, lansvechter (bij 't stierengevecht).
- Picanterie**, verbastering van **Picoterie**.
- picarische roman**, schelmen- of bedelaarsroman.
- Piccolo**, kleine dwarsfluit.
- Pickles**, in azijn ingemaakte, sterk gekruide spijzen.
- Pickpocket**, zakkenroller.
- Pic-nic**, z. **Piekeniek**.

Picoterie, stekelachtige rede, hekeling.

Pictomanie, overdreven zucht voor schilderijen.

Pictura, schilderkunst; schilderwerk.

Pie, taart, pastei.

Pièce, stuk, geldstuk; los blad; kamertje, vertrek; —
à tiroir, onsamenvangend, uit losse tooneelen bestaand
tooneelstuk. (tijd komt.)

Pied à terre, optrek, klein verblijf waar men van tijd tot

Piedestal, **Pédestal**, voetstuk van eene zuil, van een
standbeeld enz.

pieno, vol, volstemmig.

Pier, op pijlers rustend havenhoofd, steiger, dam.

Pierrôt, de onnoozele, altijd gefopte, vaak afgeroste hans-
worst van 't Fransche tooneel.

Piëteit, vroomheid, kinderlijke liefde, vooral jegens over-
ledenen, of ook jegens voorouderlijke zeden en gewoonten.

Piëtisme, z. **Piëtisterij**.

Piëtist, fijnvrome, fijnman, pilaarbijter.

Piëtisterij, **Piëtisme**, fijnvroomheid, kwezelarij.

piëus, vroom, godvruchtig.

Piezometer, werktuig ter bepaling van de samendruk-
baarheid der vloeistoffen.

Pig, varken.

Pigeon, duif.

Pigment, kleurstof, verfstof, verf, kleur, blanketsel.

Pignoratie, verpanding; **pignoreeren**, verpanden.

Pik, z. onder **Pique**.

pikánt, stekend, prikkelend, puntig, stekelig, treffend.

Pikanterie, wangunst, nijd, beroepsjaloezie, broodnijd (z.
ook **Picanterie**).

Piké, katoenen stof, welker weefsel gestikt schijnt.

pikeeren, steken, prikkelen, beleedigen, krenken.

Pikeniek, gemeenschappelijke maaltijd, waartoe ieder deel-
nemer bijdraagt.

Pikét, veldwacht, legerwacht; bekend kaartspel tusschen
2 personen: **piketten**, het genoemde kaartspel spelen.

Pikeur, jager te paard; voorrijder; paardenafrichter; (ook :)
meisjes- of vrouwenjager.

Pikol, handelsgewicht op Java, Madras, China enz., door-
gaans op 60 kilo gerkend.

Piláster, vierkante pilaar, kantige zuil.

pileus, harig, behaard.

- Pillow**, geschoren stof van half linnen en half katoen.
Piloot, stuurman; loods, loodsmann.
Pilositeit, harigheid, behaardheid.
Pimént, Jamaïca-peper; specerij-mengsel.
Pinacothek, schilderijverzameling, kunstkabinet.
Pinás, soort van sloop met 6 riemen (een kleine galei, naar v. Lennep's Zeemans-Woordenboek); lang en smal postschip; spiegelschip.
Pince-nez, knijpbril.
Pincétte, kleine tang der chirurgen.
Pinchbeck, goud nabootsend metaalmengsel, geel koper.
Pindus, muzenberg, berg der zanggodinnen.
Pinguin, vetgans.
Pínxit, hij heeft (het) geschilderd. (bord.
Pión, boer of looper in 't schaakspel; schijf op het dam-
Pioneer, eerste kolonisten in het verre westen van N.-Amerika, ontginners van den bodem; baanbreker.
Pionnier, schansgraver (sappeur, mineur of pontonnier).
Píque, heimelijke haat, bedekte nijd; piek, spies; schoppen (op de speelkaarten); een pique (pik) op iemand hebben, het op iemand geladen hebben.
Piqué, z. **Piké**.
Pique-nique, z. **Piekeniek**.
Piraat, zeeroover; **piraterie**, zeerooverij. (schuitje.
Pirogue, prauw, uit een hollen boomstam vervaardigd
Pirouette, draaisprong (bij dansen en paardrijden).
pirouetteren, eene cirkelzwenking maken, zich op één hiel geheel omdraaien.
pis aller, (het) ergste geval; iets dat men neemt bij gebrek aan beter, het laatste hulpmiddel.
Písang, paradijs- of Adams-vijgeboom (in Azië, Afrika en W.-Indië).
Piscés, de Visschen (sterrenbeeld des dierenriems).
Piscicultuur, kunstmatige vischteelt.
Pisé, gestampte aarde tot bouwen, stampaarde.
Pissasphált, bergteer, bergpik.
Pistáche, groene amandel; pimpernoot, klappernoot.
Piste, spoor (van paarden en wild). (taling.
Pistóle, bijzondere verpleging in de gevangenis tegen he-
Pistón, pomp, zuiger; stempel; het stijfe, de koker voor de slaghoedjes der geweren.
Pistool, goudmunt van verscheiden landen, ter waarde

van 9½ à 10 gulden; (ook :) bekend vuurwapen, dat met éene hand wordt afgeschoten.

Pitsjaar (van 't Eng. **pitch-yard**, uitgestoken steng), witte seinvlag om de passagiers of de sloep aan boord te roe-

Pitsjaren, voor één dag aan wal gaan. (pen.

pittorésk, schilderachtig, schoon, bekoorlijk.

piu, meer; — **adagio**, wat langzamer; — **forte**, wat sterker; — **piano**, wat lichter; — **presto** of **stretto**, nog

pium desiderium, vrome wensch. (sneller.

Pivot, spil, duim, har; draaipunt.

placábel, verzoenlijk, vredelievend.

Placabiliteit, verzoenlijkheid.

placeeren, plaatsen; uiteenzetten; beleggen.

Placéнта, moederkoek, nageboorte.

Placet, **Placétum**, koninklijke toestemming, inwilliging der landsregeering, inz. tot bekendmaking en uitvoering van pauselijke verordeningen; (ook :) kort verzoekschrift; stoeltje zonder leuning.

plácet, het behaagt, wordt toegestaan, — goedgekeurd.

Placiditeit, zachtmoedigheid, gelatenheid. (schilderstuk.

Plafónd, kamerzoldering, gipszoldering; dekstuk; dek-

plafonneeren, de zoldering eener kamer bekleden.

Plagiaat, menschenroof; boekenplundering, onrechtmatige toeëigening van eens anders letterarbeid.

Plagiárius, **Plagiátor**, menschenroover; boekenplunderaar, letterdief.

Plaid, geruite wollen mantel der Bergschotten.

plaideeren, pleiten; een rechtsgeding voeren.

Plaidoyer, pleitrede.

Plain-chant, eenvoudig koraalgezag.

Plainte, klacht.

plaisánt, vermakelijk, grappig, zonderling.

plaisanteeren, kortswijlen, schertsen, gekscheren.

Plaisanterie, scherts, kortswijl, boerterij; — **à part**, scherts ter zijde.

Plaisir, plezier, vermaak, verlustiging.

plait-il? wat belieft u? wat zegt gij? (ook euphemistisch gebezigd voor:) geheim gemak, sekreet (platie).

Plakkaat, openbaar afgekondigde en aangeplakte kennisgeving van de regeering.

Plan, vlakte; ontwerp; platte grond, grondteekening.

Planche, plank; metalen plaat; kopergravure.

Planchét, balein in een corset of rijglijf.

planconcaaf, vlakhol; **p.-glas**, glas, dat aan de eene zijde plat en aan de andere hol-gebogen is.

planconvex, vlakbol; **p.-glas**, glas, dat aan de eene zijde plat en aan de andere bol-gebogen is.

planeeren, effenen, gelijk- of gladmaken; drukpapier lijmen, het door met aluin gekookt lijnwater (**planeerwater**) halen.

Planeerhamer, plethamer der goud- en kopersmeden.

Planeet, donkere hemelbol, die haar licht van de zon ontvangt, om welke zij zich in eene meer of minder elliptische baan beweegt; ook dwaalster geheeten, wegens de schijnbare onregelmatigheid harer beweging.

Planetarium, lijst der planeten; kunstwerktuig, dat den loop der planeten om de zon voorstelt.

Planiglóbe, z. **Planisfeer**.

Planimetrie, vlaktemeetkunst.

Planisfeer, afbeelding van een halfrond des aard- of hemelbols op een plat vlak, wereldkaart, hemelkaart.

Plantage, beplanting, plantsoen; streek lands door de Europeanen in Oost- en West-Indië met tabak, katoen, rijst, suikerriet enz. beplant.

planteeren, planten stellen, zetten.

Planteur, planter.

plaqueeren = **plateeren**.

Plasma, beeldwerk, beeld.

Plastiek, **plástische kunst**, boetseerkunst in gips, leem, was enz.; lichamelijk vormende kunst, ook de beeldhouwkunst en beeldgieterij omvattende.

plástisch, lichamelijk vormend, gedaantegevend, boetsee-

Plástograaf, schriftvervalscher. (rend; scheppend.

Plastographie, nagebootst schrift; schriftvervalsching.

Plastron, borststuk, borstlap der schermmeesters.

Plat du jour, gerecht van den dag (in restaurants enz.), dat tegen vasten prijs verkrijgbaar is.

Plateau, bergvlakte, verheven vlakke plaats; tafelplank; theeblad; draaischijf (op spoorwegen); groote schaal (van een weegbrug of weegtoestel).

Plate-bande, smal tuinbed langs een heining of muur of om een bloemstuk, rabat.

Platéd, **Pleet**, met goud- of zilverplaatjes overtrokken metaal, geplateerd metaal.

Plate-fórme, plat huisdak, plat op een huis; geschutbedding op eene hoogte; opgehoogde, vlakke plaats met vrij uitzicht, terras.

plateeren, platteeren, ook **plaqueeren**, met goud- of zilverblaadjes vergulden of verzilveren.

platie, z. **plait-il**.

Platina, wit goud (het zwaarste metaal).

Platitúde, gemeene uitdrukking; platheid, gemeenheid.

Platmenáge, tafelstel met velerlei klein vaatwerk voor zout, peper, mosterd, olie, azijn enz.

Platónisch, wat Plato of zijne leer betreft; bovenzinnelijk; —e **liefde**, louter geestelijke, van al het zinnelijke ontdane liefde; —e **republiek**, voorbeeld eener volkomen staatsinrichting, gelijk Plato die ontwierp.

platoniseeren, Plato navolgen, vrij van alle zinnelijkheid
Platonísme, leer en stelsel van Plato. (beminnen.)

platteeren, z. **plateeren**.

plaudite! klap in de handen! juicht toe!

plausíbel, toejuichenswaard; aannemelijk, geloofwaardig, waarschijnlijk.

Plausibiliteit, waarschijnlijkheid, aannemelijkheid.

Play, spel.

Plebéjer, burger, niet-adellijke in het oude Rome; de burgerlijke, gemeene man.

plebéjisch, onadellijk; tot het gros des volks behoorend; aan het gepeupel eigen, gemeen.

Plebisciet, Plebiscítum, volksbesluit.

Plebocratie, volksregeering (liever **Ochlocratie**).

Plebs, de volksklasse, gemeene man.

Plédge of tempérance, gelofte van matigheid.

Pleet, z. **Plated**.

Pleíaden, het zevengesternte; (fig.) beroemd zevental.

Pleidooi, Pleit, verdedigingsrede van een advocaat.

Plein-pouvoir, Plenipoténtie, volle macht, onbepaald gezag; schriftelijke volmacht.

Pleit, z. **Pleidooi**.

plenair, voltallig.

Plenipotentiáris, gevolmachtigd gezant of minister.

Plenipoténtie, z. **Plein-pouvoir**.

pleno jure, met volle recht.

Plenty, volheid, overvloed.

Plénium, gezamenlijkheid; volle vergadering.

plenus vénter non studet libénter, met een volle maag gaat het studeeren niet goed.

Pleonásme, woordenovervloed, bijeenplaatsing van gelijkbeduidende woorden of uitdrukkingen, hetzelfde met andere woorden zeggend.

pleonástisch, overtoellig, overladen met gelijkbeteekenende woorden of uitdrukkingen.

plethórisch, volbloedig, overrijk aan vochten.

Pleuresie, Pleuris, z. Pleuritis.

Pleureuse, treur- of rouwband, rouwflours, zwarte rouwrand aan papier.

Pleurítis, Pleuresie, borstvliesontsteking; droge hoest of kuch met koorts; zijdesteek, zijdewee, pleuris.

Plexus, vlechtsel, weefsel.

Pli, vorm, plooi.

plica polónica, Poolsche vlecht (haarziekte).

pliëeren, vouwen, buigen; (fig.) deinzen, wijken.

Plissé, geplooid belegsels aan vrouwenkleederen; vouwdoek.

Plomb, Plombe, lood, plombeerlood, zegellood.

plombeeren, met lood stempelen, verzegelen; met lood aanvullen of volgieten (holle tanden). (ken.

plongeeren, indompelen, doen zinken; duiken, onderduiken. **Plough**, ploeg.

ployeeren, buigen, plooiën, samenvouwen.

Pluche, wolfluweel, halfluweel.

Plum, pruim; —**pudding**, groote rozijnkoek.

Plume, pen, veder, pluim.

Plumeau, vederdek, licht veeren dekkussen; veeren stoffer.

Plurális, meervoud.

Pluraliteit, meerderheid; de meeste stemmen.

plus, meer; en, geteld bij, vermeerderd met (+); **een** —, een overschot, te-veel, meerder bedrag; **plus-minus**, meer of minder, ongeveer.

Plusmakerij, overdreven vermeerdering der staatsinkomsten tot nadeel der onderdanen; geldsnoeierij.

Plusquamperféctum, meer dan volmaakt verleden tijd.

Plúto, de hellegod, koning der onderwereld.

Plutocratie, geldheerschappij, heerschappij der rijken.

Plutonist, aanhanger van het stelsel, dat de vorming der aardkorst aan de werking van 't onderaardsche vuur of aan de vulkanen toeschrijft.

Plútus, de geldgod, god des rijkdoms.

Pluviométer, werktuig om de hoeveelheid gevallen regen te bepalen.

Pluviôse, regenmaand, de 5de maand van den Fr.-republ. kalender (20 Jan.—18 Febr.)

Pneumatiek, luchtbewegingsleer; ook geestenleer.

pneumatisch, tot de leer van de drukking en beweging der lucht behoorend, luchtaardig; tot de geestenkunde betrekking hebbend; (ook :) het ademen betreffend; — **e machine**, luchtpomp.

Pneumonie, **Pneumonitis**, longziekte, longontsteking.

Pöbel, gemeen volk, gepeupel.

Pocaal, z. **Bocaal**.

Poche, zak; **pochette**, zakje; kleine vrouwenzak.

Pocket-dictionary, zakwoordenboek.

poco, weinig; — **allegro**, een weinig vroolijk; — **forte**, eenigszins sterk; — **lento**, wat langzaam; — **piano**, eenigszins zwak.

Póculum, beker; **poceleeren**, bekeren, lustig drinken.

Pódagra, voetenvel, voetjicht; (pop.) pootje.

podagreus, met de voetjicht behept.

Podagrist, voetjichtlijder.

Pódding, z. **Pudding**.

Podestà, **Podestaat**, machthebber; landvoogd; stadsrechter of burgemeester in Italië.

Podex, achterste, aars, stuit.

Poëet, dichter.

Poëma, dichtstuk, gedicht.

Pœ'na, straf, boete.

pœnaal, de straf of boete betreffend (z. **penaal**).

Pœnitentie, z. **Penitentie**. (maakt den dichter.

Poëta nascitur, non fit, de natuur en niet de studie

Poëtáster, prulddichter, rijmelaar, verzensmid.

poëtisch, dichterlijk; in versmaat.

poëtiseeren, dichten, verzen maken.

Poëzie, **Poëzij**, de dichtkunst, het dichten; dichterlijk gevoel; dichtmaat; gedicht, dichtstuk.

Poil de chèvre, (eig. geitenhaar) stof uit wol en katoen. **point**, niets; **deux à** —, twee om niets.

Point, punt; steek, stoot; oog op dolbelsteener, op kaarten; — **d'appui**, steunpunt; — **d'honneur**, punt van eer, eergevoel; — **de vue**, gezichtspunt, oogpunt; doel, wit.

pointeeren, stippelen, besprenkelen; richten (geschut); bedoelen, op 't oog hebben; mikken; toonen, wijzen, (in hazardspelen:) op eene kaart zetten, wagen.

Pointeur, kaartbezetter; geschutrichter.

pointilleeren, bestippelen; met puntjes graveeren of teekenen; (ook:) beuzelen, zich met nietigheden ophouden, haarklooven, kibbelen, hakketeeren; stekelige zetten geven. (zelingen.)

Pointillerie, muggenzifterij, vitlust, kibbelarij over beu-

Poissarde, vischwijf.

polair, de pool betreffend; tegenovergesteld.

Polariteit, neiging van vrij zwevende magneten naar de magnetische polen der aarde.

Polemiek, twistleer, pennestrijd; verdediging van zijn geloof, zijne inzichten, meeningen enz. tegen andersdenkenden.

polémisch, twistend; **polémische geschriften**, twistgeschriften, inz. in zake van geloof enz.

polemiseeren, wetenschappelijk twisten. (der.)

Polemist, geleerde redetwistvoerder, wetenschappelijk strij-

Polemoscoop, krijgsverrekijs; walkijker; operakijker.

Polénta, ital. meelspijs.

Poleographie, stadbeschrijving.

polí, gladgemaakt, gepolijst; **poli** of **poliet**, beschaafd, welgemanierd, sierlijk; (ook:) listig.

Polichinél, hansworst, grappenmaker.

Policliniek, stedelijke heelkunde.

Poliep, veelvoet, plantdier of dierplant; (ook:) vleesch-
uitwas in of aan het menschelijk lichaam.

Polis, verzekering- of assurantie-bewijs (— **van assurantie**).

Polisson, gait, deugniet, straatjongen.

Polissonnerie, guiterij, jongensstreek, straatschenderij.

Polftesse, hoffelijkheid, welgemanierdheid, toon der groote wereld.

Políticus, staatkundige, staatsman; schrandere, gevat, geslepen mensch, oolijkerd.

Politie, handhaving der openbare orde en veiligheid der personen en eigendommen; gezamenlijke personen, welke voor die handhaving waken; staats- of stadsorde, volkstucht; **politie-inspecteur**, toezienere over de plaatselijke agenten van politie of dienders; boven hem in rang staat de **politie-commissaris**, die zelf weder onderge-

schikt is aan 't hoofd der plaatselijke politie, nl. den burgemeester. (slepenheid.)

Politiek, staatswetenschap, staatkunde; wereldkennis; **gepolitiek**, staatkundig, tot de staatkunde behoorend, staatsburgerlijk; (ook :) schrander, doorslepen, sluw.

politiseeren, over staatszaken spreken; den staatsman uithangen, tinnegieten.

Politoer, Polituur, glanzing; glans; glansmiddel, smeersel, waarmee men politoert; (fig. ook :) = **politesse**.

politoeeren, door een wrijfmiddel glanzig maken.

Pólka, naam van een bekenden Poolschen dans.

Poll, naamlijst, kiezerslijst, aantal stemmen; de stemming voor parlamentsleden en andere politieke verkiezingen.

Pollen, stuifmeel.

Pollicitatie, eenzijdige belofte, gelofte.

Pollútie, bevlekking, zelfbevlekking.

Polonaise, Poolsche dans: zekere vrouwenmantel.

Poltrón, bloodaard, lafaard.

Poltronnerie, lafhartigheid, bangheid.

Polyandrie, veelmannerij.

Polyarchie, Polycratie, heerschappij van velen.

polychromátisch, veelkleurig.

Polychromie, veelkleurigheid.

Polygamie, veelvoudige echt, veelmannerij, veelwüverij.

Polyglotte, een in vele talen geschreven boek.

Polygoon, veelhoek.

Polygraaf, veelschrijver.

Polygram, door vele zijden begrensde figuur.

Polyhistor, veelweter.

Polyhymnia, de muze voor gezang en welsprekendheid.

polymórphisch, veelvormig, van velerlei gedaante.

Polyphaag, veeleter, veelvraat. (gen.)

Polytechniek, leer der kunsten en industriëele verrichtin-

polytechnisch, vele kunsten en wetenschappen omvattend; **polytechnische school**, hogere beroeps- of ambachtsschool.

Polytheïsme, veelgodendom, vereering van vele goden.

Polytheïst, aanhanger van het polytheïsme.

Pomeráns, oranjeappel; (ten onzent ook :) elastiek dopje of stooteinde aan de biljart-keu (in 't Fransch *pro-cédé* geheeten).

Pommade, haarzalf; lippenzalf.

pommadeeren, met pomade bestrijken, zalven.

Pomme, appel; — **d'amour**, liefdesappel, paradijsappel;
— **de Chine**, sinaasappel.

Pomologie, ooftkunde, leer van de vruchten.

pomológisch, ooftkundig, de ooftkunde betreffend.

Pomoloog, ooftkenner, ooftkundige.

Pomóna, ooft- of tuingodin; beschrijving der tuinvruchten.

Pompadour, brei- of modezakje der vrouwen.

pompeus, prachtig, pronkend, met praalvertooning (**pompe**);
hoogdravend.

Pompernikkel, grof, zwart Westphaalsch brood.

Pompier, pompmeester; brandspuitgast.

Pompón, wollen kuif op de soldaten-shako; zijden ge-
ponceau, hoogrood. (weer-overtreksel.

Ponceeren, met puimsteen afwrijven of gladmaken; door-
stuiven, doorgeprikte teekeningen, omtrekken, lijnen met
houtschoolstof sponzen.

ponctueel, stipt, nauwkeurig.

ponderábel, weegbaar.

Ponderabiliën, weegbare lichamen.

Ponderabiliteit, weegbaarheid.

pondere, **non número**, bij 't gewicht, niet bij 't getal;
wegen, niet tellen. (waardig.

pondereus, zwaar, wichtig; nadrukkelijk; de overweging

Ponderositeit, zwaarwichtigheid.

Pond sterling (afg. **L. st.**), Engelsche gefingeerde munt
ongeveer = 12 gulden.

Pondus, gewicht. (munt = 6 gulden.

Pond Vlaamsch (afg. **P. Vl.**), Nederlandsche gefingeerde

Pónjaard, korte Spaansche dolk.

Pony, klein Eng. ríjpaard.

Pónny, rekenmunt in Bengalen, Calcutta, Surate = 1½ ct.

Pons, z. **Punch**.

Pons asinórum, ezelsbrug, verlichtingsmiddel voor min-
kundigen, onwetenden, zwakken.

Pont, brug; (ook:) veerschuit voor paarden en ríjtuigen.

Póntifex, priester; opperpriester, bisschop; — **maximus**,
priestervorst, paus.

pontificaal, priesterlijk; hoogepriesterlijk; bisschoppelijk.

Pontificaal, **Pontificále**, bisschoppelijk plichtenboek; pau-
selijk of bisschoppelijk plechtgewaad; (fig. en fam.) het
beste pak.

Pontificaat, opperpriesterschap, pauselijke waardigheid.

Pónto (fr. **Ponte**), 4de troef in 't omberspel, quadrillespel enz. (in 't rood: hartenaas of ruitenaas; in 't zwart: schoppenheer of klaverenheer).

Pontón, bruggeschuit, vlakke koperen schuitjes voor de schipbruggen (**pontonbruggen**).

Pontonier, schipbrugmaker, soldaat met het slaan der schipbruggen belast.

Pool, aspunt des aardbols, des hemelbols; (in de natuurkunde:) punten of plaatsen, die de zetel van tegenovergestelde krachten of eigenschappen zijn (bv. de polen des magneets, de kolom van Volta enz.); trekpunt des magneets.

poor, arm; **poor-law**, armenwet; **poorrate**, armenbelasting.

Pópe, priester der Grieksche kerk in Rusland (als eng.

Popery, papisterij. [woord:] paus.

populair, volksmatig; algemeen nuttig, verstaanbaar; bij het volk bemind, volksbelievend, gemeenzaam.

populariseeren, algemeen bevattelijk, verstaanbaar of nuttig maken; **zich —**, zich bij het volk bemind maken.

Populariteit, algemeene verstaanbaarheid, nuttigheid; volksbelieving, genaakbaarheid, minzaamheid jegens geringeren; volksgunst, volksliefde.

Populátie, bevolking, volksmenigte.

populeus, volkrijk, sterk bevolkt.

poreus, met zeer kleine tusschenruimten of openingen, sponsachtig. **Poreusheid**, z. **Poreusiteit**.

Porfier, purpersteen.

Póriën, **Póren**, openingen of kleine tusschenruimten der lichamen, zweetgaatjes.

Pork, zwijn, varkensvleesch, spek.

Pornocratie, hoerenregeering.

Pornograaf, ontuchtig schrijver. (sponsachtigheid.

Porositeit, **Poreusheid**, eigenschap der poreuse lichamen,

Port, haven, zeehaven; toevluchtsoord; ook vrachtgeld, briefgeld; (ook afg. voor portwijn).

Portaal, hoofdingang van eene kerk of ander groot gebouw; ruimte voor den gang bij de deur.

portábel, **portatief**, draagbaar.

Portage (ook **Pacotille**), vrijlast, vrijpakkage, die de bemanning van een schip met zich mag voeren; (ook:) draaggeld, draagloon.

portamento di voce, het dragen en allengs wegsmelten der stem. (schieten.

portánt (à bout), van zeer nabij, bv. op een voorwerp

Portátén, lijsten der dagelijks in de zeehavens aankomende waren en der ontvangers daarvan.

portatief, z. portabel.

Port d'armes, verlof om wapenen te dragen of te jagen.

Porte-aiguille, naaldhouder.

Porte-assiétte, schotelring.

Porte-bonheur, (eig. gelukaanbrenger) platte armband (met inscriptie). (toilet.

Porte-bouquet, bloemkorfje of -schaaltje op het dames-

Porte-brisée, vouwdeur, gebroken deur (wier éene helft bij 't openen op de andere slaat); vleugeldeur, dubbel openslaande deur.

Porte-chaise, draagstoel.

Porte-clefs, kerkerknecht; sleutelring.

Porte-crayón, potlood- of stifthouder, teekenpen.

Portée, dracht, bereik, inhoud, vermogen.

Porte-épée, draagband voor een zijdgeweer, degenriem.

porteeren (zich voor iemand), voor iemand in de bres springen, zijne zaak verdedigen.

Porte-faix, lastdrager, kruier. (minister.

Portefeuille, brievenstasch; (ook:) het ambt van staats-

Porte-jupe, japonhouder.

Porte-lettres, zakbrievenstasch; omslag of koker voor papieren, die men een cheft ter teekening moet voorleggen.

Porte-malheur, onheilsbode, ongeluksvogel.

Porte-manteau, mantelzak, valies.

Porte-monnaie, geldtaschje, beugeltaschje voor zakgeld.

Pórtér, sterk Engelsch bier.

Porte-respect, dolk, korte stootdegen.

Porteur, drager, brenger, toonder; houder van een wissel.

Porte-voix, spreektrumpet, scheepsroeper.

Portie, deel, aandeel; erfdeel; mondgedeelte, spijsgift.

Portier, deurwachter, poortbewaarder; (ook:) rijtuigdeur.

Portière, portierster; gordijn voor deuren.

Portique, zuilengang, gewelfde of overdekte gang ter wandelplaats of samenkomsten, galerij.

Porto, vracht-, voer- of draagloon; brievegeld; **porto franco**, **franc de port** of **portvrij**, **postvrij**, **franco**.

Pórtó-fráncó, vrijhaven.

Pórto-rico, rijke haven, naam van een W.-Indisch eiland en van de rooktabak, die van daar komt.

Portrait, Portret, beeltenis (inz. van een mensch), door penseel-, teeken- of graveerstift of door de photographie voortgebracht; (fig.) levendige, juiste voorstelling of beschrijving van een persoon.

portraiteeren, portretteeren, een portret maken.

Portraiteur, Portraitist, schilder van portretten.

Portrét enz., z. **Portrait** enz.

Pose, lichaamsstand, houding.

posé, gezet; ernstig, bedachtzaam, bedaard; ook = **pósito**.

Positie, stelling, ligging, stand; gesteldheid, toestand; voetenplaatsing bij het dansen; **positie-kanonnen**, zwaar geschut.

positief, vastgesteld, aangenomen; stellig, vast, gewis;

positief recht, het vastgestelde recht (in tegenstelling met het natuurrecht); **positieve electriciteit**, z. **Electriciteit**.

Positief, eerste trap, stellende trap (in de taalkunde); het onbetwistbare; (ook:) kamerorgel, voororgel, klein orgel vóór een groot; (pop.) **weer tot zijn positief (zijn positieve) komen**, weer tot bewustzijn komen, uit de bezwijming, bedwelming, ontsteltenis bijkomen.

posito, ondersteld, gesteld of aangenomen. (stalte.)

Posituur, stelling, stand of houding des lichaams, ge-

possedeeren, bezitten, in eigendom hebben.

Posséssie, bezit, bezitting, have.

possessief, het bezit betreffend; bezitting aanwijzend.

Posséssor, bezitter, eigenaar.

possíbel, mogelijk, doenbaar.

Possibiliteit, mogelijkheid, uitvoerbaarheid.

post, na, later dan.

Postáge, briefpost.

Postamént, Postemént, voetstuk; onderstel.

postdateeren, later dagteekenen, later den datum invullen.

Póstdirecteur, bestuurder van het postkantoor.

posteeren, plaatsen, stellen, op een bepaalden post stellen; eene plaats aanwijzen; **zich —**, post vatten.

póste restánte, op de post te blijven (om afgehaald te wor-

posterieur, jonger, nieuwer, later. [den].

Posterieur (fr.), **Posterióra** (lat. pl.) = **partes posteriores**, z. onder **Partes**.

- posterióri (a)**, van achteren, uit de ervaring genomen.
Posterioriteit, het later zijn, later-komen, jonger-zijn.
Posteriteit, nakomelingschap.
post féstum, na het feest, te laat, achteraan.
post hoc, ergo propter hoc, daarna, en derhalve daarom,
 of: wat op elkander volgt, volgt ook uit elkander (een
 valsche stelregel).
Pósthumus, Pósthuma, nakomende, na 's vaders dood ge-
 boren zoon of dochter; **opera posthuma** (lat.), **œuvres**
posthúmes (fr.), na des schrijvers dood verschenen
 werken, nagelaten werken.
postiche, later bijgekomen; nagemaakt, valsch.
Postille, predikboek; kanteekening, randverklaring.
Postillon, postknecht, postrijder.
Postlúdium, naspel.
post mórtém, na den dood.
post núbila lux of Phœbus, na de nevelen het licht; na
 regen komt zonneschijn.
postnumerándo, nabetalend.
postnumereeren, nabetalen.
postponeeren, achterstellen, verschuiven.
Postpositie, achterstelling, achteraanplaatsing.
Post-scríptum, Postscrípt (P. S.), naschrift.
Postulaat, vereischte, zonder bewijs aan te nemen stel-
 ling; verordening, opgave.
Postulánt, aanzoeker om een post, eene bediening enz.
postuleeren, vorderen, als voorwaarde vooropstellen;
 naar iets dingen.
Postuur = Posituur.
Potáge, soep, vleeschsoep met allerlei groenten, sneden
 brood, rijst enz., middagkost.
Pot-au-feu, vleesch met bouillon en groenten (gelief-
 koosde spijs bij den Franschen burgerstand); het noo-
 dige vleesch voor den pot-au-feu.
Potassium, potaschmetaal (de door Davy ontdekte me-
 taalbasis der potasch).
Pot de chambre, kamerpot, nachtpot.
Pot de vin, geschenk boven den bedongen prijs.
potént, vermogend, machtig.
Potentaat, machthebber, gekroond hoofd.
Potentie, macht, vermogen, gezag.
Potérna, sluippoort in eene vesting, uitvalpoort,

Potestaat (lat. *potestas*), kracht, macht, vermogen; titel van een voormalig regent van Friesland.

Potichomanie, de kunst om glazen vaten door opplaking van teekeningen enz. het voorkomen van Chineesch of Japansch porselein te geven.

Potpourri, gemengde spijs, hutspot, poespas; mengelmoes, allegaartje; (fig.) een uit vele stukken samenge-

Pouce, duim. (steld muziekstuk.

Poudre, poeder of poeier, fijn meelpoeier, haarpoeier; (ook:) kruit, buskruit.

Poudrétte, mestpoeder, tot stof geworden menschendrek, die men als meststof gebruikt.

Poularde, gesneden en gemest hoen.

Poule, biljartspel om een inzet; potspel.

Poultry, gevogelte, hoenders.

Pound, pond; **poundage**, pondcijs (een Engelsch tolgeld van alle uitgaande waren).

Poupon, pop, dotje.

pour, om, voor, tot; — **acquit**, voor ontvangst, als bewijs van ontvangst, voldaan.

Pourboire, drinkgeld, fooi.

pour faire visite, om een bezoek af te leggen.

pour la bonne bouche, voor lekkerbekken; als iets wel-smakends.

Pourparler, woordenwisseling, gesprek, praatje.

pour passer le temps, tot tijdverdrijf.

pour peu, het scheelde niet veel, op een haar af.

pour prendre congé (afg. **p. p. c.**), om afscheid te nemen.

Poursuite, vervolging, najaging, doorzetting.

poursuiveeren, vervolgen, najagen; aan- of volhouden.

pousseeren, stooten, voortdrijven; doorzetten; bevorderen; voorthelpen; **zich** —, door eigen kracht en inspanning tot fortuin geraken.

Pouvoir, macht, kracht, vermogen; bewind.

póver, arm, armzalig, jammerlijk.

Pówder, poeder; buskruit.

practicábel, uitvoerbaar, doenbaar; aanwendbaar, doelmatig, bruikbaar.

práctica est multiplex, het overleg is menigvuldig, de kunstgrepen zijn velerlei.

Prácticus, iemand die ervaren is in de toepassing zijner wetenschap, ervaren geneesheer, advocaat enz.

Practijk, oefening; uitvoering; toepassing van de kunstregels of de theorie op het dagelijksch gebruik.

practisch, uitoefenend, werkdadig, op de uitoefening gegrond; van dadelijk nut, van toepassing op het dagelijksch leven; — **verstand**, het verstand als wetgever voor den wil.

Prádo, wandelweg, lusthof; groote diergaarde bij Madrid.
præ of (fr.) **pré**, voor, vooraan, vooruit; **het (een) præ** of **pré** hebben, den voorrang, de voorkeur hebben.

NB. de met **præ** samengestelde woorden zijn hier met **pre** gedrukt.

pragmatiek, **pragmatisch**, aanwendbaar; algemeen nuttig, leerzaam, leerrijke oplossing gevend; **pragmatische geschiedschrijving**, leerrijke voorstelling der geschiedenis, waarbij de gebeurtenissen in haren eigenlijken samenhang, vooral uit een politiek oogpunt, worden voorgesteld; **pragmatieke sanctie**, algemeen nuttige landsverordening; algemeene wet tot openbare welvaart.

Prairiál, de weidemaand, de 9de maand in den Fr.republ. kalender (20 Mei—18 Juni).

Prairie, weide, dreef; het natuurlijke, met welig gras bewassen land in 't binnenland van N.-Amerika.

Praktijk, handelwijs; overleg; beroepswerkzaamheden, cliënten van een advocaat, procureur, notaris; patiënten van een dokter, chirurgijn enz.; — **en**, ongeoorloofde kunstgrepen, listige streken, draaierijen.

Praktisatie, nadenken, overpeinzing, overleg.

praktiseeren, uitoefenen, zaken doen, inz. als geneesheer, advocaat enz.; (ook:) bedenken, verzinnen; peinzen.

praktiseerend, uitoefenend, werkelijk; bedenkend, peinzend.

Praktizijn, uitoefenend of praktiseerend geneesheer, advocaat, inz. procureur, zaakwaarnemer.

Pralines, gebrande of in suiker gerooste amandelen.

Práter, openbare wandeling of lustbosch bij Weenen.

Práxis = **Practijk**.

Prayerbook, gebedenboek.

Preadamieten, menschen, die ondersteld worden vóór Adam geleefd te hebben.

Préadvies, voorloopig uitgesproken gevoelen of raad.

prealábel, voorloopig, voorafgaand; **prealabele quaestie**, vraag die eerst moet uitgemaakt worden, eer omtrent de hoofdzaak kan worden beslist.

- Preambule**, voorrede, inleiding; omweg; omhaal van woorden.
- preambuleeren**, eene voorrede of inleiding vooruitzenden, vooraf omwegen of veel omhaal maken.
- Prebende**, prove, kerkelijke verzorging, jaarlijksch inkomen van eene geestelijke stichting, lijfrente.
- precair**, onzeker, ongewis, twijfelachtig, afhankelijk.
- Precautie**, voorzorg; voorzichtigheid.
- precautioneel**, voorzorgen gebruikend; voorzichtig.
- precaveeren**, verhoeden, voorzien, zich in acht nemen.
- precedeeren**, voorgaan, voorafgaan, den voorrang hebben.
- Precedentie**, voorrang, voortred.
- precelleeren**, uitblinken, uitsteken, zich onderscheiden.
- Precépt**, z. **Preceptum**.
- Precéptor**, leeraar, leermeester, onderwijzer.
- Preceptoraat**, leeraarsambt, leermeestersplaats.
- preceptoreeren**, schoolmeesteren, den leermeester spelen.
- Precéptum**, **Precépt**, voorschrift, regel, richtsnoer, gebod.
- precies**, nauwkeurig, juist, stipt.
- preciëus**, kostbaar, kostelijk; gemaakt, gedwongen.
- Préciëuse**, vrouw of meisje vol gemaaktheid en daardoor belachelijk, nuf, nufje.
- precipiëeren**, vooruitnemen; voorschriften geven.
- Precipitaat**, nederslag, nederplompsel, bezinsel.
- Precipitatie**, afstorting; overijling, jacht; nederploffing.
- precipitáto**, met overhaasting.
- precipiteeren**, overijlen, voorwaarts snellen, overhaast handelen; (bij chemisten:) nederploffen, bezinken.
- Precís**, kort begrip, zakelijke inhoud, hoofdinhoud.
- preciseeren**, bepaald en duidelijk opgeven, uitdrukken; zich —, zich juister, bepaalder uitdrukken of verklaren.
- Precísie**, juistheid, stiptheid; bondige korthed van uitdrukking. (vallen verklaren.)
- precluderen**, uitsluiten; voor altijd afwijzen, voor verpreclusief, uitsluitend, ten volle afwijzend.
- Precociteit**, vroegrijpheid, ontijdige rijpheid.
- Preconisatie**, lofverheffing, overdreven lofspraak; pauselijke bevoegdverklaring voor een bisdom.
- preconiseeren**, hoog verheffen, buitenmate roemen, ophemelen; voor bevoegd (tot bisschop) verklaren.
- Precurseur**, voorlooper, voorbode.
- Predecéssor**, voorganger (in een ambt).

- Predeliberátie**, voorloopige beraadslaging.
predelibereeren, vooraf overleggen, vooruit overwegen.
Predestinátie, voorbeschikking, Gods genadekeus.
predestineeren, vooraf bepalen, voorbeschikken.
Predeterminátie, voorafgaand besluit.
predetermineeren, vooraf bepalen.
Predicaat, datgene, wat van eene zaak gezegd wordt, eigenschap van een onderwerp; eer- of ambtsnaam, titel (vóór den naam).
Predicament, toekenningsbegrip, eigenschap.
prediceeren, voorzeggen, voorspellen; toekennen.
Predictie, voorspelling, waarzegging.
Predikánt, Protestantsch godsdienstleeraar.
Predilectie, voorliefde, vooringenomenheid.
predisponeeren, voorbereiden, vooraf beschikken, inrichten; vooraf genegen of ontvankelijk maken.
Predispositie, voorloopige aanstaate; voorbeschiktheid, aanleg, bv. tot eene ziekte.
Predominátie, overheersching, opperheerschappij.
predomineeren, heerschen, de overhand of het overwicht hebben, het hoogste gezag hebben.
preëminent, uitstekend; voortreffelijk, uitmuntend.
Preëminentie, voorrang, voortreffelijkheid.
preëxisteeren, vooraf of vroeger bestaan.
Preëxisténtie, vóoraanwezigheid.
Prefátie (fr. *préface*), voorrede, inleiding, voorbericht.
Preféct, stadhouder, landvoogd.
Préfector, stadhouderschap, landvoogdij.
preferábel of **preferént**, verkieslijk, de voorkeur verdienend, den voorrang toekomend.
prefereeren, voortrekken, hooger achten, den voorrang, de voorkeur geven.
Preferéntie (fr. *préférence*), voorkeur, voorrang; bij preferentie, bij voorkeur, liefst.
Prefix, **prefixum**, voorvoegsel (in de taalk.)
pregnánt, (eig. zwanger) zinrijk, vol denkbeelden.
Prejudície, voorbeslissing; vooroordeel; nadeel, afbreuk.
prejudiciëeren, voorloopig oordeelen of beslissen; benadeelen; schadelijk zijn.
Préjugé, vooroordeel.
Prelaat, voornaam geestelijke, pauselijk hofgeestelijke, bischop of gemijterde abt (niet alleen in de R. K. kerk,

maar ook in de Protestantsche landen Engeland, Zweden en Denemarken).

preleveeren, vooraf nemen, vóór de deeling wegnemen.

preliminair, inleidend, voorloopig, den weg banend.

Preliminair, inleidingen, voorloopige punten van overeenkomst, inz. bij een te sluiten vrede.

preludeeren, een voorspel maken; inleiden, voorbereiden.

Prelúdium of (fr.) **prélude**, voorspel; (fig.) voorteecken, voorlooper.

Prematuriteit, vroegrijpheid; ontijdigheid.

Premeditatie, voorafgaande overlegging, voorbedachte raad.

premediteeren, vooraf bedenken of overleggen.

Premices, eerstelingen.

Premie, prijs, eerloon; assurantie- of verzekeringsprijs; bijwinst, bijprijs, die in loterijen aan zekere nummers toevalt.

premier, eerst, voornaamst; — **dessus**, eerste sopraanzanger; **Premier**, de eerste, voornaamste, het hoofd; de eerste minister; **Premiers**, **Premières**, de 5 eerste trekken in sommige kaartspelen.

Prémisse, voorafgaande of vooropgeplaatste stellingen eener sluitrede, om daaruit een gevolg te trekken.

premissis premittendis (afg. **p. p.**), voorop te plaatsen, wat vooropgeplaatst moet worden.

prendre la lune avec les dents, het onmogelijke willen, de maan met de tanden willen vatten.

Preneur, nemer of verkooper van een wissel.

prenumerando, door vooruitbetaling.

Prenumeratie, vooruitbetaling. [eener courant).

prenumereeren, vooruit betalen (bv. het abonnement

Preoccupatie, voorinneming, voorafbezetting; voorbegrip, vooroordeel, vooringenomenheid; afgetrokkenheid

preoccupeeren, vooraf bezetten of innemen; vooroordeelen inboezemen, voorinnemen; afgetrokken maken.

Preordinatie, voorbeschikking.

Preparaat, toebereide zaak, bereide artsenijs enz.; inz. kunstmatig toebereid lichaamsdeel.

Preparandus, wie zich voorbereidt (bv. tot een examen).

Preparatie, voor- of toebereiding, aanstalte.

prepareeren, voorbereiden, klaarmaken, toerichten.

Preponderantie, overwicht, meerderheid.

preponeeren, vooraan plaatsen.

Prepositie, vooropplaatsing; (in de taalkunde:) voorzetsel.

Prepotentie, overmacht, hoogere macht.

Prerogatief, voorkeur, voorrecht.

Presbyopie, voorzichtigheid (van oude lieden).

Présbyter, oudste, aanzienlijk (niet priesterlijk) kerkbeambte, ouderling; (ook:) priester.

Presbyteriánen, Protestanten in Engeland, die geen bisschop erkennen, maar de kerk alleen door *presbyters* of oudsten geregeerd willen hebben, rechtzinnigen.

Presciëntie, voorweten, voorkennis.

prescribeeren, voorschrijven, verordenen; (in rechten:) voor verjaard of vervallen erkennen, verjaren.

prescriptibel, verjaarbaar.

Prescriptie, voorschrift, verordening; verjaring, verlies van een recht, dewijl men niet ten behoorlijke tijde daarvan heeft gebruik gemaakt; de verkrijging van een recht door zulk een verzuim van een ander.

Présence, z. **Presentie**.

Présens, tegenwoordige tijd (in de spraakkunst).

présent, tegenwoordig, aanwezig; ten geschenke.

Présent, geschenk, gift, gave.

présentábel, vertoonbaar, wat aangeboden kan worden.

Presentánt, vertoonder van een wissel; voorsteller tot een post of ambt.

Presentátie, indiening, vertooning (bv. van een wissel); recht van voorstelling tot een ambt; aanbod.

presenteeren, voorhouden, aanbieden; indienen.

Présentie (fr. *présence*), tegenwoordigheid, bijzijn; (pop.) veel — hebben, zwaarlijvig, dikbuikig zijn.

Présentie-lijst, lijst der aanwezigen.

Preservátie, bewaring; voorkoming, voorbehoeding.

Preservatief, behoedmiddel.

preserveeren, behoeden, bewaren, beschutten.

Preses, z. **President**.

presideeren, voorzitten; het hoofd zijn.

Président, **Preses**, voorzitter.

presidiaal, tot de waardigheid van voorzitter behoorend.

Présidium, voorzitterschap; oppertoezicht.

Presómpctie, z. **Presúmtie**.

pressánt, dringend, haastig, geen uitstel lijdende.

presseeren, drukken, pressen; dringen, noodzaken; bij iemand aandringen; haast hebben, geen uitstel lijden.

Pressentiment, voorgevoel, vermoeden.

Préssie, drukking; drang, aandrang, dwang.

Pressuur, druk, bezwaar.

Prestánten, de vooraanstaande dikke tinnen orgelpijpen.

Prestátie, kwijting, vervulling, afdoening eener verschuldigde zaak, betaling eener schuld, belasting enz., eed-afliegging.

presteeren, afleggen, vervullen, doen (bv. een eed).

Prestidigitateur, goochelaar, vingervlugge.

Prestíge, begoocheling, tooverachtige verblinding; ontzag, zedelijke invloed, dien men door vroegere bedrijven heeft verworven.

présto, gezwind; **prestíssimo**, zeer gezwind.

presumábel, vermoedelijk.

presumeeren, onderstellen, vermoeden; zich vermeten.

Presúmtie, onderstelling; argwaan; inbeelding, waan.

presumtief, vermoedelijk.

presumptueus, aanmatigend, verwaand, trotsch.

presupponeeren, onderstellen, als waar aannemen.

Presuppositie, onderstelling. (rekken.

prêteeren, leenen, verleenen; zich schikken, medegeven,

pretendeeren, voorgeven, beweren; verlangen, eischen, aanspraak op iets maken; zich aanmatigen.

Pretendént, aanspraakmaker, eischer; kroonvorderaar; (ook:) minnaar, vrijer.

Preténtie, verlangen, vordering, eisch; schuldvordering; aanmatiging, waan; (ook:) voorwendsel.

Pretéritum, de verleden tijd (in de taalkunde).

Pretéxt, voorwendsel, voorgeven, schijngrond.

pretexteeren, voorgeven, tot voorwendsel nemen.

pretiëus, hetzelfde als **preciëus**.

Prétor, voornaam staatsbeampte in 't oude Rome; aanvoerder, opperhoofd, stadsrechter.

Preuve, bewijs, proef.

preux chevalier, dapper ridder.

prevaleeren, het overwicht of de overhand hebben, meer zijn of gelden; (bij kooplieden:) **zich** —, zich doen terugbetalen, zijn uitgezet geld terugnemen; zich schade-loosstellen.

prevalént, den voorrang hebbend of verdienend.

Prevaléntie, overwicht, overhand.

Prevaricátie, plichtschending, ambtsontrouw.

prevenánt, voorkomend, gedienslig.

preveniëeren, voorkomen, beletten; vooraf berichten, van iets verwittigen.

Prevéntie, het voorkomen, verhoeden; vooroordeel, vooringenomenheid; waarschuwende kennisgeving.

preventief, voorkomend, verhinderend; voorloopig (bv. preventieve gevangenissen).

Previsie, het voorzien van toekomstige gebeurtenissen en daarop gegronde voorzichtigheid.

Prevót, aan 't hoofd geplaatst persoon; inz. zooveel als Proost en Provoost (z. die woorden).

priápisch, Priapus betreffend; (fig.) ontuchtig, geil.

Priápus, **Priaap**, tuin- en veldgod, god der vruchtbaarheid en geilheid; (fig.) ontuchtig, geil man; de mannelijke roede.

Priëel, belommerd zitvertrekje of lusthuisje in tuinen.

Prijscourant, prijzenlijst, opgave van de warenprijzen, van den koers der effecten enz.

Prima, de eerste, hoogste klasse, stem of soort; eerste van twee of drie gelijkluidende en achtereenvolgens afgegeven wissels.

Primaat, **Primas**, eerste of voornaamste aartsbisschop van een rijk; hoogste waardigheidsbekleeder. (geres.)

Prima dóнна, **Prima páрте**, eerste tooneelspeelster of zangprima facië, op het eerste gezicht.

primair, voornaam; voortreffelijk; oorspronkelijk; **primaire** gebergten, oorspronkelijke of grondgebergten; **primaire** scholen, lagere scholen.

Primas, z. **Primaat**.

prima vice, voor de eerste maal; **prima vísta**, op zicht (van een wissel); op het eerste gezicht, van het blad weg (iets spelen).

prima-vólta, de eerste maal.

Prima-wissel, z. **Prima** (2de bet.)

Prime, eerste stem, eerste toon van elke klankladder; eerste schermstelling of positie (de houw van boven naar het hoofd); de eerste drukzijde, schoondruk; het eerste biduur in kloosters; (ook:) premie.

primeeren, zich boven anderen verheffen, de eerste zijn.

Primitia, eerstelingen, eerste vruchten.

primitief, oorspronkelijk, aanvankelijk, allereerst.

primo, **pro primo**, ten eerste.

Primogénitus, eerstgeborene.

Primogenituur, eerstgeboorterecht.

primo mihi, aan of voor mij het eerst.

Primo móbile, eerste beweeggrond, hoofdrijfveer.

primordiaal, oorspronkelijk, allereerst.

Primo uómo, eerste tenorzanger. (gelijken.)

primus, de eerste; — **inter pares**, de eerste onder zijns

Princeps, eerste, voornaamste, aanvoerder, vorst.

Principaal, hoofdpersoon, heer, meester, hoofd; lastgever; hoofdzaak, hoofdpunt.

principaal, voornaam, eerst; **principále crediteur**, eerste of voornaamste schuldeischer.

Principaliteit, oppermacht, overwegende macht.

Príncipe, aanvang, oorsprong, grondoorzaak; grondstof; grondslag, grondbegrip; kennisbron; grondstelling; beweeggrond der handelingen.

Principiënreiterei, al te groote gehechtheid aan beginselen, het voortdurend schermen met principes.

prior, eerste, voorgaande, vroegere.

Prior, (vrouwelijk **Priorés**, **Priorín**), eerste, opperste, inz. in een een klooster, kloostervoogd; -voogdes. (dingen.)

Prióra, voorafgaande feiten en omstandigheden, vroegere

Prioraat, voorzitterschap; ambt van prior of priores.

Prioriteit, voorrang, eerstheid, ouder-zijn; **prioriteitsrecht**, recht des voorrangs, naderrecht; **prioriteits-schulden**, zulke, die bij een concours het eerst in aanmerking komen.

Prise, vangst, buit, prijs, inz. een veroverd schip; (ook:) snuifje. (waterleiding.)

Prise d'eau, plaats, waar men het water haalt voor eene

Priseerder, z. **Priseur**.

priseeren, schatten, de waarde aanslaan; (ook:) snuiven.

Priseur, **Priseerder**, schatter, waardeerder der geldswaarde van een voorwerp.

Prisma, kantzuil, hoekige zuil, driezijdig geslepen glas.

prismátische kleuren, regenboogskleuren.

Prisón, gevangenis, kerker; hechtenis.

Prisonnier, gevangene.

privaat, niet openbaar, bijzonder, huiselijk, geheim; ambteloos, (vandaar **privaat-audiëntie**, **privaat-leven**, **privaat-persoon**, **privaat-les** enz.)

Privaat, sekreet, bestekamer.

Privaat-docent, huisonderwijzer; leeraar aan eene hoogeschool, die niet als hoogleeraar is aangesteld.

Privatie, berooving, onttrekking; ontbering; verlies; gebrek; afwezigheid eener eigenschap.

privatief, uitsluitend, afzonderlijk, eigen; **privatieve jacht**, eigen, afzonderlijke jacht.

privátim, in 't bijzonder; in 't geheim; als particulier.

privatiseeren, op zich zelven, ambteloos leven.

Privé, geheim gemak, sekreet; **privé-leven**, ambteloos leven; **uit zijne privé-beurs**, uit zijne eigen beurs (niet uit de kas der compagnie, niet uit de staatskas enz.); (ik zeg u dit) **in mijn privé**, voor mij zelven, afgezonderd van mijn betrekking, mijn ambt.

priveeren, berooven, onttrekken. (ningsbrief.

Privilégie, voorrecht; vrijheids- of verlofsbrief, vergun-

privilegiëeren, bevoorrechten, met eene vrijheid voorzien; verzekeren, beveiligen.

Prix, prijs, waarde; — **fixe**, vaste prijs.

Prize-fight, wedkamp, wedstrijd.

pro, (als gr. voorzetsel in samenstellingen:) voor, tot, ten; voorwaarts; te voren, vroeger; liever; (als lat. voorzetsel:) voor, naar, krachtens.

pro áris et fócis, voor haardsteden en altaren.

probábel, waarschijnlijk, vermoedelijk.

Probabiliteit, waarschijnlijkheid, geloofbaarheid.

Probátie, beproeving, proefneming, proef; bewijs.

probátum est, het is beproefd, op de proef goed bevonden.

probeeren, beproeven, de proef nemen; onderzoeken, toetsen (metalen).

Probeersteen, proefsteen, toetssteen.

Probiteit, rechtschapenheid, goede trouw.

Probleem, **Probléma**, op te lossen vraagstuk, voorgelegde strijdvraag; twijfelachtige vraag, raadsel.

problemátisch, twijfelachtig; onuitgemaakt, raadselachtig.

pro bóno público, voor het algemeene welzijn.

Procedé, handelwijze, werkmanier, methode; z. ook **pomerans**.

procedeeren, te werk gaan, handelen; een rechtsgeding voeren.

Procedúre, handelwijze; rechtsgeding, rechtspleging.

pro cént (pct. of %), ten honderd, van 't honderd.

Procés, voortgang, wijze van plaatsgripping (bv. een che-

misch proces); handeling, inz. rechtshandel, rechtsge-
ding, pleidooi, pleit.

processeeren, een rechtsgeding hebben of voeren.

Proccessie, feestelijke optocht of ommegang; plechtige
bede- of kerkvaart.

Procés-verbaal, van amtswege gedane schriftelijke ne-
derstelling of uiteenzetting van een voorval.

Proclamatie, openlijke bekendmaking, afkondiging der
overheid; het aflezen der geboden van twee verloofden.

proclameeren, uitroepen, verkondigen, openlijk bekend
maken.

Procónsul, (bij de oude Romeinen:) gewezen consul als
bewindvoerder in een wingewest, stadhouder.

pro contánt, voor of tegen gereede betaling.

pro continuatione, tot of als voortzetting.

Procrastinatie, vertraging, uitstel, verdaging.

procrastineeren, (eig. tot op morgen verschuiven, uitstel-
len, vertragen; talmen, dralen.

Procreatie, voortbrenging, voortteling.

procreëeren, telen, kinderen verwekken.

Procrustus (het bed van), willekeurige vorm, waarin men
een voorwerp met geweld besluit of inkleedt.

procul absit, moge hij verre van hier zijn!

procul a Jove, procul a fulmine, ver van Jupiter, ver
van den bliksem: een nederige staat is de veiligste.

Procuradóres, (in Spanje:) leden der 2de kamer.

Procuratie, zaakwaarneming; schriftelijke lastgeving of
volmacht.

Procurátor, = **Procureur**.

procureeren, bezorgen, verschaffen, tot stand brengen.

Procureur, zaakvoerder, gevolmachtigd zaakbeheerder;
rechtszaakvoerder, pleitbezorger, a v o u é.

pro Deo, om Godswil, om niet.

prodigaaal, verkwistend, doorbrengend.

Prodigaliteit, verkwisting, neiging tot doorbrenging.

prodigeeren, verkwisten, onnoodig verteren.

Prodigiën, wonderen. wonderwerken; gedrochten.

prodigiëus, wonderbaar, verbazingwekkend.

pro domo sua, voor zijn eigen huis.

Prodotto, het zuivere bedrag van wissels en waren.

Prodromus, voorlooper; voorrede.

produceeren, te voorschijn brengen, bijbrengen (bv. be-

wijzen, getuigen); voortbrengen, telen, bouwen (bv. vruchten), leveren, vervaardigen, maken.

Productent, voortbrenger.

Product, voortbrengsel van natuur of kunst; vrucht; bedrag, beloop, het door vermenigvuldiging gevonden getal.

Productie, voor- of bijbrenging (bv. van getuigen); voortbrenging, teling; voorts = **product**.

productief, voortbrengend; vruchtbaar, veel opbrengend.

Productiviteit, voortbrengende, scheppende kracht; vruchtbaarheid. (schenken.

pro emérito, voor uitgediend verklaren, de ambtsrust

proëminent, vooruitstekend, vooruitspringend.

Proëminëntie, het vooruitsteken, het in 't oog vallend gedeelte eener zaak.

pro et contra, voor en tegen.

profaan, oningewijd; onheilig, met den godsdienst spotkend; ongeestelijk, wereldlijk; gemeen, onedel; **profane geschiedenis**, algemeene (niet-bijbelsche of kerkelijke) geschiedenis.

Profaan, oningewijde, inz. niet-vrijmetselaar.

Profanatie, ontheiliging, onteering.

profaneeren, spreken, woorden voortbrengen, uiten.

profereeren, uit- of voortbrengen, uiten, spreken, te voorschijn brengen. (betuigen.

professeeren, openlijk belijden, in beoefening brengen;

Professeur = Professor (z. ald.); (in Frankrijk en België:) ieder, die van eene kunst of kunstvaardigheid als meester zijn beroep of bestaanmiddel maakt. (werk.

Professie, belijdenis, openlijke verklaring; beroep, hand-professioneel, beroep- of handwerkmatig.

Professeur, hoogste openbare leeraar aan eene hoogeschool, hoogleeraar: (ook wel:) leermeester.

professoraal, tot het hoogleeraarsambt behoorend; (fig.) allerdeftigst; op hoogen beslissenden toon.

Professoraat, hoogleeraarsambt.

proficiat! wel bekome het u!

Profijt, winst, nut, voordeel, opbrengst.

Profijtertje, zuinigje, bekend voorwerp, dienende om kleine eindjes kaars geheel af te branden).

Profil, teekening van een voorwerp van ter zijde, zijdebeeld, halfgezicht, in doorsnede.

profileeren, de doorsnede van een gebouw enz. teekenen.

Profit, z. **Profijt**.

profitabel, voordeelig, winstgevend, nuttig.

profiteeren, voordeel of winst doen; leeren, vorderen; winstgevend zijn.

proflueeren, ontspringen, uit iets volgen, voortvloeien.

pro fórma, voor den schijn, voor de leus, welstaanshalve.

Profundimetrie, dieptemeting.

Profunditeit, diepte; grondigheid.

Profúsie, uitgieting; verkwisting; overvloed.

profuus, verkwistend, spilziek; wijdloopig.

progenereeren, telen, voortbrengen.

Progenituur, nakomelingschap, teelt, kroost; welpen.

Prognóse (—**is**), voorkennis, -zegging, -beduiding.

Prognósticum of —**con**, voorteeken, kenteeken.

Prognostiek, voorzeggingskunst.

pro grádu, ter verkrijging eener academische waardigheid.

Prográmma, **Prográm**, (eig. openbare schriftelijke bekendmaking, inz. gedrukte uitnoodiging tot eene plechtigheid) opgave of lijst van hetgeen er (op een feest, concert enz.) zal plaats hebben en in welke orde van opvolging; openlegging van de grondstellingen of den te volgen gedragsregel van een politieke partij, een ministerie enz.

progrédiëeren, voortgaan, voortstappen.

Progrésen, vorderingen, trapswijze voortgang.

Progréssie, voortgang, vordering; getallenreeks, die naar dezelfde wet voortloopt. (men.)

progressief, voortgaand, toenemend, trapsgewijs opklim-

Progressionist, **Progressíst**, voorstander van den voortgang.

Progymnásium, hier te lande: inrichting voor hooger onderwijs met de 4 laagste klassen van een volledig gymnasium; elders; voorbereidende school tot het gymnasium.

prohibeeren, verhinderen, beletten; verbieden. (sium.)

Prohibitie, wering, ontzegging, verbod; —**systeem**, in- en uitvoerbepierking; handelsstremming.

prohibitief, terug- of afhoudend, verbiedend.

pro hóspite, als gast.

Project, ontwerp, plan, oogmerk, bedoeling.

projecteeren, ontwerpen, plannen of ontwerpen maken, van plan of voornemens zijn.

Projéctie, worp; het werpen; schets, teekening van de

schijnbare ligging en gedaante van een voorwerp, inz. het ontwerp van landkaarten.

Projectiel, werptuig der artillerie.

Projet de loi, wetsontwerp. (deelen.

Prolapsus, uitzakking of doorzakking van weeke lichaams-

Proletariaat, de stand der armen; de gezamenlijke armen.

Proletariërs, (in 't oude Rome:) arme burgers, die den Staat niet met geld, maar enkel met hun proles, hunne kinderen en nakomelingen konden dienen; (vandaar:) geheel onbemiddelde menschen der laagste volksklasse, die van de hand in den tand leven.

pro libito, naar welgevallen. (baarmakend.

proliefiek, vruchtbaar, ter voortteling geschikt; vrucht-

Prologomena, voorherinneringen, inleiding, voorafgaande opmerkingen.

Prologus, **Proloog**, voorafsprak; inleiding.

prolongábel, verlengbaar, tot uitstel geschikt.

Prolongátie, verlenging, uitstel, later gestelde termijn.

prolongeeren, verlengen, uitstel geven, een lateren tijd of termijn bepalen.

Proloog, z. **Prologus**.

Prolusie, voorspel, vooroefening.

pro memória, ter herinnering.

Promemória, gedenkschrift.

Promenáde, wandeling; (ook:) wandelweg, wandelplaats.

promeneeren, (eig. voortleiden, rondvoeren) wandelen.

Promesse, belofte; schuldbekentenis met belofte om op een bepaalden tijd te betalen; ook dragen de door actiemaatschappijen uitgegeven papieren, door welke hun houder een zeker actie-aandeel wordt verzekerd, den naam van **promessen**. (houwer, boetseerder.

Prométheus, verstandig, bekwaam kunstenaar, inz. beeld-

pro mille (verkort **p. m.**), voor het of per duizend.

promiscue, ondereen, door elkander, verward.

Promissie, belofte, toezegging.

promitteeren, beloven, toezeggen.

Promittént, belover, toezegger.

Promontórium, **promontoire**, voorbergte.

Promótie, bevordering, standsverhooging, inz. bevordering tot een geleerde of academische waardigheid.

Promótor, bevorderaar, inz. tot een academischen graad; (ook:) aanstoker, roervink, belhamel.

Promótus, bevorderde.

promoveeren, bevorderen, verhoogen; een academischen graad verwerven; **iemand** —, hem eene academische waardigheid toekennen.

Promovéndus, die verhoogd, bevorderd zal worden of een academischen graad verwerven zal. (baar.

prompt, vaardig, onverwijd, spoedig, vlug; stipt; gereed,

Promptitude, gezwindheid, vaardigheid; stiptheid.

Promulgátie, openbare bekendmaking; verbreiding.

promulgeeren, kond doen, afkondigen; verbreden.

proneeren, overmatig loven, ophemelen, de lofbazuin steken; veel gezwets maken.

Proneur, bovenmatig lofredenaar; lastig zwetser.

Proníkgetal, de som van een vierkant en zijn wortel.

Pronómen, voornaamwoord.

prononceeren, **prononciátie**, z. **pronunc**—.

pro novitate, als nieuwtje, als pas verschenen.

pro nunc, voor het tegenwoordige, voorloopig.

pronunceeren, uitspreken, sprekend uiten; uitspraak doen, beslissen; sterk doen uitkomen; **gepronuncceerde trekken**, duidelijk sprekende, sterk uitkomende gelaatstrekken.

Pronunciaménto, openbare verklaring en bekendmaking, protest, inz. openbare opstandsverklaring (in Spanje).

Pronunciátie, uitspraak, wijze van uitspreken; (ook :) openbare bekendmaking.

Proof, proef, inz. proefvel, proefdruk, proefblad.

Proosdij, ambt, woning, district van een proost.

Proost, opperste, oppergeestelijke, kloosterhoofd.

Propædeutica, **Propædeutiek**, voorbereidende kundigheden, voorbereidingswetenschap.

propædeutisch, voorbereidend; — **examen**, onderzoek naar de kundigheden, die als voorbereiding tot dezen of genen tak van geleerdheid beschouwd worden.

Propagánda, door den paus in 1622 verordende raad van geloofsverbreiding, bekeeringsgenootschap (**congregatio de propaganda fide**); (ook :) elk genootschap ter uitbreiding van kerkelijke of politieke leerstellingen; — **maken**, voor de verbreiding eener meening, van een plan enz. werken.

Propagandisme, verbreidings- of bekeeringsijver.

Propagandisten, aanhangers eener propaganda.

Propagátie, voortplanting, uitbreiding, verspreiding.

propageeren, uitbreiden, voortplanten, verspreiden.

pro pátria, voor het vaderland.

Propátia of **pro-patria-papier**, soort van schrijfpapier, met de woorden *pro patria* als watermerk. (schip.

Propéller, schroef eener stoomboot; (ook:) schroefstoom-

Propénsie, **Propensiteit**, neiging, geneigdheid, zucht.

próper, **propre**, net, zindelijk, lief en net.

Próperheid, netheid, zindelijkheid, sierlijkheid.

pro persona, per persoon, per hoofd.

Propheet, voorzegger, voorspeller; godsdienstleeraar, godsgezant bij het oude joodsche volk.

propheteeren, voorspellen, voorzeggen.

Prophetés, zieneres, voorzegster; waarzegster.

Prophetie, voorspelling, voorzegging, openbaring.

prophétisch, voorspellend, vol voorgevoel.

Prophylácticum, voorbehoed-, afweringsmiddel.

prophyláctisch, verhoedend, voorkomend, afwendend.

Proplasma, voorbeeld, model van leem.

proponeeren, voorstellen, voorslaan, opwerpen.

Proponént, voorsteller; tot het predikambt onderzocht en bevoegd verklaard, maar nog niet geplaatst persoon; protestantsch candidaat.

Propoost, z. **Propos**.

Propórtie, evenredigheid, overeenstemming; gelijkheid van twee verhoudingen of redens.

proportioneel, in verhouding, gelijkmatig, evenredig.

proportioneeren, in verhouding stellen, evenredig maken, naar zekere verhouding inrichten.

Propos, **Propoost**, rede, woordvoering, uitdrukking; voorslag, aanbod; voornemen, oogmerk, besluit; — **à propos**, juist van pas; eer ik 't vergeet.

Propositie, voorstel, voorslag, aanbod; hoofdstelling.

pro praesénti, voor het tegenwoordige.

propre, z. **proper**. **Propreteit**, z. **Properheid**.

propria auctoritáte, op eigen gezag, eigendunkelijk.

propria laus sordet, eigen lof stinkt.

própria manu, met eigen hand, eigenhandig.

Propriétair, eigenaar, bezitter; land- of grondeigenaar.

Propriëteit, eigendom; eigendomsrecht.

pro prímo, vooreerst, ten eerste.

próprio mótu, uit eigen beweging.

Propugnatie, voorvechting, bescherming; voorspraak.

Propyl'aeën, voorzaal, voorhof, prachtingang van een groot pro quóta, naar evenredigheid. (gebouw.

pro ráta, naar verhouding, elk naar zijn aandeel.

Proréctor, plaatsvervangend rector.

pro re nota, naar den aard der zaak, naar bevind van omstandigheden.

Prorogátie, verdaging, verlenging (bv. van een termijn).

prorogatief, verschuivend, verlengend, vertragend.

prorogeeeren, verschuiven, uitstellen (bv. een wissel).

pro róstris, van het spreekgestoelte, in 't openbaar.

pro sáldo, z. saldo.

pro salúte ánimae, voor het heil der ziel.

Proscénium, voortoonneel.

proscribeeeren, verbannen, vogelvrij verklaren; van een genootschap uitsluiten.

Proscríptie, verbanning, vogelvrijverklaring; verwerping.

Proséctor, ontleder, opensnijder, adsistent van den hoogleeraar der ontleedkunde.

pro secúndo, ten tweede, ten andere.

Prosecútie, voortzetting; gerechtelijke vervolging.

Proseliet, nieuwbekeerde; geloofsoverlooper (inz. uit onzuivere beginselen).

Proselietenmaker, geloofswerver. (werverij.

Proselitisme, **Proselietenmakerij**, bekeeringszucht, geloofs-prósit! het doe u nut of voordeel! wel bekome het u! uwe gezondheid!

Prosodie, lettergreepmaat, regelmatige uitspraak der woorden; leer der tijd- of toonmeting.

Prosodie, leer der lettergreepmeting en toonzetting.

Prosopalgíe, aangezichtspijn.

Prospéct, aanblik, aanzien, uitzicht; vergezicht, verschiep; teekening, schets van het uitwendig voorkomen.

Prospéctus, voorloopige aankondiging van een werk, inz. van een boekwerk, dat bij intekening wordt uitgegeven en waarin men eene opgave doet van het onderwerp, dat het behandelt, van het formaat, het getal deelen, den prijs enz.

prospereeeren, gedijen, gelukkig zijn, bloeien, in bloeiende of gelukkige omstandigheden verkeeren.

Prosperiteit, welstand, bloei, voorspoed. (val.

Prosternátie, **Prostrátie**, nederwerping, kniebuiging; voet-prosterneeren (zich), een voetval doen, nederknielen.

prostitueeren, openlijk aan schande prijs geven, onteeren, schandvlekken; **zich** —, zich geheel aan ontucht overgeven, veil voor ieder zijn; **eene geprostitueerde**, een veil vrouwspersoon.

Prostitutie, schending, onteering; ontuchtig leven, ontucht.

Prostratie, z. **Prosternatie**.

pro stúdio et labóre, voor gedane moeite en arbeid.

pro tánto, voor zoover het gaat.

Protéctie, bescherming, hoede; begunstiging.

Protectionisme, stelsel van handelsbescherming; stelselmatige tegenstand van den geheel vrijen handel; **protectionisten**, aanhangers van dat stelsel, dien tegenstand. (mer.

Protector, beschermer, beschutter, patroon; rijksbescher-

Protectoraat, waardigheid en ambt van protector.

Protégé, beschermeling, gunsteling.

protegeeren, beschermen, begunstigen, onder zijne hoede of bescherming nemen. (digheid.

pro témpore, voor het tegenwoordige; naar tijdsomstan-

Protést, tegenspraak, verzet; de niet aanneming van een wissel, door een openbaren notaris in een wettelijke acte bevestigd.

Protestánten, aanvankelijk alleen de benaming der Lutherischen, sinds zij op den rijksdag te Spiers, in 1529, tegen de besluiten der R. K. protesteerden; later, sedert den Munsterschen vrede, in 1648, ook aan de Gereformeerden en andere niet R. K. Christenen toegekend.

Protestantisme, leer en geloof der Protestanten.

Protestátie, openlijke of plechtige verzekering; voorbehoud, vrijwaring zijner rechten door wettelijk verzet; afwijzing, wettelijke verwerping van een wissel.

protesteeeren, betuigen, plechtig verklaren; het protest van een wissel doen opmaken; zich tegen iets verklaren, er in rechten tegen opkomen.

Próteus, zeegod, die zich in velerlei gedaanten kon veranderen; (vandaar :) een onbestendig, wispelturig mensch.

Protocol, gerechtelijke verhandeling, schriftelijke verklaring of uitspraak van ondervraagde personen in burgerlijke aangelegenheden; bericht van het voorgevallene of verhandelde; boek der notariële acten; register der beraadslagingen en handelingen van de gevolmachtigde

gezanten en ministers op een rijksdag, een congres enz.; rechterlijk verhoorschift.

protocolleeren, ten protocol brengen, gerechtelijk opteekenen, openbare handelingen terstond opschrijven; een verhoorschift opmaken.

Protographie, eerste teekening, planteekening; eerste geschrift, eerste ontwerp of schets.

Protonotáris, opperschrijver, eerste staatssecretaris.

Protoplasma, oorspronkelijke inhoud der plantencellen.

Protoplásten, eerstgevormde menschen, eerste menschen.

Prototype, eerste voorbeeld, oorspronkelijk model; eerste afdruk of vorm van ets- of snijwerk.

Protráctie, vertraging, verlenging, uitstel.

protraheeren, voorwaarts trekken; op de lange baan schuiven, vertragen, uitstellen.

Protuberántie, uitstekend gedeelte, gezwel, uitwas, bult.

Protutor, toeziende voogd.

Prouesse, dappere daad, dapperheid.

prouveeren, bewijzen, aantoonen, doen blijken; **dit prouveert voor hem**, dat pleit in zijn voordeel.

Próve = **Prebende**.

Provençálen, ridderlijke dichters der 12de en 13de eeuw, in Z. Frankrijk of Provence in Spanje (dialect).

Provençaalsch, eigen taal van Zuid-Frankrijk, nu een

Provenier, iemand, die eene prove bezit, die in een proveniershuis gevoed en verpleegd wordt.

proveniëeren, opbrengen, opleveren, afwerpen.

Proveniershuis, gesticht, waar dezulken leven, die eene prove of prebende genieten.

Provenú, opbrengst, voordeel, winst; bedrag. (spreuk.

Provérbe, **Provérbium**, spreekwoord, gedenk- of zede-

proverbialiter, spreekwoordelijk.

proverbialiseeren, tot een spreekwoord maken.

proverbiëus, rijk in spreekwoorden.

Provérbium, z. **Proverbe**.

Proviánd, mondvoorraad, teerkost, levensmiddelen.

proviandeeren, van spijsen of leeftocht voorzien.

Providéntie, voorzienigheid; voorzorg.

providentiëel, vooruitziend; door de Voorzienigheid beschikt.

provinciaal, gewestelijk; **provinciale Staten**, de vertegenwoordigers van een gewest.

- Provinciaal**, titel eens oppertoezieners van kloosters in een kerkelijk district.
- Provincialisme**, gewestelijk woord, landschappelijk taalgebruik; de gewestelijke geest of zin.
- Provincie**, wingewest; gewest, landschap, landsafdeeling.
- Provisie**, voorraad, mondivoorraad; aanstelling; vergoeding voor gedane moeite, bezorgingsloon van makelaars, commissionnairs, expéditeurs enz.
- provisioneel**, voorbehoedend; bij voorraad, voorloopig, tot op nader order, voorshands.
- Provisor**, opziener, bezorger; bevoegde waarnemer, inz. van eene apotheek, van een fonds enz.
- Provisoraat**, het ambt van een provisor.
- Provisórium**, geschrift, waarin men zich voorloopig vrijwaart; voorloopige toestand. [rechtshof (a p p e l).]
- Provocátie**, uitdaging, terging; beroep op een hooger ge-
- provoceeren**, uitdagen, opeischen; aanleiding tot iets geven; gerechtelijke uitspraak op iets verlangen.
- Provoost**, zooveel als **Prevôt** en **Proost**; ook titel van officieren, belast met de zorg, de handhaving der orde, het bestuur van iets, opziener, overste, voorstander; ook het strafverblijf der soldaten.
- Proximateit**, nabijheid, nabuurschap; nauwe verwantschap.
- próximo**, in de eerstvolgende maand.
- proximus est sibi quisque**, ieder is zichzelf het naast.
- Próza**, ongebonden, niet dichterlijken stijl taal van 't gewone leven.
- prozáfisch**, niet dichterlijk, in de taal des gewonen levens; (ook:) alledaagsch, plat.
- Prozaïsme**, eigenaardigheid van den ongebonden stijl; (ook:) alledaagschheid (bv. der uitdrukking); eentonigheid (bv. van het leven).
- Prozaïst**, schrijver in ongebonden, niet dichterlijken stijl.
- prúde**, schijnzedig, nuffig, preutsch.
- Prúde**, preutsche, stuursche schoone, nuf; schijnzedige.
- Prudéntie** (fr. **prudence**), voorzichtigheid.
- Pruderie**, schijnzedigheid, ingetogenheid voor het oog der wereld, preutschheid, nuffigheid.
- Prud'hómme**, rechtschapen man, man van eer; zaakkundige; (ook inz. :) scheidsman tot minnelijke schikking van geschillen tusschen fabrikanten en werklieden enz in de Fransche fabrieken.

Prune, pruim.

Prurigo, huidjeuking; ontijdig verlangen.

Prussophiel, Pruisenvriend.

Psalm, plechtige zang tot Gods eer, inz. een der 150 geestelijke gezangen in den Bijbel.

Psalmist, psalmdichte; psalmzanger. (len.

psalmodiëeren, psalmzingen; centonig opdreunen, uitha-

pseudo, valsch, onecht, misleidend, bedrieglijk; **p.-liberalisme**, valsche, onechte vrijheidszin.

Pseudograaf, schriftvervalscher.

Pseudographie, schriftvervalsching.

Pseudoloog, leugenaar.

pseudoniem, **pseudony'misch**, valschnamig, met verdichtten naam; **Pseudoniem**, gefingeerde of verdichte naam.

Pseudonymiteit, het verborgen-zijn onder een valschen naam. (verdichten naam geeft.

Pseudony'mus, iemand, inz. een schrijver, die zich een **Psittacisme**, papegaaigesnap, vaardigheid in 't gebruik van woorden, die men zelf niet verstaat.

Psy'che, de ziel; (ook:) een vlinder, als zinnebeeld van het leven en van de onsterfelijkheid der ziel; (ook:) een groote, tusschen twee standers draaiende toiletspiegel. (ziekten.

Psychiatrie, de zielgeneeskunde, de genceeskunde der ziels-
psy'chisch, de geest, de ziel betreffend. (geest.

Psychologie, zieleleer, zielkunde, leer van 's menschen
psychológisch, zielkundig.

Psycholoog, zielkundige. (meten.

Psychrométer, werktuig om de vochtigheid der lucht te

Ptisáne, z. **Tisane**.

Puberteit, manbaarheid, huwbaarheid, geslachtsrijpheid.

Pubescéntie, ontkieming van het haar aan baard en teeldeelen, manbaarwording.

pública auctoritáte, op bevel der overheid.

Publicátie, bekendmaking, openbare afkondiging; uitgave, verschijning van een boek, een dagblad enz.

publiceeren, afkondigen; verspreiden; uitgeven, in 't licht geven (bv. boeken, tijdschriften, dagbladen enz.)

Publicist, staatsrechtkenner; schrijver over of leeraar in het staatsrecht; (volgens de nieuwere toepassing van het woord:) ieder schrijver over politieke vragen van den dag, redacteur van politieke nieuwsbladen.

- publicistisch**, staatsrechtelijk. (kendheid.)
Publiciteit, openbaarheid; ruchtbaarheid, algemeene bekendheid.
public spirit, zin voor openbare belangen, belangstelling in 's lands zaken.
Publiek, het gezamenlijke volk, de groote menigte, inz. leeswereld, schouwburgwereld; de menschen.
publiek, openlijk, openbaar, voor aller oog; algemeen bekend, wereldkundig.
Puce, vloo; de kleur der vlooiën.
Pucelage, maagdom, maagdelijke staat.
Pucelle, maagd.
Pud, Russisch gewicht van 40 pond, gelijk 16 kilo.
Pudding, Engelsche spijs, waarvan broodkruim of meel, rundermerg, krenten enz. de hoofdbestanddeelen zijn.
Pudeur, Pudiciteit, schaamachtigheid, eerbaarheid, kuischheid.
pudiek, schaamachtig, eerbaar, kuisch. (heid.)
puëriel, kinderachtig, jongensachtig.
Pueriliteit, kinderachtig gedrag.
Puerperale koorts, kraamvrouwenkoorts.
Puff, pochende, kwakzalverachtige aanprijzing, loftuiting enz.; eene op leugenachtige overdrijving berustende grap.
Pugilisme, vuistkamp, worstelstrijd.
Pugilist, vuistvechter, kampvechter, worstelaar, bokser.
puissant, machtig, vermogend; — **rijk**, schatrijk.
Pulchinello, Polichinel, hansworst, potsenmaker.
pulchre, bene, recte, goed, zeer goed, volmaakt!
pulluleeren, sterk vermenigvuldigen, welig groeien of opschieten.
pulmonaal, de longen betreffend of daartoe behoorend.
Pulmonie, longzucht, longtering, longontsteking.
Pulp, moes of vruchtvleesch der uitgeperste beetwortels.
Pulpitum, lessenaar, spreekgestoelte, kansel.
Pulsatie, het slaan, kloppen, inz. van het hart, de polsslag.
Pulsiméter, werktuig om de snelheid van den polsslag te bepalen.
Pulver, poeder, stof; (ook:) buskruit. (bepalen.)
Pulverisatie, verandering eener stof in poeder, poederpulveriseeren, tot poeder maken, fijnwrijven. (making.)
pumiceeren, met puimsteen afwrijven, schuren.
Punaise, weegluiskop, wandluiskop; klein koperen stiftje met fijne punt en grooten, platten kop.
Punch, Pons, bekende drank, waarvan arak of rum, suiker, citroensap en water de hoofdbestanddeelen zijn;

ook is **Punch** de hansworst in het Engelsch poppenspel, en tevens de naam van een allerwegen gezocht boertig en hekelend Eng. tijdschrift.

Punch-bowl, poskom, ponsschaal.

Punct, **Punctum**, stip, punt, sluitteeken; bepaald deel, afdeeling van een geschrift; onderwerp der rede.

Punctátie, eerste ontwerp van een verdrag.

puncteeren, **punteeren**, bestippen; de voorloopige voorwaarden van eene overeenkomst opteekenen.

Puncteerkunst, **Punteerkunst**, waarzeggingskunst uit stippen of punten.

Punctie = **Punctuur**.

Punctualiteit, stiptheid, nauwkeurigheid, gestrengheid in het handhaven der orde.

Punctuátie, punt- of teekenzetting; zinscheiding door het plaatsen der zin- en scheiteekens.

punctueel, stipt, zeer nauwkeurig.

Punctuur, steek; chirurgische opening van een lijdend deel door middel van een steek of prik; **punctúren**, twee stalen stiftjes aan het timpaan der drukpers; ook de daardoor ontstane gaatjes in het gedrukte vel, **punctuurgaten** genaamd.

pungént, stekend, scherp, bijtend.

punica fides, punische, carthaagsche trouw, d. i. woordbreuk, trouweloosheid.

Púnisch, Karthaagsch, de Karthagers betreffend; (fig.) valsch, trouweloos, woordbreukig.

Punt-, **punteeren** enz. z. **Punct**—.

Pupil, voedsterling, pleegzoon; oogappel.

púra veritas, de zuivere waarheid.

Purée, moes of brij van door een zeef gewreven erwten of andere peulvruchten; — **de pommes**, fijngewreven aardappelmoes.

Púrgans, **Purgátie**, buikzuiverend middel, ook **Purgatief** of **Purgeermiddel** geheeten; **Purgátie**, (ook:) rechtvaardiging of zuivering voor de rechtbank.

Purgatórium, vagevuur.

purgeeren, reinigen, inz. het lichaam of den buik, afvoeren; (ook:) zich rechtvaardigen, van schuld zuiveren.

Purificátie, reiniging, zuivering.

purificceren, **purifiëeren**, reinigen, schoonmaken, louteren.

Púrím, **Púrímfeest**, (eig. feest der loten) Joodsch feest

ter gedachtenis van den hun door Haman toegedachten ondergang en hunne verlossing door Esther, Hamansfeest.

Purïsme, Puristerij, overdreven ijver voor taalzuivering, taalzifterij.

Puríst, taalzuiveraar; taal- of woordenvitter.

Puristerij, z. **Purisme**.

Puriteinen = **Presbyterianen**.

Puriteit, zuiverheid, reinheid, helderheid.

pur-sang, volbloed, zuiver, van echt ras.

purulént, etterend.

Puruléntie, ettering.

Puseyisme, richting in de Anglicaansche kerk, die katholieke kerkgebruiken tracht in te voeren, ritualisme.

pusillaniem, kleinmoedig, versaagd, laf.

Pusillanimiteit, kleinmoedigheid, versaagdheid.

pustuleus, puistig, puisterig, vol uitslag.

Pusztá, steppe in Hongarije.

putatief, vermeend, ondersteld, ingebeeld.

Putrefáctie, verrotting, ontbinding.

putreficeeren, tot verrotting brengen, ontbinden, doen vergaan. (ven.)

putresceeren, tot verrotting overgaan, verrotten, beder-

Putsch, in Zwitserland eig. een stoot met den kop of de horens; (in den nieuweren tijd:) een samenloop, oploop van volk; (in de jongste beteekenis:) een samenrotten van veel menschen tot een bepaald doel, tot een politiek standje. (enkel, louter.

puur, rein, zuiver, onvervalscht; onvoorwaardelijk; bloot,

Pyæmie, etterbloed, soort bloedbederf.

Pygmeeën, dwergen, zeer kleine, nietige menschen.

pygmeeïsch, dwergachtig; nietig, onbeduidend.

Pylasses, getrouw, zich opofferend vriend.

pyramidaal, spitszuilig; als eene pyramide. (uaald.

Pyramide, Egyptische spitszuil, zonnazuil, grafnaald, tijd-

Pyrética, koortsverdrjvende middelen.

Pyrheliométer, zonnearmtemeter.

Pyroláter, vuuraanbidder.

Pyrolatrie, vuuraanbidding, vuurvereering.

Pyrologie, leer van het vuur.

Pyromantie, voorspelling uit het vuur, uit het offervuur.

Pyrométer, **Pyroscop**, vuurmeter, werktuig tot meting van de uitzetting der vaste lichamen door het vuur.

Pyroscaaf, stoomschip.

Pyrósis, het zuur, branding in de maag.

Pyrotéchnicus, vuurwerkmaker.

Pyrotechniek, vuurwerkerskunst.

pyrrhónisch, twijfelzuchtig.

Pyrrhonisme, twijfelzucht.

Pythagórische tafel, tafel van vermenigvuldiging; **p. stelling**, de bekende waarheid, dat het vierkant op de schuinsche zijde eens rechthoekigen driehoeks gelijk is aan de som der beide vierkanten op de rechthoekszijden.

Py'thia, de priesteres van Apollo; waarzegster, prophetes.

py'thisch, ook **Délphisch**, Apollo betreffend, hem geheiligd.

Py'thon, fabelachtige vreeselijke slang of geduchte draak.

Pythonisse, profetes, waarzegster.

Pyrúie, het etterwateren.

Pyxis, (eig. buksboomhouten doos) hostiekastje.

Q.

Q. B. F. F. Q. S. = **quod bonum, felix faustumque sit**, 't welk goed, gelukkig en gezegend zij, of: God geve over dit werk, deze verrichting zijn zegen!

Q. E. D. = **quod erat demonstrándum** (z. ald.)

q. l. = **quántum libet**, z. op **quantum**.

q. p. of **q. pl.** = **quantum placet** (z. ald.)

q. q. = **qualitate qua** (z. ald.)

q. s. = **quantum satis** of **quantum sufficit** (z. ald.)

qua, als, in hoedanigheid van (bv. **qua dokter**, als dokter, in mijn hoedanigheid van geneesheer (en niet als **quadraat**, vierkant. [particulier).)

Quadraat, gelijkzijdige rechthoek, vierkant; het product van een met zich zelf vermenigvuldigd getal.

Quadragesima, zesde Zondag vóór Paschen.

quadrangulair, vierhoekig, vierkant.

quadrangleeren, vierkant of vierhoekig maken.

Quadránt, mathematisch en astronomisch werktuig, vierde deel van den cirkel, graadboog, hock- of hoogtemeter.

quadrateren = **quadreeren**.

quadrátus hómo, kort, gezet mensch, vierkante vent.

Quadratuur des cirkels, verandering van het cirkelvlak in een vierkant van gelijke grootte; iets onuitvoerbaars.

quadreeren, vierkant maken, den inhoud van een vlak berekenen; wel samenpassen, overeenkomen.

Quadricycle, vierwielige velocipède, vierwieler.

Quadriënnium, tijdvak van vier jaar.

Quadrille, dans met 4 personen; soort omberspel met 4 in plaats van 3 personen.

quadrilleeren, het quadrille-spel spelen.

Quadrillioen, millioen tot de vierde macht verheven.

quadrinomisch, met 4 leden of geledingen.

Quadrumanen, vierhandige dieren, apen.

Quadrupéden, viervoetige dieren.

quadrúpel, viervoudig; **quadrúple alliántie**, verbond van vier mogendheden.

quadrupleeren, verviervoudigen.

Quadruplicátie, verviervoudiging.

quae, quális, quanta? wat, hoedanig, hoe groot?

quae nócent dócent, door schade (en schande) wordt men wijs. (den.

quaerens quem devoret, zoekende wien hij kan verslin-

quáeritur, men vraagt, er wordt gevraagd, de vraag is.

Quaestie, vraag, twistvraag, strijdpunt; twist, geschil; (ook:) foltering; pijnbank; **dat lijdt geen quaestie**, dat spreekt van zelf, behoeft geene navraag, geen onderzoek.

quaestioneeren, ondervragen, uitvragen; pijnigen.

Quaestor, schatmeester, penningmeester.

Qualificátie, toekenning eener eigenschap; betiteling, deugdelijkheid, geschiktmaking tot iets; verzwaring eener misdaad, eener straf door bijzondere en verergerende omstandigheden.

qualificatief, nader bepalend, beschrijvend.

qualificeeren, eigenschappen toekennen; benoemen, betitelen; bevoegd, gerechtigd, geschikt (tot iets) maken; **zich q.**, zich ergens toe bekwamen, geschikt en bevoegd maken.

quális rex, tális grex, zoo de koning, zoo de kudde: zoo heer, zoo knecht.

quális vir, tális orátio, aan zijn rede kent men den man.

qualitáte qua (afg. **q. q.**), op eens anders last, in eens anders naam, als lasthebbende, als gemachtigde.

qualitatief, volgens de waarde, het gehalte, de gesteldheid.
Qualiteit, gesteldheid, deugdelijkheid; waardigheid; hoe-
 danigheid; titel, stand, rang.

qualiter taliter, hoe 't ook zij, het zij zoo 't wil.

qua mandatarius, als lasthebber.

quand-même, hoe 't ook ga, tot elken prijs, om 't even hoe.

quandóque bónus dormitat Homérus, soms dommelt de
 goede Homerus, de beste schrijver begaat nu en dan
 eene fout.

quant à moi, wat mij betreft; **zijn quant à moi** (of **quant
 à soi**) **bewaren**, zich niet blootgeven, op zijne hoede
 zijn; (ook:) eene stijf deftige houding blijven in acht

quantitatief, volgens de menigte of grootte. (nemen.

Quantiteit, hoeveelheid, menigte; gewicht, maat; tijdduur
 der lettergrepen.

Quántum, grootheid, veelheid, menigte; maat; bedrag,
 aandeel, som; **quántum libet** of **quantum placet**, zooveel
 als belieft, hoeveelheid naar welgevallen; **quantum sa-
 tis** of **quantum súfficit**, zooveel als genoeg is.

quántum mutátus ab illo, wat is hij veranderd, hoe ge-
 heel anders is hij dan vroeger!

Quárantaine, de leg- of proeftijd (vroeger 40 dagen) van
 schepen, reizigers of waren, die uit vreemde, van pest
 verdachte plaatsen komen; (ook:) de inrichting, waar
 deze proeftijd moet gehouden worden.

Quarré, z. **Carré**.

Quartatie, **Quarteering**, de scheiding van goud en zilver,
 als de verhouding der beide metalen is van 1 tot 3.

Quarterón, **Quarteróne**, vrucht der vermenging van 't
 Europeesche menschenras met de Tercerónen, d. i. met
 dezulken, die uit Europeanen en Mulatten zijn voort-
 gesproten.

Quartét, muziekstuk voor 4 stemmen of instrumenten.

quárto, ten vierde.

quási, als ware het, gelijk, ongeveer, schijnbaar, evenals
 (bv. **quasi-doctor**, schijngeneesheer, kwakzalver; **quasi-
 contract**, schijncontract, contract voor de leus.

Quassia, bitterhout, bitterwortel, kwassiehout.

qua talis, als zoodanig.

Quatemper, z. **Quatertemper**.

Quatérne, vier bezette en te gelijk uitkomende nummers
 in de getallen-loterij of het lotto-spel.

Quatertémpér, naam van vier strenge boete- en vastendagen der R. K., op den eersten Woensdag, Vrijdag en Zaterdag van ieder vierendeel jaars. (regels.

Quatrain, strophe of klein gedicht van 4 verzen of dicht-

Quatre-mains, (it.) **Quattro-máni**, klavierstuk voor vier

Quátuor = **Quartét**.

(handen gezet.

Queen, koningin.

Queens-bench, oppergerechtshof te Londen (onder de regeering eener koningin).

qu'en dira-t-on? wat zal men er van zeggen: de praatjes der menschen.

Quentchen, $\frac{1}{4}$ Duitsch lood = 3,6 gram.

Quercitrón, gele kleurstof van den gemalen bast des N.-Amerikaanschen ververseik.

Querél, klacht, bezwaar; twist, strijd, ruzie.

Querelaat, **Querulaat**, hij, tegen wien eene aanklacht bij de rechtbank wordt ingediend, verweerder.

Querelánt, **Querulant**, wie eene klacht bij het gerecht indient, klager, eischer.

querelleeren, twisten, harrewarren.

queruleeren, gaarne bij den rechter klagen, zonder rechtmatige oorzaak rechtsgeschil zoeken.

Questie, z. **Quæstie**.

Queue, staart; paardestaart; biljartstok; laatste afdeeling of soldatentroep; de laatste voorwaartsbewegende menschenmenigte bij optochten, processien, lijkstaatsien, aan 't kantoor der spoorweg-stations enz.; **faire queue**, op een lange rij achter elkander staan (om toegang te krijgen, bv. tot een kantoor voor plaatsbriefjes aan een spoorwegstation.

qui bene amat, bene castigat, wie goed bemint, straft goed.

qui bene distinguit, bene docet, wie goed onderscheidt, leert (onderwijst) goed.

Quibus, zot, gek.

quid? wat? — **faciendum?** wat nu gedaan? — **juris**, wat rechtens is; — **novi?** wat nieuws is er? — **prodest?** waartoe zou het dienen? — **rides?** waarom lacht gij?

Quídam, zeker iemand; ook zooveel als **Quibus**.

Quídproquó, **Quiproquó**, misverstand, vergissing, verwiseling, het eene voor 't andere.

Quiëscéntie, rust, toestand des rustens.

qui est sine peccáta ? wie is zonder zonde ?

Quiétisme, volkomen berusting des gemoeds in God, gemoedsrust; stille godsdienstdweperij.

Quiëtisten, rustvrienden, zekere godsdienstsecte.

qui hábet aures audiéndi audiat, wie ooren heeft om te hooren, hoore!

Quilláge, kielgeld of tol van schepen, die voor de eerste maal eene Fransche haven binnenloopen.

Quincailleríe, ijzerkramerij; kleine waren uit ijzer, staal, koper enz.

Quíne, z. **Quinterne**.

qui nescit dissimulare nescit regnare, wie niet weet te veinzen, verstaat het regeeren niet.

qui nimium próbat, nihil próbat, wie te veel bewijst, bewijst niets.

Quínine, z. **Kina**; het wezenlijke bestanddeel der kina.

Quinquagesima, de 7e Zondag vóór Paschen.

Quinquénium, tijdruimte van 5 jaren.

Quinquét, lamp met dubbelen luchtstroom, door den natuurk. Argant (1800 uitgevonden (zoo geheeten naar *Quinquet*, den fabrikant).

Quinquína, Amerikaansche naam van de kina.

Quintaal, centenaar.

Quínte, 5de toon van den grondtoon; hoogste vioolsnaar, E-snaar; 5de stootmanier in 't schermen; 5de of 15de (5 op elkander volgende kaarten derzelfde soort in 't piketten); —**n**, streken, knepen.

Quintérne of **Quinte**, 5 bezette en uitgekomen nummers in de getallenloterij of het lotto-spel. (van iets.

Quintesséns, het fijnste, beste, krachtigste, de ziel, de pit

Quintét, vijfspel, vijfstonig muziekstuk.

quintupleeren, **quintuplicceeren**, vervijfvoudigen.

Quípos, **Quíppos**, knoopschrift der oude Peruanen.

qui proficit in artibus et deficit in moribus, plus deficit quam proficit, die wetenschappelijk vooruit-, doch zedelijk achteruitgaat, gaat eer achteruit dan vooruit.

Quiproqué, z. **Quidproquo**.

qui tácet conséntit, die zwijgt stemt toe, stemt in.

Quitántie, kwijtbrief, bewijs van voldoening der schuld.

quítte, vrij, kamp op, even, vereffend; **quítte ou double**, kamp-op of dubbel; (fig.) alles op 't spel zetten, alles wagen.

quitteeren, als voldaan onderteekenen; (ook:) verlaten; laten varen, van afzien.

qui vive? wie daar? werda? **op zijn quivive zijn**, zeer oplettend zijn op al wat er voorvalt, scherp gadeslaan,

quo animo? met welk doel? (oppassen.)

quod béne notándum, wat wel op te merken is.

quod érat demonstrándum, wat te bewijzen was.

Quódlibet, wat men belieft, mengelmoes, allerlei; boerenbedrieger; laffe woordspeling, platte dubbelzinnigheid.

quod scripsi, scripti, wat ik heb geschreven, blijft geschreven.

quod vult Déus, wat God wil, geschiede!

Quómodo, handelwijze, manier van uitvoering.

quos ego..., wacht, ik zal u...

quos vult pérdere Jupiter, dementat prius, dien Jupiter ten verderve wil brengen, ontnemt hij eerst het verstand.

Quóta, Quótum, het evenredig aandeel, het door ieder naar verhouding bij te dragen of te betalen gedeelte.

Quotátie, z. Quotisátie.

quot cápita tot sénsus, zooveel hoofden, zooveel zinnen.

quoteeren, naar evenredigheid verdeelen; opteekenen; met volgnommers voorzien, nummeren. (zinnen)

quot hómines, tot senténtiæ, zooveel hoofden, zooveel

Quotient, uitkomst, het door deeling verkregen getal.

Quotisátie, Quotátie, aandeelsberekening.

quotiseeren, naar verhouding verdeelen, **z cotiseeren.**

Quotiteit, aandeelsverhouding.

R.

R., op recepten = **recipe**, neem.

R. I. P. = **requiéscat in páce**, hij (of zij) ruste in vrede.

R. K., r. k. = Roomsche-Katholieken, Roomsche-Katholiek.

r. s. v. p. = **réponse s'il vous plaît**, verzoeke antwoord.

Raadpensionaris, z. Pensionaris.

raar, zeldzaam, vreemd.

rabaisseeren, verlagen; in prijs verminderen, afslaan.

Rabaissement, verlaging; prijsvermindering.

Rabat, korting van den bepaalden prijs; omgeslagen zoom, overslag, op- of omslag; bef of kraag voor geestelijken of rechters; (ook:) smal tuin- of bloembed.

rabatteeren, korten, afkorten, aftrekken.

Rabbí, Rabbijn, joodsch leeraar, wetverklaarder.

Rabbinisme, joodsche schrift- of godsdienstleer, stelsel der rabbijnsche schriftgeleerdheid.

Rábbít, konijn, N.-Amerikaansche haas.

Rabiës, woede, razernij, dolheid.

Rabulist, rechtsverdraaijer, rechtsverknocier, advocaat van kwade zaken.

Racaille, janhagel, gespuis, gepeupel, klompenregiment.

raccommodeeren, verbeteren, opknappen, verhelpen.

raccordeeren, opnieuw stemmen (speeltuigen); verzoenen, hereenigen; het weer eens worden; (ook:) schilderijen opknappen.

Raccroc, gelukstoot, fortuinlijke stoot of worp.

Race, (fr.) stam, geslacht, soort, slag, ras; (eng.) wedren.

Racer, race-horse, renpaard.

racheteeren, terugkopen, los- of vrijkopen; vergoeden.

Rachítis, Rachitisme, Engelsche ziekte.

Racing, wedren, wedloop.

Racotar, praatje, verzinsel, inz. onjuist courantenbericht.

Racquit, wederwinst, het teruggewonnene. (stellen)

racquitteeren, het verlorene terugwinnen, zijne schade heradeeren, uitschaven, wegkrabben; etsen.

Radeermes, schrap- of krabmes.

Radiátie, uitstraling, straalwerping; (ook:) het doorstrijken van een post in eene rekening.

radicaal, ingeworteld, diep, aangeboren; van den wortel af, uit den grond op (bv. heelen of verbeteren).

radicaal bederf, grondbederf, grondkwaal; **radicale kuur**, grondige of volkomen genezing; **radicaal teeken**, wortelteeken (✓).

Radicaal, verzuurbare basis der zuren, grond-, wortelstof; (ook:) het hoofdvereischte, de grondeigenschap, bevoegdheidstitel.

Radicálen, in Engeland **Rádical-refórmers**, aanhangers eener democratische partij, die eene algeheele omwenteling van de constitutie en de wetten beoogt en de staatsregeling in den grond poogt te hervormen.

Radicalisme, de grondstellingen en het streven van de partij der radicalen.

radiëus, schitterend, glansrijk; (fig.) gezond en vroolijk.

Radiométer, graadboog (om de poolhoogte te meten).

Radir-gummi, gomelastiek om inkt uit te wisschen.

Rádus, straal, halve middellijn eens cirkels.

Rádix, wortel, wortelgetal; stam- of wortelwoord.

radoteeren, suffen, zonder samenhang spreken.

radouceeren, **radoucisseeren**, verzachten; stillen, doen bedaren, bevredigen, sussen.

Rádsja, **Rádjah**, **Rája**, **Rájah**, inlandsch vorst der Hindoes.

Radsjapoeten, troepen der Indische radsja's.

Rafactiemeester, beëdigd ambtenaar bij den tabakshandel.

Raffináde, gezuiverde, geraffineerde suiker.

Raffináge, loutering, zuivering.

Raffinement, sluwheid, spitsvondigheid; muggenzifterij.

raffineeren, verfijnen, louteren, zuiveren; **op iets r.**, iets zoeken uit te denken, uit te pluizen, listig iets bedenken.

Raffinerie, zuivering; suikerziederij of raffinaderij; ook zooveel als **Raffinement**. (ververschen.

rafraicheeren, **rafraichisseeren**, verfrisschen, afkoelen,

Rage, woede, razernij; verzotheid op iets.

Ragout, opgewarmd kleingesneden vleesch met gekruide saus; sterk gekruide en gesausde spijs; (fig.) mengelmoes.

railleeren, schertsen, kortswijlen, beet hebben.

Raillerie, scherts, boert, kortswijl.

Rails, ijzeren schenen der ijzerbanen of spoorwegen.

Railway, spoorweg, ijzerbaan.

Raisiné, druivenmoes.

Raisón, rede, verstand; oorzaak, grond; recht, gelijk; verhouding; handelsnaam, firma; — **d'être**, recht van bestaan; — **d'état**, het voordeel van den staat.

raisonnábel, redelijk, verstandig; billijk; edel, mild.

Raisonnement, redeneering; verstandige beoordeeling; verstandsbesluit; (ook:) tegenspraak.

raisonneeren, redeneeren, oordeelen en besluiten; (ook:) tegenwerpingen maken, tegenstribbelen; veel praatzen hebben.

Raisonneur, tegenspreker, dwarsdrijver, praatmaker.

Raizen, Slavische volksstam in Hongarije, Zevenbergen, Moldavië en Wallachije.

Rája, z. Radsja.

Rájas, schatplichtige christen-onderdanen bij de Turken.

Rakét, opstijgend vuurwerk, met kruit gevulde cylinder, die, aangestoken zijnde, in de hoogte schiet; (ook :) balnet, slagnet bij het balslaan.

ralliëeren, weder vereenigen, herzamelen.

rallentando, langzamer, verdragend.

Ramádan of Ramasán, de maand der vasten, de vastentijd bij de Mohammedanen.

Ramificátie, vertakking.

ramificeeren, vertakken.

Ramoneur, schoorsteenveger.

ramponeeren, beschadigen, bederven.

Rancho, boerenwoning, —hut.

Rancúne, diep ingewortelde haat, wrok.

Randglosse, kanteekening, aanmerking op den rand.

Rang, rij, orde, plaats; eerestand, waardigheid.

rangeeren, schikken, in orde stellen; **iemand** —, hem tot zijn plicht brengen, terechtzetten.

Ranger, boschwachter; spoorhond.

ranimeeren, weder bezielen, opwekken, opvroolijken.

Ranónkel, bekend pronkgewas, hanevoet.

Rantsoen, losgeld; dagelijksche hoeveelheid voedsel (op schepen, voor paarden).

rantsoeneeren, vrijkoopen, lossen; op rantsoen stellen.

Ranz de vaches, z. Kuhreihen.

Rapaciteit, roofgierigheid, roofzucht.

Rapaille = Racaille.

Rapé, rappé, geraspte snuiftabak.

Rapél, Rapórt enz., z. **Rapp**—.

Rapiditeit, snelheid, gezwindheid.

Rapier, Rappier, schermdegen; stootwapen.

Rappél, terugroeping; het terugroepingssein.

rappeleeren, terugroepen; (ook :) herinneren.

Rappier, z. Rapier.

Rappórt, bericht, verslag; betrekking, wederzijdsch verband, samenhang; overeenkomst, gemeenschap.

rapporteeren, terugbrengen; bericht geven; aanbrengen; betrekking hebben.

Rapporteur, berichtgever, verslaggever voor het gerecht; verklikker, oorblazer; (ook :) hoekmeter (een werktuig).

rapprocheeren, naderbrengen; verzoenen.

Rapsodie, z. **Rhapsodie**.

Raquette, z. **Raket**.

rara avis (in terris), een zeldzame vogel (op aarde).

rare, z. **raar**.

Rarefactie, verdunning der lucht door warmte.

rari nantes in gurgito vasto, drijvende de een hier, de ander daar, boven den wijden oceaan.

Rariteit, zeldzaamheid, vreemd of aardig ding.

raseeren, scheren; sloopen, slechten, met den grond gelijk maken; (ook :) langs strijken, dicht voorbijgaan.

Raspberry, framboos.

rassuránt, geruststellend, vreesbenemend.

Rassurantie, geruststelling.

rassureeren, geruststellen.

Rastraal, gereedschap tot het trekken der notenlijnen.

Ráta, evenredige bijdrage of aandeel van elk in 't bijzonder. (tensap.)

Ratafia, likeur uit brandewijn, gegist suikersap en vruch-

Ratatouille, dooreengestampt middageten der soldaten (doorgaans **Ratjetoe** geheeten).

Ratelier, geweerrek, stellage voor geweren in wacht- en tuighuizen; volledig kunstgebit. (krachtiging.)

Ratificatie, goedkeuring, bekrachtiging; oorkonde der be-
ratificeeren, van wege eene staatsregeering of autoriteit iets bekrachtigen, goedkeuren.

ratineeren, noppen (laken enz.); **fraiseeren**.

Ratio, rede; reden, oorzaak, grond.

Ratiocinatie, verstandig nadenken; verstandsbesluit, bewijsvoering, gevolgtrekking, sluitrede.

Ration, z. **Rantsoen** (de 2de beteekenis).

rationaal, **rationeel**, redelijk, op redelijke overtuiging gegrond; ten volle of met juistheid uitrekenbaar.

Rationalisme, redegeloof, godsdienst der rede; toepassing der rede op alles, wat den mensch in de ervaring gegeven is, om het daarnaar te beoordeelen en te toetsen.

Rationalist, redegeloovige, hij, die de leer en grondstellingen van zijn gelooven en doen alieen uit de rede afleidt.

Rationaliteit, redelijkheid, denkvermogen; verstandelijkheid; berekenbaarheid.

rationeel, z. **rationaal**.

Ratjetoe, bedorven van **Ratatouille** (z. dat woord).

Rája, z. Radsja.

Rájas, schatplichtige christen-onderdanen bij de Turken.

Rakét, opstijgend vuurwerk, met kruit gevulde cylinder, die, aangestoken zijnde, in de hoogte schiet; (ook:) balnet, slagnet bij het balslaan.

ralliëeren, weder vereenigen, herzamelen.

rallentando, langzamer, vertragend.

Ramádan of Ramasán, de maand der vasten, de vastentijd bij de Mohammedanen.

Ramificátie, vertakking.

ramificeeren, vertakken.

Ramoneur, schoorsteenveger.

ramponeeren, beschadigen, bederven.

Rancho, boerenwoning, —hut.

Rancúne, diep ingewortelde haat, wrok.

Randglosse, kanteekening, aanmerking op den rand.

Rang, rij, orde, plaats; eerestand, waardigheid.

rangeeren, schikken, in orde stellen; **iemand** —, hem tot zijn plicht brengen, terechtzetten.

Ranger, boschwachter; spoorhond.

ranimeeren, weder bezielen, opwekken, opvroolijken.

Ranónkel, bekend pronkgewas, hanevoet.

Rantsoen, losgeld; dagelijksche hoeveelheid voedsel (op schepen, voor paarden).

rantsoeneeren, vrijkoopen, lossen; op rantsoen stellen.

Ranz de vaches, z. Kuhreihen.

Rapaciteit, roofgierigheid, roofzucht.

Rapaille = Racaille.

Rapé, rappé, geraspte snuiftabak.

Rapél, Rapórt enz., z. **Rapp**—.

Rapiditeit, snelheid, gezwindheid.

Rapier, Rappier, schermdegen; stootwapen.

Rappél, terugroeping; het terugroepingssein.

rappeleeren, terugroepen; (ook:) herinneren.

Rappier, z. Rapier.

Rappórt, bericht, verslag; betrekking, wederzijdsch verband, samenhang; overeenkomst, gemeenschap.

rapporteeren, terugbrengen; bericht geven; aanbrengen; betrekking hebben.

Rapporteur, berichtgever, verslaggever voor het gerecht; verklikker, oorblazer; (ook:) hoekmeter (een werktuig).

rapprocheeren, naderbrengen; verzoenen.

Rapsodie, z. **Rhapsodie**.

Raquétte, z. **Raket**.

rara avis (in terris), een zeldzame vogel (op aarde).

rare, z. **raar**.

Rarefactie, verdunning der lucht door warmte.

rari nantes in gurgito vasto, drijvende de een hier, de ander daar, boven den wijden oceaan.

Rariteit, zeldzaamheid, vreemd of aardig ding.

raseeren, scheren; sloopen, slechten, met den grond gelijk maken; (ook :) langs strijken, dicht voorbijgaan.

Raspberry, framboos.

rassuránt, geruststellend, vreesbenemend.

Rassurántie, geruststelling.

rassureeren, geruststellen.

Rastraal, gereedschap tot het trekken der notenlijnen.

Ráta, evenredige bijdrage of aandeel van elk in 't bijzonder. (tensap.)

Ratafia, likeur uit brandewijn, gegist suikersap en vrucht-

Ratatouille, dooreengestampt middageten der soldaten (doorgaans **Ratjetoe** geheeten).

Ratelier, geweerrek, stellage voor geweren in wacht- en tuighuizen; volledig kunstgebit. (krachtiging.)

Ratificátie, goedkeuring, bekrachtiging; oorkonde der bekratificeeren, van wege eene staatsregeering of autoriteit iets bekrachtigen, goedkeuren.

ratineeren, noppen (laken enz.); fraiseeren.

Ratio, rede; reden, oorzaak, grond.

Ratiocinátie, verstandig nadenken; verstandsbesluit, bewijsvoering, gevolgtrekking, sluitrede.

Ration, z. **Rantsoen** (de 2de beteekenis).

rationaal, **rationeel**, redelijk, op redelijke overtuiging gegrond; ten volle of met juistheid uitrekenbaar.

Rationalisme, redegeloof, godsdienst der rede; toepassing der rede op alles, wat den mensch in de ervaring gegeven is, om het daarnaar te beoordeelen en te toetsen.

Rationalíst, redegeloovige, hij, die de leer en grondstellingen van zijn gelooven en doen alieen uit de rede afleidt.

Rationaliteit, redelijkheid, denkvermogen; verstandelijkheid; berekenbaarheid.

rationeel, z. **rationaal**.

Ratjetoe, bedorven van **Ratatouille** (z. dat woord).

ratum, besloten, goedgekeurd, bepaald.

Ravage, verwoesting; toebrenging van schade en bederf.

ravageeren, verwoesten, vernielen, plunderen.

Ravelijn, halvemaanschans, voorschans.

Ravigote, verkwikkende saus der Fransche keuken.

Ravijn, holle weg; bergkloof.

Ravissement, verrukking, vervoering.

ravitailleeren, weder met levensmiddelen voorzien.

rayeeren, ook **royeeren**, doorschrappen, uitdoen, doorhalen, bv. een post in eene rekening.

Rayón, straal, halve middellijn eens cirkels; vestingsbe-reik, d. i. zoo ver men van de vestingwerken met het geschut reiken kan.

rayonnánt, stralend, schitterend; prachtig.

Razzia, **Rázia**, strooptocht der Fransche troepen in N.-Afrika; onverwachte, algemeene aanval.

Reaal, rekenmunt in Spanje, Mexico enz.; — **de plata**, zilveren reaal, in Spanje omtrent 24 en een halven ct., in Mexico 32 en een halven ct.; — **de vellón**, koperen reaal, ongeveer 12 en een halve cent.

reaal, reëel, zakelijk, werkelijk, wezenlijk, gangbaar; **reale definitie**, zakelijke bepaling; **reale encyclopedie**, samenvatting van alle zakelijke wetenschappen; **reaal geld**, gemunt geld; **reale** of **reële waarde**, zakelijke waarde, gehaltewaarde, waarde der effecten volgens den koers.

Réactie, terugwerking, tegenwerking; het teruggedrijven eener politieke beweging of richting, inz. het opzettelijk belemmeren van den vooruitgang in het staatsleven en het tenietdoen van het reeds verworvene betere, om in plaats daarvan het vroegere of verouderde weer in te voeren.

Reactionnair, tegenstrever, vijand en bestrijder van het liberalisme, vriend van den ouden, tegenwoordig reeds omvergeworpen toestand.

Reader, lezer; **readingroom**, leeszaal.

ready, gereed, klaar; **all** —, alles klaar.

reageeren, tegenwerken, tegenstand bieden.

Reagéntia, terug- of tegenwerkende dingen of middelen.

Realisatie, verwezenlijking; omzetting in klinkende munt.

realiseeren, verwezenlijken, bewerkstelligen; tot geld ma-

Realiseering, z. **Realisatie**. (ken, inz. papieren geld.)

Realisme, werkelijkheidsleer.

Realiteit, werkelijkheid, wezenlijkheid, ware wezen van een ding; werkelijkheid, waarheid.

Real-schule, school, inz. voor nieuwe talen, wiskunde, natuurwetenschap enz.

Rebél, oproermaker, mouter; weerspannige.

rebelleeren, oproer verwekken, aan 'tmuiten slaan.

Rebellie, oproer, mouterij, gewelddadig verzet.

Rébus, teeken-, beeld- en figuurraadsel.

Rebút, weigerend antwoord; uitvaagsel; wrak goed, uit-schot; **rebúten**, brieven, die de brievenbesteller om deze of gene reden niet heeft kunnen bezorgen.

rebutant, terugstootend, moedbenemend, verdrietig.

rebutteeren, norsch afwijzen, voor 'thoofd stooten.

Recadentie, terugvalling, bv. van een recht aan zijn vorigen bezitter.

recalcitránt, wederspannig, tegenstrevend.

Recapitulatie, korte herhaling van den hoofdinhoud.

recapituleeren, zakelijk herhalen, den inhoud kort samenvatten.

recedeeren, terugwijken, terugtreden; weer afstaan.

Receiver, ontvanger.

recenseeren, onderzoeken, doorloopen; beoordeelen (een boek); het beoordeelend aankondigen.

Recensént, beoordeelaar, inz. van boeken.

Recénsie, beoordeeling, inz. boekbeoordeeling.

recént, nieuw, versch, pas gebeurd, onlangs.

Recepisse, bewijs van ontvangst.

Recépt, voorschrift, artsenijsvoorschrift (het **récipe**).

recepteeren, artsenijen voorschrijven en naar de kunst gereedmaken, de recepteerkunst verstaan.

Receptibiliteit, **receptiviteit**, ontankelijkheid.

Recéptie, opneming (als lid); ontvangst, inleiding in een gezelschap; ontvangst, tijd en plaats van ontvangst der gelukwenschenden, inz. bij ondertrouwen.

Recéptor, ontvanger, gaarder van zekere gelden.

Receptuur, ontvang, ontvangst; kunst van het artsenijsvoorschrijven, ook van ze klaar te maken.

Recés, verdrag, schriftelijk verdrag, afloop, eindgevolg van onderhandelingen; achterstand, nog verschuldigde som; verzuimde betaling; het uiteengaan der wetgevende vergadering voor een zekeren tijd.

Recétte, ontvangst; ontvangersambt.

Rechaud, kolenpan, komfoor.

réchauffé, opgewarmd.

Rechérche, onderzoek, navraag; aanzoek; zorgvuldigheid; te groote angstvalligheid, gezochtheid (bv. in de uitvoering eener schilderij).

rechercheeren, onderzoeken, uitvorschen, navragen.

Rechercheur, politiebeambte die belast is met het opsporen van misdadigers en het onderzoek naar misdrijven.

Recidíve, het wederbedrijven van een kwaad; het wederinstorten van een zieke.

recidiveeren, weer instorten (van een zieke); dezelfde fout weder begaan. (vervalt.)

Recidívist, die na zijne bestraffing in hetzelfde misdrijf

Recief, ook **Recsif**, ontvangceel, bewijs van ontvang; schriftelijke verklaring van den schipper omtrent de door hem geladen goederen.

récipe, (op recepten der geneesheeren afgekort **R_o**) neem; ook het artsenijsvoorschrift of recept zelf.

recipiëeren, opnemen (in een gezelschap), toelaten.

Recipiëndus, opnemeling, aan te nemen persoon, candidaat.

Recipiënt, opnemer, ontvanger; (in de scheikunde:) een vat (ontvanger) ter opnemeling van het door distillatie voortgebrachte vocht; ook de glazen klok op het plateau of de glazen plaat der luchtpomp.

Reciprocátie, wederzijdsche betrekking; vergelding.

reciproceeren, **reciproqueeren**, beantwoorden, met gelijke munt betalen. (sche beweging.)

Reciprociteit, wederzijdschheid, wederkeerige, beurteling-

recipróque, wederzijdsch, onderling; terugwerkend.

Recitátie, voordracht van een gedicht of prozastuk.

Recitatief, verhalende zangspraak, zingende spraak.

reciteeren, opzeggen, voordragen in redenaarstoorn.

Reclamánt, terugeischer; tegenwerper; opwerper en indiener van bezwaren.

Reclamátie, **Recláme**, **Reclameering**, terugvordering; indiening van bezwaren; eisch wegens rechtschending.

Recláme, bovenmatig aanbevelende aankondiging, kwakzalverachtige aanprijzing van waren enz.

reclameeren, terugeischen; aanspraak op iets maken; tegen iets opkomen, zijne bezwaren indienen; vergoeding vorderen.

Reclinatie, terug- of ombuiging.

recluideeren, openen, ontsluiten; ook insluiten.

Reclúsie, opsluiting, het in verzekerde bewaring nemen.

Recognitie, gerechtelijke erkenning van een persoon, eene zaak, een geschrift voor datgene, waarvoor men die uitgeeft; **r.-gelden**, zulke gelden, die de erfpachter of bruiker aan den grondeigenaar betaalt en waarmede hij diens recht van grondeigendom erkent.

recognosceeren, erkennen, voor echt verklaren; op kondschap uitgaan, een terrein onderzoeken, de stelling bespieden (in den krijg; onderzoeken, monstereen).

Recognosceering, bespieding, opneming der stelling of ligging (des vijands).

recoleeeren, tegen elkander vergelijken (bv. twee geschriften); (ook :) opnieuw filtreren of doorziigen.

Recollecten, (fr. **Recollets**), leden der Franciskaner orde, die blootsvoets op klompen gaan.

Recolléctie, verzameling der gedachten, bezinning.

recommandábel, aanbevelenswaardig, prijzenswaard.

Recommandatie, aanbeveling, voorspraak.

recommandeeren, aanbevelen, aanprijzen.

Recompénse, belooning; schadeloosstelling.

recompenseeren, beloonen; vergoeden.

recompleteeren, weder voltallig maken.

Recompositie, wedersamenstelling.

Reconciliátie, verzoening, wederbevrediging.

reconciliëeren, verzoenen, bevredigen.

reconnaissánt, erkentelijk, dankbaar.

Reconstitútie, wederherstelling.

Reconstrúctie, wederopbouw; vernieuwde samenstelling.

reconstrueeren, weder opbouwen; opnieuw samenstellen.

Reconvalescént, een zieke aan de beterhand, genezende.

Reconvéntie, tegeneisch (in rechten).

Recours (ook **Regrés** en **Regrediéntie**), teruggang, toevlucht; buitengewoon beroep op of indiening van bezwaren bij een hooger gerechtshof; recht van schade-

Recourswissel, tegenwissel. (verhaal.

recouvreeren, terugkrijgen.

Recreátie, uitspanning, verlustiging.

Recreditief, terugroepingsbrief (aan een gezant).

recreëeren, zich ontspannen, zich verlustigen.

Recriminatie, tegenbeschuldiging; tegeneisch.

recrimeeeren, tegenbeschuldigingen maken; wedschelden of loonen, met smaadwoorden enz. beantwoorden.

Recrudescéntie, wederopengaan eener wond, verergering eener ziekte.

recruteeren, troepen werven, lichten; aanvullen.

Recruteering, manschapsaanvulling, aanwerving, lichting.

Recruit, in dienst getreden loteling; nieuw aangeworven soldaat; **recruten**, aanvullingsmanschappen.

rectangulair, rechthoekig.

récta vía, rechtuit, langs den rechten weg.

Recta-wissel, wissel, die alleen aan den persoon, niet ook aan de order des eersten houders luidt (alzo niet gendosseerd kan worden).

récte, recht, juist, goed.

Rectie, regeering (in de spraakkunst). (tillatie.

Rectificátie, terechtbrenging, verbetering; herhaalde dis-

rectificeeren, verbeteren, door gedurig overhalen nog meer zuiveren en versterken.

Réctor, bestuurder, eerste leeraar aan eene Latijnsche school of een gymnasium; **r. magníficus**, eerste bestuurder, voorzitter van een academischen senaat.

rectoraal, den rector betreffende; **rectorale waardigheid**, rectorship.

Rectoraat, ambt, waardigheid van een rector.

Reçu, schriftelijk bewijs van ontvang.

Recueil, verzameling.

recueilleeren, verzamelen; **zich** —, zich bekorten; in zich zelve keeren.

Recúl, terugsprong, terugstoot.

reculeeren, teruggaan, wijken; terugspringen.

reculer pour mieux sauter, achteruitgaan om des te be-

Recuperátie, wederverkrijging. (ter te springen.

recurreeren, hulp zoeken bij, zich houden aan (iemand).

Recurrént, hulpzoeker; gebruikmaker van het **Recours** (z. dat woord).

recusábel, verwerpelijk; weigerbaar.

Recusátie, verwerping, wraking; weigering.

recuseeren, afslaan, verwerpen; niet aannemen, weigeren.

red, rood; **red deer**, rood wild.

Redacteur, verzamelaar, rangschikker en opsteller van schriftelijke opstellen ter uitgave, inz. van tijdschriften en dagbladen.

Redactie, verzameling en schikking, gereedmaking voor den druk, het stellen, inz. van tijdschriften, dagbladen; (ook :) de daarmede belaste persoon of personen.

Redditie, teruggave, overgave (bv. eener vesting).

Redemptie, verlossing; —**tor**, verlosser.

Redemptoristen, z. **Liguorianen**.

redevábel, erkentelijk, verplicht.

Redhibitie, terugneming eener gekochte zaak, koopver-nietiging of ontslag.

redigeeren, in orde brengen, naar eisch inrichten en in 't licht geven, den druk bezorgen.

redimeeren, loskopen, weder inlossen, bevrijden.

Redingóte, rijrok, reisjas, lange rok.

Redítes, herhalingen.

Redítie, herhaling.

Redondántie, zinledige woordenvloed, klinkklank.

redondeeren, overvloeien; vol zijn van overtollige woorden.

redoubleeren, verdubbelen; versterken.

redoutábel, vreeselijk, geducht.

Redoute, kleine veldschans; gemaskerd bal.

redouteeren, vreezen, duchten, ontzien, schuwen.

Redrés, herstel, herstelling, vergoeding.

redresseeren, weder herstellen, goedmaken.

reduceeren, terugvoeren, verminderen, beperken; herleiden.

Redúctie, **Reduceering**, herstelling tot vorigen vorm; vermindering, bv. van het getal troepen, verlaging, vermindering, verkleining; overbrenging van maten, gewichten en munten van een land in een ander, herleiding (in de rekenkunst). (hoek.

Reduit, toevluchtschans, vluchtschans; vertrekje, schuil-

Redundántie, **redundeeren**, z. **Redond**—. (ling.

Reduplicátie, verdubbeling; letter- of syllaben-verdubbe-
reduplicceeren, verdubbelen; lettergrepen of letters ver-
dubbelen.

reëel, werkelijk, waarlijk, wezenlijk; geloofwaardig, zeker (z. ook **reaal**).

Reëmtie, terugkoop. (ren.

Reëxportátie, wederuitvoer; **reëxporteeren**, wederuitvoe-

Refáctie, **Rafactie**, korting voor beschadigde waren.

Reféctie, herstelling, verkwikking.

Refectórium, eetzaal in kloosters en dergelijke.

Referaat, berichtgeversambt; verslag, bericht.

erfereeren, berichten, verslag doen, voordragen; **zich** — aan, zich houden aan, zich gedragen naar, zich beroe-
Referrein, z. **Refrein**. (pen op.

Referendáris, **Referént**, ambtenaar, die omtrent den inhoud der acten bij een college van justitie rapporteert, verslag doet of voordraagt; **referendáris**, ook hoofdambtenaar aan een ministerie in rang volgende op den secretaris-generaal; **referént**, ook berichtgever, aankondiger van nieuw verschenen boeken of werken.

Referéntiën, informatiën, getuigenissen, aanbevelingen.

Reférte, verwijzing naar, beroep op iets.

reflecteeren, terugstralen; nadenken, overwegen.

Refléctie, **Refléxie**, terugstraling, weerschijn; overdenking, bespiegeling; inachtneming.

Refléctor, spiegelinstrument, om nachtseinen duidelijker zichtbaar te maken; spiegeltelescoop.

Reflex-beweging, onwillekeurige, op peripherischen prikkel volgende beweging. (bloei geraken.

refloreeren, **refloresceeren**, weder opbloeien, tot nieuwen **reflueeren**, terugvloeien, terugtreden; terugwerken.

Reformátie, hervorming, inz. de kerkhervorming door

Reformátor, kerkhervormer. (Luther e. a.

Reformbill, wet tot herziening der kiesbevoegdheid.

Refórme, omvorming, verbetering; afdanking, ontslag (bij militairen).

reformeeren, een anderen vorm geven; hervormen.

Reformisten, (in Engeland:) voorstanders van de hervorming van het parlement (**reformers**); (in Frankrijk:) voorstanders van de hervorming van het kiesstelsel.

reformístisch, wat tot de hervorming betrekking heeft, bv. —e banketten of maaltijden, **petitiën**.

Refractair, weerspanning, inz. tegen den krijgsdienst.

Refráctie, straalbreking.

Refráctor, straalbreker; dioptrische verrekijker.

refrangíbel, breekbaar, te breken (van lichtstralen).

Refrangibiliteit, breekbaarheid (der lichtstralen).

Refrein, één of meer woorden of regels, die aan 't einde van elk couplet herhaald worden, keerregel(s), keer-

Refreshingroom, ververschingslokaal. [woord(en).

Refrigerantia, verkoelende middelen. (middel-

Refrigerátor, **Refrigeratórium**, koelbuis, koelvat, afkoel.

refrigereeren, afkoelen, verfrisschen.

refriseeren, opkrullen.

Refugié, uitgewekene, vluchteling om 't geloof, inz. de Gereformeerden, welke onder Lodewijk XIV in 1685 wegens de geloofsvervolging hun vaderland verlieten.

Refugium, toevlucht.

Refús, weigerend antwoord, weigering; blauwe scheen.

refuseeren, weigeren, van de hand wijzen.

Refutátie, weerlegging; opzegging van het leen.

refuteeren, weerleggen.

Regaal, orgelregister, dat de menschenstem nabootst (**vox humana**); boekenplank; (ook:) drukletter, groote koningsletter, drukletter, die op imperiaal volgt; (ook wel:) gastmaal.

Regaal, **Regále**, pl. **Regaliën**, **Regalia**, koninklijk of vorstelijk voorrecht, hoogheidsrecht; uiterlijke teekens daaraan, koninklijk; (fig.) voortreffelijk. (van. **regaleeren**, onthalen, vergasten.

Regárd, aanblik; aanzien, achting; betrekking. (nemen. **regardeeren**, aanzien, betrekking hebben; in aanmerking

Regátta, de wedvaart met gondels in Venetië; roeiwedstrijd.

Regence, regentschap; rijksbewind gedurende de minderjarigheid, afwezigheid, ziekte enz. van een vorst. (ping.

Regenerátie, wedervoortbrenging; omvorming, herschep-
regenerereeren, weer telen of voortbrengen; vervormen, herscheppen, opnieuw bezielen.

Regént, heerscher, rijksbestuurder; godshuisbestuurder; (ook:) grootste diamant in een vorstelijke kroon, inz. in de Fransche kroon.

Regié, leiding, bestuur; beheer van zekere handelstakken met verantwoordelijkheid voor het doen van rekening.

Regíme, levensregel, eetregel; staatsbestuur; **ancien** —, de regeeringstoestand van den ouden tijd (bv. de tijd van de heerschappij der Bourbons, vóór de revolutie).

Regiment, rijks- of staatsbestuur; groote troepenafdeeling, uit eenige bataljons bestaande.

Regis ad exemplar, op het voorbeeld des konings.

Regisseur, beheerder, rekenplichtig bestuurder, rekeningvoerder; inz. tooneelbestuurder.

Regíster, alphabetisch gerangschikte lijst of bladwijzer; gerechtsboek; actenboek; orgelschuif; de gezamenlijke, tot éene geluidsoort behorende orgelpijpen; oventrek-

gat; (bij boekdruckers:) juiste tegenoverstand, die de regels der beide zijden van 't bedrukte blad met elkan- der moeten hebben (daarvoor te zorgen heet **register maken**); **register-papier**, groot, sterk papier voor regis- ters, rekeningboeken enz.; **registerschip**, Spaansch koop- vaardijsschip met openbare bevoegdheid om op Amerika handel te drijven.

Registratie, het inschrijven van oorkonden of acten in een wettelijk register.

Registratie-recht, het verschuldigde wegens het **regis- treeren** of inschrijving in 't register.

Registrator, ontvanger der **registratie**, ambtenaar, die de acten wettelijk inschrijft en het daarvoor verschuldigde ontvangt. (oorkonden.

Registratuur, gerechtelijk inschrijfboek; bewaarplaats der **registreeren**, in 't wettelijk register schrijven, boeken.

regleeren, regelen, rangschikken; voorschrijven.

Reglement, verordening, bepaling, voorschrift, richtsnoer.

reglementair, het reglement betreffend, daartoe behoorend.

Regnum, het rijk.

regratteeren, weder opkrabben, afkrabben; opknappen, opflikken, van oud nieuw maken; een muur afbikken; in 't klein verkoopen, uitventen, leuren.

Regratterie, kleinkramerij, uitventing in 't klein; koo- menij; voddenkraam.

Regrediëntie, **Regrés**, teruggang; ook = **Recours**.

regressief, teruggaand; terugwerkend.

Regrét, spijt, leedwezen, verdriet.

regrettábel, betreurenswaardig.

regretteeren, bejammeren; terugwenschen. (tingregel.

Régula, regel; — **juris**, rechtsregel; — **multiplex**, ket- **regulair**, **regulier**, regelmatig, geregeld; **reguliere troe- pen**, linietroepen, staande troepen; **reguliere geeste- lijken**, ordesgeestelijken of monniken.

regulariseeren = **reguleeren**.

Regulariteit, regelmatigheid.

Regulateur, **Regulator**, regelaar, rangschikker; (bij zak- uurwerken:) de onrust met het snekrad; (bij slinger- uurwerken:) de slinger met zijn bus; (bij blaasinrich- tingen:) een werktuig, ter bewerking van een regelma- tigen luchtstroom enz.; (ook:) de slinger.

Regulatief, voorschrift, richtsnoer.

- reguleeren**, regelen, schikken, vaststellen.
regulier, z. **regulier**. (zien.)
Rehabilitatie, herstel in vorigen stand, staat, eer of aan-
rehabilitereen, weder in vorigen stand brengen, in eer,
 goeden naam enz. herstellen.
reïmporteeren, weder invoeren.
reïncorporeeren, weder inlijven.
Reine, koningin.
Reinette, koningsappel.
Reïntegratie, herstel in vroeger bezit of genot.
reïntegreeren, in vorig bezit of genot herstellen.
Réis, Portugeesche munt (z. **Milreis**); bevelhebber bij de
 Turken. (tenlandsche zaken.)
Réis-effendi, Turksch rijkskanselier en minister van bui-
Reïteratie, herhaling.
reïteratief, herhaaldelijk, herhaald.
reïtereeren, herhalen.
Rejëctie, verwerping, afwijzing.
rejeteeren, verwerpen.
rejouisseeren, verheugen, vervroolijken, verlustigen.
Relaas, bericht, verslag; verhaal.
Relâche, uitspanning, rust, het ophouden van 't werk.
relacheeren, ontspannen, slap maken; verslappen, ver-
 flauwen, nalatiger worden; loslaten, bevrijden.
Relais, pleisterplaats, poststation.
Relâpsus, terugval; wederafvallige.
relâta réfero, ik verhaal de zaak, zooals ik ze gehoord heb.
Relâtie, betrekking; gemeenschap, verkeer; (ook:) =
relatief, betrekkelijk, in verband tot. (**Relaas**.)
Relaxatie, losmaking, verslapping, verzachting.
relaxeeren, z. **relacheeren**.
Relegatie, verbanning; wegzending. [hoogescholen].
relegeeren, verbannen; wegzenden, verwijzen (inz. van
relevant, gewichtig; ter zake dienstig.
Relevatie, ontheffing, bevrijding; wederoprichting
releveeren, verlichten, vrijspreken, ontheffen; doen uit-
 komen, verhoogen; afhangen, afhankelijk zijn (van
 iemand); behooren (tot een rechtsgebied, heerlijkheid,
 enz.); leenroerig zijn. [kinderen enz.]
Relicta, de nagelatenen of achtergeblevenen (gade, weduwe,
Reliëf, verheven werk in marmer, metaal enz.
Religie, godsleer, geloofs- en deugdenleer; geloofsstelsel,

geloof; godsvrucht, godsdienst, gemeenschappelijke godsvereering en aanbidding.

religiëus, godvreezend, godsdienstig; nauwgezet.

Religiositeit, godsvrucht, godvereerende stemming; gemeenschappelijke godsvereering.

Reliquie, overschot, als heilig beschouwd overblijfsel, inz. kleederen of gebeente van heiligen. (tijd.)

Relocatie, wederverhuring, verlenging van pacht- of huur-rem acu tetigisti, gij hebt den spijker op den kop gesla-remarquabel, opmerkenswaardig, aanmerkelijk. (gen.)

Remarque, aanmerking; opmerking.

remarqueeren, aanmerken; opmerken, waarnemen.

Rembours, Remboursement, terugbetaling, teruggave van 't gereede uitschot; dekking (van een wissel).

rembourseeren, weder vergoeden, terugbetalen; de dekking toezenden (bv. van eene traite).

Remédie, middel, hulp-, geneesmiddel; veroorloofd minder gehalte (bij munten).

remediëeren, verhelpen, genezen, heelen.

Remembrance, herinnering.

Remesse, Rimesse, overgemaakt geld, overzending van geld of geldswaardig papier. (was geëmigreerd.)

remigreeren, naar het vaderland terugkeeren, waaruit men

Reminiscentie, herinnering; plaatsen die aan een ander geschrift doen denken; geheugen.

Remis, z. onder **Remise**.

Remise, uitstel; vermindering, afslag, kwijtschelding van schuld; (bij kooplieden:) = **Remesse**; (ook:) wagenhuis, -schuur, loods, koetshuis; (in het spel, en dan vaak ook **Remis**:) gelijk; (in het schaak- en kaartspel:) kamp-op, onbeslist gebleven; (in sommige kaartspelen:) enkelvoudig verloren (als de speler niet meer slagen haalt dan zijne tegenspelers)

Remissie, terugzending; toegestane korting; opheffing van een verbod; het uitblijven, nalaten (bv. van eene koorts).

remitteren, terugzenden; weer ter hand stellen; geld of wissels overmaken; iets laten vallen of kwijtschelden.

Remittent, overzender, overmaker; de eerste wisselhouders of -ontvanger.

Remolliëntia, weekmakende, verzachtende middelen.

Remonstranten, eene godsdienstpartij der Gereformeerde kerk, inz. in Holland door hare tegenpartij (de Con-

- tra - Remonstranten) Arminianen geheeten.
Remonstrantie, tegenvoorstelling.
remonstreren, tegenwerpingen maken, tegenwerpen.
Remontanten, rozen, die den geheelen zomer doorbloeien.
Remónte, Remónte-paarden, aanvullingspaarden, paarden ter vervanging van dezulke, die tot den dienst bij de ruitery onbekwaam zijn geworden.
remonteeren, opmaken of in orde brengen; de deelen weer tot een geheel vereenigen; het te-kort der paarden van een regiment door nieuwe aanvullen.
remorqueeren, op het sleeptouw nemen, beegseeren.
Remorqueur, sleepboot.
Remótie, verwijdering; ontslag uit een post, afzetting.
remótis árbítris, zonder getuigen, onder vier oogen.
Remo(u)lade, pikante saus, gekruide saus.
removeeren, wegruimen; verwijderen; afzetten.
Remplaçant, plaatsvervanger, inz. in den krijgdsdienst.
remplaceeren, vervangen, in de plaats treden of stellen voor.
Remunérátie, vergelding, belooning.
remunereeren, vergelden, beloonen.
Renaissánce, wedergeboorte; **stijl de la —** of **à la —**, meer of min gelukkige vermenging van den stijl der middeleeuwen en dien der Ouden (in de bouwkunst enz.); de sedert de 16de eeuw in Frankrijk opgekomen mode, de toenmaals heerschende kunstsmaak.
Rencóntre, ontmoeting, toevallig samentreffen; oneenigheid, vechtpartij; gelegenheid, toestand.
rencontreeren, ontmoeten, aantreffen. [rekening).
Rendánt, rekeningvoerder, rekening-afligger (**rendant van** **rendeeren**, opbrengen, afwerpen (winst).
Rendement, opbrengst, winst.
Rendez-vous, afgesproken bijeenkomst, verzamelplaats; **rendez-vous-huis**, geheim bordeel, knip.
Renegaat, geloofsverzaker, afvallige, inz. een tot Mohammed's geloof overgegaan Christen.
renegeeren, weder verloochenen, afvallen.
renforceeren, versterken, sterker maken.
Renfort, versterking; hulp.
Renitent, weerspannige, weerstrever. (nigheid.
Renítentie, wederopstand, tegenstand, verzet, weerspan-
Renommée, faam, naam; vermaardheid, roemruchtigheid.
Renommíst, vechtersbaas, baldadig twistzoeker

Renonce, het missen of verzaken eener kleur in 't kaartspel; de ontbrekende kleur; (ook :) een afkeerwekkend persoon.

renonceeren, van eene zaak afzien, haar opgeven; (in 't kaartspel :) niet bekennen, de kleur niet bijspelen.

Renovátie, vernieuwing, herstelling; tweede aanmaning ter betaling van de achterstallige belasting.

renoveeren, vernieuwen; herhalen; **een wissel** —, hem vernieuwen, zijn vervaltijd later stellen.

Renseigneménten, inlichtingen, aanwijzingen.

Rentabiliteit, het vermogen om renten op te brengen, rentengevende gesteldheid.

Rente, jaarlijksche geldinkomsten, die niet de opbrengst van persoonlijke industrie of werkzaamheid zijn; opbrengst van kapitalen, landerijen enz., *i n t e r e s t*.

renteeren, **renten**, renten of interesten opbrengen.

Rentenier, wie van zijne renten leeft.

rentenieren, van zijne renten leven.

Rente viagère, lijfrente.

rentoileeren, verdoeken (oude schilderijen).

Renumerátie, terugbetaling; wederuitbetaling.

renumereeren, terugbetalen, weer uitbetalen; geïnd of gebeurd geld weder uitgeven; natellen.

Renunciátie, bericht; opzegging eener zaak; afstanddoening; het afzien (bv. van de nalatenschap, van verder proceddeeren).

renunciëeren, afstand doen; afzien van iets.

renverseeren, omkeeren, omwenden, omverwerpen, het onderst boven keeren.

Renvoi, **Renvooi**, verwijzing (in boeken); terugzending.

renvoyeeren, terugzenden; afscheid geven, ontslaan, ver-

reordineeren, weder ordenen, opnieuw wijden. (wijzen.

Reorganisátie, nieuwe inrichting.

reorganiseeren, opnieuw inrichten, hervormen.

repandeeren, vergieten, plengen; verbreiden, verspreiden.

reparábel, herstelbaar; vergoedbaar.

Reparátie, **Reparatuur**, herstelling; vergoeding.

repareeren, herstellen, verbeteren; weer goed maken.

reparteeeren, verdeelen.

Repartítie, verdeling.

repassseeren, terugkomen; weer voorbijgaan of doortrekken; doorloopen, nazien en verbeteren (geschriften, re-

keningen enz.); de radertanden (van een nieuw uurwerk) aanscherpen.

Repeal, herroeping, opheffing (inz. der vereeniging van Ierland met Engeland); **repealers**, die partij van het Engelsche parlement, welke de herroeping der Unie van Engeland en Ierland verlangt.

Repercussie, terugstoot; afkaatsing (bv. van 't geluid, van de lichtstralen enz.)

repercuteeren, terugstooten, afstuiten.

Repertoire, **Repertorium**, opslag- of aanwijzingsboek, zaakregister, blaffert; wekelijksche lijst der op te voeren tooneelstukken in groote steden.

repeteeren, herhalen, herzeggen.

Repetént, herhaler; terugkeerende cijfers eener repeteerende breuk.

Repetitie, herhaling; proefherhaling; slaand horloge.

Repetitor, herhaler, iemand die de colleges van een professor met studenten repeteert.

Repít, verlenging, uitstel, latere termijn, respijt.

Replétie, volbloedigheid; zwaarlijvigheid.

replíceeren, antwoorden, hervatten, daartegen inbrengen.

repliëren, weder samenvouwen; terugtrekken, deinzen.

Repliek, tegenantwoord, tegenbescheid.

repondeeren, antwoorden; beantwoorden; borg blijven.

reponeeren, weder op de plaats zetten of leggen, wegleggen, bewaren; zetten, weder inbrengen (een ontwricht lid, eene breuk enz.)

Report, bericht, verslag; (in den Franschen effectenhandel:) verschil der prijzen op het einde der loopende en op het einde der naastvolgende maand.

Reporter, verslag-, berichtgever, inz. voor couranten.

Repós, rust.

repos ailleurs! elders (d. i. hier namaals) rust!

reposeeren, rusten; zich verlaten op iemand.

Repositie, het weer in 't lid brengen.

Reposoir, rustaltaar bij processien.

repuusseren, terugstooten.

reprehendeeren, berispen, laken, verwijten.

reprehensibel, berispenswaard, lakenswaardig.

Reprehénsie, berisping, doorhaliug, bestraffing.

Represailles, weerwraak, wraakoefening.

Representánt, vertegenwoordiger; volksvertegenwoordiger.

Representátie, vertegenwoordiging; opvoering van een tooneelstuk.

representatief, plaatsvervangend; vertegenwoordigend.

representeeren, vertegenwoordigen; voorstellen; iets vertoonen, zich voordoen, gewicht hebben.

Représië, onderdrukking, beteugeling.

repressief, belemmerend, stuitend, afwerend.

Reprimánde, terechtwijzing, verwijt, doorhaling; (fam.) lange neus, bokking.

reprimeeren, onderdrukken, beteugelen, verhinderen.

Reprise, herovering; herwonnen prijs; herhaling.

Reprobatie, verwerping, wraking, tegenbewijs.

reprochábel, berispenswaard, bestraffelijk.

Reproche, verwijt, wraking, berisping.

reprocheeren, verwijten, onder den neus wrijven.

reproduceeren, weder voortbrengen; tegenbewijzen.

Reproducént, tegenbewijvoerder.

Reproductie, wedervoortbrenging; herstelling van verloren of beschadigde deelen aan dierlijke lichamen.

reproductief, wedervoortbrengend, herstellend.

Reproductiviteit, **reproductieve kracht**, herstellingsvermogen, inz. van wormen en amphibieën.

reprouveeren, verwerpen, afkeuren, veroordeelen.

Reptielen, kruipende dieren, wormen; (ook :) amphibieën, inz. slangen, kikkers, hagedissen, schildpadden.

Reptiliënfonds, in Duitschland de naam van de geheime fondsen ter ondersteuning der regeeringsbladen.

Republiek, gemeenebest, vrijstaat, in welken het opperst gezag niet bij een erfelijk vorst berust, maar waar dit gezag òf door een gekozen president, òf door een directorium en dergl. wordt uitgeoefend. De republiek kan eene **aristocratische** zijn, wanneer tot de waardigheid van regent alleen de door geboorte bevoorrechten kunnen geraken; of eene **democratische**, als het volk elken burger, zonder aanzien des stands, tot de hoogste staatsambten mag kiezen; of eene **aristo-democratische**, indien de beide vorige vormen gemengd zijn.

Republikein, burger van eene republiek; gemeenebestgezinde.

republikeinsch, wat de republiek aangaat, daartoe behoort; gemeenebestgezend.

Repudiátie, verstooting, afwijzing; echtscheiding.

repudiëeren, verwerpen, verstooten, van de hand wijzen (bv. eene erfenis); het huwelijk ontbinden, scheiden.

repugnant, afkeerwekkend, hinderlijk, walglijk.

repugneeren, weerstreven, tegenstreven, zich verzetten; tegenzin of afkeer gevoelen, tegen de borst stuiten, wal-

Repuls, afwijzing, weigerend antwoord. (gen.)

repulseeren, terugstooten, afwijzen, een weigerend antwoord geven.

Repulsie, terugstooting, afwijzing.

reputábel, een goeden naam hebbende, te goeder faam staande.

Reputátie, naam of faam, aanzien, goede naam.

Requést, verzoekschrift.

requestreeren, een verzoekschrift indienen.

Réquiem, zielmis; de muziek en zang daarbij naar de woorden: **Réquiem aetérnam dóna éi (éis), Dómine**, Heer, schenk hem, haar (hun, haar) de eeuwige rust.

requiescat in pace, hij ruste in vrede.

Requient, onderzoeker, navorscher.

requireeren, verzoeken, verlangen, vorderen, eischen (in rechten); onderzoeken, navorschen; (bij militairen :) leveringen vorderen of uitschrijven.

Requisiet, vereischte, noodzakelijke eigenschap.

Requisítie, het aanhouden, aanzoeken; opeischung der eene regeering aan de andere om de bij overeenkomst bepaalde hulpverleening; uitschrijving van leverantiën; beslag op personen of goederen; (onder de vroegere Fransche republiek) oproeping aan de jongelieden tot den krijgsdienst.

Requisitoir, eisch van het openbaar ministerie.

Res, zaak, ding, vermogen; — **aliena**, vreemd goed; — **alienabilis**, vervreemdbaar goed; — **allodialis**, vrij erfgoed; — **dubia**, twijfelachtige zaak; — **facti**, feit, gebeurde zaak; — **judicáta**, besliste zaak.

Rescief, z. **Recief**.

rescindeeren, voor nietig verklaren (bv. een testament).

Rescissie, gerechtelijke opheffing of verwerping (cassatie) van een testament.

rescribeeren, terugschrijven, antwoorden.

Rescript, antwoord, bescheid op aanvragen, verzoeken; pauselijk bevel of verordening als antwoord op een theologische vraag.

Rescriptie, terugschrijving; schriftelijke last tot inning of uitbetaling eener geldsom.

Rescriptiën, vroegere Fransche staatsschuldbriefjes, gegrond op de nationale domeinen, tot uitdelging der assignaten, gedurende de eerste Fransche republiek ingevoerd.

Resectie, het verwijderen der beenderen of gewrichten met behoud der weeke deelen.

Reservaat, voorbehoud; het voorbehoudene, bedongene. **reservando**, voorbehoudend, met voorbehoud.

Reservatie, **Reserve**, bedachtzaamheid, ingetogenheid, achterhouding; noodhulp; **reserve** of **reserve-corps**, spaar-bende, z. **Corps de reserve**.

Reservatio mentalis, z. **Restrictio mentalis**.

reservátis reservándis, met het noodige voorbehoud.

Reserve, voorbehoud, beding, omzichtigheid.

reserveeren, bewaren, weerleggen, in voorraad houden; voorbehouden (bv. zijne rechten). (bewaarplaats.

Reservoir, bak, waterbak, -kom, vergaarbak; (in 't alg.:)

resideeren, wonen (inz. van vorsten, ook van notarissen enz. gezegd).

Residént, vertegenwoordiger van een vorst, gevolmachtigde eener regeering in 't buitenland (minder in rang dan een gezant); hoofd eener residentie in Nederlands O. Indische bezittingen.

Residéntie, gewone verblijfplaats van een vorst, hofstad; hoofdafdeeling van 't Nederlandsch gebied in O. Indië onder een resident.

Resíduum, overblijfsel, rest, bezinksel, droesem.

Resignátie, afstanddoening van een ambt of post; onderwerping aan den goddelijken wil; zelfverloochening; (ook:) gerechtelijke ontzegeling.

resigneeren, afstand doen, nederleggen; zich gelaten in zijn lot schikken; (ook:) gerechtelijk ontzegelen.

resileeren, terugtreden (bij contracten).

Resiliatie, terugtreding.

resisteeren, weerstand bieden, zich verzetten.

Resisténtie, wederstand, verzet.

Resolútie, besluit, vastberadenheid.

resoluut, vastberaden, onverschrokken; (ook:) gul, ronduit.

resolveeren, oplossen, ontbinden; besluiten, vaststellen, bepalen.

Resolvéntia, oplossingsmiddelen, verdeelende middelen.

Resonáns-bodem, klankbodem (eener forte-piano).

resonánt, weerklinkend, naklinkend.

Resonántie, weergalm, naklank.

resorbeeren, wederopsorpen, in- of opzuigen.

Respéct, achting, eerbied; opzicht, betrekking; **met —**, met verlof (te zeggen).

respectábel, achtenswaardig, eerwaardig, aanzienlijk.

Respectabiliteit, achtenswaardigheid.

Respéct-dagen = **Respijt-dagen** (z. ald.)

respecteeren, eerbiedigen, hoogachten; ontzien, verschoonen; ongemoeid laten. (voor zich.)

respectief, **respectievelijk**, onderling, wederzijdsch, ieder

respectueus, eerbiedig, vol eerbied.

Respijt = **Repit**; **respijt-** of **respect-dagen**, toegift-, uitseldagen, wisseluitstel, dat na den vervalldag van een wissel wordt toegestaan, ook **honneur-**, **faveur-** en **discretie-dagen**.

respirábel, inadembaar, ter inademing geschikt.

Respirátie, het ademen, ademhaling, verademing.

respireeren, ademen, lucht scheppen; zich herstellen.

respondeeren, antwoorden, beantwoorden; instaan voor.

Respondént, beantwoorder en verdediger van een geleerd twistschrift (op hoogeschoolen).

responsábel, verantwoordelijk, aansprakelijk.

Responsabiliteit, verantwoordelijkheid, aansprakelijkheid.

responsief, antwoordend, antwoord bevattend.

Respónsum, antwoord, bescheid.

Ressentiment, nagevoel, pijnlijke herinnering; wrok, gevoeligheid.

Ressórt, veer, drijfveer; spankracht; drijfwerk; (ook :) gebied, rechtsgebied, grondgebied of district (van eene rechtbank); vak, werkkring; gebied (bv. eener wetenschap).

ressorteeren, onder een rechtsgebied, tot eene rechtbank, tot een bepaalden werkkring behooren.

Resource, hulp, toevlucht, hulbron, bestaanmiddel; (ook :) plaats van ontspanning.

Rest, overschot; achterstand.

Restánt, overschot; (ook :) achterstallige schuldenaar.

Restauránt, versterkend middel; eethuis; gaarkeuken, restauratie.

Restaurateur, hersteller, wederoprichter; gaarkok, spijs-huishouder, opentafelhouder.

Restauratie, herstelling, verbetering; herstelling eener oude dynastie op den troon, inz. die der Bourbons na den val van Napoleon I; verfrissching, versterking; (ook :) spijshuis, portietafel.

restaureeren, herstellen; versterken, verkwikken; **zich** —, iets tot verkwikking, tot versterking gebruiken.

resteeeren, over zijn; achterstallig, nog schuldig zijn.

restitueeren, teruggeven, vergoeden.

Restitutie, teruggave, vergoeding.

Restrictie, beperking, verkorting; voorbehoud.

restrictief, beperkend, bepalend, voorbehoudend.

Restrictio mentalis, een voorbehoud in de gedachte bij beloften of eeden, waardoor men deze krachteloos zoekt te maken.

restringeeren, beperken, verkorten.

Resultaat, uitslag, einduitkomst; eindgevolg van een onderzoek; vrucht, opbrengst.

resulteeren, uit eene zaak volgen, voortvloeien.

Resumé, **Resúmtie**, samenvatting, beknopt overzicht, korte inhoud; **resumeeren**, kort herhalen, samenvatten, nalenzen en goedkeuren.

Resúmtie, z. **Resumé**. (king dienstig.

resumtief, versterkend, tot versterking of tot verkwik-

Resurrectie, opstanding der dooden; **resurrectie-mannen**, lijkdieven in Engeland, die lijken opgroeven om ze aan ontleedkundigen te verkoopen.

Ressuscitatie, opstanding, herrijzenis; hervatting, vernieuwing (bv. van een rechtsgeding); het weeroprakelen (bv. van een twist).

retablisseeeren, herstellen, weder oprichten.

Retablissement, herstelling.

Retail, kleinhandel; **retailer**, kramer, winkelier.

Retaliatie, wedervergelding.

retaliëeren, weder vergelden, gelijk met gelijk vergelden.

Retárd, **Retardatie**, vertraging, belemmering, achterlijk-retardeeren, vertragen, ophouden, belemmeren. (heid.

Retardement, vertraging, vertoef; uitstel; verhindering.

Retaxatie, herschatting; **retaxeeren**, herschatten.

Retentie, voorbehoud; het ophouden, opstoppen (bv. van de urine).

Retenue, terughouding, ingetogenheid, bezadigdheid ; korting (op eene soldij, rente enz.)

Reticéntie, verzwijgen ; **reticeeren**, verzwijgen.

Reticúle, kleine werkzak der vrouwen (eerst iron., later bij verbastering en uit onkunde *ridicule* geheeten).

Retína, netvlies in 't oog.

Retiráde, terugtocht, aftocht ; toevlucht, toevluchtsoord ; geheim gemak, bestekamer ; verschansing op een bastion.

retireeren, afdeinzen, terugtreden ; **zich** —, van de wereld, van de bezigheden afzien.

retorqueeren, terugdraaien ; iemands gezegden tegen hemzelf gebruiken, hem met zijne eigen woorden slaan.

Retórsie, wedervergelding ; **r.-recht**, het recht van vergelding.

Retort, kromhalzig vat, kolf, helm, kolfflesch. (gelding.

Retouche, overwerking ; wederopwerking ; (ook :) een overgewerkte, verholpen plaats in eene schilderij.

retoucheeren, overwerken, verbeteren, de laatste hand aan (iets) leggen ; eene schilderij weder opwerken.

Retour, terugkeer ; geld- of wissel-terugzending ; terugvoer van goederenladingen ; — **biljet** (op stoombooten, spoortreinen), bewijs, dat men bij 't vertrek voor heen en weer heeft betaald.

retourneeren, terugkeeren ; terugzenden.

Retractátie, terugneming van zijn woord.

retracteeren, zijn woord herroepen.

Retráctie, terugtrekking ; optrekking (van spieren).

Retraite, terugtocht, aftocht ; afzondering van de wereld ; toevluchtsoord, wijk- of rustplaats ; **r.-pensioen**, jaarwedde voor oude, tot den dienst onbekwaam geworden krijgslieden.

retrancheeren, afsnijden, besnoeien ; verschansen.

Retranchement, afsnijding ; verschansing.

Retrátto, herwissel.

retribueeren, teruggeven ; vergoeden ; vergelden, beloonen.

Retribútie, teruggave ; vergoeding ; belooning.

rétro, terug, rugwaarts.

Retroáctie, terugwerking ; **retroactief**, terugwerkend.

retroageeren, terugwerken ; achterwaarts doen gaan.

retrodateeren, den datum terugzetten.

retrogradátie, teruggang, rugwaartsche beweging.

retrogradeeren, achteruitgaan.

retrogradief, rugwaartsgaand, teruglopend.

Reünie, wedervereeniging, verzoening; (ook :) gezellige bijeenkomst.

reüniëeren, vereenigen, verzoenen; bijeenkomen.

reüsseeren, slagen; goed uitvallen; tieren, voortkomen.

Reüssite, gelukkige afloop, gewenschte uitkomst.

Revaccinatie, herhaalde koepokinenting.

revaleeren, zich op iemand verhalen wegens een uitschot of eene betaling.

Revalénta, zeker gezondheid- en krachthergevend voedsel.

Revánche, Revánge, genoegdoening, wraak; tweede spel om 't verlies van 't eerste te herstellen.

revancheeren, vergelden, wreken.

Reveille, wektrommel, signaal voor 't ontwaken der soldaten; opwekking; herleving.

Reveillon, nachtmaaltijd (na een bal enz.)

Revelátie, ontdekking, openbaring.

Revenánt, spook, teruggekomen geest eens afgestorvenen.

revenons à nos moutons, laten wij tot ons onderwerp terugkeeren.

Revenú, inkomen; **revenúen**, inkomsten, renten.

Reverberátie, terugstraling, lichtweerkaatsing.

Reverbère, straatlantaren of lamp, wier licht door een blinkende metaalplaat wordt teruggekaatsd; gepolijste holle spiegel.

verbereeren, terugstralen, de lichtstralen terugwerpen.

Reverbereer-vuur, strijkvuur, vuur zonder uitweg van boven, waardoor de vlam zich ombuigt en heenrolt over de voorwerpen, die aan hare werking zijn blootgesteld.

Reverendíssimus, hoogerwaarde.

reverend sir, eerwaarde heer (titel van geestelijken).

Reveréntie, ontzag, eerbetuiging; (ook :) buiging, neiging.

Reverie, droomerij, sufferij, mijmering; gril, hersenschim.

Revérs, keerzijde (van munten enz.); tegenspoed; omslag of opslag van een mansrok; tegenbewijs, schriftelijke tegenbelofte.

Reversálen, waarborgbrieven, in welke een vorst zich verbindt, de rechten zijner onderdanen niet aan te tasten.

Revérsi, kaartspel tusschen 4 personen, waarbij hartenboer de voornaamste kaart is en de minste slagen winnen.

reversibel, terugvallend, wat terugkeert (bv. een leen).

Reversibiliteit, hoedanigheid van weder aan den eigenaar, die er over beschikt heeft, te vervallen.

- Revérsie**, het terugvallen van een goed aan zijn heer.
revideeren, herzien; doorzien, nazien.
Review, tijdschrift, maandblad; z. **Revue**.
Reviewer, schrijver in een tijdschrift; uitgever daarvan.
Revindicátie, terugvordering (van een eigendom).
Revisie, herziening; tweede proefblad.
Revisor, onderzoeker, naziener.
Revivals, plotselinge opwekkingen van den religieusen geest (in Amerika).
revocábel, wederroepelijk, herroepbaar, te herroepen.
Revocátie, terugroeping; intrekking.
revoceeren, revoqueeren, terugroepen.
reservoir, wederzien.
revoltant, hoogst hinderlijk, ergerlijk.
Revólte, opstand, oproer.
revolteeren, in opstand brengen; oproerig worden, in opstand geraken, opstaan.
Revolútie, omwenteling, inz. een groote, gewelddadige wereld-, aard- of staatsomwenteling, omverstorting; omwenteling van een kleineren hemelbol om een grooteren.
revolutionnair, omwentelingsgezind; eigendunkelijk.
revolutionneeren, omwentelen; eene staatsomwenteling trachten te bewerken.
revoqueeren, z. revoceeren.
Revue, monsterring, wapenschouw; overzicht, titel van verschillende tijdschriften (eng. **Review**); **de — passeeren**, gemonsterd, nauwkeurig bekeken of beoordeeld worden.
Rex, koning; — **apostólicus**, apostolische koning (van Hongarije); — **cathólicus**, katholieke koning (van Spanje); — **christianíssimus**, allerchristelijkste koning (van Frankrijk); — **fidelfssimus**, allergeloovigste koning (van Portugal).
Rez de chaussée, benedenste verdieping, gelijkvloers.
Rhabdologie, staafjesrekenkunst.
Rhabdomantie, stafwaarszeggerij, het opsporen van verborren dingen door staven (bv. de wichelroede).
Rhachítis, ruggegraatskromming; Engelsche ziekte.
Rhapsóden, rondtrekkende volkszangers (bij de oude Grieken).
Rhapsodie, verzamelwerk, mengelmoes, rommelzoo. [ken].
rhapsódisch, onsaamenhangend; uit verschillende deelen bijeengebracht, samengeflanst.

Rhapsodist, verzamelaar, samenflanser.

Rhétor, redenaar, leeraar der welsprekendheid. (heid.

Rhetoriek, **Rhetórica**, redekunst, leer der welsprekend-rhetórisch, redekunstig, op redenaars wijze.

rheumatiek, **rheumátisch**, met zinkings behept.

Rheumatisme, vloeijing, zinking, eigenaardige aandoening van het celweefsel.

Rhinalgie, neuspijn.

Rhinoceros, neushoorn, neushoorndier.

Rhinoplastiek, de neusvormingskunst, de kunst om beschadigde of verloren neuzen te herstellen.

Rhódium, enkelvoudig, in 't platina ontdekt metaal.

Rhododéndron, rozelaar, alp- of bergroos.

rhomboïdaal, **rhomboïdisch**, langwerpig ruitvormig.

Rhómbus, ruit, gelijkzijdige scheeve vierhoek.

rhythmisch, evenmatig, versmatig.

Rhythmus, naar bepaalde maat- en toonverhouding ge-regelde redegang, evenmatige welluidendheid der rede, der poëzie, klankmaat.

Ricámbo, keerwissel, die met protest teruggaat.

ricaneeren, hoonend lachen, grijnslachen.

Ricavio, het zuivere bedrag van verkochte waren.

Rice, rijst.

Ricinus-olie, wonderolie.

Ricochét, het keilen, afkaatsen van een geworpen steen op de watervlakte; **r.-schot**, weeropstuitend schot.

ricocheteeren, opslaan en verder springen (van kogels enz.)

Ricorso = **Ricambio**.

Ricóvero, terugerlanging, schadeloosstelling.

Rideau, voorhang, gordijn; kleine aarden wal, waarachter de belegerden zich verbergen.

ride si sapis, lach indien gij wijs zijt.

Ridicule, het belachelijke; (ook :) werkzak, werkbeurs der vrouwen (in die beteekenis beter *reticule*, zie ald.)

ridicuul, belachelijk, bespottenswaard.

rien du tout, in het geheel niets, niemendal.

rien n'est beau que le vrai, niets is schoon dan het ware.

Rifle, Amerikaansch getrokken geweer van klein kaliber.

Rifleman, scherpschutter.

Rigging, takelwerk, want (van een schip).

rigide, stijf, strak; scherp, onverbiddelijk, hard.

Rigiditeit, stijfheid, strakheid; ook = **Rigueur**.

rigóre júris, naar gestreng recht.

Rigorísme, te strenge zedenleer, zedelijke gestrengheid.

Rigoríst, gestreng zedenleeraar ; aanhanger der gestrengere grondbeginselen van het strafrecht. (barmhartig.

rigoreus, **rigoureux**, ook **rigorístisch**, gestreng, scherp, on-Rigoroositeit, gestrengheid, hardheid.

Rigsbank, de Deensche rijksbank.

Rigueur, strengheid, hardheid, scherpheid.

Rijks-insigniën, de te Aken bewaarde kleinoodiën van het Duitsche rijk, welke vroeger bij de keizerskroning gebruikt werden.

Rimbórso = **Rembours**, **Remboursement**.

rinforzádo, versterkt, sterker.

Rio, rivier.

Riool, afvoeringsbuis, vuilnispijp.

Riot-act, de oproeracte, de wet die samenscholingen verbiedt (in Engeland).

Ripiéno, het invallen van het volle orkest.

riposteeren, snel en treffend antwoorden, dadelijk hervatten ; (in 't schermen :) een terugstoot toebrengen.

Riprésa, herhaling van een hoofdmoment.

Ripuáriërs, overbewoners.

riscánt, gewaagd, gevaarlijk.

risentito, vol gevoel, levendig.

Riscóntro (pl. **riscontri**), wisselbetalingen ; aanwijzing op wisselbetalingen.

risíble, belachelijk, bespottelijk.

Rísico, gevaar ; waagstuk.

risiqueeren, beter **risqueeren** (z. ald.)

Rispét- of **rispit-dagen** = **Respijt-dagen** (z. ald.)

risqueeren, wagen, op 't spel zetten ; gevaar loopen.

Rissóle, vleeschpasteitje. **Rissolétten**, gerooste, met vleesch gevulde sneetjes brood.

ristorneeren, terug-, af- en toeschrijven ; tegen eene vergoeding afzien van eene gesloten assurantie.

Ristórno, **Ritórno**, ook **Stórno**, terugkeer ; terugbeschrijving, af- en bijschrijving van een post in het grootboek.

risum teneátis amici, onthoud u van lachen, vrienden ! lacht niet !

Ritórnel, herhalingsstema (in de muziek) ; drieregelig Italiaansch volkslied.

Ritórno, z. **Ristorno**.

Ritrátta, keer- of herwissel; intrekking van een getrokken wissel.

Rituaal, regeling van kerkelijke gebruiken, kerkenorde; kerkenboek; voorgeschreven of gebruikelijke ceremoniën bij inwijdingen, receptiën in geheime genootschappen enz.

Ritualisme, z. **Puseyisme**.

ritueel, gebruikelijk.

Rítus, overgeleverd gebruik, inz. plicht- of kerkgebruik.

Rivál, mededinger, medevrijer; wedijveraar.

rivaliseeren, wedijveren, om de meerderheid strijden.

Rivaliteit, ijverzucht, wedstrijd, wedijver.

Riviéra, oever- of kustland, inz. langs de Middellandsche zee aan den voet der Zee-Alpen.

Rivière de diamants, halssnoer bestaande uit gevatte diamanten.

Roastbeef, geroosterd, half gebraden rundvleesch.

Rob, **Roob**, liever **Robb**, vruchtensap, te koken tot het dik wordt, vruchtenmoes, doorgaans met suiker toebereid.

Róbb, **Rúbb**, twee achter elkander gewonnenen van 3 whistpartijen; de dubbele partij.

Róbe, vrouwsleepkleed; tabberd der rechtsgeleerden; — **de chámbr**, kamerjapon.

Robijn, hardste en kostbaarste edelsteen na den diamant.

Robinocratie, heerschappij der getabberde mannen, van de advocaten.

Robinsonnade, avontuurlijke geschiedenis.

Roborans, **Roboratief**, versterkend middel.

Roborantía, versterkende middelen.

Roborátie, versterking.

roboreeren, sterken.

Robát, leendienst, zulke werkzaamheden, waartoe tot dus verre in Beieren, Oostenrijk, Bohemen en Silezië de onderdanen jegens hun overheden en landheeren verplicht waren.

robuust, sterk, krachtig, gespierd, kloek, stevig.

Rocáille, grotwerk.

Rococó, verouderde, weder mode geworden smaak.

Rodomontáde, windbrekerij, snoeverij.

Roebel, Russische zilver- en papiermunt, de eerste = 1 gl. 88 ct. = $3\frac{1}{2}$ papierroebel, welke laatste dus 54 cents doet.

Rogáte, de Zondag vóór Hemelvaartsdag.

Rognúres, afsnijdsel, snoeisel, snippers.

Roi, koning; — **d'armes**, wapenkoning; — **fainéant**, niets-doende koning.

romaansch, van het oud-Romeinsch afstammend, (vandaar:) — **e talen**, de Italiaansche, Spaansche, Portugeesche, Fransche, Provençaalsche enz.; — **e volken**, volken van Romeinschen of gemengd Romeinschen oorsprong.

Romaine, unster, weeghaak. (torie.

Román, verdichte geschiedenis; avontuurlijke liefdeshis-

Románcé, ridderlijk voorval in den vorm van een lied, zangstukje, bevattende een waar of verduikt avontuur.

Romancier, **Romanière**, romanschrijver, -schrijfster.

romanesk, romanachtig, verduikt; avontuurlijk, onnatuurlijk, ongelooflijk.

romaniseeren, als een roman inkleeden.

Romanisme, de R. K. godsdienst, zijne grondstellingen.

Romantiek, **Romanticisme**, de in de middeleeuwen geldende en door nieuwere dichters weer opgewekte smaak.

románsch, in den geest en smaak der christelijke middeleeuwen en der nieuwe volkspoëzie en kunst; dichterlijk schoon, schilderachtig, verrukkelijk, wonder-schoon. (zang.

Ronde, omgang, rondgaande wacht; rondedans; rondge-

Rondeau, **Rondeel**, rondzang, dicht- of muziekstuk met refrein.

Rondeel, rond buitenwerk, ronde sterke toren; ingesloten vlakte; z. ook **Rondeau**.

rondement, ronduit, rondweg, zonder omwegen.

Ronganisme, liberaal of oud-catholicisme naar de stellingen van den Duitschen priester Ronge, die omstreeks 1840—50 voor eene meer vrijzinnige richting in Kerk en Staat ijverde, en de eerste van Rome's oppergezag wilde losmaken.

Roob, z. **Rob**.

Rood, Eng. roede = 16½ voet.

Room, kamer.

Roomsch-Katholieken, z. **Katholieken**.

Ropij, **Rupie**, O.-Indische goud- en zilvermunt, in goud ongeveer = 18 gld. in zilver van verschillende waarde (tusschen 60 en 120 cents).

roqueeren, (in 't schaakspel:) den koning en een der kasteelen te gelijk verplaatsen.

Rosette, Rozet, roosvormig sieraad; een van anderen plat en van boven hoekig geslepen diamant.

Rosinánt, het paard van Don Quichote; slecht paard, knol.

Roskólniken, in Rusland diegenen, welke niet tot de orthodoxe Grieksche kerk behooren.

Rosmarijn (beter dan **Rozemarijn**), zeedauw (bekend, wel-
Rosoglio, rozijnbrandewijn. [riekend gewas].)

Róstbeef, beter **Roastbeef** (z. ald.)

Róstra, redenaarsgestoelte (bij de oude Romeinen).

Rostraal, beter **Rastraal** (z. ald.)

Rotátie, rond-, omdraaiing, beweging om de as; dagelijkse beweging der aarde enz.

Rotónde, z. **Rotunde**.

rotten boroughs, vervallen marktvlekken, waarin het kiesrecht in handen van enkele grondeigenaars was (in Engeland). (schriftelijke stukken.)

Rotulátie, het ordelijk bijeenvoegen en samennaaien van
rotuleeren, acten naar volgorde teekenen en samennaaien.

Rotúnde, **Rotónde**, van buiten en binnen rond gebouw.

Roturier, burgerlijk, van burgerafkomst persoon.

Roué, (eig. een geradbraakte of die waard is geradbraakt te worden) voornaam losbol, galant wellusteling.

Rouge-et-noir, rood-en-zwart (een kansspel met ballen en kaarten). [muziek:] toonlooper.

Rouláde, iets opgerolds; opgerold kalfsvleesch; (in de
Rouleau, rol, rolstuk; rolgordijn.

rouleeren, omloopen, in omloop of gangbaar zijn; loopen;
't gesprek **rouleerde over u**, 't gesprek liep over u.

Roulement, roffel op de trom.

Roulette, rolschijf; kansspel met balletjes.

Roundhead, rondkop, Puritein.

Rout, talrijk Engelsch avondgezelschap, praat-, thee-, speelgezelschap.

Route, weg, rijweg, straatweg; tocht, koers.

Routine, vaardigheid, vlugheid door gedurige oefening of
behandeling verkregen; sleur, slender.

routineeren (zich), zich vaardigheid in iets bijbrengen.

Rowdy, doorbrenger, leeglooper (in N.-Amerika).

royaal, koninklijk; **r.-papier**, zeer groote papiersoort.

Royalisme, koningsgezindheid.

Royalist, aanhanger van de partij des konings.

royalistisch, koningsgezind.

royeeren, z. rayeeren.

Rozemarijn, z. Rosmarijn.

Rozét, z. Rosette.

Rúbber, z. Robber.

Rubicon, oude naam eener rivier op de grens van Gallië en Italië; den Rubicon overtrekken, een onherroepelijken stap doen.

rubificeeren, rood maken.

rubriceeren, met een opschrift teekenen, betitelen, naar vakken indeelen.

Rubriek, afdeeling, klasse, soort; opschrift, bovenschrift.

Rúche, dichtgeplooid en rechtopstaand belegsel (van ja-Ructátie, het oprispen uit de maag. [ponnen enz.])

Rudiménta, Rudiménten, eerste gronden of beginselen.

rudis indigestaque moles, een ruwe en ordelooze massa.

Ruditeit, ruwheid, onbeschaafdheid, lomphheid.

Ruïne, ondergang; verwoesting; puinhoop, bouwval, overblijfsels, wrakken.

ruïneeren, verderven, verwoesten, te gronde richten.

ruïneus, bouwvallig; verderfelijk. (volkslied.)

Rule Británnia, het met die woorden aanvangende Eng.

Rum, suikerbrandewijn.

Ruminántia, herkauwende dieren.

Ruminátie, herkauwing; herhaalde overdenking.

rumineeren, herkauwen; (fig.) wikken en wegen.

Rumoer, verward geraas, gejoel; gerucht.

Rumpsteak, rompstuk, gebraden stuk rundvleesch van de romp. (ren.)

Rúnen, oude rechtlĳnige letters der Germaansche volke-

Ruolz, galvanisch verzilverd nieuwzilver.

Ruptuur, breuk; vredebreuk, vriendschapsklove.

ruraal, landelijk, boersch; rurale gedichten, landelijke gedichten, veldzangen.

Rurograaf, schrijver over de akkers en hunne bebouwing.

ruse contre ruse, list tegen list.

Ruse de guerre, krijgslist. (plaats.)

Rush, plotselinge, snelle toevloed van personen naar eene

Rusniáken, Russien, Slavische volksstam in Gallicië,

Noord-Hongarije, Podolië, Volhynië enz. (ook Ruthenen

russificeeren, Russisch maken. [geheeten].)

Russophiel, Russenvriend.

Russophobia, vrees voor de Russen.

Rusticiteit, boerschheid; onbeschaafdheid.
rustiek, boersch, landelijk; plomp, onbeschaafd.
Ruthénen, z. **Rusniaken**.
Rütscher, in de muziek hetzelfde als **Galop**.

S.

- S. of St. of Sct.** = **Sint, Saint, Sanct**, heilige.
s. (op recepten) = **signa** of **signétur**, teeken het, of het worde geteekend.
sc. of scil. = **scilicet**, namelijk; **sc.** ook **scúlsit**, (. . .) heeft (het) gegraveerd.
S. D. G. = **solí Deo glória**, aan God alleen de eer.
s. e. of s. e. c. = **sálvo erróre cáculi**, met voorbehoud van eene mogelijke rekenfout; (ook:) zonder fout in 't rekenen.
S. S. = **sacra Scríptúra**, de heilige Schrift; of **sacrae Scríptúrae**, van de heilige Schrift.
S. T. = **sálvo título**, met voorbehoud des titels.
s. v. = **salva vénia**, met verlof gezegd.
s. v. v. = **sit vénia vérbo**, men vergunne het woord, met verlof gezegd. (aan den Libanon.
Sabæërs, Sabiërs, steraanbidders; Johannes-volgelingen
Sabæïsme, sterrendienst, aanbidding der sterren.
Sábbath, rustdag, vierdag, bij de Joden de Zaterdag.
Sabbathsvrouw, Christin, die de Joden op den sabbath
Sabiërs, z. **Sabæërs**. (bedient.
sabel, (in de heraldiek:) zwart, de zwarte kleur.
Sabords, geschutpoorten of schietgaten van een schip.
Sabráde, neersabeling, slachting met de sabel.
sabreeren, neersabelen.
Sabreur, neerhouwer, houwdegen, woest strijder, ijzervreter.
Saccáde, ruk met den teugel.
saccadeeren, sterk met den toom rukken.
saccageeren, plunderen.
Saccharométer, werktuig tot bepaling van het suikergehalte.
sacerdootaal, priesterlijk.
Sacra, heilige zaken, heiligdommen.
Sacrament, christelijke godsdienstplechtigheid, genade.

middel [in de Protest. kerk zijn er twee: (in de oud-Luth. kerk bovendien het Vormsel) de Doop en het Avondmaal; in de R. K. kerk zeven: de Doop, het Vormsel, het Sacrament des Altaars (communie of Avondmaal), de Biecht, het laatste Oliesel, de Priesterwijding (het Priesterschap) en het Huwelijk]. — (Soms ook als eene soort van vloekwoord gebruikt:) sapperment! sakkerloot!

sacramentaal, sacramenteel, tot een sacrament behoorend.
sacramenteeren, de sacramenten toedienen; vloeken.

Sacredieu! Sacré Dieu! (gemeen vloekwoord).

sacreeren, heiligen, wijden, zalven; (ook:) vloeken.

sacrificeeren, sacrificëeren, offeren, opofferen.

Sacrilégie, heiligschennis, kerkroof, kerkschending.

Sacristein, koster, kerkbewaarder.

Sacristie, Sacristij, kerkgereedschapskamer, kerkekamer.

Sáddlinghouse, het gebouw waar bij wedrennen de paarden gezadeld worden.

Sadducæers, oud-Joodsche secte, die de opstanding en de onsterfelijkheid der ziel loochende, aan engelen noch geesten geloofde, maar in hare zeden streng en zuiver.

Sadi, zwervende monnik (in Turkije). (was.)

Saffiaan = Marokijn.

Saffier, hooggeschatte blauwe edelsteen.

Saffloer(s), distelgeel, distelsaffraan, de gedroogde bloemen van de verfdistel of de wilde saffraan.

Saffraan, de gedroogde bloemstempels eener variëteit van *crocus sativus*, krokus.

Sága, Ságe, volksverlevering, legende.

Sagaai, de lange spies der Negers, Kaffers, Hottentotten tegenwoordig in Algerië de naam der bajonet.

Sagaciteit, scherpzinnigheid.

Sagittárius, de Schutter (sterrenbeeld des dierenriems).

Sago, palmmerg, palmmeel.

Sáhara, zandwoestijn.

Sail, zeil.

saillant, vooruitstekend; (fig.) in 't oog vallend, treffend.

Saillie, uitstek, voorsprong; vernuftige inval, geestige zet.

Sailor, matroos, zeeman.

Saint (afg. **St.**), heilige (bv. **St.-Pierre**); **Sainte** (afg. **Ste.**), heilige (bv. **Ste.-Marie**).

Saint-Simonisme, z. **Simonisme**.

Saisie, inbeslagneming.

saisisseeren, grijpen, vatten; in beslag nemen.

Saisón, Seizoen, jaargetijde, badtijd; (ook:) duur van de muzikale wintervermakelijkheden eener hoofdstad; — **morte**, de slappe tijd voor de industrie.

Saladier, saladeschotel.

Salamíne, eenkleurige zware Fransche zijdestof.

Sal-ammoniák, z. **Salmiak**.

salariëeren, bezoldigen, een salaris geven.

Saláris, bezoldiging.

Sal atticum, attisch zout, z. **attisch**.

saldeeren, rekeningen afsluiten, vereffenen; eene schuld uitdelgen, betalen. [deering].

Sáldo, rekeningsoverschot; afsluiting der rekening (**sal-**

Salep, de wortel van verscheiden soorten van orchis of standelkruid; een daaruit bereide voedzame warme drank, inz. bij de Turken.

Salière, zoutvaatje.

Salificátie, zoutvorming; zoutbereiding.

Salíne, zoutwerk; zoutmijn; zoutziederij, zoutkeet.

Sálische wet, de oudste verzameling van Duitsche wetten uit de 5de eeuw van de Saliërs of Salische Franken, waarbij in het 62ste art. bij Salische goederen de dochters van de erfenis uitgesloten waren. Later maakte men in Frankrijk en Spanje daarvan de toepassing op de kroon zelve, zoodat de vrouwen van de troonsopvolging werden uitgesloten. (In den jongsten tijd werd in Spanje de Salische wet opgeheven). **Salische goederen** zijn dus de zoodanige, die alleen op mannelijke erfgenamen overgaan.

saliveeren, kwijlen, speeksel kwijtraken.

Salmagundi, haringsalade; poespas, hutspot; onsamenhangende rede.

Salmiák, afkorting van **Sal-ammoniacum**, zoutzure ammoniak, vluchtig loozout.

Salón, groote zaal, gezelschapszaal.

Salóp, morsige vrouw, slons, totebel; (ook:) een vrouwenmantel als huis- of ochtendkleed.

Salpeter, **salpeterzure potasch**, muur- of aardzout, een middelzout, uit sterkwater en plantenloozout bestaande.

Salt, zout.

Saltimbanque, kwakzalver, goochelaar, hansworst.

Salto, sprong; — **mortale**, doodelijke, halsbrekende sprong; (fig.) te groot waagstuk.

Salubriteit, gezondheid, inz. van de lucht.

salueeren, groeten.

sálus pública (fr. *salut public*), het openbare welzijn.

sálus pública supréma lex, de welvaart van den staat is de hoogste wet.

Salut, heil, behoud; z. **salus**; **salut!** gegroet! wees gegroet! **salutaire**, heilzaam.

Salutátie, begroeting, groet.

saluut! vaarwel! **Saluut**, groet, inz. de eeregroet op militaire wijs, ook door 't lossen van kanonschoten.

Salvator, redder, heiland.

sálvo, **sálva**, **sálvis**, met voorbehoud, zonder benadeeling, behoudens; **salva approbatione**, onder voorbehoud van de goedkeuring; **salva conscientia**, met goed of zuiver geweten; **salvo erróre** of **salvo errore calculi**, afg.: **s. e.** of **s. e. cc.** (z. *ald.*); **salva fama**, zonder nadeel voor den goeden naam; **salvo honore**, behoudens de eer, met verlof gezegd; **salvo jure**, onverminderd het recht; **salvo meliore**, behoudens het betere, met onderwerping aan betere inzichten; **salva venia**, met verlof; **salvo titulo** (**S. T.**), zonder nadeel of met voorbehoud des titels; **salvis exceptionibus**, met voorbehoud van de aanmerkingen of wederleggingen; **salvis omissis**, behoudens het overgeslagene of vergetene.

Sálvo, eereschot, begroeting door kanon- of geweeerschoten; (ook:) een enkele losbranding van geschut.

Sam, Engelsche afkorting voor Samuel; **Uncle** —, schertsende benaming van de N.-Amerikanen en hunne regeer-

Samaar, deftig vrouwengewaad. (ring.)

Sambal, Indische toepijs, inz. met Spaansch peper vermengde groenten.

Sambos, liever **Zambos** (z. *ald.*)

Sámoem, **Samiël**, **Samum**, verstikkend heete, dikwijls doodelijke wind in Z.-Azië en in Afrika.

Samovar, **Samowar**, kleine koperen ketel, theeketel.

sánæ méntis, met of bij gezond verstand.

Sanbeníto, martelaarshemd, geel met duivelskoppen enz. beschilderd hemd, waarin de slachtoffers der inquisitie werden verbrand; (ook:) zulk eene muts.

Sánctie, bevestiging; toekenning der kracht van wet.

Sanctificatie, heiliging, heiligverklaring.

sanctificeeren, heiligen, heiligverklaren.

sanctioneeren, heilig en onschendbaar maken; bekrachtigen, van kracht verklaren; (ook :) goedkeuren.

Sanctuárium, Sanctuaire, heiligdom; onschendbare plaats, vrijplaats. [(z. ald.)]

Sánc tum officium, (eig. heilige bediening) de inquisitie

Sanctum sanctorum, het heilige der heiligen.

Sandálen, bind- of snoerzolen, O.-Indisch schoeisel.

Sándrak of **Sándarak**, wit hars, dat, tot poeder gebracht, o. a. dient om de plaats van uitgeschrapte woorden weder beschrijfbaar te maken.

Sandsjak, het stadhouderschap over een klein Turksch landschap; **sandsjakaat**, zijn gebied.

Sandwich, sneetje brood met boter en koud vleesch.

Sangfroid, koelbloedigheid, onverstoorbare bedaardheid.

sanguineus, bloedrijk, volbloedig.

sanguí nisch, bloedrijk; (fig.) levendig; licht vatbaar voor vreugde en smart.

Sanhedrin, raadsvergadering, inz. het voormalige Joodsche gerechtshof of de hooge raad te Jeruzalem, uit 72 leden bestaande.

saniëus, vol bloedige etter.

Saniteit, gezondheid, welstand, welbevinden.

sans, zonder; — **cérémonie** of — **compliments**, zonder omslag of plichtplegingen; — **comparaison**, zonder vergelijking, zonder den éenen naar den anderen te willen afmeten.

Sansculótte, (eig. broekelooze) voormalig aanhanger der gepeupelregeering of der ultra-democraten in Frankrijk.

sans doute, zonder twijfel.

sans façon, zonder complimenten.

sans gêne, vrij en ongedwongen, zonder zich eenig bedwang op te leggen; (doen) als bij zich thuis.

Sankrít, de sanskritsche taal, oude taal der Hindoes of Brahminen, in welke de Indische wetboeken en poëzieën geschreven zijn.

sans pareil, zonder weerga; **sans peine**, zonder moeite, gemakkelijk.

sans peur et sans reproche, zonder vrees of blaam.

sans préndre, zonder te nemen, d. i. spelen zonder kaarten te koop en of te ruilen.

sans souci, zonder zorg; **Sans-souci**, naam van een koninklijk lustslot bij Potsdam.

Santé, gezondheid; (ook:) een gezondheidsgordel; **à votre santé** of enkel **santé!** op uwe gezondheid!

Sape, z. **Sappe**. **Sapeur**, z. **Sappeur**.

sapere aude, durf wijs te zijn.

sapiénti sat, voor den wijze genoeg, een goed verstaander heeft maar een half woord noodig.

Saponificátie, zeepvorming. (vesting.

Sappe, **Sape**, loopgraaf, onderaardsche gang naar eene **sappeeren**, onderaardsche gangen maken, ondermijnen.

Sappeur, loopgravenmaker, maker der onderaardsche gangen (**sappes**).

Sarabánde, Spaansche ernstige dans en de muziek daarbij.

Saraceenen, Oosterlingen (Mohammedanen, Turken, Arabieren: (fig.) ruwe, onhandige, verwoestende troepen.

Sarcásme, hoonend gelach; vinnige spot, bitter gezegde. **sarcástisch**, bitter, bijtend, scherp hekelend.

Sárcophaag, doodkistvormig grafteeken.

Sardanápálus, wellustig, verwijfd vorst, rijk wellusteling. **sardónische lach**, gedwongen bittere lach, spotgelach.

Sarong, soort van rok, uit een katoenen lap bestaande, die door een gordel wordt bijeengehouden (in Ned. Ind.)

Sarrás, groote sabel, houwdegen der cavalerie.

Sarsenét, lichte, als linnen geweven, geverfde en geglansde katoenen stof; eenkleurige voering. (noeg is.

sat cito si sat béne, spoedig genoeg indien het goed ge-

Satelliet, wachter, trawant; ondergeschikt persoon, die een voornamer als zijne schaduw volgt; bijplaneet.

Sáter, z. **Satyr**.

Satijn, atlasachtige zijden stof.

Satináde, licht halfzijden atlas.

satineeren, als satijn maken, den satijnglans geven.

Satinét, gestreepte halfzijden stof, half atlas.

Satire, minder goed **Saty're**, hekelschrift, spotschrift.

Satiricus, spotter, hekeldichter, spotschriftschrijver.

satírisch, spottend, bijtend, hekelend.

Satisfáctie, genoegdoening, schadeloosstelling.

satisfait, tevreden, voldaan; inz. iemand die met zijn socialen en politieken toestand tevreden is.

satis verborum, genoeg woorden! (zuchtig mensch.

Satraap, Perzisch landvoogd; (fig.) overmoedig en heersch-

Saturátie, verzadiging (in de scheikunde).

satureeren, verzadigen.

Saturnália, Saturnusfeesten, braspartijen. (gelukkig.

saturnínisch, lood bevattend; (fig.) somber, treurig, on-

satúrnisch, overoud, tot de hooge oudheid behoorend;

(fig.) eenvoudig, gelukkig, onschuldig.

Satúrnus, god des tijds; (in de scheikunde:) lood.

Sátyr, **Sater**, veld- of woudgod met bokspooten (zinnebeeld der grofzinnelijke menschenatuur).

Satyre, z. **Satire**.

Sauce, **Saus**, vloeibaar toevoegsel der spijzen.

Saucijs, **Saucisse**, **Saucissón**, kleine braadworst; lange lederen zak met kruit gevuld, waaraan eene lont wordt bevestigd, om zóo eene mijn aan te steken.

Sauf-conduit, vrijgeleidebrief.

sauteeren, op sterk vuur snel op beide zijden in boter enz. braden en gaarmaken.

Sauvagerie, menschenschuwheid.

sauveeren, redden, besparen; **sauve qui peut**, redde zich wie kan, ieder berge zijn lijf.

Sauve-garde, veiligheidswacht, bedekking.

Savánna, groote grasvlakte of boschweide in N.-Amerika.

Savantasse, geleerde babbelaar, letterkundige windbuil.

Sávingbank, spaarbank, spaarkas.

Savoir-faire, geschiktheid, bedrevenheid in een of ander vak, beleid. (nis.

Savoir-vivre, levenswijsheid, levenskunst, menschenken-

Savonnerie-tapijten, tapijten met fluweelachtige en levendige kleuren.

Savonnétte, zeepbal, waschbal. (gen.

savouereeren, met bijzonderen smaak en graagte nutti-

Savoyard, **Savóyer**, inboorling van Savoye; (fig.) kleine schoorsteenveger, marmotjongen, liedjeszanger enz.; (ook:) onhebbelijk mensch.

Sawah, rijstveld, inz. zulk een, dat kunstmatig onder water gezet wordt.

Sbirre, gerechtsdienaar, politiebediende in Italië.

scabiëus, schurftig, schurftachtig.

scabreus, ruw, hobbelig; (fig.) moeilijk, bezwaarlijk.

Scála, ladder; toonladder; gradenschaal.

Scalp, hoofd, behaarde (en afgetrokken) schedelhuid.

scalpeeren, de huid met het haar van de hersenpan trek-

ken (gelijk de N.-Amerikaansche wilden hunnen gevangen vijanden plegen te doen).

Scalpél, ontleedmes met vaststaand lemmer.

Scandaal, **Scandaleus**, z. **Schand**—. (verdeelen.

scandeeren, (een vers) volgens zijne leden afmeten of **Scandinávië**, Denemarken, Noorwegen en Zweden, het N.-Europeesche schiereiland.

Scaphánder, zwemkleed, zwemgordel.

Scapulier, schouderkleed der R. K. ordesgeestelijken; (ook :) twee gewijde en met een kruisje gewerkte stukjes wolstof (bijna ter grootte van een kaartblad), met een dubbel band verbonden, en zoo gedragen, dat het eene gedeelte op de borst en het andere op den rug hangt. De geloovigen dragen dit scapulier ter eere van Maria, ten einde voor onvoorziene rampen, als: onweerslag, verdrinken enz. gevrijwaard te worden.

Scarabeeën, kevers; keversteen.

Scaramouche, hansworst, grappenmaker.

Scarificatie, het bloedige-koppenzetten, het koppen.

scarificeeren, koppen; kerven, met het lancet openrijten.

Scelét, z. **Skelet**.

scelleeren, verzegelen, toelakken.

Scène, tooneel; schouwtooneel; voorval; tafereel.

Scepticisme, twijfelleer, twijfelzucht.

Scepticus, twijfelaar, twijfelzuchtige.

sceptisch, twijfelzuchtig, aan alles twijfelend.

Schaak, **Schaakspel**, koningsspel; **schaak geven**, den koning noodzaken zijne plaats te verlaten; **schaakmat**, de koning is ingesloten, overwonnen; (fig.) afgemat, krachteloos, doodop; **schaakpat**, de koning moet gespeeld worden en kan geene vrije ruit vinden.

Schabrák, sierlijk paardendek.

Schach, **Schah**, **Sjah**, koning (van Perzië).

Schacheraar, koopmanntje in allerlei, kwanselaar.

schacheren, handelen, een armhartige negotie drijven; kwanselen; (ook :) woekeren.

Schalmei, herdersfluit, rietfluit.

Schames, joodsch koster en klokkenist.

Schandaal, ergernis, aanstoot, opspraak.

schandaleus, schandelijk, aanstootelijk. (ven.

schandaliseeren, ergernis geven; (ook :) belasteren, eerroo-

Schápksa, z. **Czapska**.

Scharláken, vuurroode kleur; stof van die kleur.

Scharlakenbéziën, z. **Kermes**.

Scharlakenkoorts, met koorts verbonden kinderziekte met scharlakenrooden uitslag.

Scheervloot, vaartuigen, die aan de Zweedsche kusten de schepen bij 't binnenloopen voor de scheeren of klippen beveiligen. (bische horde.

Scheik, Scheikh, Sjeik, oude onderbevelhebber eener Arabische, gestalte, beeld; voorbeeld, model, schets.

Schepter, koningsstaf, vorstenstaf.

Schérif = **Emir**.

scherzándo, schertsend.

Schibboleth, herkenningswoord, wachtwoord, parool, (eig. zooveel als: vloed, stroom; ook korenaar).

Schisma, scheuring, kerk- of geloofsscheuring.

Schismáticus, scheurmaker, geloofsverdeeler.

Schlaraffe, leeglooper, zorgeloos mensch; **Schlaraffenland**, luilekkerland.

Schlem, z. **Slam**.

Schlendrián, slender, sleur.

Scholárch, schoolbestuurder, schoolopziener.

Scholástiek, schoolleer, schoolwijsheid.

scholastiek, scholástisch, schoolsch, schoolmatig; (ook:) spitsvondig. (sche schrijvers.

Schólions, geleerde toelichtingen van Grieksche en Latijn-Schoppen, halve pint.

Schorpioen, kreeftachtig kerfdier; z. **Scorpius**.

schraffeeren, schaduwlijnen trekken of griffelen.

schwadronneeren, om zich houwen; (ook:) snoeven.

Schwadronneur, snoever, zwetser.

scilicét (afg. sc.), namelijk, te weten; denk eens!

scintilleeren, vonkelen, tintelen, flikkeren.

scissibel, scissiel, splijtbaar, te spljten.

Scissie, splijting, scheiding.

Scissuur, splijting; spleet, scheur; insnede. (vlies.

Sclerótië, het harde oogvlies, ondoorschijnend horen-

Scónto = **Disconto**.

scontreeren, res- en riscontreeren, met elkander afrekenen; (ook:) door aanwijzingen of wissels vereffen.

Scóntro en rescóntro, riscóntro, wederzijdsche vereffening, afrekening van schuld en vordering.

Scorbuut, tandvleeschbederf, blauwschuit, scheurbuik.

Score, een twintigtal.

Scórpius, de Schorpioen (sterrenbeeld des dierenriems).

Screw, schroef; **s.-steamer**, schroefboot.

Scriba, schrijver, secretaris.

Scribént, schrijver; samensteller van een werk.

Scribomanie, schrijfsucht, schrijfjeukte.

Scrips, certificaten van niet-volgestorte aandeelen, voorloopige bewijzen van aandeel.

Scriptuur, **Scriptúra**, schrift, geschrift.

scrophuleus, met klieren behept; kropachtig.

Scrupél, apothekersgewicht = 1,30625 wichtje; ook =

Scrupule, nauwgezetheid van geweten, gewetensbezwaar. **scrupuleus**, angstvallig, al te nauwgezet.

Scrupuleusheid, **Scrupulositeit**, bedenkelijkheid, angstvalligheid, te groote nauwgezetheid.

scruteeren, **scrutineeren**, doorzoeken, doorgronden; uitvorschen; stemmen inzamelen of opnemen.

Scrutin de liste, de lijststemming, verkiezing der afgevaardigden departementsgewijze (in Frankrijk), zoodat elk departement één groot district uitmaakt, waar verscheiden leden te gelijk verkozen worden.

Scrutínium, onderzoek; stemmenverzameling en daardoor bewerkte keus. (waarde.

Scúdo (pl. **Scúdi**), Italiaansche daalder van verschillende **scúlpsit** (afg. **sc.** of **sculps.**), ... heeft (het) gegraveerd.

Sculptuur, beeldhouwkunst; beeldhouwwerk, beeld- of snijwerk.

Scylla, gevaarlijke klip bij Messina, tegenover den draaikolk Charybdis; dreigend gevaar; **van — in Charybdis vervallen**, van kwaad tot erger komen, uit den regen in den drop komen.

Sea, de zee; **seaport**, zeehaven; **seasickness**, zeeziekte.

Séance, zitting, dagzitting; voordracht, lezing, bijeenkomst; — **tenante**, gedurende de zitting, op staanden

Seapoys, z. **Sipoys**. (voet.

Season, seizoen, jaargetijde, de drukste tijd te Londen.

Sécans, snijlijn.

seceeren, snijden, ontleden, opensnijden (lijken).

Secessionisten, afgescheidenen, inz. voorstanders der Zuidelijke Staten van Amerika in den burgeroorlog van 1861; fractie eener politieke partij, die zich van de overige leden afscheidt.

secludeeren, uitsluiten.

Seclúsie, uitsluiting.

Secónd, tweede; (ook:) opperstuurman.

secondair, **secónde**, enz., z. **secund**—.

Secondánt, helper; kamp- of duelgetuige; ondermeester, hulponderwijzer.

secoureeren, helpen, bijstaan, bijspringen.

Secours, hulp, onderstand; ontzet.

secret, geheim. **Secret**, geheim; geheimzegel van een vorst.

Secrétaire, schrijfkast (bekend stuk huisraad). (taris.)

Secrétairie, **Secrétaire**, schrijfkamer, inz. van den secre-

Secretariaat, geheimschrijverschap, ambt van secretaris.

Secretaris, geheimschrijver; schrijver, afschrijver.

Secréte, stil gebed vóór de mis.

secreteeren, geheim houden, verzwijgen.

Secrétié, afzondering, afscheiding van lichaamsstoffen.

Sectáris, aanhanger eener secte, inz. wie zich beijvert om de leerstellingen dier secte voort te planten.

Séctie, chirurgische insnede; lijkopening; steensnede; afdeeling in een boek; wijk eener stad; (bij de militairen:) de helft van een peloton.

Séctio cæsárea, keizersnede; **sectio cónica**, kegelsnede.

Sector, cirkelstuk, begrepen tusschen twee stralen en een boog.

seculair, honderdjarig; (ook:) wereldlijk, niet geestelijk.

Secularisátie, het wereldlijk maken; intrekken van geestelijke bezittingen.

seculariseeren, wereldlijk maken, een geestelijk goed (bv. een bisdom) in een wereldlijk veranderen, geestelijke goederen tot wereldlijk gebruik aanwenden of intrekken.

Seculariteit, stand van een wereldlijk persoon; het wereldlijk leven; het wereldlijk rechtsgebied eener kerk.

Secúnda, tweede schoolklasse; (**secunda-wissel**), tweede wissel (vgl. **Prima**, laatste bet.)

secondair, **secondair**, de tweede plaats innemend, ondergeschikt, afhankelijk.

Secundant, z. **Secondant**.

Secunde, **Secónde**, zestigste deel eener minuut; 2de toon na den grondtoon; 2de stootmanier in 't schermen.

secundeeren, helpen, bijstand verleen; tot getuige dienen; (in de toonkunst:) de 2de stem zingen of spelen.

secundum artem, volgens den regel.

- secureeren**, verzekeren, in veiligheid stellen.
Securiteit, zorgeloosheid, onbevreesdheid; gewisheid, zekerheid; gewetensrust.
secur, zeker, onbekommerd, vast vertrouwend.
sedaat, gelaten, bedaard, rustig.
Sedanoise, z. **Parisienne** (2de bet.)
Sedant, bedarend, verzachtend (middel).
sedatief, geruststellend; pijnstillend, bedarend.
Sedésimo, boekformaat, waarbij het vel 16 bladen of 32 bladzijden heeft.
sedentair, een zittend leven leidend, zittend werk verrichtend; voor goed metterwoon gevestigd.
Sédes, zetel, woonplaats — **apostólica**, pauselijke stoel.
Sedimént, bezinksel, droesem, drab.
sedimenteus, een bezinksel opleverend, troebel.
Sedítie, oproer, mouterij.
seditiëus, oproerig, muitend, muitziek.
Sedúctie, verleiding, verlokking tot het kwade.
seduisánt, verleidelijk.
Segment, cirkelstuk, begrepen tusschen eene koorde en den boog, dien zij onderspant.
Segregatie, afzondering, afscheiding.
segregeeren, afzonderen, afscheiden.
Segrijn, **Segrijnleer** (fr. **Chagrin**, **Chagrain**), soort van ruw als met korrels bezet gelooïd leder.
Seïde, gebied, heer, vorst; (fig.) blind ijveraar, dweepziek moordenaar.
Seigneur (Sinjeur), heer.
Seigneurie, heerlijkheid (als grondbezitting).
Seismométer, **Sismométer**, aardbevingsmeter, werktuig om de richting der aardschuddingen te bepalen.
Seizoen, z. **Saison**.
Sejour, verblijf, oponthoud.
sejourneeren, zich ergens ophouden, vertoeven, verwijlen.
Sek, zekere kostelijke wijn uit Spanje, Italië enz.
Sekreet, geheim gemak, bestekamer. (de vrouwen).
Sékse, natuurgeslacht, kunne, inz. het schoone geslacht.
Sekte, aanhang, partij, geloofspartij. (zeegroen).
Seladón, verliefd herder, smachtend minnaar; **seladon**, **sélah!** (in de psalmen) let op!
seléct, uitgelezen, uitverkoren.
Selectie-theorie, z. **Darwinisme**.

Seléne, de maangodin; de maan.

Seleniet, maanbewoner; ook Moscovisch glas, kunstgips.

Selenograaf, maanbeschrijver.

Selenographie, maanbeschrijving. (te nemen.

Selénostaat, astronomisch werktuig om de maan waar

Selfhelp, eigen hulp; **selfgovernment**, zelfregeering, regeering door de burgers zelf; **selfmade man**, iemand die zijn fortuin aan zich zelf te danken heeft.

Semblánt, schijn, uiterlijk vertoon.

Seméster, half jaar; **semestraal**, halfjarig.

semí, half; **semicólon**, komma-punt, punt-komma.

Semilór, z. **Similor**.

seminaal, het zaad betreffend; bevruchtend, bezielend.

Seminárie, kweekschool, inz. voor R. K. priesters.

Seminarist, leerling op een seminarie.

Semiotiek, leer der ziekte-kenteekenen.

semítische talen, talen der Oostersche volken, die van Sem afstammen, inz. de Hebreeuwsche, Syrische, Chaldeenwsche, Arabische taal enz.

sémper, altijd, immer; **sémper idem**, altijd dezelfde; **sempervirens**, altijd groen.

Sempiterniteit, bestendige duur, eeuwigheid.

Senaat, raad der Ouden; stadsraad; staatsraad.

Senateur, **Senatór**, raadslid.

Senátusconsúltum, raadsbesluit.

Senescéntie, het oudworden, verouderen; het vervallen.

Senhor, heer, gebieder.

Senhora, gebiedster, vrouw.

seniel, aan een grijsaard eigen, gelijk een oud man.

Sénior, de oudere, de oudste.

Senioraat, ambt en waardigheid van oudste; opvolging naar ouderdom; voorrecht des oudsten bij erfenissen.

se non e vero, e béne trováto, moge het al niet waar zijn, het is toch aardig verzonnen.

Sensátie, zinnelijke gewaarwording; indruk, opzien, beweging, gisting.

sensibel, voelbaar, tastbaar; duidelijk; gevoelig, teer, aandoenlijk; erkentelijk, dankbaar.

Sensibiliteit, voelbaarheid; prikkelbaarheid; lichtgeraaktheid; erkentelijkheid; gevoeligheid des harten.

Sensiblerie, overdreven, gemaakte gevoeligheid, sentimenteelheid.

sensitief, zinnelijk, met zinnen begaafd, voor gewaarwordingen vatbaar.

Sensualisme, zinnelijkheid, de neiging om volgens zinnelijke aandrifft te handelen; zinnelijk aanschouwingsvermogen; (ook:) leer der **Sensualisten**, die de waarheid en het wezen der dingen in de zinnelijke waarnemingen, indrukken en gewaarwordingen zoeken. **Sensualist**, (ook:) een zinnelijk mensch; wellusteling.

Sensualiteit, zinnelijkheid, neiging tot zinnelijk genot; zinnelijk aanschouwingsvermogen.

sensueel, zinnelijk; wellustig. (stand

sensus communis, gewoon menschenverstand, gezond ver-

Sententie, meening; uitspraak; zin- en zedespreuk, kernspreuk; inz. rechterlijke uitspraak, vonnis.

sententiëus, spreukrijk, spreukmatig; kernachtig, bondig.

Sentiment, gevoel, gewaarwording; gevoelen, oordeel, denkwijze.

Sentimentaliteit, **Sentimenteelheid**, gevoeligheid, overgevoelighêid, neiging of aanleg tot teedere en overspannen gevoelens, overgroote teerhartigheid.

sentimenteel, gevoelvol, overdreven gevoelig of teerhartig.

Sentinêlle, schildwacht; — **perdue**, verloren of buitensste, verst geplaatste schildwacht.

separaat, afgezonderd, op zich zelve, bijzonder.

separabel, scheidbaar, afscheidelijk.

Separatie, scheiding, oplossing, ontbinding; echtscheiding.

separatief, afzonderend, scheiding bewerkend.

Separatisme, afzonderingsgeest in staats- of geloofszaken.

Separatist, afgescheidene van zijn vroeger kerkgenootschap.

separatistisch, naar de wijze der afgescheidenen.

separeeren, scheiden, afzonderen, verdeelen.

Sepia, inktvisch; zwart-bruin sap van den inktvisch.

septangulair, zevenhoekig.

Septangulum, zevenhoek.

Septennaat, zevenjarig tijdperk, inz. zevenjarige duur eener ambtsbetrekking.

septentrionaal, noordelijk. (strumenten.

Séptét, **Séptuor**, muziekstuk voor zeven stemmen of in-

Séptica, bijtende of doorvretende middelen.

Septime, de tweede toon van een octaaf.

septisch, bedervend, bederf of verrotting bewerkend; vervuild, bedorven.

- Septuagésima**, de 9de Zondag vóór Paschen.
- Septuaginta**, zeventig; (vandaar :) de benaming der Grieksche overzetting van het Oude Testament door 72 geleerde Joden te Alexandrië, 200 jaar v. Chr. geboorte.
- septupleeren**, verzevenvoudigen.
- sepulcraal**, tot het graf of de begrafenis behorende.
- Sepultuur**, begrafenis, beaarding.
- Sequéle**, gevolg, stoet; tros, legertros, —n, de gevolgen.
- Séquens**, het volgende.
- Sequéntie**, volgorde, reeks.
- Sequéster**, gerechtelijk beslag op een goed.
- Sequestratie, Sequestreering**, gerechtelijke beslaglegging op een goed en het beheer daarvan door een van rechtswege aangesteld persoon, die **Sequestrator** heet.
- sequestreeren**, een betwist goed gerechtelijk in beslag nemen en het aan een derde ter bewaring of beheer overgeven.
- Seraf, Serafijn**, vuur- of lichtengel, hoogere geest.
- Serail**, paleis des Turkschen keizers.
- Seraskier**, Turksch opperbevelhebber.
- Serbét, z. Sorbet.**
- Serenáde**, avond- of nachtmuziek, eeremuziek, iemand ter eere onder zijne vensters gebracht.
- Sereníssima**, doorluchtige (titel eener regeerende vorstin).
- Sereníssimus**, doorluchtige (titel van een regeerenden vorst).
- seréno**, vroolijk.
- sereus**, wei-, waterachtig, naar bloedwater gelijkende.
- Serge**, lichte gekeperde wollen stof.
- Sergeánt**, eerste onderofficier bij 't voetvolk (in rang tusschen den korporaal en den 2den luitenant; zooveel als wachtmeester bij de ruitery).
- Sergeánt-majoor**, eerste onderofficier eener compagnie; opperste wachtmeester in eene vesting.
- Seria**, ernstige dingen.
- Série**, reeks, rij; getallenreeks.
- seriëus, seriëusement**, ernstig, in ernst.
- Serinette**, draaiorgeltje tot africhting van kanarievogels en andere zangvogels, vogelorgeltje.
- serio, serio**, ernstig.
- Sermoen**, rede, preek; langwjlige, droge voordracht; vermaning, bv. *bedsermoen* of *gordijnpreek*.

Seroenen, Serone, Portugeesche benaming der balen, waarin specerijen en drogerijen verzonden worden.

Serpént, slangvormig gekromd blaasinstrument.

serpenteeren, kronkelen; slangsgewijs zich bewegen.

Serpentijn, oud stuk geschut, veldslang; slangsteen, slangachtig gevlekte talksteen, **serpentijnsteen**.

Serpentist, slanghoornblazer.

Servánte, dienaars, meid; ook een stel voor koppen, borden enz.; aanrichttafeltje; —**n**, bedienden.

Servét, tafeldoek, vinger- of monddoek.

Servíce, dienst; bij elkander behoorend dischgereedschap, theegoed, **servies**.

serviel, slaafsch, laag; al te getrouw (bv. vertaald).

Servies, z. **Service**.

Servilisme, de slaafsche denkwijis, die elke vrije vlucht van den menschelijken geest, de vrijheid van denken, van gelooven en in 't alg. elke politieke vrijheid met den naam van roekeloosheid, goddeloosheid bestempelt, en daarin een revolutionnair streven ziet.

Serviliteit, slaafsche vrees, laaghartigheid, kruiperij.

Serviteur, dienaar, bediende; onderdanige buiging.

Servituut, dienstbaarheid, dwang; bezwaar, last, dien de bezitter van eenig goed zich moet laten welgevalen,

servum pecus, de slaafsche kudde. (erfdienstbaarheid.

sesquipedaal, (eig. anderhalf voet lang) ellenlang, hoogdravend (van woorden gebruikelijk).

sesquipedalia verba, ellenlange woorden.

Séssie, zitting, inz. gerechtszitting.

Setón, haarsnoer (ter afleiding van lichaamsvochten), dracht.

Sétter, patrijshond.

Séttlement, vestiging, kolonie.

Settler, kolonist.

seveer, gestreng, barsch, stuursch, onverbiddelijk.

Severiteit, gestrengheid, hardheid.

Seigné, haakspeld, borstspeld der dames. (caliën.

Sewage-system, het spoelstelsel voor den afvoer van fac-

Sewings, naaigaren.

Sexagenárius, zestigjarige.

Sexagésima, 8ste Zondag vóór Paschen.

sexagesimale verdeeling, de verdeeling van een geheel in 60 deelen (bv. die van den graad en het uur in 60

Sexángulum, zeshoek. [minuten enz.)

Sextánt, hoogtemeter, astronomisch werktuig, dat het 6de eens cirkels (60 graden) omvat.

Séxte, zesde toon van de toonladder. (menten.)

Sextét, **Séxtuor**, muziekstuk voor zes stemmen of instruxuaal, **sexueel**, het natuurlijk geslacht beteekenend en betreffend; **sexuaal systeem**, rangschikking der planten (van Linnaeus) volgens hare geslachtsdeelen.

Sexe, **Sexus**, z. **Sekse**.

Sfeer, bolrond lichaam, inz. de hemel- of wereldbol; gezichtskring; omvang, grenzen van iemands macht, kundigheden of vatbaarheid; werkkring.

sferisch, bolvormig, bolrond.

Sferoïde, langwerpig rond, rondachtig lichaam.

Sfinx, fabelachtig schepsel, aan hoofd en borst naar eene vrouw, voor 't overige naar een leeuw gelijkend; zinnebeeld van de vruchtbaarheid, van de wijsheid en van al het raadselachtige; (ook :) een avondvlinder.

sforzando, versterkt, sterker.

Sgraffito, gekrabd schilderwerk op natte kalk.

Shake-hands, handschudding, groet door elkander de hand te schudden.

Shakers, sidderaars, eene kwakersecte.

Shako, hooge soldatenhoed, veldmuts, sjako of chako.

Shampooing, het wasschen en inwrijven van het hoofd

Share, aandeel, actie. (door kappers.)

Shawl, z. **Sjaal**.

Sheep, schaaap, schapen.

Sheetings, linnen voor tijken of beddelakens.

Sherif, Engelsche landrechter.

Sherry, xereswijn.

Shilling, Engelsche en N.-Amerikaansche zilvermunt; in Engeland = $\frac{1}{20}$ Pd. Sterling of 60 cents van onze munt; in de Vereenigde Staten heeft de Shilling uiteenlopende waarden: in de Staten Massachusetts, Connecticut, Rhode Island, New Hampshire, Vermont, Maine, Kentucky, Indiana, Illinois, Missouri, Virginia, Tennessee, Mississippi, Tejas en Florida geldt hij $\frac{1}{4}$ dollar = 16 $\frac{2}{3}$ cent = 41 $\frac{2}{3}$ Ned. cent; — in New-York, Ohio en Michigan doet hij $\frac{1}{4}$ dollar = 12 $\frac{1}{2}$ cent = 31 $\frac{1}{4}$ Ned. cent; — in New-Jersey, Pennsylvania, Delaware en Maryland staat hij gelijk met 13 $\frac{1}{4}$ cent = 33 $\frac{1}{4}$ Ned. cent, wordende daar de dollar gerekend op 7 $\frac{1}{2}$ shilling; — in

Z. Carolina en Georgia geldt hij 21 $\frac{3}{4}$ cent = 53 $\frac{3}{4}$ Ned. cent, hebbende daar de dollar eene waarde van = 4 $\frac{3}{4}$ shilling.

Ship, schip; **shipowner**, eigenaar van een schip, reeder; **shipping**, scheepvaart, schipperij.

Shíre, Engelsch graafschap, landschap.

Shirting, soort van katoen of linnen voor hemden (shirts).

shocking, aanstootelijk, ergerlijk.

Shopkeeper, winkelier.

Shore, oever, kust.

Shot, schot, projectief.

Sibilant, sisklank, sis- of fluittoon.

Sibylle, waarzegster; oude heks; **sibyllijnsch** of **sibyllinisch**, voorspellend.

sic, aldus, (zoo staat er woordelijk).

Siccatief, opdrogend middel, — vernis.

sic itur ad astra, dat is de weg naar de sterren, d. i. de onsterfelijkheid. (reld voorbij!

sic tránsit glória múndi! zoo gaat de heerlijkheid der we-

sic vos non vóbis, dus gij werkt niet voor u zelven.

sideraal, **sidérisch**, de sterren betreffend, daartoe behoorend.

Siderísme, leer van den invloed der sterren; het geloof daaraan; (ook :) eene soort van dierlijk magnetisme.

Siderograaf, staalgraveur.

Siderographié, staalgraveerkunst; staalgravure, staalplaat.

Sierra, bergketen, gebergte.

Siésta, namiddagslaapje, dutje.

Sieur, heer, grondeigenaar.

siffleeren, fluiten; uitfluiten; **Siffleur**, uitfluitser.

sigilleeren, zegelen, verzegelen.

Sigillum, zegel; z. **Loco**.

Signaal, teeken, sein; leuze, wachtwoord, parool.

signaleeren, **signaliseeren**, iemands signalement opgeven; door teekens berichten of aanduiden, seinen; **zich signaleeren**, zich onderscheiden, uitblinken.

Signalement, persoonsbeschrijving (in passen enz.)

Signatuur, merking; onderteekening; briefje aan de artsenijfleschjes, -doozjes enz.; kerfje in de drukletters; bladteeken, volgcijfer of -letter op ieder vel druks.

signeeren, teekenen, bestempelen, onderteekenen.

Signét, handzegel, cachet, briefsluiter.

Sextánt, hoogtemeter, astronomisch werktuig, dat het 6de eens cirkels (60 graden) omvat.

Séxte, zesde toon van de toonladder. (menten.)

Sextét, **Séxtuor**, muziekstuk voor zes stemmen of instrumenten.
sexueel, het natuurlijk geslacht beteekenend en betreffend; **sexueel systeem**, rangschikking der planten (van Linnaeus) volgens hare geslachtsdeelen.

Sexe, **Sexus**, z. **Sekse**.

Sfeer, bolrond lichaam, inz. de hemel- of werelddbol; gezichtskring; omvang, grenzen van iemands macht, kundigheden of vatbaarheid; werkkring.

sferisch, bolvormig, bolrond.

Sferoïde, langwerpig rond, rondachtig lichaam.

Sfinx, fabelachtig schepsel, aan hoofd en borst naar eene vrouw, voor 't overige naar een leeuw gelijkend; zinnebeeld van de vruchtbaarheid, van de wijsheid en van al het raadselachtige; (ook :) een avondvlinder.

sforzando, versterkt, sterker.

Sgraffito, gekrabd schilderwerk op natte kalk.

Shake-hands, handschudding, groet door elkander de hand te schudden.

Shakers, sidderaars, eene kwakersecte.

Shako, hooge soldatenhoed, veldmuts, sjako of chako.

Shampooing, het wasschen en inwrijven van het hoofd

Share, aandeel, actie. (door kappers.)

Shawl, z. **Sjaal**.

Sheep, schaap, schapen.

Sheetings, linnen voor tijken of beddelakens.

Sherif, Engelsche landrechter.

Sherry, xereswijn.

Shilling, Engelsche en N.-Amerikaansche zilvermunt; in Engeland = $\frac{1}{20}$ Pd. Sterling of 60 cents van onze munt; in de Vereenigde Staten heeft de Shilling uiteenlopende waarden: in de Staten Massachusetts, Connecticut, Rhode Island, New Hampshire, Vermont, Maine, Kentucky, Indiana, Illinois, Missouri, Virginia, Tennessee, Mississippi, Tejas en Florida geldt hij $\frac{1}{4}$ dollar = 16 $\frac{2}{3}$ cent = 41 $\frac{2}{3}$ Ned. cent; — in New-York, Ohio en Michigan doet hij $\frac{1}{4}$ dollar = 12 $\frac{1}{2}$ cent = 31 $\frac{1}{4}$ Ned. cent; — in New-Jersey, Pennsylvania, Delaware en Maryland staat hij gelijk met 13 $\frac{1}{4}$ cent = 33 $\frac{1}{4}$ Ned. cent, wordende daar de dollar gerekend op 7 $\frac{1}{2}$ shilling; — in

Z. Carolina en Georgia geldt hij 21 $\frac{3}{4}$ cent = 53 $\frac{3}{4}$ Ned. cent, hebbende daar de dollar eene waarde van = 4 $\frac{3}{4}$ shilling.

Ship, schip; **shipowner**, eigenaar van een schip, reeder; **shipping**, scheepvaart, schipperij.

Shíre, Engelsch graafschap, landschap.

Shirting, soort van katoen of linnen voor hemden (shirts).

shocking, aanstootelijk, ergerlijk.

Shopkeeper, winkelier.

Shore, oever, kust.

Shot, schot, projectief.

Sibilant, sisklank, sis- of fluittoon.

Sibylle, waarzegster; oude heks; **sibyllijnsch** of **sibyllisch**, voorspellend.

sic, aldus, (zoo staat er woordelijk).

Siccatief, opdrogend middel, — vernis.

sic itur ad astra, dat is de weg naar de sterren, d. i. de onsterfelijkheid. (reld voorbij!

sic tránsit glória múndi! zoo gaat de heerlijkheid der we-

sic vos non vóbis, dus gij werkt niet voor u zelven.

sideraal, **sidérisch**, de sterren betreffend, daartoe behoorend.

Siderísme, leer van den invloed der sterren; het geloof daaraan; (ook :) eene soort van dierlijk magnetisme.

Siderograaf, staalgraveur.

Siderographié, staalgraveerkunst; staalgravure, staalplaat.

Sierra, bergketen, gebergte.

Siésta, namiddagslaapje, dutje.

Sieur, heer, grondeigenaar.

siffleeren, fluiten; uitfluiten; **Siffleur**, uitfluiter.

sigilleeren, zegelen, verzegelen.

Sigíllum, zegel; z. **Loco**.

Signaal, teeken, sein; leuze, wachtwoord, parool.

signaleeren, **signaliseeren**, iemands signalement opgeven; door teekens berichten of aanduiden, seinen; **zich signaleeren**, zich onderscheiden, uitblinken.

Signalement, persoonsbeschrijving (in passen enz.)

Signatuur, merking; onderteekening; briefje aan de artsenijfleschjes, -doosjes enz.; kerfje in de drukletters; bladteeken, volgcijfer of -letter op ieder vel druks.

signeeren, teekenen, bestempelen, onderteekenen.

Signét, handzegel, cachet, briefsluiter.

Skatingrink, rolschaatsenbaan.

Skelet, geraamte.

skeletteeren, het geraamte uitdrogen en reinigen.

Skoepstjina, de volksvertegenwoordiging bij de Serviërs.

slam, slem of schlem, (in het whistspel:) al de slagen.

Slang, de aan elken stand eigen kunsttaal, de bijzondere uitdrukkingen der onderscheiden kringen.

slargando, afnemend, wegstervend.

Slate, lei, leisteen.

Sláven, Slavónen, Europeesche volksstam: Bohemers, Moraviërs, Russen, Croaten, Serviërs, Bosniaken enz.

slávisch, slavónisch, tot dien volksstam behoorend (bv. slem, z. slam. [slavische talen].

slissato, zacht, slepend.

slow, langzaam.

Smak, Sumak, de looiersboom (in Z.-Europa).

Smalt, kobaltglas, smeltblauw, blauwverf.

Smarágd, groene edelsteen.

Smérgel, z. **Amaril**.

smorendo, wegstervend.

Sneer, hoonend, spottend gelach; stekelige zet.

Snob, ploert.

sóber, matig; zuinig; nuchteren; bezonnen; bescheiden.

Sobriëteit, matigheid; zuinigheid; nuchterheid.

Sobriquet, toenaam, schimpnaam, scheldnaam.

sociaal, gezelschappelijk, maatschappelijk; **sociale revolutie**, geheele omkeering der maatschappelijke verhoudingen.

Sociaal-democraat, iemand die door eene volksregeering de hervorming der maatschappij wenscht te bewerken.

Sociaal-democratie, stelsel der sociaal-democraten.

sociábel, gezellig, voor den gezelligen omgang geschikt.

Sociable, speelwagentje voor 4 personen.

Socialisme, maatschappelijk stelsel, dat de maatschappij hervormen wil op den dubbelen grondslag van de gemeenschap des arbeids en de evenredige verdeeling van de opbrengst. **Socialisten**, aanhangers van dat hervormingsstelsel.

sociëeren, gezelschappelijk verbinden.

Societaire, lid van een gezelschap of genootschap.

Societeit, gezelschap, vereeniging, genootschap; besloten koffiehuis.

Socinianen, eene secte die de godheid van Jezus loochent.
Sociologie, de leer van de wetten der samenleving.

Socius, genoot. (tenasch.)

Soda, zoutasch, aschzout (vuurbestendig loogzout uit plan-

Sodalis, kameraad, makker; **Sodaliteit**, kameraadschap;
(geestelijke) broederschap.

Soeur, zuster; — **de charité**, zuster van liefde, geestelijke ziekenverpleegster.

Soeza, onrust, drukte.

Sofa, Turksche rustbank, kussenzetel.

Soffitte, verzoldering, in vakken verdeelde zoldering, met snij-, beeldhouw- of schilderwerk voorzien.

soi-disánt, zich noemend, zoogenaamd, gewaand.

soigneeren, zorgvuldig gadeslaan of behandelen.

soigneus, zorgvuldig, bezorgd, oplettend.

Soirée, avond; avondpartij, avondgezelschap; — **musicale**, avondmuziekpartij.

soit! het zij zoo! goed!

Soja, Japansche boonensoort, welker meel in plaats van boter bij de spijzen gebruikt wordt; — **saus**, eene daaruit bereide saus.

Solaire-microscoop, zonnemikroskoop.

Soláno, warme wind uit Afrika, die in Spanje somtijds zijn invloed doet gevoelen. (gevolgd wordt.)

Sóla-wissel, enkele wisselbrief, die door geen anderen

Soldaat, krijgsman, die voor **Soldij**, d. i. voor betaling, dient, een **Soldenier**, **Soudenier**.

soldatésk, op soldatenmanier, naar krijgsmanswijze.

soldeeren, met gesmolten metaal aaneenhechten.

Solecisme, taalfout, inz. tegen de woordvoering.

solemneel, plechtig, plechtstatig, feestelijk.

Solemniteit, plechtigheid, feestelijkheid.

Solféhe (it. **Solféggi**), oefening voor het gezang, doch zonder tekst, alleen op vokalen of noten.

solfeggiëeren, **solfiëeren**, **solmiseeren**, de klankladder zingen; een muziekstuk met benoeming der noten zingen

Solicito, treurig, bedroefd.

Solicitor, procureur, zaakwaarnemer.

solidair of **in sólídum**, allen voor één en één voor allen bv. borg blijven (caveeren).

Solidariteit, aansprakelijkheid van allen voor één en van één voor allen.

solide, vast, dicht, massief; duurzaamblevend; vertrouwbaar, eerlijk; welgesteld, degelijk.

solideeren, bevestigen, verzekeren.

Soliditeit, dichtheid, massiefheid; duurzaamheid; grondige kennis; echtheid, betrouwbaarheid, gegoedheid, degelijkheid.

Sóli Déo glória (afg. **S. D. G.**), aan God alleen zij de eer.

solitair, eenzaam, ongezellig. **Solitair**, kluizenaar; alleen gezette diamant; soort van quadrille-spel, waarbij men geen maat beroept, maar altijd alleen speelt.

Solitaire, melancholie-spel (dat men alleen kan spelen).

Solitude, eenzaamheid; eenzame plaats.

Sollicitánt, aanzoeker, dinger naar een post; rechtseischer.

Sollicitátie, dringende bede, aanzoek; het mededingen naar een ambt, naar een post.

Solliciteur, verzorger van iemands belangen, van iemands rechtszaak bij de regeering.

sol lucet omnibus, de zon schijnt voor allen.

solmiseeren, z. **sofeggiëeren**.

sólo, alleen. **Solo**, alleenspel; alleenzang; alleendans.

Solœcisme, taalfout.

Solotnik, Russisch handelsgewicht = 0,00427 kilo.

Solstitium, zonnekeerpunt, zonnestilstandspunt.

solúbel, oplosbaar, voor oplossing vatbaar.

Solubilitéit, oplosbaarheid, ontbindbaarheid.

Solútie, oplossing; verklaring, beantwoording.

solvável, z. **solvent**.

Solvabiliteit, het vermogen om te betalen.

solveeren, oplossen, verklaren; vereffenen, afdoen.

solvént, **solvável**, in staat om te betalen.

Somatologie, lichaamsleer, beschrijving van 's menschen lichaam. (drietig.)

sómbér, duister, donker; (fig.) zwaarmoedig, knorrig, ver-

Sombréro, breedgerande Spaansche hoed, schaduwhoed.

Somma, bedrag. (ding, opeischang.)

Sommátie, gerechtelijke aanmaning tot betaling; dagvaar-

sommeeren, aanmanen; eischen; dagvaarden; opeischen;

(ook:) samentellen.

Sommiteit, voornaamste top, kruin; (ook:) een der voornaamste personen.

Somnambúle, nacht- of slaapwandelaar; helderziende door het magnetisme.

Somnambulisme, het slaap- of nachtwandelen; helderziendheid in den magnetischen slaap.

Somnifera, slaapwekkende middelen.

Somnolentie, slaperigheid, slaapzucht.

Sonáte, muziekstuk voor piano alleen, of in begeleiding met enkele instrumenten.

Sonatine, kleine sonate.

Sónde, peilstift, tentijzer; zink-, diep- of peillood.

sondeeren, peilen (eene wond, den zeebodem enz.); (fig.) onderzoeken, uitvorschen, uithooren.

Sonnèt, klinkdicht.

Sonométer, toon- of klankmeter.

sonoor, **sonórisch**, klinkend, welklinkend, voltonig.

Sophísme, bedrieglijke sluitrede, schijngrond, drogreden.

Sophist, drogredenaar (iemand die door schijngronden, door spitsvondigheden iets zoekt te bewijzen).

Sophisticátie, vervalsching door inmenging van slechtere zelfstandigheden.

sophístisch, spitsvondig, bedrieglijk. (neeren.

sophistiseeren, den drogredenaar spelen, spitsvondig redesoporaatief, **soporeus**, slaapverwekkend; (fig.) langwíjlig, vervelend.

Sopraan, bovenstem, discant. (drank.

Sorbét, Turksche koeldrank; soort van fruitijs als koel-

Sorbónne, de godgeleerde faculteit te Parijs.

sordíde, vuil; laag, gemeen, snood; gierig, vrekking.

Sordiditeit, onreinheid; gemeenheid, laaghartigheid, snoodheid; vrekkingheid. (gen.

Sordíne, **Sourdíne**, demper, toonverdoover aan speeltui-

Sornét, sprookje, beuzelpraat.

Sororiatie, de ontwikkeling der vrouwelijke borsten.

Sórté, soort, slag.

sorteeren, uitzoeken, in soorten schiften.

Sortie, uitval; uitvoer van waren uit stad of land.

Sortiment, voorraad van uitgezochte waren, goederen-voorraad; (bij boekhandelaars :) voorraad van door anderen uitgegeven werken; **sortimentshandel**, handel in boeken, door anderen uitgegeven.

sostenúto, aanhoudend, volhoudend.

Soterologie, leer der zaligheid, heilandsleer.

Sottíse, zothed, domme streek; onbetamelijkheid.

sotto voce, met zachte, gedempte stem.

- Sou**, Fransche reken- en kopermunt = $2\frac{1}{2}$ ct.
- Soubrétte**, sluw kameniertje in de opera en het drama, half-vertrouwde op het tooneel.
- Souche**, stamregister, stamlijst.
- Soudenier**, z. **Soldaat**.
- souffleeren**, blazen; inblazen, influisteren.
- Soufflét**, klap, muilpeer, oorvijg.
- Souffleur**, inblazer, rolvoorzegger op het tooneel.
- Souffre-douleur**, zondebok, wrijfpaal.
- souffreeren**, lijden, ondergaan; toelaten.
- soufreeren**, zwavelen, aan de werking van zwaveldamp blootstellen; in gesmolten zwavel doopen.
- souhaiteeren**, wenschen, begeeren.
- soulageeren**, verlichten, verzachten, draaglijker maken.
- Soulagement**, verlichting, troost, verkwikking, hulp.
- Soumissie** = **Submissie**.
- Soupape**, klep, wind-, lucht-, stoomklep.
- Soupçon**, argwaan, verdenking.
- soupçonneeren**, verdenken, vermoeden, gissen.
- soupçonneus**, achterdochtig, mistrouwend, ergdenkend.
- Soupe**, soep.
- Soupé** of **Souper**, avondeten.
- soupeeren**, het avondmaal houden, avondmalen.
- souple**, buigzaam, lenig; gedwee, handelbaar.
- Souplésse**, buigzaamheid, rekkelijkheid; rapheid.
- Source**, bron, oorzaak; handelsbron.
- Sourdine**, z. **Sordine**.
- Sousbânde**, kruisband, papierstrooken ter sluiting van drukwerk, dat men met de post verzendt.
- Souscriptent**, **souscribeeren**, enz., z. **Subsc**—.
- Souspieds**, voetriemen aan broek of slobkousen.
- soussigneeren**, onderteekenen.
- Soutache**, plat fijn koord voor belegsels.
- Soutâne**, lijfrok der R. K. geestelijken; (ook soms:) de geestelijke stand zelf.
- soutenable**, houdbaar, verdedigbaar. (dedigen.)
- souteneeren**, ondersteunen, onderhouden; beweren, ver-
- Souterrain**, onderaardsch gewelf, onderaardsche gang.
- South**, zuiden, zuid.
- Soutien**, steun, ondersteuning; middel ter opstijving.
- Souvenir**, herinneringsgeschenk; schrijf- of zakboekje.
- Souverein**, onbepaald gebiedster, onafhankelijk vorst.

- souverein**, oppermachtig, onbeperkt, vrijheerschend.
- Souvereiniteit**, oppermacht; vrije, onafhankelijke Staat.
- Sovereign**, eng. goudmunt = 1 pd. sterl. = ongev. 12 gl.
- soyeux**, zijdeachtig, als zijde; zeer fijn.
- Spaath**, algemeene naam van zekere glanzige, gekristalliseerde zelfstandigheden, die licht in kubieke, prismatische of andere stukken breken.
- Spácie, spaciëus**, z. **Spat**—.
- Spadél, z. Spatel**. (herspel enz.)
- Spadille**, schoppenaas, hoogste troef in 't quadrille-, om-
- Spado**, ontmande; —**nisch**, ontmand.
- Spáhi**, Turksch soldaat, inz. ruiter (van dit woord hebben de Engelschen hun **Sip oys**, **Seap oys** gemaakt).
- Spalier**, latwerk of staketsel voor leiboomen.
- Spalierboom**, leiboom, waaierboom tegen latwerk.
- Spaniel**, patrijshond.
- Spaniool**, Spansche snuiftabak; (ook:) Spanjaard.
- Spanjolét**, ijzeren deur- of vensterstang tot sluiting.
- spargeeren**, uitstrooien, rondpraten, verspreiden.
- spartaansch**, gestreng, hard, mannelijk (als in 't oude Sparta).
- Spartam et Martham hebben**, een bestaan en eene vrouw, een kooi en vogeltje hebben
- Sparterie**, vlechtwerk; mattenfabriek.
- spasmatisch**, aan kramp lijdende. (spiervezels.)
- Spasme**, kramp, hevige, onwillekeurige samentrekking der
- spasmodisch**, krampachtig.
- Spasmologie**, leer van de krampen.
- Spatel**, strijkmes, pleisterstrijker (der apothekers); tempermes (der schilders).
- Spátie**, ruimte, tusschenruimte, tijdruimte; scheistiftje der letterzetters.
- spatiëus**, ruim, breed, uitgestrekt.
- spatsieren**, wandelen, flaneeren.
- Speaker**, spreker, redenaar; de voorzitter van het lagershuis in het Engelsch parlement.
- Specerij**, geurige, verhittende kruiderij.
- speciaal, speciëel**, bijzonder, elk op zich zelf; bepaald, nauwkeurig; vertrouwd, nauw bevriend.
- specialiseeren**, bijzonder kenmerken en aanduiden.
- Specialiteit**, bijzonderheid, soortelijke eigenschap; bijzonder studievak, waaraan men zich toewijdt, lievelingsvak.

- Spécie**, bijzondere soort; hoofdregel der rekenkunst; geld- of muntsoort; klein geld, pasmunt.
- speciëel**, z. **speciaal**.
- speciës facti**, de voorstelling van het gebeurde, het verhaal der feiten, de gang der zaak.
- speciëus**, schijnbaar, schoonschijnend, misleidend.
- Specificatie**, nauwkeurige, stukswijze opgaaf.
- specificceeren**, nauwkeurig opgeven, elk voorwerp op zich zelf benoemen of kennelijk maken.
- Specificum** of **specifiek middel**, bepaald geneesmiddel tegen eene kwaal of ziekte (bv. de kina is een voortreffelijk *Specificum* tegen de koorts).
- specifiek**, soortelijk; — **gewicht**, soortelijke zwaarte, d. i. verhouding van de zwaarte eens lichaams tot die van gedistilleerd water (op 4 graden), beide onder gelijk vo-
- Specillum**, zoek- of peilnaald der wondhealers. (lumen).
- Spécimen**, proef, proefstuk; bewijs.
- spectábel**, bezienswaard; aanzienlijk.
- Spectabiliteit**, aanzienlijkheid.
- spectaculeus**, opzienbarend, schandelijk.
- Spectákel**, schouwspel, vertooning; rumoer, opschudding.
- Spectátor**, aanschouwer, toekijker; waarnemer, opmerker.
- Spectatorium**, de kring der toeschouwers.
- Spectraal-analyse**, onderzoek der grondstoffen van brandende lichamen door middel van het prisma-kleurenbeeld.
- Spectroscoop**, toestel om het spectrum te onderzoeken.
- Spectrum**, spook, verschijning; kleurenbeeld van het zonlicht.
- Speculánt**, **Speculateur**, beschouwer, overpeinzer, ondernemer, winstbespieder.
- Speculatie**, bespiegeling; onderzoek en berekening eener onderneming op waarschijnlijke winst of verlies; fijn ontworpen handelsvoordeel.
- speculatief**, bespiegelend, diepzinnig; bovenzinnelijk; ondernemend, op vermoedelijke winst berekend.
- speculeeren**, navorschen, in den geest beschouwen; handelsplannen ontwerpen; berekeningen in zaken van financiën, in rijzing of daling der fondsen enz. maken.
- Speech**, aanspraak, redevoering; **speechen**, een rede
- Spéncer**, vestrok; korte rok zonder panden. (houden).
- spendábel**, mild, mededeelzaam.

spendeeren, ten koste leggen, besteden.

Spermacéti, Spermaceet, walschot of witte amber, eene vetstof, die de hersens van sommige walvisschen omgeeft en waarvan men, met wit was vermengd, kaarsen (spermaceti-kaarsen) maakt. (staatsburgers.

Spes, hoop; — **patriæ**, hoop des vaderlands, de jonge

Spésen, onkosten, inz. handelsonkosten.

Spheer, z. **Sfeer**.

Sphinx, zie het minder goede **Sfinx**.

spiccáto, duidelijk, verstaanbaar; kort afgestooten.

Spinozisme, leer van den geleerden jood Spinoza (in 1662 te Amsterdam geboren), dat God en de wereld één zijn.

Spinozist, aanhanger dier leer.

Spialter, Spiauter = **Zink**.

spinaal, tot de ruggegraat behoorend.

Spinét, klavier, welks snaren met punten van penne-schachten aangeslagen worden.

Spinsbek = **Pinchbek**.

Spión, bespieder; (ook:) vensterspiegel.

spioneeren, bespieden, afloeren.

spiraal, schroef- of slakvormig gedraaid, schroefvormig.

Spiraallijn, schroeflijn, slakkelijn.

Spiraalveer, slakkeveer, opgewonden veer in horloges.

Spiritisme, meening, bedrijf der spiritisten.

Spiritist, iemand, die beweert door tusschenkomst van een medium (zie dat woord) met de geesten der afgestorvenen gemeenschap te hebben.

Spirituáliën, geestelijke aangelegenheden, geloofszaken, zielezorg; (ook:) sterke, geestrijke dranken.

Spiritualisme, geestenleer, het stelsel, volgens 't welk de ziel een van het lichaam onafhankelijk, geestelijk, onverderfelijk, dus onsterfelijk wezen is.

Spiritualiteit, onlichamelijkheid, innerlijk leven.

spiritueel, geestig, geestrijk; zinrijk, snedig; geestelijk, onlichamelijk.

spiritueus, geestrijk, vol geest, vurig, sterk (van dranken).

Spirituosa, geestrijke dranken.

Spiritus, geest; geestrijkheid; geestrijk vocht.

spiritus flat ubi vult, de geest blaast waarheen hij wil.

spiritus promptus est, caro infirma, de geest is gewillig, maar het vleesch is zwak.

Spleen, miltzucht, zwaarmoedigheid (die dikwijls levens-

zatheid en zelfmoord voortbrengt); blijvende kwade luim, grilligheid.

splendiéd, schitterend, prachtig; (ook:) mild.

Splint, (schertsenderwijze voor:) geld, specie.

Spodium, beenderzwart.

Spoliátie, berooving, plundering.

spoliëeren, berooven, plunderen.

Spónde, bedstede, legerstede, slaappleats.

spongiëus, sponsachtig, vol poriën of gaatjes.

Spongiositeit, sponsachtigheid, poreusheid.

Sponsáliën, huwelijks- of trouwbelofte.

Sponsor, borg; — **fideï**, peet, doopgetuige.

spontaan, vrijwillig, van zelf, uit eigen beweging.

Spontaneïteit, vrije wilskracht, zelfwerkzaamheid; willekeur, eigen goeddunken.

sponta sua, uit eigen beweging.

sporádisch, verstrooid, op zich zelf staande, bv. **sporadische ziekten**, zulke, door welke slechts enkele menschen hier en daar worden aangetast en die niet algemeen heerschen.

Sport, grap, uitspanning, wedren, allerlei lichaams oefeningen en uitspanningen in de open lucht.

Sportsman, liefhebber van jacht, wedrennen enz.

squameus, schubbig, geschubd.

Square, vierkant plein te Londen, met plantsoen en grasperken aangelegd plein in groote steden. [Amerika].

Squatter, kolonist op onverkochte staatslanderijen (in

Squire = Esquire.

Stábat Máter, de moeder (van Jezus) stond (aan 't kruis); aanvangswoorden van een beroemd geestelijk R. K. gezang; dat gezang zelf.

stabiel, duurzaam, bestendig, vast.

stabileeren, vastzetten, bevestigen.

Stabilist, behoudsman, aanhanger van 't behoudstelsel, volharder bij 't oude.

Stabiliteit, duurzaamheid, voortdurend bestaan.

staccáto, afgestooten, kort.

Stádie, lengte- of wegmaat; loop- of renbaan; (ook **stadium**) tijdruimte in de voortgaande ontwikkeling van een voorval, van den toestand eener ziekte.

Staffier, gemantelde lijfwacht der middeleeuwsche ridders; gewapend dienaar, lijftrawant.

- Stage**, proeftijd van een jong rechtsgeleerde.
- Stage-coach**, diligence, postkoets. (rechtshoven.)
- stageeren**, zijn proeftijd uitdienen (bij advocaten en ge-
- Stagiaire**, jong rechtsgeleerde, die bij een advocaat zijn proeftijd heeft.
- Staglio**, gemiddelde rekening, overslag, raming.
- Stagnátie**, stilstand, stremming, verhindering; bederf.
- stagneeren**, stilstaan; bederven, verrotten.
- Stagnool**, z. **Stanniool**.
- Stake**, inzet bij 't spel en de wedrennen.
- Stakét**, —sel, paalwerk; paalheining.
- stalactiet**, dropsteen aan 't grotgewelf.
- Stalagmiet**, dropsteen op den grotbodem.
- Stalle**, koorstoel; dergelijke zitplaats in schouwburgen;
— **d'orchestre**, zitplaats vlak achter de muziek.
- Stamboel**, Turksche naam van Constantinopel; (ook:) Turksche goudmunt, ongeveer = 5 gulden.
- Stamp**, stempel, zegel, postzegel.
- Standaard**, **Ständer**, ijkmaat, legger of slaper; richtsnoer, model; vaan, ruitervaan.
- Ständchen**, serenade.
- Stanniool** of **Stagnool**, bladtin, tinfoelie.
- stánte péde**, op staanden voet, terstond.
- Stánze**, versafdeeling, verzengroep, ook wel **vers** geheeten.
- Starboard**, stuurboord, de rechterzijde van het schip.
- Staróst**, Poolsch oudste, landvoogd, gouverneur.
- Start**, **startingpost**, post, punt waar de paarden afrijden
- Statica**, **Statiek**, evenwichtsleer. [(bij wedrennen).]
- Statief**, voetstuk (als steun voor de meettafel der land-meters en dergelijke).
- statieüs**, pronkend, pralend, staatsiemakend.
- Station**, stand, oponthoud; stand- of ligplaats; aanleg-, pleisterplaats, wisselplaats, postrust; **stationsgebouw** of **statió**n, groot gebouw aan de spoorwegen, waar de spoortrein stilhoudt om passagiers en goederen op te nemen en af te zetten.
- stationnair**, stilstaand, blijvend, voortdurend, vastgezet.
- stationneeren**, eene stand- of ligplaats geven.
- statische electriciteit**, z. onder **Electriciteit**.
- Statist**, figurant; stomme-rolvervuller op het tooneel.
- Statisticus**, statenkenner, kenner van de statistiek.
- Statistiek**, de wetenschap, die over de cijfers der bevol-

- king, inkomsten, den handel, de fabrieken enz. van een Staat handelt, de staathuishoudkunde.
- statistisch**, volgens de statistiek.
- Statuë**, standbeeld, beeldzuil.
- statueeren**, oprichten; vaststellen, verordenen; een **exempel** —, een voorbeeld ter waarschuwing geven.
- Statuëtte**, klein standbeeld, standbeeldje.
- Státus**, staat, stand, toestand; — **activus et passivus**, staat der vorderingen en schulden; — **quó**, de toestand, waarin eene zaak tot dusverre was; **in statu quo**, in den vorigen staat, op den ouden voet.
- Statuur**, lichaamsgestalte of -hoogte, stal.
- Statuut**, wet, verordening, stichtings- en grondwet van een genootschap, gilde enz.
- Steamboat**, stoomboot; **steamer**, stoomer. (kaarsen.)
- Stearíne**, gezuiverde talkstof; — **kaarsen**, gezuiverde talk.
- Steed**, hengst.
- Steel**, staal.
- Steeple-chase**, wedren met hindernissen (met een kerk-toren of ander hoog punt als doel).
- Steganographie**, geheimschrijfkunst.
- Stellionaat**, zoodanig bedrog, dat de wet niet onder de valscheden of vervalschingen begrijpt (bv. het verkoopen van een pand als onbezwaard, ofschoon er hypotheek op staat).
- Stemma**, stamboom, geslachtstafel.
- Stenograaf**, snelschrijver. (tingen en teekens.)
- Stenographie**, snelschrijfkunst door middel van verkort.
- Sténtor**, voormalig heraut der Grieken voor Troje; geweldig schreeuwer; iemand met een zware stem (**stentorstem**).
- Stéppe**, hoogliggend, woest land van aanzienlijke grootte.
- Stère**, kubieke meter of teerling-el, wisse.
- Stereographie**, lichaamsteekening (op een vlak).
- Stereometrie**, lichaamsmeting.
- Stereoscoop**, optisch werktuig, dat de vlakke beelden als verheven vertoont.
- stereotiep**, vaststaand, onveranderlijk.
- Stereoty'pen**, onbeweeglijke drukletters en de afdrukken daarvan; vaststaande drukvormen of letterplaten.
- stereotypeeren**, vaste drukvormen vervaardigen en daarmee drukken.

- Stereotypie**, plaatletterdruk; gieterij van stereotypen.
steriel, dor, schraal, onvruchtbaar.
Steriliteit, onvruchtbaarheid; dorheid.
Stérling, wettelijke Engelsche muntvoet; **pond** of **livre sterling** (**L. st.**), voorheen geslagen, nu slechts gefin-
geerde Engelsche munt, doende 20 Eng. schellingen of
omtrent 12 gulden.
Stethoskoop, borsthoortuig, hoorbuis ter onderzoeking
van de borstholte.
Steward, huishofmeester, rentmeester; proviandmeester
op een schip; **Lord high-steward**, opperrechter, een
der hoogste rijksambtenaars in Engeland.
Sthenie, volkrachtigheid, verhoogde levenswerkzaamheid.
Stichomantie, waarzeggerij door briefjes waarop verzen
geschreven waren.
Stichometrie, versmeting, versmeetskunst. (schande.
Stigma, punt, stip; litteeken; merk, brandmerk; smaad,
stigmatiseren, met litteekens voorzien, brandmerken;
schandvlekken.
Stigmatographie, kunst om met punten te schrijven.
Stilét, kleine dolk; wondhealerspijnaald; graveerstift.
stiliseeren, in woorden uitdrukken, inkleeden.
Stijl, steller, schrijver, iemand, die dezen of genen stijl
schrijft, inz. die de goede uitdrukking in zijne macht
Stilistiek, kunst der schriftelijke voordracht. (heeft.
Stimulans, pl. **stimulantia**, opwekkend of prikkelend mid-
Stimulatie, opwekking, prikkeling, aansporing. (del.
stimuleeren, aansporen, ophitsen, prikkelen.
Stipéndium, (eig. loon, soldij) beurs of toelage voor min
bemiddelde studenten.
Stipulatie, vaststelling, afspraak, beding; verdrag.
stipuleeren, afspreken, bedingen, bepalen.
Stóa, zuilenzaal in 't oude Athene.
Stock, fondskapitaal, inz. staatskapitaal; —s, de in om-
loop zijnde Engelsche staatsschuldbrieven; ook zooveel
als actiën.
Stóck-jobber, beunhaas in den effectenhandel.
Stoffage, **Stoffeering**, optooiing, toerusting (van eene ka-
mer, een kleedingstuk enz.); aanvulling eener schilderij
met figuren of groepen; die figuren zelf; **stoffeeren**,
toerusten; bezetten, omzetten; van 't noodige huisraad
voorzien; met bijwerk opsieren (eene schilderij).

Stoïcijn, wijsgeer van Oud-Griekenland, die zich door verloochening van alle gevoel onderscheidde; (vandaar :) een onverzettelijk, onaandoenlijk man.

stoïcijnsch, onverschillig, koelbloedig, onaandoenlijk.

Stoïcisme, de leer der stoïcijnen; gelijkmoedigheid, onverzettelijkheid, ongevoeligheid in smarten.

Stóla, **Stool**, (eig. klee) breede, laagafhangende schouderband der R. K. priesters

Stóliditeit, domheid, dwaasheid, onverstand.

stomacheeren, aan de maag lijden.

Stomáchica, maagmiddelen.

Stone, eng. gewicht van 14 pond.

Stool, z. **Stola**.

stop! houd op! staak! halt! schei uit!

Stórax, welriekend, balsemachtig gomhars.

Store, (fr.) rolgordijn als zonnescherm voor vensterramen en koetsglazen.

Store, (eng.) voorraad; magazijn, winkel.

storneeren, verbeteren door een tegenpost, door af- en bij schrijven. **Storno**, verbetering van een verkeerd geboekten post.

Stórthing, de rijksvergadering in Noorwegen.

Stout, sterk, krachtig, inz. sterk Eng. bier.

Strabísme, **Strabositeit**, het scheelzien; scheelheid.

Strait, straat, zeeëngte.

Stramien, borduurgaas, borduurpapier.

Stranger, vreemdeling, buitenlander.

Strangulátie, verworping.

stranguleeren, verworgen.

Strapatzen, inspanning, zware arbeid, vermoeienissen.

Strata, lagen, schichten.

Stratageem, krijgslist, kunstgreep.

Stratégië, **Strategiek**, veldheerswetenschap, krijgskunst.

strategisch of **strategetisch**, krijgskundig. [stoffen enz.)

stratificátie, laags- of schichtsgewijze ligging (der delf-

stratificeeren, laagsgewijze op elkander leggen.

Stratocratie, soldatenregeering, militaire heerschappij.

Stratographié, leger- of krijgsgeschrjving, geschrift over de krijgskunst. (berry, aardbezie.

Straw, stroo : **straw-cutter**, stroosnijder, hakselmes ; **straw-**

Stream, stroom.

Street, straat ; —door, huisdeur.

Strelitzen, voormalige Russische soldaten der keizerlijke lijfwacht.

stretto, nauw, eng; schaars; kort, snel, gewind.

strict, nauwkeurig, stipt; streng.

stricto júre, naar streng recht. (genomen.)

stricto sensu, in den strengsten zin (des woords), strikt

Strictuur, samentrekking, vernauwing.

Strike, werkstaking, grève.

stringéndo, samentrekkend, verkortend.

stringént, bondig, nadrukkelijk, streng, afdoend.

Strips, een touw met knopen; slaag.

Stroboscoop, **stroboscópische schijf**, draaischijf, draai-beeld, draaigezicht (optisch werktuig of speelgoed).

Stróphe, versafdeeling, verskoppeling, vers.

Structuur, bouw; samenstelling, rangschikking der deelen.

Struggle, worsteling, strijd; — **for existence**, — **for life**, strijd om het bestaan, om het leven.

Strychnine, sterk vergif uit braaknoten (*Nux vomica*).

Stuc, pleisterkalk, gipspleister.

Studbook, stamboek der renpaarden.

studeeren, zich (op iets) toeleggen, nauwkeurig onderzoeken; inz. leeren, zich met geleerden arbeid bezig houden. (academie-burger.)

Studént, **Studiósus**, leerling, inz. aan eene hoogeschool,

Stúdie, vlijt, inspanning, navorsching; leerijver, aanleering, oefeningsstuk; proefstuk, proeve.

studiëus, de studie beminrend, leergraag.

Stukadoor, kunstenaar of werkman in gipswerk.

Stupefáctie, verdooving, bedwelming, verslagenheid.

Stupiditeit, domheid, botheid, stomtheid.

stupied, dom, stompzinig, bot.

Stylist, z. **Stilist**.

styptisch, samentrekkend, bloedstillend.

Styrax of **Stórax** (z. ald.)

Styx, hellerivier, een van de stroomen der onderwereld.

Suáda, welsprekendheid, overredingsgave, aangenaam vloeiende voordracht; (ook wel:) gesnap, gekakel.

Suasórium, raadgeving, aanbeveling.

súa sponte, uit eigen beweging.

Suaviteit, liefelijkheid, aangenaamheid.

suaviter in modo, **fortiter in re**, zacht in de wijze, maar krachtig in de daad.

sub, onder.

subalpijnsch, aan den voet der Alpen gelegen.

subaltern, ondergeschikt, afhankelijk.

Subalterniteit, ondergeschiktheid. (amendement.

Subamendement, onderamendement, amendement op een

sub conditióne, onder voorwaarde.

subcutaan, onmiddellijk onder de huid gelegen.

Subdelegaat, ondergevolmachtigde, bijgezant.

Subdivisie, onderafdeeling.

Subhastátie, openbare, gerechtelijke verkooping.

subiet, **súbito**, plotseling, eensklaps; snel, gezwind.

Subjéct, **Sujét**, onderwerp, hoofd- of grondwoord van een zin; handelende persoon, persoon in tegenstelling met het object of de zaak.

Subjéctie, onderwerping.

subjectief, onderwerpelijk, persoonlijk, innerlijk.

Subjectiviteit, gesteldheid van een onderwerp; persoonlijkheid, het aanwezig-zijn in ons voorstellings- en ken-

sub judice, onder den rechter, onbeslist. (vermogen.

Subjunctief, aanvoegende wijs der werkwoorden.

subjunctief, bijgevoegd; verbindend.

Sublevátie, ondersteuning, hulp.

subleveeren, ondersteunen, bijstaan.

subliem, verheven, hoog, edel.

Sublimaat, (bij chemisten:) het opgedrevene, inz. opgedreven kwik. **sublimeeren**, naar boven drijven, ver-

Sublimiteit, verhevenheid. (vluchtigen.

sub líttera, onder de letter.

Sublocátie, wederverpachting van het gepachte, onderhuur.

sublunárisch, ondermaansch; (fig.) vergankelijk.

Subluxátie, verstuiking.

submergeeren, onderdompelen, doen zinken; overstroommen, onder water zetten.

Submérsie, onderdompeling; geheele overstrooming.

submis, **soumis**, onderdanig.

Submissie, onderwerping, onderdanigheid, ootmoed.

submitteeren (zich), zich onderwerpen, zwichten.

sub número, onder het nummer of getal.

Subordinátie, ondergeschiktheid, onvoorwaardelijke dienstgehoorzaamheid, inz. bij den soldatenstand.

subordineeren, in gezag, rang, waardigheid onder een ander plaatsen, afhankelijk maken.

- Subornatie**, omkoopings, heimelijke verleiding.
suborneeren, verleiden, heimelijk omkopen.
subplanteeren, den voet lichten, onderkruipen.
sub poëna, op straffe, op boete.
sub prætextu, onder voorwendsel. (lijk wegnemen.
subrepiëeren, langs slinksche wegen verkrijgen; heime-
Subréptie, verkrijging door 't verzwijgen of verminken
der waarheid, door verrassing, verschalking enz.
Subrogátie, onderschuiving, het in-plaats-stellen.
sub rósa, onder de roos, in vertrouwen, in 't geheim.
Subscribént, Souscripteur, onderteekenaar; intekenaar.
subscribeeren, onderschrijven; intekenen.
Subscríptie, onderteekening; intekening.
subsecutief, achtereenvolgend, opvolgend.
subsidiar, hulpverlenend; in de plaats komend, **sub-**
sidiaire gevangenisstraf, gevangenzitting, waardoor de
beboete persoon zich van de opgelegde boete kan ont-
heffen; **subsidiare hypotheek**, nadere pandstelling bij
ontoereikendheid der eerste.
Subsidie, bijdrage, bijstand, ondersteuningsgeld; **subsidiën**, onderstandsgelden, inz. tot het voeren van oorlog.
sub sigillo volante, onder vliegend, open zegel.
Subsignátie, onderteekening,
subsigneeren, onderteekenen.
Subsisténtie, voortdurend; onderhoud, levensonderhoud.
subsisteeren, bestaan; zijn onderhoud hebben.
sub sole, onder de zon.
sub specië, onder de gestalte.
sub spe rati, op hoop van goedkeuring.
Substantialiteit, wezenlijkheid, zelfstandigheid.
Substántie, zelfstandigheid, stof; wezenlijke inhoud, pit
of hoofdbestanddeel; het beste van eene zaak.
substantiëel, wezenlijk, zelfstandig; voedzaam.
Substantief, zelfstandig naamwoord.
substineeren, in plaats stellen. **Substitútie**, plaatsver-
vanging, inplaatsstelling; aanstelling tot erfgenaam na
den dood des vruchtbruikers of des eersten erfgenaams.
Substituut, plaatsbekleeder, toegevoegd ambt- of post-
bekleeder.
subsumeeren, gevolgen trekken uit het bijzondere tot het
algemeene of uit het algemeene tot het bijzondere be-
sluiten; daaronder begripen.

- subtiel**, fijn, teeder; (fig.) listig, sluw, spitsvondig.
- subtiliseeren**, verdunnen; (fig.) uitpluizen, haarklooven, muggenziften. (klooverij.)
- Subtiliteit**, fijnheid; (fig.) sluwheid, geslepenheid; haar-
- Subtractie**, aftrekking; **subtraheeren**, aftrekken.
- subveniëeren**, te hulp komen, ondersteunen, bijstaan.
- Subvëntie**, hulp, bijstand, ondersteuning.
- Subvérsie**, omwerping; ondergang, verval.
- subversief**, omverwerpend.
- subverteeren**, omwerpen, verwoesten.
- sub voce**, onder het woord.
- Succåde**, dik gekookt fruitsap; ingemaakt fruit, gekonfijte oranjeschillen. (len.)
- succedeeren**, opvolgen, opvolger zijn; (ook wel:) uitval-
- Succés**, voorspoed, gelukkige afloop, goede uitslag, bijval;
— **d'estime**, een door achting voor den schrijver verkregen bijval.
- Succéssie**, opvolging; volgreeks; troons-, ambtsopvolging; erfenis, nalatenschap.
- successief**, allengs; langzamerhand; achtereenvolgend.
- Succéssor**, opvolger; erfgenaam.
- succinct**, kort, beknopt, ineengedrongen, bondig.
- succulént**, saprijk, voedend, krachtig.
- Succuléntie**, saprijkheid; voedzaamheid, krachtigheid.
- succumbeeren**, bezwijken, onderdoen.
- Succursále**, hulp- of bijkerk; hulp-, bijkantoor.
- Sudatorium**, zweetbad.
- sufficiént**, toereikend, genoegzaam, voldoende.
- Sufficiéntie**, toereikendheid, voldoendeheid.
- sufficit**, het is genoeg.
- sufficit cuique diei sua malitia**, elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad.
- Suffisance**, laatdunkendheid, eigenwaan, trotsche zelfgenoegzaamheid. (waan, laatdunkend.)
- suffisant**, voldoende, toereikend; (ook :) ingebeeld, vol eigen-
- Suffixum**, achtervoegsel.
- Suffocátie**, verstikking; **suffoqueeren**, verstikken.
- Suffragaan-bisschop**, **Suffragaan**, wijbisschop.
- Suffrage**, stem, kiesstem; goedkeuring; — **universel**, algemeen stemrecht.
- Sugar**, suiker.
- suggereeren**, inblazen, aan de hand geven.

Suggestie, heimelijke ingeving, inblazing.

suggestie-vraag, zulk eene vraag, door welke den in 't verhoor genomene het antwoord bedektelijk in den mond gegeven en hem daardoor eene onjuiste bekentenis wordt afgelokt.

sui géneris, van zijne soort, alleen aan hem eigen.

Suisse, zwitser; deurwaarder, portier, kerkeknecht.

Suite, vervolg; begeleiding, stoet; volgrees van kamers;

Suivánte, kamenier, begeleidster. (rij, reeks.

Sujet, onderwerp (vgl. **Subject**); onderdaan; aanleiding, gelegenheid, oorzaak; **een slecht** —, slecht mensch;

sujetten, de gezamenlijke dienstdoende personen, het personeel (bv. van een tooneel).

Súlfer, Súlphur, zwavel.

Sulfurátie, zwaveling, verbinding met zwavel.

sulfureeren, zwavelen, met zwavel verzadigen.

sulfureus, zwavelig, zwavel bevattend.

Súltan, Turksche keizer, Groote Heer.

Sultáne, bevoorrechte gemalin des Turkschen keizers; ook de titel zijner dochters; — **válide**, moeder des sultans.

Súmma, som, getal, verzamelgetal, bedrog, totaal. (men.

súmma summárum, gezamenlijk bedrag, alles bijeengeno-

súmmail, summárisch, summierlijk, samengevat, beknopt, bondig.

Summárium, korte inhoud; (ook:) koor- of misgewaad.

Summátie, Summeering, bijeenrekening; z. **sommatie**.

summeeren, de som opmaken, optellen.

Summiteit, z. **Sommiteit**.

summum bonum, het hoogste goed.

summum jus summa injuria, de strengheid der wet is de grootste onderdrukking, de overmaat van rechtvaardigheid is het grootste onrecht.

sumtuëus, kostbaar, prachtig, weidsch.

Sumtuositeit, pracht, praalvertoon, groote en prachtige vertering en uitgave. (zonsondergang.

Sun, zon; **sunday**, zondag; **sunrise**, zonsopgang; **sunset**,

súo cónto, voor zijne rekening.

suo témpore, te zijner tijd.

súper, over, zeer, bv. **superfijn**, zeer fijn.

Superabundántie, Surabundántie, zeer groote overvloed, overtolligheid.

Superarbitrium, beslissing in hooger aanleg.

supérbe (niet **supérber**), eig. trotsch, overmoedig; heerlijk, voortreffelijk, prachtig.

Supercárgo, z. onder **Cargo**.

Supererogátie, ruimschootsche, te ver gedreven plichtvervulling, overdrijving. (kennis.)

Superficialiteit, oppervlakkigheid, gebrek aan grondige **superficiëel**, oppervlakkig, niet grondig.

superfijn, overfijn, bijzonder fijn.

Superflú, overvloed, overtolligheid.

superiëur, hooger, meerder, machtiger (z. ook **superior**);

Superiëuren, overheden.

Superintendént, oppertoeziener.

Supérieur of **Superiëur**, oudste, voornaamste; kloostervoorzitter.

Superioriteit, meerderheid, hooger gezag, voorrang.

Superlatief, overtreffende trap; hoogste graad.

Supernaturalisme, bovennatuurgeloof, openbaringsgeloof.

Supernaturalist, wie aan 't bovennatuurlijke, aan een openbaring gelooft.

Supernumerair, **Surnumerair**, een boven het gewoon getal (van beampten, bedienden enz.) aangesteld persoon.

Superpositie. boven-elkander-plaatsing.

Superstitie, bijgeloof; **superstitiëus**, bijgeloovig.

Supinatie, terugbuiging, rugwaartsche beweging.

suppediteeren, aan de hand doen (bv. een hulpmiddel); behulpzaam zijn, bijspringen.

Supper, avondeten.

supplanteeren, onderkruipen, den voet lichten.

Suppleant, aanvuller, plaatsvervanger. (maken.)

suppleeren, aanvullen, bijdoen, aan toevoegen, voltallig

Supplement, toevoegsel, aanhangsel, aanvulsel.

supplementair, aanvullen, tot volmaking dienende.

Suppliant, **Supplicánt**, verzoeker, indiener van een verzoekschrift, **supplicándo**, smeekend, biddend. (zoekschrift.)

Supplicátie, verootmoediging; (ook :) = **suppliek**.

suppliceeren, z. **suppliëeren**.

Suppliek, verzoekschrift, ootmoedige bede.

suppliëeren, **suppliceeren**, nederig verzoeken, smeeken; een verzoekschrift indienen.

supponeeren, onderstellen, aannemen, onderschuiven

Suppoost, dienend lid (bv. van 't gerecht, van eene hogeschool); medestander, helper in 't kwade.

- Suppórt**, steun, stut, ondersteuning.
supportábel, draaglijk, lijdelijk, verdraaglijk.
supporteeren, verdragen; ondersteuten.
Supporto, interest op wissels.
Suppósita, ondergeschoven dingen.
Suppositie, onderstelling; onderschuiving.
Suppréssie, onderdrukking, terughouding; verheimelijking; afschaffing, opheffing.
supprimeeren, onderdrukken; weglaten; verheimelijken; opheffen, te niet doen.
Suppurátie, ettering, zwering.
suppureeren, etteren, zweren, dragen.
Supputátie, berekening; overslag, raming.
supputeeren, berekenen; een overslag maken, ramen.
súpra, boven, bovenop.
Suprematie, oppertoezicht en oppermacht, inz. van den paus over de bisschoppen en kerken.
Surabundántie, z. **Superabundantie**.
Surcharge, overlast, overlading.
surchargeeren, overladen.
Súrcoup, het spelen van een hooger troef, overtroeving.
surcoupeeren, overtroeven.
Surditeit, doofheid.
Surf, branding.
Surfáce, oppervlakte, buitenzijde.
Surgeon, wondheeler.
Surnumerair, z. **Supernumerair**.
surpasseeren, overtreffen.
Surplis, koorhemd der Kath. geestelijken.
Surplús, overschot, overblijfsel, rest; meerder bedrag.
surprenánt, verrassend, zonderling.
surpreneeren, verrassen, verbazen, ontstellen.
Surprise, verrassing; bevreemding, verbazing. [koffie].
Surrogaat, plaatsbekleedend middel (bv. cichorei voor
Surseánce, opschorsing, verlengde betalingstermijn.
súrsu corda! de harten omhoog!
Surtout, groote overrok, overjas; (ook :) tafelstel met zout, peper, suiker enz.
Surveillance, toezicht, bewaking.
Surveillánt, bewaker, toeziener, oppasser. (toezien.
surveilleeren, een waakzaam oog houden, acht geven.
Surveyor, opzichter; landmeter.

Survivance, overleving, beloofde opvolging van iemand in geval men hem overleeft; het recht om een persoon na zijn dood in zijn ambt op te volgen.

susceptibel, vatbaar, gevoelig, prikkelbaar.

Susceptibiliteit, ontvankelijkheid; prikkelbaarheid; lichtgeraaktheid.

Suscitatie, opwekking, aandrijving; opruiing, aanstoking.

susciteeren, verwekken, berokkenen; opwekken, aansporen; aanstoken, opruien, ophitsen.

sus Minervam (docet), het ei wil wijzer zijn dan de hen (eig. het zwijn leert Minerva).

suspéct, verdacht, in kwaad vermoeden.

suspendeeren, verschuiven, opschorten; in een ambt of bediening schorsen, voor een tijd buiten dienst stellen.

Suspensie, uitstel, vertraging; onzekerheid, besluiteloosheid; tijdelijke dienstontzegging.

suspensief, opschortend, vertragend.

Suspensoir, **Suspensórium**, draagband (inz. voor 't scro-

Suspície, verdenking, argwaan. [tum); breukband.

suspiciëeren, verdenking, argwaan koesteren, vermoeden.

suspiciëus, argwanend, wantrouwend.

susteneeren, onderstellen, van gevoelen zijn, meenen.

Sustenú, het beweerde gevoelen, dat iemand voorstaat.

Sutuur, naad, voeg, verbinding.

súm cuique, elk het zijne, ieder wat hem toekomt.

Suzerein, opperleenheer.

Suzereiniteit, opperheerschappij.

svelte. (bij schilders :) los, ongedwongen, stout.

Sweetheart, geliefde, liefde.

Sweepstake, wedren of wedstrijd om een prijs, die door de inleggelden der deelnemers gevormd is; ook de inzet.

Swicént, rooktabak van 't W.-Indisch eiland St.Vincent.

Sybariet, weekeling, aan zingenot verslaafd mensch.

sybaritisch, wekelijk, vertroeteld, verwijfd.

Sycophant, aanbrenger, oorblazer, pluimstrijker.

Sylbe, **Syllábe**, lettergreep, woordlid.

syllabeeren, letters of lettergrepen samenvoegen, spellen.

syllogiseeren, gevolgtrekkingen maken, besluiten.

Syllogísme, sluitrede, redekundige gevolgtrekking.

Sylphe, luchtgeest. **Sylphíde**, vrouwelijke luchtgeest.

Symboliek, leer der zinnebeelden, leer van de geloof.

boeken of belijdenisschriften eener godsdienstpartij.

symboliseeren, verzinnelijken, zinnebeeldig voorstellen, in zeker verband met iets staan, verwant zijn.

Symbool, kenteeken; zinnebeeld; leuze, wachtwoord; geloofbelijdenis.

Symmetrie, evenmaat, overeenstemming, evenredigheid der deelen tot het geheel. (evenredig.)

symmetriek, symmétrisch, gelijkmatig, overeenstemmend,

Sympathétisch, medegevoelend; geheimkrachtig; **sympathetische middelen**, wondergeneesmiddelen; **sympathetische inkt**, geheime of wonder-inkt.

Sympathie, overeenkomst van inborst en neiging, wederkeerig gevoel, natuurlijke gevoelsovereenstemming; zielsverwantschap.

sympathiseeren, met iemand gelijke gewaarwordingen, neigingen enz. hebben; deelneming gevoelen.

Symphonie, groot veelstemmig muziekstuk; samenklank, welluidendheid, welluidende samenstemming.

symphónisch, samenklinkend, samenstemmend.

Symptoom, aanwijzing, kenteeken, voorbode; ziekte teeken, omstandigheid, waaruit men tot den ziekte loop besluit.

Synæresis, samentrekking.

Synagoge, jodentempel, jodenkerk.

Synchronisme, samenstelling van gelijktijdige gebeurtenissen; gelijktijdigheid.

synchronistisch, gelijktijdig; — **e tabellen**, historische tafelen van de gelijktijdige gebeurtenissen.

Syncópe, woordverkorting, samentrekking.

Syncrasis, vermenging.

Syncratie, medeheerschappij; die staatsinrichting, waarbij het volk door zelfgekozen vertegenwoordigers deelneemt aan de oefening der hoogste macht in den Staat.

Syndicaat, ambt, waardigheid van een syndicus; vereeniging van bankiers, consortium.

Syn'dicus, rechtsverdediger, woordvoerder van eene stad, gemeente enz.; (ook :) schrijver van den stadsraad, gerechtsschrijver.

synodaal, wat eene synode betreft, van haar uitgaat.

Synóde, kerkvergadering, inz. bij Hervormden.

synoniem, zinverwant, in beteekenis gelijkend.

Synoniemen, zinverwante woorden.

Synonymiek, de leer der zinverwante woorden, verzameling en verklaring daarvan.

Synopsis, kort begrip eener wetenschap, overzicht.
Synoptici, de 3 eerste evangelisten uit het N. T.
synóptisch, een overzicht gevend, kort, bondig.
Syntáxis, woordvoeging, leer van de samenstelling der
Synthésis, samenstelling, begripsverbinding. (volzinnen.
synthétisch, samenstellend, verbindend.
syntónisch, samenstemmend (van tonen).
Syphilis, venusziekte.
syphilitisch, met de venusziekte besmet.
Sy'rinx, buis, roer; herdersfluit, pansfluit; fistel, pijpzweer.
Syrten, zandbanken, ondiepten.
systáltisch, samentrekkend, terugdrijvend.
Systeem, **Systéma**, stelsel, een doelmatig, op vaste grond-
 slagen geordend, samenhangend geheel.
systemátisch, stelselmatig, ordelijk en samenhangend,
 wetenschappelijk.
systematiseeren, wetenschappelijk samenstellen of tot
 een stelsel brengen, in wetenschappelijken samenhang
 brengen. (ling en schikking.
Systematologie, leer van de wetenschappelijke samenstel-

T.

t. a. p. = ter aangehaalde plaats. (leerdheid.
Th. C. = **theológiaē candidátus**, candidaat in de godge-
Th. S. = **theológiaē studiósus**, student in de godge-
 leerdheid.
Th. Dr. = **theológiaē doctor**, doctor in de godgeleerdheid.
T. S. V. P. (onder aan eene geschrevene bladzijde) =
tournez s'il vous plaît, keer om (het blad), als 't u belieft.
t. t. (onder brieven) = **tótus tuus**, geheel de uwe, uw
 ware vriend.
Tabagie, vertrek voor de tabakrookers, rookgezelschap.
Tabatière, snuifdoos.
Tabbaard, **Tabberd**, mantel; lang staatsiekleed, inz. van
 rechters en pleitbezorgers; **lieden van den tabbaard**,
 rechters en advocaten.
Tabél, overzichtstafel, lijst; geschied-, geslachts-, tijdtafel.
tabellárisch, in den vorm eener tabel.

tabellariseeren, in tabellen brengen.

Tabernakel, tent, loofhut (der Joden); sacramentshuisje (bij de R. K.); (ook:) nis voor heiligenbeelden; (fig.)

iemand op zijn — komen, iemand een pak slaag geven, afrossen.

Tabijn, gewaterde taf; **tabiseeren**, eene stof wateren.

Tablatur, afbeelding van een blaaspeeltuig met de gaten.

Table, tafel, disch; — **d'hôte**, open tafel.

Tableau, schilderij; tafereel; lijst, rol, register, tabel;

— **vivánt**, levend schilderij, voorstelling van een tafereel door levende personen.

Tablétkramer = **Tabletkramer** (z. ald.)

Tablette, plank; plaatje, plat boekje; zakschrijfboekje.

Taboret, kleine handtrom.

Tabletterie, ingelegd werk, kunstschrijnwerk.

Tabourét, stoeltje zonder leuning; zitbankje.

Tábula rása, onbeschreven blad.

Tabulatuur, toonaanduiding door letters en cijfers; nauwkeurigste orde en regelmaat

Tabulé, marskraam; houten kastje met schuifladen.

Tabulé-kramer, marskramer, rondtrekkend kleinhandelaar.

tacédo, zwijgend (in de muz.)

tacet, hij (zij of het) zwijgt; pauze.

Tachydroom, hardlooper.

Tachydromie, het hardloopen.

Tachygraaf, snelschrijver.

Tachygraphie, snelschrijfkunst.

Taciturniteit, stilzwijgendheid, geheimhouding.

Tact, gevoel, tastzin; zuiver en zeker oordeel in zaken van smaak en de gebruiken der wereld; tijd-, toonmaat: regelmatige beweging (bij den dans).

Tacticus, krijgskundige; (ook:) man van overleg.

Tactiek, krijgskunde, legerstrijdkunst; overleg, middelen, die men gebruikt, om in eene zaak te slagen.

tactisch, tot de krijgskunst behoorende.

tactiel, voelbaar, tastbaar, waarneembaar.

tædiëus, walglijk, vervelend, verdrietig, lastig.

Taikoën, voorm. wereldlijk keizer van Japan (vgl. **Micado**).

Taille, lichaamsgestalte, vorm van 't bovenlijf; snede; het afnemen of keeren der kaarten (inz. in 't faro-spel); gezamenlijke kaarten, die afgenomen worden.

Taille douce, koperen of stalen plaat, koper- of staalgravure.

Tailleur, bankhouder in 't faro-spel; kleermaker.

Tailor, kleermaker.

Talaar, lang staatsiekleed; koningsmantel; lang opper-
kleed der R. K. geestelijken.

Talbotypie, z. **Photographie**.

Talént, (bij de oude Grieken en Joden:) een bepaald ge-
wicht aan geld; aanleg, vatbaarheid en bekwaamheid,
kunstvaardigheid.

Tálio, wedervergelding; **jus talionis**, het recht van we-
dervergelding. [’t bijgeloof].

Tálsman, toovermiddel, onheilkeerend middel (volgens
talís pater, qualis filius, zoo vader, zoo zoon, de appel
valt niet ver van den boom).

táliter, quéliter, zoo zoo, middelmatig goed.

Tallow, talk.

Tálmud, wetboek der nieuwere Joden, bestaande uit de
Mischna (den eigenlijken tekst) en de *Gemara*
(de uitlegging van den tekst). **Talmudísten**, Joden, die
den talmud aannemen; Joodsche wetgeleerden.

Talón, de na 't geven overschietende kaarten, stok, stok-
of koopkaarten; het bij eene obligatie gevoegd bewijs,
op vertoon van hetwelk nieuwe coupons worden afge-

talonneeren, aanporren, aandrijven, aanzetten. (geven.

Talud, Talus, Taluut, helling, glooiing, schuinte; **talú-
teeren**, hellend of glooiend maken.

Tamarisk, struikachtige boom in Z.-Europa en 't Oosten,
welks zoutrijke asch in Frankrijk tot looien en verven
wordt gebruikt.

Tamboer of **Tambour**, trommel; trommelslager.

tamboeren, trommelen; ergens op aandringen. (ken.

tamboereeren, met het haakje knopen of borduren, ha-
Tamboerijn, beltrommel, handtrommel; (ook:) naai- of
borduurraam.

tambour battant, den stormmarsch slaande.

Tampón, tap, prop; stopsel van linnenpluksel (in de ge-
neeskunst).

tamponeeren, met een tampon of stopsel sluiten.

Tamtam, cimbaalvormig muziekinstrument der Chineezen
en andere Oostersche volken.

Tändstickor, Zweedsche lucifer.

tangeeren, aanraken; van iets gewagen; **dat tangeert
mij niet**, dat maakt geen indruk op mij.

Tángens (pl. **Tangénten**), raaklijn (aan een cirkel of kromme lijn).

Tangént, hamertje aan snarenspeeltuigen en speelklokken.
tangíbel, aanraakbaar, voelbaar.

Tannine, looistof.

Tantalísátie, **Tantaliseering**, tand- of mondtergen, doen watertanden; **tantalisch**, tandtergend (bv. zulke spijsen of dranken); hongerig of dorstig als Tantalus; **tantaliseeren**, tandtergen, niet te bevredigen begeerten inboezemen.

Tántalium, **Tántalum** of **Colúmbium**, enkelvoudig metaal, in 1801 ontdekt.

Tántalus, fabelachtig koning der oudheid, die in de onderwereld vreeselijk gestraft werd, òf omdat hij de gesprekken der goden rondvertelde, òf omdat hij hun op een maaltijd zijn gebraden zoon voorzette, òf wel omdat hij hun nectar en ambrosia stal om ze aan zijne vrienden voor te zetten; (ook wel :) als beeld van een rijken vrek, van iemand, die in den schoot des overvloeds gebrek lijdt (want T. stond in de onderwereld tot aan de kin in 't helderste bronwater, terwijl boven zijn neus het lekkerste ooft hing, welke een en ander echter terugweek, wanneer hij het poogde te smaken).

Tánte, moei, vaders of moeders zuster; **lastige** —, knorrig, onverdraaglijk wijf.

Tantième, aandeel, toekomend deel aan iets.

tant mieux, des te beter.

tant pis, des te erger.

tantum, zoo veel, genoeg.

Tapáge, geraas, gekruisch, leven.

tapageus, vol geraas, druk, lawaaierig.

Tapijt, kamer- of vloerkleed; wandbekleding; **op het** — brengen, ter sprake of ter tafel brengen, opwerpen.

tapisseeren, behangen, overdekken of bekleden (met tapijten, behangsels enz.)

Tapisserie, behangsel. (tier roept.

Taptoe, trommelslag, die de soldaten naar hun nachtkwartiereeren, kwellen, plagen; zaniken.

Tar, teer; pikbroek (eng. spotnaam voor matrozen).

Tára, **Tárta**, aftrek, datgene wat van het bruto-gewicht der waren voor kisten, vaten enz. wordt afgetrokken.

Tarantélla, Siciliaansche volksdans; muziek daarbij.

Tarantola of **Tarantula**, zekere lichtbruine en op den rug zwart gestreepte spin in Italië; **tarantula-dans**, danswoede, dansziekte, kramp met hevige trekkingen, Sint-Veitsdans (door 't bijgeloovige volk in Italië toegeschreven aan den steek der tarantula-spin).

tardando, **tardato**, sleepend. (blijven.

tardeeren, talmen, dralen, sammelen; toeven, lang uit-tardo, langzaam.

targeeren, pochen, snoeven.

Tarief, waren- of goederenlijst; prijsopgave; bepaling van kosten, ongelden enz.

Tarok, kaartspel met 78 bladen, zevenkoningspel.

Tarpejsche rots, de plaats te Rome vanwaar de misdadigers neergestort werden.

Tarra, z. **Tara**.

Tartaan, vrachtschip op de Middellandsche zee.

Tartán, Schotsche geruite wollen stof; Schotsche mantel.

Tártarus, doodenrijk, schimmenrijk, onderwereld, hel; (ook :) wijnsteen; — **eméticus**, braakwijnsteen.

Tartúfe, schijnheilige, huichelaar, goddelooze rijnman.

Tartuferie, schijnheiligheid, valsche vroomheid.

Tásse, kopje; drinkschaaltje.

tatonneeren, rondtasten; met schroomachtige hand schilderen; weifelend, als op den tast handelen.

tatoueren, de huid met ingeprikte of ingekerfde en beschilderde figuren teekenen.

Tattersall, paardenbeurs, vereenigingsplaats der liefhebbers van wedrennen enz.

Taurus, de Stier (sterrenbeeld des dierenriems).

Tautologie, woordverspilling, woordherhaling, onnoodige herhaling van het reeds gezegde; **tautológisch**, hetzelfde zeggend, gelijkbeduidend, onnoodig herhaald.

taveleeren, bespikkelen, besprenkelen.

Taverne, **Taveerne**, herberg, wijnhuis, kroeg. (lasting.

Tax, waardebepaling, prijszetting; toekomstend deel; be-

Taxateur, schatter, prijszetter, waardeerder.

Taxatie, prijs- of waardebepaling; waardeering; aanslag.

Taxe, vastgestelde prijs, waardebepaling.

taxeeren, schatten, waardeeren, aanslaan; (ook :) beschuldigen, wraken.

Tea, thee.

Teak, **tek**- of **tiekhout**, djatihout, Indisch timmerhout.

- Teatotaler**, aanhanger en volger van het **Teatotalisme**, d. i. de volslagen onthouding van alle bedwelmende of dronkenmakende dranken.
- Techniek**, kunstleer, leer der kunstregelen, der handgrepen; kunstbedrevenheid, kunstvaardigheid; kunsttaal; kunstwoordenleer. (regelen.)
- Téchnicus**, kenner en uitoefenaar der uiterlijke kunst-
téchnisch, kunst- of handwerkmatic; volgens de kunsttaal; — **e termen**, kunstwoorden, eigen bewoordingen van eene kunst, een handwerk, bedrijf enz.
- Technologie**, kunstleer, kunst- en handwerksbeschrijving of -geschiedenis, bedrijfskunde.
- technológisch**, kunstbeschrijvend, tot de kunst- of bedrijfsgeschiedenis behoorend.
- Technoloog**, kenner der kunst- of bedrijfsleer.
- Te-Déum**, (oneig.) lofzang; — **landámus**, U, o God, loven wij (aanhef eener R. K. hymne).
- Teint**, kleur, tint, inz. gezichts- of huidskleur.
- Tekst**, samenhangende bewoordingen van een geschrift, hoofdgeschrift (in tegenstelling met de noten, aantekeningen enz.); bijbelplaats (inz. als onderwerp eener preek); de woorden bij muziek, bij eene plaat.
- Telegraaf**, vèrschrijver, seintoestel, die in verbazend korten tijd berichten tot op de verste afstanden overbrengt.
- Telegrafist**, ambtenaar bij de telegraaf.
- Telegram**, telegraphisch bericht, tijding, die met de (electro-magnetische) telegraaf wordt ontvangen of verzonden.
- telegrapheeren**, met de telegraaf berichten toezenden.
- telegráphisch**, tot de telegraphie behoorende; met of van de telegraaf; — **e dépêche** = telegram.
- Teleologie**, leer van het doel der dingen.
- Telephonie**, de kunst om op groote afstanden door het stemgeluid gemeenschap te hebben.
- Telephoon**, toestel om geluiden door een electrischen stroom over te brengen.
- Telescoop**, verrekijker, spiegelverrekijker.
- telescópisch**, alleen door verrekijkers waar te nemen, bv. zekere sterren, **telescopische sterren** geheeten.
- tellúrisch**, tot de aarde behoorend, aardisch.
- Tellúrium**, werktuig tot aanschouwelijkmaking der aard- en maanbeweging.

- Téllus**, de aarde, godin der aarde.
tel maitre, **tel valet**, zoo heer, zoo knecht.
temerair, vermetel, koen, onbezonnen.
Temeriteit, vermetelheid, rockeloosheid.
Témpe, schilderachtig, verrukkelijk oord, lustwarande.
Tempeest, storm; zeestorm.
Témpel, een aan den godsdienst gewijd gebouw.
Tempelier, ridder eener voormalige geestelijke orde; onmatig drinker, zuiper.
Temperament, blijvende, doorgaande toestand van het gevoelvermogen, natuurlijke gemoedsstemming, natuur-aanleg, natuurneiging. (delen.)
Temperantia, (sing.) matigheid; (pl.) verzachtende mid-
Temperatuur, graad van warmte of koude.
témperen, **tempereeren**, matigen, verzachten; beperken; de brosheid aan gietwaren benemen.
tempestatief, **tempestueus**, **tempestoso**, stormachtig; bulderend, razend en tierend.
tempestief, tijdig, ter rechter of ter bekwamer tijd.
Témpo, tijd, rechte tijd; tijdmaat (in toon- en danskunst); handgreep; afgemeten beweging (bij militairen).
temporair, tijdelijk, niet duurzaam.
Temporáliën, wereldlijke inkomsten der geestelijkheid.
tempora mutantur, **nos et mutamur in illis**, de tijden veranderen onophoudelijk en wij met hen.
temporeel, tijdelijk, wereldlijk, aardsch.
Temporisátie, draling, verschuiving tot geschikter tijd.
temporiseeren, zich naar den tijd, naar de tijdsomstandigheden schikken; een gunstiger tijd afwachten, dralen, talmen.
Temporiseur, draler, hij die zich naar den tijd voegt.
Temps, **tempus**, tijd; tijdvorm van een werkwoord.
Temptátie, **temteeren**, z. **Tent**—.
temulent, tuimelend, dronken.
Temulentie, roes, dronkenschap.
tenábel, houdbaar, verdedigbaar.
Tenaciteit, vasthoudendheid, halsstarrigheid; vrekkingheid, knekerigheid; (ook:) rekbaarheid, taaiheid (der metalen).
Ténancy, pacht, huur; **ténant**, huurder, pachter.
Tenánt, verdediger, voorvechter; schildhouder (in 't bla-
tendeeren, spannen; bedoelen, trachten. [zoen].
Tendéntie, strekking, neiging, richting naar een doel.

Ténder, het aan een stoomwagen toegevoegde voertuig om steenkolen en water aan te voeren; (ook:) het vaartuig, dat een lineschip begeleidt tot overbrenging van bevelen en tijdingen.

tendineus, peesachtig, van den aard der pezen.

tendre, teeder; zacht, week.

Tendresse, teederheid, zachtheid.

tenez! daar! ziedaar! neem aan!

Ténor, inhoud, diepe middelstem tusschen alt en bas.

Tenorist, tenorzanger.

Ténsie, spanning, uitrekking; gespannenheid.

Téntámen, voorloopig onderzoek.

Tentátie, beproeving, verzoeking, bekoring, verleiding.

Tentative, poging, proef.

Tente-abri, schuil- of rusttent in het Oosten.

tenteeren, beproeven; in verzoeking brengen, bekoren.

Tenture, behangsel.

Tenue, houding, zit (van iemand te paard); wijze waarop men zich voordoet, houding; militaire kleeding, uniform; **grande** —, groot tenu, parade-uniform; **petite** —, klein tenu, dagelijksche uniform.

Tenuïteit, dunheid, magerheid, fijnheid; geringheid.

tenuto, volgehouden (in de muz.)

Terceronen, z. onder **Quarteronen**.

tergiverseeren, uitvluchten zoeken; dralen.

Term, bewoording, uitdrukking; —**en**, bewoordingen, eigen uitdrukkingen van een of ander vak; redenen, beweegredenen, gronden.

Térmieten, witte mieren.

Termijn, tijdruimte; bepaald tijdpoint.

Terminátie, begrenzing; voleinding, uitgang van een woord.

terminceeren, begrenzen; eindigen, afdoen.

Terminologie, kunsttaal, kunstwoordenschat; leer van de kunstwoorden eener wetenschap.

terminológisch, tot de kunsttaal behoorende, de kunstwoorden betreffende.

Términus, z. **Termijn**; (ook:) einde, inz. het einde en het begin van een spoorweg; het station aldaar.

términus a quo, tijdperk van hetwelk afgerekend iets geschieden moet; **términus ad quem**, tijdperk tot op hetwelk iets moet plaats hebben.

ternair, drievoudig; drietallig.

- Téllus**, de aarde, godin der aarde.
tel maitre, **tel valet**, zoo heer, zoo knecht.
temerair, vermetel, koen, onbezonnen.
Temeriteit, vermetelheid, rockeloosheid.
Témpe, schilderachtig, verrukkelijk oord, lustwarande.
Tempeest, storm; zeestorm.
Témpel, een aan den godsdienst gewijd gebouw.
Tempelier, ridder eener voormalige geestelijke orde; onmatig drinker, zuiper.
Temperament, blijvende, doorgaande toestand van het gevoelvermogen, natuurlijke gemoedsstemming, natuur-aanleg, natuurneiging. (delen.)
Temperantia, (sing.) matigheid; (pl.) verzachtende mid-
Temperatuur, graad van warmte of koude.
témperen, **tempereeren**, matigen, verzachten; beperken; de brosheid aan gietwaren benemen.
tempestatief, **tempestueus**, **tempestoso**, stormachtig; bulderend, razend en tierend.
tempestief, tijdig, ter rechter of ter bekwamer tijd.
Témpo, tijd, rechte tijd; tijdmaat (in toon- en danskunst); handgreep; afgemeten beweging (bij militairen).
temporair, tijdelijk, niet duurzaam.
Temporáliën, wereldlijke inkomsten der geestelijkheid.
tempora mutantur, **nos et mutamur in illis**, de tijden veranderen onophoudelijk en wij met hen.
temporeel, tijdelijk, wereldlijk, aardsch.
Temporisátie, draling, verschuiving tot geschikter tijd.
temporiseeren, zich naar den tijd, naar de tijdsomstandigheden schikken; een gunstiger tijd afwachten, dralen, talmen.
Temporiseur, draler, hij die zich naar den tijd voegt.
Temps, **tempus**, tijd; tijdvorm van een werkwoord.
Temptátie, **temteeren**, z. **Tent**—.
temulent, tuimelend, dronken.
Temulentie, roes, dronkenschap.
tenábel, houdbaar, verdedigbaar.
Tenaciteit, vasthoudendheid, halsstarrigheid; vrekkingheid, knekerigheid; (ook:) rekbaarheid, taaiheid (der metalen).
Ténancy, pacht, huur; **ténant**, huurder, pachter.
Tenánt, verdediger, voorvechter; schildhouder (in 't bla-
tendeeren, spannen; bedoelen, trachten. [zoen].
Tendéntie, strekking, neiging, richting naar een doel.

Ténder, het aan een stoomwagen toegevoegde voertuig om steenkolen en water aan te voeren; (ook:) het vaartuig, dat een lineschip begeleidt tot overbrenging van bevelen en tijdingen.

tendineus, peesachtig, van den aard der pezen.

tendre, teeder; zacht, week.

Tendresse, teederheid, zachtheid.

tenez! daar! ziedaar! neem aan!

Ténor, inhoud, diepe middelstem tusschen alt en bas.

Tenorist, tenorzanger.

Ténsie, spanning, uitrekking; gespannenheid.

Téntámen, voorloopig onderzoek.

Tentátie, beproeving, verzoeking, bekoring, verleiding.

Tentative, poging, proef.

Tente-abri, schuil- of rusttent in het Oosten.

tenteeren, beproeven; in verzoeking brengen, bekoren.

Tenture, behangsel.

Tenue, houding, zit (van iemand te paard); wijze waarop men zich voordoet, houding; militaire kleeding, uniform; **grande** —, groot tenu, parade-uniform; **petite** —, klein tenu, dagelijksche uniform.

Tenuïteit, dunheid, magerheid, fijnheid; geringheid.

tenuto, volgehouden (in de muz.)

Terceronen, z. onder **Quarteronen**.

tergiverseeren, uitvluchten zoeken; dralen.

Term, bewoording, uitdrukking; —**en**, bewoordingen, eigen uitdrukkingen van een of ander vak; redenen, beweegredenen, gronden.

Térmieten, witte mieren.

Termijn, tijdruimte; bepaald tijdpoint.

Terminátie, begrenzing; voleinding, uitgang van een woord.

termineeren, begrenzen; eindigen, afdoen.

Terminologie, kunsttaal, kunstwoordenschat; leer van de kunstwoorden eener wetenschap.

terminológisch, tot de kunsttaal behoorende, de kunstwoorden betreffende.

Términus, z. **Termijn**; (ook:) einde, inz. het einde en het begin van een spoorweg; het station aldaar.

términus a quo, tijdperk van hetwelk afgerekend iets geschieden moet; **términus ad quem**, tijdperk tot op hetwelk iets moet plaats hebben.

ternair, drievoudig; drietallig.

- Téllus**, de aarde, godin der aarde.
tel maitre, **tel valet**, zoo heer, zoo knecht.
temerair, vermetel, koen, onbezonnen.
Temeriteit, vermetelheid, rockeloosheid.
Témpe, schilderachtig, verrukkelijk oord, lustwarande.
Tempeest, storm; zeestorm.
Témpel, een aan den godsdienst gewijd gebouw.
Tempelier, ridder eener voormalige geestelijke orde; onmatig drinker, zuiper.
Temperament, blijvende, doorgaande toestand van het gevoelvermogen, natuurlijke gemoedsstemming, natuur-aanleg, natuurneiging. (delen.)
Temperantia, (sing.) matigheid; (pl.) verzachtende mid-
Temperatuur, graad van warmte of koude.
témperen, **tempereeren**, matigen, verzachten; beperken; de brosheid aan gietwaren benemen.
tempestatief, **tempestueus**, **tempestoso**, stormachtig; bulderend, razend en tierend.
tempestief, tijdig, ter rechter of ter bekwamer tijd.
Témpo, tijd, rechte tijd; tijdmaat (in toon- en danskunst); handgreep; afgemeten beweging (bij militairen).
temporair, tijdelijk, niet duurzaam.
Temporáliën, wereldlijke inkomsten der geestelijkheid.
tempora mutantur, **nos et mutamur in illis**, de tijden veranderen onophoudelijk en wij met hen.
temporeel, tijdelijk, wereldlijk, aardsch.
Temporisátie, draling, verschuiving tot geschikter tijd.
temporiseeren, zich naar den tijd, naar de tijdsomstandigheden schikken; een gunstiger tijd afwachten, dralen, talmen.
Temporiseur, draler, hij die zich naar den tijd voegt.
Temps, **tempus**, tijd; tijdvorm van een werkwoord.
Temptátie, **temteeren**, z. **Tent**—.
temulent, tuimelend, dronken.
Temulentie, roes, dronkenschap.
tenábel, houdbaar, verdedigbaar.
Tenaciteit, vasthoudendheid, halsstarrigheid; vrekkingheid, knekerigheid; (ook:) rekbaarheid, taaiheid (der metalen).
Ténancy, pacht, huur; **ténant**, huurder, pachter.
Tenánt, verdediger, voorvechter; schildhouder (in 't bla-
tendeeren, spannen; bedoelen, trachten. [zoen].
Tendéntie, strekking, neiging, richting naar een doel.

Ténder, het aan een stoomwagen toegevoegde voertuig om steenkolen en water aan te voeren; (ook:) het vaartuig, dat een lineschip begeleidt tot overbrenging van bevelen en tijdingen.

tendineus, peesachtig, van den aard der pezen.

tendre, teeder; zacht, week.

Tendresse, teederheid, zachtheid.

tenez! daar! ziedaar! neem aan!

Ténor, inhoud, diepe middelstem tusschen alt en bas.

Tenorist, tenorzanger.

Ténsie, spanning, uitrekking; gespannenheid.

Téntámen, voorloopig onderzoek.

Tentátie, beproeving, verzoeking, bekoring, verleiding.

Tentative, poging, proef.

Tente-abri, schuil- of rusttent in het Oosten.

tenteeren, beproeven; in verzoeking brengen, bekoren.

Tenture, behangsel.

Tenue, houding, zit (van iemand te paard); wijze waarop men zich voordoet, houding; militaire kleeding, uniform; **grande** —, groot tenu, parade-uniform; **petite** —, klein tenu, dagelijksche uniform.

Tenuïteit, dunheid, magerheid, fijnheid; geringheid.

tenuto, volgehouden (in de muz.)

Terceronen, z. onder **Quarteronen**.

tergiverseeren, uitvluchten zoeken; dralen.

Term, bewoording, uitdrukking; —**en**, bewoordingen, eigen uitdrukkingen van een of ander vak; redenen, beweegredenen, gronden.

Térmieten, witte mieren.

Termijn, tijdruimte; bepaald tijdpoint.

Terminátie, begrenzing; voleinding, uitgang van een woord.

terminceeren, begrenzen; eindigen, afdoen.

Terminologie, kunsttaal, kunstwoordenschat; leer van de kunstwoorden eener wetenschap.

terminológisch, tot de kunsttaal behoorende, de kunstwoorden betreffende.

Términus, z. **Termijn**; (ook:) einde, inz. het einde en het begin van een spoorweg; het station aldaar.

términus a quo, tijdperk van hetwelk afgerekend iets geschieden moet; **términus ad quem**, tijdperk tot op hetwelk iets moet plaats hebben.

ternair, drievoudig; drietallig.

Tiråde, het sleepend verbinden van op- of afgaande noten; gedachtenvloed, wijdloopige uitweiding of redeneering; stuk van zekere uitgebreidheid in proza of dichtmaat, dat een gedeelte van een werk uitmaakt en doorgaans over één onderwerp loopt; reeks verzen of volzinnen, onafgebroken door iemand voorgedragen.

tirailleeren, met verspreide scherpschutters aantasten; wissels heen en weder trekken, om zich daardoor geld te verschaffen.

Tirailleurs, scherpschutters, die op verschillende punten verstrooid zijn en den aanval beginnen, zonder door eenig bepaald commando bestuurd te worden.

Tiran, Tirannie, enz., z. Tyr—.

tiré à quatre épingles, zeer netjes, keurig.

Tirelire, spaarpot; klanknabootsend woord voor het gezang des leeuweriks.

tirer le diable par la queue, den duivel bij den staart, d. i. de koe bij de horens vatten.

Tiroir, lade, tafellade.

Tiséane, Ptisane, gerstewater.

Tisíphone, eene der 3 Furiën.

Titanen, Titans, een godengeslacht, dat eenmaal, volgens de mythologie, vruchteloos den hemel bestormde; (vandaar:) **titans-arbeid**, hoogst bezwaarlijk werk.

Titel, opschrift, benaming; rechtsgrond, het recht, dat men heeft om iets te bezitten, te eischen enz.

titulair, volgens den titel; den titel eener waardigheid hebbende, zonder die werkelijk te bezitten.

Titulatuur, betiteling, volle benaming.

tituleeren, met ambts- of eernamen voorzien, betitelen.

titulo gratioso, bij wijze van schenking, om niet.

Titulomanie, titelzucht, titelwoede.

titulo oneroso, onder bezwarende voorwaarden, tegen betaling.

Titus-kop, hoofd met kort gesneden, kroes haar.

Toast, Toost, instelling van een vriendschappelijken dronk op iemands gezondheid, op het welgelukken eener onderneming enz.; (ook:) geroosterd broodje bij de thee.

Tobacco, tabak.

to be or no to be, zijn of niet zijn, levensvraag.

Toendra, met mos begroeide vlakte in Noordelijk Rusland en Siberië.

- Toewan**, heer, meester, gebieders; — **besár**, de groote heer, inz. de gouverneur-generaal.
- Tóga**, toog, soort van mansovermantel, ambtsdracht der overheids- en gerechtspersonen, ook van predikanten, lange gesloten priesterrok.
- Toilét**, kapsel; kaptafel; kapdoos, sieraad, opschik; **zijn** — **maken**, zich netjes aankleeden, opschikken.
- Toise**, vadem, Fransche lengtemaat van 6 voet.
- Toison d'or**, gulden vlies.
- Tokayer**, de beste soort van Hongaarschen wijn.
- Tokologie**, geboorteleer, verloskunde.
- tolerábel**, verdraaglijk, lijdelijk, middelmatig.
- tolerant**, verdraagzaam, inz. in zake van godsdienst.
- Tolerántie**, verdraagzaamheid.
- tolereeren**, verdragen, dulden, toelaten.
- Tomahawk**, strijdbijl der Indianen.
- Tomant**, **Tomato**, paradijsappel, liefdesappel.
- Tombák**, geel koper.
- Tombe**, grafzerk; grafstede; praalgraf. (te spelen.)
- Tómbola**, zeker loterijspel, dat men op tooneelen pleegt
- Tóme**, **Tómus**, deel, boekdeel.
- Tónca**, Spaansche snuif, vermengd met fijn gewreven toncabootjes of de vrucht van den Amerikaanschen toncaboom.
- Tónica**, **tónische middelen**, zenuwversterkende middelen.
- Tonnáge**, tonnelast, de gansche scheepslading; opbrengst daarvan naar het tongehalte, tonnegeld.
- Tonologie**, tonenleer.
- Tonometer**, klankmeter.
- tonsureeren**, den schedel of de kruin scheren.
- Tonsuur**, kruinschering der priesters.
- Tontíne**, lijfrenten-genootschap (naar den uitvinder **Tontí**), aangroeiende lijfrenten, waarbij het kapitaal door een geheel gezelschap geleverd wordt, maar de renten naar verhouding des ouderdoms betaald worden. Bij het afsterven van een lid vervalt diens kapitaal aan het gezelschap.
- Tool**, werktuig, gereedschap. (zelschap.)
- Topaas**, edelsteen, meestal van vuurgele kleur.
- Topíca**, plaatselijke of uitwendige geneesmiddelen.
- Topiek**, plaats- of vakaanwijzing; leer van de bewijspplaatsen; woordopvolgingsleer. (**Topica**.)
- tópisch**, plaatselijk, de plaats betreffend; — **e middelen** =

Topograaf, plaatsbeschrijver. **Topographie**, plaatsbeschrijving. **topographisch**, plaatsbeschrijvend.

topsy-turvy, ondersteboven, averechts.

Toreadór, de stierbevechter te paard (in Spanje).

Toréro, dierbevechter te voet (in Spanje).

Tormentátie, kwellen, fopperij.

tormenteeren, kwellen, plagen, folteren, pijnigen.

Tornádo, hevige wervelwind, orkaan (tijdens het regen-seizoen in de keerkringslanden).

Tornister, soldatenransel.

Tornooi, z. **Tournooi**.

torqueeren, draaien; martelen, folteren, pijnigen.

Torse, **Tors**, romp van een verminkt standbeeld.

Tórsie, het wringen, incendraaien; gedraaidheid.

Tortoise, **tortue**, schildpad.

tortueus, vol krommingen, verwrongen.

tortureeren, folteren, pijnigen; beangstigen, kwellen.

Tortuur, foltering; pijnbank.

Tóry, naam der hofpartij, der aristocraten of koningsgezinden in Engeland; behoudsmannen (vgl. **whig**).

totaal, geheel, ten volle. [wedrennen].

Totalisateur, lijst der gezamenlijke weddenschappen (bij

Totaliteit, gezamenlijkheid, geheel.

totaliter, geheel en al, ganschelijk.

touchánt, roerend, aandoenlijk, treffend.

Touche, aanraking; penseelstreek; orgeltoets. (digen.)

touchéeren, aanraken; roeren, treffen; aantasten, beleetoujours, altijd.

toupeeren, krullen, eene haarkuif maken.

Toupét, kuif, opgezet voorhoofdhaar.

Tour, omvang; uitstapje, reisje; beurt, rondgang; mogelijk werk; valsch haarvlechtsel; **tour-à-tour**, beurte-
lings; — **de baton**, handgreep, gauwigheid, ongeoor-
loofd winstbejag in ambtsbediening; — **de force**, kracht-
zet, stoute, gewaagde daad.

Tourist, tot uitspanning rondreizend persoon.

Tourmentátie, **tormenteeren**, z. **Torm**—.

Tournée, rondreis.

tourneeren, draaien, wenden.

tourner casaque, zijn rok omkeeren, d. i. van partij ver-
anderen.

Tourniquet, draaikruis aan een voetpad of ingang.

Tournooi, Tornooi, ridderkamp, krijgs- of ridderspel, steekspel.

Tournûre, wending, geschiktste wijze van voordracht; houding, gestalte; bevalligheid; strook stijve stof enz ter opbolling van het vrouwenkleed aan de heupen en lenden.

Tout, alles, het geheel; — **au plus**, op zijn hoogst, op zijn meest; — **à vous**, geheel de uwe, uw oprechte, toegenegen vriend of dienaar; — **comme chez nous**, juist zooals bij ons; — **de suite**, zoo dadelijk, oogenblikkelijk. (boot.

Towage, Towing, sleepvaart op rivieren; **towboat**, sleep-Tówer, toren, versterkt kasteel in Londen.

Town, stad.

Toxicologie, leer der vergiften.

tracasseeren, plagen, kwellen, ontrusten.

Tracasserie, plagerij, booze streck.

traceeren, afteekenen, schetsen, ontwerpen.

Tractaat, verdrag, overeenkomst.

tractábel, handelbaar, gedwee. (bejegenen.

tracteeren, (iets) behandelen; (iemand) goed of kwaad

Trade, handel; **trade-union**, vakvereniging van werklieden.

Traditie, overbrenging; bij monde overgeleverd bericht.

traditioneel, door overlevering voortgeplant.

traduceeren, overzetten, vertalen.

Tradúctie, overbrenging; overlevering aan een gerecht.

Trafiek, handel, inz. met zelfvervaardigde fabriakaten; koopmansbedrijf, nering.

Trafikant, handelaar in zelfbewerkte voorwerpen.

trafikeeren, koopmanschap of nering drijven.

Tragedie, treurspel; treurig voorval.

tragi-comisch, treurig-vroolijk.

Trágicus, treurspeldichter.

trágisch, treurig, droevig; treurspelachtig.

Train, Trein, gevolg, gezamenlijk geschut van een leger, legertros; reeks van wagens op de spoorwegen; gewone loop der dingen.

Trainard, Traineur, achterblijver (bij een leger).

traîneeren, sleepen, trekken; op de lange baan schuiven, vertragen; sleepen, talmen of dralen.

Traineur, z. **Trainard**.

traitabel, handelbaar.

Traite, z. **Tratte**.

Traiteur, gaarkok; ordinaris- of opentafelhouder.

Trajéct, overvaart, overtocht; veer. (schrift.

Traktaatje, kleine verhandeling, inz. kort godsdienstig ge-

Traktánt, onthaler, gastheer, betaler der feestpartij.

Traktánte, onthaalster, gastvrouw.

Traktátie, onthaal; smulpartij; lekkernij, versnapering.

Traktement, bezoldiging, wedde, soldij; (ook :) = **Traktatie**.

Tram, z. **Tramway**.

Tramontáne, de noordenwind in Italië; de noordster; de noordpool; **de tramontanen verliezen**, in verwarring geraken, het spoor bijster raken, de kluts kwijt zijn.

Tramway, spoorweg met vlakke rails, straatspoorweg met licht materieel; paardenspoorweg.

tranchánt, scherp, snijdend; bits, vinnig.

Trancheeën, loopgraven (bij belegeringen). (ontleden.

trancheeren, snijden, aan stukken snijden; voorsnijden,

Trancheermes, voorsnijmes.

Trancheur, voorsnijder.

tranquille, gerust, bedaard; gelaten.

Tranquilliteit, rust, bedaardheid; gelatenheid.

trans, aan gene zijde, over (in samenstellingen met namen van wateren, bergen).

Transáctie, vereffening, minnelijke schikking, vergelijk.

transalpijnsch, aan gene zijde der Alpen; (ook :) = **ul-tramontaan**.

Transcendant, zeer uitmuntend in zijne soort.

transcendentaal, bovenzinnelijk.

Transcript, overgeschreven stuk.

tránseat, dat ga voorbij, zij vergeten.

transfereeren, overdragen, verplaatsen; op een ander overdragen (bv. den eigendom, de bezitting).

Transfigurátie, gedaanteverandering; verheerlijking van Christus op den berg Tabor.

transfigureeren, van gedaante veranderen, vervormen.

Transformátie, vervorming, herschepping.

transformeeren, omvormen, een anderen vorm geven.

Transgressie, overstapping; overtreding eener wet.

transigeeren, tot stand brengen; een vergelijk treffen, tot eene minnelijke schikking komen.

transiteeren, doorgaan, doorgevoerd worden (van waren).

Transítie, overgang van 't eene onderwerp op 't andere, of van den eenen toon in den anderen; doorvoer.

transitief, **transitoir**, overgaand op een ander.

Transito, doorvoer van waren; **Transito-handel**, handel met doorvoergoederen.

Translaat, z. **Translatie**. **Translateur**, vertaler.

Translátie, vertaling, overdracht (van een recht).

transleithaansch, aan gene zijde der Leitha, d. i. tot de niet-Duitsche kroonlanden van Oostenrijk behoorende.

Translocátie, plaatsverandering, overbrenging.

Transluciditeit, doorschijnendheid.

translunárisch, bovenmaansch.

transmarijn, overzeesch. (zing.

Transmigrátie, verhuizing, landverhuizing; zielsverhui-

transmissibel, verzendbaar, over te brengen.

Transmissie, verzending, overdraging.

Transmutábel, voor verandering vatbaar, veranderlijk.

Transmutabiliteit, veranderlijkheid.

Transmutátie, verandering.

transmuteeren, veranderen.

transoceanisch, aan gene zijde des oceaans gelegen.

transpadaansch, aan gene zijde van den Po.

Transparant, doorschijnbeeld; lijnenblad (dienende om recht te schrijven).

transparant, **transparent**, doorschijnend.

Transparéntie, doorschijnendheid.

Transplantátie, overplanting; verplaatsing.

transplanteeren, overplanten; verplaatsen.

transponeeren, overzetten, een muziekstuk in een andere toonsoort omzetten.

Transpórt, vervoer, het vervoeren, overvoeren; verzen-
ding; vervoerloon, vrachtgeld, vracht; overdracht (van eigendom); overdraging van een post op een andere re-
kening, van de slotsom eener bladzijde op eene andere;
(ook :) driftvervoering.

transportábel, vervoerbaar; overdraagbaar (van schul-
den en verbintenissen).

Transportátie = **Deportatie**.

transporteeren, vervoeren; overvoeren; overdragen (bv.
de som der rekenposten van het eene blad op een ander).

Transporteur, hoek- of graadmeter. [deren toon].

Transpositie, verzetting, om- of overzetting (in een an-

Transscriptie, overschrijving; overbrenging (bv. van een zangstuk voor piano).

Transspirátie, uitwaseming; uitdamping.

transspireeren, uitwasemen (door de huidporiën); ruchtbaar worden, uitlekken.

Transsubstantiátie, overgang van de eene zelfstandigheid in de andere; inz. verandering van het brood en den wijn in het lichaam en bloed van Christus in het sacrament des Altaars, volgens Katholiek dogma.

Transsudátie, doorzweeting.

transsudeeren, doorzweeten.

transversaal, dwars, overdwars.

Transversálen, zijverwanten. (zijden.

Trapézium, ongelijkzijdige vierhoek, met twee evenwijdige

Trappist, lid der orde van **la Trappe** (de gestrengste der geestelijke orden).

traqueeren, eene drijf- of klopjacht houden, drijven.

Trassaat, de betrokkene (van een wissel).

Trassant, trekker (van een wissel).

trasseeren, trekken, een wissel afgeven.

Trastévere, het aan gene zijde des Tibers oostwaarts liggende Romeinsche gebied.

Tratte of **Traite**, getrokken wissel.

Traumatica, wondmiddelen. (afmatten.

travailleeren, arbeiden (inz. met inspanning); kwellen,

Travérse, **Travers**, dwarslijn, dwarsgang, dwars ingelegde borstwering; verhinderend, wederwaardigheid.

traverseeren, dwars doorgaan; dwarssprongen maken.

travesteeren, verkleeden; belachelijk of koddig inkleeden; ernstige voorwerpen in schertsende bewoordingen voorstellen.

Travesteering, verkleeding; lachwekkende inkleeding.

Travestie, lachwekkende of schertsende omschrijving of inkleeding, inz. van een gedicht, waarbij de vorm zoodanig veranderd wordt, dat hetgeen eerst ernstig was, nu lachwekkend is geworden.

Trawánt, begeleider, lijfwacht; bijplaneet, maan.

Trawl, grondnet, sleepnet, kor.

Tree, boom.

Trèfle, klaveren (op de speelkaarten).

Treillis, traliwerk, tralievormig latwerk.

Trein, z. **Train**.

- Trema**, deelteeken (twee punten op eene klinkletter).
tremando, bevend, sidderend, trillend.
Tremblant, Tremulant, trilttoon, siddertoon, triller.
tremuleeren, trillen, inz. van stem of toon.
Trente-un, trente-et-un, een-en-dertig (zeker kaartspel).
Trepaan, schedelboor, panboor.
trepaneeren, de hersenpan doorboren.
Trepied, drievoet.
Tresalven, kinderen uit de vermenging van Mestiezen en Indianen geboren.
tres faciunt collegium, drie maken een college, drie kun-
 nen uitspraak doen.
Tresór, Trezoor, schat; schatkamer.
Tresse, goud- of zilverboordsel: haavlecht.
Trève, wapenstilstand; — **de compliments**, maak geen
Trezoor, z. **Tresor**. (complimenten).
Trezorie, Trezorerie, schatkamer.
Trezorier, schatmeester, rentmeester. (sonen).
Triáde, Trías, drietal, drieheid; verzameling van 3 per-
Triage, uitlezing, het schiften.
Triakel, z. **Theriakel**.
Tríal, onderzoek, gerechtelijk verhoor.
Triángel, driehoek; driehoekig stalen slaginstrument in
 de Turksche muziek. (getallen).
triangulair, driehoekig; **triangulaire getallen**, z. **trigonaal**.
trianguleeren, metingen door driehoeken verrichten.
Triarchie, drieheerschappij, driemanschap.
Trías, z. **Triade**.
tribueeren, toekennen, toeëigenen; schatting betalen.
Tribulátie, beangstiging, angst; wederwaardigheid, ongeval.
Tríbunaal, rechterstoel, gerechtshof, rechtbank.
Tribúne, spreekgestoelte; verheven plaats voor het volk
 in vergaderzalen; galerij in de kerken.
tributair, schatplichtig.
Tribuun, gemeensman bij de oude Romeinen, hoofd eener
Tribus of volksafdeeling.
Tribuut, opbrengst, belasting, cijns.
Trichinen, haarwormen, zeer kleine wormpjes of maden,
 die in het vleesch van sommige zoogdieren, inz. der var-
 kens leven; menschen die zulk varkensvleesch (o n g e-
 k o o k t) eten sterven onder de bitterste smarten.
Trick, slag of trek (in 't kaartspel); trek, kunstgreep.

tricolor, driekleurig. **Tricolor**, de driekleurige amarant; (ook:) de Fransche vaan.

Tricot, gebreid werk.

Trictrac, Italiaansch spel, tusschen twee personen op een bord, met dobbelsteen, triktrakspel, bakspel.

Tricycle, driewieler, driewielige velocipède.

Triduum, tijd van drie dagen; inz. driedaagsche boetetijd bij de Katholieken, bestaande in biechten enz., aalmoezen geven, aanhoudend kerkgaan, en geleid door paters Redemptoristen.

triënnaal, driejarig.

Triënnium, tijdvak van 3 jaar.

triest, triestig, z. **triste**.

Trifolium, drieblad, klaver.

trigonaal, **trigónisch**, driehoekig; **trigonaal-getallen**, driehoekige getallen (als: 1, 3, 6, 10, 15 enz.)

Trigonometrie, driehoeksmeting.

Trigónum, **Trigoon**, driehoek. (den derden rang.)

Trillioen, duizendmaal duizend biljoenen, millioen van

Trilogie, drieheid; deeling in drieën.

Triméster, drie maanden, vierendeel jaars.

Trimoerti, drieëenheid der Indiërs.

Trinitariërs, **Trinitarissen**, drieëenheidsbelijders.

Triniteit, drieëenheid.

trinómisch, drieledig, drievoudig. (van vrienden.)

Trío, driespel, driestemmig muziekstuk; klaverblad, trits

Triomf enz., z. **Triumf** enz.

Tripel, grauwegele, magere en droge steensoort, die men tot polijsten gebruikt. (voudig verbond.)

trípel, **triple**, drievoudig, drieledig. **Triple-alliantie**, drietupleeren, verdrievoudigen.

Tripliciteit, drievoudigheid. (dupliek.)

Tripliek, beantwoording van het tweede verweerschrift of

Triplum, het drievoudige.

Tripot, danshuis, speelhuis, krot.

tripoteeren, knoeien, konkelen.

triste, **triest**, **triestig**, treurig, droefgeestig, bedroefd.

Trithéisme, driegoderij, geloof aan drie goden.

Tritons, zoon en begeleider van Neptunus; **Tritons**, lagere zeegoden.

Trits, drietal (trio).

Trituratie, fijnmaking, fijnwrijving enz.; het vermalen der

- spijzen tusschen de tanden. **tritureren**, fijnwrijven, fijnstooten enz.; vermalen. [feeren.
- Triumf, Triomf**, overwinning; zegefeest (z. ook **trium-triumfánt, triumfantelijk, triumfeerend, zegepralend**; juichend.
- triumfeeren**, zegepralen; juichen; (bij de oude Romeinen:) een **triumf** of zegepralenden intocht houden.
- Triumvir, drieman. Triumviraat**, driemanschap.
- Trivialiteit**, platheid; onbeduidendheid, nietswaardigheid.
- Trocart, Troisquarts, Troquart**, driesnijdende wondheersnaald tot aftapping van water enz.
- Trochaeus**, versvoet met een lange en een korte syllabe.
- Troep, z. Troupe.**
- Troglodieten**, hol-, spelonkbewoners; (ook:) mijnwerkers.
- Troika**, Russ. driespan, wagen of slede met 3 paarden.
- Troisquarts, z. Trocart.**
- Trojaansche (het) paard inhalen**, zelf zijn vijand of zijn verderf binnenvoeren.
- Trombe**, trompet; (ook:) **typhon** (z. ald.)
- Trombone**, bazuin.
- Tronie**, aangezicht, gelaat; (pop) bakkes.
- tronqueeren**, afstompen, verminken, besnoeien.
- Trope, Trópus**, oneigenlijke, figuurlijke uitdrukking; redefiguur, redesieraad.
- Tropee** (niet **Trophee** of **Trofee**), zegeteeken.
- Trópen**, zonkeerpunten.
- Trópici**, (sing. **Trópicus**), keerkringen; **tropicus cancri**, kreefts- of noorderkeerkring; **t. capricórni**, steenboks- of zuiderkeerkring.
- trópisch**, oneigenlijk, beeldsprakig; (ook:) tot de keerkingslanden behoorend, daar te vinden.
- Troquart, z. Trocart.**
- troqueeren**, ruilen, ruilhandel drijven.
- Tros**, hoop, menigte; zware bagage van een leger; krijgspakage.
- trotteeren**, draven.
- Trottoir**, opgehoogde steenweg of voetpad van steenen langs de huizen, langs bruggen en kaden.
- Troubadour**, middeleeuwsch minnezanger.
- Trouble**, wanorde, verwarring; volksopstand.
- troubleeren**, troebel maken, verontrusten, storen.
- Trou-madame**, zeker kamerspel met 13 ivoeren balletjes.

Troupe, Troep, hoop, menigte; (ook:) rondreizend gezelschap, tooneelspelers.

Trousseau, uitzet van een bruid.

Trout, forel.

Trouvaille, vond, vondst.

Trouvére, Trouvére, Trovatore, Noord-Fransche minstreel of minnedichter in de middeleeuwen.

Truc, kunstgreep, geheim van een handwerk; list, vond, streek; toestel voor tooneelveranderingen.

Truckstelsel, het ruilstelsel, waardoor arbeiders niet het loon in geld, maar in waren ontvangen. (gel.)

Trumeau, wandruimte tusschen 2 vensters; penantspie-

Trustee, gevolmachtigde, voogd.

tua res ágitur, uw belang staat op het spel.

Túba, buis; trompet.

Tubercúle, knobbel, bult.

Tuberculóse, longknobbelziekte, longtering.

tuberculeus, knobbelig.

tubereus, knobbelig, bultig, ruw.

Tuberoos, O.-Indische herfsthyacint.

Tuberositeit, knobbeligheid, bultigheid; buil, gezwel.

Tubus, buis; kijker, verrekijker. (te Parijs.

Tuilerieën, beroemd koninklijk paleis en openbare tuin

Túlband, Turksch hoofddekse; (ook:) tulbandvormig ge-

Túle of **Túlle**, netvormig glazen weefsel. (bak.)

Túmuli, oude graven of grafsteden.

Tumúlt, opschudding, oploop, oproer, alarm.

Tumultuánt, onrustmaker, rustverstoorder.

tumultueeren, opschudding verwekken.

Tun, ton.

Túnica, Oud-Romeinsch onderkleed; (ook:) overkleed der R. K. diakens en subdiakens (z. **Dalmatica**); (ook:) kort vrouwenoverkleed. (Londen.)

Túnnel, onderaardsche weg, inz. die onder de Theems te

Tu quoque! ook gij!

Turbátie, verwarring, stoornis.

turbeeren, verontrusten, beroeren, verwarren, storen.

Turbine, schroefvormig waterrad.

turbulent, woelig, onrustig, onstuimig.

Turbuléntie, onrustigheid, onstuimigheid. (staat.)

Turf, renbaan; wedrennen en al wat daarmee in verband

Turkey, kalkoen.

Turkoois, ondoorzichtige blauwgroene edelsteen; tand-
Turlupináde, laffe grap of woordspeling. (steen.)

Turn-out, werkstaking, s t r i k e.

Turtle, schildpad; tortelduif.

Tusculanum, rustig buitenverblijf. (beschermend.)

tutelair, als voogd handelend; tot de voogdij behoorend;

Tuteur, Tutor, voogd, beschermer.

tutoyeeren, met jij en jou aanspreken.

Tutti, spel of zang van allen te gelijk; — **quanti**, enz.,
 de geheele bent, — kliek; — **frutti**, allerlei.

Twist, Engelsch machinaal katoengaren; (ook:) drank uit
 brandewijn, bier en eieren.

Tympaan, ouderwetsche handtrommel, hakkebord; trom-
 melvlies in 't oor; vierkant raam eener gewone druk-
 pers, waartegen het te bedrukken vel wordt gelegd.

Type, z. **Typus**.

Typhomanie, ijlhoofdigheid met verdooving.

Typhon, heete, verderfelijke zuidenwind, meestal een or-
 kaanachtige wervelwind. (ving, inz. zenuwkoorts.)

Typhus, gevoelloosheid; aanstekende koorts met verdoov-

typisch, voorbeeldelijk; op bepaalde tijden wederkeerend.

Typograaf, boekdrukker. **Typographie**, boekdrukkunst.

typographisch, tot de boekdrukkunst behoorend.

Typometrie, landkaartendruk, kunst om landkaarten als
 boeken te zetten en te drukken.

Typotheet, letterzetter, zetter.

Typus, Type, afdruk; voorbeeld; gietvorm; gegoten druk-
 letter; regelmatige wederkeer eener ziekte of koorts.

Tyrán, heerscher; dwingeland. (en strengheid.)

Tyrannie, dwingelandij; wreedheid, willekeurige hardheid

tyránnisch, tyranniek, als een dwingeland, wreed.

tyranniseeren, als een dwingeland regeeren; hard, wreed
 of willekeurig handelen.

Tyrolienne, Tyroolsche zang of dans.

U.

U. J. D. = **utriúsque júris dóctor**, doctor der beide rechten

u. s. = **ut súpra**, als boven.

ult. = **último**, op den laatsten dag (der maand).

Uberteit, vruchtbaarheid, volheid, overvloed.

úbi béne, ibi pátria, waar 't mij wel gaat, daar is mijn vaderland.

Ubiquitárisen of **Ubiquísten**, Luth. belijders van de alomtegenwoordigheid des lichaams van Christus in het brood des Avondmaals.

Ubiquiteit, het overal-zijn, de overaltegenwoordigheid.

Ukásé, bevel van den Russischen keizer, kabinets-order.

Ulaan, Poolsch lancier.

Ulcerátie, verettering, zwering; (fig.) verbittering.

ulcereeren, zweren, etteren.

ulcereus, etterig; vol zweren.

U'lema's, rechtsgeleerden en geestelijken bij de Turken.

U'level (it. **olivella**), (eig. een olijffe) bekende lekkernij, doorgaans in een papiertje gewikkeld.

Ultima ratio, laatste grond, — toevlucht.

Ultimátum, laatste verklaring, laatste voorslag bij een onderhandeling of vergelijk; slotzin, slot- of eindwoord.

último, op den laatsten dag der maand (bv. **ulto. Febr.**, op den laatsten Februari); **ultimus**, laatste.

úlra, aan gene zijde, over; verder; verregaand, overdreven.

Ul'tra's, overdrijvers, overspannen menschen, die uit harts-tocht en vooroordeel geen maat houden; (vandaar:)

ultra-liberalen, **ultra-royalisten**, **ultra-revolutionnair-en**, enz.

Ultramarijn, bergblauw, hemelsblauw (overzee-kleur).

ultramontaan, **ultramontaansch**, eig. aan gene zijde van 't gebergte, inz. van de Alpen; (vandaar:) overeenkomstig met den geest en de grondstellingen van het pausdom.

Ultramontánen, belijders der leer van 's pausen onfeilbaarheid en voorstanders van zijn oppergezag in Kerk en Staatsleer.

Ultamontanisme, leer en toepassing van het stelsel der algemeene pauselijke oppermacht in Kerk en Staat.

Umber, **Umberaarde**, donkerbruine aardverf.

unaniem, eenstemmig, eensgezind. (en gezindheden.)

Unanimiteit, eenparigheid, overeenstemming in gevoelens

unciale letters, (bij boekdrukkers) grootte beginletters.

Uncle Sam, z. onder **Sam**.

Unctie, zalving.

Underwriter, (eig. onderteekenaar) verzekeraar, assuradeur.

Undine, vrouwelijke watergeest.

Undulatie, golfsgewijze beweging, golving. (melen.

unduleeren, zich golfsgewijze bewegen, dobberen, schom-

Unguibus et róstro, met hand en tand.

uni, gelijk, effen, glad, eenvoudig; eenkleurig.

Unicum, iets eenigs in zijn soort.

U'nie, vereeniging; eendracht; kerk-, geloofs- of staten-
vereeniging, inz. de Vereenigde Staten van N.-Amerika.

uniek (fr. *unique*), eenig, alleen in zijne soort; wonderlijk.

uniëeren, vereenigen.

unifórm, eenvormig, gelijkvormig.

Unifórm, krijgsmans-dienstkleding.

Uniformiteit, gelijkvormigheid, overeenstemming.

Unigénitus, eeniggeborene (Zoon Gods); **de bulle Unigé-**
nitus, eene bul, door paus Clemens XI in 1713 tegen
de bisschoppelijke clerezie of Jansenisten uitgevaardigd.

unilateraal, eenzijdig (bv. zulk een verdrag).

Unioníst, ineensmelter van godsdienstige gezindheden.

unionístisch, vereenigend, naar eenheid strevend.

unique, z. **uniek**.

unisóno, gelijkkluidend, van gelijken zin.

Unitárius, eenheidsbelijder, hij, die slechts één persoon
in de godheid aanneemt.

United States, Vereenigde Staten.

Uniteit, elk ding op zich zelf; eenheid; eendracht; ge-
lijkvormigheid; (ook:) de broedergemeente der Hern-

unitis viribus, met vereende krachten. (hutters.

Univálven, eenschalige schaaldieren.

Universaliteit, algemeenheid.

universaal, universeel, het geheel betreffend; aan allen
gemeen, zonder uitzondering; **universeele erfgenaam**,
eenig, uitsluitend erfgenaam. **Universália**, algemeene
voorwerpen.

Universiteit, gezamenlijkheid; hogeschool voor alle fa-
culteiten, ook (minder goed) academie geheeten.

Univérsum, heelal, wereldgebouw.

úno ánimo, eensgezind, eenparig.

úno contextu, onafgebroken.

úno ore, uit één mond, eenstemmig.

un poco, een weinig.

unum et idem, een en hetzelfde.

upper tens, de allerrijksten, de millionnaires.

Upstart, parvenu, gelukskind.

Uránia, de hemelsche, de muze der sterrenkunde.

Uranographie, hemelbeschrijving, beschrijving des ster-

Uranologie, hemelkunde. (renhemels.

Uranoscoop, hemel-, sterrenkijker.

Uranoscopie, hemelbeschouwing, hemelwaarneming.

Uranometrie, hemelmeting.

Uránus, oudste der goden; naam eener planeet.

Urári, pijlvergif der Indianen.

urbaan, steedsch; wellevend, beleefd, hupsch.

Urbaniteit, steedsche beschaving, welgemanierdheid.

Urbi et órbi, aan stad en wereld.

urgeeren, drijven, dringen, dwingen.

urgént, dringend, geen uitstel gedoogend.

Urgéntie, dringende nood, nooddrang.

Urias-brief, een voor den overbrenger gevaarlijk, verderfelijk schrijven (gelijk dat van koning David aan Joab).

Urinaal, pislglas, pisllesch.

Urine, pis.

urineeren, zijn water loozen, wateren, pissen.

Urne, waterkruik; aschkruik, lijkbuis; stembuis.

Urolíth, pissesteen.

Urologie, pisleer.

Uromantie, piswichelarij, piskijkerij.

Uroskoop, pisbeschouwer, Piskijker.

Urphéda, Urphede, Urfehde, zoeneed (bij de oude Duitschers de beëdigde verklaring geen wraak te zullen nemen).

Urselienen, leden eener nonnenorde, die zich met de opvoeding van jonge meisjes en met de verpleging van zieken bezighoudt.

Urticátie, geeseling met netels.

Uságe, Usánce, Usántie, gebruik, gewoonte; handelsgebruik, gewoonterecht.

U'so of Usánce. wisselgebruik, gewone betalingstermijn, éene maand zicht; **Uso-wissel**, wissel, welks vervaltijd a uso bepaald is.

usque ad nauseam, tot misselijk wordens toe.

Usucaptie, verkrijging door verjaringsrecht.

usueel, in gebruik, naar de gewoonte, gebruikelijk.

Usufructuárius, vruchtbruiker, vruchttrekker.

Usufructus, Usufruit, vruchtgebruik, vruchttrekking van eens anders eigendom, lijftocht.

Usûre, (weleer eenvoudig rente, interest, nu:) woeker, woekergeld, woekerwinst, woekerrente.

Usurpateur, overweldiger, onrechtmatig bezitnemer.

Usurpátie, wederrechtelijke bezitnemings; onrechtmatig bezit.

usurpeeren, op eene wederrechtelijke wijze iets meester worden, overweldigen.

Utensiliën, bruikbaar gereedschap, werktuigen.

Uteríni, kinderen van éene moeder.

U'terus, baarmoeder.

útile dúlci, het aangename aan het nuttige (paren).

Utilisátie, tenuttemaking, aanwending.

utiliseeren, te nutte maken, gebruiken.

Utiliteit, bruikbaarheid, nuttigheid, voordeeligheid.

uti possidetis, zooals gij bezit (formule om den oogenblikkelijken toestand van twee oorlogvoerende partijen te beteekenen).

Utópia, een gelukkig land, dat niet aanwezig is, een zoo-genaamd Luilekkerland. (De uitdrukking is ontleend aan den roman van Thomas Morus „Utopia”).

utópisch, utopiaansch, nergenshuizig, ingebeeld.

Utopist, nergenshuis, Luilekkerlander; staatkundige, die zich met onuitvoerbare verbeteringsplannen bezighoudt.

Utraquisten, partij der Hussieten, die het genot des Avondmaals onder beiderlei gestalten (sub utraque forma) verlangde.

ut rétro, gelijk op de voorgaande bladzijde, als achter.

ut súpra, als boven, gelijk vooraf.

Uxor, echtgenoot, gade.

V.

V, als Romeinsch getal = vijf.

v. = **verte**, keer om (het blad).

V. D. M. = **verbi divíni míníster**, dienaar van 't goddelijk

V. M. (in almanakken) = volle maan. (woord.)

vid. of **v.** = **vide** en **videátur!** zie, men zie, sla op!

viz. = **vide licet**, namelijk, of: gelijk licht te zien is.

v. p. of v. s. = volti présto of volti súbito, sla spoedig om (het muziekblad).

va! het gelde! het zij! kom op! **va banque**, het gelde de bank of den ganschen geldvoorraad des bankhouders.

vaag, z. **vague**.

vacant, openstaand, onbezet.

Vacántie, opengevallen plaats; rusttijd, beroepsvrijheid; opschorting der werkzaamheden.

Vacátie, het vrij-zijn van eene verplichting, opbrengst enz.; (ook:) zitting, elke tijdruimte, die openbare personen aan deze of gene zaak besteden. (vulde bediening.

Vacatuur, het openvallen, openzijn van een post; onver-

Vaccinátie, koepokinenting.

Vaccine, koepok; koepokstof; koepokinenting.

vaccineeren, de koepokken inenten. (den.

vaceeren, openstaan, onvervuld zijn; (ook:) zitting hou-

Vache, koe; **vacherie**, melkerij, koestal.

Vacillátie, weifeling, besluiteloosheid.

vacilleeren, wankelen, weifelen, besluiteloos zijn.

Vacuïteit, ledigheid, het ledig zijn; nietigheid, ijdelheid.

Vácuum, ledige ruimte, ijdel.

vade in pace, ga in vrede.

Váde-mécum, (eig. ga met mij, begeleid mij) voorwerp, dat men steeds bij zich draagt, inz. zakboek, handboekje.

Vadimónium, borgtocht; beloofde verschijning voor 't gerecht. (is!

vae sóli! wee hem die alleen (aan zijn lot overgelaten)

vae víctis! wee den overwonnelingen!

Vágabond, rondzwerver, landlooper.

Vagabondáge, landlooperij. (ronddolen.

vagabondeeren of **vageeren**, omzwerven, als landlooper

Vagebond (fr. **Vagabond**), z. ald.

vageeren, z. **vagabondeeren**.

Vagína, de moederscheede.

vague, **vaag** (lat. in **vágo**), onbepaald; onduidelijk; weifelend in uitdrukking.

valábel, geldig, rechtsgeldig; aannemelijk, van goed allooï.

vále! vaarwel! leef gezond! **Vale**, het afscheid, vaarwel.

valeeren, gelden, waard zijn.

Valet, knecht; boer (in 't kaartspel); — **de chambre**, kamerdienaar. (kelende.

Valetudinaire (fr.), **Valetudinárius** (lat.), ziekelijke, suk-

- Valeur** (fr.), **Válór** (lat.), waarde; geldigheid (bv. eener muntspecie); **valeur reçue**, waarde genoten (op wissels).
valide, gezond, krachtig; geldig; geldig in rechten.
valideeren, geldig maken; voor goede betaling gelden.
Validiteit, rechtsgeldigheid eener zaak.
Valley, **vale**, dal, vallei.
Válór, z. **Valeur**.
valueeren, **valveeren**, **valveeren**, schatten, waardeeren; de waarde eener munt bepalen.
Valúta, waarde, geldswaarde; muntvoet; inz. wisselwaarde.
valveeren, z. **valueeren**.
Válvulæ, klapvliezen.
Vampyr, bloedzuiger, groote Amerikaansche vleermuis.
Vandálen, **Wandálen**, waarschijnlijk een Slavische volkstam, die in de 5de eeuw al de kunstwerken in Rome vernielde; (vandaar:) **Vandalísme** of **Wandalísme**, barbaarsche vernielingswoede, aan kunstwerken gepleegd.
Vanille, O.- en W.-Indisch gewas en de peulvormige zaadhulsels daarvan, die inz. tot de bereiding der chocolade gebruikt worden.
vanitas vanitátum, ijdelheid der ijdelheden.
Vaniteit (lat. **vánitas**), ijdelheid; vergankelijkheid.
vanteeren, roemen, pochen.
Vanteríe, snoeverij, gepoch, grootspraak.
Vapeur, damp; —s, maagdampen, opstijgingen; (fig.) kwade luimen, grillen (inz. van vrouwen).
vaporeus, vol dampen; aan **vapeurs** onderhevig.
Vária, allerlei, verscheidenheden, gemengde zaken.
variábel, veranderlijk, onbestendig.
Variánten (of **váriae lecciónes**), verschillende leeswijzen van een tekst.
Variátie, verandering; verscheidenheid.
variatio delectat, verscheidenheid behaagt.
Varicéllen, valsche pokken, waterpokken, windpokken.
variëeren, afwisselen, veranderen; (fig.) verschillen, onstandvastig zijn, weifelen.
Variëteit, verscheidenheid, afwijking, speel- of bastaardsoort (van planten of dieren).
Várinas, rooktabak (uit **Várinas** in Venezuela).
Variólen (lat. **variolae**), pokken, kinderpokken.
varioleus, naar pokken gelijkende.
Variolóiden, gewijzigde pokken, onechte pokken.

Vásal, z. **Vazal**.

Vase, **Vaas**, vat; pronkvat; kunstige bloempot.

Vaseline, reukelooze, vetvrije zalf, distillatieproduct van

Vaticinium, voorspelling, profetie. (petroleum enz.)

Vazal, leenman, dienstman; afhangeling.

Vaticaan, pauselijk paleis en hof te Rome op den Vaticaanschen berg; de pauselijke regeering zelve.

va tout! om alles (wat op het spel gezet is) te gelijk.

Vaudeville, volkslied; straatlied; inz. klein tooneelstuk met ingevoegde liedjes naar bekende zangwijzen.

Vaudevillist, dichter van *vaudevilles*.

Vaurien, deugniet.

Vauxhall, prachtige lusttuin, verzamelplaats tot openbare vermakelijkheden in warme zomernachten onder fraaie verlichting, muziek enz.

Veal, kalfsvleesch; **vealsteak**, kalfsstuk. (geschreven.)

Védas, oude gewijde boeken der Hindoes, in 't Sanskrit

Vedette, ruitervacht, rondgaande schildwacht te paard; schilderhuis op den vestingwal.

Vedute, uitzicht, gezicht; gezichtspunt.

Vegetabilia, plantgewassen; plantenspijzen.

Vegetariër, iemand die uitsluitend plantaardig voedsel eet.

Vegetatie, plantenwasdom; plantenleven.

vegeteeren, groeien; (fig.) een plantenleven leiden.

vehement, hevig, geweldig, driftig.

Vehementie, hevigheid, drift, onstuimigheid.

Vehikel (lat. *vehiculum*) voertuig, vervoermiddel, gelegenheids- of bezorgingsmiddel; hulpmiddel (een ouwel, bv.) om eene leelijk smakende medicijn in te nemen.

Veilleuse, nachtlampje, tevens dienende tot warmhouding van hetgeen zich in een boven de vlam geplaatst voorwerp bevindt; klein rustbed.

Veine, ader; z. **en veine**.

Veitsdans, **St. Vitus-dans**, z. **Tarantula-dans**.

Velijn, (eig. perkamentpapier) zeer fijn en glad papier.

Velleiteit, het kracht- en werkeloos willen, halve wil, die zonder uitwerking blijft.

veloce, gezwind; **Velocita**, gezwindheid, vlugheid.

Velocifere, snelwagen, ijkoets.

Velociméter, snelheidsmeter.

Velocipède, rijwiel, wielers, vgl. **Draisine**.

Velociteit, snelheid, gezwindheid.

- Velours**, fluweel; — **satiné**, zijfluweel.
velouteeren, een fluweelachtig aanzien geven.
venaal, veil, te koop; omkoopbaar.
Venaliteit, veilheid; omkoopbaarheid.
Vendéttá, bloedwraak, doodelijke haat en vijandschap.
Vendemiaire, wijnmaand, de 1ste maand van den Fr.-republ. kalender (22 Sept.—21 Oct.)
Véndita, verkoopplaats, vergaderplaats (ook **venta**).
Vendítie, verkooping; verkoop.
Vendú, veiling, openbaar; — **huis**, verkoophuis.
venerábel, vereereenswaardig, eerbiedwaardig.
Venerabile, het hoogwaardige in de R. K. kerk; de gewijde hostie.
Venerátie, vereering, eerbiediging, eerbied, ontzag.
venereeren, vereeren, eer bewijzen, ontzien.
venérisch, **veneriek**, met de venus- of wellustziekte besmet; tot die ziekte behoorend.
Vénia, oogluiking; verlof; **het veniam ætatis** bekomen, vóór den tijd meerderjarig verklaard worden.
véni, **vídi**, **víci**, ik kwam, ik zag, ik overwon.
Venitienne, Venetiaansch lied der gondeliers.
Venta, Spaansche herberg, eenzaam liggende herberg aan den grooten weg (z. ook **Vendita**).
Venter, buik, onderlijf.
Ventiel, lucht- of windklep.
Ventilátie, luchting, luchtverversching; (fig.) nauwkeurig onderzoek; breedvoerige uiteenzetting.
Ventilator, luchttrekker, windvang; luchtreiniger.
ventileeren, luchten; iets rijpelijk onderzoeken, schiften; gerechtelijk behandelen.
Ventose, windmaand, de 9de maand van den Fr.-republ. kalender (19 Febr.—20 Maart).
Ventouse, laatkop.
ventre affamé n'a point d'oreilles, een hongerige maag heeft geen ooren.
Ventriloquéntie, buikspreekkunst.
Ventriloquist, buikspreker.
Vénus, godin der schoonheid en liefde; (fig.) schoonheid en aanvalligheid; wellust, onkuisheid; (ook:) de planeet tusschen Mercurius en de aarde, de Morgenster of de Avondster.
verabuseeren (zich), zich vergissen.

veraccijnsen, belasting of pacht opleggen; den accijns be-
Veraciteit, waarheidsliefde, oprechtheid. (talen.)

Veránda, open zaal of zomerpriëel langs een huis; voor-
 uitgebouwd open gedeelte eener woning.

verassureeren = **assureeren**.

verauctioneeren, openbaar verkoopen, in veiling brengen.

Vérba, woorden (sing. **Verbum**, woord, werkwoord).

vérba vólant, scrípta mánent, woorden vlieden heen,
 maar geschriften blijven.

verbaal, woordelijk; **verbále injúrie**, openlijke beledi-
 ging door beschimpende, onteerende woorden. **Ver-
 baal** = **Proces-verbaal** (z. ald.)

verbaliseeren, mondeling behandelen; (ook:) onnutte woor-
 den gebruiken. (letter.)

verbatim et litteratim, woord voor woord en letter voor
 verbeus, woordenrijk; wijdloopig, breedvoerig.

Verbiáge, woordenvloed, groote woordenomhaal.

Verbositeit, woordenrijkheid; breedvoerigheid.

Verbum, woord; werkwoord; — **transítivum, actívum**,
 overgankelijk, bedrijvend ww.; — **intransítivum, neu-
 trum**, onvergankelijk, onzijdig ww.; — **passívum**, lij-
 dend ww.; — **reflexívum**, terugwerkend, wederkeerend
 ww.; — **reciprocum**, weerszijdswerkend, wederkeerig
 ww.; — **impersonale**, onpersoonlijk ww.; — **frequen-
 tatívum**, herhalingswerkwoord; — **auxiliare**, hulpwerk-
 woord; — **anómalum** of **irregulare**, onregelmatig ww.;
 — **defectívum**, een (in de verbuiging) gebrekkig of on-
 volledig ww.

Verdíct, uitspraak, beslissing van gezworenen.

vergaloppeeren (zich), zich overijlen, een misslag begaan
 uit onbezonnenheid of drift.

Vergette, borstel; kort afgesneden voorhaar.

verhypothequeeren, als onderpand doen inschrijven.

Verificateur, echtheidsonderzoeker.

Verificátie, waarheidsstaving, bekrachtiging; nader on-
 derzoek. **verificeeren, verifiëeren**, de deugdelijkheid
 eener zaak staven, bekrachtigen, bewaakheden.

verinteresten, de renten van het kapitaal laten oploo-
 pen; (ook:) renteloos liggen.

veritábel, echt, onvervalscht.

Véritas (lat.), **Vérité** (fr.), waarheid.

vermaladijen, vervloeken, verwenschen.

Vermicelli, draadvormige meelknoedels, Italiaansche knoe-vernaal, tot de lente behoorende, voorjaarachtig. (dels. Vernier, z. Nonius. (zen.

verprocedeeren, door processen of rechtsgedingen verlie-
Verroterfe, allerlei kleine glaswaren (glaskoralen, glas-
paarlen enz.)

Vers, elke regel van een gedicht; (doorgaans:) verzen-
koppeling, afdeeling van een gedicht (c o u p l e t, s t r o-
p h e, s t a n z e); gedicht, dichtstuk.

versale letters of **versálen**, groote aanvangletters.

versatiel, veranderlijk, wuft.

Versatilitieit, onbestendigheid, wuftheid.

verseeren, zich met iets bezig houden, mede omgaan;
in gevaar —, gevaar loopen, in gevaar zijn.

Versie, wending; vorm of inrichting van een verhaal;

Versifex, verzenmaker, rijmelaar. (vertaling.

Versificátie, versbouw, verzenvorming.

versificeeren, verzen maken, in dichtmaat brengen.

vertatur, **verte**, keer om.

vertebraal, tot de wervelbeenderen behoorend.

Vertex, wervel, schedel, ruggemerg.

verticaal, loodrecht; **verticale lijn**, loodlijn. (vuur.

Verve, geestdrift, verbeeldingsgloed, kunstenaarsvuur, dicht-

Vesicatorium, trekpleister, Spaansche-vliegpleister.

Vesper, namiddag-godsdienst, avondmis.

Vesperbrood, vóoravondbrood.

vesperen, in den vóoravond eten.

Vessel, vat, vaatwerk; schip. (eene planeet.

Vésta, godin des vuurs, der zedigheid en kuischheid; (ook :)

vestaalsch, kuisch, eerbaar, ingetogen.

Vestálen, **vestaalsche maagden**, priesteressen van Vesta;
(fig.) streng zedige, kuische maagden. (kamer.

Vestibúle, voorhof, voorzaal, voorhuis; (ook wel:) voor-
Vestigia, voetstappen, sporen.

Véteraan, oud soldaat, beproefd krijgsman; ervaren of
beproefd geleerde, kunstenaar enz.

Veterinaire (fr.), **Véterinárius** (lat.), veearts.

veterinaire school, veeartsenijschool.

véto, ik verbied, verwerp; (als sub.) verbod, verwerping;
het verwerpings- of ontkenningsrecht van een vorst.

Vetturino, huurkoetsier in Italië.

vetus, oud; — **testamentum**, het oude testameñt.

Vexátie, plagerij, verontrusting; ergernis, krenking.

vexáta questio, een veelbesproken vraag.

vexeeren, kwellen, plagen; onrecht aandoen.

vi, met kracht, krachtens; **vi cessionis**, krachtens afstand.

Via, weg, middel; **via** (op brieven, passen enz.), over (met aanduiding van den te nemen weg, bv. **via Marseille**, over Marseille).

Viadúct, boogbrug over een weg, eene rivier enz. aangelegd, inz. ten dienste van een spoorweg.

via média, de middelweg.

Viaticum, reis- of teerpenning; communie der stervenden.

Vibrátie, slingering; trilling der snaren, der stem.

vibreeren, slingeren, schommelen, trillen.

Vicariaat, plaats- of ambtsvervanging; waarnemend bestuur; bediening van een vicaris.

Vicáris, **Vicárius**, ambts-, of plaatsvervanger; hulpgeestelijke; kapelaan; hulpprediker.

vice, in plaats; (in samenstelling) onder- of waarnemend, bv. **vice-admiraal**, ondervlootvoogd; **vice-consul**, tweede consul.

Vices, beurtwisselende ambtsverrichtingen; **iemand** — **bekleeden**, zijne ambtsverrichtingen waarnemen.

vice versa, in omgekeerden zin, heen en weer, naar eene plaats heen en van daar terug.

viciëus, gebrekkig, verkeerd, ondeugend, slecht.

Vicinale wegen, bijwegen, buurtwegen, zulke wegen, die geene post- of straatwegen zijn.

Vicomte, bezitter eener heerlijkheid (**Vicomté**) in Frankrijk; ook een bloote adellijke titel.

Victiem, offer, slachtoffer.

victis honor of **honos**, (de) eer aan de overwonnenen.

Victória, zege, zegepraal, overwinning.

victoriëus, zegevierend, overwinnend.

Victuáliën, levensmiddelen, mondvoorraad; **victualiewant**, al wat aan boord als schaftgerei wordt gebruikt, kommaliewant.

vide, **videátur**, zie! men zie er op na!

videlicet, namelijk, zooals. (meening, gevoelen.

vidétur, het schijnt, mij dunkt; het blijkt; (als sub.)

vidi, ik heb (het) gezien. (goedverklaring.

Vidimátie, bekrachtiging der juistheid van een geschrift,

vidimeeren, voor echt verklaren, voor gezien teekenen.

- vif**, levendig, wakker, fiks, vlug.
vigilánt, waakzaam, bij de hand.
Vigilánt, oppasser, spion; naam van zekere rijtuigen tot vervoer van personen in de steden, huurkoetsje.
Vigilantie, waakzaamheid, zorgvuldigheid.
vigileeren, waakzaam zijn, scherp toezien, oppassen.
Vigiliën, nachtwaken; nachtelijke gebeden voor 't zieleheil eens overledenen vóór de beaarding.
Vignét, druksieraadje (in boeken).
Vigogne, schaapkameel in Peru, Peruaansch schaap: (ook:) de schoonste en fijnste wol (die dit dier oplevert).
Vigogne-wol.
vigoroso, krachtig, met nadruk.
vigoureux, sterk, vol levenskracht, wakker.
Vigueur (lat. **Vigor**), kracht; kloekheid; nadruk.
vilain, laag, gemeen, snoed; ontuchtig.
vilipendeeren, geringschatten, minachten.
Vilipendéantie, geringschatting, minachting.
Villa, landhuis, landgoed.
Village, dorp. (den zomer.
Villeggiatura, **Villegiature**, het landleven der rijken in
Villositeit, ruigheid, vlokigheid.
Vinaigre, azijn.
Vinctuur, band, zwachtel.
vinculeeren, verbinden.
Vindicátie, terugvordering eener ontvreemde zaak.
vindicatief, straffend, wrekend; wraakzuchtig. (vorderen.
vindiceeren, als eigendom in het bezit nemen of terug-
Vine, wijn; **vineyard**, wijngaard; **vinegar**, azijn.
Vingt-un, eenentwintig (een kaartspel).
Vinificátie, wijnbereidingskunst.
Vinométer, wijnmeter, werktuig tot onderzoek van de hoedanigheden des wijns.
Violátie, schending, onteering.
violeeren, schenden; onteeren, verkrachten.
violént, gewelddadig, onstuimig, vinnig.
Violéntie, gewelddadigheid, geweldenaarij. [(z. ald.)
violét, paars. **Violét**, de paarse kleur; (ook:) het viooltje
Violine, discantviool, de gewone viool.
Violinist, vioolspeler.
Violino piccolo, de kleinste viool.
Violoncél, kleine basviool, knieviool.

Violonist, basvioolspeler.

Viool, armviool, basviool.

Viooltje, bekend paars bloempje, zinnebeeld der bescheidenheid en nederigheid.

Virágo, mannelijk vrouwspersoon, manwif, driedekker.

vir bonus, braaf man.

Virginiteit, maagdelijkheid, maagdelijke staat, ongereptheid, onbevleetheid.

Virgo, de Maagd (sterrenbeeld des dierenriems).

viribus unitis, z. **unitis viribus**.

viriel, mannelijk, tot den man behoorend.

Viriliteit, mannelijkheid.

virtuaal, **virtueel**, krachtig, innerlijk vermogend; naar de kracht of beteekenis geldend; **virtueele kracht**, eene wel voorhanden, maar voor 't oogenblik niet werkzame kracht. (zenlijke geldigheid.

Virtualiteit, vermogende kracht, werkingsvermogen; we-

Virtuoos, meester in eene kunst, vooral in de muziek.

Virtuositeit, groote kunstvaardigheid, meesterschap in de uitoefening eener kunst.

virulent, etterig; **Virulentie**, ettering.

Vis, kracht, macht.

(voor gezien.

Visa, getuigenis van iets gezien te hebben, het teekenen

Visage, gezicht, aangezicht.

vis-a-vis, tegenover. **Vis-a-vis**, iemand, die (bij den dans, aan tafel) tegenover een ander geplaatst is; (ook:) dubbelklavier; smal koetsje, dat voor en achter maar éene zitplaats heeft.

Viscount, z. **Vicomte**.

(en dergelijke.

Viseerder, ijkmeester; rooier; onderzoeker van passen

viseeren, mikken, turen; beoogen, (naar iets) streven; den inhoud van een vat met den viseerstok onderzoeken of meten; (ook:) een pas enz. doorzien en bekrachtigen, voor gezien teekenen.

visibel, zichtbaar; klaarblijkelijk; (ook:) bij de hand, te spreken, zonder belet, gereed om bezoek te ontvangen.

Visibiliteit, zichtbaarheid.

Visie, het zien, de aanschouwing, inzage; **ter-visie-liggen**, (openlijk) ter inzage liggen, z. ook **Visioen**; **Visie**, droombeeld, nachtgezicht, hersenschim, inbeelding.

Visier, helmschuif, helmklep; mikijzer aan schietgeweren; (ook:) oog, gezicht, bv. **iets in 't — krijgen**, het in

- 'toog krijgen; iemand iets in 't — zeggen, hem iets in 't gezicht zeggen, iets grofs toevoegen; (ook:) staatsraad of minister des Turkschen keizers; **groot-visier**, opperste staatsambtenaar in het Turksche rijk.
- Visionnair**, ziener, geestenziener, mensch vol zotte inbeeldingen.
- Visitatie**, onderzoeking; huiszoeking; bezoeking, tuchtiging; (ook:) het bezoek der maagd Maria aan Elizabeth (Mariae Visitatio).
- Visite**, bezoek, opwachting; inz. artsenbezoek; —**kaartje**, bezoekkaartje; —**kamer**, bezoekkamer, enz.
- visiteeren**, bezoeken, een bezoek geven; gaan zien, onderzoeken, doorzoeken, bezichtigen.
- Visiteur**, bezoeker; onderzoeker; beziener, peiler; vrijmetselaar, die eene loge bezoekt, waarvan hij geen lid is (**Broeder-Visiteur**).
- Vitóríum**, mikpunt; (bij letterzetters:) kopijhouder.
- Vista**, zicht, vertooning van een wissel.
- Vísium repértum** of **respéctum**, bericht van (genees- of heilkundig) onderzoek, schouwverslag.
- Víta**, leven; — **brévis, ars lónga**, het leven is kort, de kunst is lang.
- vitaal**, tot het leven behoorend, levenbevorderend of onderhoudend; in staat om in 't leven te blijven, levensvitaliseeren, levenskracht geven, bezielen. (vatbaar.
- Vitaliteit**, tijdstip, waarop het leven een aanvang neemt, levenskracht; levensvatbaarheid.
- vitam impéndere vero**, zijn leven aan de waarheid wijden.
- vite**, snel, spoedig, gezwind.
- Vitésse**, snelheid, spoed.
- vitiëus**, z. het betere **viciëus**.
- Vitium**, pl. **Vitia**, gebrek, fout, ondeugd.
- vitresceeren**, tot glas worden, verglazen.
- vitreus**, glasachtig, glazig.
- Vitrificátie**, verglazing, verandering in glas.
- vitrificeeren**, tot glas maken, in glas veranderen, verglazen.
- Vitrine**, glazen kast ter uitstalling.
- Vitriool**, zwavelzuur in verbinding met metaalkalken.
- vitupereeren**, laken, misbillijken.
- Vitusdans**, z. **Veitsdans**.
- víva! vívat! víve!** hij (zij, het) leve! lang zal hij (zij, het) leven! een **Vivat**, een heilwenschend vreugdgeroep.

Vivaciteit, levendigheid, wakkerheid, vroolijkheid.

Vivandière, marketentster.

Vivárium, bewaarplaats voor levende dieren, diergaarde.

vivat, Vivat, z. onder **viva**.

viva voce, mondeling (met levende stem).

Viveur, z. **Bonvivant**.

Vivificatie, bezieling, levend- of levendigmaking.

Viviparen, dieren die levende jongen ter wereld brengen.

Vivres, levensmiddelen, mondvoorraad.

Vládika, (vóór 1852) naam van het wereldlijk en geestelijk hoofd der Montenegrijnen in Albanië.

Vocaal, klinkletter, klinker.

vocaal, wat met de stem geschiedt, bv. **vocale muziek**, zang (in tegenstelling met instrumentale muziek).

Vocabulaire, Vocabulárium, woordenlijst.

Vocatie, roeping, beroeping tot een ambt; ambt, bediening, beroepsvak; roeping, lust, aanleg, neiging; dagvaarding; noodiging. (schalk.)

Vocativus, Vocatief, vijfde naamval (roeper); (ook:) guit, voceeren, roepen, noodigen; voor de rechtbank roepen.

Vociferatie, het luide roepen, schreeuwen, geschreeuw.

Vogue, gebruik, zwang; aanzien, naam; — **la galère**, 't mag gaan zoo 't wil; 't worde gewaagd! daar gaat

voicé, ziehier; **voilà**, ziedaar. (het! z. **en vogue**.)

voilà une autre chose, dat is iets anders!

Voile, sluier.

Voiture, rijtuig.

volage, wispelturig, lichtzinnig, wuft.

Volapuk, nieuwe wereldtaal, uitgedacht door pastoor Schleyer te Lizzelstetten.

volatiel, vliegend, gevleugeld; vluchtig, verdampend.

Volatiliteit, vervliegbaarheid; wankelmoedigheid, veranderlijkheid; wuftheid, lichtzinnigheid.

volatiliseeren, vervluchtigen, vluchtig maken.

Vol d'oiseau, vogelvlucht; z. **vue d'oiseau**.

Vóle, het halen van al de slagen door een kaartspeler.

Volée, vlucht; menigte; **haute** —, **première** —, (lieden van) den eersten rang.

volente Déo, als God wil.

Voleur, dief.

Volière, vogelvlucht, groote vogelkooi; duivenslag.

Volkaan, z. **Vulkaan**.

Volontair, vrijwillig soldaat, vrijwilliger; wie zonder loon dient, inz. zulk een koopmansbediende.

Voltaire, soort gemakkelijke stoel.

Vóltasche kolom, kolom of zuil, bestaande uit op- of tegen elkander gelegde schijfjes koper en zink, ieder paar, beurt om beurt, gescheiden door een in zuur vocht gedompelden lap laken, blad bordpapier enz., dienende om de electriciteit zonder wrijving te staven.

Vólte, wending; zwenking; kunstgreep bij 't schermen; het snel verwisselen of ruilen van eene speelkaart.

voltigeeren, kunstige sprongen maken; heen en weder zweven.

Voltigeur, kunst- of luchtspringer; **Voltigeurs**, licht voetvolk, bestemd om op den vleugel te tirailleen.

volto presto, **volto súbito**, z. v. p. of v. s.

volúbel, buigzaam, beweeglijk, lenig, vlug, rad.

Volubiliteit, beweeglijkheid, radheid, vaardigheid van tong; onbestendigheid.

Volúmen, (afg. **vol.**), boekdeel; rol, pak, bundel; lichamelijke inhoud of omvang.

volumineus, uit vele boekdeelen bestaande; dik, diklijvig, van aanzienlijken omvang.

voluptueus, wellustig genot ademend.

volveeren, wentelen, rollen, wikkelen.

vomeeren, braken, overgeven.

Vomitief, braakmiddel.

Voraciteit, gulzigheid, vraatzucht.

Vota, stemmen; kiesstemmen; — **majóra**, de meeste stemmen, stemmenmeerderheid.

Votánt, stemgever, stemuitbrenger.

Votátie, **Voteering**, stemgeving, stemopneming. (slissen.

voteeren, stemmen, door meerderheid van stemmen be-
votief, krachtens eene gelofte.

Votieftafel, geloftetafel. (dag behoort.

votieve mis, zulk eene mis, die niet tot de orde van den

Vótum, gelofte, uitgesproken wensch; stem, kiesstem; goedkeuring, toestemming.

Vox, stem; — **clamántis in desérto**, de stem eens roependen in de woestijn; — **humána**, menschenstem; — **pópuli** — **Dei**, de stem des volks (als uitdrukking der openbare meening) is de stem van God.

Voyageur, reiziger.

vue d'oiseau (à), (in) vogel-perspectief.

Vulcánus, z. **Vulkaan**, enz.

Vulcanisme, z. **Vulkanisten**.

vulgair, gemeen, alledaagsch, gering.

vulgariseeren, vulgeeren, bekend of ruchtbaar maken, onder de menschen uitstrooien.

Vulgariteit, gemeenheid, platheid, onbeschaafdheid.

Vulgáta, de gewone Latijnsche bijbelvertaling, waarvan zich de R. K. bedienen.

vulgeeren, z. **vulgariseeren**.

vulgivaag, omzwerfend; naar den gemeenen trant.

vulgo, gemeenlijk, naar gewoon gebruik of spraakgebruik, in 't gemeene leven.

Vúlgus, het volk, inz. het gemeene volk, de groote hoop.

Vulkaan, Vulcánus, god des vuurs en der metaalarbeiders.

Vulkáán, Volkaan, vuurspuwende of brandende berg.

Vulkanisten, aanhangers van het **Vulcanismē**, d. i. de meening, dat de aarde hare tegenwoordige gedaante door de werking van 't vuur heeft gekregen, vgl. **Nep-tunisten**.

vulnerábel, wond-, kwetsbaar.

Vulnerabiliteit, wond-, kwetsbaarheid.

Vulnerátie, kwetsing, verwonding.

vulnereeren, wonden, kwetsen.

W.

W. = West; soms ook = Wissel.

Waalisch, Wallónsch, de taal der Walen of Wallonen of der oorspronkelijke Fransche bewoners van België tusschen de Schelde en de Maas; (vandaar:) **Waalische kerken**, Fransche kerken, zulke Hervormde kerken in Nederland, waar de dienst in het Fransch wordt verricht.

Wages, soldij, gage, loon, dienstloon.

Waggón, wagen, inz. spoor(weg)wagen.

Waiter, bediende, Jan, kellner.

Waldenzen, eene in de 12de eeuw ontstane stille en zedelijk strenge godsdienstpartij in Frankrijk (naar een Lyonsch burger, Petrus Waldus, dus genoemd).

Walhálla, (in de Noordsche mythologie :) paradijs, hemel der in den krijg verslagenen.

Walkyren, Walkuren, Noordsche strijdgodinnen.

Wallónen, Wallóns, Walen, Fransche Belgen (z. **Waalsch**).

Walpurgisnacht, de eerste Meinacht.

Wals, bekende vroolijke dans van Duitschen oorsprong.

Walschland, z. Welschland.

Walsen, een wals dansen.

Wandálen, Wandalisme, z. Vand—.

Waránde, gaard; diergaarde; bekoorlijke dreef.

Warehouse, winkel, magazijn, verkoophuis.

Warnasárie, veelkleurigheid van bloemen; bloemlezing.

Warrant, bevel tot inhechtenisneming in Engeland.

warranted, gewaarborgd.

Watercloset, bestekamer met waterleiding.

waterproof, bestand tegen 't water, waterdicht.

Wáertwist, garen op watermachines vervaardigd.

Watch, wacht, scheepswacht (die 4 uur duurt); horloge.

watteeren, opvullen met watten.

Wédgwood, soort van Engelsch aardewerk.

Wélschland, Italië.

Wénden, tak der Slavonen in N.- en O.-Duitschland.

Werst, Russische mijl (7 = 1 Duitsche of ruim 1067 me-

Wheat, tarwe.

[ters of ellen).

Wheel, rad.

Whig, volksgezinde, vrijheidsvriend, die in Engeland de koninklijke macht beperkt en de rechten des volks beschermd wil hebben (vgl. **Tory**).

Whip, zweep; parlamentslid, die de leden zijner partij bijeenhaalt voor belangrijke stemmingen. [land).

Whiskey, korenbrandewijn, jenever (in Schotland en Ier-

Whisky, Engelsche open éenspanswagen met hooge kap.

Whist, Whistspel, zeker Engelsch kaartspel tusschen vier personen met 52 kaarten; (ook :) drank van thee, suiker, citroen en rooden wijn.

Wholesale, groothandel.

Widow, weduwe.

Wife, vrouw, echtgenoot.

Wigwam, Indiaansche hut.

Wódan, oppergod der Germaansche volksstammen; (van daar :) **Wodansdag**, d. i. **Woensdag**.

Wódka, Wodki, brandewijn (bij de Russen en Polen).

Woiwóde, heirvoerder, vorst, hertog, stadhouder in Polen, Moldavië en Wallachije.

Wolfrámium, zwaarsteenmetaal, een moeilijk smeltbaar en zwaar metaal, in 1781 ontdekt.

Woman, pl. **Women**, vrouw.

Wood, hout; bosch.

Wool, wol; **Woolsack**, zetel van den Eng. lord kanselier in het Hoogerhuis. (staal.

Wootz, voortreffelijkste staalsoort, Indisch of gedamasceerd

Work, werk; **workman**, arbeider, werkmán; **workshop**, werkplaats.

Would be, iemand, die wil doorgaan, voor wat hij niet is (bv. **would be filosoof**, wijsgeer in naam, quasi-wijsgeer).

Writ, geschrift, inz. dagvaarding.

X.

X, als Romeinsch getal = 10.

Xr. is in 't Hoogduitsch eene afk. van **Kreuzer**.

Xtus, = Christus (de Grieksche X beantwoordt aan onze Ch.)

Xanthine, krapgeel (kleurend beginsel des meekrapwortels).

Xantippe, de lastige vrouw van den Griekschen wijsgeer Socrates; (vandaar :) een kwaad wijf, huisdraak, helleveeg, broekdraagster.

Xéniën, geschenken voor gasten (bij de Grieken); (ook :) soort van punt- of hekeldichten.

Xenocratie, heerschappij van vreemdelingen.

Xenograaf, ervarene in 't lezen van het schrift van vreemde talen.

Xenomanie, overdreven zucht voor het vreemde.

Xenotáphium, grafstede voor vreemdelingen.

Xiphias, zwaardvisch.

Xyloglief, houtgraveur, houtsnijder.

Xyloglyptiep, houtsnijkunst, houtgraveerkunst.

Xylographie, het drukken met houten letters of platen; kunst van 't overdrukken op hout.

Xylográphisch, met houten letters gedrukt; door overdruk op hout voortgebracht.

Xylolatrie, aanbidding van houten beelden.
Xylologie, leer of beschrijving der houtsoorten.
Xylóphagus, houtvreter, houtworm.

Y.

Yacht, (Engelsche spelling van 't Nederlandsche **jacht**),
 soort van snelzeilend scheepje. (en roeien.
Yacht-club, vereeniging ter oefening in het snelzeilen
Yam, **Yamswortel**, broodwortel (gewoon voedingsmiddel
Yammen, aardappelsoort. [in de Indiën).
Yánkee, spotnaam voor de N.-Amerikanen, bepaaldelijk
 voor de bewoners van Nieuw-Engeland. **Yankeedoodle**,
 vroolijk volkslied der N.-Amerikanen.
Yard, Engelsche el van 3 Eng. voeten = 0,9144 Ned. el.
Yátagan, z. **Jatagan**.
Yaws, de venusziekte in Afrika en W.-Indië.
Year, jaar.
Yellowfever, gele koorts.
Yeóman, niet adellijk Engelsch landeigenaar, groot pach-
 ter; (ook :) man der lijfwacht, koninklijk trawant.
Yeomanry, de gezamenlijke yeomen.
Yeuse, groeneik.
Yonk, z. **Jonk**.
Y'sop, z. **Hysop**.
Ytteriet, glinsterend zwarte, ondoorzichtige steen te Yt-
 ter by in Zweden. **Yt'trium**, de vuurbestendige me-
 taalbasis der **Yt'teraarde**, welke laatste door Gadolin
 in den ytteriet ontdekt werd.
Yuca, **Yucca**, adamsnaald (prachtig N.-Amerikaansch ge-
 was); (ook :) broodwortel, maniok.

Z.

Z. = Zuid.
Zagaai, z. **Sagaai**.
Zámbos, naam, die men in Amerika aan de afstamme-

540 Zambonische kolom—Zoanthropie

lingen van Amerikanen en Negers geeft. **Zambaigen**, afstammelingen van Zambo's en Amerikanen.

Zambónische kolom, soort van Voltasche kolom onder aanwending van zuur vocht (door Bohnenberger in een voortreffelijken electroscoop gemaakt).

Zaréba, Arabisch versterkt kamp.

Zébaoth, de hemelsche heirscharen, de wereld, God.

Zebra, Kaapsche ezel, gestreepte ezel.

Zechíne, Turksche en Italiaansche goudmunt (dukaat).

Zèle, ijver, vlijt.

Zeloot, ijveraar, overdreven wets- of geloofsijveraar.

Zelotisme, gezindheden en grondstellingen van een blinden geloofsijveraar.

Zelotypie, jaloerschheid; hartochtelijke geloofsijver, die tot verstandsverbijstering overslaat.

Zend avésta, godsdienstboek der oude Perzen en hunne nakomelingen de Parzen, dat de leer van Zoroaster bevat.

Zénith, schedelpunt, kruin- of toppunt, bovenpool van den hemel-horizon, tegenover 't *Nadir* (z. a.d.)

Zenonísme, leer van den wijsgeer Zeno, hoofd der Stoïcijnsche school.

Zenoníst, aanhanger van Zeno's leer, stoïcijn.

Zeoliet, bruissteen (inz. in IJsland en Zweden).

Zéphyr, koele, zachte westenwind, aangenaam koeltje.

zephy'risch, zacht waaiend, suizend.

Zéro, de nul.

Zestæ, Zetæ, warme stoombaden.

Zetetica, Zetetiek, kunst om, in samenwerking met anderen, door vragen nog onbekende waarheden uit te vorschen. **Zetétisch**, zoekend, vragend, navorschend.

Zeugma, verbinding van twee zindeelen of ook twee naamw. door een werkw., dat slechts bij één van beide past.

Zeus, Grieksche naam van Jupiter.

Zigeuners, Duitsche naam van het rondzwervend volk, dat wij Heidens noemen.

Zigzag, z-vormige lijnen, gelijk bv. de loopgraven vormen.

Zincographie, zinkdruk.

Zingari, z. Zigeuners.

Zink, witblauwachtig, enkelvoudig metaal, *spiauter*.

Zirkoon, roodachtig bruine edelsteen.

Zoanthropíe, verstandsverbijstering, waarbij de mensch waant, dat hij in een dier veranderd is.

Zodiák, dierenriem, de gordel met de 12 hemelteekens, dien de zon jaarlijks schijnbaar doorloopt.

zodiakaal licht, dierenriemslicht, eene naar het noorderlicht gelijkende lichtschemering, die van de zon bij haren op- en ondergang in de richting des dierenriems opwaarts gaat.

Zóilus, nijdig, wangunstig, scherp bedillaar, aartsvitter.

Zóne, gordel; aardgordel, luchtstreek, hemelstreek, aard-

Zoögraphié, dierenbeschrijving en afbeelding. (streek.

Zoölater, dierenaanbidder. **Zoölatríe**, dierenaanbidding.

Zoölogie, dierenleer, natuurbeschrijving der dieren.

zoölogisch, dierenbeschrijvend, dierenkundig; — **e tuin**, dierentuín.

Zoönosologie en **Zoöpathologie**, ziekteleer der dieren.

Zoömagnetisme, dierlijk magnetisme.

Zoöphágen, dieren-vleescheters.

Zoöphy'ten, dierplanten, plantdieren.

Zoöplastiek, navorming van dierengestalten.

Zoötherapie, dierengenées- of heelkunde.

Zoötomíe, dierenontleding; **Zoötomist**, dierenontleder.

Zoroaster, leeraar der wijsheid en verbeteraar van den Perzischen volksgodsdienst (ongeveer 600 v. Chr.)

Zótica, dierlijke levenskracht.

zótisch, leven betreffend; het leven bevorderend.

Zouaven, Fransche soldaten in moorsche dracht.

Zwinglianen, aanhangers van het **Zwinglianisme**, d. i. de leer van den Zwitserschen hervormer Zwingli(us).

Zyma, giststof, zuurdeeg.

Zymologie, leer of kennis der gisting.

Zyθος, elke door gisting bereide drank.

Zythotechníe, **Zytotechniek**, bierbrouwerskunst, kunst van bierbrouwen.

